1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

1.1.1 Aanleiding en informatie

In opdracht van ErfGoed BV heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in het plangebied Kerkenweide te Bergharen. Aanleiding voor het onderzoek is het plan om in het plangebied 23 woningen te realiseren (zie afb. 1.1). De plannen bevinden zich nog in een vroeg stadium, waardoor er nog geen informatie beschikbaar is over de geplande verstoringsdiepte e.d. Realisatie van de plannen kan leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische waarden.

Afb. 1.1 Inrichtingsplan (d.d. 20 december 2021).

1.1.2 Beleidskader

Het archeologisch beleid van de gemeente Wijchen voor toepassing van de wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ) staat weergegeven op de archeologische beleidskaart.[1] Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart valt het plangebied binnen een AMK-terrein met aandachtzone van 50 m binnen de bebouwde kom. Hiervoor geldt dat archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 30 m^2.[2]

1.1.3 Kwaliteitsborging

Het onderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 (bureauonderzoek) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1[3].

BAAC is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

1.2 Doel- en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is om de geologische, bodemkundige en landschappelijke kenmerken, alsmede de bekende en verwachte archeologische waarden in het onderzoeksgebied te inventariseren teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen.

Het archeologisch bureauonderzoek dient de volgende vragen te beantwoorden:

- Zijn binnen het plangebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, welke gegevens zijn bekend over de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
- Wat is de verwachte bodemopbouw in het gebied en welke gegevens zijn bekend over bodemverstorende ingrepen in het verleden binnen het plangebied?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting voor het gebied?

Op basis van de onderzoeksresultaten en de voorgenomen bodemingrepen wordt vervolgens een advies gegeven over de omgang met eventueel aanwezige waarden en mogelijk vervolgonderzoek. Het bevoegd gezag (gemeente Wijchen) neemt op basis van het door BAAC opgestelde advies een selectiebesluit.

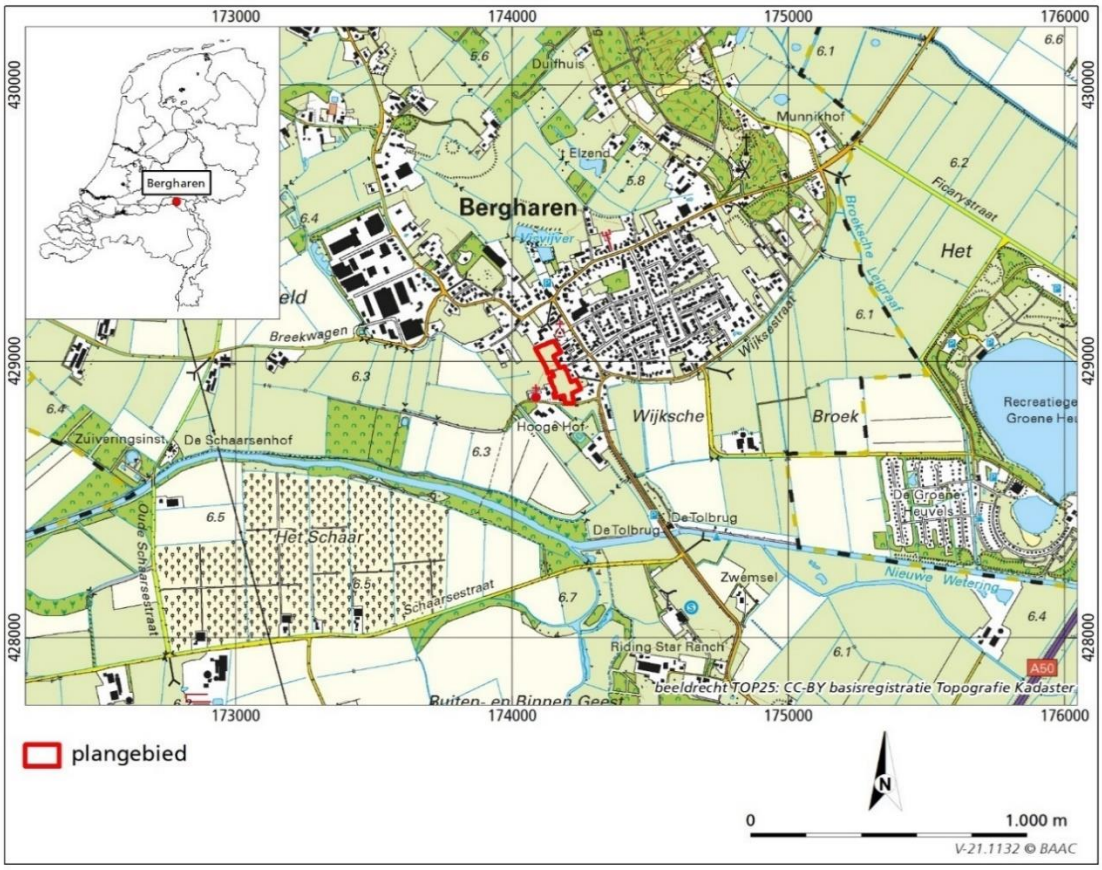
1.3 Situering van het plan- en onderzoeksgebied

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de termen plangebied en onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen de geplande bodemingrepen zullen gaan plaatsvinden. Het onderzoeksgebied beslaat het plangebied inclusief het omringende gebied binnen een straal van circa 250 meter. Het onderzoeksgebied wordt in het bureauonderzoek als zoekgebied gehanteerd om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie van het plangebied.

Het plangebied ligt op de rand van de bebouwde kom van Bergharen in de gemeente Wijchen (provincie Gelderland). Het plangebied wordt begrensd door de bebouwde percelen langs de Dorpsstraat in het noorden en oosten en de Veldsestraat in het zuiden (afb. 1.2). In het westen wordt het plangebied begrensd door agrarische percelen. De oppervlakte bedraagt 1,41 ha.

Het plangebied was ten tijde van het onderzoek onbebouwd en in gebruik als weiland (zie afb. 1.3).

[1] Goossens & Flokstra 2008.
[2] Indien een plangebied in meerdere beleidscategorieën valt, is de hoogste categorie van toepassing voor het hele gebied.
[3] CCvD 2018.

Afb. 1.2 Ligging van het plangebied.

Afb. 1.3 Ligging van het plangebied op een recente luchtfoto (PDOK 2021).

1.4 Administratieve gegevens

Locatiegegevens	
provincie	Gelderland
gemeente	Wijchen
plaats	Bergharen
toponiem	Kerkenweide
RD-coördinaten	174.150/429.074 174.248/428.900 174.190/428.849 174.083/429.047
kaartblad	39H
kadastrale gegevens	Kadastrale gemeente Bergharen, sectie G, perceel 732, 701, 375 en 373
oppervlakte plangebied	1,41 ha

Projectgegevens	
projectnummer	V-21.1132
type onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek
Archis-zaakidentificatienr.	5156990100
opdrachtgever	ErfGoed BV contactpersoon: dhr. M. Dekker
projectleider BAAC	Mw. E.A.M. de Boer
bevoegde overheid	gemeente Wijchen
datum opdracht	29 december 2021
versie nummer	1.0
voorgelegd aan bevoegd gezag	nee
beheer en plaats documentatie	Archis3, E-depot (Dans Easy) en archief BAAC

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek is literatuur over de geologie, geomorfologie, het hoogteverloop (AHN) en de bodemopbouw van het onderzoeksgebied bestudeerd. Met name voor de recentere archeologische periodes zijn diverse historische bronnen geraadpleegd. Er is gebruik gemaakt van oude kadastrale en topografische kaarten. Bij de inventarisatie van de archeologische waarden is gebruik gemaakt van gegevens uit Archis3 van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart. Voor de inventarisatie van de bekende cultuurhistorische waarden is zowel de provinciale als de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart geraadpleegd. Tevens is informatie ingewonnen bij de lokale heemkundekring en afdeling van de AWN.

In navolgende paragrafen staan de resultaten van het bureauonderzoek beschreven. Het hoofdstuk is afgesloten met een synthese in de vorm van een specifieke archeologische verwachting. Een opsomming van de geraadpleegde literatuur en gebruikte kaarten is terug te vinden in de literatuurlijst. Voor een tabel met een overzicht van geologische en archeologische tijdvakken wordt verwezen naar bijlage 1.

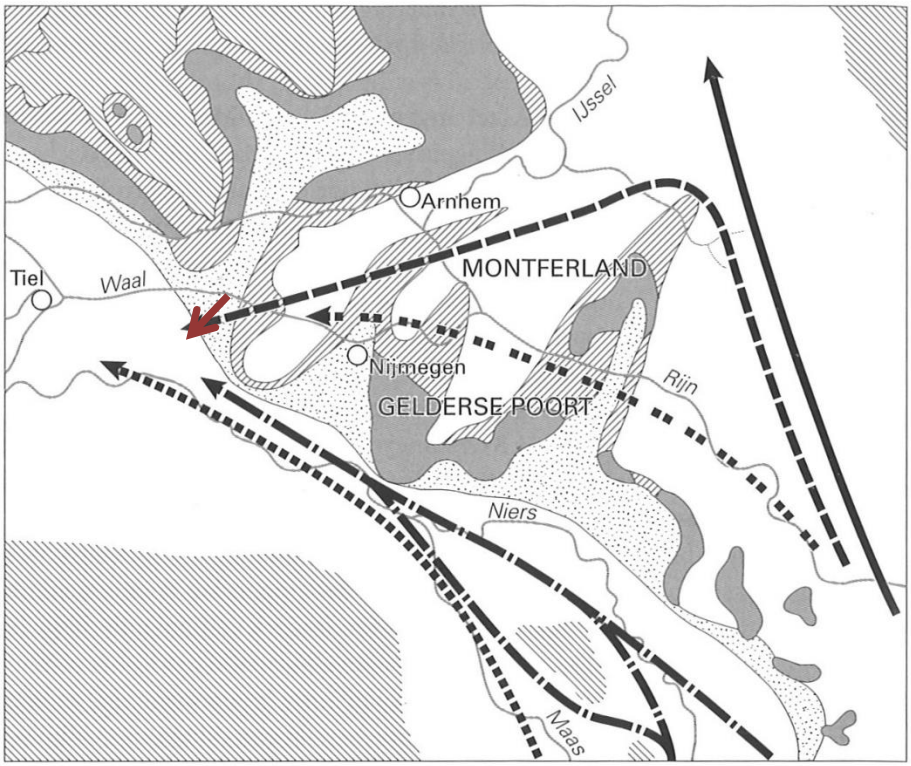
2.2 Landschap

2.2.1 Algemene ontwikkeling

Het plangebied ligt in het rivierengebied tussen de Maas in het zuiden en de Waal in het noorden. In het Saalien zijn ten noordoosten van dit gebied door het landijs relatief hoge stuwwallen opgestuwd (Formatie van Drente). Als gevolg hiervan werden zowel de Rijn als de Maas gedwongen om in westelijke richting af te buigen en voor het ijsfront (ter hoogte van het plangebied) langs te stromen (zie afb. 2.1). Nadat het ijs zich had teruggetrokken, stroomde de Rijn ten oosten van Montferland via het huidige IJsseldal naar het noordwesten (de zogenaamde IJsseldal Rijn).

In het Weichselien breidde het landijs zich weer sterk uit, maar bereikte Nederland niet meer. De rivieren hadden onder invloed van het klimaat voornamelijk een vlechtend verloop. Dergelijke rivieren worden gekenmerkt door een ondiepe, brede bedding met een stelsel van een groot aantal ondiepe geulen die herhaaldelijk splitsen en weer bij elkaar komen. In de bedding, waar ook het plangebied lag, kwamen zandige en grindige sedimenten tot afzetting.

Gedurende het Bølling-Allerød-interstadiaal verbeterde het klimaat zich. Het vlechtende rivierpatroon kreeg door veranderingen in het afvoerregime een meanderend karakter met enkele hoofdgeulen die zich in de oudere riviervlakte insneden, waardoor het Laagterras ontstond. Ook ter hoogte van het plangebied zijn deze meandergordels actief geweest en zijn de oudere afzettingen geërodeerd. Alleen bij zeer hoge rivierstanden traden de rivieren buiten hun geulen en werd op de oudere grindige rivierafzettingen een kleilaag (Laag van Wijchen; Formatie van Kreftenheye) afgezet. Deze komklei bestaat uit zandige, zeer stugge, lichtgrijze tot blauwgrijze klei (of leem) en is circa 0,5 m (tot maximaal 1 m) dik. De laag bevat meestal matig grove tot grove zandkorrels, die vanuit de hoger gelegen gebieden zijn ingewaaid. Het zandgehalte neemt van onder naar boven toe af. Doordat de Wijchen Laag lange tijd aan het oppervlak heeft gelegen, is deze vaak verweerd en ontkalkt.

Kreftenheye Formatie rivierlopen	Saalien		Eemien	Weichselien			Hol.
	midden	laat		vroeg	midden	laat	
	Kr I	Kr II	Kr III	Kr IV	Kr V	Kr VI	
Niersdal Rijn	●			●	●		
Gelderse-Poort Rijn					●	●	
Rond-Montferland Rijn		?	?	●	●		
IJsseldal Rijn		●	●	●			
Maas	●	●	●	●	●	●	

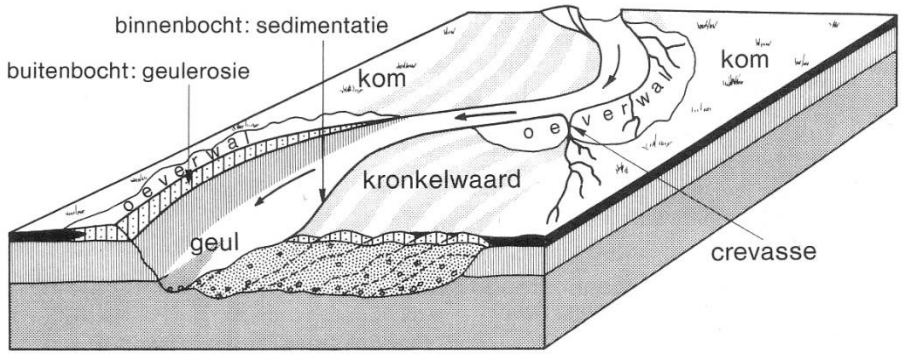
stuwwallen
Midden-Saalien sandrvlakte
gestuwde afzettingen in de ondergrond (gedeeltelijk geërodeerd)
andere (niet gestuwde) formaties

Figuur 2.1 De ligging van de stuwwallen en rivierlopen sinds het Midden-Saalien (Berendsen 2004). Het rode pijltje geeft de ligging van het plangebied weer.

Na het Allerød-interstadiaal verslechterde het klimaat tijdelijk weer in het Jonge Dryas-stadiaal. De (piek)afvoer nam weer toe en de vegetatie verdween, waardoor er een grotere aanvoer van puin was en de rivieren opnieuw een vlechtend patroon kregen. De diepe meanderende geulen uit de voorgaande periode werden in laterale richting uitgeruimd, waardoor een nieuwe riviervlakte ontstond, het zogenaamde Terras X (Formatie van Kreftenheye-6). Deze riviervlakte bevond zich op circa 600 m ten zuidwesten van het plangebied. Delen van de riviervlakte vielen periodiek droog, waardoor door de wind zand kon worden verplaatst en duinen konden opstuiven. De duinen, die zijn opgebouwd uit grof zand (Boxtel Formatie; Delwijnen Laagpakket), ontstonden vrijwel alleen waar de overheersende (zuid-)westenwind loodrecht op de rivierbedding stond.

Aan het einde van de Jonge Dryas – begin van het Holoceen (verbeterde het klimaat weer en veranderde het rivierpatroon opnieuw van vlechtend in meanderend. De meanderende rivieren sneden zich op 170 m ten zuiden en later op 155 m ten westen van het plangebied zeer diep in en overstroomden alleen bij zeer

hoge waterstanden. Hierbij werd opnieuw een dunne (zandige) kleilaag gevormd die eveneens tot de laag van Wijchen wordt gerekend.

Afb. 2.2 Blokdiagram van een meanderende rivier (Verbraeck 1984).

Onder invloed van de stijgende zeespiegel veranderde de zich insnijdende meanderende rivieren gedurende het Holoceen in aggraderende rivieren. De grens tussen deze twee gebieden verschoof gedurende het Holoceen in stroomopwaartse richting en lag pas rond 4500 jaar geleden ter hoogte van Nijmegen. Dit betekent dat de Laag van Wijchen in de omgeving van het plangebied pas vrij laat bedekt is geraakt met Holocene rivierklei.

In de bedding van de aggraderende rivieren werd het grofste materiaal, voornamelijk zand en grind, afgezet (zie afb. 2.2). Bij overstroming werden zand en klei uit de bedding gelicht en op de oevers afgezet, waardoor oeverwallen ontstonden (zeer fijnzandig en zavelig materiaal; Echteld Formatie). Verder van de rivier af kwam het overstromingswater tot rust en werd klei (Echteld Formatie) afgezet. In de kommen ontstond onder invloed van een hoge grondwaterspiegel veen (Formatie van Nieuwkoop; Hollandveen Laagpakket). Na verloop van tijd verzandde de bedding en verlegde de rivier zijn loop. Het zandige geullichaam en de oeverwallen bleven hierbij achter.[4]

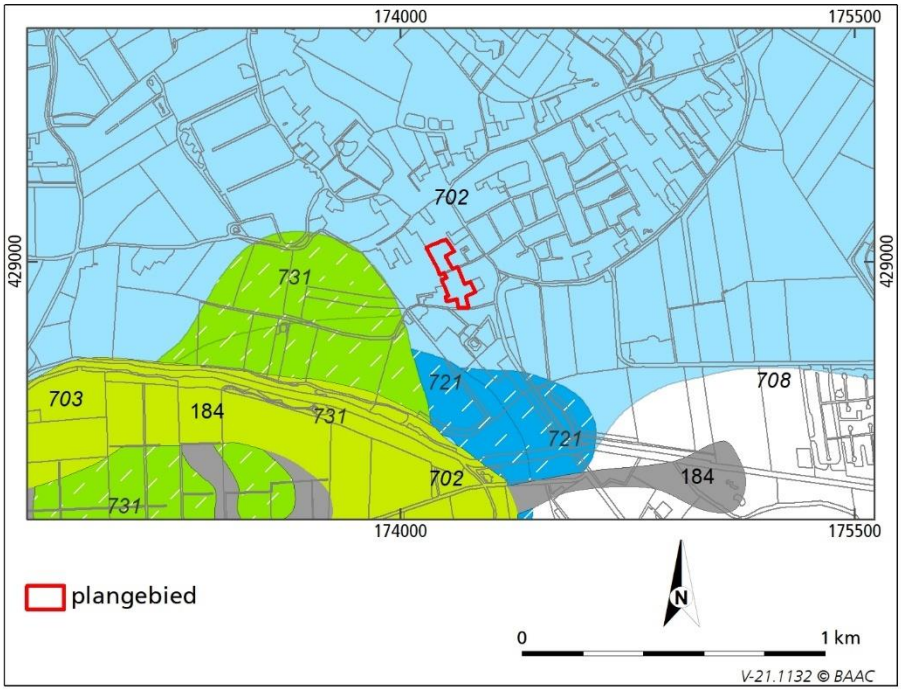
2.2.2 Gebiedsspecifiek

Geologie en Dino-boringen

Volgens de geologische kaart komen in de ondergrond van het plangebied *eolische afzettingen: rivierduinafzettingen (matig grof- tot uiterst grof zand, Formatie van Kreftenheye), evt. plaatselijk bedekt met dun stuifzand (Formatie van Kootwijk)* voor. Direct ten zuiden en westen van het plangebied bevinden zich *komafzettingen (Betuwe Formatie)* waaronder ten zuiden van het plangebied nog wel rivierduinafzettingen voorkomen en ten westen niet.[5]

Volgens de stroomgordelkaart (zie afb. 2.3) maakt het plangebied deel uit van Laat-Glaciale meandergordels (nr. 702), die actief waren in het waren in het Bølling-Allerød-interstadiaal (12.900-10.950 BP oftewel laat paleolithicum B). In het begin van het Holoceen (mesolithicum) heeft zich een rivierloop op circa 175 m ten zuiden van het plangebied in de oude afzettingen ingesneden (nr. 721). Later, vermoedelijk omstreeks 5300 BP, is meer zuidelijk een nieuwe rivierloop ontstaan. Deze rivierloop heeft zich in de loop van de tijd in noordelijke richting verplaatst, waardoor op 155 m ten westen van het plangebied een meanderbocht is gevormd (nr. 731). Omstreeks 3578 v.Chr. (midden-neolithicum A) is vervolgens op 370 m ten zuidwesten van het plangebied het Wijchens Maasje (nr. 184) ontstaan, die omstreeks 1715 v.Chr. (midden bronstijd A) is verlaten. De restgeul van deze rivierloop is nog steeds aanwezig in de vorm van de Nieuwe Wetering en de Meergraaf.[6]

[4] Berendsen 2004; Cohen *et al.* 2012; Berendsen & Stouthamer 2001; Jongmans *et al.* 2015; De Mulder *et al.* 2003.
[5] Geologische kaart Tiel (39) oost 1981, De geologische kaart maakt gebruikt van inmiddels verouderde namen van de geologische formaties.
[6] Cohen *et al.* 2012.

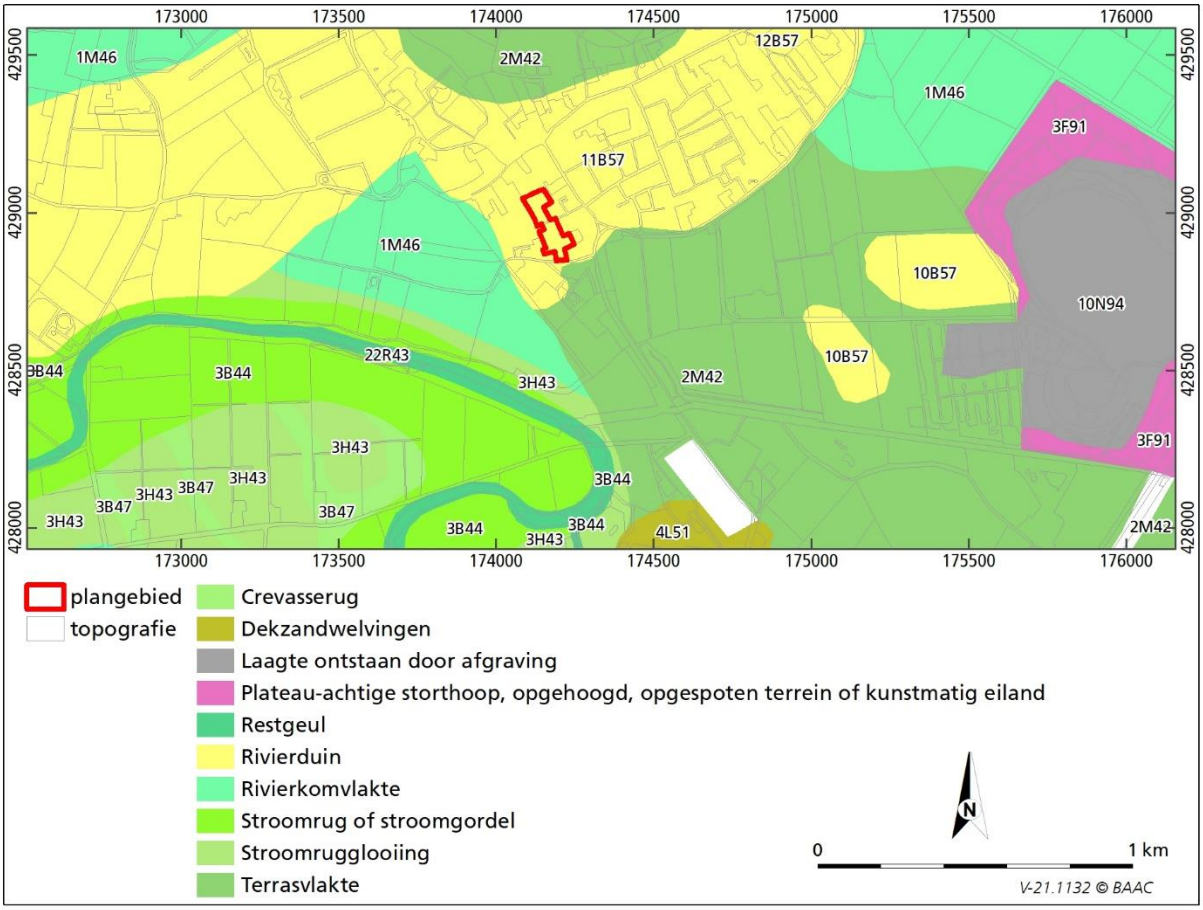
Afb. 2.3 Ligging van het plangebied op de stroomgordelkaart (Cohen et al. 2012).

In het DINOloket zijn diverse geologische en bodemkundige boringen geregistreerd die in het verleden zijn uitgevoerd. Direct ten oosten van het plangebied is een 40 cm dikke bouwvoor (sterk siltig zand) aangetroffen met daaronder een 50 cm dikke laag zwak zandige klei, die tot de Formatie van Echteld is gerekend. Hieronder bevindt zich tot 2,35 m -mv een pakket matig fijn rivierduinzand. Vanaf 4,87 m +NAP is de top van het rivierterras aangetroffen, dat bestaat uit matig grof zand. Op 5 m -mv bevindt zich echter een 60 cm dikke lag zwak zandige klei met daaronder (zwak) grindig, matig grof zand. Mogelijk betreft het de Laag van Wijchen en is het bovenliggende zand ook nog duinzand.[7]

Geomorfologie en AHN

Volgens de geomorfologische kaart (zie afb. 2.4) maakt het plangebied deel uit van *een rivierduin al dan niet bedekt met overstromingsmateriaal of veen* (kaarteenheid 11B57yov). De rivierduin ligt op een *terrasvlakte al dan niet bedekt met overstromingsmateriaal* (kaarteenheid 2M42yo), die op 50 m ten zuidoosten van het plangebied aan het oppervlakte ligt. Op 135 m ten westen van het plangebied bevindt zich de rivierkomvlakte (kaarteenheid 1M46) van het Wijchens Maasje (gekarteerd als *stroomrug of stroomgordel* (kaarteenheid 3B44)).[8]

[7] DINOloket 2021, boring B39H0168.
[8] Geomorfologische kaart, geraadpleegd via Archis3 2021.

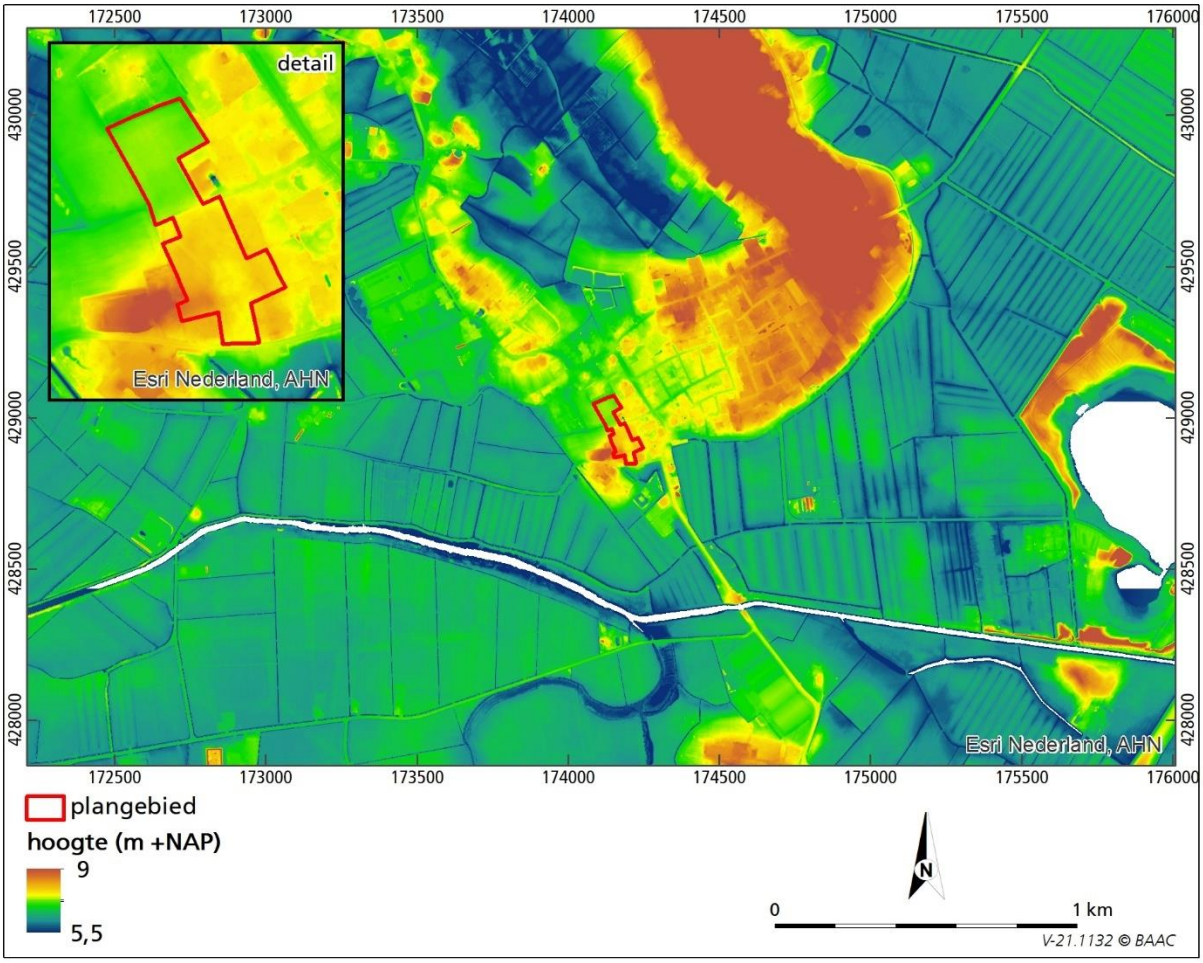
Afb. 2.4 Ligging van het plangebied op de geomorfologische kaart (Archis3 2021).

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4, zie afb. 2.5) is de rivierduin als een hoefijzervormige hoogte duidelijk herkenbaar. Het plangebied maakt daarbij deel uit van de zuidelijke uitloper van de rivierduin, waarbij het noordelijke deel op een lager deel (6,9 à 7,3 m +NAP) van de duin ligt. Het zuidelijke deel van het plangebied ligt hoger (overwegend tussen 7,6 en 8,0 m +NAP). Gezien de vrij scherpe overgang (circa 30 cm) is het niet uit te sluiten dat het noordelijke deel van het plangebied in het verleden is afgegraven. Hiervoor is echter geen ontgrondingsvergunning verstrekt.[9] De oude kerk ten westen van het plangebied ligt op een deel van rivierduin dat, gezien de hoge ligging (8,7 à 9,2 m +NAP), mogelijk kunstmatig is opgehoogd. Ook het aangrenzende deel van het plangebied heeft een duidelijk hogere ligging (8,0 à 8,6 m +NAP). Dit geldt eveneens voor de oude erven in de omgeving van het plangebied. Direct ten zuiden van het plangebied loopt het terrein sterk (6,0 à 7,0 m +NAP) af naar het komgebied van het Wijchens Maasje.[10]

Verstoringen

Er hebben voor zover bekend geen ontgrondingen (zie ook beschrijving AHN) of saneringen plaatsgevonden in het plangebied.[11]

[9] Ontgrondingen Gelderland 2022.
[10] AHN4 2021.
[11] Ontgrondingen Gelderland 2022; Bodemloket 2022.

Afb. 2.5 Ligging van het plangebied op een uitsnede van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4 2021).

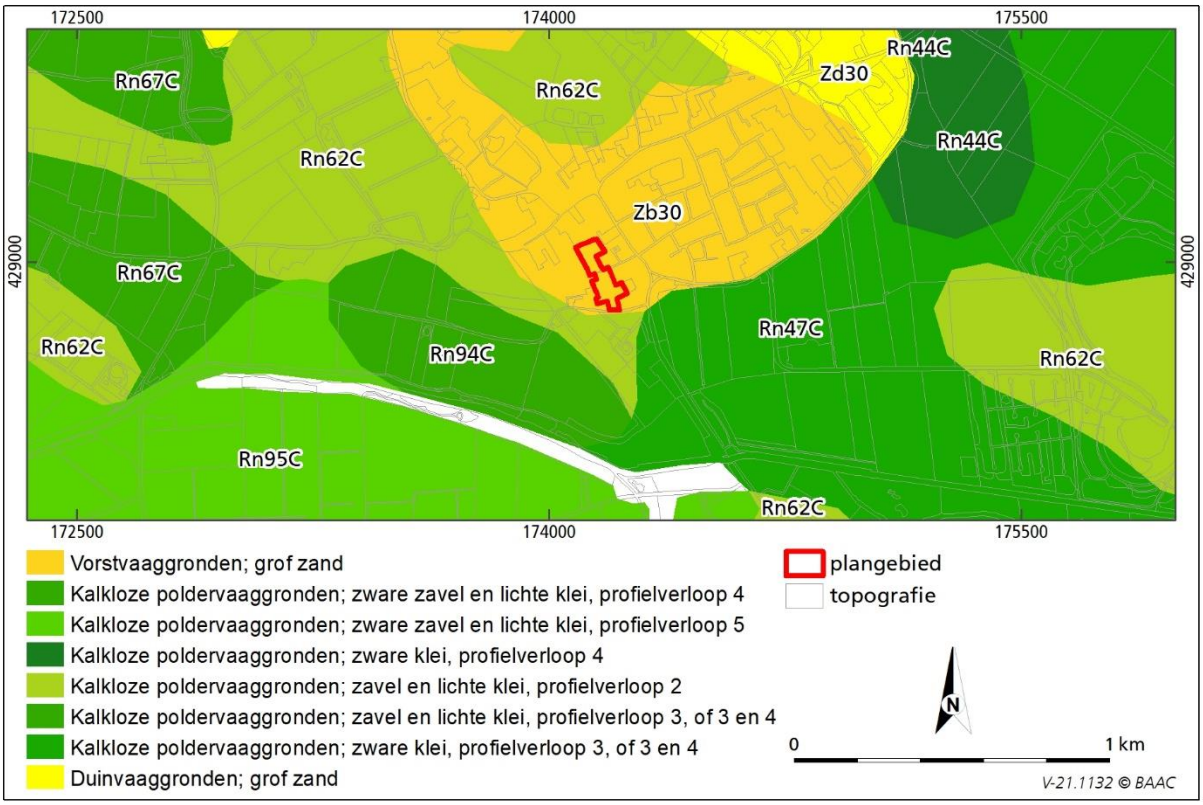
Bodemopbouw

Volgens de bodemkaart (zie afb. 2.6) komen in het plangebied *vorstvaaggronden* voor, die zijn ontstaan in *grof zand* met grondwatertrap VII (kaarteenheid Zb30). Deze bodems worden gekenmerkt door een 20 tot 30 cm dikke, donker(grijs)bruine, humushoudende bovengrond met daaronder een 20 tot 50 cm dikke (geel)bruine laag (Bw(s)-horizont) waarin het ijzergehalte meestal iets hoger is dan in de onderliggende C-horizont. Direct ten zuiden van het plangebied bevinden zich *kalkloze poldervaaggronden*, die zijn ontstaan in *zavel en lichte klei* met *tussen 40 en 120 cm -mv de top van het Pleistocene zand* en grondwatertrap VI. Deze bodems worden gekenmerkt door een vrij dunne, zwak ontwikkelde, humeuze bovengrond met daaronder de C-horizont, die meestal direct onder de A-horizont sterk roestig en grijs gekleurd is.[12]

Tot slot wordt in en rond het plangebied het voorkomen van een bruin cultuurdek of esdek (zie paragraaf 2.4.2) genoemd (hoge bruine enkeerdgronden). Een esdek of plaggendek ontstaat door het eeuwenlang opbrengen van materiaal uit de potstal. De bruine kleur van het plaggendek is terug te voeren op de herkomst van de gebruikte plaggen, in dit geval kleihoudende plaggen, eventueel in combinatie met diepe grondbewerking. Het is echter zeer moeilijk om onderscheid te maken tussen antropogeen gevormde bruine bovengronden (zoals hierboven beschreven) en natuurlijke bruine gronden. In dit laatste geval zouden de gronden ontstaan zijn door een combinatie van materiaal afgezet tijdens overstromingen en intensieve bioturbatie. Een deel van de als hoge bruine enkeerdgronden gekarteerde bodems is in werkelijkheid geen plaggenbodem.

[12] Bodemkaart, geraadpleegd via Archis3 2021; Stiboka 1973; De Bakker & Schelling 1989.

Volgens Spek heeft dit als gevolg dat mogelijk aanwezige archeologische vindplaatsen niet zijn afgedekt door een plaggendek en dus veel gevoeliger zijn voor verstoring door bodemingrepen. Een typische hoge bruine enkeerdgrond bestaat uit een circa 20 à 30 cm dikke donkergrijsbruine, matig humeuze, sterk lemige bouwvoor (de Aap-horizont) gevolgd door een meestal 30 tot 60 cm dikke, matig tot uiterst humusarme, (donker(geel))bruine, sterk lemige Aa-horizont. Hieronder kan zich nog (het restant van) een moderpodzolprofiel bevinden, dat (indien geheel intact) bestaat uit een 10 à 20 cm dikke, donker(geel)bruine, oorspronkelijke Ab-horizont gevolgd door een (donkergeel)bruine Bws-horizont. Onder de Aa-horizont kan zich echter ook alleen een oorspronkelijke A-horizont (donkerder dan de bovenliggende Aa-horizont) of direct de C-horizont bevinden.[13]

Afb. 2.6 Ligging van het plangebied op de bodemkaart (Archis3 2021).

2.3 Bewoningsgeschiedenis

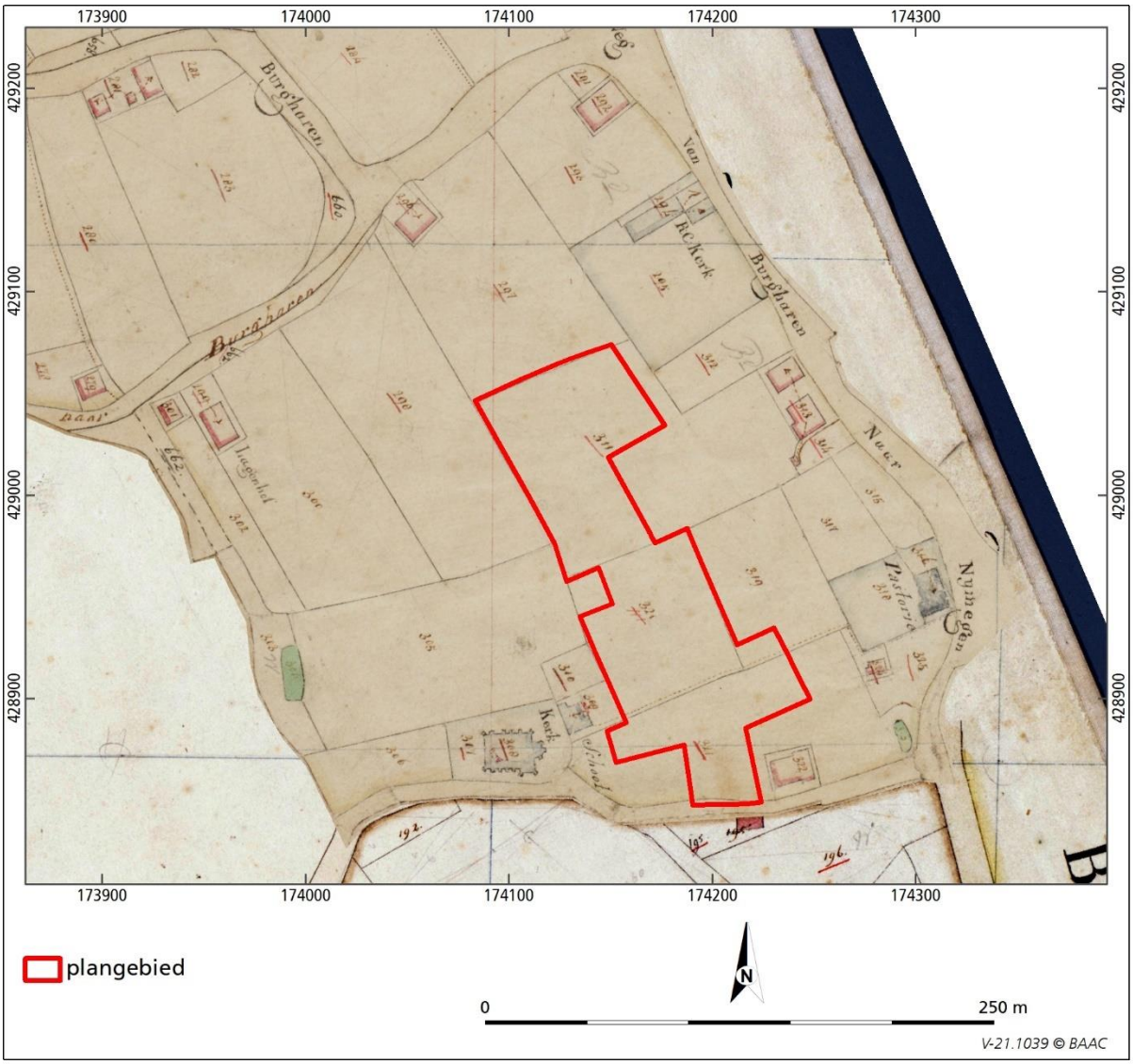
2.3.1 Inleiding

Het plangebied maakt deel uit van een hoger gelegen rivierduin in het rivierengebied. Vóór de bedijkingen werden alleen de hoger gelegen rivierduinen en stroomruggen[14] bewoond en gebruikt voor akkerbouw. De lagere delen van de rivierduinen en stroomruggen overstroomden regelmatig en werden gebruikt als gemeenschappelijke hooi- en weilanden. De laaggelegen en dus natte komgebieden werden gebruikt voor beweiding in de zomer. Ondanks de bedijkingen, die in dit gebied in de 14e eeuw plaatsvonden, en de aanleg van weteringen die de ontwatering van de komgebieden sterk verbeterde, bleven dit natte gebieden die door dijkdoorbraken vaak overstroomden.
Boerderijen werden dan ook zelden in de kommen gebouwd en als dat wel gebeurde, was dit op een hoge terp. Ook op de stroomruggen werden vanwege het overstromingsgevaar vaak terpen gebouwd. Pas na de Tweede Wereldoorlog verschenen in de kommen op grote schaal boerderijen.[15]

[13] De Bakker & Schelling 1989; Spek 2004.
[14] Twee oeverwallen met een bedding ertussen vormen een stroomrug.
[15] Barends *et al.* 1997; Schulte 1986 .

2.3.2 Historie

Het plangebied maakte in het begin van de 19e eeuw (zie afb. 2.7) deel uit van de zuidwestelijke rand van een relatief hooggelegen akkergebied dat omringd werd door lager gelegen riviergronden die overwegend werden gebruikt als weiland. Alleen de oude oeverwallen van de rivierlopen, zoals langs de *Nieuwe Leigraaf* op 200 m ten zuidwesten van het plangebied waren eveneens in gebruik als akker. De hoger gelegen akkers werden doorsneden door een netwerk van paden en wegen waarlangs zich de relatief verspreide bebouwing van Bergharen bevond. In de lager gelegen riviergronden op circa 100 m ten zuiden en 200 m ten zuidwesten van het plangebied bevinden zich twee omgrachte percelen (zie afb. 2.8, linksboven). Dit zijn de resten van versterkte huizen die in de 16e eeuw zijn verwoest.[16]

Afb. 2.7 Ligging van het plangebied op de kadastrale kaart uit het begin van de 19e eeuw (Kadasterkaart 1811-1832).

Het plangebied maakt deel uit van een gebied dat omringd werd door de *Weg van Burgharen naar Nijmegen* in het oosten (de huidige Dorpsstraat), *de Weg van Batenburg naar Burgharen* in het noorden (de huidige Uilengat - Dorpsstraat), *De Veldsche Straat* in het zuiden en een onbenaamde straat in het

[16] Diepeveen & Van Enckevort 2009.

westen. Langs deze wegen bevonden zich enkele boerderijen[17], waaronder het *Lagenhof* op 100 m ten noordwesten van het plangebied[18] en *De Kraayenhof* ten zuiden van het plangebied[19].

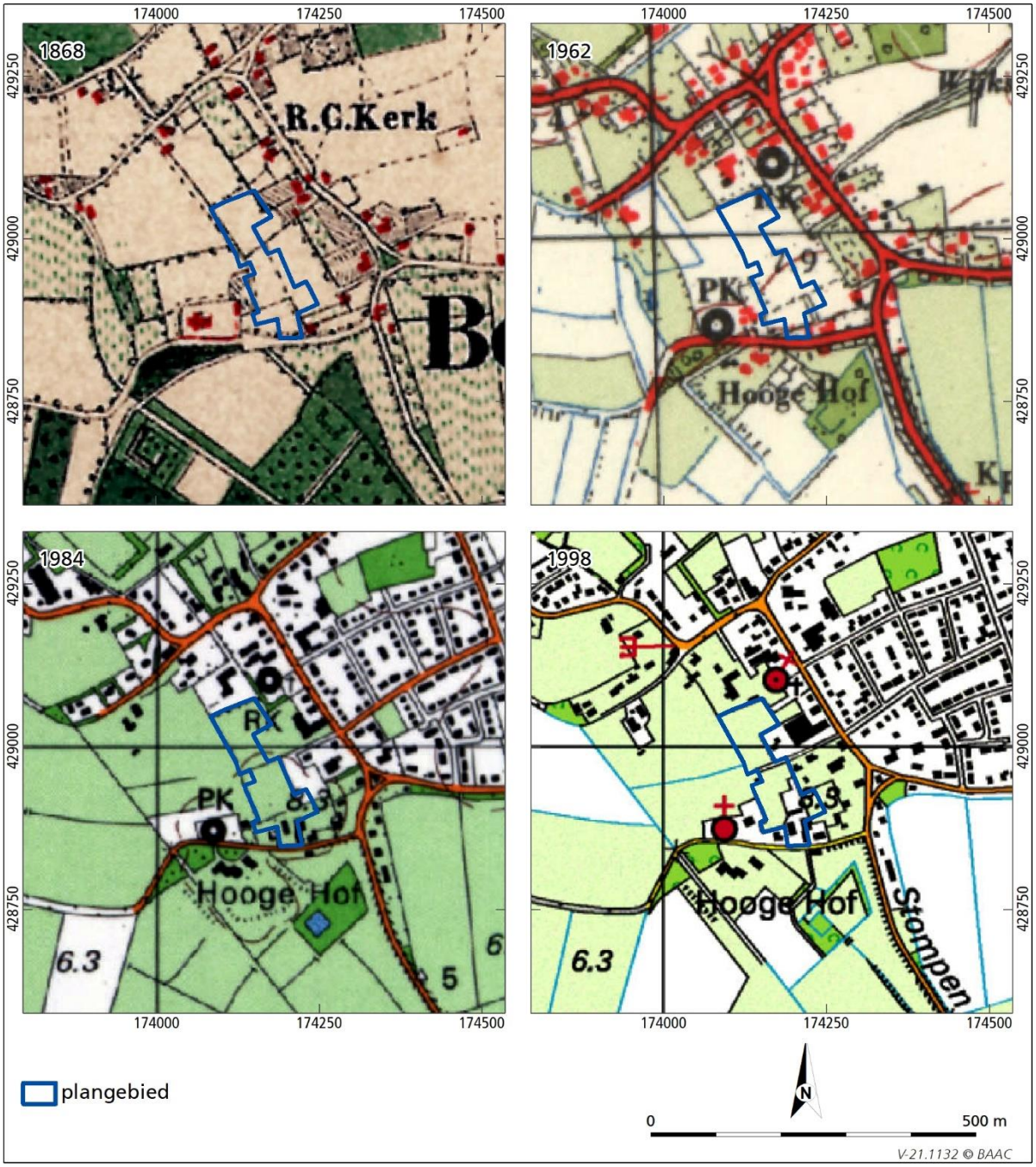
Langs de wegen rond het plangebied lagen ook twee kerken. De tuin van het Rooms-Katholieke kerk lag direct ten noordoosten het plangebied, terwijl de rand van het kerkhof van de Nederlands Hervormde kerk op 20 m ten zuidwesten van het plangebied lag. Het gebied rond de Nederlands Hervormde kerk vormt de oudste kern van Bergharen. Op deze plek zou al een begraafplaats hebben gelegen, voordat in de 11e of het begin van de 12e eeuw op deze plek een eenbeukige tufstenen kerk is gebouwd. In de loop van de tijd is de kerk meerdere keren verbouwd, waarbij in de 2e helft van de 15e of het eerste kwart van de 16e eeuw de kerk haar huidige uiterlijk kreeg.[20] Rondzwervende troepen hebben in 1584 de kerk sterk beschadigd. In 1611 is de kerk in gebruik genomen door de Hervormde Gemeente. Na de Reformatie gingen de katholieken uit Bergharen lange tijd in Ravenstein naar de kerk. In 1795 werd aan de Dorpsstraat ten oosten van het plangebied een schuurkerk met pastorie gebouwd. Tussen 1798 en 1825 hebben de katholieken meerdere keren getracht om de kerk en de bijbehorende goederen weer in hun bezit te krijgen. In 1830 is, met subsidie van het rijk, begonnen met de bouw van een Waterstaatskerk ten zuidoosten van de oude schuurkerk. De schuurkerk werd ingekort en ging dienst doen als pastorie.[21]

Direct ten zuidwesten van het plangebied lag, naast de Hervormde kerk, de kosterij, die in eerste instantie tevens dienstdeed als school.[22] Het gebouw is bij een overstroming in 1799 en stormen in de herfst van 1800 zwaar beschadigd.[23] Vanaf de kosterij en de Hervormde kerk liep door het plangebied een pad naar de bijbehorende pastorie[24], op 30 m ten oosten van het plangebied. De pastorie, die dateert uit de 17e eeuw, was aan de noordzijde, voorzien van een grote (sier)tuin. Via het pad tussen de pastorie en de kerk kon ook het huis aan de Stompendijk 2, dat ten zuiden van de pastorie op enige afstand van zowel de Veldsestraat als de Stompendijk lag, worden bereikt. Ook vanaf de weg Uilengat, ten noorden van het plangebied, liep en pad richting de kosterij. Vanaf dit pad boog dwars door de akkers een pad af richting de Rooms-Katholieke kerk. Tot slot was ook vanaf de noordzijde van de tuin van de pastorie langs de perceelsgrenzen een pad aanwezig dat aansloot op het pad tussen de kosterij en de pastorie.

Het plangebied zelf was onbebouwd en in gebruik als akker. De perceelsgrens langs de noordzijde van het plangebied was gemarkeerd door perceelsbeplanting. Dit geldt ook voor de achterzijde van de bebouwde percelen. Voor zover af te leiden van de bestaande kaarten werden de overige perceelsgrenzen in en langs het plangebied alleen geflankeerd door de hierboven genoemde paden en niet door perceelbeplanting.[25] Dit betekent dat het plangebied een open agrarisch gebied was dat door de omringende bebouwing en begroeiing een besloten karakter had.

In de 19e en het begin van de 20e eeuw veranderde er weinig aan het plangebied (zie afb. 2.8, linksboven). In 1894 is ten noordoosten van het plangebied door de katholieken een nieuwe neogotische kerk gebouwd, de huidige St. Annakerk.[26] Pas in 1909-1910 is ten noorden van het plangebied, midden in de akkers, een klooster met bewaarschool gebouwd.[27] Vanaf die periode is de bebouwing langs de omringende wegen langzamerhand verdicht (zie afb. 2.8, rechtsboven).[28]

[17] De boerderijen aan de Dorpsstraat 20 en 36-38 zijn aangewezen als gemeentelijk monument.
[18] De boerderij (Uilengat 5) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[19] De boerderij (Veldsestraat 6) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[20] De kerk (Veldsestraat 16) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9305 en 9306).
[21] Schulte 1986; De pastorie (Dorpsstraat 44) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9298).
[22] In 1869 is aan de kosterij een klaslokaal gebouwd (Schulte 1986).
[23] Schulte 1986.
[24] De pastorie (Dorpsstraat 92) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9301).
[25] De Man 1806-1810; Kadasterkaart (minuutplan en OAT) 1811-1832; Topographische en Militaire kaart 1830-1855; Schulte 1986.
[26] De kerk (Dorpsstraat 48) is een rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9299); Schulte 1986.
[27] Topotijdreis 2021, kaart 1868, 1870, 1890, 1902, 1908, 1920; Het voormalige klooster en school (Dorpsstraat 24, 26, 28 en 30) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[28] Topotijdreis 2021, kaart 1935.

Afb. 2.8 Het plangebied in de 19e en 20e eeuw (Topotijdreis 2022).

Voor zover bekend zijn in de Tweede Wereldoorlog geen specifieke militaire structuren of grote objecten in het plangebied aanwezig geweest. Desondanks kunnen wel kleinere objecten en structuren aanwezig zijn geweest in het plangebied. Op luchtfoto's uit deze periode is te zien dat het plangebied een open akkergebied was, waarmee in contrast de erven en de wegen beplant waren met bomen.[29]

In de jaren vijftig is op de zuidoostgrens van het plangebied, direct ten westen van de Veldsestraat 6, een (bij)gebouw gerealiseerd.[30] In 1966 is ten westen daarvan, aan de Veldsestraat 10, direct ten zuiden van het

[29] Militaire landschapskaart 2022; Traces of War 2022; IKME 2022; RAF, 1944-45.
[30] Topotijdreis 2022, kaart 1957; Voor de locaties van de genoemde panden wordt verwezen naar afbeelding 3.1 waarin de huisnummers en straatnamen zijn opgenomen.

plangebied, een woning gebouwd. In 1970 is vanaf de Dorpsstraat, langs de noordrand van de tuin van de Hervormde pastorie, richting het plangebied een weg aangelegd. In de oude tuin zijn de panden Dorpsstraat 80, 84, 86 en 88 gebouwd (zie afb. 2.8, linksonder). Ten noorden van de zijstraat van de Dorpsstraat is achter de bebouwing van de Dorpsstraat 54 een groot bijgebouw gerealiseerd.[31] In 1971 is de school, direct ten westen van het plangebied, afgebroken.[32]

Afb. 2.9 Zicht in de jaren tachtig op Dorpsstraat 60 (voormalige Hervormde pastorie) en het huis aan de Stompendijk 2 met daartussen het pad dat voorheen door het plangebied van de kosterij naar de pastorie liep (Schulte 1986).

In de jaren zeventig is de zijstraat van de Dorpsstraat in westelijke richting door het plangebied verlengd, waarna aan het einde van deze (deels onverharde) weg, direct ten westen van het plangebied in 1980 een rioolgemaal (Dorpsstraat 76) is gebouwd. Ter hoogte van de weg zijn een rioolleiding, een elektriciteitskabel en een datatransportleiding aangelegd. Dwars door het plangebied zijn vanaf de Veldsestraat naar het plangebied twee persrioolleidingen aangelegd.[33] De diepte en omvang van de kabelsleuven is afhankelijk van het soort leiding of kabel. Elektriciteitsleidingen liggen meestal op een diepte van 70 à 90 cm –mv, terwijl datatransportleidingen zich op een diepte van 50 à 70 cm –mv bevinden. Riolering wordt met een natuurlijk verhang aangelegd, waardoor de diepte van aanleg kan variëren van 80 à 90 cm –mv tot circa 300 cm –mv.[34]

In de jaren zeventig is ook de bebouwing ten westen van de Veldsestraat 6 sterk uitgebreid met twee bijgebouwen aan de noordzijde van de bestaande bebouwing (zie afb. 2.8, linksonder).[35] Langs de zijstraat van de Dorpsstraat zijn in de jaren tachtig, direct ten oosten van het plangebied, de panden aan de Dorpsstraat 74 en 78 gebouwd. Het bijgebouw achter de Dorpsstraat 54 is in deze periode sterk vergroot.[36] Aan het einde van de vorige eeuw is dit gebouw gesloopt, waarna hier een kleine inbreidingswijk is gerealiseerd (Dorpsstraat 58-72 (even)). De bebouwing aan de Veldsestraat 6 is in de jaren negentig van de

[31] Topotijdreis 2022, kaart 1966 en 1977; BAG viewer 2022.
[32] Schulte 1986.
[33] KLICmelding 22O010404.
[34] De Boer 2011.
[35] Topotijdreis 2020, kaart 1984; Kadastrale hulpkaart 1980.
[36] Topotijdreis 2022, kaart 1984 en 1993.

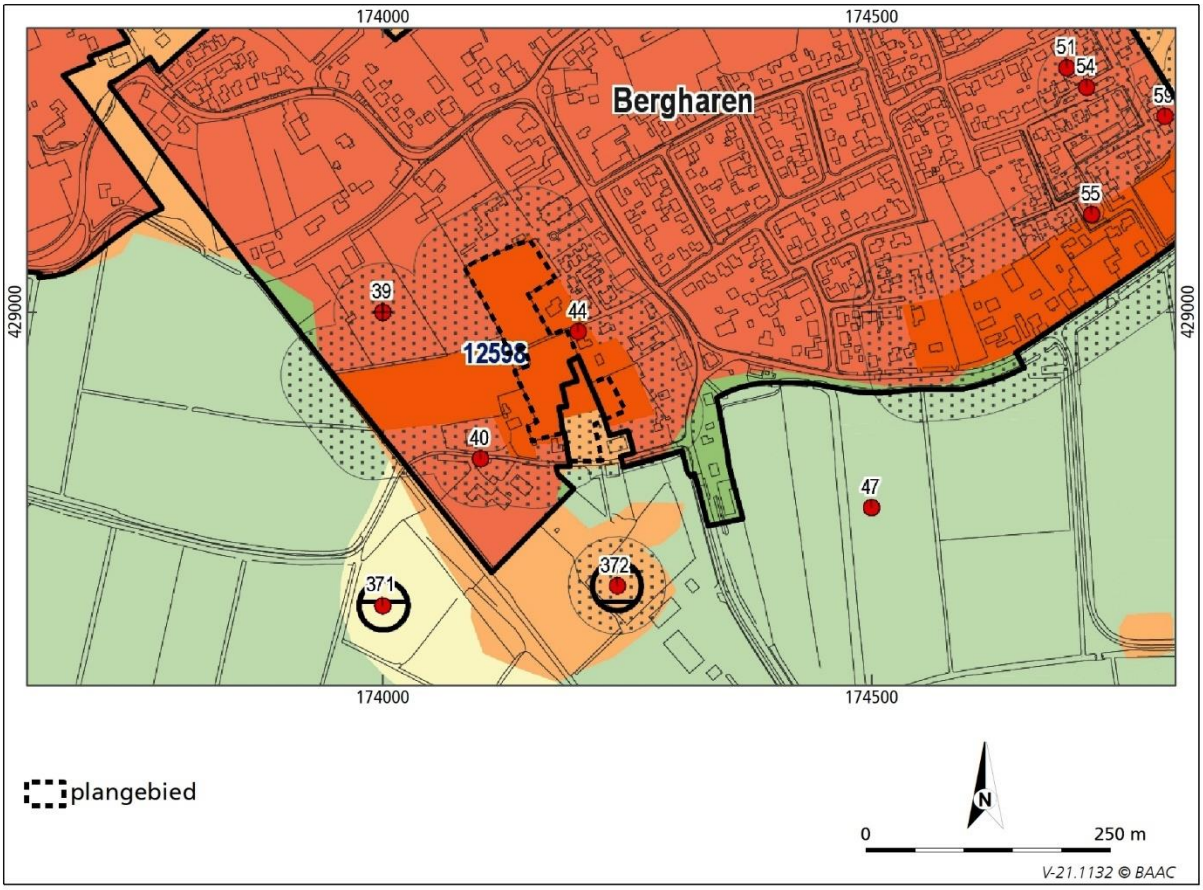
vorige eeuw uitgebreid met een nieuw bijgebouw, waarna alle gebouwen, met uitzondering van het huis, aan het einde van de jaren negentig zijn gesloopt (zie afb. 2.8, rechtsonder).[37] Vermoedelijk is in deze periode ook het oude pad door het zuidelijke deel van het plangebied verdwenen.[38] Het plangebied heeft vanaf deze periode weer geheel een agrarisch gebruik (weiland).[39]

Het plangebied is momenteel in gebruik als weiland en wordt doorsneden door een onverharde weg naar het rioolgemaal dat aan de westzijde van het plangebied ligt.[40]

2.4 Archeologische gegevens

2.4.1 Gemeentelijke verwachtingskaart

Het plangebied valt op de gemeentelijke verwachtingskaart vanwege de ligging op een rivierduin in een gebied met een hoge archeologische verwachting (zie afb. 2.10, roodoranje zone), waarbij het plangebied tevens behoort tot een AMK-terrein (oranje zone) met een aandachtzone van 50 m (grijs gestippeld).[41]

Afb. 2.10 Ligging van het plangebied op een uitsnede van de gemeentelijke verwachtingskaart (Goossens & Flokstra 2008).

2.4.2 Bekende vondsten en eerder onderzoek

In en rond het plangebied (straal 250 m) zijn in het verleden diverse vondsten gedaan en zijn diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd (zie afb. 2.11). Bepaalde gebieden zijn vanwege hun

[37] Topotijdreis 2022, kaart 1998 en 2003; Kadastrale hulpkaart 2000.
[38] Schulte 1986.
[39] Topotijdreis 2022, kaart 2004-2020.
[40] Veldinspectie 25 januari 2022.
[41] Goossens & Flokstra 2008.

archeologische waarde aangewezen als archeologisch (rijks)monument. Het plangebied maakt deel uit van een *terrein van hoge archeologische waarde* (AMK-nr. 12598) met sporen van bewoning uit de ijzertijd en late Romeinse tijd tot late middeleeuwen en sporen van metaalbewerking uit de vroege middeleeuwen B. In 1982 zijn door leden van de AWN op de stort van een bouwput van een bungalow ten zuidoosten van de Rooms-Katholieke kerk aan de Dorpsstraat, d.w.z. direct ten oosten van het plangebied, scherven uit de vroege middeleeuwen gevonden. Op circa 50 m ten oosten van deze bouwput zijn in 1982 en 1983 een aantal graskuilen aangelegd. Aan weerszijden van deze graskuilen zijn sleuven gegraven om zand te winnen voor verzwaring van het dekzeil. Hierbij is een oude depressie tevoorschijn gekomen met op 80 cm -mv een ondergestoven Merovingisch cultuurlaag. Naar aanleiding hiervan is een proefsleuf gegraven en is de bodemopbouw gedocumenteerd. De bodem bestond uit een circa 60 cm dik esdek met daaronder een 20 cm dikke laag stuifzand met daaronder de Merovingische laag. In het profiel is een kuil met op de bodem veel houtskool en ijzerslakken aangetroffen, die in fasen is dichtgeraakt. De kuil wijst op lokale ijzerproductie. Op verschillende plekken is uit de cultuurlaag aardewerk verzameld, dat overwegend dateert uit de 5e en 6e eeuw. Tevens zijn op enkele plekken in de cultuurlaag aardewerkfragmenten (o.a. van wrijfschalen en *terra sigillata*) en bouwpuin uit de Romeinse tijd gevonden. Verspreid over het terrein zijn tevens Romeinse, Frankische, Karolingische en laat-middeleeuwse aardewerkfragmenten gevonden (Archis-zaakidentificatienr. 2728350100).[42]

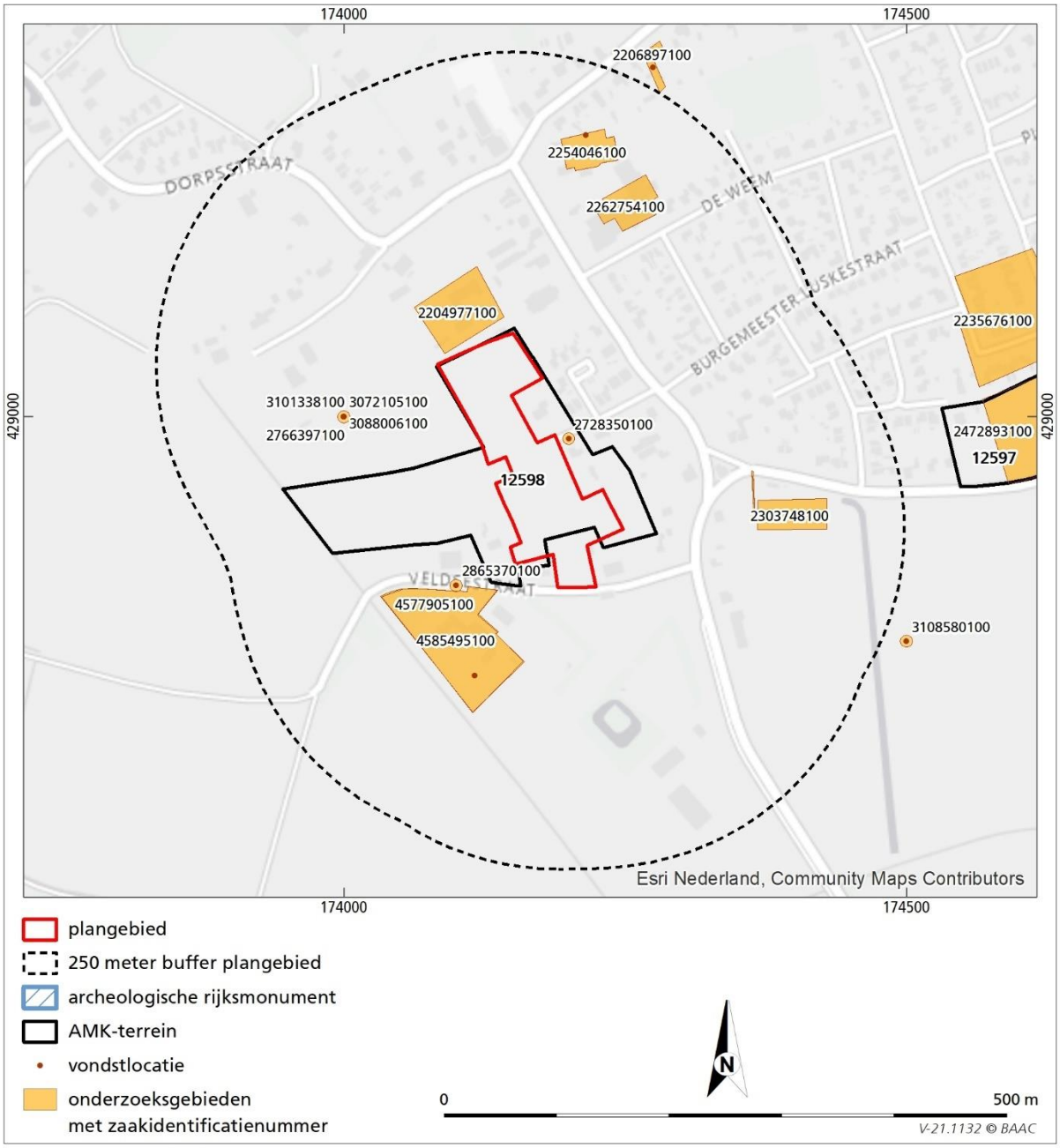
Op 60 m ten westen van het plangebied bevindt zich een vondstmelding die betrekking heeft op een opgraving bij de kerk van Bergharen in 1970 naar aanleiding van de restauratie van de huidige kerk (Archis-zaakidentificatienr. 2865370100). Uit het onderzoek blijkt dat de kerk rust op de resten van een tufstenen zaalkerkje uit de vroege middeleeuwen D-late middeleeuwen A. De toren van de huidige kerk dateert uit de 13e eeuw, de kerk uit de 15e eeuw. Het omringende terrein was al in gebruik als kerkhof (vroege middeleeuwen) voordat de tufstenen kerk werd gebouwd.

Ten zuiden van de kerk, op 60 m ten zuidwesten van het plangebied, heeft BAAC in 2017 een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd (Archis-zaakidentificatienr. 4577905100). Op basis van het bureauonderzoek was aan het plangebied een (zeer) hoge verwachting toegekend voor resten uit het laat-neolithicum-middeleeuwen. Bij het booronderzoek is direct onder de bouwvoor een 40 tot 65 cm dikke zwak humeuze lichtbruingrijze tot lichtgrijsbruine AC-horizont aangetroffen met houtskool, aardewerkfragmenten uit het neolithicum-Romeinse tijd en een vuursteenafslag (niet nader gedateerd dan paleolithicum-bronstijd). Onder deze cultuurlaag is zwak siltig matig grof rivierduinzand of matig siltig, zeer grof terraszand aangetroffen. Op basis van deze resultaten is de (zeer) hoge verwachting gehandhaafd en is geadviseerd om bij bodemverstoringen een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren.[43]

In 2018 heeft BAAC vervolgens in een deel van dit gebied een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis-zaakidentificatienr. 585495100). Bij dit onderzoek is een circa 60 cm dikke humeus, relatief recent geroerd cultuurdek aangetroffen met daaronder, in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied, bruingeel, matig grof rivierduinzand. In het zuidelijke deel bevond zich in de top van het rivierduinzand op 80 cm -mv een begraven A-horizont, die was afgedekt met een overstromingspakket. Er zijn geen relevante sporen of vondsten aangetroffen. Op basis hiervan is het onderzoeksgebied vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling.[44]

Op 100 m ten westen van het plangebied bevinden zich diverse vondstmeldingen van particulieren. Deze vondstmelden zijn hier administratief geplaatst. De vondsten bestaan uit een keramische slingerkogel uit de midden-ijzertijd - Romeinse tijd (Archis-zaakidentificatienr. 3072105100), een spinklos (niet gedateerd) en aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd-vroege middeleeuwen (Archis-zaakidentificatienr. 2766397100). Tevens wordt er melding gemaakt van vondsten, die wijzen op een grafveld, zoals aardewerk (kruik, kommen en een beker) uit de midden-Romeinse tijd en twee glazen kralen uit de vroege middeleeuwen A (Archis-zaakidentificatienr. 3101338100) en aardewerkfragmenten en een slingerkogel uit de ijzertijd (Archis-zaakidentificatienr. 3088006100).

[42] De Groot & Meijers 1983.
[43] Bergman 2017.
[44] Kemme 2018.

Afb. 2.11 Het plangebied met (indien aanwezig) de archeologische (rijks)monumenten, vondstmeldingen en onderzoeken (Archis3 2021).

Direct ten noorden van het plangebied heeft De Steekproef in 2008 een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd (Archis-zaakidentificatienr. 2204977100). Op basis van het beknopte bureauonderzoek is aan het plangebied een verwachting voor met name de periode vanaf de ijzertijd toegekend, hoewel eerdere periodes mogelijk ook aanwezig kunnen zijn. Bij het booronderzoek is matig grof zand met grindlagen aangetroffen (rivierzand), dat is afgedekt (vanaf 70 à 140 cm -mv oftewel 5,4 à 6,2 m +NAP) met een 20 tot 55 cm dikke laag sterk zandige klei (Laag van Wijchen). Hierop is een 10 tot 100 cm dikke laag zwak siltig, matig grof zand aanwezig (rivierduinzand) met in de top, langs de zuidwestrand van het plangebied, een bruine B-horizont. In de rest van het gebied is de bodem tot in de C-horizont afgetopt. Het cultuurdek/bouwvoor is hier ook veel dikker (50 tot 120 cm) dan in de boringen met een B-horizont (25 tot 30 cm). Omdat er geen archeologische indicatoren of een cultuurlaag is

aangetroffen is, ondanks de relatief intacte bodem in een deel van het plangebied, geconcludeerd dat nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is.[45]

Op 120 m ten oosten van het plangebied is door de gemeente Nijmegen een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis-zaakidentificatienr. 2303748100). Uit het onderzoek bleek dat het terrein ligt op de overgang van een rivierduincomplex naar de lager gelegen komgronden. Het sporenniveau is derhalve afgedekt met een minstens 50 cm dikke laag klei en derhalve goed geconserveerd. Er zijn twee kuilen en een greppel aangetroffen, die vermoedelijk wijzen op de ligging van het gebied in de periferie van een meer noordelijk gelegen nederzettingsterrein uit vermoedelijk de Romeinse tijd. Gezien de stratigrafische ligging en het vondstmateriaal in het gebied dateren de sporen uit de ijzertijd of Romeinse tijd. Er zijn ook aardewerkfragmenten uit de vroege middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen. Er is geen vervolgonderzoek geadviseerd, maar wel is bij het graven van de bouwput een waarneming gedaan.[46]

Op 130 m ten noordoosten van het plangebied heeft de gemeente Nijmegen in 2015 een opgraving uitgevoerd in het centrum van Bergharen (Archis-zaakidentificatienr. 2262754100). Uit de opgraving blijkt dat de oudste menselijke activiteiten stammen uit het neolithicum en de bronstijd. Er zijn tevens resten uit de ijzertijd en de Romeinse tijd aangetroffen, maar de meeste sporen en vondsten dateren uit de 8e tot 13e eeuw. Er zijn tevens resten van een noordwest-zuidoost georiënteerde landweer, een wal en twee grachten gevonden, die vermoedelijk dateren uit de 15e-16e eeuw. De bodemopbouw bestond uit een laag ophoogzand (laag 1), een bruine cultuurlaag (bruine enkeerdgrond, laag 2), een laag bruin zand met scherven uit de Romeinse tijd tot volle middeleeuwen (laag 3), een verbruiningshorizont met aardewerkfragmenten uit de Romeinse tijd tot 13e-14e eeuw (laag 4), een laag stuifzand met neergeslagen ijzer (laag 5) als vulling van een depressie uit de ijzertijd – vroege Romeinse tijd, een kleipakket (laag 6) met vegetatiehorizont in een depressie met aardewerk uit de ijzertijd-vroeg Romeinse tijd. Onder de klei bevindt zich een laag fijn zand (laag 7) met sporen en enkele vondsten uit de late steentijd of vroege bronstijd. Hieronder bevindt zich grover zand met een fragment vuursteen (laag 8). Het voorkomen van vondsten uit verschillende perioden in laag 5 is te wijten aan verstuiving en bioturbatie.[47]

Op 150 m ten noordoosten van het plangebied heeft de gemeente Nijmegen in 2009 een archeologische opgraving uitgevoerd (Archis-zaakidentificatienr. 2254046100). Hieruit bleek dat bij de sloop van het pand dat er heeft gestaan de bodem sterk is verstoord. Aan de westzijde van het plangebied was de bodem nog deels intact. Onder een recente bouwvoor is een (post)middeleeuwse verploegde laag aangetroffen met daaronder een dik stuifzandpakket uit het Holoceen. Dieper kunnen nog onverstoorde resten uit de prehistorie aanwezig zijn. In de top van het stuifzandpakket is vondstmateriaal uit de periode 1850-1950 gevonden.[48]

Bij de lokale afdeling van de AWN en de lokale historische vereniging zijn geen aanvullende archeologische vondsten bekend.[49] Zij melden wel dat het een zeer interessant gebied is met (mogelijke) resten uit de prehistorie en middeleeuwen.

[45] Bongers 2008.
[46] Daniel 2010.
[47] Diepeveen & Van Enckevort 2009.
[48] Harmens & Kuppens 2011.
[49] Schriftelijke mededeling dhr. L. ten Hag (AWN, afdeling Nijmegen e.o.) 12 januari 2022; Schriftelijke mededeling dhr. L. Flokstra (Historische Vereniging Tweestromenland) 24 januari 2022.

Tabel 2.1 Overzicht bekende vondstlocaties binnen een straal van 250 m rondom het plangebied (Archis 3 2021).

Archisnr.	Afstand tot plangebied	materiaal	Datering	verzamelwijze
2728350100	n.v.t.	ijzerslak, aardewerk, sporen	vroege middeleeuwen A-B	niet-archeologisch graafwerk
2865370100	60 m W	tufsteen, muur, graf	vroege middeleeuwen-nieuwe tijd	opgraving
2865370100	60 m ZW	aardewerk, houtskool, vuursteenafslag	voornl. neolithicum-Romeinse tijd	boringen
3072105100	100 m W	slingerkogel	midden-ijzertijd - Romeinse tijd	particulier
2766397100	100 m W	spinklos, aardewerk	Romeinse tijd – vroege middeleeuwen	particulier
3101338100	100 m W	aardewerk, glas	Romeinse tijd – vroege middeleeuwen A	indirect
3088006100	100 m W	aardewerk	ijzertijd	niet-archeologisch graafwerk
2303748100	120 m O	aardewerk, ijzer, dierlijk bot, kuil, greppel	ijzertijd – vroege middeleeuwen	proefsleuven
2262754100	130 m NO	aardewerk, metaal, palenrij, wal, gracht	neolithicum-16^{e} eeuw	opgraving
2254046100	150 m NO	aardewerk, bouwkeramiek	nieuwe tijd laat	opgraving

Tabel 2.2 Overzicht eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen een straal van 250 m rondom het plangebied (Archis 3 2021).

Archisnr.	Afstand tot plangebied	Uitvoerder, jaar	Type onderzoek en resultaat
2865370100	60 m ZW	BAAC, 2017	Booronderzoek: intacte bodem met AC-horizont met vondsten. Advies: proefsleuven.
2204977100	0 m N	De Steekproef, 2008	Booronderzoek: overwegend verstoorde bodem. Langs zuidgrens bouwvoor op B-horizont. Advies: geen vervolg.
2303748100	120 m O	Gemeente Nijmegen, 2005	Proefsleuven: overgang rivierduin naar kom. Periferie nederzettingsterrein Romeinse tijd.
2262754100	130 m NO	Gemeente Nijmegen, 2015	Opgraving: intacte bodemopbouw. Resten van menselijke activiteit neolithicum – 16^{e} eeuw.
2254046100	150 m NO	Gemeente Nijmegen, 2009	Opgraving: sterk verstoorde bodem, aan westzijde deels intact. Resten 1850-1950.

3 Archeologisch verwachting

Het plangebied maakte lange tijd deel uit van een actieve riviervlakte, waar zich in het Laat-Glaciaal meandergordels hebben ingesneden. In de Jonge Dryas (laat-paleolithicum B) is in het plangebied een rivierduin ontstaan, die bestaat uit matig grof zand. In de buurt van het plangebied zijn in deze afzettingen resten uit het neolithicum en bronstijd aangetroffen.

In de lagere delen van het landschap, zoals ten noorden en ten noordoosten van het plangebied, zijn deze afzettingen afgedekt met een laag sterk zandige klei. Deze laag is bij het onderzoek ten noorden van het plangebied geïnterpreteerd als de Laag van Wijchen. Bij het onderzoek ten noordoosten van het plangebied is onder deze laag vondstmateriaal uit het neolithicum en de bronstijd aangetroffen, terwijl in de vegetatiehorizont in de top van de klei aardewerk uit de ijzertijd is gevonden. Dit betekent dat het gaat om komafzettingen van het Wijchens Maasje, dat tussen actief was van omstreeks 3578 v.Chr. (midden-neolithicum A) tot circa 1715 v.Chr. (midden bronstijd A). In de ijzertijd – vroege Romeinse tijd is de rivierduin weer gaan verstuiven en is de klei afgedekt met een laag stuifzand. Hierin is een moderpodzol (verbruiningshorizont) ontwikkeld. Dit bodemtype wordt gekenmerkt door een sterke bioturbatie, waardoor vondstmateriaal vaak vrij diep in het profiel kan voorkomen. In de top van de rivierduin bevindt zich over het algemeen een oude cultuurlaag, waarin vondstmateriaal uit de Romeinse tijd en vroege middeleeuwen en soms ook late middeleeuwen is aangetroffen. Direct ten oosten van het plangebied zijn in deze laag aardewerkfragmenten en resten van ijzerproductie uit voornamelijk vroege middeleeuwen A en B, maar ook de Romeinse tijd gevonden. De oude cultuurlaag is, volgens de beperkte informatie die beschikbaar is van amateurs, weer afgedekt met een dunne laag stuifzand, die derhalve vermoedelijk uit de vroege middeleeuwen C-D of late middeleeuwen zal dateren.

De oude cultuurlaag (al dan niet bedekt met stuifzand) is op de hogere delen van het landschap afgedekt met een bruine cultuurlaag (hoge bruine enkeerdgronden), die als gevolg van plaggenbemesting vanaf de late middeleeuwen is ontstaan. Als gevolg hiervan is de bodem tegen diepe bodemverstoringen beschermd. Hoewel in het plangebied geen aanwijzingen zijn voor bewoning in de late middeleeuwen en nieuwe tijd, ligt het zuidwestelijke deel van het plangebied op een hoger gelegen deel van de rivierduin waar zich (ten westen van het plangebied) een kerk bevindt met een voorganger uit de vroege middeleeuwen D-late middeleeuwen A.

Archeologische verwachting[50] (incl. datering, complextype en omvang)
Het laat-paleolithicum werd evenals het daaropvolgende mesolithicum gekenmerkt door rondtrekkende jager-verzamelaars, die gebruikmaakten van stenen en benen werktuigen. De mensen woonden in tijdelijke kampen, die zich over het algemeen op landschappelijke gradiënten bevonden. Vindplaatsen van jager-verzamelaars worden overwegend gekenmerkt door een spreiding van vuurstenen werktuigen en afval en zijn meestal (zeer) klein (<200 m^2). Het plangebied maakte in het paleolithicum deel uit van een actieve riviervlakte, waarna aan het einde een rivierduin is ontstaan. Aan deze periode wordt derhalve een lage verwachting toegekend. Voor vindplaatsen van jager-verzamelaars uit het mesolithicum tot neolithicum geldt vanwege de hoge ligging nabij een landschappelijke gradiënt een hoge verwachting.

Vanaf 4900 v.C. (neolithicum) verruilde men geleidelijk het jagen en verzamelen voor een voedselvoorziening gebaseerd op akkerbouw en veeteelt. Door het verbouwen van voedsel werd men gebonden aan een bepaalde plek, werden stevigere onderkomens gebouwd en ging men aardewerk

[50] Vanwege de aanwijzing als AMK-terrein zou er sprake zijn van een vastgestelde archeologische waarde. Aangezien de resten tot op heden niet daadwerkelijk binnen het plangebied zijn aangetroffen, wordt hier derhalve toch gesproken van een archeologische verwachting.

produceren en gebruiken. De locatiekeuze van de mensen werd in belangrijke mate bepaald door de mate waarin gronden geschikt waren voor beakkering (vruchtbaarheid en ontwatering). Dergelijke vindplaatsen (omvang 500-2000 m^2) worden gekenmerkt door een spreiding van vondsten (met name aardewerk, maar ook andere gebruiksvoorwerpen) en sporen (kuilen, paalgaten, waterputten e.d.). Vaak is de vondstenlaag (het oude maaiveld) opgenomen in de bovengelegen akkerlaag, waardoor de vondstdichtheid relatief laag is. Voor landbouwers uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen B geldt een hoge verwachting voor het hoger gelegen zuidelijke deel van het plangebied. Voor het noordelijke deel van het plangebied geldt vanwege de verwachte lagere ligging en overstromingen een middelhoge verwachting voor het neolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor de Romeinse tijd tot en met de vroege middeleeuwen B. Voor het hoger gelegen zuidwestelijke deel van het plangebied geldt tevens een hoge verwachting voor de vroege middeleeuwen C tot en met late middeleeuwen. Voor de rest van het gebied is de verwachting voor deze periode onzeker gezien de mogelijke verstuiving van het gebied. Aangezien er geen aanwijzingen zijn voor bewoning in de nieuwe tijd geldt voor deze periode een lage verwachting. Uiteraard kunnen uit deze periode wel sporen van ontginning (percelering e.d.) aanwezig zijn.

Tabel 2.3: Overzicht van de specifieke archeologische verwachting van het plangebied.

periode	verwachting	complex	omvang	kenmerken	diepte	gaafheid
paleolithicum	laag	jachtkamp	<200 - >1000 m^2	spreiding vuursteen	n.v.t.	n.v.t.
mesolithicum-neolithicum	hoog	jachtkamp	<200 - >1000 m^2	spreiding vuursteen	rivierduin op variabele diepte	goed
neolithicum-ijzertijd	(middel)hoog	nederzetting, akker/tuin, begraving e.d.	500 - 2000 m^2	spreiding aardewerk en sporen	rivierduin op variabele diepte	
Romeinse tijd-vroege middeleeuwen B	hoog	nederzetting, akker/tuin, begraving e.d.	500 - 2000 m^2	spreiding aardewerk en sporen	rivierduin op variabele diepte	goed
vroege middeleeuwen B-late middeleeuwen	hoog	nederzetting, akker/tuin, begraving e.d.	500 - 2000 m^2	spreiding aardewerk en sporen	v.a. circa 80 cm - mv: onder plaggendek en stuifzand op	goed
nieuwe tijd	laag	akker	500 - 2000 m^2	bemestingsaardwerk, spit-/ploegsporen, greppels e.d.	v.a. ca. 30 cm - mv: in cultuurdek onder bouwvoor	goed

Diepteligging en stratigrafische ligging

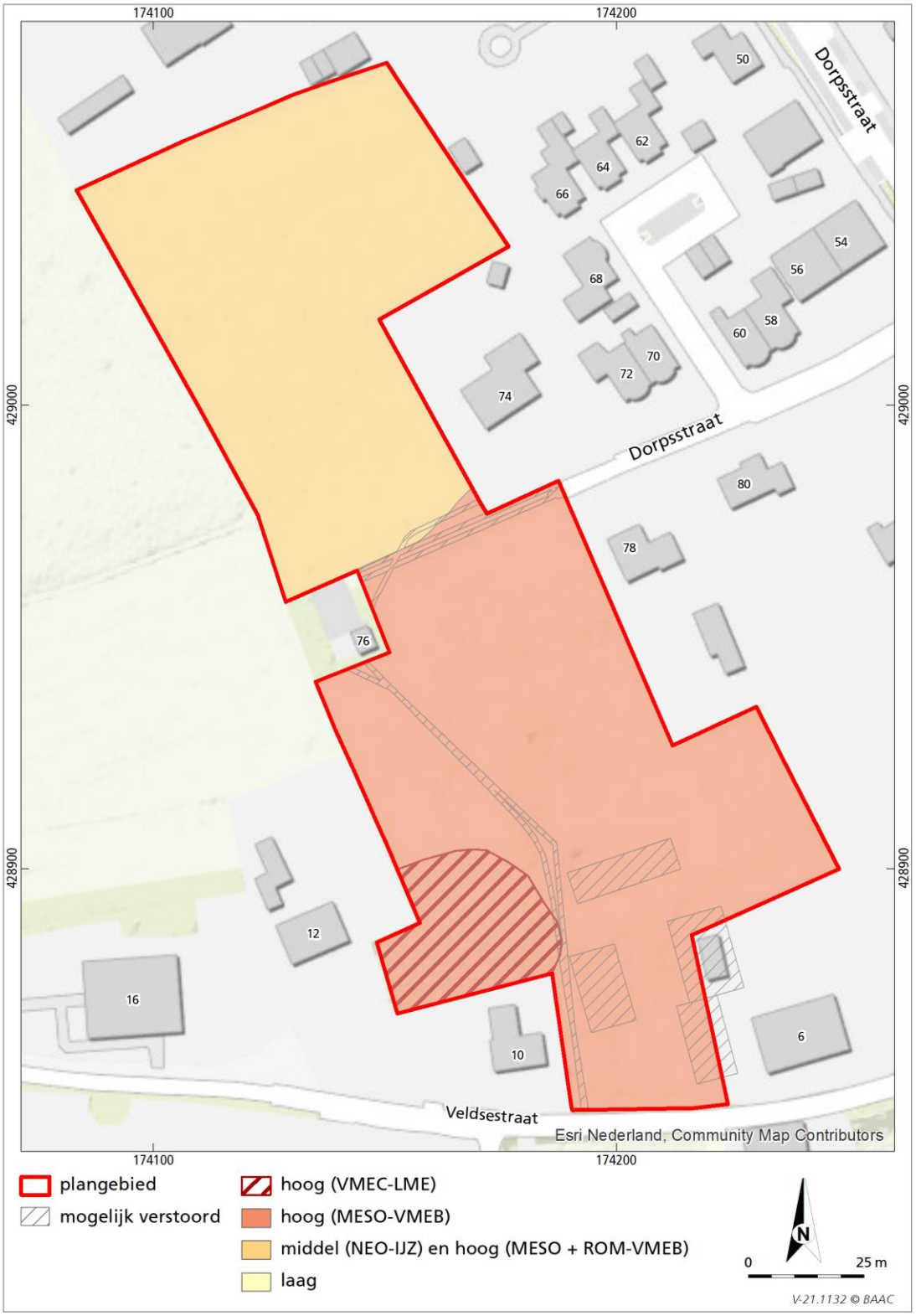
De vindplaatsen kunnen zich op zeer variabele diepte bevinden, afhankelijk van hoeveel fases van verstuiving en/of overstroming hebben plaatsgevonden. Het bovenste archeologisch niveau kan al vanaf 30 cm -mv worden verwacht (afhankelijk van de dikte van het plaggendek of stuifzanddek). Archeologische lagen kunnen tot diep in de ondergrond (meer dan 2 m -mv) aanwezig zijn. Onderzoeken in de omgeving hebben een zeer variabele bodemopbouw aangetoond.

Gaafheid, conservering en mogelijke verstoringen

Als gevolg van het agrarisch gebruik, egalisatie e.d. zal de top van de natuurlijke bodem naar verwachting deels zijn verstoord en/of opgenomen in het cultuurdek. Als gevolg van het gebruik als bouwland en de daarmee gerelateerde plaggenbemesting is, gezien eerdere waarnemingen, sprake van een (matig) dik humeus cultuurdek, waardoor een eventuele vindplaats wel beschermd is tegen diepe (sub)recente bodemverstoringen. Ook de afdekking met stuifzand zal de diepere archeologische niveaus tegen bodemverstoringen hebben beschermd. Tegelijkertijd kan verstuiving ook tot erosie van de bodem en daarmee verstoring of zelfs vernietiging van een archeologische vindplaats hebben geleid.

Tot slot zal als gevolg van de bouwwerkzaamheden in het zuidelijke deel van het plangebied én de aanleg van kabels en leidingen grondverzet hebben plaatsgevonden. De diepte en omvang van deze verstoringen

is echter variabel en op basis van het bureauonderzoek niet te bepalen. Deze zones zijn derhalve als 'mogelijk verstoord' op afbeelding 3.1 weergegeven.

Afb. 3.1 Archeologische verwachting voor het plangebied (incl. mogelijk verstoring als gevolg van kabels en leidingen en bebouwing).

4 Conclusie en aanbevelingen

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen:

Zijn binnen het plangebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, welke gegevens zijn bekend over de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
Tot op heden zijn binnen het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Direct ten oosten van het plangebied zijn resten uit de Romeinse tijd en vroege middeleeuwen A en B aangetroffen. In de ruimere omgeving zijn ook resten vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd gevonden. Deze resten zijn op verschillende niveaus binnen de rivierduin en overstromingslagen aangetroffen.

Wat is de verwachte bodemopbouw in het gebied en welke gegevens zijn bekend over bodemverstorende ingrepen in het verleden binnen het plangebied?
In het plangebied bevinden zich achtereenvolgens pleistocene rivierafzettingen met daarop rivierduin-afzettingen (met mogelijk meerdere verstuivingsfases), al dan niet met plaatselijk overstromingsklei en afgedekt door een plaggendek. De bodemopbouw die bij onderzoeken rondom het plangebied is aangetroffen is echter variabel, waardoor de exacte bodemopbouw en dieptes van mogelijke archeologische lagen binnen het plangebied niet bekend is. In het zuidelijke deel van het plangebied heeft in de 20e eeuw bebouwing gestaan, waardoor de bodem mogelijk plaatselijk verstoord is geraakt. Tevens wordt het plangebied doorsneden door een zone met kabels en leidingen die de bodem verstoord zal hebben. Tot welke diepte deze verstoringen exact reiken en of daarbij (alle) archeologische lagen verstoord zijn geraakt is niet bekend.

Wat is de specifieke archeologische verwachting voor het gebied?
Voor het plangebied geldt voor het mesolithicum tot en met de middeleeuwen een (middel)hoge verwachting (zie paragraaf 3.1 voor een uitgebreide verwachting). De diepte waarop deze resten aanwezig zijn hangt af van de aanwezige verstuivingsfasen, maar bevindt zich naar verwachting onder een 80 cm dik plaggen- en stuifzanddek.

In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?
Als gevolg van de herinrichting van het plangebied voor de woningbouw zal de bodem naar verwachting tot in ieder geval het bovenste archeologisch niveau worden verstoord. Niet alleen het uitgraven van de bouwvlakken zal de bodem verstoren, maar ook de aanleg van kabels en leidingen, het graven van het wegcunet en mogelijk ook de aankleding van het gebied met groen kan de bodem en daarmee de aanwezige archeologische waarden verstoren. Derhalve wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te voeren om de archeologische verwachting te toetsen en nader te specificeren. Gezien archeologische waarde van het gebied (AMK-terrein) en de verwachte archeologische resten, vormt een proefsleuvenonderzoek hiervoor de meest geëigende vorm. Voorafgaand aan dit onderzoek dient een door het bevoegd gezag goed te keuren Programma van Eisen te worden opgesteld, waarin de eisen waaraan het onderzoek dient te voldoen worden vastgelegd. Aangezien de exacte bodemopbouw en daarmee de diepte van de archeologische niveaus niet duidelijk is, wordt geadviseerd om voorafgaand aan het PvE een verkennend booronderzoek uit te voeren om in beeld te brengen hoeveel archeologische niveaus er zijn en op welke diepte deze zich bevinden. Door een duidelijk beeld te krijgen van bodemopbouw, kan veel gerichter onderzoek worden gedaan en kunnen daarmee overbodige kosten worden vermeden. Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Plan van Aanpak (PvA) te worden opgesteld, dat eveneens dient te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

Bovenstaand advies dient voorgelegd te worden door de bevoegde overheid (gemeente Wijchen) in het kader van de vergunningsaanvraag en vormt de basis voor het selectiebesluit van de gemeente. Dit betekent niet dat reeds gestart kan worden met bodemverstorende activiteiten of de daarop voorbereidende activiteiten.

5 Geraadpleegde bronnen

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.

Barends, S., *et al.,* 1997: *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografisch benadering.* Uitgeverij Matrijs.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie* (Fysische geografie van Nederland)*,* Assen

Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.

Bergman, W.A., 2017: *Gemeente Wijchen. Plangebied Veldsestraat 7 te Bergharen. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase).* 's-Hertogenbosch (BAAC rapport V-17.0241).

Boer, E.A.M., 2011: *Gemeente Echt-Susteren. Plangebied Oude Rijksweg te Susteren. Bureauonderzoek.* 's-Hertogenbosch (*BAAC rapport V-10.0301*).

Bongers, J.M.G., 2008: *Bergharen, Dorpsstraat 30 (Gld.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek.* Zuidhorn (Steekroefrapport 2008-07/15).

CCvD, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*, Structuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB), Gouda.

Cohen, K.M. *et al.,* 2012: *Rhine-Meuse Delta Studies' Digital Basemap for Delta Evolution and Palaeogeography.* Dept. Physical Geography Utrecht University.

Daniel, A., 2010: *Een proefsleuvenonderzoek en waarneming aan de Wijksestraat te Bergharen, gemeente Wijchen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Nijmegen – Briefrapport 78).

Diepeveen, M.C. & H. van Enckevort, 2009: *Aan de rand van een middeleeuwse nederzetting. Archeologisch onderzoek in de bouwput van het Kulturhus in Bergharen, gemeente Wijchen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Wijchen – Rapport 9).

Goossens, E. & L.M. Flokstra, 2008: *Archeologiebeleid gemeente Wijchen.* Weesp (RAAP-rapport 1828).

Groot, M. de & R. Meijers, 1983: Merovingische sporen aan de Dorpsstraat te Bergharen. In: *Jaarverslag 1983 AWN afdeling Nijmegen e.o.*

Harmens, C. & W. Kuppens, 2011: *Een waarneming bij de sloop van het voormalige dorpshuis aan de Dorpsstraat 43 in Bergharen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Nijmegen – Briefrapport 98).

Jongmans, A.G., M.W. van den Berg, M.P.W. Sonneveld, G.J.W.C. Peek & R.M. van den Berg van Saparoea, 2015: *Landschappen van Nederland. Geologie, bodem en landgebruik*, Wageningen.

Kemme, A.W.A., 2018: *Bergharen, Veldsestraat 7. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P).*)'s-Hertogenbosch (BAAC-rapport A18.0026).

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Schulte, A.G., 1986: *Het Land van Maas en Waal.* Den Haag/Zeist.

Spek, T., 2004: *Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch geografische studie*, Utrecht.

Stiboka, 1973: *Bodemkaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Blad 39 West Rhenen en Blad 39 Oost Rhenen.* Stichting voor Bodemkartering.

Verbraeck, A., 1984: *Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1:50.000. Blad Tiel West (39W) en Blad Tiel Oost (39O).* Haarlem.

Geraadpleegde kaarten en websites

AHN4, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, http://www.ahn.nl, januari 2022.

Archis 3, archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, https://archis.cultureelerfgoed.nl/, januari 2022.

BAG, *Basisregistratie Adressen en Gebouwen*, https://bagviewer.kadaster.nl/, januari 2022.

Bodemloket, https://www.bodemloket.nl, januari 2022.

Cultuurhistorie Provincie Gelderland, https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=316af7dd4e5745b999be08d27f78e90c, januari 2022.

DINO-loket, *Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond*, http://www.dinoloket.nl, januari 2022.

Erfgoed landeljik bouwen, *Plan Kerkenweide te Bergharen. Een ontwikkeling van ErfGoed en Van den Bosch Vastgoed,* https://erf-goed.nl/kerkenweide/, januari 2022.

Geologische kaart van Nederland, kaartblad 39 Tiel. 1981. Rijks Geologische Dienst.

IKME*, Indicatieve Kaart Militair Erfgoed*, http://www.ikme.nl/, januari 2022.

Kadasterkaart (minuutplan en OAT), 1811-1832, http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl, januari 2022.

Kadastrale hulpkaart, te raadplegen via Kadaster Archiefviewer, januari 2022.

KLIC melding 22O010404, aangeleverd door het Kadaster.

Militaire landschapskaart, https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=militaire%5Flandschapskaart, januari 2022.

Ontgrondingen Gelderland, https://data.overheid.nl, januari 2022.

PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart)*, platform met webservers van geodatasets van Nederlandse overheden,* https://www.pdok.nl/, datum.

RAF, 1944: Flight 114, run 17, foto 4368, 12-9-1944; flight 116, run 31, foto 3020, 19-9-1944; flight 117, run 06, foto 3045, 5-1-1945, https://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf#1.

Topotijdreis, *200 jaar topografische kaarten*, https://www.topotijdreis.nl, januari 2022.

Traces of war, https://www.tracesofwar.nl/, januari 2022.

Overige

Email aan Historische Vereniging Tweestromenland 11 januari 2022.

Schriftelijke mededeling dhr. L. ten Hag (secretaris AWN, afdeling Nijmegen e.o.) 12 januari 2022.

Bijlage 1

Geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 1: Geologische en archeologische tijdvakken

<table>
<tr><th>Ouderdom (jr)
0 = 1950 n. Chr.</th><th colspan="7">Chronostratigrafie</th><th>MIS</th><th colspan="3">Lithostratigrafie</th></tr>
<tr><td>11.650</td><td rowspan="16">Kwartair</td><td rowspan="8">Laat</td><td colspan="5">Holoceen (warme periode)</td><td>1</td><td colspan="3">Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviatiel)</td></tr>
<tr><td>12.850</td><td rowspan="8">Pleistoceen</td><td rowspan="8">Laat</td><td rowspan="8">Weichselien (ijstijd)</td><td rowspan="4">Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)</td><td>Late Dryas (koud)</td><td rowspan="4">2</td><td rowspan="4">Formatie van Kreftenheye (Rijn)</td><td rowspan="8"></td><td rowspan="15">Formatie van Boxtel (eolisch en lokaal terrestrisch)</td></tr>
<tr><td>13.900</td><td>Allerød (warm)</td></tr>
<tr><td>14.030</td><td>Vroege Dryas (koud)</td></tr>
<tr><td>14.640</td><td>Bølling (warm)</td></tr>
<tr><td>30.000</td><td rowspan="3">Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)</td><td>Laat-Pleniglaciaal (zeer koud)</td><td rowspan="2">3</td></tr>
<tr><td>60.000</td><td>Midden-Pleniglaciaal (koud)</td></tr>
<tr><td>75.000</td><td>Vroeg-Pleniglaciaal (zeer koud)</td><td>4</td></tr>
<tr><td>117.000</td><td colspan="2">Vroeg-Weichselien (gematigd koud)</td><td>5a
5b
5c
5d</td></tr>
<tr><td>130.000</td><td colspan="3">Eemien (warme periode)</td><td>5e</td><td>Eem Formatie (marien, lagunair en lacustrien)</td></tr>
<tr><td>370.000</td><td rowspan="3">Midden</td><td rowspan="3">Midden</td><td colspan="3">Saalien (ijstijd)</td><td>6-10</td><td rowspan="3">Formatie van Urk (Rijn)</td><td>Formatie van Drente (Glaciaal)</td></tr>
<tr><td>410.000</td><td colspan="3">Holsteinien (warme periode)</td><td>11</td><td></td></tr>
<tr><td>475.000</td><td colspan="3">Elsterien (ijstijd)</td><td>12</td><td>Formatie van Peelo (Glaciaal)</td></tr>
<tr><td>850.000</td><td colspan="3">Cromerien (warme periode)</td><td>13-22</td><td rowspan="2">Formatie van Sterksel (Rijn)</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">Formatie van Stamproy (eolisch en lokaal terrestrisch)</td><td rowspan="2">Formatie van Beegden (Maas)</td></tr>
<tr><td>2.600.000</td><td>Vroeg</td><td>Vroeg</td><td colspan="3">Pre-Cromerien</td><td>23-104</td></tr>
</table>

Chrono-, zuurstofisotopen- en lithostratigrafie voor Noordwest-Europa naar De Mulder et al. (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot et al. (1994). Atmosferische data volgens Berendsen (2008) en Cohen et al. (2009). Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor Cultuurhistorisch Erfgoed (RCE). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2008). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Ouderdom (kal. jaren BP[1])	^{14}C jaren	Chronostratigrafie				Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden (kal. jaren v/n. Chr.)
450		Holoceen	Laat	Subatlanticum (koeler Vochtiger)		Vb2	Loofbos, waarbij eik en els overheersen; haagbeuk vanaf Vb1 (>1%); vanaf Vb2 veel cultuurplanten (rogge, boekweit, korenbloem)	nieuwe tijd (1500-heden)
1150	1250							middeleeuwen (450-1500 n. Chr.)
1500						Vb1		
1962	1950							Romeinse tijd (12 v.Chr. – 450 n. Chr.)
2750						Va		ijzertijd (800 – 12 v. Chr.)
3050	2900							bronstijd (2000 – 800 v. Chr.)
3950			Midden	Subboreaal (koeler Droger)		IVb	Loofbos. Eik, els en hazelaar overheersen; beuk vanaf IVb >1% en grotere invloed landbouw (granen)	
5700	5000					IVa		neolithicum (5300 – 2000 v. Chr.)
7250				Atlanticum (warm Vochtig)		III	Loofbos eik en els overheersen, relatief veel iep en linde. Het percentage den neemt af	
8700	8000							mesolithicum (8800 – 5300 v. Chr.)
10.250	9000		Vroeg	Boreaal (warmer)		II	Den overheerst, daarnaast hazelaar, eik, iep, linde, es	
10.750				Preboreaal (warmer)		I	Eerst berk en later overheerst de den	
11.650	10.150							
12.850	10.950	Laat-Pleistoceen	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	Parklandschap (subarctisch)	laat-paleolithicum (35.000 – 8800 v. Chr.)
13.900	11.900				Allerød	LW II	Dennen- en berkenbossen	
14.030	12.100				Vroege Dryas	LW I	Open parklandschap	
14.640	12.450				Bølling		Open vegetatie met kruiden (bijvoet) en berkenbomen	
35.000 (v. Chr.)	^{14}C-methode loopt tot 43.000 jaar BP			Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			Perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	midden-paleolithicum (300.000 – 35.000 v. Chr.)
75.000								
117.000				Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)			Perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	
130.000			Eemien (warme periode)				Loofbos	
300.000 (v. Chr.)		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				Maximale ijsuitbreiding Scandinavische ijskap tussen 200.000 en 130.000 jaar BP	vroeg-paleolithicum (tot 300.000 v. Chr.)

[1] *BP = aantal werkelijke jaren voor 1950 AD.*

Rapport 6028

KERKENWEIDE TE BERGHAREN

J.Q. Hessing

ADC ArcheoProjecten

Kerkenweide te Bergharen, gemeente Wijchen

Een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek

J.Q. Hessing

ADC ArcheoProjecten

Colofon

ADC Rapport 6028

Kerkenweide te Bergharen, gemeente Wijchen
Een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek

Auteurs: J.Q. Hessing
In opdracht van: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V.

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 31 januari 2023
Foto’s en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status rapportage:
versie 2.0

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
M. Hanemaaijer

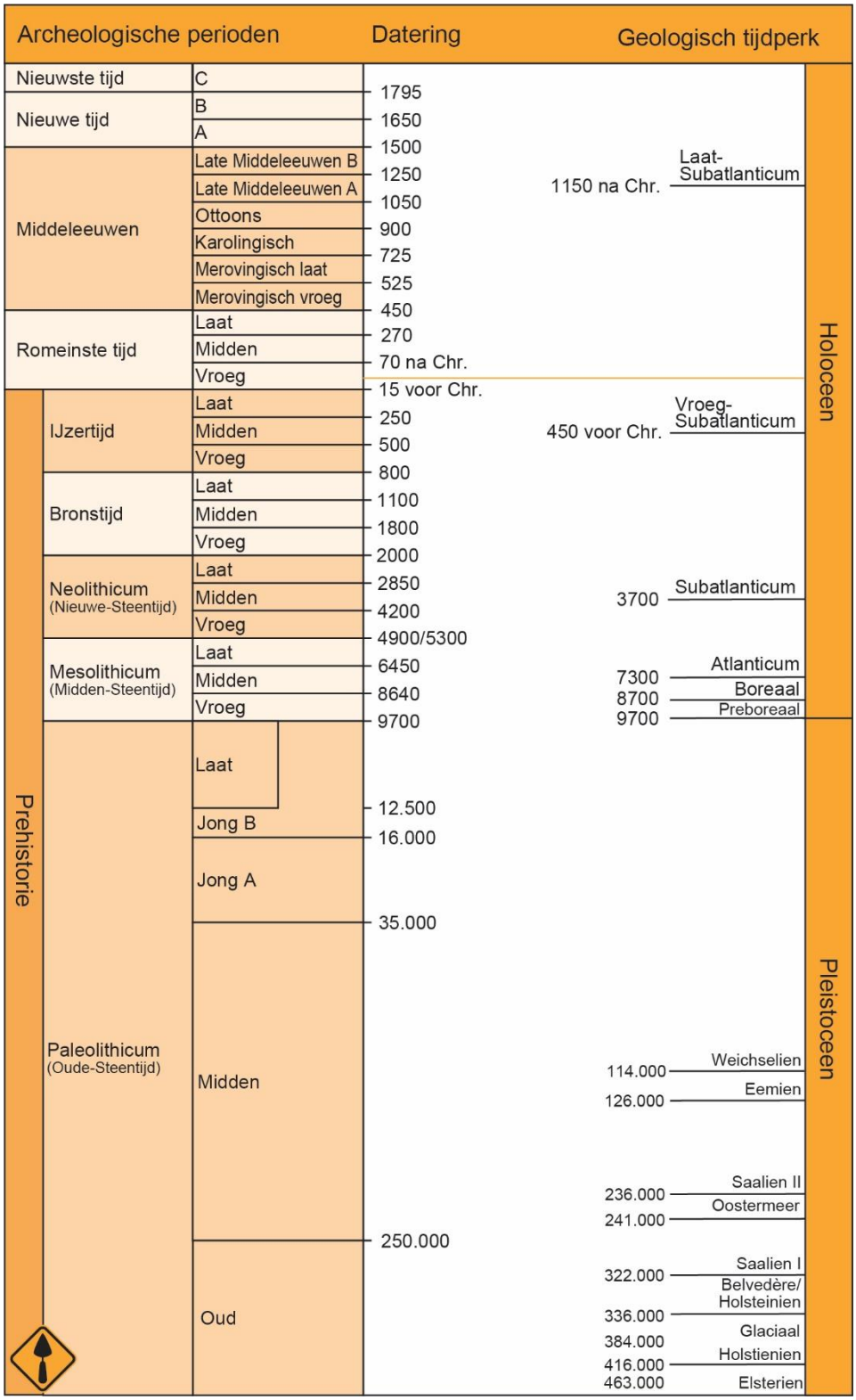
ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Nijverheidsweg-Noord 114
3812 PN Amersfoort
Tel. 033-299 81 81
E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting 5
1 Inleiding en administratieve gegevens 7
2 Eerder uitgevoerd onderzoek 9
Verwachtingsmodel 11
3 Inventariserend Veldonderzoek 13
3.1 Doel- en vraagstelling 13
3.2 Methode 13
3.3 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O) 14
3.4 Conclusies 19
4 Aanbeveling 24
Literatuur 25
Lijst van afbeeldingen en tabellen 26
Bijlagen 27

Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.

Samenvatting

In opdracht van Erfgoed Landelijk Bouwen B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in januari 2023 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Kerkenweide te Bergharen. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van 23 woningen.

Het aanvullend veldonderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:

In het zuidelijk deel van het plangebied is een rivierduin aanwezig. De rivierduin is afgedekt door de Laag van Wijchen, waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden. In deze laag kunnen archeologische resten daterend uit het Laat Paleolithicum – Mesolithicum aanwezig zijn (archeologische laag 1). De Laag van Wijchen is vervolgens weer afgedekt geraakt door een rivierduin in twee fases. In de top van de rivierduin is plaatselijk een B-horizont en een cultuurdek waargenomen. Afhankelijk van de ouderdom van het rivierduinzand kunnen in de top archeologische resten verwacht worden daterend vanaf het Mesolithicum tot en met de Bronstijd (archeologische laag 5), vanaf 35-65 cm -mv.

In het centrale en het noordelijke deel is het Wijchens Maasje actief geweest. In deze zones zijn meerdere fases van bedding-, crevasse-, en oeverafzettingen waargenomen. In deze zone zijn drie fases van het Wijchens Maasje waargenomen, die langzaam naar het noordelijk deel van het plangebied is getrokken. Deze opeenvolgende oeverafzettingen kunnen archeologische resten bevatten:

- Archeologische laag 2: Wijchens Maasje fase 1: niet waargenomen tijdens het aanvullend booronderzoek
- Archeologische laag 3: Wijchens Maasje fase 2: 190-210 cm – mv (5,93-5,97 m +NAP) Laat – Neolithicum – Vroege Bronstijd.
- Archeologische laag 4: niet waargenomen tijdens het aanvullend booronderzoek

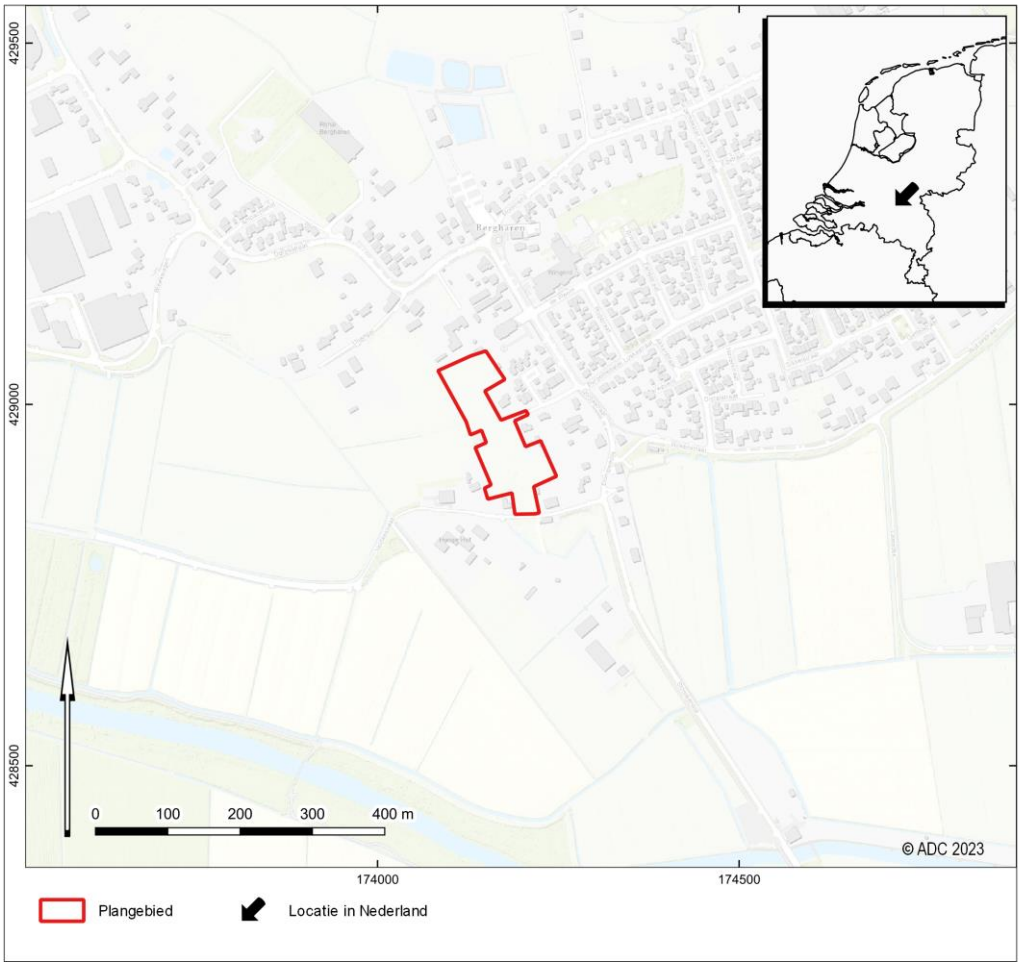
In het gehele plangebied zijn de afzettingen van het Wijchens Maasje en vroege fases van de rivierduinafzettingen, afgedekt door een laatste fase van de rivierduin. Naast het zuidelijk deel zijn in het noordelijk deel ook enkele B-horizonten aanwezig.

In het plangebied is de bodemopbouw plaatselijk verstoord. Hieronder volgt een opsomming van de boringen waarin verstoringen in zijn waargenomen:

- Boring 3: tot 170 cm – mv (6,37 m +NAP)
- Boring 5: tot 230 cm – mv (5,30 m +NAP)
- Boring 6: tot 120 cm – mv (6,60 m +NAP)
- Boring 10: tot 80 cm – mv (7,03 m +NAP)
- Boring 12: tot 230 cm – mv (5,79 m +NAP)

ADC ArcheoProjecten adviseert om in het gehele plangebied een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van het aanleggen van proefsleuven (IVO-P), met uitzondering van de aangetoonde verstoorde zones (afb.5). In de verstoorde zones zijn geen proefsleuven noodzakelijk indien de geadviseerde verstoringsdiepte blijft gehandhaafd. De zones met een mogelijke verstoring kunnen niet worden vrijgegeven, omdat de verstoringsdiepte hiervan onbekend blijft.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het onderzoeken van de gaafheid, omvang, datering en conservering van archeologische resten. De sleuven dienen in de zones te worden geplaatst met een middel en/of hoge verwachting. In de aangetoonde verstoorde zones zijn geen proefsleuven noodzakelijk, indien, de verstoring boven de geadviseerde verstoringsdiepte blijft (zie afb.5).
De exacte invulling van de werkzaamheden dient voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een door de bevoegde overheid goed te keuren Programma van Eisen (PvE).

Afb. 1. Locatie van het plangebied.

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Erfgoed Landelijk Bouwen B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in januari 2023 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Kerkenweide te Bergharen (afb. 1 en afb. 2). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van 23 woningen.

Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.

In oktober 2022 is voor het plangebied en archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd.[1] Op basis van de resultaten van dit onderzoek is geadviseerd een aanvullend veldonderzoek uit te voeren in de vorm van een karterend booronderzoek..

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Wijchen heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek binnen het plangebied, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom enkel de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

[1] De Boer 2022.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Erfgoed Landelijk Bouwen B.V. Contactpersoon: J. Breimer (Hazenberg archeologie) Plaats: Leiden Tel: 06-83247790 E-mail: jan@hazenbergarcheologie.nl
Fase(n) AMZ-cyclus:	Een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een karterend booronderzoek
aanleiding:	Nieuwbouw en realisatie 23 woningen
locatie:	Kerkenweide
plaats:	Bergharen
gemeente:	Wijchen
provincie:	Gelderland
kadastrale gegevens:	Gemeente Bergharen, sectie G, perceel 732, 701, 375 en 373
kaartblad:	39H
oppervlakte plangebied:	1,41 ha
coördinaten:	174150 / 429074 174248 / 428900 174190 / 428849 174083 / 429047
bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Wijchen Naam: Dhr. F. Coolen Adres: Kasteellaan 27 6600 HA Plaats: Wijchen Tel: 024-7517111 E-mail: f.coolen@wijchen.nl
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	Naam: E. van der Linden Adres: Kasteellaan 27 6600 HA Plaats: Wijchen Tel: 024-6492385 E-mail: e.vd.linden@wijchen.nl
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	nog niet bekend
Archis-zaaknummer:	5319451100
ADC-projectcode:	000730
auteur:	J.Q. Hessing
Projectmedewerker(s):	G. Eijgenraam en J.Q. Hessing
autorisatie:	M. Hanemaaijer
periode van uitvoering:	januari 2023
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Eerder uitgevoerd onderzoek

In oktober 2022 heeft een eerste verkennend booronderzoek plaatsgevonden. Er werden 9 boringen gezet in een 40x50 m grid tot maximaal 4 m -mv. Hieruit kwam het volgende beeld naar voren[2]:

Het plangebied maakt deel uit van een Laat-Glaciale meandergordel, die (volgens de literatuur) in het Bølling-Allerød-interstadiaal actief moet zijn geweest (top bedingzand op circa 3,87 m +NAP). Vervolgens is het gebied buiten de directe invloed van de rivier komen te liggen en is bij hoogwater zandige leem (Laag van Wijchen) afgezet (top op 4,17 m +NAP). Onder invloed van de zuidwestenwind heeft vervolgens opstuiving van rivierzand plaatsgevonden en is een laag rivierduinzand ontstaan. Hierna heeft opnieuw een fase van overstroming plaatsgevonden. In deze oeverafzettingen, waarvan de top zich op 4,57 à 4,67 m +NAP bevindt, heeft bodemvorming plaatsgevonden en is een zwak ontwikkelde A-horizont ontstaan. Deze laag is een mogelijk archeologisch niveau (nr. 1), waarin archeologische resten uit het laatpaleolithicum/ mesolithicum aanwezig kunnen zijn. Op de tweede laag van Wijchen is vervolgens een dikke laag rivierduinzand afgezet. Aangezien de basis hiervan iets grover is dan de top is dit vermoedelijk in twee fases gebeurd.

Omstreeks 3578 v. Chr. is het Wijchens Maasje ontstaan. Volgens de stroomgordelkaart16 heeft deze rivier op 370 m ten zuiden van het plangebied gestroomd. Op basis van dit onderzoek lijkt het er echter op dat de rivier een meanderbocht in noordelijke richting heeft gehad. Hierbij is de rivierduin, die op de oudere rivierafzettingen lag, geërodeerd. In het zuidelijke deel van het plangebied is (een restant van) de oude rivierduin aanwezig. In het centrale deel van het plangebied zijn beddingafzettingen van de rivierloop aangetroffen, die zijn afgedekt met een laag kleiige oeverafzettingen (top op 4,74 à 5,4 m +NAP). In de hogere delen van de oeverafzettingen (5,29 à 5,4 m +NAP) is een bodem ontwikkeld, waarin in één boring houtskool is aangetroffen. In de iets lagere delen heeft de bodem zich niet ontwikkeld en/of is door latere fluviatiele activiteit geërodeerd. In deze potentiële archeologische laag (nr. 2) kunnen resten uit het midden-/laat-neolithicum voorkomen.

Op een gegeven moment is de rivierloop ter hoogte van het plangebied gereactiveerd, waarbij in het noordelijke deel van het plangebied een nieuwe geul is ontstaan. Vanuit deze geul zijn crevasseafzettingen over de oudere oeverafzettingen en de flank van de rivierduin in het centrale deel van het plangebied afgezet. De geul heeft zich vervolgens buiten het plangebied verplaatst en over zowel de crevasse-afzettingen als de oude beddingafzettingen is een laag kleiige oeverafzettingen gesedimenteerd (top op 5,44 à 5,95 m +NAP). Ook in de hogere delen van deze afzettingen (5,74 à 5,95 m +NAP) heeft zich een bodem gevormd, terwijl deze in de lagere delen ontbreekt. In deze potentiële archeologische laag (nr. 3) kunnen resten uit het laat-neolithicum/vroege bronstijd voorkomen.

Over deze oeverafzettingen is vervolgens een laag duinzand afgezet. Mogelijk is ook de (iets fijnere) top van de rivierduin in het zuiden van het plangebied in deze periode ontstaan. Het rivierduinzand is in ieder geval dermate hoog opgestoven dat het gehele zuidelijke deel van het plangebied (boringen 1-6) niet meer is overstroomd. Het Wijchens Maasje is echter in de buurt van het plangebied actief gebleven, waardoor er in het noordelijke deel van het plangebied een derde fase van overstroming heeft plaatsgevonden en er een pakket verspoeld duinzand afgedekt met een kleiige overstromingslaag (top op 6,09 à 6,44 m +NAP) is afgedekt. Aan de randen van deze overstromingsafzettingen is een bodem ontwikkeld. Aangezien het Wijchens Maasje actief is geweest tot omstreeks de midden bronstijd A, zouden in deze laag (nr. 4) resten uit deze periode tot de ijzertijd kunnen voorkomen.

In de ijzertijd (of vroege Romeinse tijd) is het plangebied vervolgens geheel afgedekt geraakt met verstoven rivierduinzand. In het zuidelijke deel van het plangebied is in de meeste boringen in de top van het rivierduinzand nog een restant van een moderpodzol aanwezig. In het uiterste zuidelijke

[2] De Boer 2022..

deel van het plangebied is onder de recente bouwvoor een oudere cultuurlaag aanwezig. In het noordelijke deel van het plangebied ontbreekt deze laag. Hier komen tevens plaatselijk humusvlekken voor in de top van het duinzand. Beide fenomenen zouden verklaard kunnen worden door een recente recentere verstuiving (d.w.z. ná de bronstijd), door verploeging en/of bioturbatie, maar ook door archeologische sporen. Plaatselijk zijn aanwijzingen voor diepere verstoring (tot circa 125 cm -mv). Er zijn geen aanwijzingen dat dit om grootschalige vlakdekkende verstoringen gaat. In de top van de natuurlijke bodem (direct onder de bouwvoor (35 à 55 cm -mv)) van het duinzand (archeologische laag 5) kunnen in het zuidelijke deel van het plangebied (afhankelijk van de ouderdom van het duinzand) resten voorkomen vanaf mesolithicum en in het centrale en noordelijke deel vanaf de bronstijd.

Op basis van deze resultaten is in overleg met het bevoegd gezag (Esther van de Linden, adviseur archeologie voor o.a. Wijchen) besloten een aanvullend booronderzoek te verrichten in de vorm van een karterend booronderzoek (in de vorm van aanvullende verkennende boringen). Hiervoor is gekozen, om meer greep te krijgen op/c.q. inzicht te krijgen in de mate van verstoring van de bodem om zo eventueel later uit te voeren proefsleuvenonderzoek beter te kunnen richten. De boringen dienen te worden ingepast in het grid van het eerder uitgevoerde verkennend booronderzoek.

Verwachtingsmodel

Op basis van het bureauonderzoek werd de volgende verwachting opgesteld[3]:

Het laat-paleolithicum werd evenals het daaropvolgende mesolithicum gekenmerkt door rondtrekkende jager-verzamelaars, die gebruik maakten van stenen en benen werktuigen. De mensen woonden in tijdelijke kampen, die zich over het algemeen op landschappelijke gradiënten bevonden. Vindplaatsen van jager-verzamelaars worden overwegend gekenmerkt door een spreiding van vuurstenen werktuigen en afval en zijn meestal (zeer) klein (<200 m2). Het plangebied maakte in het paleolithicum deel uit van een actieve riviervlakte, waarna aan het einde een rivierduin is ontstaan. Aan deze periode wordt derhalve een lage verwachting toegekend. Voor vindplaatsen van jager-verzamelaars uit het mesolithicum tot neolithicum geldt vanwege de hoge ligging nabij een landschappelijke gradiënt een hoge verwachting.

Voor landbouwers uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen B geldt een hoge verwachting voor het hoger gelegen zuidelijke deel van het plangebied. Voor het noordelijke deel van het plangebied geldt vanwege de verwachte lagere ligging en overstromingen een middelhoge verwachting voor het neolithicum tot en met de ijzertijd en een hoge verwachting voor de Romeinse tijd tot en met de vroege middeleeuwen B. Voor het hoger gelegen zuidwestelijke deel van het plangebied geldt tevens een hoge verwachting voor de vroege middeleeuwen C tot en met late middeleeuwen. Voor de rest van het gebied is de verwachting voor deze periode onzeker gezien de mogelijke verstuiving van het gebied. Aangezien er geen aanwijzingen zijn voor bewoning in de nieuwe tijd geldt voor deze periode een lage verwachting. Uiteraard kunnen uit deze periode wel sporen van ontginning (percelering e.d.) aanwezig zijn.

Op basis van het verkennend booronderzoek werd de verwachting als volgt bijgesteld[4]:

Hoewel het veldonderzoek heeft geleid tot een verfijning en aanpassing van de geologische geschiedenis van het gebied, zijn er geen redenen om de archeologische verwachting uit het bureauonderzoek aan te passen. Alleen de perioden waarvoor de verwachting geldt, zijn verder verfijnd. Voor het zuidelijke deel van het plangebied geldt een hoge verwachting voor archeologische resten vanaf het mesolithicum tot en met de vroege middeleeuwen B. Voor het centrale deel geldt een hoge verwachting voor het middenneolithicum/ bronstijd tot en met de vroege middeleeuwen B. Voor het noordelijke deel geldt vanwege het de lagere ligging, het ontbreken van diepere archeologische lagen en de grotere mate van roering van de bodem aan het maaiveld, een middelhoge verwachting voor resten uit de ijzertijd tot en met de vroege middeleeuwen B. De zone rond de kerk behoudt daarnaast, op basis van de hoogteligging en de ligging Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) 24 nabij de kerk, een hoge verwachting voor de vroege middeleeuwen C tot late middeleeuwen. De archeologische waarden (hoogste archeologische niveau) kunnen al direct onder de bouwvoor (35 à 55 cm - mv) voorkomen.

Uit het veldonderzoek blijkt dat in het zuidelijke deel van het plangebied een rivierduin aanwezig is, die ligt op een Laat-Glaciale meandergordel, die (in twee fases) is afgedekt met de Laag van Wijchen. In de bovenste Laag van Wijchen (4,57 à 4,67 m +NAP) heeft bodemvorming plaatsgevonden en kunnen archeologische resten uit het laat-paleolithicum/mesolithicum aanwezig zijn (archeologische laag 1). In het centrale en noordelijke deel van het plangebied is, vermoedelijk tussen 3578 v. Chr. (middenneolithicum A) en 1715 v. Chr. (midden bronstijd A), het Wijchens Maasje actief geweest. Er zijn drie fases van rivieractiviteit te onderscheiden met evenveel potentiële archeologische niveaus.

- *Archeologische laag 2: 5,29 à 5,4 m +NAP (circa 2,35 à 2,55 m -mv), bodem in kleiige oeverafzettingen met houtskool, mogelijk resten uit het midden-/laat-neolithicum;*

[3] E.A.M. De Boer. 2022. *Gemeente Wijchen, Plangebied Kerkenweide te Bergharen. Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)* BAAC-rapport V-22.0692, oktober 2022.

[4] E.A.M. De Boer. 2022. *Gemeente Wijchen, Plangebied Kerkenweide te Bergharen. Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)* BAAC-rapport V-22.0692, oktober 2022, 22-6.

- *Archeologische laag 3: 5,74 à 5,95 m +NAP (circa 1,9 à 2,0 m -mv), bodem in kleiige oeverafzettingen, mogelijk resten uit het laat-neolithicum/vroege bronstijd;*

- *Archeologische laag 4: 6,09 m +NAP (circa 1,7 m -mv), bodem in kleiige overstromings/crevasselaag, mogelijk resten uit de midden bronstijd A tot ijzertijd.*

De fluviatiele afzettingen (en mogelijk ook de rivierduin in het zuiden van het plangebied) zijn (gefaseerd) afgedekt met een laag rivierduinzand. In de top is een moderpodzol B ontstaan, die in het zuidelijke deel van het plangebied nog grotendeels aanwezig is. Hier is tevens (plaatselijk) een oude cultuurlaag aanwezig met houtskoolfragmenten, fragmentjes bouwkeramiek en fragmentje handgevormd aardewerk uit de eerste helft van de ijzertijd. Plaatselijk, maar met name in het noordelijke deel van het plangebied, lijkt de bodem geroerd en/of verstoven. In de top van het rivierduinzand (archeologische laag 5), vanaf 35 à 55 cm -mv, kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de periode vanaf het mesolithicum, middenneolithicum/ bronstijd of ijzertijd (afhankelijk van de locatie binnen het plangebied) tot en met de vroege middeleeuwen B. In het uiterste zuidwestelijke deel (nabij de kerk) kunnen ook resten uit de vroege middeleeuwen C tot late middeleeuwen voorkomen.

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Doel- en vraagstelling

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van de op basis van het eerder uitgevoerde onderzoek gespecificeerde verwachting en het verfijnen van de resultaten van het eerder uitgevoerde verkennend booronderzoek.[5]

Met het karterend booronderzoek zal de bodemopbouw en de mate van intactheid daarvan bepaald worden. Het leidt tot beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
- *Zo ja:*
- *Op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?*
- *Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?*
- *Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?*
- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*
- *Kan een deel of kunnen delen van het plangebied als gevolg van mogelijk aangetroffen verstoring(en) uitgesloten worden van vervolgonderzoek?*

3.2 Methode

Het inventariserend veldonderzoek bestaat uit een karterend booronderzoek. De werkwijze is gericht op het in kaart brengen van de bodemopbouw en het vaststellen van (grootschalige) verstoringen.

Op 16 december 2022 is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld, waarin de werkwijze van het onderzoek is vastgelegd. Het PvA is ter beoordeling voorgelegd aan de gemeente Wijchen.

Voor het beantwoorden van de genoemde onderzoeksvragen is de volgende onderzoeksmethode toegepast:

Tabel 2. Beschrijving van de onderzoeksmethode

aantal boringen:	21
boorgrid:	in raai(en) met onderlinge boorafstand van 20 m, afstand tussen de raaien is 25 m, zo goed mogelijk ingepast in het 40x50 m grid van het eerder booronderzoek
diepte boringen:	tot maximaal 400 cm beneden maaiveld
boormethode:	Edelmanboor met diameter 7 cm en gutsboor met diameter 3 cm (handmatig)
waarnemingstechniek:	versnijden en verbrokkelen

[5] De Boer 2022.

De lithologische en bodemkundige kenmerken van de boringen zijn beschreven conform respectievelijk NEN 5104[6] en het Systeem voor de bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus[7] en vastgelegd middels het invoerprogramma Deborah. De X- en Y-coördinaten en maaiveldhoogtes zijn ingemeten met een RTK-DGPS met een nauwkeurigheid van 1 cm.

Hoewel een verkennend booronderzoek niet als primair doel het opsporen van archeologische vindplaatsen en indicatoren heeft, is het opgeboorde sediment wel gecontroleerd op het voorkomen van archeologische vondsten en indicatoren zoals houtskool, verbrande leem en fosfaat. Deze zijn opgenomen in de boorbeschrijvingen. Tijdens het veldonderzoek zijn geen monsters genomen.

3.3 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.3.1 Lithologische en bodemkundige beschrijving

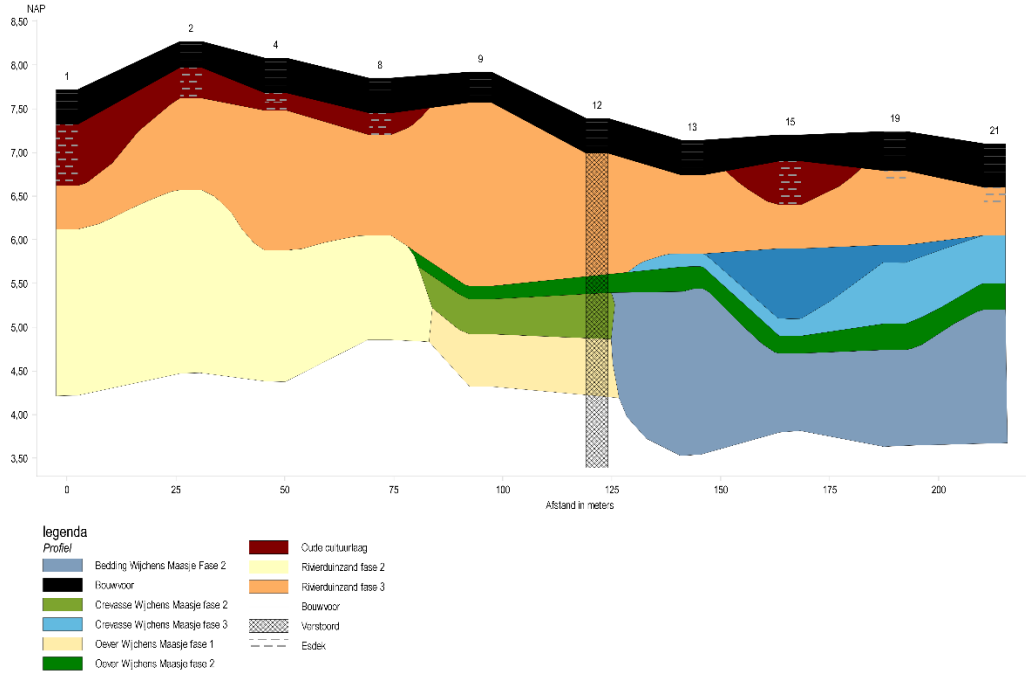
De locatie van de boringen is weergeven in afb. 3. De boorgegevens worden gepresenteerd in bijlage 1.

Afb. 3. Boorpuntenkaart met de boorpunten van BAAC (omgenummerd naar 1000 tallen).

[6] Bosch 2005; Nederlands Normalisatie-Instituut 1989.

[7] De Bakker *et al*. 1989.

Afb. 4. Geologisch profiel.

Inleiding

In de beschrijving van de lithologie is gebruik gemaakt van de termen die in het eerder uitgevoerde booronderzoek door BAAC zijn gebruikt.[8] In het onderzoek zijn afzettingsfasen herkent in de bodemlagen (afb. 4). Het onderste pakket bestaat uit rivierduinzand (1e fase). Dit pakket is afgedekt lemige/kleiige laag. Deze laag is als Laag van Wijchen 2 aangeduid. Boven deze laag ligt weer rivierduinzand (2e fase). De 2e fase van het rivierduinzand is matig grof en vaak zwak grindig. Hierboven is nog een pakket rivierduinzand aanwezig (3e fase). Dit bestaat over het algemeen uit matig fijn zand. In het centrale deel is beddingzand van de 1e fase Wijchens Maasje aangeboord. Dit beddingzand wordt afgedekt lemige/kleiige oeverafzettingen die ook tot de 1e fase van het Wijchens Maasje behoren. Hierboven ligt een siltiger zandpakket waarvan de mediaanklasse ook fijner is. Dit zijn de crevasseafzettingen die tot de 2e fase van het Wijchens Maasje behoren. Deze worden vervolgens weer afgedekt door een 2e fase oeverafzettingen. In het noordelijk deel van het plangebied is de 2e fase aan beddingafzettingen aanwezig.

Boringen 1,2,4, 5, 6, 7, 8 en 11

In de zuidelijke zone van het plangebied bestaat het onderste aangeboorde pakket uit rivierduinzand. Het rivierduinzand is over het algemeen zwak siltig, en matig fijn tot matig grof. Daarnaast is het pakket plaatselijk zwak grindig. De kleur van het pakket varieert van lichtgeel grijs naar lichtbruin grijs. Het pakket is kalkloos. Het pakket bevat enkele ijzervlekken en dit pakket is geïnterpreteerd als rivierduinzandafzettingen. In het rivierduinzand zijn drie fases te onderscheiden. In boringen 6 en 7 is alleen de eerste fase van dit pakket aangeboord. Dit pakket is aanwezig op 350-370 cm -mv (4,19-4,30 m +NAP). Het rivierduinzand (fase 1) is afgedekt door sterk zandige klei of sterk siltige klei. Het kleipakket is licht(geel)bruin van kleur. Dit pakket is geïnterpreteerd als de Laag van Wijchen. In boring 6 is in het pakket een mogelijk een licht ontwikkelde A-horizont waargenomen. De top van dit pakket is aanwezig op 330-350 cm -mv (4,39-4,50 m +NAP). Deze diepteligging komt overeen met de Laag van Wijchen fase 2 die is aangetroffen tijdens het eerste booronderzoek.

In de boringen 1, 2, 4, 5, 8 en 11 is de Laag van Wijchen niet aangeboord, maar zijn onderin het boorprofiel rivierduinafzettingen uit de 2e fase aanwezig. De Laag van Wijchen is in deze boringen niet aangeboord omdat het zand uit de guts liep en de boor vervolgens vast liep. Aangenomen

[8] De Boer 2022.

wordt dat de 2e fase van de rivierduinafzettingen in de zuidelijke zone de Laag van Wijchen afdekken. De top van de 2e fase van de rivierduinafzettingen is aanwezig op 160-230 cm -mv (6,57-5,30 m +NAP).

In het grootste gedeelte van de zuidelijke zone gaat de 2e fase van de rivierduinafzettingen over in een vermoedelijke 3e fase. Het onderscheid tussen deze twee fasen is te maken aan de hand van de mediaanklasse van het zand. De onderste laag bestaat uit matig grof zand (fase 2) de bovenste uit matig fijn zand (fase 3). Dit is ook waargenomen tijdens het eerdere booronderzoek.

In boring 6 en 7 is vanaf 185-250 cm -mv (6,04-5,30 m +NAP) een opeenvolging van een lichtgrijs sterk zandig leempakket, een kleipakket en een zandpakket aanwezig. Deze opeenvolging van pakketten is geïnterpreteerd als oever- en crevasseafzettingen. De afzettingen behoren vermoedelijk tot het Wijchens Maasje. Het bovenste leempakket is vervolgens weer afgedekt door rivierduinafzettingen (fase 3).

In boring 1, 2, 4 en 7 is in de top van de rivierduinafzettingen (fase 3) een B-horizont waargenomen. Deze top is 10-20 cm dik en bevindt zich op 65-110 cm -mv (7,62-6,62 m +NAP). De kleur van de B-horizont is bruingrijs. In de boringen 1, 2, 4 en 8 bevindt zich een grijsbruin pakket dat uit matig siltig zand bestaat en matig fijn is. Dit wordt als een cultuurlaag geïnterpreteerd. Het pakket is aanwezig vanaf 30-40 cm -mv (7,97-7,32 m +NAP). In boring 1 is in dit pakket een stuk aardewerk aangetroffen.

In boring 5 en 6 is bovenop de rivierduinafzettingen een verstoord pakket aanwezig. Dit pakket bevindt zich vanaf 120-230 cm -mv (6,60-530 m +NAP) en loopt door tot 0-60 cm -mv (7,20 m -NAP). Bovenop het verstoorde pakket is de bouwvoor aanwezig.

Boringen 3, 9 en 10
In boring 3 en 9 bevindt zich in de basis een matig grof zandpakket, dat zwak siltig is. Het pakket is kalkloos en is lichtgeelbruin van kleur. De top van het pakket is aanwezig op 280-360 cm -mv (4,32-5,27 m +NAP). Het pakket is geïnterpreteerd als beddingafzettingen, die vermoedelijk behoren tot het Wijchens Maasje. In boring 10 is vermoedelijk dit pakket ook aanwezig. In deze boring is op 360 cm – mv (4,23 m +NAP), ook zand aangeboord.

De beddingafzettingen zijn afgedekt met een sterk zandig leempakket of een zwak zandig kleipakket, waarvan de top aanwezig is op 340-350 cm -mv (4,33-4,52 m +NAP). Vervolgens ligt hier een 20-40 cm dik klei pakket bovenop. Dit pakket is sterk siltig en lichtgrijs of (oranje)grijs van kleur. Het pakket bevat veel ijzer en mangaan vlekken en is verweerd. Het leem- en kleipakket is geïnterpreteerd als zijnde oeverafzettingen. Deze oeverafzettingen behoren vermoedelijk tot de 1e fase van het Wijchens Maasje.

Bovenop deze oeverafzettingen is een zandpakket aanwezig dat matig tot sterk siltig is, en een mediaanklasse heeft die zeer fijn tot matig fijn is. De top van het pakket is aanwezig op 220-260 cm -mv (5,32-5,87 m +NAP). In boring 3 is het pakket zwak siltig en zwak grindig daarnaast bevat het pakket ook veenbrokken. De crevasseafzettingen zijn afgedekt door een oeverafzettingen bestaande uit sterkzandig leem. Deze oeverafzettingen behoren tot een jongere fase van de Wijchens Maasje. De top van dit pakket is aanwezig op 190-245 cm -mv (5,47-5,93 m +NAP). De crevasse- en oeverafzettingen zijn afkomstig van het Wijchens Maasje (fase 2). In boring 3 zijn in de top van de oeverafzettingen fosfaatvlekken aangetroffen.
De oeverafzettingen zijn afgedekt door een dik pakket rivierduinafzettingen (fase 3). De rivierduinafzettingen zijn aanwezig vanaf 180-190 cm -mv (5,93-6,12 m +NAP) en lopen door tot 35-80 cm -mv (7,03-7,57 m +NAP). Vervolgens gaan de rivierduinafzettingen over in een verstoord pakket en/of de bouwvoor.

Boringen 13 t/m 21
In deze zone bestaat de basis van de bodemopbouw uit een zwak siltig zandpakket dat matig fijn tot matig grof is en zwak grindig is. De kleur van het zandpakket is licht(bruin)grijs, lichtgeel grijs of

bruingeel. Het pakket behoort vermoedelijk tot de beddingafzettingen van het Wijchens Maasje, maar dan de 2e fase. De top van het pakket is aanwezig op130 -250 cm – mv (5,97-4,72 m +NAP).

Bovenop de beddingafzettingen is een sterk zandig leempakket, een sterk tot uiterst siltig kleipakket of een zwak zandig kleipakket aanwezig. Het pakket bevat enkele tot veel ijzer en mangaan vlekken. Het pakket is geïnterpreteerd als oeverafzettingen van het Wijchens Maasje (fase 2). De top van het pakket is aanwezig op 145-230 cm -mv (4,90-5,69 m +NAP). De oeverafzettingen zijn zo'n 10-40 cm dik. In de boringen 17 en 18 zijn geen oeverafzettingen aangetroffen van het Wijchens Maasje.

Boring 17 liep de boor leeg vanaf 120 cm -mv. In deze boring zijn onderin rivierduinafzettingen fase 3 waargenomen. De top van de rivierduinafzettingen ligt op 40 cm-mv (6,87 m +NAP). In de top van het pakket is een10 cm dikke B-horizont waargenomen. In de B-horizont is ook een houtskoolfragment aangetroffen. Bovenop de B-horizont is de bouwvoor aanwezig.

Boven op de oeverafzettingen is in boringen 13, 15, 16, 19 en 20 een zwak tot matig siltig zandpakket aanwezig. Het matig siltige zandpakket is (lichtgeel)grijs van kleur en heeft een mediaanklasse die matig grof is. Daarnaast is het pakket zwak grindig. Dit pakket is geïnterpreteerd als crevasseafzettingen en duidt hiermee op een 3e fase van het Wijchens Maasje. De top van het pakket is aanwezig op 130-210 cm -mv (5,10-5,92 m +NAP).

Bovenop de crevasseafzettingen is in de boringen een kleiig zandpakket aanwezig of een kleipakket aanwezig. Het pakket bestaat uit een lichtbruin grijs kleiig zandpakket dat matig fijn is, en uit een sterk zandig tot sterk siltig licht(bruin)grijs kleipakket. Dit pakket is in de boringen 14, 15, 18, 19 en 21 aangetroffen. De top van het pakket is aanwezig op 115-140 cm -mv (5,76-6,12- m +NAP). Het pakket is geïnterpreteerd als overstromingsklei, dat zich na de rivieruitbraak, over de crevasse-afzettingen is afgezet.

Boven deze overstromingsafzettingen is een zwak siltige zandpakket aanwezig. Dit pakket is geïnterpreteerd als rivierduinafzettingen (fase 3). In de top van de rivierduinafzettingen is in de boringen 16, 17, 18, 19 en 21 een B- horizont aangetroffen. De top bevindt zich op 35-50 cm -mv (6,60-6,87 m +NAP). Daarbij is in de boringen 17 en 18 in de B-horizont een enkel houtskoolfragment aangetroffen. In boring 15 is nog een restant van een oude cultuurlaag aanwezig die op de C-horizont ligt van de rivierduin. De top van de cultuurlaag is aanwezig op 30 cm -mv en zo'n 40 a 50 cm dik. De B-horizont en de cultuurlaag zijn afgedekt door een matig fijn zandpakket dat matig siltig is. Dit pakket betreft de bouwvoor.

3.3.2 Interpretatie

Tijdens de interpretatie van de archeologische lagen is er gebruik gemaakt van de nummering die tijdens het eerdere booronderzoek is gebruikt.[9]

Het zuidelijk deel van het plangebied maakt onderdeel uit van een Laat-Glaciale meandergordel. Dit sediment is alleen aangeboord in boring 6 en 7 en daarnaast is deze bodem wel aangeboord tijdens het eerder uitgevoerde booronderzoek.[10] Het gebied is later buiten de directe invloed van de rivier komen te liggen. Bij hoog water is zandige leem afgezet (Laag van Wijchen). Over de Laag van Wijchen is een pakket rivierduinzand afgezet (fase 1). Dit pakket is in enkele boringen (6 en 7) wel aangeboord. De top bevindt zich op 4,19-4,30 m +NAP. In de top van deze rivierduinafzettingen is geen bodemontwikkeling waargenomen. Daarom wordt deze laag niet als archeologisch interessant beschouwd.

Laag van Wijchen 2

Over deze rivierduinafzettingen zijn opnieuw oeverafzettingen afgezet (boring 6 en 7). Deze overstromingsafzettingen behoren ook tot de Laag van Wijchen. De top is aanwezig op 330-350 cm -mv (4,39-4,50 m +NAP). In boring 6 is een mogelijke licht ontwikkelde A-horizont aanwezig. Dit

[9] De boer 2022.

[10] Idem.

betekent dat dit niveau een mogelijk oud loopoppervlak is geweest, en daarbij archeologisch interessant is. In dit archeologisch niveau (nr.1) kunnen archeologische resten aanwezig zijn daterend uit het Laat-Paleolithicum-Mesolithicum. Vervolgens is hierop een dikke laag rivierduinzand afgezet. Vermoedelijk is deze in twee fases afgezet, waarvan de basis van de rivierduin grover is. Tussen de twee fases heeft geen lange tijdsduur gezeten, omdat hier geen bodemontwikkeling heeft plaatsgevonden.

Wijchens Maasje, fase 1
Het Wijchens Maasje is rond 3578 v. Chr. ontstaan. Het eerdere onderzoek heeft aangetoond dat deze rivier in het plangebied een bocht heeft gehad in noordelijke richting.[11] Tijdens het aanvullende onderzoek is dit bevestigd. De rivierduin wordt in het centrale deel afgesneden door beddingafzettingen, die de basis vormen van de rivierloop. Over de beddingafzettingen zijn lemige/kleiige oeverafzettingen afgezet (boring 9 en 10). Waarvan de top aanwezig is op 340-350 cm -mv (4,33-4,52 m +NAP). In deze oeverafzettingen is geen bodemontwikkeling waargenomen. In vergelijking met het eerder uitgevoerde onderzoek behoren deze oeverafzettingen tot de lager gelegen delen. In dat onderzoek is in de hoger gelegen delen wel bodemontwikkeling waargenomen. Voor de lager gelegen oeverafzettingen is de archeologische verwachting is laag (boring 9 en 10). De verwachting die BAAC heeft opgesteld voor de hoger gelegen oeverafzettingen blijft gehandhaafd. Dus de verwachting is dat in de archeologische laag (nr.2) archeologische resten kunnen voorkomen daterend uit het Midden- Laat Neolithicum.

Wijchens Maasje, fase 2
Later is in het noordelijk deel van het plangebied een nieuwe geul ontstaan. Deze geul is aangetoond door de aangetroffen beddingafzettingen. De top van deze beddingafzettingen bevindt zich op 130 -250 cm – mv (5,97-4,72 m +NAP).Vanuit deze geul heeft er een doorbraak plaatsgevonden. Deze crevasse-afzettingen hebben de oude oeverafzettingen (fase 1) bedekt. De top van de crevasse-afzettingen bevindt zich op 220-260 cm -mv (5,32-5,87 m +NAP). De geul heeft zich buiten het plangebied verplaatst en heeft over de crevasse-afzettingen en de beddingafzettingen weer oeverafzettingen afgezet. De top van de oeverafzettingen bevindt zich op 190-250 cm -mv (5,30-5,97 m +NAP). In boring 3 en 10 is in de oeverafzettingen sprake van bodemvorming. In vergelijking met het eerder uitgevoerde onderzoek behoren deze tot de hoger gelegen delen van de oeverafzettingen (5,93-5,97 m +NAP). Daarnaast zijn in boring 3 fosfaatvlekken waargenomen. De laag waar de bodemvorming in is waargenomen, betreft een potentiële archeologische laag (nr.3). In deze laag kunnen archeologische resten daterend uit het Laat Neolithicum-Vroege Bronstijd voorkomen.

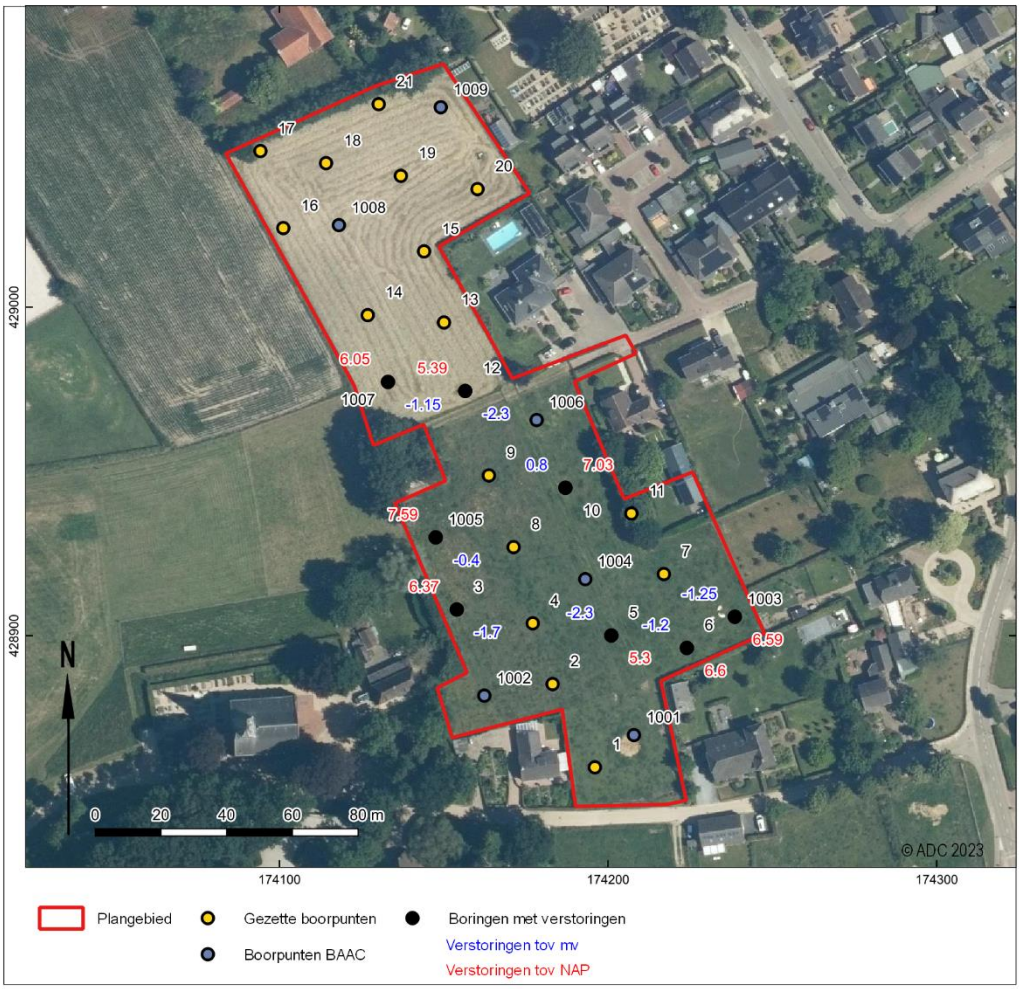
Overstromingsafzettingen Wijchens Maasje, fase 3
Over de oeverafzettingen is rivierduinzand afgezet. In het noordelijke deel is het Wijchens Maasje actief gebleven. Het bovenliggende rivierduinzand is mogelijk in dezelfde periode afgezet. Alleen is het rivierduinzand vanaf boring 1 t/m 13 dermate hoog opgestoven dat het niet meer overstroomd is geweest. In het noordelijk deel heeft een derde fase van overstroming plaatsgevonden. Hierbij is het rivierduinzand verspoeld geraakt en is er een laag kleiig zand/zandige klei afgezet. De top van het pakket is aanwezig op 115-140 cm -mv (5,76-6,12- m +NAP). Tijdens het BAAC onderzoek is in één boring een aanwijzing aangetroffen voor bodemontwikkeling. In het aanvullend onderzoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen hiervoor. Dit doet vermoeden dat de ontwikkeling zeer plaatselijk is geweest. Daarom is deze laag niet archeologisch relevant.

Rivierduinzand, fase 3
Vervolgens is het gehele plangebied bedekt geraakt met rivierduinzand. In de top van de rivierduinafzettingen is plaatselijk een B-horizont waargenomen (boringen 1, 2, 4, 16-19 en 21). Daarnaast is er plaatselijk ook een cultuurlaag waargenomen(boringen 1,2, 8 en 15), waar in boring 1 ook aardewerk in is aangetroffen. De cultuurlaag is voornamelijk aanwezig in het zuidelijk deel van het plangebied. De cultuurlaag en de B-horizont wordt afgedekt door een bouwvoor die 30 tot 50 cm dik is. De top van het rivierduinzand wordt als archeologisch interessant gezien op de locaties waar deze niet verstoord is. Deze archeologische laag (nr. 5) is aanwezig op 35 -65 cm -

[11] Idem.

mv. Afhankelijk van de ouderdom van het rivierduinzand kunnen er archeologische resten verwacht worden daterend vanaf het Mesolithicum-Bronstijd.

Verstoringen
In het plangebied zijn ook plaatselijk verstoringen van de bodemopbouw waargenomen (afb. 4). Hieronder volgt een opsomming van de boringen en tot welke diepte ze zijn verstoord:
- Boring 3: tot 170 cm – mv (6,37 m +NAP)
- Boring 5: tot 230 cm – mv (5,30 m +NAP)
- Boring 6: tot 120 cm – mv (6,60 m +NAP)
- Boring 10: tot 80 cm – mv (7,03 m +NAP)
- Boring 12: tot 230 cm – mv (5,79 m +NAP)

Afb. 5. Boorpuntenkaart met aangetroffen verstoringen (boringen van BAAC meegerekend).

3.4 Conclusies

De in paragraaf 3.1 gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
  In het zuidelijk deel van het plangebied is een rivierduin aanwezig. De rivierduin is afgedekt door de Laag van Wijchen, waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden. De Laag van Wijchen is vervolgens weer afgedekt geraakt door het door een rivierduin in

twee fases. In de top van de rivierduin is plaatselijk een B-horizont en een cultuurdek waargenomen.

In het centrale en het noordelijke deel is het Wijchens Maasje actief geweest. In deze zones zijn meerdere fases van bedding-, crevasse-, en oeverafzettingen waargenomen. In deze zone zijn drie fases van het Wijchens Maasje waargenomen, die langzaam naar het noordelijk deel van het plangebied is getrokken.

In het gehele plangebied zijn de afzettingen van het Wijchens Maasje en vroege fases van de rivierduinafzettingen, afgedekt door een laatste fase van de rivierduin. Naast het zuidelijk deel zijn in het noordelijk deel in de top van de rivierduinafzettingen ook enkele B-horizonten aanwezig.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
  Ja, in het plangebied is de bodemopbouw plaatselijk verstoord. Hieronder is een opsomming van de boringen waar verstoringen in zijn waargenomen.

  - Boring 3: tot 170 cm – mv (6,37 m +NAP)
  - Boring 5: tot 230 cm – mv (5,30 m +NAP)
  - Boring 6: tot 120 cm – mv (6,60 m +NAP)
  - Boring 10: tot 80 cm – mv (7,03 m +NAP)
  - Boring 12: tot 230 cm – mv (5,79 m +NAP)

- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
  Ja, in het plangebied zijn meerdere archeologische relevante lagen aanwezig.

  - Archeologische laag 1: Laag van Wijchen 2: boring 6 en 7
  - Archeologische laag 2: Wijchens Maasje fase 1 : (BAAC boring 4 en 5)
  - Archeologische laag 3: Wijchens Maasje fase 2: boring 3 en 10
  - Archeologische laag 4: Niet waargenomen
  - Archeologische laag 5: de top van het rivierduinzand fase 3

- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
  - Archeologische laag 1: Laag van Wijchen 2: 330-350 cm -mv (4,39-4,50 m +NAP) Laat-Paleolithicum - Mesolithicum.
  - Archeologische laag 2: Wijchens Maasje fase 1: niet waargenomen tijdens het aanvullend booronderzoek
  - Archeologische laag 3: Wijchens Maasje fase 2: 190-210 cm – mv (5,93-5,97 m +NAP) Laat – Neolithicum – Vroege Bronstijd.
  - Archeologische laag 4: niet waargenomen tijdens het aanvullend booronderzoek
  - Archeologische laag 5: rivierduinzand fase 3: vanaf 35-65 cm -mv.

- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
  Ja, in boring 1 is een kogelpot scherf aangetroffen. Daarnaast is in de boringen 17 en 18 houtskool aangetroffen.
  Zo ja:
  - *Op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?*
    Het aardewerk in boring 1 is op, 70 cm – mv (7,02 m +NAP) aangetroffen. Het houtskool is in boring 17 is aangetroffen op 40 cm -mv (6,60 m +NAP) en in boring 18 op 40 cm -mv (6,87 +NAP).
  - *Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?*
    Onbekend.
  - *Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?*

De kogelpot scherf dateert uit de periode 900-1350 n.Chr.

- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
  De archeologische verwachting op basis van het eerdere onderzoek blijft gehandhaafd. Echter kan deze wel beter worden gespecificeerd door de aangetroffen verstoringen. Hierdoor zijn zones ontstaan waar ontgravingswerkzaamheden kunnen plaatsvinden zonder archeologische waarden te bedreigen.

- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
  De mogelijke archeologische waarden worden bedreigd, indien er bodemverstoringen plaatsvinden dieper dan 30 cm -mv. Met uitzondering van de verstoorde zones. De exacte verstoringsdiepte van de toekomstige ontwikkelingsplannen is nog niet bekend.

- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*
  Nee, het plangebied is niet voldoende onderzocht. Geadviseerd wordt om een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren.

- *Kan een deel of kunnen delen van het plangebied als gevolg van mogelijk aangetroffen verstoring(en) uitgesloten worden van vervolgonderzoek?*
  Om de mogelijke archeologische waarden te beschermen wordt er geadviseerd om minimaal een marge van 20 cm boven de potentiële archeologische niveaus aan te houden. Om een advies te kunnen geven over de verstoorde zones, zijn de boringen van het eerder uitgevoerde onderzoek ook meegenomen. De boringen waar de verstoringen zijn aangetroffen is een buffer met een diameter van 10 m aangehouden. Dit betekent het volgende voor de zones waar verstoringen hebben plaatsgevonden (afb.5): In het onderzoek van BAAC zijn ook zones aangegeven, waar mogelijke verstoring aanwezig kan zijn, als gevolg van kabels en leidingen en bebouwing. Echter is de diepte en omvang verstoringen variabel en de diepte hiervan onbekend. Dus daarom kan alleen voor de aangegeven verstoorde zones (afb. 6) uitspraak worden gedaan.

- Zone 1 (boring 3) is de bodem tot 170 cm – mv (6,37 m +NAP). De eerste potentiële archeologische laag bevindt zich in deze zone op 210 cm -mv (5,97 m +NAP). Dit betekent dat in deze zone de bodem tot 190 cm -mv. (6,17 m +NAP) mag worden verstoord.

- Zone 2 (boring 5) is de bodem tot 230 cm – mv (5,30 m +NAP) verstoord. Onder de verstoring zijn geen archeologische potentiële lagen waargenomen. De boring is doorgezet tot 380 cm -mv (4 m +NAP). Dit betekent dat de bodem tot 360 cm -mv (4,20 m +NAP) mag worden verstoord.

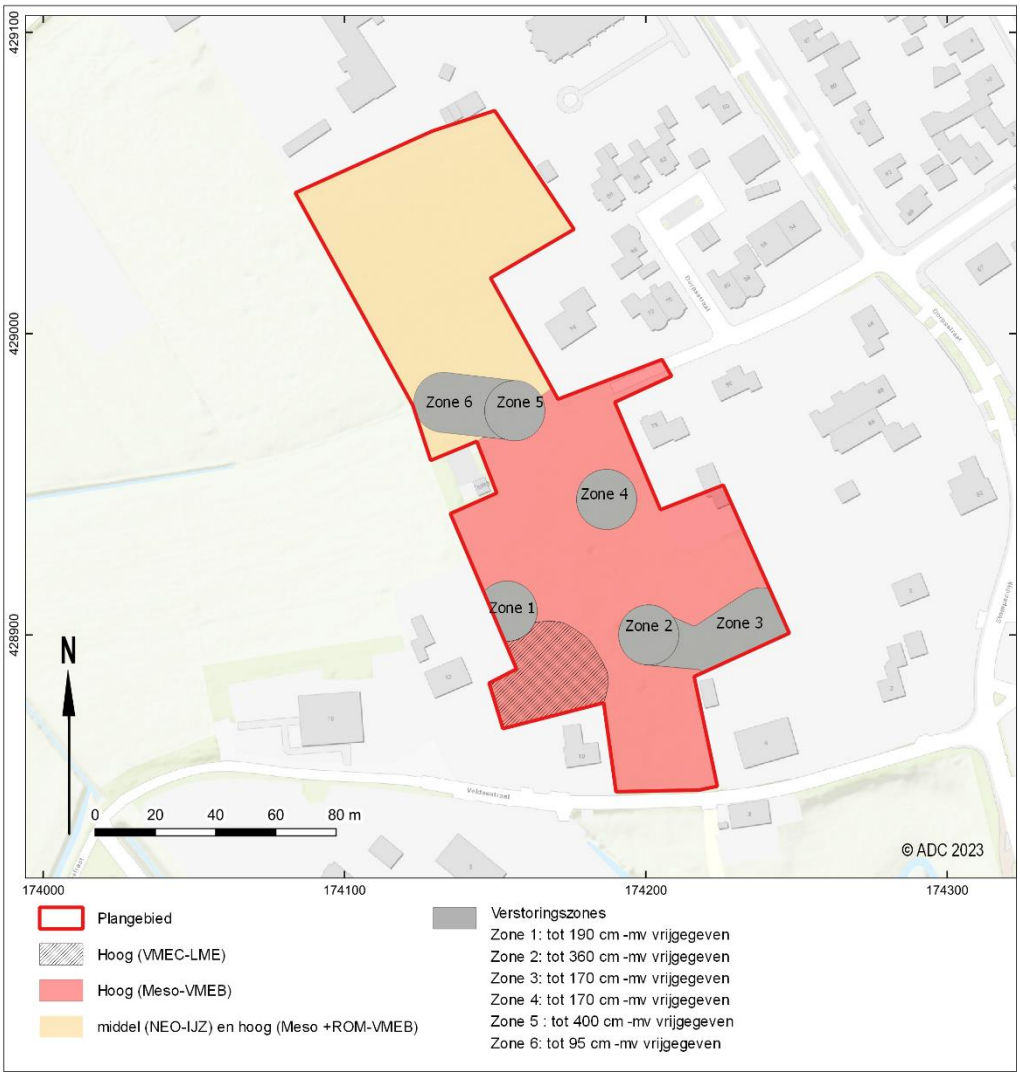
- Zone 3 (boring 6 en 1003) is de bodem tot 120 a 125 cm – mv (6,55-6,60 m +NAP) verstoord. Op 250 cm -mv (5,30 m +NAP) en 195 cm-mv (5,82 m +NAP) zijn oeverafzettingen waargenomen. Het wordt daarom geadviseerd om niet dieper dan 170 cm -mv in deze zone te verstoren.

- Zone 4 (boring 10) is de bodem tot 80 cm – mv (7,03 m +NAP) verstoord. De eerste archeologische potentiële laag is op 190 cm -mv (5,93 m +NAP). Daarom wordt geadviseerd om deze zone niet dieper dan 170 cm -mv (6,13 m +NAP) te verstoren.

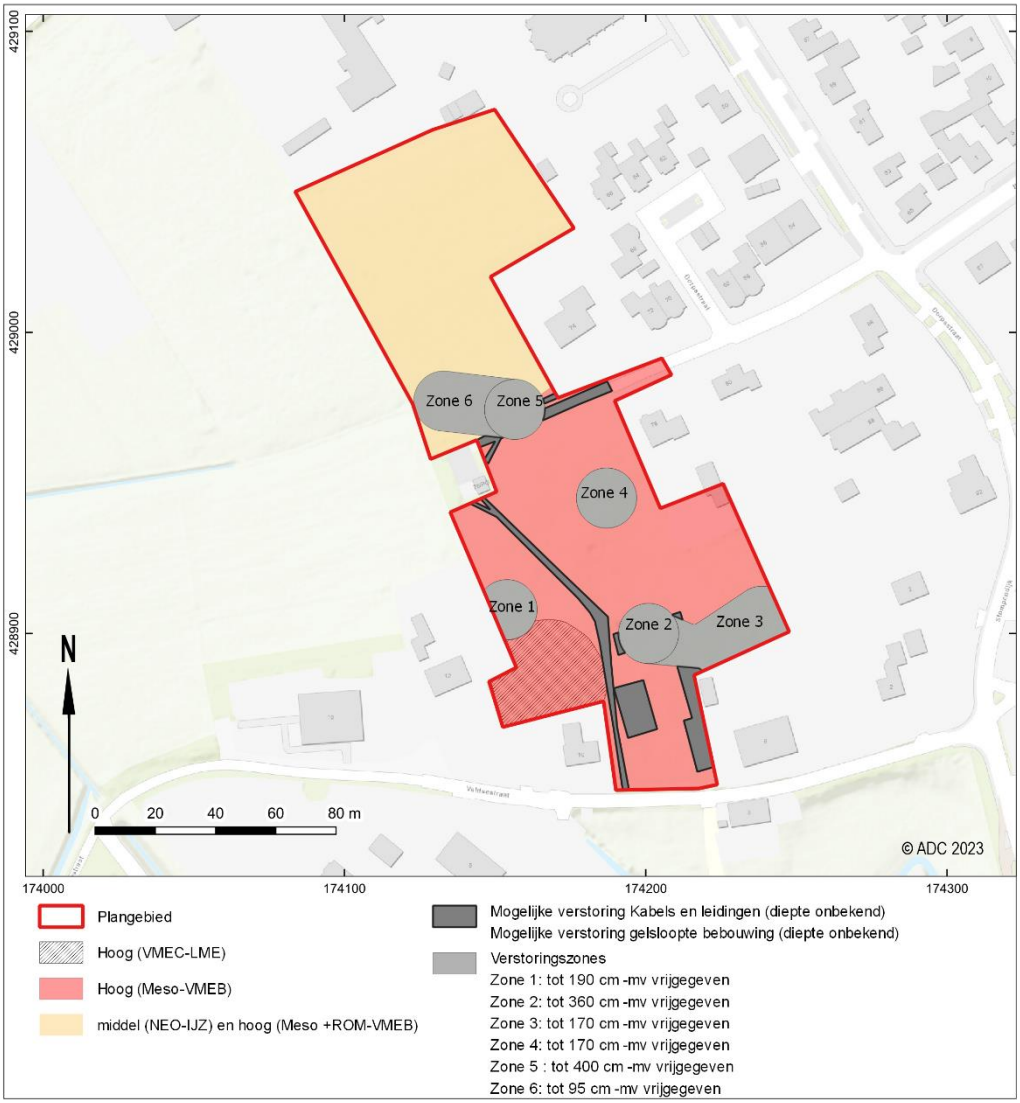
- Zone 5 (boring 12) is de bodem tot in ieder geval 230 cm – mv (5,79 m +NAP) verstoord. In de boring is geen archeologische laag aangetroffen. De boring is tot 400 cm -mv doorgezet. Daarom worden in deze zone tot 400 cm -mv geen archeologische waarden bedreigd.

- Zone 6 (boring 1007) is de bodem tot 115 cm -mv (5,99 m +NAP) verstoord. Geadviseerd wordt om in deze zone niet dieper te verstoren dan 95 cm -mv (6,19 m +NAP).

Wanneer in deze zones niet dieper dan de geadviseerde diepte wordt verstoord, is voor deze zones geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk.

Afb. 6. Verwachtingskaart met de verstoringszones

Afb. 7. Verwachtingskaart met de verstoringszones

4 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om in het gehele plangebied een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van het aanleggen van proefsleuven (IVO-P), met uitzondering van de aangetoonde verstoorde zones (afb.5). In de verstoorde zones zijn geen proefsleuven noodzakelijk indien de geadviseerde verstoringsdiepte blijft gehandhaafd. De zones met een mogelijke verstoring kunnen niet worden vrijgegeven, omdat de verstoringsdiepte hiervan onbekend blijft.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het onderzoeken van de gaafheid, omvang, datering en conservering van archeologische resten. De sleuven dienen in de zones te worden geplaatst met een middel en/of hoge verwachting. In de aangetoonde verstoorde zones zijn geen proefsleuven noodzakelijk, indien, de verstoring boven de geadviseerde verstoringsdiepte blijft (zie afb.5).
De exacte invulling van de werkzaamheden dient voorafgaand aan het veldwerk te worden vastgelegd in een door de bevoegde overheid goed te keuren Programma van Eisen (PvE).

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

Bakker, H. de, J. Schelling, D.J. Brus & C. van Wallenburg, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland : de hogere niveaus.* Wageningen.

Boer, E.A.M. de, 2022: *Gemeente Wijchen, Plangebied Kerkenweide te Bergharen. Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)* BAAC-rapport V-22.0692.

Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2.* Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).

SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.

TNO, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013.*

Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen, 2012: *Leidraad inventariserend veldonderzoek versie 2.0. Deel: karterend booronderzoek*. SIKB uitgave geactualiseerde versie. Gouda.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

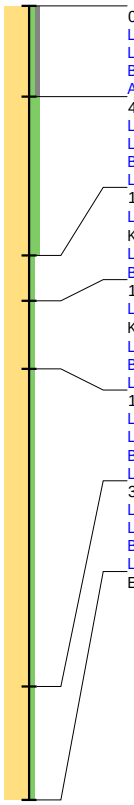
Afb. 1. Locatie van het plangebied.
Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.
Afb. 3. Boorpuntenkaart met de boorpunten van BAAC (omgenummerd naar 1000 tallen).
Afb. 4. Geologisch profiel.
Afb. 5. Boorpuntenkaart met aangetroffen verstoringen (boringen van BAAC meegerekend).
Afb. 6. Verwachtingskaart met de verstoringszones
Afb. 7. Verwachtingskaart met de verstoringszones

Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.
Tabel 2. Beschrijving van de onderzoeksmethode

Bijlagen

Boring: 000730_1

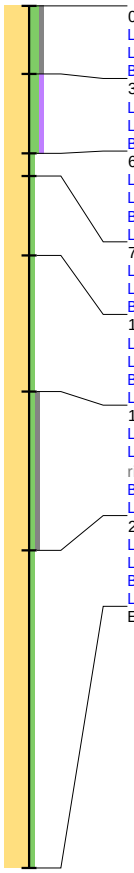
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 1, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 350
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174196.01, Y-coördinaat in meters: 428859.85, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.72, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
40 / 7.32
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: esdek
Laag opmerking: Opmerking: AW?
110 / 6.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 130, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en humusbrokken
130 / 6.42
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
160 / 6.12
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
300 / 4.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: onbekend
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte liep de guts leeg
Einde boring 350 / 4.22

Boring: 000730_2

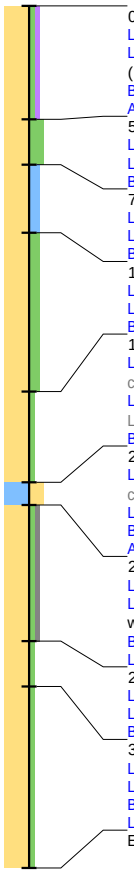
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 2, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 380
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174183.13, Y-coördinaat in meters: 428885.2, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 8.27, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 8.27
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 30, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
30 / 7.97
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 30, Ondergrens laag in cm: 65, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: esdek
65 / 7.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Ondergrens laag in cm: 75, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
75 / 7.52
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 75, Ondergrens laag in cm: 110, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: BC-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
110 / 7.17
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 110, Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
170 / 6.57
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 240, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
240 / 5.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 240, Ondergrens laag in cm: 380, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte liep de guts leeg
Einde boring 380 / 4.47

Boring: 000730_3

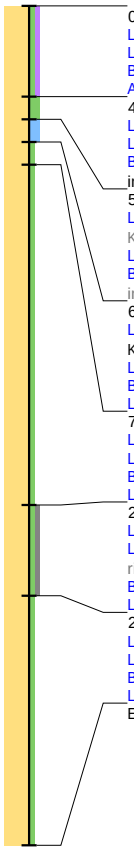
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 3, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 380
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174153.98, Y-coördinaat in meters: 428907.89, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 8.07, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 8.07
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 7.57
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zand- en kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
70 / 7.37
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 100, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
100 / 7.07
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 100, Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en humusbrokken
170 / 6.37
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 210, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
210 / 5.97
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 210, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Archeologie: Fosfaat: vlekken
220 / 5.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 280, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Veenbrok, crevasse?
280 / 5.27
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 280, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
300 / 5.07
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 380, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte liep de guts leeg
Einde boring 380 / 4.27

Boring: 000730_4

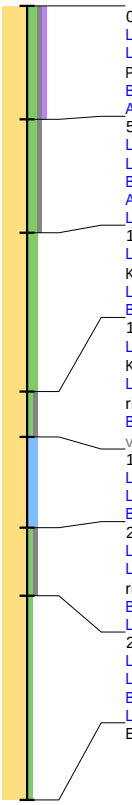
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 4, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 370
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174177.1, Y-coördinaat in meters: 428903.69, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 8.08, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 8.08
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
40 / 7.68
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont met ingespoelde ijzer/aluminium (humuspodzolen), IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: esdek
50 / 7.58
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 60, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont met ingespoelde ijzer/aluminium (humuspodzolen), IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: esdek
60 / 7.48
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: humusvlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
70 / 7.38
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
220 / 5.88
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
260 / 5.48
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 370, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: vanaf deze diepte liep de guts leeg
Einde boring 370 / 4.38

Boring: 000730_5

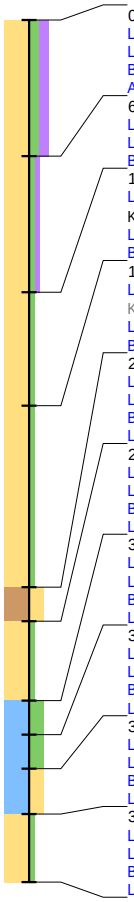
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 5, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 350
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174201, Y-coördinaat in meters: 428900, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.6, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 7.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 100, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
Laag opmerking: Opmerking: piepschuim
100 / 6.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 100, Ondergrens laag in cm: 170, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
170 / 5.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 190, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en humusbrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
190 / 5.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 190, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
230 / 5.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
260 / 5.00
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loop de guts leeg
Einde boring 350 / 4.10

Boring: 000730_6

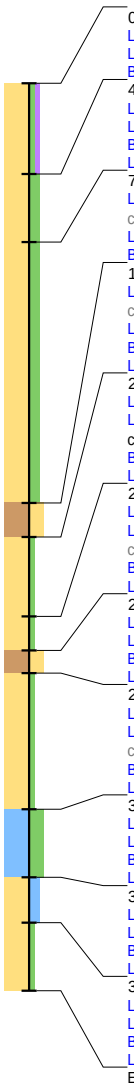
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 6, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 380
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174224, Y-coördinaat in meters: 428896.2, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.8, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 60, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: matig humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
60 / 7.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Ondergrens laag in cm: 120, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zand- en kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
120 / 6.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 120, Ondergrens laag in cm: 170, Aard ondergrens: diffuus (3-10 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
170 / 6.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Aard bovengrens: diffuus (3-10 cm), Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
250 / 5.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 265, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
265 / 5.15
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 265, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
300 / 4.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 315, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 1
315 / 4.65
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 315, Ondergrens laag in cm: 330, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 1
330 / 4.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 330, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Laag van Wijchen 2
350 / 4.30
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 350, Ondergrens laag in cm: 380, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 1
Einde boring 380 / 4.00

Boring: 000730_7

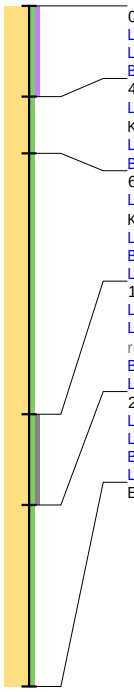
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 7, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174217.01, Y-coördinaat in meters: 428918.7, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.89, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.89
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 7.49
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken
Laag opmerking: Opmerking: BCp=horizont
70 / 7.19
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 185, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
185 / 6.04
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 185, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 200, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
200 / 5.89
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 200, Ondergrens laag in cm: 235, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
235 / 5.54
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 235, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
250 / 5.39
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
260 / 5.29
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 320, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
320 / 4.69
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 320, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
350 / 4.39
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 350, Ondergrens laag in cm: 370, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Laag van wijchen 2
370 / 4.19
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 370, Ondergrens laag in cm: 400, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 1
Einde boring 400 / 3.89

Boring: 000730_8

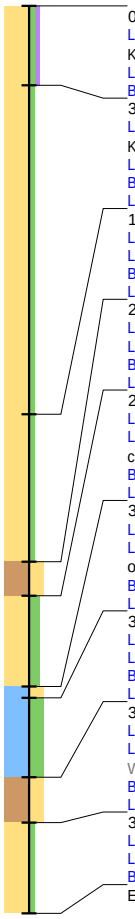
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 8, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 300
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174171.27, Y-coördinaat in meters: 428926.91, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.85, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.85
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 7.45
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 65, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: esdek
65 / 7.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 65, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
180 / 6.05
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 2
220 / 5.65
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt het uit de guts
Einde boring 300 / 4.85

Boring: 000730_9

Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 9, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174163.74, Y-coördinaat in meters: 428948.72, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.92, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.92
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 35, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor

35 / 7.57
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 35, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3

180 / 6.12
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Ondergrens laag in cm: 245, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3

245 / 5.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 245, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2

260 / 5.32
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: zeer fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 2

300 / 4.92
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 305, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: zwart-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Plantenresten: resten (onbepaald)-weinig (1-10%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 1

305 / 4.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 305, Ondergrens laag in cm: 340, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen, Lithostratigrafie: Fv Kreftenheye, Lv Wijchen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 1

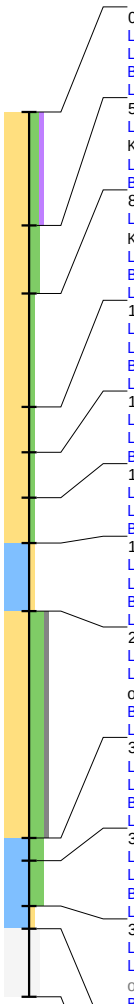
340 / 4.52
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 340, Ondergrens laag in cm: 360, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen, Lithostratigrafie: Fv Kreftenheye, Lv Wijchen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 1

360 / 4.32
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 360, Ondergrens laag in cm: 400, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken

Einde boring 400 / 3.92

Boring: 000730_10

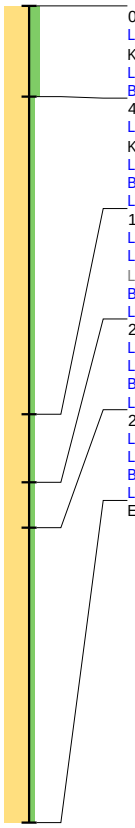
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 10, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 390
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174187.04, Y-coördinaat in meters: 428944.98, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.83, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.83
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Laag opmerking: Opmerking: veenmol larve gespot, zegt iets over waterhuishouding
50 / 7.33
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 80, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken
80 / 7.03
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: humusvlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
130 / 6.53
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 150, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 3
150 / 6.33
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 150, Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
170 / 6.13
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 190, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: Fe-concreties, Brokken en vlekken: kleibrokken
190 / 5.93
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 190, Ondergrens laag in cm: 220, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
220 / 5.63
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Ondergrens laag in cm: 320, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: sterk siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
320 / 4.63
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 320, Ondergrens laag in cm: 330, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: siltlagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 1
330 / 4.53
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 330, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: oranje-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 1
350 / 4.33
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 350, Ondergrens laag in cm: 360, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Plantenresten: resten (onbepaald)-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
360 / 4.23
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 360, Ondergrens laag in cm: 390, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: onbekend
Lithologie: Grondsoort: niet benoemd, Bijmengsel: niet benoemd, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg. zand
Einde boring 390 / 3.93

Boring: 000730_11

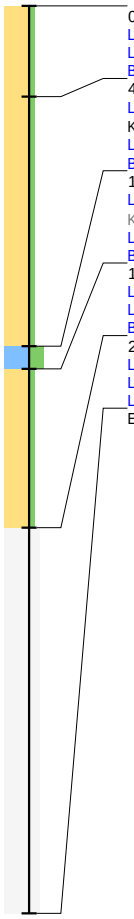
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 11, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 360
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174207.13, Y-coördinaat in meters: 428937.13, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.85, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.85
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 7.45
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 3
180 / 6.05
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Ondergrens laag in cm: 210, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Plantenresten: wortels-weinig (1-10%), Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 2
210 / 5.75
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 210, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 2
230 / 5.55
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 360, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg
Einde boring 360 / 4.25

Boring: 000730_12

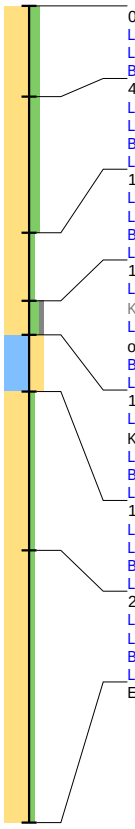
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 12, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174156.54, Y-coördinaat in meters: 428974.44, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.39, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.39
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 6.99
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 150, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: zand- en kleibrokken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
150 / 5.89
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 150, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: verlandingsafzettingen (restgeul)
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
160 / 5.79
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Bodemkundige interpretatie: verstoord
230 / 5.09
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 400, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: onbekend
Lithologie: Grondsoort: niet benoemd, Bijmengsel: niet benoemd, Kalkgehalte: kalkloos
Laag opmerking: Opmerking: Guts loopt leeg en geen weerstand. Hele boring verstoord?
Einde boring 400 / 3.39

Boring: 000730_13

Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 13, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 360
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174150.08, Y-coördinaat in meters: 428995.3, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.14, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor

40 / 6.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 100, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: fase 3

100 / 6.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 100, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: fase 3

130 / 5.84
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 145, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Wijcens maasje fase 3

145 / 5.69
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 145, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 170, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2

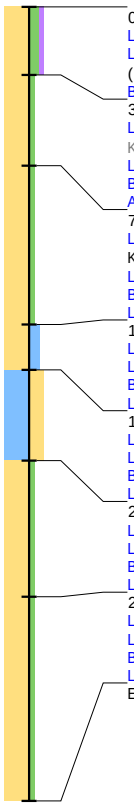
170 / 5.44
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 170, Ondergrens laag in cm: 240, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 2

240 / 4.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 240, Ondergrens laag in cm: 360, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg

Einde boring 360 / 3.54

Boring: 000730_14

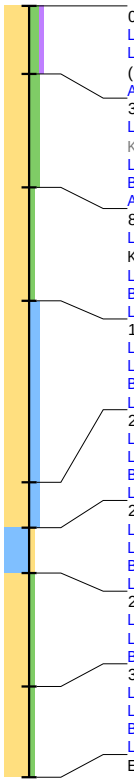
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 14, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 350
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174126.87, Y-coördinaat in meters: 428997.54, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.16, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.16
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 30, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
30 / 6.86
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 30, Ondergrens laag in cm: 70, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: verploegd
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
70 / 6.46
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 140, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
140 / 5.76
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Overstorminsklei Wijchens maasje fase 3
160 / 5.56
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 200, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
200 / 5.16
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 200, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: kleibrokken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
260 / 4.56
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 350, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte liep de guts leeg
Einde boring 350 / 3.66

Boring: 000730_15

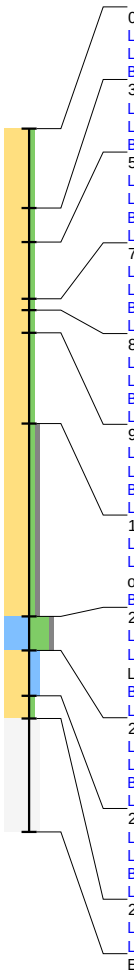
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 15, Beschrijver(s): GE, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 340
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174144.01, Y-coördinaat in meters: 429016.96, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.2, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 30, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Bijmengsel humus: zwak humeus, Mediaanklasse: matig fijn, Plantenresten: wortels-spoor (<1%), Kalkgehalte: kalkloos
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
30 / 6.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 30, Ondergrens laag in cm: 80, Aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: esdek
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
80 / 6.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken, Brokken en vlekken: humusvlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
130 / 5.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 210, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Versproeld
210 / 5.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 210, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 3
230 / 4.90
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: zwak zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
250 / 4.70
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
300 / 4.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 340, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg.
Einde boring 340 / 3.80

Boring: 000730_16

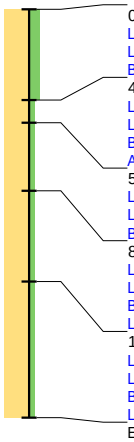
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 16, Beschrijver(s): JQH, Datum: 09-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 310
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174101.17, Y-coördinaat in meters: 429024.05, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.22, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.22
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 35, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
35 / 6.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 35, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont, Brokken en vlekken: zandbrokken
50 / 6.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 75, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
75 / 6.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 75, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
80 / 6.42
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 90, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 3
90 / 6.32
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 90, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 3
130 / 5.92
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 215, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
215 / 5.07
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 215, Ondergrens laag in cm: 230, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: uiterst siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Sublagen1: zandlagen-veel-zeer dun, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
230 / 4.92
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 230, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: kleiig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
250 / 4.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: VANAF 260 GUTS LEEG
260 / 4.62
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 310, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: niet benoemd, Bijmengsel: niet benoemd, Kalkgehalte: kalkloos
Einde boring 310 / 4.12

Boring: 000730_17

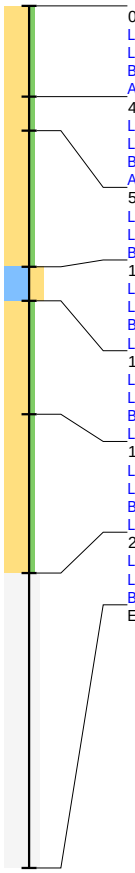
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 17, Beschrijver(s): JQH, Datum: 10-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 180
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174094.21, Y-coördinaat in meters: 429047.51, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.00
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
40 / 6.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Archeologie: Houtskool: enkel fragment
50 / 6.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
80 / 6.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 120, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: fase 3
120 / 5.80
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 120, Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt het uit de guts
Einde boring 180 / 5.20

Boring: 000730_18

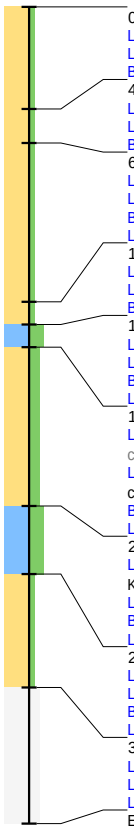
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 18, Beschrijver(s): JQH, Datum: 10-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 380
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174114.18, Y-coördinaat in meters: 429043.82, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.27, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.27
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 40, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
40 / 6.87
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 40, Ondergrens laag in cm: 55, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont
Archeologie: Houtskool: enkel fragment
55 / 6.72
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 55, Ondergrens laag in cm: 115, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
115 / 6.12
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 115, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: overstromingskliei wijchens maasje fase 3
130 / 5.97
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 180, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
180 / 5.47
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 180, Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: VANAF 250 LOOPT HET UIT DE GUTS
250 / 4.77
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 380, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: onbekend
Lithologie: Grondsoort: niet benoemd, Bijmengsel: niet benoemd, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont
Einde boring 380 / 3.47

Boring: 000730_19

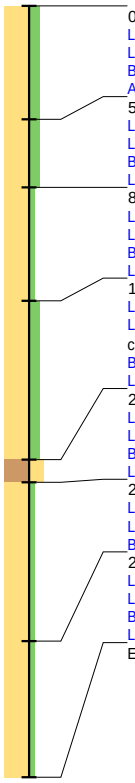
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 19, Beschrijver(s): JQH, Datum: 10-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 360
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174136.95, Y-coördinaat in meters: 429039.95, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.24, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.24
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 45, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
45 / 6.79
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 45, Ondergrens laag in cm: 60, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
60 / 6.64
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 60, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
130 / 5.94
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 140, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
140 / 5.84
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 140, Ondergrens laag in cm: 150, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: overstromingsklei wijchens maasje fase 3
150 / 5.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 150, Ondergrens laag in cm: 220, Aard ondergrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 3
220 / 5.04
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 220, Aard bovengrens: geleidelijk (0,3-3 cm), Ondergrens laag in cm: 250, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: klei, Bijmengsel: sterk siltig, Sublagen1: zandlagen-veel-zeer dun, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
250 / 4.74
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 250, Ondergrens laag in cm: 300, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
300 / 4.24
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 300, Ondergrens laag in cm: 360, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: onbekend
Lithologie: Grondsoort: niet benoemd, Bijmengsel: niet benoemd, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg
Einde boring 360 / 3.64

Boring: 000730_20

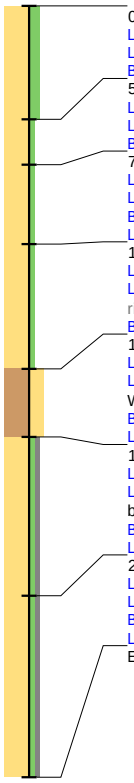
Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 20, Beschrijver(s): JQH, Datum: 10-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 340
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174160.28, Y-coördinaat in meters: 429035.92, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.14, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: donker-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Brokken en vlekken: zandbrokken, Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
Archeologie: Puin onbepaald: enkel fragment
50 / 6.64
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 80, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
80 / 6.34
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 80, Ondergrens laag in cm: 130, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
130 / 5.84
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 130, Ondergrens laag in cm: 200, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverwaldoorbraak-/crevasseafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Crevasse
200 / 5.14
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 200, Ondergrens laag in cm: 210, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchen fase 2
210 / 5.04
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 210, Ondergrens laag in cm: 280, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
280 / 4.34
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 280, Ondergrens laag in cm: 340, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-geel
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: Bodemhorizont: C-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens Maasje fase 2
Einde boring 340 / 3.74

Boring: 000730_21

Kop algemeen: Projectcode: 000730, Boornummer: 21, Beschrijver(s): JQH, Datum: 10-01-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 340
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 174130.2, Y-coördinaat in meters: 429061.78, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 7.1, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Wijchen, Opdrachtgever: Erfgoed Landelijk Bouwen B.V., Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

0 / 7.10
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 0, Ondergrens laag in cm: 50, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: matig siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemkundige interpretatie: bouwvoor
50 / 6.60
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 50, Ondergrens laag in cm: 70, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: grijs-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos
Bodem: Bodemhorizont: B-horizont, IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
70 / 6.40
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 70, Ondergrens laag in cm: 105, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Fase 3
105 / 6.05
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 105, Ondergrens laag in cm: 160, Boortype en diameter: Edelman-7 cm, Kleur: licht-geel-bruin
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Mediaanklasse: matig fijn, Sublagen1: kleilagen-enkele-dun, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: rivierduinafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe- en Mn-vlekken
160 / 5.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 160, Ondergrens laag in cm: 190, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: leem, Bijmengsel: sterk zandig, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: oeverafzettingen, Lithostratigrafie: Fv Kreftenheye, Lv Wijchen
Bodem: IJzer/mangaan: veel Fe- en Mn-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2 verweerd
190 / 5.20
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 190, Ondergrens laag in cm: 260, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Kalkgehalte: kalkloos, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Wijchens maasje fase 2
260 / 4.50
Laag algemeen: Bovengrens laag in cm: 260, Ondergrens laag in cm: 340, Boortype en diameter: guts-3 cm, Kleur: licht-bruin-grijs
Lithologie: Grondsoort: zand, Bijmengsel: zwak siltig, Bijmengsel grind: zwak grindig, Mediaanklasse: matig grof, Lithogenese: beddingafzettingen
Bodem: IJzer/mangaan: enkele Fe-vlekken
Laag opmerking: Opmerking: Vanaf deze diepte loopt de guts leeg.
Einde boring 340 / 3.70

BAAC
ONDERZOEKS- EN ADVIESBUREAU

Gemeente Wijchen
Plangebied Kerkenweide te Bergharen

Cultuurhistorische Effectrapportage (CHER)

BAAC-rapport nr. V-21.1132a 21 februari 2022

Auteur:
E.A.M. de Boer

Versie: 1.2

Colofon

ISSN:	1873-9350
Auteur:	mw. E.A.M. de Boer, MSc, MA
Veldmedewerkers:	mw. E.A.M. de Boer, MSc, MA
Cartografie:	mw. E.A.M. de Boer, MSc, MA
Redactie:	dhr. drs. J.F. van der Weerden

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2022)
BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

BAAC
Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer

Inhoud

Samenvatting **7**

1 Inleiding **9**
1.1 Onderzoekskader **9**
1.1.1 Aanleiding en informatie 9
1.1.2 Beleidskader 9
1.1.3 Kwaliteitsborging 9
1.2 Doel- en vraagstelling **9**
1.3 Situering van het plan- en onderzoeksgebied **10**
1.4 Toekomstige ontwikkeling **11**
1.5 Administratieve gegevens **12**

2 Bureauonderzoek **15**
2.1 Werkwijze **15**
2.2 Landschap **15**
2.3 Bewoningsgeschiedenis **18**
2.3.1 Inleiding 18
2.3.2 Historie 18
2.3.3 Huidige situatie 22
2.4 Cultuurhistorische gegevens **26**

3 Historisch-geografische waarden **29**

4 Conclusie en aanbevelingen **33**

5 Geraadpleegde bronnen **35**

Bijlagen **39**
Bijlage 1 Geologische en archeologische tijdsperioden

Samenvatting

In opdracht van ErfGoed BV heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een Cultuurhistorische Effectrapportage (CHER) uitgevoerd in het plangebied Kerkenweide te Bergharen. Het plangebied maakte lange tijd deel uit van een relatief open akkergebied, omgeven door een vrij ijl bebouwingslint aan de noord-, oost- en zuidzijde. Specifiek vormden de Hervormde kerk ten westen van het plangebied en later ook de Katholieke kerk ten noordoosten van het plangebied ijkpunten in het landschap. Hoewel de bebouwingslinten als gevolg van de begroeiing op de erven en langs de wegen een vrij gesloten karakter hebben gehad, was andersom vanaf de omringende wegen sprake van zichtlijnen op het plangebied. De aanwezigheid van een netwerk van kerkenpaden in en langs het plangebied zorgde er verder voor dat het plangebied toegankelijk en beleefbaar was en de overgang tussen de bebouwde omgeving en het omringende gebied geleidelijk.

In de loop van de 20e eeuw zijn de bestaande bebouwingslinten steeds verder verdicht als gevolg van zowel de toenemende bebouwing als door de plaatsing van heggen en schuttingen. Ook het zuidelijke deel van het plangebied is daarbij bebouwd geraakt. De bouw van het klooster ten noorden van het plangebied in het begin van de vorige eeuw was het begin van een ontwikkeling waarbij de akkers tussen de bebouwingslinten langzamerhand bebouwd raakten. De oude paden door het plangebied zijn verdwenen, evenals de zichtlijnen vanaf de omringende wegen. Uitzondering hierop vormen de gaten in de oude bebouwingslinten tussen de Veldsestraat 6 en 10 in het zuiden van het plangebied en tussen de Dorpsstraat 20 en het Uilengat 5 ten noordwesten van het plangebied. De overgang tussen de bebouwde omgeving van het omringende agrarische gebied is overwegend scherp.

In het plangebied zijn geen bouwhistorische waarden aanwezig. Op basis van het onderzoek geldt voor het plangebied een gemiddelde waardering van de historische geografische waarde. Specifiek zijn dit:
- open agrarisch gebied;
- persistente historische perceelsgrenzen;
- zuidelijk deel onderdeel verdicht historisch bebouwingslint;
- restant historische zichtlijnen.

Volgens de huidige plannen zal in het plangebied een vrij open cluster erven met veel openbaar en privé groen worden gerealiseerd. Het gevolg van de herontwikkeling is onvermijdelijk dat een deel van de aanwezige cultuurhistorische waarden (‘open agrarisch gebied’) zal verdwijnen. Tegelijkertijd is deze ontwikkeling al in de 20e eeuw in gang gezet met de inbreidingslocaties ten noorden, oosten en westen van het plangebied, die tevens de historische waarde van het plangebied al hebben aangetast. Een deel van de bebouwing vindt bovendien plaats op een locatie waar voorheen ook al bebouwing aanwezig was (‘gesloopt historisch bebouwingslint’). De huidige plannen laten de resterende historische perceelgrenzen overwegend ongemoeid. Uitzondering hiervoor betreft het perceel van de nieuwbouw die deels in de tuin van de Dorpsstraat 78 valt. Tot slot worden de momenteel aanwezige zichtlijnen niet geblokkeerd door de geplande herinrichting.

Er kan derhalve de conclusie worden getrokken dat hoewel de geplande herinrichting van het gebied een deel van de historisch-geografische waarden van het gebied schaadt, deze ontwikkeling valt binnen een bestaande ontwikkeling waarbij het bebouwde gebied zich vanaf de Dorpsstraat over het voormalige akkergebied heeft uitgebreid. Tevens valt daarbij op te merken dat de geplande herinrichting zorgt voor een zachtere overgang naar het agrarische gebied dan momenteel het geval is én het gebied weer

openbaar toegankelijk maakt, zoals het in het verleden ook was. Er is, zeker gezien de middelmatige waardering van het gebied, geen onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

1.1.1 Aanleiding en informatie

In opdracht van ErfGoed BV heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een Cultuurhistorische Effectrapportage (CHER) uitgevoerd in het plangebied Kerkenweide te Bergharen. Aanleiding voor het onderzoek is het plan om woningen te realiseren (zie paragraaf 1.4). De plannen bevinden zich nog in een vroeg stadium. Realisatie van de plannen kan leiden tot aantasting mogelijk aanwezige historisch-geografische waarden.

Wat is cultuurhistorie?
Wanneer men over cultuurhistorie spreekt, blijkt vaak dat veel onduidelijkheden bestaan over wat hieronder valt. Cultuurhistorie omvat drie vakgebieden; archeologie, bouwhistorie en historische geografie. Archeologie houdt zich voornamelijk bezig met het bodemarchief, waartoe zowel losse vondsten als grondsporen behoren. Tevens bestudeert de archeologie enkele bovengrondse verschijnselen uit de prehistorie en de middeleeuwen, zoals grafheuvels, hunebedden, schansen, dijken en landweren. Bouwhistorie betreft de studie van de bebouwde omgeving, zoals kerken, kastelen, bruggen, sluizen, maar ook tuinen en landgoederen. Historische geografie "bestudeert de ruimtelijke aspecten van menselijke activiteiten in het verleden… [en] de sporen die vroegere menselijke activiteiten in het landschap hebben achtergelaten". Hieronder vallen niet alleen elementen en patronen zoals (water)wegen, dijken, verkavelingspatronen, nederzettingsstructuren, heggen, houtwallen en poelen, maar ook het (historisch) bodemgebruik (akkers, heidevelden en dergelijke).

1.1.2 Beleidskader

Het cultuurhistorisch beleid van de gemeente Wijchen is vastgelegd in het parapluplan Cultuurhistorie Wijchen. Volgens dit plan valt het plangebied binnen een gebied met de dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorisch Waardevol gebied. Voor dit gebied geldt dat er geen werkzaamheden mogen plaatsvinden die een onevenredige aantasting tot gevolg hebben van de cultuurhistorische waarden. Derhalve dient een cultuurhistorische analyse plaats te vinden waarin het effect van de geplande ontwikkeling op de cultuurhistorische waarden wordt bepaald.[1]

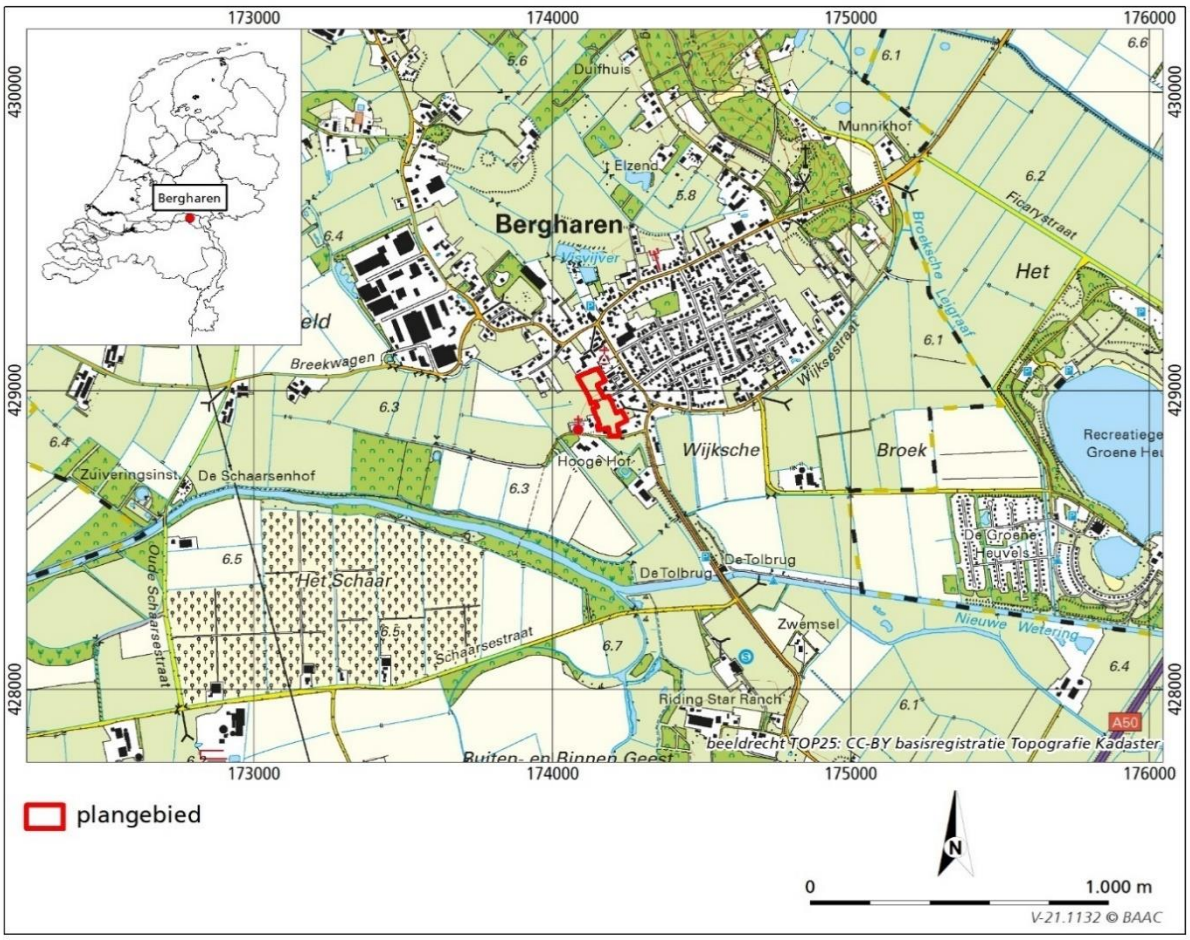
1.1.3 Kwaliteitsborging

Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen cultuurhistorische analyse van de gemeente Wijchen.[2]

1.2 Doel- en vraagstelling

Het cultuurhistorisch onderzoek dient te inventariseren welke historisch-geografische waarden in het gebied aanwezig zijn, waarna vervolgens wordt bekeken wat het effect van de geplande herinrichting van het gebied is op de aanwezige cultuurhistorische waarden. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt vervolgens een advies gegeven over de omgang met de eventueel aanwezige waarden.[3]

[1] Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen 2017.
[2] Keunen & Jansen 2015, bijlage 3.
[3] In het plangebied is geen bebouwing (of bouwhistorische waarden) aanwezig. Voor de inventarisatie van de archeologische waarden of verwachting wordt verwezen naar het archeologisch bureauonderzoek (De Boer 2022 (concept)).

Afb. 1.1 Ligging van het plangebied.

1.3 Situering van het plan- en onderzoeksgebied

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de termen plangebied en onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen de geplande bodemingrepen zullen gaan plaatsvinden. Het onderzoeksgebied beslaat het plangebied inclusief het omringende gebied binnen een straal van circa 250 meter. Het onderzoeksgebied wordt in het bureauonderzoek als zoekgebied gehanteerd om tot een beter inzicht te komen in de landschappelijke en (cultuur)historische situatie van het plangebied.

Het plangebied ligt op de rand van de bebouwde kom van Bergharen in de gemeente Wijchen (provincie Gelderland). Het plangebied wordt begrensd door de bebouwde percelen langs de Dorpsstraat in het noorden en oosten en de Veldsestraat in het zuiden (afb. 1.1). In het westen wordt het plangebied begrensd door agrarische percelen. De oppervlakte bedraagt 1,41 ha. Het plangebied was ten tijde van het onderzoek onbebouwd en in gebruik als weiland (zie afb. 1.2).

Afb. 1.2 Ligging van het plangebied op een recente luchtfoto (PDOK 2021).

1.4 Toekomstige ontwikkeling

Het plangebied heeft volgens het vigerend bestemmingsplan de bestemming *Agrarisch - Landschapswaarden*. Vanwege het voornemen om in het gebied woningen te realiseren, dient de bestemming gewijzigd te worden in *wonen.* Volgens de huidige plannen wil men in het plangebied 23 woningen realiseren (zie afb. 1.3), waarbij 13 rijwoningen, 4 twee-onder-één-kapwoningen, 5 vrijstaande woningen en een tuinwoning. Het plan voorziet tevens in 4500 m^2 collectief groen. De uitbreiding zal worden ontsloten vanaf de Veldsestraat.

De locatie bestaat uit agrarisch gebied aan de rand van Bergharen met uitzicht op de twee kerken van het dorp. Om de ruimtelijke kwaliteit te behouden en te versterken wordt in de plannen gesproken van 'dun bouwen met een ruimtelijke ontspannen en losse opzet, zoals het dorp zelf ook heeft en door groene plekken in te weven die veel lucht in het plan brengen, die uitnodigen voor gebruik en de zichtlijnen open houden'. Het is de bedoeling dat sprake is van een luchtige open rand die veldjes en boomgaardjes insluiten en zo een zachte overgang vormen naar het omringende agrarische land, waarbij alle bestaande woningen zoveel mogelijk hun zichten behouden. Er is tevens rekening gehouden met de belangrijke zichtlijnen naar de twee kerken en de Dorpsstraat.[4]

[4] Erfgoed landelijk bouwen 2022; inrichtingsplan 10-12-2021, aangeleverd door dhr. M. Dekker (Dekker Projectontwikkeling) 24 januari 2022.

Afb. 1.3 Inrichtingsplan (d.d. 20 december 2021).

1.5 Administratieve gegevens

Locatiegegevens	
provincie	Gelderland
gemeente	Wijchen
plaats	Bergharen
toponiem	Kerkenweide
RD-coördinaten	174.150/429.074 174.248/428.900 174.190/428.849 174.083/429.047
kaartblad	39H
kadastrale gegevens	Kadastrale gemeente Bergharen, sectie G, perceel 732, 701, 375 en 373
oppervlakte plangebied	1,41 ha

Projectgegevens	
projectnummer	V-21.1132a
type onderzoek	Cultuurhistorische Effectrapportage (CHER)
opdrachtgever	ErfGoed BV contactpersoon: dhr. M. Dekker
projectleider BAAC	Mw. E.A.M. de Boer
datum opdracht	29 december 2021
datum veldwerk	25 januari 2022
versie nummer	1.2

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek is literatuur over de geologie, geomorfologie, het hoogteverloop (AHN) en de bodemopbouw van het onderzoeksgebied bestudeerd. Voor de historische situatie is gebruik gemaakt van oude kadastrale en topografische kaarten. Voor de inventarisatie van de bekende cultuurhistorische waarden is zowel de provinciale als de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart geraadpleegd. Tevens is informatie ingewonnen bij de lokale heemkundekring en afdeling van de AWN.

In navolgende paragrafen staan de resultaten van het bureauonderzoek beschreven. Het hoofdstuk is afgesloten met een synthese waarin de cultuurhistorische waarden van het gebied worden samengevat. Een opsomming van de geraadpleegde literatuur en gebruikte kaarten is terug te vinden in de literatuurlijst. Voor een tabel met een overzicht van geologische en archeologische tijdvakken wordt verwezen naar bijlage 1.

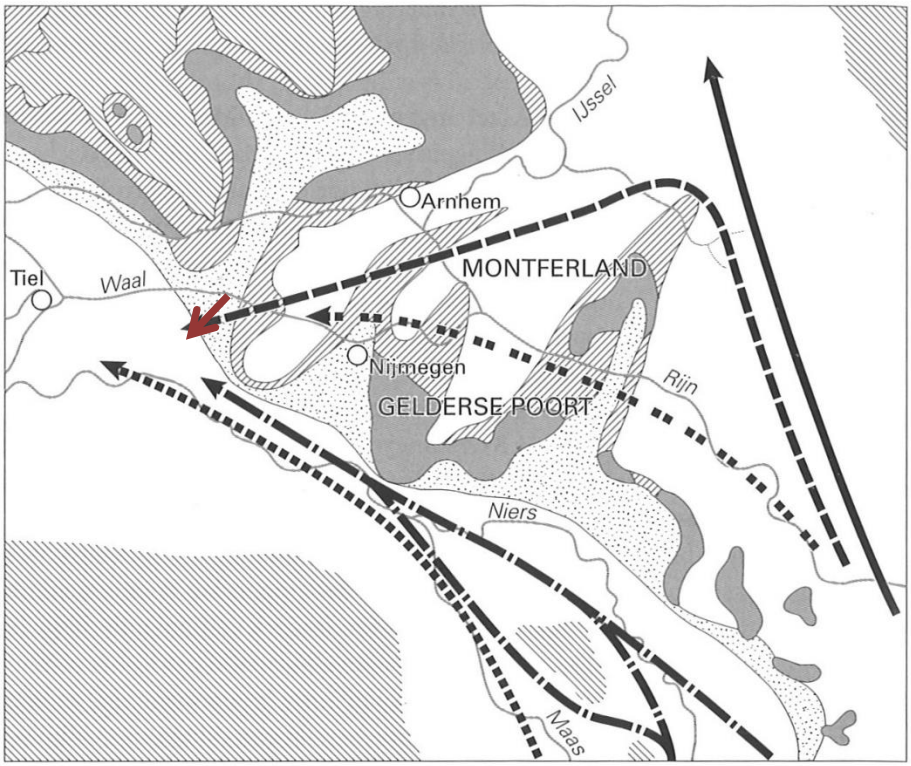
2.2 Landschap

Het plangebied ligt in het rivierengebied tussen de Maas in het zuiden en de Waal in het noorden. In het Saalien zijn ten noordoosten van dit gebied door het landijs relatief hoge stuwwallen opgestuwd (Formatie van Drente). Als gevolg hiervan werden zowel de Rijn als de Maas gedwongen om in westelijke richting af te buigen en voor het ijsfront (ter hoogte van het plangebied) langs te stromen (zie afb. 2.1). Nadat het ijs zich had teruggetrokken, stroomde de Rijn ten oosten van Montferland via het huidige IJsseldal naar het noordwesten (de zogenaamde IJsseldal Rijn).

In het Weichselien breidde het landijs zich weer sterk uit, maar bereikte Nederland niet meer. De rivieren hadden onder invloed van het klimaat voornamelijk een vlechtend verloop. Dergelijke rivieren worden gekenmerkt door een ondiepe, brede bedding met een stelsel van een groot aantal ondiepe geulen die herhaaldelijk splitsen en weer bij elkaar komen. In de bedding, waar ook het plangebied lag, kwamen zandige en grindige sedimenten tot afzetting.

Gedurende het Bølling-Allerød-interstadiaal verbeterde het klimaat zich. Het vlechtende rivierpatroon kreeg door veranderingen in het afvoerregime een meanderend karakter met enkele hoofdgeulen die zich in de oudere riviervlakte insneden, waardoor het Laagterras ontstond. Ook ter hoogte van het plangebied zijn deze meandergordels actief geweest en zijn de oudere afzettingen geërodeerd.[5] Alleen bij zeer hoge rivierstanden traden de rivieren buiten hun geulen en werd op de oudere grindige rivierafzettingen een kleilaag (Laag van Wijchen; Formatie van Kreftenheye) afgezet. Deze komklei bestaat uit zandige, zeer stugge, lichtgrijze tot blauwgrijze klei (of leem) en is circa 0,5 m (tot maximaal 1 m) dik. De laag bevat meestal matig grove tot grove zandkorrels, die vanuit de hoger gelegen gebieden zijn ingewaaid. Het zandgehalte neemt van onder naar boven toe af. Doordat de Wijchen Laag lange tijd aan het oppervlak heeft gelegen, is deze vaak verweerd en ontkalkt.

[5] Stroomgordel 702, Cohen *et al.* 2012.

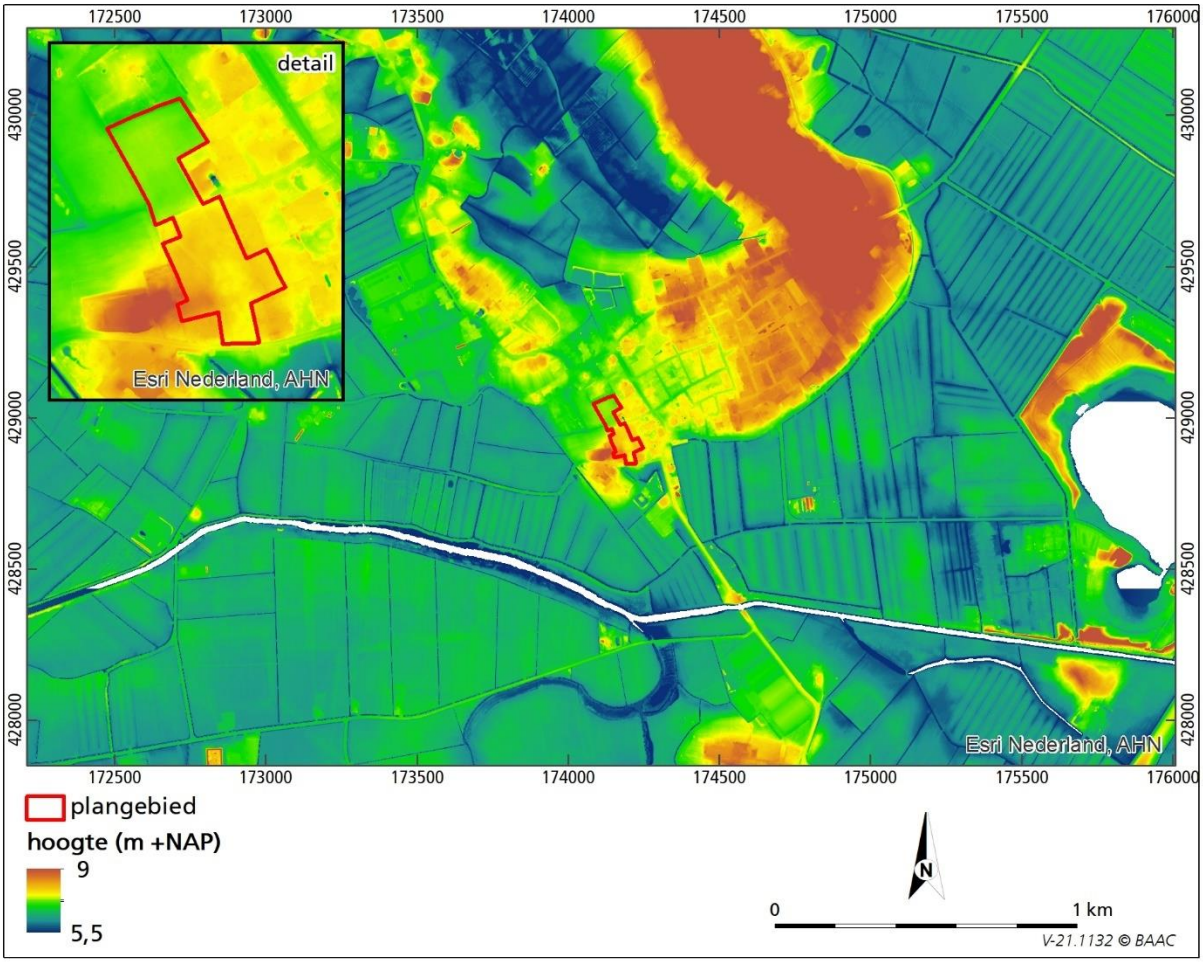
Kreftenheye Formatie rivierlopen	Saalien		Eemien	Weichselien			Hol.
	midden	laat		vroeg	midden	laat	
	Kr I	Kr II	Kr III	Kr IV	Kr V	Kr VI	
Niersdal Rijn	●			●	●		
Gelderse-Poort Rijn					●	●	
Rond-Montferland Rijn		?	?	●	●		
IJsseldal Rijn		●	●	●			
Maas	●	●	●	●	●	●	

stuwwallen
Midden-Saalien sandrvlakte
gestuwde afzettingen in de ondergrond (gedeeltelijk geërodeerd)
andere (niet gestuwde) formaties

Figuur 2.1 De ligging van de stuwwallen en rivierlopen sinds het Midden-Saalien (Berendsen 2004). Het rode pijltje geeft de ligging van het plangebied weer.

Na het Allerød-interstadiaal verslechterde het klimaat tijdelijk weer in het Jonge Dryas-stadiaal. De (piek)afvoer nam weer toe en de vegetatie verdween, waardoor er een grotere aanvoer van puin was en de rivieren opnieuw een vlechtend patroon kregen. De diepe meanderende geulen uit de voorgaande periode werden in laterale richting uitgeruimd, waardoor een nieuwe riviervlakte ontstond, het zogenaamde Terras X (Formatie van Kreftenheye-6). Deze riviervlakte bevond zich op circa 600 m ten zuidwesten van het plangebied. Delen van de riviervlakte vielen periodiek droog, waardoor door de wind zand kon worden verplaatst en duinen konden opstuiven. De duinen, die zijn opgebouwd uit grof zand (Boxtel Formatie; Delwijnen Laagpakket), ontstonden vrijwel alleen waar de overheersende (zuid-)westenwind loodrecht op de rivierbedding stond. Ook ter hoogte van Bergharen is een groot rivierduincomplex ontstaan, die als een hoefijzervormige hoogte in het landschap herkenbaar is (zie afb. 2.2). Het plangebied maakt daarbij deel uit van de zuidelijke uitloper van de rivierduin, waarbij het noordelijke deel op een lager deel (6,9 à 7,3 m +NAP) van de duin ligt. Het zuidelijke deel van het plangebied ligt hoger (overwegend tussen 7,6 en 8,0 m +NAP). De oude kerk ten westen van het plangebied ligt op een deel van rivierduin dat, gezien de hoge ligging (8,7 à 9,2 m +NAP), mogelijk kunstmatig is opgehoogd. Ook het aangrenzende deel van het

plangebied heeft een duidelijk hogere ligging (8,0 à 8,6 m +NAP). Dit geldt eveneens voor de oude erven in de omgeving van het plangebied. Direct ten zuiden van het plangebied loopt het terrein sterk (6,0 à 7,0 m +NAP) af naar het Holocene komgebied.[6]

Afb. 2.2 Ligging van het plangebied op een uitsnede van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4 2021).

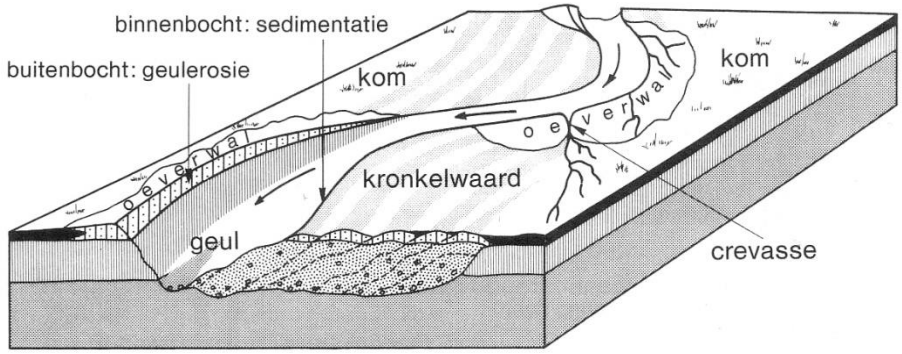
Aan het einde van de Jonge Dryas – begin van het Holoceen (verbeterde het klimaat weer en veranderde het rivierpatroon opnieuw van vlechtend in meanderend. De meanderende rivieren sneden zich op 170 m ten zuiden en later op 155 m ten westen van het plangebied zeer diep in en overstroomden alleen bij zeer hoge waterstanden. Hierbij werd opnieuw een dunne (zandige) kleilaag gevormd die eveneens tot de laag van Wijchen wordt gerekend.

Onder invloed van de stijgende zeespiegel veranderde de zich insnijdende meanderende rivieren gedurende het Holoceen in aggraderende rivieren. De grens tussen deze twee gebieden verschoof gedurende het Holoceen in stroomopwaartse richting en lag pas rond 4500 jaar geleden ter hoogte van Nijmegen. Dit betekent dat de Laag van Wijchen in de omgeving van het plangebied pas vrij laat bedekt is geraakt met Holocene rivierklei.

In de bedding van de aggraderende rivieren, zoals het Wijchens Maasje dat vanaf omstreeks 3578 v.Chr. op 370 m ten zuidwesten van het plangebied actief was, werd het grofste materiaal, voornamelijk zand en grind, afgezet (zie afb. 2.3). Bij overstroming werden zand en klei uit de bedding gelicht en op de oevers afgezet, waardoor oeverwallen ontstonden (zeer fijnzandig en zavelig materiaal; Echteld Formatie). Verder van de rivier af kwam het overstromingswater tot rust en werd klei (Echteld Formatie) afgezet. In de

[6] AHN4 2021.

kommen ontstond onder invloed van een hoge grondwaterspiegel veen (Formatie van Nieuwkoop; Hollandveen Laagpakket). Na verloop van tijd, in het geval van het Wijchens Maasje rond 1715 v.Chr., verzandde de bedding en verlegde de rivier zijn loop. Het zandige geullichaam, de oeverwallen en soms ook de restgeul bleven hierbij achter. De restgeul van het Wijchens Maasje is nog steeds zichtbaar in de vorm van de Nieuwe Wetering en de Meergraaf.[7]

Afb. 2.3 Blokdiagram van een meanderende rivier (Verbraeck 1984).

2.3 Bewoningsgeschiedenis

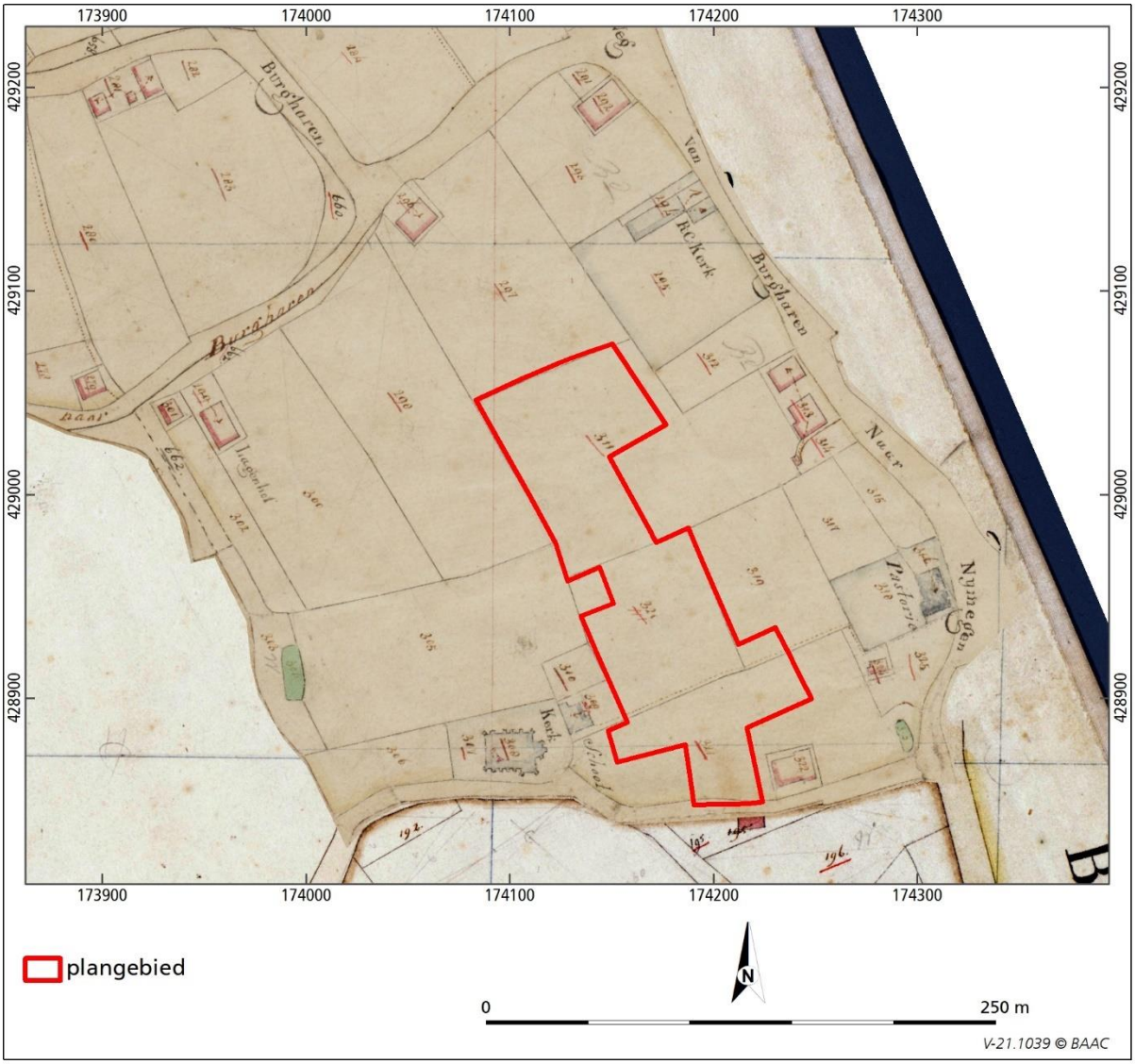
2.3.1 Inleiding

Het plangebied maakt deel uit van een hoger gelegen rivierduin in het rivierengebied. Vóór de bedijkingen werden alleen de hoger gelegen rivierduinen en stroomruggen[8] bewoond en gebruikt voor akkerbouw. De lagere delen van de rivierduinen en stroomruggen overstroomden regelmatig en werden gebruikt als gemeenschappelijke hooi- en weilanden. De laaggelegen en dus natte komgebieden werden gebruikt voor beweiding in de zomer. Ondanks de bedijkingen, die in dit gebied in de 14e eeuw plaatsvonden, en de aanleg van weteringen die de ontwatering van de komgebieden sterk verbeterde, bleven dit natte gebieden die door dijkdoorbraken vaak overstroomden. Boerderijen werden dan ook zelden in de kommen gebouwd en als dat wel gebeurde, was dit op een hoge terp. Ook op de stroomruggen werden vanwege het overstromingsgevaar vaak terpen gebouwd. Pas na de Tweede Wereldoorlog verschenen in de kommen op grote schaal boerderijen.[9]

2.3.2 Historie

Het plangebied maakte in het begin van de 19e eeuw (zie afb. 2.4) deel uit van de zuidwestelijke rand van een relatief hooggelegen akkergebied dat omringd werd door lager gelegen riviergronden die overwegend werden gebruikt als weiland. Alleen de oude oeverwallen van de rivierlopen, zoals langs de *Nieuwe Leigraaf* op 200 m ten zuidwesten van het plangebied waren eveneens in gebruik als akker. De hoger gelegen akkers werden doorsneden door een netwerk van paden en wegen waarlangs zich de relatief verspreide bebouwing van Bergharen bevond. In de lager gelegen riviergronden op circa 100 m ten zuiden en 200 m ten zuidwesten van het plangebied bevinden zich twee omgrachte percelen (zie afb. 2.5, linksboven). Dit zijn de resten van versterkte huizen die in de 16e eeuw zijn verwoest.[10]

[7] Berendsen 2004; Cohen *et al.* 2012; Berendsen & Stouthamer 2001; Jongmans *et al.* 2015; De Mulder *et al.* 2003.
[8] Twee oeverwallen met een bedding ertussen vormen een stroomrug.
[9] Barends *et al.* 1997; Schulte 1986 .
[10] Diepeveen & Van Enckevort 2009.

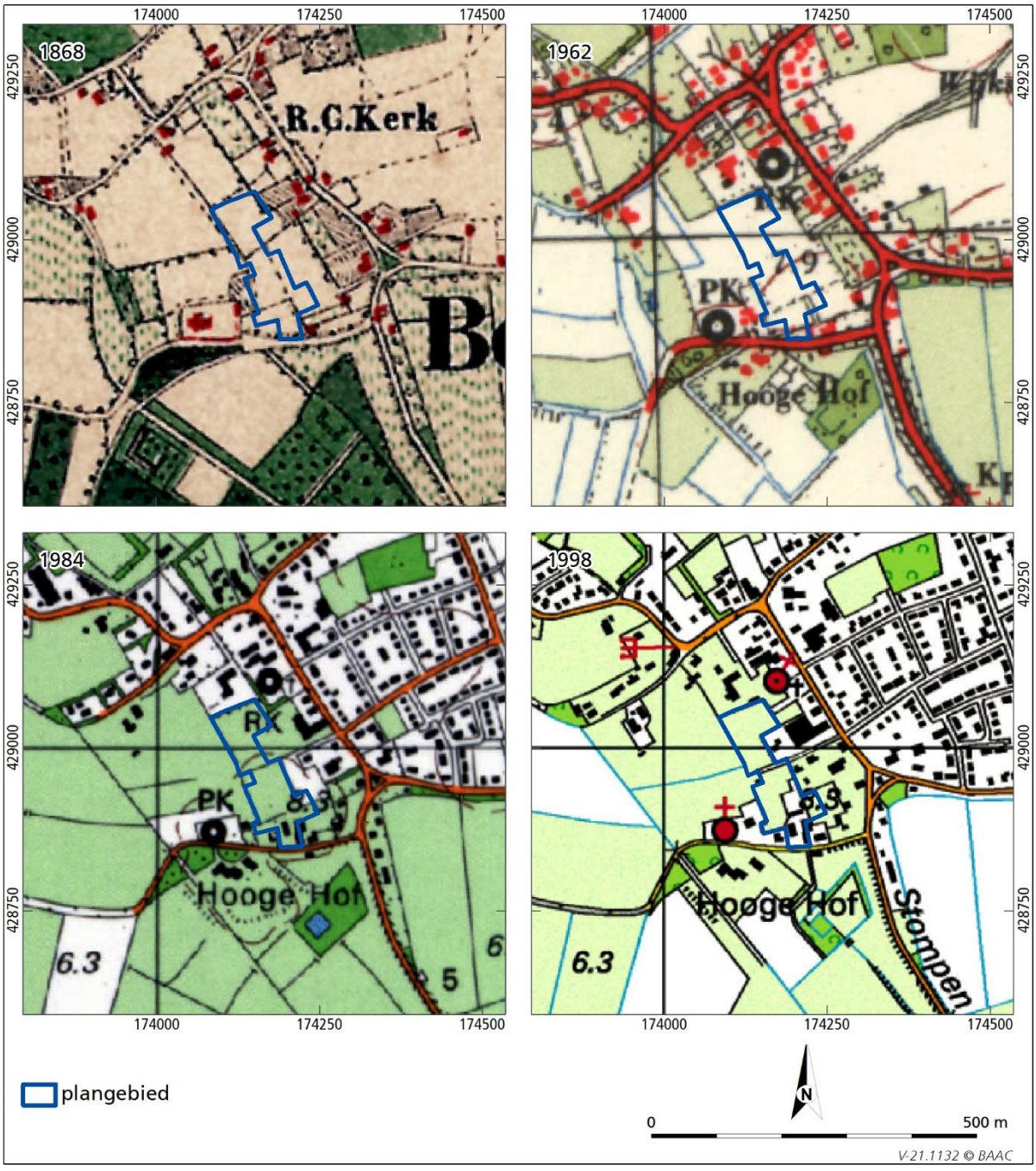
Afb. 2.4 Ligging van het plangebied op de kadastrale kaart uit het begin van de 19e eeuw (Kadasterkaart 1811-1832).

Het plangebied maakt deel uit van een gebied dat omringd werd door de *Weg van Burgharen naar Nijmegen* in het oosten (de huidige Dorpsstraat), *de Weg van Batenburg naar Burgharen* in het noorden (de huidige Uilengat - Dorpsstraat), *De Veldsche Straat* in het zuiden en een onbenaamde straat in het westen. Langs deze wegen bevonden zich enkele boerderijen[11], waaronder het *Lagenhof* op 100 m ten noordwesten van het plangebied[12] en *De Kraayenhof* ten zuiden van het plangebied.[13]

Langs de wegen rond het plangebied lagen ook twee kerken. De tuin van het Rooms-Katholieke kerk lag direct ten noordoosten het plangebied, terwijl de rand van het kerkhof van de Nederlands Hervormde kerk op 20 m ten zuidwesten van het plangebied lag. Het gebied rond de Nederlands Hervormde kerk vormt de oudste kern van Bergharen. Op deze plek zou al een begraafplaats hebben gelegen, voordat in de 11e of het begin van de 12e eeuw op deze plek een eenbeukige tufstenen kerk is gebouwd. In de loop van de tijd is de kerk meerdere keren verbouwd, waarbij in de 2e helft van de 15e of het eerste kwart van de 16e eeuw de kerk haar huidige uiterlijk kreeg.[14] Rondzwervende troepen hebben in 1584 de kerk sterk beschadigd. In

[11] De boerderijen aan de Dorpsstraat 20 en 36-38 zijn aangewezen als gemeentelijk monument.
[12] De boerderij (Uilengat 5) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[13] De boerderij (Veldsestraat 6) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[14] De kerk (Veldsestraat 16) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9305 en 9306).

1611 is de kerk in gebruik genomen door de Hervormde Gemeente. Na de Reformatie gingen de katholieken uit Bergharen lange tijd in Ravenstein naar de kerk. In 1795 werd aan de Dorpsstraat ten oosten van het plangebied een schuurkerk met pastorie gebouwd. Tussen 1798 en 1825 hebben de katholieken meerdere keren getracht om de kerk en de bijbehorende goederen weer in hun bezit te krijgen. In 1830 is, met subsidie van het rijk, begonnen met de bouw van een Waterstaatskerk ten zuidoosten van de oude schuurkerk. De schuurkerk werd ingekort en ging dienst doen als pastorie.[15]

Afb. 2.5 Het plangebied in de 19e en 20e eeuw (Topotijdreis 2022).

[15] Schulte 1986; De pastorie (Dorpsstraat 44) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9298).

Direct ten zuidwesten van het plangebied lag, naast de Hervormde kerk, de kosterij, die in eerste instantie tevens dienstdeed als school.[16] Het gebouw is bij een overstroming in 1799 en stormen in de herfst van 1800 zwaar beschadigd.[17] Vanaf de kosterij en de Hervormde kerk liep door het plangebied een pad naar de bijbehorende pastorie[18], op 30 m ten oosten van het plangebied. De pastorie, die dateert uit de 17e eeuw, was aan de noordzijde, voorzien van een grote (sier)tuin. Via het pad tussen de pastorie en de kerk kon ook het huis aan de Stompendijk 2, dat ten zuiden van de pastorie op enige afstand van zowel de Veldsestraat als de Stompendijk lag, worden bereikt. Ook vanaf de weg Uilengat, ten noorden van het plangebied, liep en pad richting de kosterij. Vanaf dit pad boog dwars door de akkers een pad af richting de Rooms-Katholieke kerk. Tot slot was ook vanaf de noordzijde van de tuin van de pastorie langs de perceelsgrenzen een pad aanwezig dat aansloot op het pad tussen de kosterij en de pastorie.

Het plangebied zelf was onbebouwd en in gebruik als akker. De perceelsgrens langs de noordzijde van het plangebied was gemarkeerd door perceelsbeplanting. Dit geldt ook voor de achterzijde van de bebouwde percelen. Voor zover af te leiden van de bestaande kaarten werden de overige perceelsgrenzen in en langs het plangebied alleen geflankeerd door de hierboven genoemde paden en niet door perceelbeplanting.[19] Dit betekent dat het plangebied een open agrarisch gebied was dat door de omringende bebouwing en begroeiing een besloten karakter had.

In de 19e en het begin van de 20e eeuw veranderde er weinig aan het plangebied (zie afb. 2.5, linksboven). In 1894 is ten noordoosten van het plangebied door de Katholieken een nieuwe neogotische kerk gebouwd, de huidige St. Annakerk.[20] Pas in 1909-1910 is ten noorden van het plangebied, midden in de akkers, een klooster met bewaarschool gebouwd.[21] Vanaf die periode is de bebouwing langs de omringende wegen langzamerhand verdicht (zie afb. 2.5, rechtsboven).[22]

Voor zover bekend zijn in de Tweede Wereldoorlog in het plangebied geen specifieke militaire structuren of grote objecten aanwezig geweest. Op luchtfoto's uit deze periode is te zien dat het plangebied een open akkergebied was, waarmee in contrast de erven en de wegen beplant waren met bomen.[23]

In de jaren vijftig is op de zuidoostgrens van het plangebied, direct ten westen van de Veldsestraat 6, een (bij)gebouw gerealiseerd.[24] In 1966 is ten westen daarvan, aan de Veldsestraat 10, direct ten zuiden van het plangebied, een woning gebouwd. In 1970 is vanaf de Dorpsstraat, langs de noordrand van de tuin van de Hervormde pastorie, richting het plangebied een weg aangelegd. In de oude tuin zijn de panden Dorpsstraat 80, 84, 86 en 88 gebouwd (zie afb. 2.8, linksonder). Ten noorden van de zijstraat van de Dorpsstraat is achter de bebouwing van de Dorpsstraat 54 een groot bijgebouw gerealiseerd.[25] In 1971 is de school, direct ten westen van het plangebied, afgebroken.[26]

[16] In 1869 is aan de kosterij een klaslokaal gebouwd (Schulte 1986).
[17] Schulte 1986.
[18] De pastorie (Dorpsstraat 92) is aangewezen als rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9301).
[19] De Man 1806-1810; Kadasterkaart (minuutplan en OAT) 1811-1832; Topographische en Militaire kaart 1830-1855; Schulte 1986.
[20] De kerk (Dorpsstraat 48) is een rijksmonument (Monumentenregister 2021, monumentnr. 9299); Schulte 1986.
[21] Topotijdreis 2021, kaart 1868, 1870, 1890, 1902, 1908, 1920; Het voormalige klooster en school (Dorpsstraat 24, 26, 28 en 30) is aangewezen als gemeentelijk monument.
[22] Topotijdreis 2021, kaart 1935.
[23] Militaire landschapskaart 2022; Traces of War 2022; IKME 2022; RAF, 1944-45.
[24] Topotijdreis 2022, kaart 1957; Voor de locaties van de genoemde panden wordt verwezen naar afbeelding 3.1 waarin de huisnummers en straatnamen zijn opgenomen.
[25] Topotijdreis 2022, kaart 1966 en 1977; BAG viewer 2022.
[26] Schulte 1986.

Afb. 2.6 Zicht in de jaren tachtig op Dorpsstraat 60 (voormalige Hervormde pastorie) en het huis aan de Stompendijk 2 met daartussen het pad dat voorheen door het plangebied van de kosterij naar de pastorie liep (Schulte 1986).

In de jaren zeventig is de zijstraat van de Dorpsstraat in westelijke richting door het plangebied verlengd, waarna aan het einde van deze (deels onverharde) weg, direct ten westen van het plangebied in 1980 een rioolgemaal (Dorpsstraat 76) is gebouwd. In de jaren zeventig is ook de bebouwing ten westen van de Veldsestraat 6 sterk uitgebreid met twee bijgebouwen aan de noordzijde van de bestaande bebouwing (zie afb. 2.8, linksonder).[27] Langs de zijstraat van de Dorpsstraat zijn in de jaren tachtig, direct ten oosten van het plangebied, de panden aan de Dorpsstraat 74 en 78 gebouwd. Het bijgebouw achter de Dorpsstraat 54 is in deze periode sterk vergroot.[28] Aan het einde van de vorige eeuw is dit gebouw gesloopt, waarna hier een kleine inbreidingswijk is gerealiseerd (Dorpsstraat 58-72 (even)). De bebouwing aan de Veldsestraat 6 is in de jaren negentig van de vorige eeuw uitgebreid met een nieuw bijgebouw, waarna alle gebouwen, met uitzondering van het huis, aan het einde van de jaren negentig zijn gesloopt (zie afb. 2.5, rechtsonder).[29] Vermoedelijk is in deze periode ook het oude pad door het zuidelijke deel van het plangebied verdwenen.[30] Het plangebied heeft vanaf deze periode weer geheel een agrarisch gebruik (weiland).[31]

2.3.3 Huidige situatie

Op 25 januari 2022 is een veldinspectie uitgevoerd, waarbij de huidige situatie van het plangebied en de relatie met het omringende landschap is geïnventariseerd. Het plangebied was ten tijde van de veldinspectie in gebruik als weiland (zie afb. 2.7, links) , waarbij de huidige perceelsgrenzen worden gevormd door prikkel- of schrikdraad. Het plangebied wordt doorsneden door een onverharde weg naar het rioolgemaal ten westen van het plangebied, die aan beide zijden is geflankeerd door een hek. Het rioolgemaal wordt omgeven door bomen en struiken, waardoor het een gesloten ‘eiland’ vormt in het omringende open weidegebied (zie afb. 2.7, rechts).

[27] Topotijdreis 2020, kaart 1984; Kadastrale hulpkaart 1980.
[28] Topotijdreis 2022, kaart 1984 en 1993.
[29] Topotijdreis 2022, kaart 1998 en 2003; Kadastrale hulpkaart 2000.
[30] Schulte 1986.
[31] Topotijdreis 2022, kaart 2004-2020.

Afb. 2.7 Links; zicht op het plangebied in noordelijke richting. Het gebied is geheel in gebruik als weiland. Rechts: onverharde weg, geflankeerd door twee hekken, richting het rioolgemaal.

De bebouwingslinten langs de noord-, oost- en zuidgrens van het plangebied vormen over het algemeen vrij gesloten lijnen. Vanaf de Dorpsstraat, het Uilengat, Stompendijk en de Veldsestraat is er door de aanwezige bebouwing, schuttingen en beplanting geen zicht op het achterliggende open agrarische land van het plangebied (zie afb. 2.8). Vanaf de Dorpsstraat zijn achter het oude bebouwingslint de huizen van het uitbreidingswijkje zichtbaar. Uitzondering op de onderbroken zichtlijnen vormen de onbebouwde percelen in deze linten (zie afb. 2.9); de akker tussen de boerderij aan de Dorpsstraat 20 en het woonhuis aan het Uilengat 5 langs de noordzijde en het weiland tussen de Veldsestraat 6 en de Veldsestraat 10 in het zuiden. Vanaf de doodlopende Dorpsstraat, die tot aan het plangebied loopt, is er ook sprake van zicht op het plangebied (zie afb. 2.10).

Afb. 2.8 Het zicht op het plangebied wordt vanaf de omringende bebouwingslinten over het algemeen geblokkeerd door bebouwing (waaronder de uitbreidingswijk), schuttingen en heggen. Link; het zicht op het plangebied vanaf de Dorpsstraat ter hoogte van de Rooms-Katholieke kerk. Rechts; zicht vanaf de Dorpsstraat op het zuidelijke deel van het terrein wordt grotendeels geblokkeerd door bomen en hagen.

Afb. 2.9 Links: Zicht op het plangebied vanaf de weg Uilengat ten noorden van het plangebied. Rechts: Zicht op het plangebied vanaf de Veldsestraat.

Afb. 2.10 Zicht op het plangebied vanaf het uitbreidingswijkje langs de Dorpsstraat.

Van de weg Breekwagen, op circa 500 m ten noordwesten van het plangebied, is er geen sprake van direct zicht op het plangebied. Het zicht wordt geblokkeerd door bomen rond het plangebied. Vanaf deze weg zijn van links naar rechts (zie afb. 2.11) te zien: het met bomen omgeven bebouwingslint langs het Uilengat-Dorpsstraat, waarboven de kerktoren van de Roomkatholieke kerk uitsteekt, de bomen op de westgrens van het plangebied (rond het rioolgemaal en de bebouwing aan de Veldsestraat 12) en tot slot de Hervormde kerk, die aan de zuid- en oostzijde is geflankeerd door bomen.

Afb. 2.11 Zicht op het plangebied vanaf de weg Breekwagen (Google Streetview augustus 2021).

Afb. 2.12 De achtergrenzen van veel van de erven worden gevormd door hoge heggen. Linksboven; achtergrens van het erf van de kosterij (ten westen van het plangebied). Rechtboven; de achtergrens van het voormalige klooster aan de noordzijde van het plangebied. Linksonder achtergrens van het perceel aan de Veldsestraat 6. Rechtsonder; achtergrens van de percelen langs de Dorpsstraat.

De achtergrenzen van de percelen langs de wegen zijn over het algemeen duidelijk afgebakende grenzen voorzien van hoge heggen en/of schuttingen waardoor de zichtlijnen worden doorbroken (zie afb. 2.12). Enkele bebouwde percelen zijn slechts voorzien van lage hekken en hebben derhalve uitzicht op het open plangebied (zie afb. 2.13).

Afb. 2.13 Enkele bebouwde percelen zijn niet voorzien van hoge heggen, waardoor er een ongehinderd uitzicht is op het plangebied.

2.4 Cultuurhistorische gegevens

De cultuurhistorische waarden zijn op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau geïnventariseerd. Op de Cultuurhistorie DNA-kaart van de provincie Gelderland is aan het plangebied geen bijzondere cultuurhistorische waarde toegekend. Alleen de Stompendijk ten zuidoosten van het plangebied is als lijnelement (Belvoir-identiteit Strijd en leven met het water) gekarteerd. Het plangebied maakt deel uit van het Belvoirgebied 'rivierengebied' en valt binnen de historische geografische eenheid 'totaal veranderde oude (rivierterras)ontginningen op de hogere plateaus'.[32]

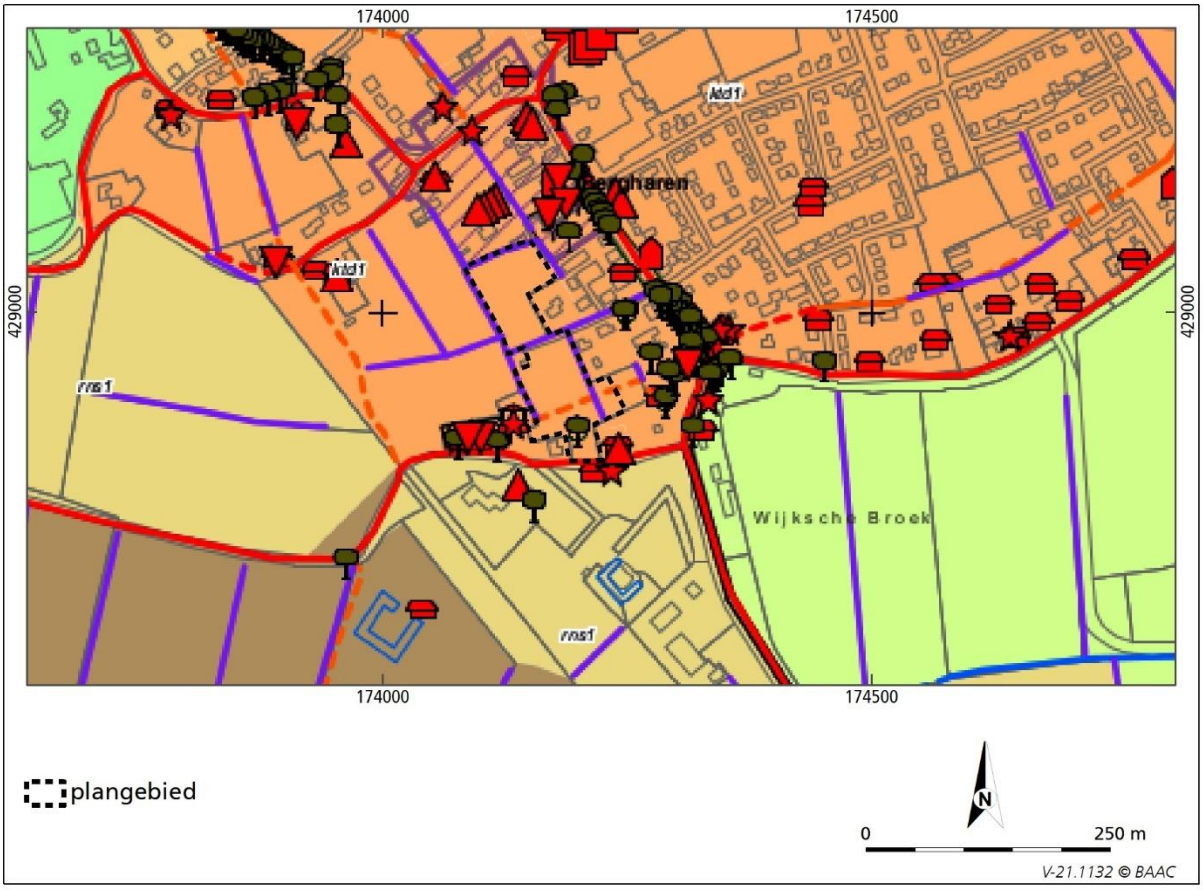
In 2015 heeft RAAP een actualisatie van de cultuurhistorische inventarisatie van de gemeente Wijchen uitgevoerd.[33] Volgens de bijbehorende kaarten maakt het plangebied deel uit van een *droge kampontginning op rivierduin of dekzandrug* (kaarteenheid Ktd1, oranje op afb. 2.14). Het plangebied wordt omgeven door *wegen, ontstaan voor 1832* (rode lijn) en een *pad, ontstaan voor 1832, verdwenen* (oranje stippellijn). Het plangebied wordt ook doorsneden door een *pad, ontstaan voor 1832, verdwenen*. Langs de wegen bevinden zich de *historische linten* (*woning of boerderij 1832*). Veel van de boerderijen langs deze linten zijn aangewezen als MIP-object (rode ster), gemeentelijk monument (rood driehoekje) of rijksmonument (omgekeerd rood driehoekje). Op de erven zijn op diverse plekken bomen met historische waarde aanwezig. Eén van deze bomen bevindt zich in het zuidelijk deel van het plangebied. Uit de veldinspectie is gebleken dat hier echter geen boom (meer) aanwezig is.[34] In en langs het plangebied bevinden zich tevens nog *historische kavelgrenzen, vóór 1832* (paarse lijnen). Het gebied direct ten noorden van het plangebied is aangeduid als een *waardevol dorpsgezicht* (lila gearceerd).

Het plangebied is op de cultuurhistorische beleidskaart aangeduid als *zone met beleidsmatige vertaling*. In het advies voor droge kampontginningen is opgenomen dat het één van de meest verbreide landschapstypen is in de gemeente Wijchen, maar ook het meest aangetaste door overbouwing door de bebouwde kom van Wijchen en Bergharen. Voor de reeds bebouwde gebieden wordt gewezen op het belang van herstel/beleefbaar maken van oude wegenpatronen, vennen, bosjes en reliëfverschillen en het accentueren van overgangen naar andere landschapstypen. Mits zorgvuldig ingepast in oriëntatie,

[32] Provincie Gelderland 2022, Cultuurhistorie.
[33] Keunen *et al.* 2015.
[34] Veldinspectie 25 januari 2022.

bouwstijl en massa is uitbreiding van bebouwing in droge kampontginningen die nog in landelijk gebied liggen op individueel niveau mogelijk.

Voor de individuele landschapselementen zijn eveneens adviezen opgesteld. Voor wegen die verdwenen zijn, wordt geadviseerd dat het oude patroon leidraad zou moeten zijn voor de nieuwe inrichting bij een herstructureringsopgave. Ook bij ensembles van historische kavelgrenzen wordt aandacht wenselijk geacht.[35]

Afb. 2.14 Uitsnede van de Cultuurhistorische Inventarisatie van de gemeente Wijchen (Keunen et al. 2015).[36]

[35] Keunen *et al.* 2015.
[36] Voor de legenda wordt verwezen naar de betreffende rapportage (Keunen *et al.* 2015).

3 Historisch-geografische waarden

Het plangebied maakte lange tijd deel uit van een relatief open akkergebied op een hoger omgeven door een vrij ijl bebouwingslint aan de noord-, oost- en zuidzijde, gelegen op een hoge rivierduin. Specifiek vormden de Hervormde kerk ten westen van het plangebied en later ook de Katholieke kerk ten noordoosten van het plangebied ijkpunten in het landschap. Hoewel de bebouwingslinten als gevolg van de begroeiing op de erven en langs de wegen een vrij gesloten karakter hebben gehad, was andersom vanaf de omringende wegen sprake van zichtlijnen op het plangebied. De aanwezigheid van een netwerk van kerkenpaden in en langs het plangebied zorgde er verder voor dat het plangebied toegankelijk en beleefbaar was en de overgang tussen de bebouwde omgeving en het omringende gebied geleidelijk was.

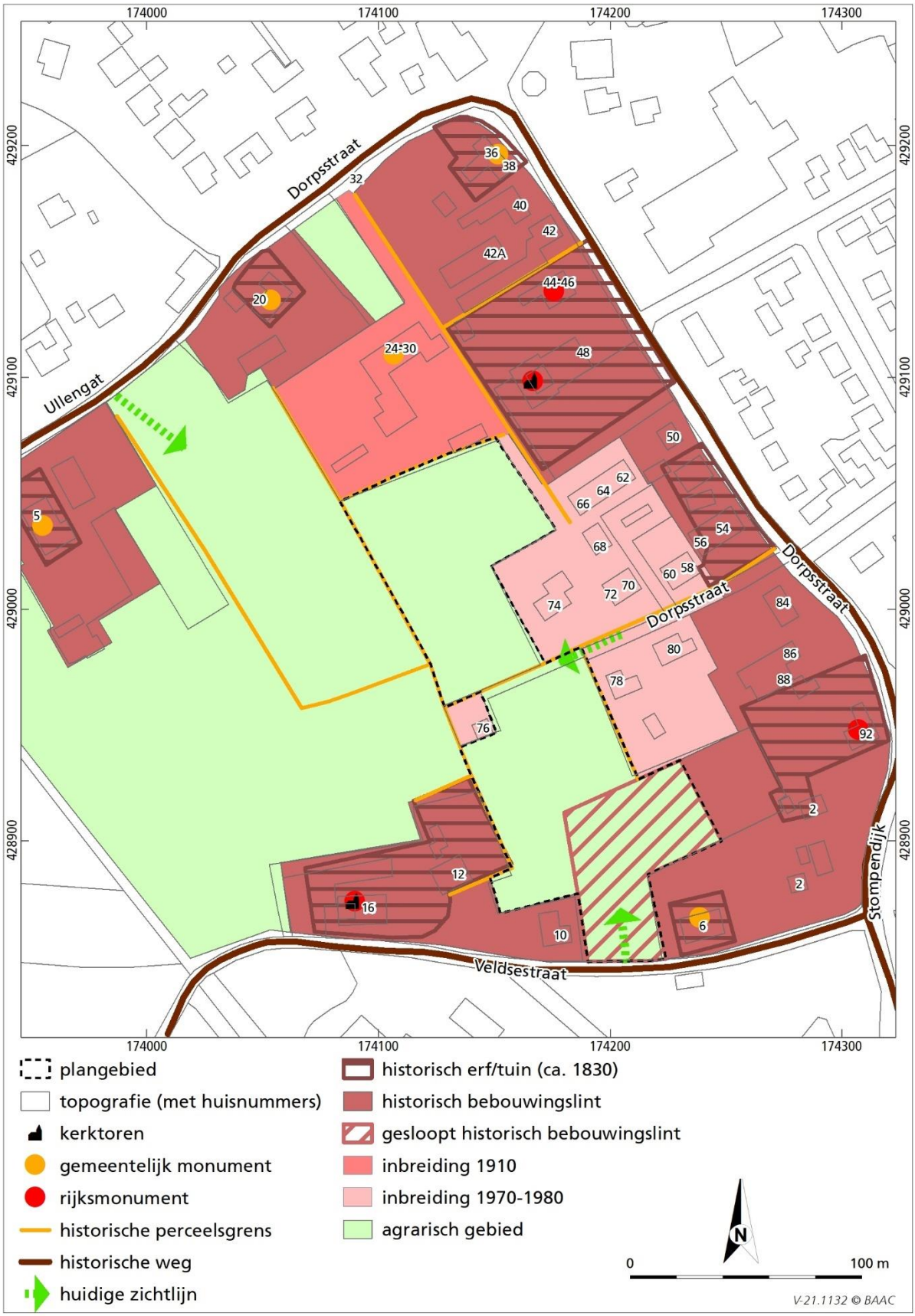
In de loop van de 20e eeuw zijn de bestaande bebouwingslinten steeds verder verdicht als gevolg van zowel de toenemende bebouwing als door de plaatsing van heggen en schuttingen. Ook het zuidelijke deel van het plangebied is daarbij bebouwd geraakt. De bouw van het klooster ten noorden van het plangebied in het begin van de vorige eeuw was het begin van een ontwikkeling waarbij de akkers tussen de bebouwingslinten langzamerhand bebouwd raakten. De oude paden door het plangebied zijn verdwenen, evenals de zichtlijnen vanaf de omringende wegen. Uitzondering hierop vormen de gaten in de oude bebouwingslinten tussen de Veldsestraat 6 en 10 in het zuiden van het plangebied en tussen de Dorpsstraat 20 en het Uilengat 5 ten noordwesten van het plangebied. De overgang tussen de bebouwde omgeving van het omringende agrarische gebied is overwegend scherp.

Als gevolg van de ruimtelijke ontwikkelingen die in met name de tweede helft van de vorige eeuw hebben plaatsgevonden, is de historische karakteristiek van het plangebied aangetast. Het gaat daarbij met name om de openheid (zichtlijnen) en beleefbaarheid van het plangebied. Desondanks zijn er nog wel historisch-geografische waarden aanwezig.[37] Dit zijn:

- open agrarisch gebied;
- persistente historische perceelsgrenzen;
- onderdeel (verdicht) historisch bebouwingslint (zuidelijke deel);
- restant historische zichtlijnen.

In afbeelding 3.1 zijn de cultuurhistorische waarden en structuur in en rond het plangebied weergegeven.

[37] In het plangebied zijn geen bouwhistorische waarden aanwezig.

Afb. 3.1 Historisch-geografische structuur en waarden in en rond het plangebied.

Het historische cultuurlandschap kan op basis van de gaafheid van de topografie (grondgebruik en verkaveling) en de fysiognomie (openheid/geslotenheid van het landschap) en de aanwezigheid van bijzondere kenmerken worden gewaardeerd.[38]

Topografie
Het grondgebruik in het plangebied is nauwelijks gewijzigd. Het betreft nog steeds een agrarisch gebied, hoewel het van oorsprong in gebruik was als akker en tegenwoordig een weiland betreft. De verkaveling is deels gewijzigd. In het noordelijke deel van het plangebied is de oude percelering nog intact, maar in het zuidelijke deel is deze deels verwijderd. Voor gaafheid van de topografie kan aan het plangebied derhalve 4 punten[39] worden toegekend.

Fysiognomie
De oude historische bebouwingslinten rond het plangebied zijn verdicht, waardoor de oude zichtrelaties vanaf deze linten is verdwenen. Ook in het zuidelijke deel van het plangebied (langs de Veldsestraat) is daarbij bebouwing gerealiseerd, die inmiddels weer gesloopt is. Achter de bebouwingslinten is, zowel ten noorden, oosten als westen, vanaf het begin van de 20e eeuw, maar met name in de jaren zeventig en tachtig in het akkergebied bebouwing gerealiseerd. Hoewel deze inbreidingen buiten het plangebied hebben plaatsgevonden zijn ze zeker van invloed op de historische structuur en het karakter van het plangebied. Voorheen bevonden zich ten oosten van het plangebied nog open akkers, terwijl tegenwoordig de gesloten erven langs de Dorpsstraat tot aan het plangebied reiken. De verhouding tussen openheid/geslotenheid van het gebied is derhalve sterk gewijzigd en de bebouwingsstructuur (rond het plangebied) is gewijzigd. Aan de gaafheid van de fysiognomie wordt derhalve 2 punten toegekend.

Bijzondere kenmerken
Het plangebied deel wordt omgeven door objecten en structuren met een bijzondere waarde. De omgeving van het plangebied maakt deel uit van de oude kern van Bergharen met oude bebouwingslinten langs de Dorpsstraat en Veldsestraat met monumentale bebouwing (rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten) en waardevolle bomen. Het plangebied kent zelf geen bijzondere waarden met uitzondering van het persistente agrarische gebruik en enkele oude perceelsgrenzen. Vanaf de openbare wegen is het plangebied echter nauwelijks beleefbaar als gevolg van de verdichting van de oude bebouwingslinten met de toenemende afdichting (schuttingen en heggen) van erven/tuinen en de overbouwing van de aangrenzende akkers in de vorige eeuw. Ook vanaf de beide kerken is door de aanwezigheid van begroeiing geen zichtrelatie met het plangebied aanwezig. Het terrein is tevens niet openbaar toegankelijk, terwijl voorheen de oude kerkenpaden door het terrein liepen. Dit betekent dat hoewel de structuur van het plangebied zelf op hoofdlijnen bewaard is gebleven, de wijzigingen die in de 20e eeuw hebben plaatsgevonden belangrijke consequenties hebben voor de historisch-geografische waarde van het plangebied. Op basis hiervan is op basis van *expert judgement* aan het plangebied 2 punten toegekend.

Op basis van de bovenstaande punten (4 punten voor topografie, 2 punten voor fysiognomie en 2 punten voor bijzondere kenmerken) kent het plangebied een gemiddelde score van 2,7 punten oftewel een gemiddelde waardering.

[38] De waardering is uitgevoerd conform de methode in Keunen & Jansen 2015. Voor uitleg hierover wordt verwezen naar het betreffende document.
[39] Van de totaal 5 punten.

4 Conclusie en aanbevelingen

Uit het bureauonderzoek blijkt dat hoewel het historisch grondgebruik van het plangebied niet of nauwelijks is gewijzigd, de historisch-geografische waarde van het plangebied als gevolg van de verdichting uit uitbreiding van de bebouwing rondom het plangebied is aangetast. Ondanks de situering tussen de twee kerken van Bergharen is aan het plangebied slechts een gemiddelde waardering toegekend. Met name de uitbreiding van de bebouwing in en achter de historische bebouwingslinten heeft de toegankelijkheid en beleefbaarheid van het plangebied (door het blokkeren van de oude kerkenpaden en zichtlijnen) sterk beperkt. De historisch-geografische waarde van het plangebied bestaat slechts nog uit het gebruik als agrarisch gebied, de aanwezigheid van persistente historische perceelsgrenzen, onderdeel van het (verdicht en dus relatief recent) historisch bebouwingslint en de aanwezigheid van enkele resterende historische zichtlijnen. Hieronder zal per cultuurhistorische waarde het effect van de geplande ontwikkeling worden besproken.

Open agrarisch gebied
Volgens de huidige plannen zal in het plangebied een vrij open cluster erven met veel openbaar en privé groen worden gerealiseerd (zie paragraaf 1.4). Bij de herontwikkeling is al rekening gehouden met zichtlijnen en een zachte overgang naar het aangrenzende agrarische gebied. Het gevolg van de herontwikkeling is onvermijdelijk dat de waarde 'open agrarisch gebied' zal verdwijnen. Tegelijkertijd is deze ontwikkeling al in de 20^{e} eeuw in gang gezet met de inbreidingslocaties ten noorden, oosten en westen van het plangebied, die tevens de cultuurhistorische waarde van het plangebied al hebben aangetast. Een deel van de bebouwing vindt bovendien plaats op een locatie waar voorheen ook al bebouwing aanwezig was (zie 'gesloopt historisch bebouwingslint', tussen Veldsestraat 6 en 10).

Onderdeel (verdicht) historisch bebouwingslint (zuidelijke deel)
Het zuidelijke deel van het plangebied maakt deel uit van het zeer ijle, historische bebouwingslint langs de Veldsestraat. Lange tijd was dit gebied onbebouwd, maar als gevolg van de doorgaande verdichting van het bebouwingslinten is het terrein vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw bebouwd geraakt. De bebouwing die volgens de huidige plannen op deze locatie is gepland, valt derhalve binnen de historische ontwikkeling van het gebied.

Persistente historische perceelsgrenzen
De huidige plannen laten de resterende historische perceelgrenzen (zie afb. 3.1) overwegend ongemoeid. Uitzondering hierbij betreft het perceel van de nieuwbouw die deels in de tuin van de Dorpsstraat 78 valt. Hiervoor wordt geadviseerd om de voorzijde van het perceel te laten samenvallen met de (meer oostelijk gelegen) historische perceelsgrens. In het algemeen geldt het advies om de historische perceelsgrenzen zowel in de plannen als in de uiteindelijke uitvoering zichtbaar te laten en/of te maken. Hierbij dienen de afrasteringen echter geen visuele barrière te vormen.

Restant historische zichtlijnen
Tot slot worden de momenteel aanwezige zichtlijnen niet geblokkeerd door de geplande herinrichting. De toegangsweg vanaf de Veldsestraat laat een inkijk in het plangebied toe en ter hoogte van de zichtlijn ten noorden van het plangebied (vanaf het Uilengat) zijn geen ingrepen gepland. Ook op de locaties waar geen sprake is van een directe, open zichtlijn, vanwege de aanwezigheid van schuttingen, heggen/bomen of muren, is rekening gehouden met zichtlijnen/openheid. Zo is in het verlengde van het kerkhof van de Roomskatholieke kerk een open ruimte in het plan opgenomen. Dit geldt ook voor de (grotendeels door bomen geblokkeerde) zichtlijn tussen de Dorpsstraat 92 en de Stompendijk 2 waar in het verlengde een weg/wandelpad is opgenomen.

Invloedssfeer monumenten

Het plangebied wordt omringd door historische bebouwingslinten, waarin diverse rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten aanwezig zijn. Bij herinrichting dient rekening te worden gehouden met de omgeving van deze monumenten. Het gaat daarbij niet om het voorkomen van aantasting van de omgeving op zich, maar om aantasting van de omgeving van een monument die dat monument ontsiert of beschadigt te voorkomen.[40] De meeste monumenten rond het plangebied zijn voorzien van een ruime buffer in de vorm van een tuin (groter dan het oorspronkelijke erf) en/of reeds bestaande (niet-waardevolle) bebouwing (zie afb. 3.1) of duidelijk begrensd door hoge afscheiding in de vorm van een schutting of heg[41] al dan niet met opgaande bomen. Voor de meeste monumenten (boerderijen, pastorie en klooster) geldt derhalve dat ingrepen die buiten het eigen erf plaatsvinden niet of nauwelijks van invloed zijn op de monumentale waarde. De aanwezige kerken vormen hierop een uitzondering. Kerktorens vormden lange tijd een baken in het landschap, waardoor hun invloedssfeer veel groter is dan van andere bebouwing. De Hervormde kerk, aan de westzijde van het plangebied, heeft een relatief lage toren, die aan de oostzijde grotendeels door bomen en de bestaande bebouwingslinten aan het zicht worden onttrokken. Desondanks is door de ruime opzet van de bebouwing en de bouwmassa's wel rekening gehouden met vrij zicht van de omwonenden op de kerk. De belangrijkste zichtlijn op deze kerk, namelijk vanaf het open agrarische gebied in het westen, wordt door de plannen niet beperkt. De Roomskatholieke kerk heeft een veel hogere toren en steekt ruim boven de bebouwing uit. Bovendien is ook hiermee rekening gehouden met het bouwplan, waardoor vanaf de bestaande openbare weg (Veldsestraat) een vrije zichtlijn is op de kerk. De plannen hebben derhalve geen negatieve invloed op de monumentale waarde van de aangrenzende monumenten.

Op basis van het bovenstaande kan derhalve de conclusie worden getrokken dat hoewel de geplande herinrichting van het gebied een deel van de historisch-geografische waarden (namelijk 'open agrarisch gebied') van het plangebied schaadt, deze ontwikkeling valt binnen een bestaande ontwikkeling waarbij het bebouwde gebied zich vanaf de Dorpsstraat over het voormalige akkergebied heeft uitgebreid. Tevens valt daarbij op te merken dat de geplande herinrichting zorgt voor een zachtere overgang naar het agrarische gebied dan momenteel het geval is én het gebied weer openbaar toegankelijk maakt, zoals in het verleden ook sprake van was. Er is derhalve, zeker gezien de middelmatige waardering van het gebied, geen onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden.

[40] RCE 2020.

[41] De Veldsestraat 6 is omgeven door een hoge haag. Langs de noordgrens van het plangebied, op de overgang naar het erf van het daar gelegen gemeentelijk monument, bevindt zich eveneens een hoge haag.

5 Geraadpleegde bronnen

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.

Barends, S., *et al.,* 1997: *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografisch benadering.* Uitgeverij Matrijs.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie* (Fysische geografie van Nederland)*,* Assen

Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.

Bergman, W.A., 2017: *Gemeente Wijchen. Plangebied Veldsestraat 7 te Bergharen. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase).* 's-Hertogenbosch (BAAC rapport V-17.0241).

Boer, E.A.M. de, 2011: *Gemeente Echt-Susteren. Plangebied Oude Rijksweg te Susteren. Bureauonderzoek.* 's-Hertogenbosch (BAAC rapport V-10.0301).

Boer, E.A.M. de, 2022b: *Gemeente Wijchen. Plangebied Kerkenweide te Bergharen. Archeologisch bureauonderzoek.* 's-Hertogenbosch (BAAC rapport V-21.1132b).

Bongers, J.M.G., 2008: *Bergharen, Dorpsstraat 30 (Gld.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek.* Zuidhorn (Steekroefrapport 2008-07/15).

CCvD, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*, Structuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB), Gouda.

Cohen, K.M. *et al.,* 2012: *Rhine-Meuse Delta Studies' Digital Basemap for Delta Evolution and Palaeogeography.* Dept. Physical Geography Utrecht University.

Daniel, A., 2010: *Een proefsleuvenonderzoek en waarneming aan de Wijksestraat te Bergharen, gemeente Wijchen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Nijmegen – Briefrapport 78).

Diepeveen, M.C. & H. van Enckevort, 2009: *Aan de rand van een middeleeuwse nederzetting. Archeologisch onderzoek in de bouwput van het Kulturhus in Bergharen, gemeente Wijchen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Wijchen – Rapport 9).

Goossens, E. & L.M. Flokstra, 2008: *Archeologiebeleid gemeente Wijchen.* Weesp (RAAP-rapport 1828).

Groot, M. de & R. Meijers, 1983: Merovingische sporen aan de Dorpsstraat te Bergharen. In: *Jaarverslag 1983 AWN afdeling Nijmegen e.o.*

Harmens, C. & W. Kuppens, 2011: *Een waarneming bij de sloop van het voormalige dorpshuis aan de Dorpsstraat 43 in Bergharen.* Nijmegen (Archeologische Berichten Nijmegen – Briefrapport 98).

Jongmans, A.G., M.W. van den Berg, M.P.W. Sonneveld, G.J.W.C. Peek & R.M. van den Berg van Saparoea, 2015: *Landschappen van Nederland. Geologie, bodem en landgebruik*, Wageningen.

Kemme, A.W.A., 2018: *Bergharen, Veldsestraat 7. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P).*)'s-Hertogenbosch (BAAC-rapport A18.0026).

Keunen, J.J. & D. Jansen, 2015: *Samen in verscheidenheid: beleidsnota cultuurhistorie voor de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten.* Weesp/Beuningen.

Keunen, L.J., L.M.P. van Meijel, E.M. Bet & S. van der Veen, 2015: *Tussen stad en land, tussen Maas en Waal, gemeente Wijchen: een cultuurhistorische inventarisatie (actualisatie).* Weesp (RAAP-rapport 3040).

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

RCE, 2020. *Handreiking begrippenkader cultureel erfgoed onder de Omgevingswet. Hoe gemeenten cultureel erfgoed beter kunnen beschermen, door wettelijke begrippen eenduidig toe te passen (in het omgevingsplan). Versie 1.1.*

Schulte, A.G., 1986: *Het Land van Maas en Waal.* Den Haag/Zeist.

Spek, T., 2004: *Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch geografische studie*, Utrecht.

Stiboka, 1973: *Bodemkaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Blad 39 West Rhenen en Blad 39 Oost Rhenen.* Stichting voor Bodemkartering.

Verbraeck, A., 1984: *Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1:50.000. Blad Tiel West (39W) en Blad Tiel Oost (39O).* Haarlem.

Geraadpleegde kaarten en websites

AHN4, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, http://www.ahn.nl, januari 2022.

Archis 3, archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, https://archis.cultureelerfgoed.nl/, januari 2022.

BAG, *Basisregistratie Adressen en Gebouwen*, https://bagviewer.kadaster.nl/, januari 2022.

Bodemloket, https://www.bodemloket.nl, januari 2022.

Cultuurhistorie Provincie Gelderland, https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=316af7dd4e5745b999be08d27f78e90c, januari 2022.

DINO-loket, *Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond*, http://www.dinoloket.nl, januari 2022.

Erfgoed landelijk bouwen, *Plan Kerkenweide te Bergharen. Een ontwikkeling van ErfGoed en Van den Bosch Vastgoed,* https://erf-goed.nl/kerkenweide/, januari 2022.

Geologische kaart van Nederland, kaartblad 39 Tiel. 1981. Rijks Geologische Dienst.

IKME*, Indicatieve Kaart Militair Erfgoed*, http://www.ikme.nl/, januari 2022.

Kadasterkaart (minuutplan en OAT), 1811-1832, http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl, januari 2022.

Kadastrale hulpkaart, te raadplegen via Kadaster Archiefviewer, januari 2022.

KLIC melding 22O010404, aangeleverd door het Kadaster.

Militaire landschapskaart, https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=militaire%5Flandschapskaart, januari 2022.

Ontgrondingen Gelderland, https://data.overheid.nl, januari 2022.

Parapluplan Cultuurhistorie Wijchen, vastgesteld 3-5-2017, https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view, januari 2022.

PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart)*, platform met webservers van geodatasets van Nederlandse overheden,* https://www.pdok.nl/, datum.

RAF, 1944: Flight 114, run 17, foto 4368, 12-9-1944; flight 116, run 31, foto 3020, 19-9-1944; flight 117, run 06, foto 3045, 5-1-1945, https://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf#1.

Topotijdreis, *200 jaar topografische kaarten*, https://www.topotijdreis.nl, januari 2022.

Traces of war, https://www.tracesofwar.nl/, januari 2022.

Overige

Email aan Historische Vereniging Tweestromenland 11 januari 2022.

Schriftelijke mededeling dhr. L. ten Hag (secretaris AWN, afdeling Nijmegen e.o.) 12 januari 2022.

Bijlage 1

Geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 1: Geologische en archeologische tijdvakken

<table>
<tr><th>Ouderdom (jr)
0 = 1950 n. Chr.</th><th colspan="7">Chronostratigrafie</th><th>MIS</th><th colspan="3">Lithostratigrafie</th></tr>
<tr><td>11.650</td><td rowspan="16">Kwartair</td><td rowspan="8">Laat</td><td colspan="5">Holoceen (warme periode)</td><td>1</td><td colspan="3">Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviatiel)</td></tr>
<tr><td>12.850</td><td rowspan="8">Pleistoceen</td><td rowspan="8">Laat</td><td rowspan="8">Weichselien (ijstijd)</td><td rowspan="4">Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)</td><td>Late Dryas (koud)</td><td rowspan="4">2</td><td rowspan="4">Formatie van Kreftenheye (Rijn)</td><td rowspan="8"></td><td rowspan="15">Formatie van Boxtel (eolisch en lokaal terrestrisch)</td></tr>
<tr><td>13.900</td><td>Allerød (warm)</td></tr>
<tr><td>14.030</td><td>Vroege Dryas (koud)</td></tr>
<tr><td>14.640</td><td>Bølling (warm)</td></tr>
<tr><td>30.000</td><td rowspan="3">Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)</td><td>Laat-Pleniglaciaal (zeer koud)</td><td rowspan="2">3</td></tr>
<tr><td>60.000</td><td>Midden-Pleniglaciaal (koud)</td></tr>
<tr><td>75.000</td><td>Vroeg-Pleniglaciaal (zeer koud)</td><td>4</td></tr>
<tr><td>117.000</td><td colspan="2">Vroeg-Weichselien (gematigd koud)</td><td>5a
5b
5c
5d</td></tr>
<tr><td>130.000</td><td colspan="3">Eemien (warme periode)</td><td>5e</td><td>Eem Formatie (marien, lagunair en lacustrien)</td></tr>
<tr><td>370.000</td><td rowspan="3">Midden</td><td rowspan="3">Midden</td><td colspan="3">Saalien (ijstijd)</td><td>6-10</td><td rowspan="3">Formatie van Urk (Rijn)</td><td>Formatie van Drente (Glaciaal)</td></tr>
<tr><td>410.000</td><td colspan="3">Holsteinien (warme periode)</td><td>11</td><td></td></tr>
<tr><td>475.000</td><td colspan="3">Elsterien (ijstijd)</td><td>12</td><td>Formatie van Peelo (Glaciaal)</td></tr>
<tr><td>850.000</td><td colspan="3">Cromerien (warme periode)</td><td>13-22</td><td rowspan="2">Formatie van Sterksel (Rijn)</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">Formatie van Stamproy (eolisch en lokaal terrestrisch)</td><td rowspan="2">Formatie van Beegden (Maas)</td></tr>
<tr><td>2.600.000</td><td>Vroeg</td><td>Vroeg</td><td colspan="3">Pre-Cromerien</td><td>23-104</td></tr>
</table>

Chrono-, zuurstofisotopen- en lithostratigrafie voor Noordwest-Europa naar De Mulder et al. (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot et al. (1994). Atmosferische data volgens Berendsen (2008) en Cohen et al. (2009). Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor Cultuurhistorisch Erfgoed (RCE). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2008). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Ouderdom (kal. jaren BP[1])	^{14}C jaren	Chronostratigrafie				Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden (kal. jaren v/n. Chr.)
450		Holoceen	Laat	Subatlanticum (koeler Vochtiger)		Vb2	Loofbos, waarbij eik en els overheersen; haagbeuk vanaf Vb1 (>1%); vanaf Vb2 veel cultuurplanten (rogge, boekweit, korenbloem)	nieuwe tijd (1500-heden)
1150	1250							middeleeuwen (450-1500 n. Chr.)
1500						Vb1		
1962	1950							Romeinse tijd (12 v.Chr. – 450 n. Chr.)
2750						Va		ijzertijd (800 – 12 v. Chr.)
3050	2900							bronstijd (2000 – 800 v. Chr.)
3950			Midden	Subboreaal (koeler Droger)		IVb	Loofbos. Eik, els en hazelaar overheersen; beuk vanaf IVb >1% en grotere invloed landbouw (granen)	
5700	5000					IVa		neolithicum (5300 – 2000 v. Chr.)
7250				Atlanticum (warm Vochtig)		III	Loofbos eik en els overheersen, relatief veel iep en linde. Het percentage den neemt af	
8700	8000							mesolithicum (8800 – 5300 v. Chr.)
10.250	9000		Vroeg	Boreaal (warmer)		II	Den overheerst, daarnaast hazelaar, eik, iep, linde, es	
10.750				Preboreaal (warmer)		I	Eerst berk en later overheerst de den	
11.650	10.150							
12.850	10.950	Laat-Pleistoceen	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	Parklandschap (subarctisch)	laat-paleolithicum (35.000 – 8800 v. Chr.)
13.900	11.900				Allerød	LW II	Dennen- en berkenbossen	
14.030	12.100				Vroege Dryas	LW I	Open parklandschap	
14.640	12.450				Bølling		Open vegetatie met kruiden (bijvoet) en berkenbomen	
35.000 (v. Chr.)	^{14}C-methode loopt tot 43.000 jaar BP			Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			Perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	midden-paleolithicum (300.000 – 35.000 v. Chr.)
75.000								
117.000				Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)			Perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	
130.000			Eemien (warme periode)				Loofbos	
300.000 (v. Chr.)		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				Maximale ijsuitbreiding Scandinavische ijskap tussen 200.000 en 130.000 jaar BP	vroeg-paleolithicum (tot 300.000 v. Chr.)

[1] *BP = aantal werkelijke jaren voor 1950 AD.*

Notitie

Verkeersadvies ontsluiting Kerkenweide Bergharen

Notitie

Documentnummer:	NO1-D03-51013213-rvn3
Status en datum:	Definitief/02 16 juni 2023
Opdrachtgever:	ErfGoed BV

Inleiding

ErfGoed BV werkt aan de planologische planvoorbereiding voor het project 'Kerkenweide' in Bergharen. Roelofs Advies en Ontwerp is gevraagd te adviseren over de ontsluiting van de voorgenomen ontwikkeling. Deze notitie bevat de resultaten van dit advies.

Planontwikkeling

Het planvoornemen betreft de realisatie van 23 woningen, bestaande uit grondgebonden woningen op het terrein ten westen van de Dorpsstraat te Bergharen (zie figuur 1).

Concreet bevat het plan het volgende woningbouwprogramma:

- 5 vrijstaande woningen (koop);
- 1 tuinwoning;
- 4 twee-onder-een-kap woningen (koop);
- 13 rijtjeswoningen (koop).

In dit onderzoek zijn de 4 'rijwoningen senior' beschouwd als 'rijtjeswoning' en toegevoegd aan de overige 9 rijwoningen, aangezien het gaat om dezelfde type woningen. De tuinwoning is in de verkeerskundige uitwerking als een vrijstaande woning beschouwd.

Figuur 1: stedenbouwkundig plan Kerkenweide

Verkeerskundige effecten

Om te adviseren over de ontsluiting zijn eerst de verkeerseffecten van het planvoornemen inzichtelijk gemaakt. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende verkeersaspecten:

- verkeersgeneratie;
- verkeersontsluiting;
- verkeersafwikkeling.

Verkeersgeneratie

Om de verkeersgeneratie van het initiatief te berekenen is gebruik gemaakt van de kencijfers voor verkeersgeneratie, zoals opgenomen in CROW publicatie 381. Voor de aanwezige functies is hierbij uitgegaan van het 'maximale kencijfer' voor de 'rest gebouwde kom' in 'weinig stedelijk' gebied.

De planontwikkeling leidt tot de volgende verkeersgeneratie op een gemiddelde weekdag:

- 6 vrijstaande woningen (koop) * 8,6 mvt/etmaal = 51,6 mvt/etmaal;
- 4 twee-onder-een-kap woning (koop) * 8,2 mvt/etmaal = 32,8 mvt/etmaal;
- 13 rijtjeswoning (koop) * 7,8 mvt/etmaal = 101,4 mvt/etmaal;

totale verkeersgeneratie planvoornemen = 185,8 mvt/etmaal

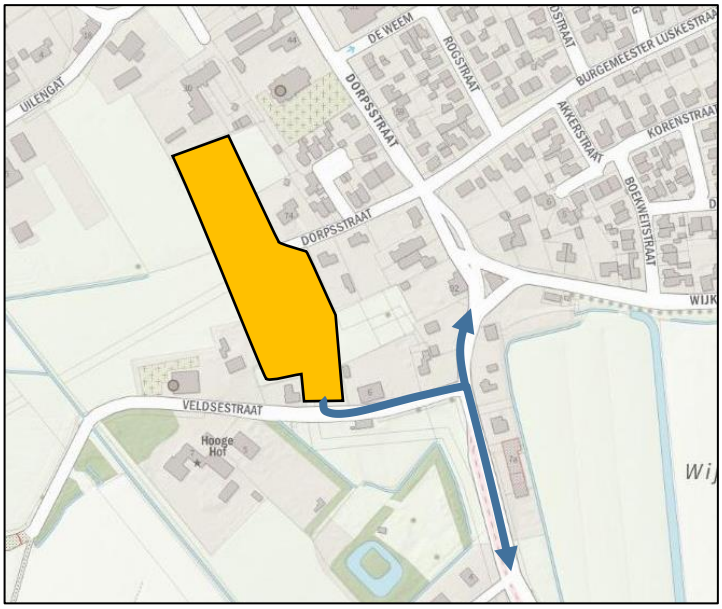
Per saldo leidt het planvoornemen voor 'Kerkenweide' tot een verkeersgeneratie van afgerond 185 voertuigbewegingen per gemiddelde weekdag. Uitgaande van een omrekenfactor van 1,11 (bron: CROW publicatie 381, functie wonen), leidt dit tot een verkeersgeneratie van 206 (= afgerond 210) voertuigbewegingen per gemiddelde werkdag.

Verkeersontsluiting

De voorgenomen ontsluiting van het plangebied voor het gemotoriseerd verkeer loopt via de zuidzijde, via de Veldsestraat en vervolgens de Stompendijk (zie figuur 2).

De Veldsestraat (zie figuur 3 links) is in de wegencategorisering van de gemeente formeel gecategoriseerd als een 'erftoegangsweg 30 km/uur'. De weg is doodlopend en ontsluit een zestal woningen, een kerk en een aantal landbouwpercelen.

De bestaande weginrichting bestaat uit een rijbaan van klinkers zonder markering. Ook zijn er geen specifieke fiets- en/of voetgangersvoorzieningen.

Figuur 2: verkeersontsluiting gemotoriseerd verkeer

De huidige wegbreedte is met circa 4,30 meter formeel te smal voor een erftoegangsweg met verkeer in twee richtingen. Daarbij zijn ook fietsers en voetgangers aanwezig op de rijbaan. De richtlijnen van het CROW schrijven voor erftoegangswegen een minimale breedte van 4,8 m voor. Gevolg is dat tegemoetkomend verkeer elkaar lastig kan passeren. Gezien de lage intensiteiten brengt dit in de huidige situatie in praktijk geen problemen met zich mee. In de situatie met planontwikkeling neemt de intensiteit toe, waarmee ook de kans op twee tegemoetkomende voertuigen en/of fietsers/voetgangers groter wordt. Daarbij geldt wel geldt dat de berm op een aantal locaties extra uitwijkruimte biedt om elkaar te passeren. Dit biedt echter geen structurele oplossing voor de plansituatie, wat op basis van de bereikbaarheid wel gewenst is.

Nabij de ontsluiting van het plangebied (zie figuur 3 links) bevindt zich een gebouw direct naast de rijbaan. In combinatie met tuinhek van woning nummer 6 kunnen voertuigen elkaar op deze locatie niet passeren. Wel is er vanuit bereikbaarheid voldoende breedte (ook voor vrachtwagens en hulpdiensten) om in één richting te rijden.

Ter plaatse moet tegemoetkomend verkeer op elkaar wachten. Dit is in de huidige situatie geen probleem en zal, mede door de beperkte afstand, ook in de plansituatie (met aanvullende maatregelen) zonder problemen mogelijk moeten kunnen zijn.

Figuur 3: Veldsestraat (links) en kruispunt Stompendijk (rechts), bron: Cyclomedia

De Veldsestraat sluit als T-kruispunt aan op de Stompendijk (zie figuur 3 rechts). De Stompendijk is eveneens gecategoriseerd als 'erftoegangsweg 30 km/uur'. De weg is voorzien van asmarkering en heeft een trottoir aan één zijde. Bij het kruispunt gelden geen specifieke voorrangsregels en geldt 'rechts heeft voorrang' principe. Dit type kruispunt is passend voor beide type wegen. De zichtlijnen zijn goed, waardoor voertuigen elkaar over voldoende afstand ziet aankomen.

Verkeersafwikkeling

Om de effecten van het planvoornemen op de verkeersafwikkeling inzichtelijk te maken, is een beeld van de huidige intensiteiten nodig. Er zijn geen verkeerscijfers van de Veldsestraat beschikbaar. Op basis van expert-judgement, de huidige functies en het feit dat de kerk nog diensten organiseert[1] wordt de huidige verkeersintensiteit van de Veldsestraat op de drukste dag ingeschat op circa 100 mvt/etmaal.

De planontwikkeling leidt op de Veldsestraat tot circa (100 + 185 =) 285 voertuigbewegingen per weekdag. Op werkdagen zal dit aantal rond de 300 liggen. De geprognotiseerde intensiteiten liggen zeer ruim onder de wenselijke capaciteitsgrens voor erftoegangswegen 30 km/uur, waarbij vanuit de verkeersafwikkeling een ondergrens van 4.000 mvt/etmaal wordt aangehouden. De Veldsestraat is geen 'standaard' erftoegangsweg, dus hier gelden lagere wenselijke intensiteiten. Op basis van de weginrichting kan een grenswaarde van 1.000 mvt/etmaal worden aangehouden. Deze waarde wordt bij lage na niet benaderd.

Uit aangeleverde plots van het regionale verkeersmodel volgt voor de Stompendijk voor het peiljaar 2030 een prognose van circa 2.900 mvt/etmaal op de gemiddelde weekdag. Met de omrekenfactor van 0,9 komt dit neer op circa 3.225 mvt/etmaal op een werkdag. Op basis van de relatief lage intensiteiten in de plansituatie zijn er op het kruispunt met de Stompendijk geen capaciteit- en/of verkeersveiligheidsproblemen te verwachten.

Zoals hiervoor al beschreven, leidt het (te) smalle wegprofiel op de Veldsestraat, in combinatie met de verkeerstoename, tot een grotere kans dat twee voertuigen of een voertuig en een fietsers/voetganger elkaar tegemoet komen. De Veldsestraat ontsluit met name woningen. Kenmerkend voor dit type voorziening is het eenzijdige intensiteitsprofiel op werkdagen in de ochtend uitrijdend (richting werk) en in de middag inrijdend (naar huis). Dit geldt ook voor de activiteiten in de kerk (eerst arriveren en daarna gezamenlijk weer vertrekken).

[1] Bron: https://www.pkn-bergharen-horssen.nl/

Op basis van de verkeerskundige vuistregel dat 10% van de etmaalintensiteit aanwezig is tijdens het drukste spitsuur, komt dit op werkdagen neer op circa 30 voertuigen in het drukste uur, die grotendeels in dezelfde richting rijden.

Het eenzijdige intensiteitsprofiel en de beperkte afstand tot de Stompendijk (circa 110 m) leiden in de huidige situatie reeds tot een beperkte kans op tegemoet rijden verkeer. Indien dit wel het geval is, zijn er altijd nog incidentele uitwijkmogelijkheden in de berm aanwezig. Om in de plansituatie ook tot een robuuste ontsluiting te komen wordt aanbevolen om aanvullende maatregelen te treffen. Hiermee wordt de bereikbaarheid gegarandeerd en sluit het wegprofiel beter aan op de richtlijnen van het CROW (zie hiervoor het volgende hoofdstuk).

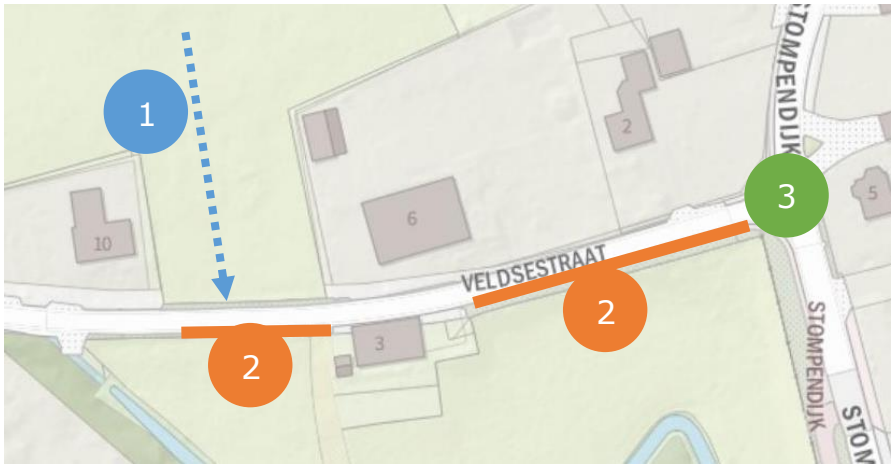
Advies ontsluiting

Om de doorstroming op de Veldsestraat in de plansituatie te garanderen, worden de volgende maatregelen geadviseerd (zie ook figuur 4):

1. Verplaatsen van de ontsluiting van het plangebied in westelijke richting, langs per perceel van huisnummer 10. Hiermee heeft het vertrekkende verkeer vanuit het plangebied circa 25 m recht zicht om te anticiperen op tegemoetkomend arriverend verkeer. Ook het anticipatiezicht voor arriverend verkeer wordt hiermee gewaarborgd;

2. Verbreden van Veldsestraat met 0,5 m tot rijbaanbreedte van 4,8 meter tussen de Stompendijk en het gebouw nummer 3 en vanaf dit gebouw tot de ontsluiting van het plangebied. Beide verbredingen kunnen aan de zuidzijde van de rijbaan binnen de bestaande grondeigendommen van de gemeente gerealiseerd worden. De technische uitwerking van de wegverbreding nabij de bomenrij moet nader onderzocht worden. Met de bestaande rijbaanbreedte van 4,3 m is er ook ter plaatse van de versmalling voldoende profielruimte voor hulpdiensten, afvalinzameling en vrachtwagens e.d. Wel wordt aanbevolen om de versmalling met straatmeubilair aan te duiden, zodat dit ook goed zichtbaar is in het donker.

3. Verwijderen asmarkering op Stompendijk ter hoogte van het kruispunt met de Veldsestraat. De markering kan de indruk wekken dat verkeer op de Stompendijk voorrang heeft, terwijl het een gelijkwaardig kruispunt (rechts heeft voorrang) betreft. Dit sluit ook aan bij andere gelijkwaardige kruispuntlocaties op de Stomendijk, waar ook geen asmarkering aanwezig is.

Figuur 4: Verbetervoorstellen ontsluiting planvoornemen

Conclusies & aanbevelingen

De Veldsestraat in de huidige situatie een smalle erftoegangsweg, die het huidige verkeer zonder problemen kan verwerken. In de plansituatie kent de Veldsestraat een geprognotiseerde intensiteit van circa 285 mvt per gemiddelde weekdag en circa 300 mvt per gemiddelde werkdag. Vanuit de verkeersafwikkeling zijn er ook in de plansituatie geen problemen te verwachten. Wel wordt de kans op twee tegemoet rijdende voertuigen groter, maar blijft dit met een paar kleine aanvullende maatregelen nog altijd beheersbaar.
Om de bereikbaarheid van het plangebied te garanderen worden dan ook de volgende maatregelen aanbevolen:

- verplaatsen ontsluiting plangebied in westelijke richting;
- verbreding Veldsestraat met 0,5 m;
- verwijderen asmarkering ter plaatse van aansluiting op Stompendijk.

Aanpassingen bestemmingsplan Kerkenweide te Bergharen naar aanleiding van de tussenuitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 oktober 2025.

Inleiding

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna, de Afdeling) heeft op 8 oktober 2025 een tussenuitspraak gedaan naar aanleiding van de beroepen tegen het bestemmingsplan Kerkenweide te Bergharen. De Afdeling komt tot de conclusie dat drie voorwaardelijke verplichtingen in het bestemmingsplan niet correct zijn. De gemeente krijgt de mogelijkheid om de voorwaardelijke verplichtingen aan te passen. Het gaat om de voorwaardelijke verplichting ten aanzien van cultuurhistorie (artikel 5.3.4), de voorwaardelijke verplichting met betrekking tot verkeerskundige maatregelen (artikel 4.3.1) en de voorwaardelijke verplichting met betrekking tot de waterberging (Artikel 5.3.5). In deze notitie is opgeschreven op welke manier de gemeente Wijchen opvolging geeft aan de tussenuitspraak.

Verwerking in het bestemmingsplan Kerkenweide

Op basis van deze notitie wordt het bestemmingsplan Kerkenweide aangepast. Het identificatienummer van het bestemmingsplan met de wijzigingen wordt NL.IMRO.0296.BHRVeldsestraat-VG02. In de toelichting van het bestemmingsplan zal in hoofdstuk 8 een extra paragraaf worden toegevoegd met als kop ‘Aanpassingen bestemmingsplan Kerkenweide te Bergharen naar aanleiding van de tussenuitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 8 oktober 2025’. Deze notitie zal als bijlage worden toegevoegd aan de toelichting van het bestemmingsplan.

Voorwaardelijke verplichting – cultuurhistorische effectanalyse (artikel 5.3.4. van de planregels)

De Afdeling concludeert dat het artikel geen voorwaardelijke verplichting betreft, maar een specifiek gebruiksverbod. Verder concludeert de Afdeling dat de regel onduidelijk is. Tot slot vraagt de Afdeling zich af hoe de regel zich verhoudt tot de dubbelbestemming “waarde – cultuurhistorisch waardevol gebied”.

Motivering van het besluit.

Het artikel is overbodig, omdat bureau BAAC al ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan heeft beoordeeld dat de bouw- en gebruiksmogelijkheden van het bestemmingsplan niet tot aantasting van cultuurhistorische waarden leiden. Met andere woorden: als de bouw en het gebruik plaatsvinden overeenkomstig de regels van het bestemmingsplan, zijn daarmee ook de cultuurhistorische waarden geborgd zodat het woningbouwplan geen onevenredige gevolgen heeft voor cultuurhistorie. Verwezen wordt naar de in het kader van de ruimtelijke onderbouwing door bureau BAAC opgestelde Cultuur Historische Effectrapportage (hierna CHER). Het CHER is opgesteld op basis van het stedenbouwkundig plan. Het stedenbouwkundig plan is de basis van de verbeelding van het bestemmingsplan. Het cultuurhistorisch onderzoek inventariseert welke historisch-geografische waarden in het gebied aanwezig zijn. Vervolgens is beoordeeld wat het effect van de geplande herinrichting van het gebied, zoals vastgelegd op de plankaart, is op de aanwezige cultuurhistorische waarden. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt vervolgens een conclusie getrokken over de gevolgen van het plan met het oog op cultuurhistorische effecten en waarden. In de CHER wordt de volgende conclusie getrokken:

Op basis van het bovenstaande kan daarom de conclusie worden getrokken dat hoewel de geplande herinrichting van het gebied een deel van de historisch-geografische waarden (namelijk 'open agrarisch gebied') van het plangebied schaadt, deze ontwikkeling valt binnen een bestaande ontwikkeling waarbij het bebouwde gebied zich vanaf de Dorpsstraat over het voormalige akkergebied heeft uitgebreid. Tevens valt daarbij op te merken dat de geplande herinrichting zorgt voor een zachtere overgang naar het agrarische gebied dan momenteel het geval is én het gebied weer openbaar toegankelijk maakt, zoals in het verleden ook sprake van was. Er is daarom, zeker gezien de middelmatige waardering van het gebied, geen onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden.

Daarnaast is het bij het plan horende stedenbouwkundig plan getoetst door de monumentencommissie en de dorpsbouwmeester. Zij hebben een positief advies afgegeven voor het plan. Ook het Beeld Kwaliteitsplan (hierna BKP) is getoetst en van een positief advies voorzien door welstand. Het BKP is door de gemeenteraad vastgesteld en daarmee verankerd in de gemeentelijk welstandsnota. Dit betekent dat bij de vergunningaanvraag voor bouwen ook aan het BKP moet worden getoetst.

De derde reden waarom de voorwaardelijke verplichting kan vervallen heeft te maken met de dubbelbestemming 'Waarde – Cultuurhistorisch waardevol gebied' (artikel 8 van de planregels). Deze dubbelbestemming is voor het gehele plangebied van toepassing en is bedoeld om de cultuurhistorische waarden te beschermen. Op basis van het artikel kunnen vergunningen worden afgegeven voor werken en werkzaamheden, maar alleen als de genoemde werkzaamheden geen onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden met zich meebrengen. Dat deze dubbelbestemming geen betrekking heeft op het bouwen van woningen doet er niet aan af dat het plan hiermee een aanvullende waarborg heeft voor cultuurhistorische waarden.

Concluderend waarborgt het plan, de planregels en de plankaart die zijn vertaald uit het door de monumentencommissie en de dorpsbouwmeester getoetste stedenbouwkundig plan, ook gelet op de middelmatige waardering van de cultuurhistorische waarden in het gebied, dat geen onevenredige aantasting van de cultuurhistorische waarden zal plaatsvinden.

Gelet op en in aanvulling op het bovenstaande zijn er in het vergunningenproces toetsmomenten die cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit borgen. Een voorwaardelijke verplichting met betrekking tot cultuurhistorie voegt dus niets extra toe. Het laten vervallen van de voorwaardelijke verplichting als opgenomen in artikel 5.3.4 van de planregels schaadt aldus de rechtsbescherming van appellanten niet.

<u>Aanpassingen aan de voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan</u>

- Het artikel 5.3.4. komt te vervallen.
- In hoofdstuk 6.3 van de toelichting staat een verantwoording van de regels. Ten aanzien van artikel 5 (Wonen) is er ook een alinea opgenomen voor de voorwaarde over cultuurhistorie. Deze alinea kan verwijderd worden. Het gaat om 2 zinnen onderaan blz. 51 van de toelichting. De volgende zinnen worden weggelaten: *Middels een voorwaardelijke verplichting is echter wel geborgd dat voor elke omgevingsvergunning voor het bouwen van een woning advies ingewonnen wordt bij de monumentencommissie en dat aan de conclusies van het CHER recht wordt gedaan. Hiermee is de cultuurhistorische waarde geborgd.*

Voorwaardelijke verplichting verkeerskundige maatregelen (artikel 4.3.1)

De Afdeling concludeert dat de betreffende regel eigenlijk een specifiek gebruiksverbod betreft waaraan getoetst moet worden bij de vergunningverlening. Verder concludeert de Afdeling dat de regel bij de bestemming 'wonen' hoort. De Afdeling is van mening dat een regeling ook de instandhouding moet borgen.

Motivering van het besluit.

Door deze planregels weg te halen uit artikel 4 en te verplaatsen naar Artikel 5 (Wonen), de voorwaardelijke verplichting te plaatsen onder de 'specifieke gebruiksregels' en te herschrijven, wordt tegemoet gekomen aan de uitspraak van Afdeling. Het ligt niet voor de hand om de verkeersmaatregelen te koppelen aan de bouw, maar de verkeersmaatregelen moeten wel gerealiseerd zijn wanneer het plan wordt opgeleverd. In de hieronder weergegeven voorwaardelijke verplichting is de instandhouding van de verkeersmaatregelen geborgd.

Aanpassingen aan de voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan

- Artikel 4.3.1. wordt in zijn geheel geschrapt;.
- De voorwaardelijke verplichting voor de verkeerskundige maatregelen wordt opgenomen in artikel 5 (Wonen);
- De voorwaardelijke verplichting komt in plaats van artikel 5.3.4, omdat deze regel vervalt.
- Tekstvoorstel voorwaardelijke verplichting:
  Voorwaardelijke verplichting - verkeerskundige maatregelen
  Het gebruik van de woningen in het bestemmingsplan Kerkenweide overeenkomstig artikel 5.1. is uitsluitend toegestaan indien en voor zover de verkeerskundige maatregelen nummer 1, 2 en 3, zoals deze zijn opgenomen in het in Bijlage1 opgenomen Verkeersadvies zijn uitgevoerd en in stand worden gehouden.
- De regel in artikel 4.3.1 lid b; 'Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in ieder geval gerekend het gebruik ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - calamiteitenontsluiting' anders dan ten behoeve van langzaam verkeer en calamiteiten' wordt verplaatst naar Artikel 11.1. Strijdig gebruik.

Voorwaardelijke verplichting – waterberging (artikel 5.3.5)

De Afdeling concludeert dat de voorwaardelijke verplichting voor waterberging niet duidelijk in artikel 5.3.5. van de planregels is neergelegd. Het is niet duidelijk aan welke normen ten tijde van de vergunningverlening moet worden getoetst. De Afdeling geeft aan dat op het moment van vaststelling van het bestemmingsplan duidelijk moet zijn aan welke eisen moet worden voldaan. Hierbij kan verwezen worden naar wat in de plantoelichting is opgenomen. Het verwijzen naar toekomstige regels acht de Afdeling onvoldoende concreet.

Motivering van het besluit.

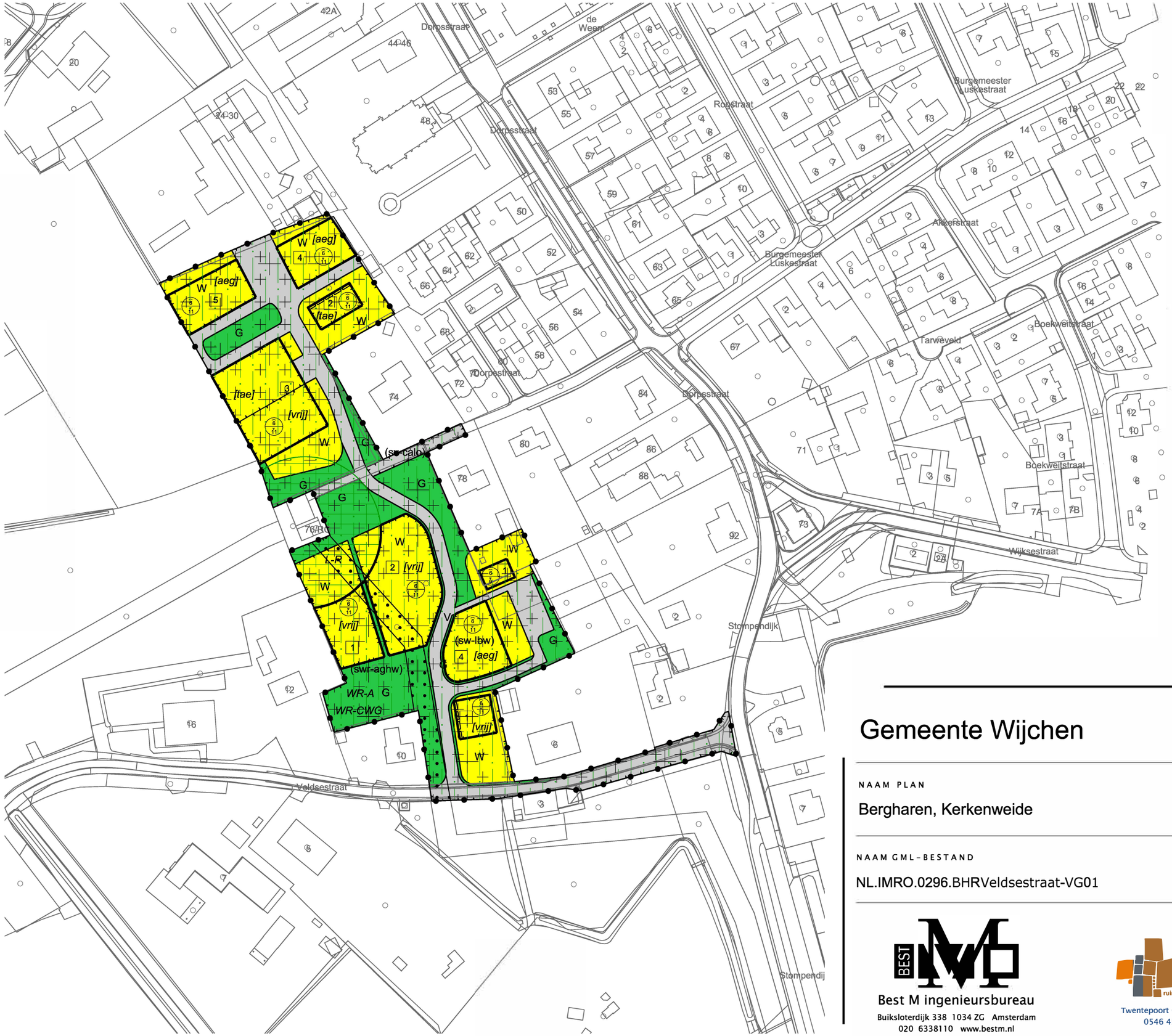
De voorwaardelijke verplichting is concreet gemaakt op basis van de waterbergingsopgave die in de toelichting van het bestemmingsplan is benoemd en die is gebaseerd op het waterhuishoudkundig plan deel 1. De realisatie van de waterberging is gekoppeld aan het gebruik van de woningen, omdat de waterberging in eerste instantie is bedoeld voor de nieuwe woningen. Verder is in het artikel geborgd dat de waterberging ook in stand wordt gehouden.

Aanpassingen aan de voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan

De voorwaardelijke verplichting voor waterberging in artikel 5.3.5. vervangen voor de volgende tekst:

Het gebruik van gronden en bouwwerken voor de activiteiten als bedoeld in deze bestemming is uitsluitend toegestaan indien voldaan wordt aan de volgende regels:

a. *In het plangebied wordt voldoende waterberging gerealiseerd zoals benoemd in hoofdstuk 5.11.5. van de toelichting van het bestemmingsplan. Dit betekent dat voor het openbaar gebied, te weten de bestemmingen 'Verkeer' en 'Groen', voldoende bergingscapaciteit gerealiseerd moet worden om een bui van T=100+10% op te vangen. Dit betekent dat binnen de gronden die zijn voorzien van de bestemming 'Verkeer' en 'Groen' een bergingscapaciteit van minimaal 214 m3 gerealiseerd moet worden. Voor de woonkavels zal eveneens voldoende bergingscapaciteit gerealiseerd moeten worden om een bui van T=100+10% op te vangen. Dit betekent dat per woonkavel een waterbergende voorziening getroffen wordt van 66,4 mm per m2 verhard oppervlakte;*
b. *De waterberging voor het openbaar gebied wordt opgeleverd 1 jaar na start bouw van de eerste woning;*
c. *De waterberging voor de woonkavels is gereed 1 jaar na de start bouw van de woningen;*
d. *De waterbergingen als bedoeld onder a duurzaam in stand worden gehouden.*

LEGENDA

Plangebied

- Plangrens

Bestemmingen

- G — Groen
- V — Verkeer
- W — Wonen

Dubbelbestemmingen

- L-R — Leiding - Riool
- WR-A — Waarde - Archeologie
- WR-CWG — Waarde - Cultuurhistorisch waardevol gebied

Gebiedsaanduidingen

- milieuzone - geurzone
- milieuzone - hydrologische beschermingszone

Functieaanduidingen

- (sv-calo) — specifieke vorm van verkeer - calamiteitenontsluiting
- (swr-aghw) — specifieke vorm van waarde - archeologisch gebied-hoge waarde
- (sw-lbw) — specifieke vorm van wonen - levensloopbestendige woningen

Bouwvlak

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [aeg] — aaneengebouwd
- [tae] — twee-aaneen
- [vrij] — vrijstaand

Maatvoering

- 5 — maximum aantal wooneenheden
- 6 / 11 — maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)

Figuren

- gevellijn

Verklaring

- Ondergrond

Gemeente Wijchen

NAAM PLAN

Bergharen, Kerkenweide

NAAM GML-BESTAND	DATUM	BLAD VAN BLADEN	FORMAAT
NL.IMRO.0296.BHRVeldsestraat-VG01	18-9-2023	1 VAN 1	A3

Best M ingenieursbureau
Buiksloterdijk 338 1034 ZG Amsterdam
020 6338110 www.bestm.nl

BJZ.nu ruimtelijke plannen en advies
Twentepoort Oost 16A 7609 RG Almelo
0546 454466 www.bjz.nu

TEKENAAR	SCHAAL
MvL	1 :1500

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7420
Extern Zaak ID	Z/25/328739
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.b
Titel	328739 Beslisnota Regionaal actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
328739 Beslisnota Regionaal actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid
Bijlage 1: Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland - Zuid 2026 - 2032
Bijlage 2: Reactie consultatieronde Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	9 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032 vast te stellen.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032 vast te stellen.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/328739

Beslisnota voor de gemeenteraad

Onderwerp: Regionaal actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid

Collegedatum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
De gemeenteraad besluit:

1. Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid 2026-2032 vast te stellen.

Aanleiding
In oktober 2024 is de raad geïnformeerd over het voornemen om een Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid op te stellen. Eind 2024 zijn zij meegenomen in de vorderingen en in de vorming van de projectstructuur.

Op 2 oktober 2025 is de raad geïnformeerd over de voortgang van het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid wat inhoudt dat als tussenstap naar het definitieve Regionaal Actieplan eerst een conceptversie ter consultatie aan partijen wordt voorgelegd. Dit heeft een aantal verbeteringen opgeleverd. Het Regionaal Actieplan kan nu ter vaststelling worden voorgelegd.

In een latere fase volgt ook het Regionaal Uitvoeringsplan en nadat beide documenten door de verschillende gemeenten zijn vastgesteld – zullen daar Lokale Uitvoeringsplannen aan worden toegevoegd. Deze drie documenten liggen in elkaars verlengde:

- *Het Regionaal Actieplan:* bevat de aanleiding, missie, visie, uitgangspunten en doelen voor de aanpak van dak- en thuisloosheid in Gelderland-Zuid. Dit document is bijgevoegd en ligt daarmee in het college en daarna in de gemeenteraad voor ter vaststelling.
- *Het Regionaal Uitvoeringsplan*: is het uitvoeringsplan van het regionaal actieplan en werkt uit hoe het regionaal vangnet voor maatschappelijke opvang wordt ingericht en welke kaders er gelden voor de lokale uitvoeringsplannen. Samen met de regiogemeenten wordt hier momenteel nog aan gewerkt. De verwachting is deze in december 2025 of januari 2026 aan alle colleges voor te leggen ter vaststelling. In de gemeente Nijmegen zal deze daarna worden aangeboden aan de gemeenteraad ter kennisname.
- *Het Lokale Uitvoeringsplan*: beschrijft per gemeente welke maatregelen worden genomen om 75% van de vraagstukken van (dreigende) dak- en thuisloosheid lokaal op te lossen en/of te voorkomen. Hierbij ligt de nadruk op huisvesting. Middels preventie richten we ons op behoud van huisvesting en daarnaast richten

we ons op toeleiden naar en bieden van huisvesting. Deze lokale plannen moeten nog door alle 13 gemeenten worden gemaakt. Het voornemen is om in 2026 deze lokale uitvoeringsplannen op te stellen.

Het Regionaal Actieplan wordt binnen de 13 deelnemende gemeenten tegelijkertijd ter vaststelling aangeboden aan de colleges. Daarnaast is het aan de gemeente zelf om te bepalen of deze ook door de raad vastgesteld moet worden. Gezien het maatschappelijk belang hecht het college van Wijchen eraan om de raad het actieplan te laten vaststellen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
25-09-2025	Z/25/314235 Voortgang Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland- Zuid
27-11-2025	Z/25/311916 Woonzorgvisie 2025 - 2030

Gewenst resultaat
Een regionaal gedragen missie en visie met als doel het volledig uitbannen van dak- en thuisloosheid en ervoor te zorgen dat iedereen die hiermee te maken heeft (gehad) weer mee kan doen in de samenleving. Dit is nodig omdat er steeds meer mensen dak- of thuisloos zijn en de zorgvraag van deze mensen sterk toe neemt.

Argumenten
1.1. Het toenemende aantal dak- en thuislozen vraagt om een gewijzigde aanpak en (meer) regionale en lokale inzet
Met het Regionaal Actieplan willen we steviger inzetten op het voorkomen van dak- en thuisloosheid en sneller oplossen als iemand toch geen dak meer boven zijn hoofd heeft. Dit is nodig in het licht van het toenemende aantal dak- en thuislozen waarvoor verschillende oorzaken zijn. We benadrukken dat het Regionaal Actieplan een waardevolle aanvulling of doorontwikkeling is van de diverse initiatieven die er al zijn, zowel regionaal als lokaal. We leggen bij de uitvoering de verbinding met ontwikkelingen en afspraken zoals bijvoorbeeld in woondeals, huisvesting van aandachtsgroepen (Groene Metropoolregio), de woonzorgvisie en het versterken Sociale Basis.

1.2 Voorkomen en oplossen van dak- en thuisloosheid vraagt om een regionaal afgestemde aanpak
Een complex onderwerp zoals het voorkomen en oplossen van dak- en thuisloosheid vraagt om gelijktijdige regionale en lokale aanpak. Hiermee voorkomen we dat we dweilen met de kraan open. Een regionaal afgestemde aanpak zorgt ervoor dat elke gemeente weet wat er nodig is en vanuit welke visie we werken om dak- en thuisloosheid in onze regio terug te dringen.

1.3. Het Regionaal Actieplan sluit aan bij het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een Thuis' (2023-2030) en de ETHOS-telling die we in onze regio uitvoerden
Zowel in Europa als in Nederland is besloten om dakloosheid fors en structureel terug te dringen. Dit is vastgelegd met de Verklaring van Lissabon en in het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een Thuis'. Het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een Thuis'

vraagt om een fundamenteel andere kijk op het vraagstuk 'dakloosheid' en benoemt zes leidende principes die richting geven aan de regionale vertalingen van dit landelijke plan. Deze principes zijn in het regionaal actieplan opgenomen.
De ETHOS - telling verschafte ons meer inzicht in de aantallen dak- en thuislozen. En het type dak- en thuislozen. Dit heeft bijgedragen aan de keuzes die we met het actieplan maken, zoals de verdeling naar regionale opgave (25%) en lokale opgave (75%) voor het ondersteunen van (dreigend) dak- en thuislozen.

1.4. Het is een actieplan van, voor en door de regio Gelderland Zuid
Voor het terugdringen van dak- en thuislozen werken we nauw samen met de gemeenten in regio Gelderland Zuid. Het Regionaal Actieplan is opgesteld in samenwerking met deze gemeenten en andere betrokken organisaties. Hiervoor is een bestuurlijk kernteam opgericht met vertegenwoordiging portefeuillehouders Wonen en Zorg vanuit de regio Rivierenland, regio Rijk van Nijmegen en centrumgemeente Nijmegen. Dit is aangevuld met bestuurders van een corporatie in Rijk van Nijmegen en een corporatie in Rivierenland. Daarnaast zijn de aanbieders van maatschappelijke opvang, de GGD en de adviesraden sociaal domein van de gemeenten geconsulteerd. De raden zijn meegenomen middels lokale- en regionale bijeenkomsten. De ervaring uit de praktijk is meegenomen door betrokkenheid van professionals en ervaringsdeskundigen in de werkgroepen die de plannen tot stand hebben gebracht.

1.5 Terugdringen van dak- en thuisloosheid en opvangen van dak- en thuislozen is een verantwoordelijkheid van elke gemeente
Gemeenten zijn er verantwoordelijk voor dat inwoners in het geval van dak- en thuisloosheid terecht kunnen bij de maatschappelijke opvang (MO). Dit geldt als vangnet, wanneer er geen andere oplossing is. Omdat deze voorzieningen om specifieke expertise vragen, werken gemeenten hierop nauw samen. De uitvoering hiervan hebben we gemandateerd aan centrumgemeente Nijmegen, net als de overige gemeenten in regio Gelderland Zuid. Met het Regionaal Actieplan gaan we erop inzetten dat voorkomen wordt dat inwoners aanspraak moeten maken op deze maatschappelijke opvang. Voorkomen is beter dan genezen. Daarnaast zorgen we dat er voldoende maatschappelijke opvang beschikbaar blijft, maar wel meer verspreid over de regio. Hiermee verminderen we de druk op stad Nijmegen waar nu een concentratie van voorzieningen is.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid biedt geen garantie voor het behalen van de gestelde doelen
Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid betreft primair een visie omschrijving, uitgangspunten en kaders. Dak- en Thuisloosheid is een zeer complex probleem dat onderhevig is aan maatschappelijke ontwikkelingen en het is dan ook geen zekerheid dat de gestelde doelen behaald worden. Desondanks zal worden gestuurd op deze hoofdlijnen en blijft het streven om deze doelen te behalen onveranderd.

Het Regionaal Actieplan betreft alleen hoofdlijnen. In het Regionaal Uitvoeringsplan zijn deze hoofdlijnen verder uitgewerkt en wordt er ook stilgestaan bij mogelijke risico's. Gemeente Wijchen maakt op basis van het Regionale Uitvoeringsplan een Lokaal Uitvoeringsplan, waar de kanttekeningen per maatregel lokaal beschreven zullen worden. Wij verwachten dat in 2026 uit te werken.

Financiële gevolgen
Het Regionaal Actieplan geeft de visies, doelen en acties op hoofdlijnen weer. Hierdoor zijn de financiën nog niet concreet uitgewerkt. In 2026 wordt bij het Lokale Uitvoeringsplan een beeld gegeven van de financiële consequenties. Wanneer het Lokale Uitvoeringsplan leidt tot financiële gevolgen, komen we hierover terug bij de raad.

Participatie
Het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid is tot stand gekomen na een brede consultatieronde. In Wijchen hebben de Adviesraad Sociaal Domein en de beleidsadviseurs van Wonen, Participatie en Zorg hieraan bijgedragen. Tijdens de consultatieronde is ook de gemeenteraad geïnformeerd. De regionale projectgroep heeft de betrokken woningcorporaties en de zorgorganisaties Iriszorg, RIBW en de GGD in de regio om inbreng gevraagd.

Communicatie
Zowel intern (collega's betrokken domeinen gemeente Wijchen) als extern (Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen) worden geïnformeerd. Vanuit de regionale werkgroep komt naar verwachting eind december een persbericht over het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid. Wanneer het Lokale Uitvoeringsplan voor Wijchen gereed is zullen de inwoners daarover worden geïnformeerd.

Uitvoering of Vervolgstappen
- Het Regionaal Actieplan wordt door alle 13 gemeenten uit de regio ter vaststelling voorgelegd aan de raad.
- Ondertussen wordt gewerkt aan het Regionaal Uitvoeringsplan om deze ook zo snel mogelijk vast te kunnen stellen.
- Na vaststelling van zowel het Regionale Actieplan als het Regionale Uitvoeringsplan gaan we aan de slag met het opstellen van het Lokaal Uitvoeringsplan voor Wijchen.

Geheimhouding
N.v.t.

Bijlagen:
- Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland – Zuid 2026 – 2032
- Reactie consultatieronde Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen

Culemborg

Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Wijchen

Gemeente Berg en Dal

Nijmegen

Gemeente Druten

gemeente Buren

GEMEENTE HEUMEN

REGIONAAL ACTIEPLAN DAK- EN THUISLOOSHEID

2026-2032 | Gelderland-Zuid

GEMEENTE WEST BETUWE

gemeente Neder-Betuwe

GEMEENTE BEUNINGEN

gemeente Tiel

Gemeente West Maas en Waal

INHOUDSOPGAVE

OVER DIT PLAN 3

SAMENVATTING 4

1. AANLEIDING 5
1.1 Nationaal actieplan Daklоosheid – Eerst een thuis 5
1.2 De regionale vertaling en verhouding bestaande kaders 5

2. MISSIE, VISIE EN DOELEN 6
2.1 Missie 6
2.2 Visie omgaan met dak- en thuisloosheid 6
2.3 Uitgangspunten 8
2.4 Doelen 8

3. DE HUIDIGE SITUATIE 10

4. WAAR WILLEN WE NAAR TOE? 11
4.1 Belangrijke regionale kansen 12

5. MONITORING EN STURING 13
5.1 Governance 13
5.2 Kwantitatieve monitoring 14
5.3 Kwalitatieve monitoring 14

BEGRIPPENLIJST 15

Voor vragen naar aanleiding van het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland -Zuid kan contact opgenomen worden via: gemeente@nijmegen.nl

REGIONAAL ACTIEPLAN DAK- EN THUISLOOSHEID

2026-2032 | Gelderland-Zuid

REGIONAAL ACTIEPLAN DAK- EN THUISLOOSHEID GELDERLAND-ZUID 2026-2032

OVER DIT PLAN

Dit *Regionaal Actieplan* is opgesteld door de projectgroep *Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid*, in samenwerking met gemeenten en andere betrokken organisaties. Met dit plan willen we samen de oorzaken en gevolgen van dak- en thuisloosheid aanpakken en terugdringen.

Het *Regionaal Actieplan* beschrijft de missie, visie, doelen en uitgangspositie voor de betrokken gemeenten om als regio dak- en thuisloosheid aan te pakken. Waar nodig wordt er ingezet op regionale samenwerking, wanneer het in de lokale aanpak de gemeenten niet lukt om daklоosheid te voorkomen.

Het plan is ontwikkeld naar aanleiding van zowel het *Nationaal Actieplan Daklоosheid Eerst een Thuis (2023 – 2030)* en het daaropvolgende *ETHOS onderzoek* in 2024. We bouwen voort op de ambities in het Nationaal Actieplan en vertalen deze naar de regionale situatie. Waarbij wij ons baseren op de cijfers en resultaten uit het *ETHOS onderzoek*.

Het actieplan komt voort uit de regionale samenwerking van centrumgemeente Nijmegen, met de regio's Rijk van Nijmegen en Rivierenland. Vanuit het *ETHOS project* is een hernieuwde basis gelegd voor de hechte regionale samenwerking om dak- en thuisloosheid aan te pakken en terug te dringen.

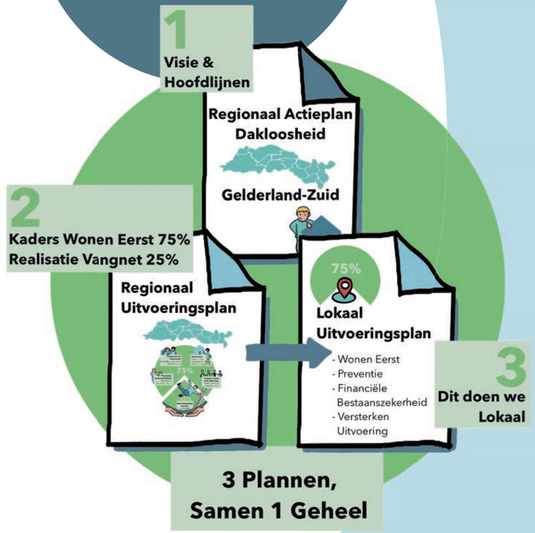
VERHOUDING REGIONAAL ACTIEPLAN EN REGIONALE- EN LOKALE UITVOERINGSPLANNEN

Dit *Regionale Actieplan* vormt samen met het *Regionale Uitvoeringsplan en de Lokale Uitvoerings-plannen* de volledige regionale aanpak.

Om het plan goed uit te voeren, is een vertaling naar regionale en lokale acties nodig. Dit maakt het mogelijk om zowel concrete maatregelen en afspraken vast te leggen als gemeenten de ruimte te geven deze binnen hun eigen lokale context in te vullen. Daarom bestaat de aanpak uit drie samenhangende documenten:

- *Regionale Actieplan:* beschrijft de kaders, missie, doelen en uitgangspunten van de gezamenlijke aanpak.
- *Regionale Uitvoeringsplan:* bevat concrete maat-regelen, afspraken en doelstellingen staan om regionale vangnet te ontwikkelen en biedt het kader voor de lokale uitvoeringsplannen.
- *Lokale Uitvoeringsplannen:* plannen per gemeente waarin zij beschrijven wat op lokaal niveau gedaan wordt om daklоosheid te voorkomen of terug te dringen.

OM HET PLAN GOED UIT TE VOEREN, IS EEN VERTALING NAAR REGIONALE EN LOKALE ACTIES NODIG

SAMENVATTING

Kijk: er zijn steeds meer mensen dak- of thuisloos, en de zorgvraag binnen deze groep neemt sterk toe. Dit zorgt ervoor dat steeds meer mensen en gezinnen moeite hebben om mee te doen in de samenleving. We kampen met een tekort aan professionals, waardoor er lange wachtlijsten zijn voor behandeling en begeleiding. Daarnaast is er een structureel tekort aan budget voor maatschappelijke opvang. De huidige zorg-vormgeving biedt een goede basis, maar er is een andere aanpak nodig om dak- en thuisloosheid effectief te voorkomen.

Want: door het grote tekort aan betaalbare woningen stokt de uitstroom uit maatschap-pelijke opvang. Dit leidt ertoe dat er onvol-doende maatschappelijke opvangplaatsen beschikbaar zijn. Door dit tekort aan opvang-plaatsen stijgt het aantal mensen dat nood-gedwongen buiten moet slapen. Doordat mensen steeds langer op straat verblijven, groeit de onbehandelde zorgvraag, waarbij de problematiek zwaarder en complexer wordt. Deze toenemende zorgvraag zorgt op haar beurt voor extra druk op de leefbaarheid en veiligheid, zowel voor de betrokken indivi-duen als voor de samenleving als geheel.

Het *Nationaal actieplan Dakloosheid – Eerst een thuis* biedt een beleidskader met concrete doelen voor preventie, passende huisvesting en betere samenwerking tussen zorg en opvang. Dit plan is van groot belang om de genoemde problemen effectief aan te pakken.

De *Ethos-telling* van april 2024 laat zien dat er in onze regio 1.357 dak- en thuislozen zijn, waarvan een groot deel langdurig dakloos is. Deze cijfers maken de urgentie van het probleem duidelijk en onderstrepen het belang van de doelen uit het Nationaal Plan

Dus: zetten we in op preventie, het voorkomen van dak- en thuisloosheid, het vergroten van aanbod van passende huisvesting en een regionaal vangnet. Dit is om dak- en thuis-loosheid te verminderen, escalatie van zorg te voorkomen; mensen sneller vanuit maat-schappelijke opvang te laten doorstromen naar passende vormen van huisvesting met – indien nodig - de juiste zorg, in de juiste vorm en maat, waardoor de druk op de leefbaarheid en veiligheid van zowel het individu en samenleving afneemt.

AANLEIDING

1.1 NATIONAAL ACTIEPLAN DAKLOOSHEID – EERST EEN THUIS

Op 30 november 2022 lanceerden het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het *Nationaal Plan Dakloosheid - Eerst een thuis* (Rijksoverheid, 2023). Het plan sluit aan op de *Verklaring van Lissabon* om dakloosheid in 2030 te beëindigen (European Commission, 2023). Het Nationaal Plan vraagt om een fundamenteel andere kijk op het vraagstuk 'dakloosheid' en benoemt zes leidende principes die richting geven aan de regionale vertalingen van dit landelijke plan.

Op 5 december 2022 zijn de bestuurlijke afspraken tussen zorgaanbieders, gemeenten, woningcorporaties en het Rijk ondertekend (Rijksoverheid, 2023). Hierin is gezamenlijk afgesproken om integraal samen te werken aan het beëindigen van dakloosheid in 2030, onder de vlag van de *Coalitie Nationaal Actieplan Dakloosheid – Eerst een Thuis.*

1.2 DE REGIONALE VERTALING EN VERHOUDING BESTAANDE KADERS

De regionale samenwerking bouwt voort op twee belangrijke documenten:

- *Samen Dichtbij (2017)* – gericht zich op de inkoop en uitvoering van maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW), en op het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).
- *Regioplan Beschermd Wonen (2022)* - een regionaal uitvoeringsplan, voortkomend uit Samen Dichtbij.

Deze documenten vormen het vertrekpunt voor dit *Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland-Zuid* en blijven onverminderd van kracht.

2

MISSIE, VISIE EN DOELEN

2.1 MISSIE

Ons ultieme doel is het volledig uitbannen van dak- en thuisloosheid en ervoor zorgen dat iedereen die hiermee te maken heeft (gehad) weer mee kan doen in de samenleving.

2.2 VISIE OMGAAN MET DAK- EN THUISLOOSHEID

Als iemand dreigt de woonplek te verliezen, moet die persoon eerst bij de eigen gemeente terecht kunnen voor hulp, ondersteuning en herhuisvesting. Met preventieve maatregelen moet daklooshеid voorkomen worden en moeten (her)huisvestings-oplossingen worden gevonden voordat een beroep wordt gedaan op de (maatschappelijke) opvang-voorzieningen. Veel mensen zijn voldoende zelfred-zaam om met voldoende aandacht en passende ondersteuning weer een (andere) eigen woning aan te kunnen.

We hanteren vier hoofddoelen met bijbehorende resultaten en vertalen deze doelen naar de uit-voeringsplannen.

Wonen met privacy en autonomie

1. Daklooshеid bestrijden we het beste door meer woonplekken te creëren die bovendien beter aansluiten op individuele behoeftes.

Voorkomen van daklooshеid

2. Maatschappelijke opvang blijft daarbij een noodzakelijk vangnet.

Huisuitzetting voorkomen we door vroegtijdig in te grijpen en inwoners actief te ondersteunen, zodat problemen tijdig worden opgelost voordat zij escaleren.

ONS ULTIEME DOEL IS HET VOLLEDIG UITBANNEN VAN DAK- EN THUISLOOSHEID

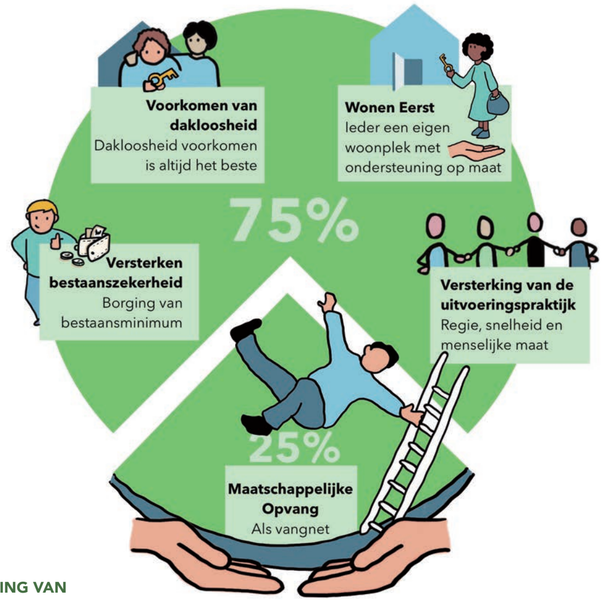
Vergroten zelfredzaamheid en samenredzaamheid

3. Armoede is een belangrijke oorzaak van daklooshеid. Het versterken van financiële stabiliteit is daarom essentieel om structurele problemen te voorkomen.

Versterking van de uitvoeringspraktijk
Regie, snelheid en menselijke maat

4. We zorgen dat professionals meer en betere instrumenten krijgen om inwoners passend te ondersteunen en effectieve inter-venties mogelijk te maken.

POSITIONERING VAN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Wanneer dat lokaal huisvesten van (dreigend) dak en thuislozen niet lukt, fungeert de Maatschappelijke Opvang als regionaal vangnet. Deze verhouding tussen lokale en regionale verantwoordelijkheid wordt gezien als 75%-25%:

- 75% van de doelgroep wordt lokaal geholpen door preventie en herhuisvesting;
- 25% valt binnen de maatschappelijke opvang.

Deze verhouding is gebaseerd op het ETHOS-onderzoek, en benadrukt de belangrijke preventieve en herhuisvestingsrol van lokale gemeenten bij het terugdringen van daklooshеid.

2.3 UITGANGSPUNTEN

In het Regionaal Actieplan Daklooosheid Gelderland-Zuid hanteren wij de volgende 6 uitgangspunten voor de uitwerking van de visie:

1. We vergroten de zelfredzaamheid en samenredzaamheid, ook binnen MO-voorzieningen.

2. Het voorkomen van daklooosheid heeft prioriteit boven opvang of herhuisvesting. Is voorkomen niet gelukt, dan richten we ons op herstel (curatie, reparatie).

3. Wonen met privacy en autonomie is de norm.

4. Het streven is om onvrijwillig buitenslapen volledig te beëindigen.

5. Er mag geen thuisloosheid bestaan onder kinderen en jongeren tot 23 jaar.

6. Lokaal waar het kan, regionaal waar het moet.

2.4 DOELEN

Met het *Regionale Actieplan* en de bijbehorende uitvoeringsplannen, werken we aan concrete, haalbare en meetbare doelen. Hiermee wordt onze missie en visie vertaald naar de praktijk en kunnen we volgen of we op koers liggen. Niet elk doel heeft dezelfde doorlooptijd. Wat sneller kan, pakken we ook sneller op.

Doelen in het kort

1. 75% van de doelgroep lokaal helpen door preventie en/of herhuisvesting met passende ondersteuning.
2. 25% van de doelgroep tijdelijk opvangen via het regionale vangnet van de maatschappelijke opvang.
3. Structurele financiële kaders voor de centrumfunctie (aanbod maatschappelijke opvang) in 2030.

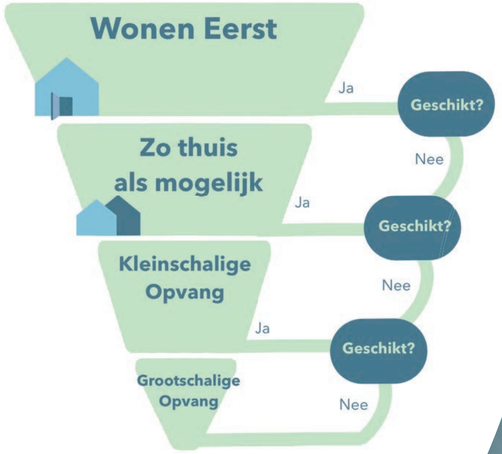
Toelichting bij de doelen

1. 75% lokaal geholpen door preventie en herhuisvesting met passende ondersteuning
Door extra in te zetten op preventie en het versterken van de lokale uitvoering is het realistisch dat 75% van de doelgroep wordt ondersteund met preventieve maatregelen en huisvestingsoplossingen.
Deze groep betreft de ETHOS-categorieën buiten de directe maatschappelijke opvang, dus mensen met onzekere of onstabiele woon- en leefsituaties of dreigend dak- of thuisloos zijn.

2. 25% van deze groep wordt tijdelijk opgevangen via het regionale vangnet van de maatschappelijke opvang.
Deze verdeling is gebaseerd op de ETHOS-telling, waarbij 27% van de totaal getelde groep in Gelderland-Zuid behoort tot de doelgroep voor maatschappelijke opvang (ETHOS-categorieën 1-3: mensen die op straat, in een auto/ten of in een daklozenopvang verblijven. Zie hoofdstuk 3 voor een verdere toelichting op de categorieën).
Voor 2030 wordt verwacht dat 25% opvang via het regionale vangnet voldoende is, afhankelijk van wat lokaal wordt opgelost door preventie en huisvesting.

3. In 2030 zijn de financiële kaders voor de centrumfunctie (aanbod MO) structureel toereikend. Dit is zichtbaar doordat er geen aanvullende financiering meer nodig is uit het overschot van BW-gelden (Beschermd Wonen).
Dit doel vereist twee belangrijke stappen.
- Een duidelijke afbakening van het regionale vangnet,
- Het overschot BW-gelden (dat terugstroomt naar de lokale gemeenten) benutten voor lokale preventiemiddelen en huisvestingsoplossingen.

ACTIE:
- Actie 1: In 2026 worden regionale criteria en triage opgesteld voor het gebruik van het regionale vangnet. Hierbij wordt aangesloten op actuele ontwikkelingen zoals de sluitende aanpak, het mentaal gezondheidsnetwerk en de sterke sociale basis.

3

DE HUIDIGE SITUATIE

Een goed begrip van de huidige omvang en kenmerken van dak- en thuisloosheid in Gelderland-Zuid vormt de basis voor de acties en maatregelen in dit Regionaal Actieplan.

Tot april 2024 baseerden we onze kennis over het aantal dak- en thuisloze mensen in Gelderland-Zuid voornamelijk op registraties van Bijzondere Zorg, IrisZorg en gespecialiseerde gemeentelijke loketten. Deze registraties gaven slechts een beperkt beeld: mensen werden pas als dak- of thuisloos meegeteld wanneer problemen zich al hadden opgestapeld en te groot geworden voor een directe oplossing. Het bracht uitsluitend de mensen in beeld die gebruik maken van de maatschappelijke opvang of buitenslaper zijn. Categorie 4, 5, 6 van de ETHOS-definitie van dak- en thuisloosheid en dreigende dak- en thuisloosheid kwamen hiermee niet in beeld.

Omdat preventie een belangrijke pijler is in ons beleid, wilden we zo breed mogelijk naar dak- en thuisloosheid kijken en op een manier te gaan tellen die de gehele doelgroep in kaart brengt.

In navolging van het *Nationaal Actieplan Dakloosheid* heeft de regio Gelderland-Zuid in 2024 deelgenomen aan het ETHOS-onderzoek. Op 8 april 2024 hebben 84 organisaties meegeteld om iedereen in de regio te registreren die volgens de ETHOS-definitie dak- of thuisloos is.

Het ETHOS onderzoek kijkt breed naar alle vormen van (dreigende) dakloosheid en onderscheidt de volgende categorieën:

1. *Mensen die verblijven in de openbare ruimte*
2. *Mensen in de noodopvang voor dakloze mensen*
3. *Mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen*
4. *Mensen die een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting en mensen die langer in een instelling verblijven wegens gebrek aan passende vervolghuisvesting*
5. *Mensen die verblijven in niet-conventionele woonruimte vanwege een gebrek aan passende huisvesting, zoals; een auto, kraakpand of vakantiewoning*
6. *Mensen die tijdelijk verblijven van familie, vrienden of derden.*

\+ *Mensen met een dreigende huisuitzetting zonder passende vervolghuisvesting*

In totaal zijn in onze regio **1.357 dak- en thuisloze personen** geteld, waarvan **1.197 volwassenen en 160 kinderen**. Opvallend is dat 31% langer dan twee jaar dakloos is. Ook valt op dat er relatief meer jonge mensen zijn geteld dan in regio's die eerder aan het onderzoek deelnamen.

De ETHOS-telling geeft waardevolle inzichten in waar gemeenten het verschil kunnen maken. Tegelijkertijd ligt het werkelijke aantal dak- en thuisloze mensen waarschijnlijk hoger, onder andere door semi- of illegale woonvormen die buiten beeld blijven. Daarom is binnen het ETHOS –telonderzoek een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Samen bieden beide onderzoeken betrouwbare stuurinformatie voor dit Regionaal Actieplan.

WAAR WILLEN WE NAAR TOE?

Om de doelen uit hoofdstuk 2 te realiseren, zijn zowel regionale als lokale uitvoeringsplannen nodig. Deze plannen bevatten de concrete acties en interventies die bijdragen aan het gewenste resultaat.

Een deel van de acties valt onder de centrumfunctie of betreft regionale afspraken; dit wordt uitgewerkt in het Regionale Uitvoeringsplan. Daarnaast zijn er veel lokale acties nodig, waarbij elke gemeente bepaalt wat zij inzet, wanneer en in welke vorm. Dit wordt vastgelegd in de Lokale Uitvoeringsplannen. Het Regionaal Actieplan en het Regionale Uitvoeringsplan geven richting en ondersteunen gemeenten bij het opstellen van hun lokale plannen. Zo kunnen bijvoorbeeld regionale kennis en 'best practices' gedeeld worden om de uitvoering te versterken.

HET REGIONALE ACTIEPLAN EN HET REGIONALE UITVOERINGSPLAN ONDERSTEUNEN EN GEVEN RICHTING AAN DE GEMEENTEN

Binnen dit actieplan worden de volgende hoofdrichtingen voor het Regionale Uitvoeringsplan bepaald:

- **Meer Woningen ('Wonen Eerst'):** Dak- en thuisloosheid is vooral een huisvestingsvraagstuk. Niemand hoort op straat te staan. Het vergroten van het aantal woonplekken en het passend aanbieden van woningen vormen de kern van de 'Wonen Eerst'-aanpak. Deze aanpak sluit aan bij lokale opgaven en prestatieafspraken met woningcorporaties. Ook bestaande woningen kunnen beter benut worden. Extra aandacht gaat uit naar wijken waar al sprake is van veel problematiek, om de leefbaarheid te behouden.

  Er is nu al sprake van schaarste in sociale huur; opnemen van extra woonplekken beschikbaar stellen voor deze doelgroep maakt dat schaarste over meer mensen verdeeld moet worden.

- **Preventie:** Het afschalen van het Regionale Vangnet is afhankelijk van effectieve lokale preventie en (her)huisvesting. Het Regionale Uitvoeringsplan geeft richting aan welke preventieve maatregelen gemeenten kunnen inzetten. Belangrijke elementen zijn: een goed beeld van de doelgroep, duidelijke informatievoorziening, uniforme termen en een eenduidig mensbeeld, om stigma tegen dak- en thuisloze mensen te verminderen.

4

- **Financiële bestaanszekerheid:** Door in te zetten op financiële bestaanszekerheid borgen we dat niemand om financiële redenen dak- of thuisloos hoeft te worden.

- **Versterken uitvoering:** Goede instrumenten en kennis zijn essentieel voor lokale gemeenten om inwoners effectief te ondersteunen. Zo kunnen zij lokale mogelijkheden optimaal inzetten om dakloosheid te voorkomen. Dit omvat bijvoorbeeld afspraken over het uniforme gebruik van briefadressen en het bieden van maatwerk, waarbij ondersteuning en begeleiding goed worden vormgegeven.

- **Flexibele capaciteit:** Het realiseren van nieuwe woningen gaat niet snel, waardoor het Regionale Vangnet (de maatschappelijke opvang) momenteel te krap is. In het Regionale Uitvoeringsplan wordt daarom beschreven hoe met deze situatie wordt omgegaan, inclusief het opschalen en afschalen van capaciteit. Ook wordt gekeken hoe het bestaande aanbod beter kan worden benut, zodat het regionale vangnet optimaal functioneert en voor verschillende doelen kan worden ingezet. Op termijn kan, dankzij de 'Wonen Eerst'-aanpak, het regionale vangnet geleidelijk worden afgebouwd.

4.1 BELANGRIJKE REGIONALE KANSEN

Gelderland-Zuid beschikt over een breed en kwalitatief goed aanbod van maatschappelijke opvang. Tegelijkertijd is het een uitgestrekte regio, waardoor belangrijke voorzieningen niet voor iedereen makkelijk bereikbaar zijn. De bereikbaarheid vraagt om extra aandacht. Aanvullend kunnen we veel impact maken met een sterke focus op preventie, kennisontwikkeling en betere informatievoorziening voor zowel professionals als inwoners. Het voorkomen dat mensen instromen in een regionale opvangvoorziening moet een belangrijke doelstelling zijn voor regiogemeenten. Juist door lokaal verantwoordelijkheid te nemen, kunnen regiogemeenten het verschil maken. In het *Regionale Uitvoeringsplan* worden daarom concrete acties uitgewerkt om op deze regionale kansen in te zetten:

- **Centrale Toegang Maatschappelijke Ondersteuning**
  De centrale toegang voor maatschappelijke opvang is belegd bij de GGD Gelderland-Zuid. Samenwerking met woningbouwcorporaties en gemeenten biedt ruimte om processen beter af te stemmen op lokale behoeften.

- **Bredere blik op onderliggende problematiek**
  Veel mensen in de opvang kampen met een (licht) verstandelijke beperking, langdurige armoede, verslavingsproblematiek of psychiatrische problematiek. Door hier beter zicht op te krijgen, kunnen professionals effectiever dak- en thuisloosheid voorkomen en huisvesting behouden.

- **Preventie voor jongeren tot 23 jaar**
  Er is steeds meer aandacht voor het voorkomen van dakloosheid onder jongeren, bijvoorbeeld via de actie 'Wonen Eerst Jongeren' in Nijmegen. De lessen hiervan willen we regionaal toepassen.

- **Gezinsopvang verbeteren**
  Opvang is voor gezinnen een ingrijpende ervaring. Er is een verbeterslag nodig, inclusief uitbreiding van capaciteit voor deze extra kwetsbare doelgroep.

- **Ondersteuning regiogemeenten**
  Vanuit de centrumfunctie wil Nijmegen gemeenten beter ondersteunen in het herkennen van de vele verschijningsvormen van dakloosheid. Zo kunnen lokale, gerichte en effectieve interventies ontwikkeld worden. Dit omvat kennisontwikkeling, duidelijke handelingsperspectieven en het vergroten van eigenaarschap over gezamenlijke verantwoordelijkheden.

MONITORING EN STURING

In dit *Regionale Actieplan Dak- en Thuisloosheid* zetten we de kaders neer en maken we afspraken over de inrichting van de aanpak van dak- en thuisloosheid in Gelderland-Zuid. In het Regionale Uitvoeringsplan wordt uitgewerkt hoe deze afspraken in de praktijk worden gebracht.

Het is belangrijk om het proces en de resultaten van de aanpak te monitoren, zodat we inzicht krijgen in de effecten en kunnen bijsturen waar nodig. Zo kunnen we versnellen waar dat nodig is, acties oppakken die blijven liggen en stil staan bij de voortgang die we boeken.

Om effectief te kunnen monitoren, maken we duidelijke afspraken over:
- Het doel van de monitor;
- De governance: wie is verantwoordelijk voor welke taken en hoe verloopt de samenwerking;
- Het vertrekpunt;
- Welke gegevens gemeten worden;
- Wat de gewenste resultaten zijn.

Daarnaast worden afspraken gemaakt over zowel kwantitatieve monitoring (cijfers) als kwalitatieve monitoring (processen en inhoud). De uitkomsten van de monitoringsmomenten worden gedeeld met opdrachtgevers en betrokken partijen, zodat iedereen goed geïnformeerd is. Tot slot wordt vastgelegd hoe vaak er gemonitord, geëvalueerd en bijgestuurd wordt.

5.1 GOVERNANCE

De aanpak van dak- en thuisloosheid in Gelderland-Zuid omvat zowel preventie en 'Wonen Eerst' (zo thuis mogelijk wonen) als de inrichting van een regionaal vangnet. Deze aanpak bestaat uit regionale en lokale, domeinoverstijgende afspraken. Wat in de ene gemeente of het ene domein gebeurt, heeft invloed op andere gemeenten en domeinen. De aanpak werkt optimaal wanneer alle gemeenten en domeinen zich gezamenlijk inzetten vanuit duidelijke governance-afspraken over bestuur, regels, structuur, processen en belangen.

Om dit goed te borgen, is er een bestuurlijk kernteam met een bijbehorende programmastructuur. Hierin worden halfjaarlijks de voortgang en bijsturingsopgaven besproken.

5.2 KWANTITATIEVE MONITORING

Kwantitatieve monitoring richt zich op objectieve indicatoren over activiteiten, output en effecten. Dit geeft inzicht in onder andere:

- Gemeente van herkomst;
- Reden van dakloosheid;
- Leeftijd;
- Geslacht;
- Verblijfplek;
- Duur van het traject;
- Door- en uitstroom;
- Benodigde plekken voor 'Wonen Eerst' en zo thuis als mogelijke huisvesting (aard en aantal);
- Benodigde plekken voor het regionale vangnet (aard en aantal).

Voor het verkrijgen van deze inzichten maken we grotendeels gebruik van bestaande data die via lopende afspraken beschikbaar is. Deze gegevens worden aangevuld met sturingsinformatie die voortkomt uit de uitvoering van de lokale uitvoeringsplannen door de gemeenten.

Gemeenten richten zich hierbij op mensen die kampen met (dreigende) dak- en thuisloosheid, maar nog niet via maatschappelijke opvang in beeld zijn. Het monitoren van de effecten van deze aanpak is een lokale verantwoordelijkheid. De uitgangspunten en werkwijze voor deze kwantitatieve monitoring zijn verder uitgewerkt in het Regionale Uitvoeringsplan.

5.3 KWALITATIEVE MONITORING

Kwalitatieve monitoring richt zich op processen, ervaringen en samenwerkingspraktijken binnen de aanpak van dak- en thuisloosheid. Hierbij wordt gekeken naar wat er achter de cijfers schuilgaat: welke factoren leiden tot succes, waar ontstaan knelpunten en hoe verloopt de samenwerking tussen betrokken partijen.

Om dit te doen, organiseren we halfjaarlijks een werkconferentie waarin signalen en praktijkervaringen worden besproken. Deze signalen komen uit de kwantitatieve monitoring én uit observaties van ketenpartners. Samen met ervaringsdeskundigen duiden we deze informatie om inzicht te krijgen in de achterliggende oorzaken en mogelijke verbeterpunten.

De uitkomsten van deze conferenties worden gebruikt om werkwijzen bij te sturen, goede voorbeelden te delen en verbeteringen door te voeren in zowel lokale als regionale interventies. De uitgangspunten en de methodiek voor de kwalitatieve monitoring zijn verder uitgewerkt in het *Regionale Uitvoeringsplan*.

BEGRIPPENLIJST

Lissabonverklaring: Internationale afspraak om dakloosheid te beëindigen door te streven naar voldoende en toegankelijke huisvesting voor iedereen.
Dakloosheid: De *European Typology of Homelessness and Housing Exclusion* (ETHOS) definieert dakloosheid als het gebrek aan volwaardige, behoorlijke huisvesting.
Specifieke doelgroepen: Volgens het Nationaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid: LHBTIQ+, kwetsbare jongeren en arbeidsmigranten.
Wonen Eerst: Systeembenadering die het bieden en behouden van huisvesting als primaire oplossing ziet voor dakloosheid. Een woning is een voorwaarde voor iemand om zijn leven zelf in te kunnen richten en daar, samen met zijn omgeving, regie over te nemen. De (toegang tot) huisvesting is gescheiden van zorg en behandeling. Er worden geen eisen gesteld die niet ook voor andere burgers gelden, voor zover de veiligheid en de leefbaarheid in een buurt dit toelaten. De essentie is "*een zelfstandige, permanente woning met een eigen huurcontract*", waarbij de woonwens leidend is.
Housing First: Product binnen de Wonen Eerst-benadering voor langdurig dak- en thuisloze mensen die op meerdere leefgebieden problemen ervaren. Dit betreft mensen die niet kunnen functioneren in een groepssetting. Hen wordt direct een woning aangeboden en zij ontvangen begeleiding middels een vaste methodiek.
Skaeve Huse / Anders Wonen / Zorgwoningen: Bewoners wonen zelfstandig en meer op afstand van een wijk en kunnen begeleiding aangeboden krijgen. Het betreft woonvormen die worden gebruikt als alternatief voor cliënten die moeilijk (zelfstandig) te huisvesten zijn in de wijk en/of in een groep. Het gaat veelal om mensen met ernstige verslavingsproblematiek die overlast veroorzaken. De woonvormen worden regelmatig bezocht door een sociaal beheerder. Zorg is optioneel.
Urgentieregeling: Gemeentelijke regeling waarbij bepaalde aandachtsgroepen, zoals daklozen, voorrang krijgen bij het toewijzen van woningen.
Urgente doelgroepen: Huishoudens die vanwege een noodsituatie of kwetsbare positie met voorrang een sociale huurwoning krijgen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om mensen die dakloos zijn, uit een opvanginstelling komen of moeten verhuizen vanwege sloop of geweld.
Wet versterking regie volkshuisvesting: Wetsvoorstel dat bedoeld is om het Rijk, de provincies en gemeenten wettelijk de instrumenten te geven om meer regie te voeren op hoeveel woningen er worden gebouwd, waar ze worden gebouwd en voor wie, zodat sneller en meer betaalbare woningen worden gerealiseerd en de verdeling over doelgroepen en regio's verbetert.
Woonzorgvisie: Strategisch beleidsdocument waarin een gemeente beschrijft hoe wonen, zorg en welzijn worden afgestemd om te voorzien in de behoeften van huidige en toekomstige inwoners.
Prestatieafspraken: Afspraken tussen partijen over huisvesting en zorg voor kwetsbare groepen.
Alternatieve woonvormen: Oplossingen zoals de transformatie van leegstaande kantoren of het gebruik van tiny houses voor daklozen.
Publiek-private samenwerking (PPS): Samenwerking tussen overheid en private partijen voor maatschappelijke doelen, zoals het versnellen van de woningbouw voor kwetsbare groepen.
Flexibele intermediaire verhuur en woonbegeleiding: Huurconstructie met tijdelijke verhuurcontracten en begeleiding voor kwetsbare personen.
Friendscontracten: Contracten voor kamerverhuur waarbij vrienden of bekenden samenwonen; een flexibele oplossing voor kwetsbare personen.
Maatwerkbudgetten: Regionale regelingen waarbij financiële middelen flexibel worden ingezet voor daklozen.
Omgekeerde toets: Bij het opstellen van hulpplannen wordt gekeken naar de behoeften van de persoon, in plaats van naar de regelgeving.
Maatwerkvoorziening: Individuele ondersteuning die een gemeente op grond van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) biedt aan iemand die niet op eigen kracht of met hulp van het netwerk kan deelnemen aan de samenleving. Voor een maatwerkvoorziening krijg je altijd een beschikking van de gemeente.
Eerste opvangvoorziening: Maatschappelijke opvang waarvoor geen beschikking nodig is.
Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning): Nederlandse wet die gemeenten verplicht om inwoners te ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en meedoen in de samenleving.
Ervaringskennis: Kennis van mensen die zelf dakloos zijn geweest of die actief werken met daklozen.
Inloopvoorzieningen: Open toegankelijke plekken voor hulp en informatie. Hier kun je zonder beschikking gebruik van maken.

COLOFON

Dit is een uitgave van
13 samenwerkende gemeenten
in Gelderland-Zuid

Tekst: Projectgroep Dakloosheid
Illustraties: Elianne Tekent
Foto's: Beeldbank Kansfonds
Lay-out: Mondtotmond reclame

Oktober 2025

Adviesorgaan
Sociaal Domein
Wijchen

Wijchen, 26-8-2025

Aan de beleidsambtenaar van de gemeente Wijchen de heer K. Kerssies,

Van het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen,
Voorzitter R. de Kruijf.

Mijnheer,

Het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen dankt de u hartelijk voor het geven van de toelichting op en het beantwoorden van de vragen over het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid 2026 – 2032 op 2 september 2025.
Het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen heeft opmerkingen bij en aandachtspunten voor het Regionaal Actieplan Dak- en Thuisloosheid Gelderland Zuid 2026 -2032, hier verder genoemd het Regionaal Actieplan.

- Het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen is van mening dat het regionaal ontwikkelen van een Actieplan Dak- en Thuisloosheid een positieve bijdrage kan leveren aan het verminderen van de dak- en thuisloosheid problematiek. Het verbreden van het probleem dakloosheid, genoemd in het Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis, 2023, naar het probleem dak- en thuisloosheid in het Regionale Actieplan zorgt voor een erkenning van de grotere breedte van het probleem. Door een specifiek plan voor deze bredere problematiek te schrijven krijgt het meer de aandacht, die het nodig heeft.

- Het Regionaal Actieplan kent een missie en visie voor de langere termijn. Deze visie is er op gericht preventief dak- en thuisloosheid te voorkomen, te verminderen. De uitwerking van deze visie moet nog worden omgezet in plannen, die gerealiseerd gaan worden. Op dit moment is nog sprake van een “oude”

situatie. Deze “oude” situatie vraagt om een curatieve aanpak. In het uitvoeringsplan staan beide, preventie en de curatieve aanpak door elkaar beschreven. Dit is verwarrend.
Een beschrijving van de curatieve aanpak, die al is gerealiseerd en/of wordt uitgebreid, is er opgericht om op dit moment de mate van dak- en thuisloosheid aan te pakken. Maar het doel van de preventieve aanpak is dat op de langere termijn deze aanpak minder noodzakelijk zal zijn. Een onderscheid maken in het uitvoeringsplan tussen preventie, toekomst en curatie, huidige situatie geeft meer duidelijkheid over het onderscheid tussen beide aanpakken. Een onderscheid maken in het plan tussen preventie en curatie geeft ook de mogelijkheid om te evalueren of de preventieve aanpak oplevert wat de bedoeling is, minder dak- en thuislozen. Een aandachtspunt in deze context is het meetbaar maken van de resultaten van het uitvoeringsplan. In de ontvangen informatie wordt de ETHOS telling als base rate gebruikt. Dit kan in de huidige, curatieve situatie. Deze is niet bruikbaar in de preventieve, toekomstige situatie, omdat je hiermee dak- en thuisloosheid die je hebt voorkomen niet kan meten.

- Het voorkomen van dak- en thuisloosheid, de preventie, ligt in vrijwel alle gevallen op het terrein van aanpalende beleidsgebieden. In het ” Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een thuis” wordt als eerste actielijn genoemd het versterken van de financiële bestaanszekerheid voor onder andere mensen met schulden, geen werk. In de Actualisatie van de Woonzorgvisie 2025 -2030 gemeente Wijchen wordt als een van de aandachtsgroepen (dreigende) dak- en thuislozen genoemd. Het Regioprogramma Jeugd “Samen kleuren wij de toekomst.” beschrijft het programma “Scheiden zonder schade voor alle gezinsleden”. En in de Jaarrapportage Arbeidsmigranten 2024 – huisvesting wordt de problematiek van arbeidsmigranten en wonen beschreven. De ontwikkelde visie en het volgende beleid voor de vier voorbeeld groepen van mogelijke dak- en thuislozen wordt niet of maar ten dele genoemd in het Regionaal Actieplan. Om preventief te kunnen werken voor de totale doelgroep is het van belang om in de visie en in het beleid in elk document van de aanpalende beleidsgebieden voor deze doelgroep een preventieve aanpak te ontwikkelen. Om de relatie van de preventieve aanpak van dak- en thuisloosheid en het feit dat de uitvoering van deze preventie onder andere ligt binnen de beleidsgebieden woonzorg, werk, schuldhulpverlening, opvoeding etc. is het van belang dat deze relatie beschreven wordt in het Regionaal Actieplan.

- Om het huidige probleem van dak- en thuisloosheid te kunnen aanpakken, de curatieve aanpak, is een beschikbaar komen van gepaste woonvormen voor deze doelgroepen van belang. In de woningbouwplannen van de gemeente zijn bouwplannen voor deze groepen, bijvoorbeeld eenpersoonshuishoudens,

beschermd wonen, tijdelijke woonmogelijkheden zeer beperkt opgenomen. In het Regionaal Actieplan moet duidelijk worden voor welke groepen dak- en thuislozen woonmogelijkheden worden gebouwd.

Mochten er onduidelijkheden of vragen zijn over het bovenstaande, dan verzoekt het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen u om contact met het Adviesorgaan op te nemen, zodat een toelichting gegeven kan worden op deze brief.

Met vriendelijke groet,

Rudy de Kruijf,

Voorzitter Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7410
Extern Zaak ID	Z/25/328650
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.c
Titel	328650 Beslisnota Zienswijze kaderbrief 2027 MGR
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Werk en inkomen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
328650 Beslisnota Zienswijze kaderbrief 2027 MGR
Bijlage 1A - Zienswijze kaderbrief 2027 MGR - Kaderbrief MGR RvN 2027
Bijlage 1B - Zienswijze kaderbrief 2027 MGR - Bijlage 1 van kaderbrief Plan impuls op werkontwikkeling
Bijlage 1C - Zienswijze kaderbrief 2027 MGR - Bijlage 2 van kaderbrief iRvN Kaderbrief 2027
Bijlage 2 - Zienswijze kaderbrief 2027 MGR - Brief zienswijze aan MGR

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	9 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

1. De zienswijze (bijlage 2) op de kaderbrief 2027-2030 (bijlage 1) van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen vast te stellen

Besluit (Aangenomen)

1. De zienswijze (bijlage 2) op de kaderbrief 2027-2030 (bijlage 1) van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen vast te stellen

Openbaar Zaaknummer: Z/25/328650

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: W - Zienswijze kaderbrief 2027 MGR Rijk van Nijmegen

Collegedatum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze (bijlage 2) op de kaderbrief 2027-2030 (bijlage 1) van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen vast te stellen

Aanleiding
De gemeente Wijchen is deelnemer aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Rijk van Nijmegen (MGR). De MGR bestaat uit de modules WerkBedrijf, ICT Rijk van Nijmegen (IRvN) en het samenwerkingsplatform. De MGR behartigt voor Wijchen de belangen voor de inwoners op het gebied werk, participatie, sociale werkvoorziening en arbeidsmatige dagbesteding. Het Algemeen Bestuur van de MGR heeft op 19 november 2025 de voorliggende kaderbrief 2027-2030 vastgesteld en de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten verzocht hun zienswijze op de kaderbrief voor 1 februari 2026 kenbaar te maken. Met de zienswijze oefenen wij invloed uit op het te voeren beleid en ambities en leveren wij input voor de begroting 2027-2030 van de MGR.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
19-06-2025	Ontwerp jaarrekening 2024 en ontwerpbegroting 2026 en bijstelling 2025 MGR Rijk van Nijmegen (294038)
1-02-2024	Arbeidsmarktbeleid “Klaar voor nieuwe kansen” (Z/23/144439)

Gewenst resultaat

Het Algemeen Bestuur van de MGR tijdig te informeren over uw zienswijze op de kaders voor de begroting 2027-2030

Argumenten
1. *In zijn kaderbrief schetst de MGR slechts de lijnen van een ‘Plan impuls werkontwikkeling’ maar gaat niet in op de verwachte effecten en resultaten van deze omvangrijke impuls.*
   In zijn kaderbrief voor de begroting voor 2026 kondigde de MGR aan om in nauwe samenwerking met de gemeenten een plan langs vier sporen op te stellen ten

behoeve van de verbetering van de infrastructuur om kwetsbare kandidaten een opstap naar werk te bieden. De MGR heeft zijn plan nu als bijlage toegevoegd bij deze kaderbrief. Dit plan biedt op dit moment echter nog geen houvast voor wat betreft het ambitieniveau van WerkBedrijf met deze extra middelen. De MGR geeft nog geen indicatie van de effecten en resultaten die het verwacht bij de inzet van deze middelen en in welke periode het deze verwacht. Wij onderschrijven het plan op hoofdlijnen; een definitief oordeel is pas te geven bij de ontwerpbegroting voor 2027 (en de eventuele bijstelling voor het jaar 2026). De MGR geeft in zijn plan aan op dat moment de effecten van een verstevigde en vernieuwde dienstverlening voor de drie beoogde doelgroepen inzichtelijk te maken. De MGR wil bestedingen en effecten van de impulsgelden ook meerjarig apart, in de reguliere planning en control cyclus, inzichtelijk maken. Dat maakt het voor de deelnemende gemeenten ook mogelijk, waar noodzakelijk, bij te sturen.

2. *Wij erbij de MGR op aandringen om terughoudend te zijn in het verschuiven van 'focus' en accenten vanaf het jaar 2027 en verder.*
   De MGR introduceert in de kaderbrief "accenten" in zijn dienstverlening. Deze dienen als richtsnoer om budgettaire kansen (impulsgelden, ca. € 1,1 miljoen jaarlijks) en uitdagingen (een mogelijk structurele regionale korting van ca. € 1,8 miljoen van de Rijksbijdrage voor begeleiding van beschut werk) goed te implementeren. De achtergrond waartegen de MGR de keuzes voor deze accenten in zijn dienstverlening maakt wijkt niet of nauwelijks af van de schets die hiervan is gegeven in het door de gemeenteraden vastgestelde beleidsplan "Klaar voor nieuwe kansen!". De resultaten van WerkBedrijf in de afgelopen raadsperiode geven aanleiding voor een meer kritische blik naar de vormgeving van zijn dienstverlening. In 2021 had regionaal de uitstroom naar betaald werk nog de omvang van 1.117 huishoudens, 12,6% van het totaal aantal huishoudens in de bijstand (voor Wijchen is dit respectievelijk 77 huishoudens, 11,2% van het bestandstotaal). Over het jaar 2024 is dit teruggezakt naar 789 huishoudens, 8,6% van het aantal huishoudens in de bijstand (voor Wijchen respectievelijk 46 en 6,3%). Tevens is het bepalen van een inhoudelijke richting een bevoegdheid van de raad; halverwege het begrotingsjaar 2027 stellen de deelnemende gemeenteraden een nieuw beleidskader vast voor de periode 2028 tot en met 2031.

3. *Wij benadrukken dat er geen middelen gedoteerd of onttrokken worden aan de ingestelde risico-reserve zonder dat de raad daarbij betrokken wordt*
   De MGR merkt op pagina 5 op een 'Bestemmingsreserve risico's participatiebudget' te hebben ingesteld. Deze reserve dient om, waar noodzakelijk, grote schommelingen in het 'werkbudget' (deels) op te vangen. Met een dergelijke reserve zetten gemeenten middelen meer op afstand. Wij benadrukken dat dotaties of onttrekkingen aan deze reserve altijd plaats vinden met de betrokkenheid van de gemeenteraden.

4. *Wij wijzen op de noodzakelijkheid van de lopende regionale strategische ICT projecten, ongeacht toekomstige keuzes over intensivering van de regionale samenwerking*
   De kaderbrief verwijst naar een regionaal traject, waarin onderzocht wordt hoe we de regionale i-samenwerking kunnen verbeteren door deze te intensiveren. In de collegevergadering van 25 november jl. is opdracht gegeven een voorkeursscenario uit te werken in 2026. Dit moet leiden tot een raadsvoorstel eind 2026. U wordt dan uitgebreider geïnformeerd over de implicaties en kunt dan besluiten over de invoering van het scenario. Dit traject loopt parallel in alle colleges van Rijk van Nijmegen.
   We willen met dit punt in de zienswijze opmerken dat áls op een later moment op regionaal niveau onverhoopt de bestuurlijke keuze wordt gemaakt de i-samenwerking

niet te intensiveren maar juist af te bouwen, deze projecten ons inziens noodzakelijk blijven en afgerond moeten worden. Omdat de beoogde projectresultaten ook vereist zijn voor het succesvol voortzetten van de samenwerking tussen individuele gemeenten en IRvN.

5. *Wij dringen bij de MGR aan op het tijdig in beeld brengen van meerkosten voor de strategische projecten. En deze op te nemen in de meerjarenbegroting van de MGR*
   Het is voor de deelnemers belangrijk dat meerkosten tijdig in beeld zijn en via de geijkte weg opgenomen worden in de meerjarenbegroting van de MGR. Zodat dit goed aansluit op het gemeentelijke begrotingsproces.

6. *Wij verzoeken de MGR om zo spoedig mogelijk toe te werken naar voorspelbaarheid in de financiering van de implementatie van Microsoft 365*
   De afgelopen periode is door de MGR meerdere malen om incidentele middelen gevraagd aan de deelnemers om Microsoft 365 te kunnen implementeren. Wij verwachten van de MGR dat zij op korte termijn beter in staat is om aan te geven welke structurele middelen benodigd zijn om M365 te implementeren, beheren en doorontwikkelen.

7. *Wij benadrukken het belang van de in te voeren back-up voorziening voor het verminderen van de afhankelijkheid van Microsoft*
   In de kaderbrief geeft MGR aan dat deze voorziening belangrijk is voor de continuïteit en herstelbaarheid van gegevens en voor informatieveiligheidsvereisten. Wij willen benadrukken dat de voorziening ook een belangrijke stap is in het verminderen van onze afhankelijkheid van Microsoft. De voorziening maakt het gemakkelijker om in noodgevallen onze data bij een andere leverancier onder te brengen en onze bedrijfsvoering te continueren. Dit maakt ons meer soeverein ten opzichte van deze Amerikaanse softwareleverancier.

Financiële gevolgen

De kaderbrief biedt nog onvoldoende concrete financiële informatie om financiële gevolgen in beeld te brengen.

Communicatie
Niet van toepassing

Inwonersparticipatie
Niet van toepassing

Uitvoering of Vervolgstappen
Bijgevoegde zienswijze (bijlage 2) sturen wij na besluitvorming naar de MGR.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Voorstel
Advies
SLO Team Werk en Inkomen
Team Informatiemanagement
Team Financieel Beleid

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in de regio
Rijk van Nijmegen

Datum
19 november 2025

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Beleidsmatige en financiële kaders voor meerjarenbegroting 2027 – 2030

Direct telefoonnummer
06 5423 4003

Beste leden van het college en de raad,

In deze brief schetsen we de hoofdlijnen voor de begroting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) voor het jaar 2027. De ontwerpbegroting die we gaan opstellen betreft een bijstelling op de begroting van 2026 en een meerjarenbegroting 2027 – 2030. Net als voorgaande jaren heeft u de mogelijkheid om op deze kaderbrief een zienswijze te geven, nog voordat de ontwerpbegroting wordt opgesteld. Zo bent u betrokken en kunt u sturen op de inhoud van de ontwerpbegroting. De zienswijze op de kaderbrief 2027 kan tot uiterlijk 1 februari 2026 bij ons bestuur worden ingediend.

De ontwerpbegroting ontvangt u vóór 1 april 2026. Uiteraard krijgt u daarna ook de mogelijkheid een zienswijze te geven op dat ontwerp.

De MGR heeft een platformfunctie voor samenwerking in de regio. Daarnaast hebben we twee uitvoeringsmodules waarbinnen werkzaamheden worden uitgevoerd: WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN). Onderstaand gaan we in op de (financiële) kaders voor de MGR als geheel en benoemen we relevante inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor beide modules.

Algemeen

Indexeringen en inflatie

We hanteren bij het opstellen van de begroting de indexeringsafspraken, zoals gemaakt met uw regionale adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen. Deze indexeringsafspraken en de effecten van de inflatie hebben effect op beide modules: WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen (iRvN).

Loonontwikkeling cao

De kosten voor onze formatie zijn een belangrijk onderdeel van onze begroting. De huidige cao Gemeenten/SGO loopt tot en met 31 maart 2027. Voor een deel van begrotingsjaar 2027 is de

loonontwikkeling dus nog onzeker. We proberen dit zo realistisch mogelijk te ramen in onze begroting en volgen de relevante ontwikkelingen.

Besluitvorming regionale raadsadviescommissie MGR
Momenteel loopt een proces om te komen tot een regionale raadsadviescommissie MGR. Deze commissie adviseert het bestuur van de MGR. Het is nog niet duidelijk welke financiële impact dit heeft op de begrotingsbijstelling 2026 en de begroting 2027.

WerkBedrijf
Het doel van WerkBedrijf is om kandidaten met een ondersteuningsbehoefte te helpen bij het vinden en behouden van duurzaam werk. Deze doelgroep redt het heel vaak niet zelfstandig op de arbeidsmarkt. Voor hen heeft WerkBedrijf maatschappelijke meerwaarde. Iedereen is van waarde en verdient een (werk)plek in onze maatschappij.

Wettelijke en beleidsmatige kaders
WerkBedrijf voert de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), het werkdeel van de Participatiewet, de arbeidsmatige dagbesteding (WMO) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP, Wet inburgering) uit. Dit doen we voor de inwoners en ondernemers van de deelnemende gemeenten. Sinds 1 juli 2024 voeren we binnen de Participatiewet ook taken uit op het gebied van niet-loonvormende activering. We doen dit door inzet van participatiecoaches. Dit doen we voor verschillende gemeenten, als onderdeel van de lokale keuzekaart van de dienstverleningsovereenkomst. Niet alle participatiecoaching in de regio wordt georganiseerd via het lokale keuzebudget, dit wordt ook georganiseerd en betaald door de deelnemende gemeenten zelf.

Het regionale beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie 2024 – 2027 roept op tot geïntensiveerde en integrale dienstverlening aan kandidaten met een ondersteuningsbehoefte. Het gaat uit van een verschuiving naar meer aanbodgerichte arbeidsbemiddeling, waarbij het vertrekpunt de werkzoekende is. Het beleidskader benoemt het belang van een effectieve samenwerking tussen inkomensconsulenten en werkconsulenten. Ook wordt de inzet van scholingsinterventies – o.a. voor het overbruggen van de mismatch op de arbeidsmarkt – benoemd als kansrijk.

Kandidatenpopulatie en arbeidsmarkt
De huidige kandidatenpopulatie bij WerkBedrijf heeft vaak een complexe ondersteuningsvraag. We zien dat de groep kandidaten met arbeidsbeperking blijft groeien. Het aantal jongeren met multi problematiek neemt toe. Ook zien we dat het aandeel statushouders stijgt, met o.a. vraagstukken op het gebied van taal, cultuur en startkwalificatie. Het vraagt inzet van capaciteit en voorzieningen om deze kandidaten werkfit te krijgen en duurzaam aan het werk te helpen en te houden. Werkbehoud realiseren we door begeleiding op de werkplek door bijvoorbeeld een jobcoach of de consulent bedrijfsdienstverlening.

De huidige arbeidsmarkt is nog steeds krap: er zijn meer vacatures dan werkzoekenden. We zien wel dat de krapte afneemt ten opzichte van enkele jaren geleden. In deze krappe arbeidsmarkt zien we weinig adoptievermogen voor onze doelgroep. Werkgevers zijn op zoek naar kandidaten die niet of weinig ingewerkt hoeven te worden weinig begeleiding nodig hebben. Onze kandidaten kunnen veel toevoegen aan organisaties, maar hebben wel inwerktijd en begeleiding nodig. We zien overigens dat werkgevers niet altijd een goede 'business case' kunnen maken met onze kandidaten. In de Participatiewet zijn er voor kandidaten met arbeidsbeperking minder publieke middelen beschikbaar

dan bijvoorbeeld onder Wsw. We denken mee met werkgevers over het optimaal inzetten van voorzieningen en instrumenten om hen te ontzorgen.

Focus in de dienstverlening: werkontwikkeling
We hebben de komende jaren te maken met budgettaire kansen en uitdagingen. Een budgettaire kans zijn de impulsgelden (circa 1,1 miljoen per jaar) die het Rijk beschikbaar stelt voor de versterking van de dienstverlening voor de doelgroep van de Participatiewet: in het bijzonder degene die zijn aangewezen op Beschut Werk. Een budgettaire uitdaging is de korting (voor onze regio) die het Rijk doorvoert op de budgetten beschut werk, door bij budgetstelling uit te gaan van realisatie in plaats van taakstelling. Dit gaat naar verwachting in per 2027 of 2028, en betreft een ombuiging van circa 1,8 miljoen euro. Om deze kansen en uitdagingen op een goede manier te implementeren leggen we accenten in onze dienstverlening, passend binnen bestaande kaders.

We kiezen ervoor onze dienstverlening te focussen op werkontwikkeling. Dit past het beste bij de huidige kandidatenpopulatie, onze wettelijke taak en het regionale beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie. Werkontwikkeling houdt in dat we kandidaten – vaak met ondersteuningsbehoefte – helpen bij het ontwikkelen naar en behouden van werk. Hierbij werken we mensgericht en bezien we de kansen, mogelijkheden en uitdagingen van de betreffende kandidaat.

We leggen in onze dienstverlening het accent op de volgende doelgroepen:
- *Mensen met arbeidsbeperking*, zij redden het niet zelfstandig in de arbeidsmarkt. Sinds het sluiten van de Wsw en de Wajong maken steeds meer mensen met een arbeidsbeperking gebruik van de Participatiewet. Conform de Participatiewet begeleiden we hen naar werk en zetten daarbij loonkostensubsidie en begeleiding op de werkplek in;
- *Jongeren*, zij hebben nog een heel leven voor zich. Het is zaak hen snel en goed te begeleiden naar een werkplek. Hoe eerder we dit doen, hoe groter de kans op succes. Hoe meer jaren een kandidaat in de bijstand zit, hoe lastiger het wordt hen duurzaam naar werk te begeleiden. We zien dat jongeren vaak een arbeidsbeperking hebben of te maken met multiproblematiek (thuissituatie, schulden, schooluitval, etc.);
- *Statushouders*, met wat hulp kunnen we hen helpen een belangrijke bijdrage te leveren aan de samenleving. In deze groep zit veel potentie om aan het werk te komen. Om succesvol te zijn op de arbeidsmarkt moeten statushouders zich de Nederlandse werkcultuur eigen maken, vaak hebben ze ook te maken met een taalachterstand. We helpen ze daarmee om te gaan en begeleiden naar en op werk. Het hebben van werk draagt bij aan de integratie en aan het draagvlak voor het asielbeleid.

Binnen de focus op werkontwikkeling blijven we aandacht houden voor 'quick wins'. Kandidaten die we snel duurzaam naar werk kunnen begeleiden, zullen we ook snel naar werk begeleiden. Omdat deze kandidaten steeds minder vaak zien, bouwen we de capaciteit hiervoor af. Wanneer de conjunctuur en economische situatie maken dat deze categorie kandidaat weer veel in de bijstand instromen, bouwen we de capaciteit voor het bemiddelen van hen weer op.

Wat gaan we minder doen?
Wanneer we een budgetkorting moeten implementeren bouwen we af op die onderdelen van de dienstverlening die het minst raken aan de gekozen accenten in de dienstverlening. Het gaat dan bijvoorbeeld om capaciteit voor dienstverlening aan niet-uitkeringsgerechtigden. Daarnaast bouwen we ook capaciteit af die raakt aan het sec verbinden van kandidaten aan bestaande vacatures. Deze

vormen van dienstverlening zijn in de huidige context minder effectief en dragen minder bij aan de maatschappelijke doelen die we hebben. Uiteraard blijven we passende dienstverlening bieden aan (het steeds geringer aantal) kandidaten dat snel bemiddeld kan worden naar betaald werk.

Impuls voor werkontwikkeling
Het Rijk heeft extra geld beschikbaar gesteld voor kwetsbare werkzoekenden – vaak met arbeidsbeperking – die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. Het gaat om een structureel budget en een a-structureel budget, de komende tien jaar bedraagt dit gezamenlijk circa 1,1 miljoen per jaar. Het ministerie van SZW stelt deze middelen ter beschikking aan gemeenten om werkontwikkeling te versterken langs de volgende lijnen:

- Het nog meer zijn van een opstap naar een reguliere werkplek;
- Het nog meer zijn van een vangnet voor als regulier werk tijdelijk niet lukt;
- Het bieden van meer beschutte werkplekken.

WerkBedrijf geeft, vanuit de huidige taak en opdracht, in onze regio invulling aan deze lijnen. We kunnen echter binnen de huidige budgettaire kaders het meer kwetsbare deel van de doelgroep (circa 29% van het kandidatenbestand heeft een geregistreerde arbeidsbeperking) onvoldoende helpen.

We willen deze impulsmiddelen – naast het reguliere Participatiebudget – inzetten om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen en houden. Hierbij hebben we een bijzondere focus op beschut werk. In bijgevoegd plan (bijlage 1) gaan we hier nader op in. We vragen de gemeenteraden – bij de zienswijze op de ontwerpbegroting – om te besluiten deze middelen op basis van dit plan beschikbaar te stellen aan de MGR.

Doel is om meer kandidaten met ondersteuningsbehoefte duurzaam aan het werk te helpen en houden. Over de bestedingen, inzet en resultaten van de impulsgelden zal – in samenhang met de bestedingen, inzet en resultaten van de brede uitvoering van de Participatiewet – herleidbaar gerapporteerd worden in de geëigende P&C documenten.

<u>Uitgangspunten voor financieel kader</u>
Binnen WerkBedrijf hebben we verschillende onderdelen, waarvoor de budgetten op verschillende manieren tot stand komen. We beschrijven onderstaand per onderdeel welke uitgangspunten we hanteren bij het opstellen van de komende begroting.

- **voor onderdeel WERK**

Voor dit onderdeel zetten we de begeleidingsmiddelen beschut werk en het *werkbudget* in. Deze middelen halen we op bij de deelnemende gemeenten. Vanaf 2025 gebruiken we de objectieve rekentool die door Berenschot is ontwikkeld, om de hoogte van het *werkbudget* te bepalen. Dit is conform de financiële paragraaf in door de deelnemende gemeenten vastgestelde beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie.

In de financiële paragraaf van het beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie is een taakstellende korting op het *werkbudget* van 1,2 miljoen euro afgesproken. Deze korting is vanaf 2025 – structureel – geïmplementeerd.

Het algemeen bestuur heeft 3 oktober 2024 de *bestemmingsreserve risico's participatiebudget* vastgesteld. Hierbij zijn de instellingscriteria uit de *nota reserves en voorzieningen 2024* gehanteerd.

Wanneer de raden hiertoe besluiten, zetten we voor het plan in bijlage 1 de Rijksmiddelen ten behoeve van de versterking van werkontwikkelbedrijven in. Het gaat dan specifiek om de decentralisatie-uitkering impulsbudget (a-structureel, voor 10 jaar) en de infrastructurele opslag (via de integratie-uitkering Participatie).

- **voor onderdeel loonkostensubsidie**

Gemeenten krijgen via de BUIG-uitkering budget beschikbaar voor de verstrekking van loonkostensubsidies. We zien dat de realisatie van loonkostensubsidies de afgelopen jaren gestaag groeit. De budgetten worden door het Rijk beschikbaar gesteld op basis van de realisatie in het voorgaande jaar. Het kan door deze systematiek voorkomen dat de MGR in een begrotingsjaar meer LKS-middelen begroot voor een gemeente, dan zij dat jaar vanuit de BUIG ter beschikking hebben. Hierdoor lopen gemeenten het risico budget te moeten 'voorfinancieren'.

De MGR begroot de bijdrage loonkostensubsidie op basis van de voorlopige BUIG-budgetten en prognoses gebaseerd op monitoring in de uitvoering. Per gemeente wordt ingeschat welk bedrag aan loonkostensubsidie verstrekt gaat worden in een jaar. Na afloop van het jaar zal op basis van de realisatie per gemeente een afrekening volgen.

- **voor onderdeel SW**

De financiële uitgangspunten voor het onderdeel SW wijzigen niet. Net als in eerdere jaren houden we rekening met een kostendekkende bijdrage per gemeente voor het onderdeel SW. Er wordt een kostprijs berekend. Deze prijs vormt de basis voor de bijdrage van iedere gemeente. Gemeenten blijven zicht houden op de omvang van de middelen die zij van het Rijk krijgen in de integratie-uitkering WSW.

Een significant deel van de begroting voor het onderdeel SW betreft loonkosten voor onze SW-medewerkers. Deze kosten zijn niet te beïnvloeden en tevens afhankelijk van cao-ontwikkelingen.

- **voor onderdeel Op Weg Naar Werk (arbeidsmatige dagbesteding)**

De financiële uitgangspunten voor dit onderdeel wijzigen niet. Net als in eerdere jaren houden we rekening met een regionaal maximaal budget. Op basis van realisatie en prognose stellen we in onze begroting per gemeente de bijdrage voor. Afrekening vindt plaats op basis van de realisatie per gemeente afgezet tegen de gemeentelijke bijdrage.

- **voor onderdeel Arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen**

In onze begroting zitten verschillende specifieke budgetten ten behoeve van (o.a.) de arbeidsmarktdienstverlening in onze regio. Over deze budgetten gaan we afzonderlijk begroten en rapporteren. Het gaat dan bijvoorbeeld om budgetten ten behoeve van de ontwikkeling en exploitatie van het Regionaal WerkCentrum. Hiertoe wordt samengewerkt met partners als het UWV, de sociale partners en het onderwijsveld.

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN)

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur van en voor de gemeenten in de Regio Rijk van Nijmegen en voor de MGR. Voor WerkBedrijf en de

Omgevingsdienst in het Rijk van Nijmegen verzorgt iRvN tevens het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer. Dat laatste gebeurt ook voor het overgrote deel van het applicatielandschap van Gemeente Nijmegen en daarnaast verzorgt iRvN daar waar gewenst ook het functioneel Informatie- en Applicatiebeheer voor andere gemeenten in de regio.

De komende jaren richten iRvN en de deelnemers zich op verdere versterking van de gezamenlijke digitale basis: modern, veilig en toekomstbestendig, met een goede balans tussen continuïteit en vernieuwing.

In 2025 zijn drie regionale beleidstrajecten gestart – het MDM/MAM-beleid, de gezamenlijke cloudstrategie en de regionale i-samenwerking – die in 2026 verder worden uitgewerkt en richtinggevend zijn voor de komende jaren. Deze lijnen vormen samen de basis voor een wendbare ICT-infrastructuur en vragen om heldere bestuurlijke keuzes over inrichting, fasering en financiering. De uitvoering is niet budgettair neutraal: er zijn structurele én incidentele kosten nodig om veilig, efficiënt en aantoonbaar volwassen te blijven werken.

Parallel hieraan wordt doorgewerkt aan de modernisering van werkplekken (o.a. M365), het zorgvuldig toepassen van AI in beheer en dienstverlening, én het versterken van informatieveiligheid en bewustwording. iRvN en de deelnemers investeren gericht in kennis, capaciteit en organisatiekracht, zodat de gemeentelijke dienstverlening digitaal betrouwbaar kan worden ondersteund.

De beweging die we samen maken is geen groei om de groei, maar versterking: keuzes maken, gefaseerd vernieuwen en waar mogelijk afbouwen, zodat de regio beschikt over een duurzame en toekomstgerichte digitale infrastructuur waar samenwerken loont — inhoudelijk, organisatorisch én financieel.

In bijlage 2 gaan wij verder en dieper in op een aantal relevante financiële en inhoudelijke ontwikkelingen voor iRvN.

Tot besluit

Op 15 december is er een regionale raadsinformatieavond waarop de gemeenschappelijke regelingen hun kaderbrief nader toelichten. Wij zullen daar aanwezig zijn voor een nadere toelichting op deze kaderbrief en voor de beantwoording van uw vragen. Wij hopen u met dit schrijven voldoende te hebben geïnformeerd en zien uit naar uw zienswijzen.

Met vriendelijke groet,

Algemeen Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter, De Secretaris,

drs. H.M.F. Bruls J. Hol

Plan impuls werkontwikkeling

Inleiding
Het Rijk heeft impulsmiddelen beschikbaar gesteld zodat werkbedrijven kwetsbare werk(zoek)enden een opstap naar werk, een vangnet als regulier werk (tijdelijk) niet lukt en beschutte werkplek kan bieden. Dit hangt samen met de overgang van de Sociale werkvoorziening naar de Participatiewet waarbij de doelgroep gelijk bleef, maar de regeling en budgetten veranderden. Hierdoor is het lastig om succesvolle onderdelen uit de SW-structuur te behouden voor kandidaten. Ook werkgevers hebben uitdagingen om kansen te bieden voor de PW-doelgroep. Uit een onderzoek van Berenschot blijkt dat er een 'tussengroep' is die werkbedrijven onvoldoende kunnen helpen. Met de middelen wil WerkBedrijf een impuls geven op 3 onderdelen van de dienstverlening: **beschut werk**, **onderzoek en diagnose** en **intensieve begeleiding (op de werkplek)**. Daarmee willen we nu en in de toekomst meer mensen aan het werk krijgen en houden en werkgevers in staat stellen om kansen te kunnen blijven bieden aan onze kandidaten. Dit plan licht toe waarom deze impuls nodig is en wat deze impuls inhoudt. De focus die we aanbrengen in de dienstverlening zoals opgenomen in bijlage 1 is hiervoor leidend geweest.

Waarom is versterking nodig?
1. *Verandering van het kandidatenbestand*

Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 moeten mensen met een arbeidsbeperking via deze wet ondersteuning krijgen. Dit heeft geleid tot een structurele verschuiving van de doelgroep. De mensen die WerkBedrijf begeleid hebben vaker te maken met complexe problemen die het vinden en behoud van werk beïnvloeden. Zo kampen veel werkzoekenden met fysieke of psychische klachten (zoals chronische pijn, vermoeidheid, autisme of depressie) waardoor werkdruk, omgang met collega's, veel prikkels en veranderingen lastig zijn. Daarnaast heeft een deel een laag opleidingsniveau, beperkte taalvaardigheid of cognitieve beperkingen wat leren en functioneren op de werkvloer bemoeilijkt. Ook schulden, zorgtaken, huisvestingsproblemen en een instabiele thuissituatie zorgen vaak voor extra belemmeringen. Onzekerheid over de financiële gevolgen van (weer) gaan werken maakt mensen terughoudend. In bijlage 1 is een kwantitatieve weergave van onze doelgroep opgenomen.

2. *Veranderingen op de arbeidsmarkt*

De arbeidsmarktkrapte blijft door vergrijzing en een afnemend aantal starters bestaan. De meeste vacatures ontstaan door vervanging van personeel dat vertrekt of met pensioen gaat, terwijl er minder instroom is van jongeren. Dit remt de groei van bedrijven en verhoogt de werkdruk. Vooral in de bouw, techniek, zorg, welzijn en logistiek is het tekort groot. We merken dat werkgevers vooral zoeken naar direct inzetbaar personeel, maar werkzoekenden van WerkBedrijf hebben vaak meer ondersteuning nodig. Zij hebben potentie, maar vragen om tijd, kennis en passende werkzaamheden. Intensieve begeleiding bij het inwerken en behouden van werk is essentieel, terwijl veel werkgevers daar nu onvoldoende personele ruimte of expertise voor hebben.

3. *Effect van veranderd(e) kandidatenbestand en arbeidsmarkt op keuzes in onze dienstverlening*

Door bovenstaande veranderingen werken huidige bestuurlijke keuzes in onze dienstverlening niet voor alle kandidaten en werkgevers. We lichten dit nader toe:

<u>Geen eigen productiefaciliteit</u>: de keuze om productiewerkzaamheden te laten uitvoeren door ondernemers heeft veel opgeleverd voor een deel van onze kandidaten, namelijk afwisselend werk en rechtstreekse dienstverbanden. Voor WerkBedrijf (en daarmee gemeenten) heeft het geleid tot een kleiner werkgeversrisico, een SW zonder tekorten en financiële besparing. Tegelijkertijd betekent deze keuze dat we voor een deel van onze kandidaten en dienstverlening sterker afhankelijk zijn van samenwerking met werkgevers. Zij spelen een belangrijke rol bij het creëren van plekken waar kandidaten kunnen werken aan arbeidsritme, zelfvertrouwen, taal- en werknemersvaardigheden om uiteindelijk een baan te kunnen vinden. En bij het bieden van 'vangnet-werkplekken' als het (even) niet lukt op de eigen

(gedetacheerde) werkplek. We hebben goede ervaringen in samenwerking met betrokken ondernemers. Maar ook voor hen is het moeilijk om de kosten te dekken en de juiste inspanning te kunnen leveren. Om in de toekomst deze samenwerkingen te kunnen blijven voortzetten en voldoende capaciteit aan onderzoek- en vangnetplekken te kunnen waarborgen voor onze kandidaten is meer nodig.

Rechtstreeks in dienst bij de werkgever: waar mogelijk streven we naar een rechtstreeks dienstverband tussen werkgever en kandidaat. Dit lukt, maar niet voor iedereen. Sommige werkgevers durven de financiële risico's niet aan, bijvoorbeeld productieverlies door een lager tempo en het risico op ziekteverzuim. Dit geldt zeker in sectoren met kleine winstmarges zoals in-en ompakwerk. Er zijn ook werkgevers die traditioneel met gedetacheerde (SW)-medewerkers werken. Zij vinden de overstap naar rechtstreekse dienstverbanden lastig vanwege hogere loonkosten, extra HR-inspanningen en kennis en behoefte aan personele flexibiliteit.

Beschut werk: we plaatsen mensen met een beschut werk indicatie zoveel mogelijk rechtstreeks bij werkgevers. Onze regio is daarin succesvol: 78% heeft een beschutte werkplek bij een reguliere werkgever ten opzichte van 5% landelijk. Het ministerie SZW volgt onze aanpak met interesse en ziet onze regio als voorbeeld, ook voor regio's die voor beschut werk vooral gebruik maken van hun eigen productiefaciliteit. Wij hebben die mogelijkheid niet. We zijn dus sterk in het plaatsen bij een reguliere werkgever, maar het aantal gerealiseerde beschutte werkplekken is lager dan Rijksdoelstelling voor onze regio. Om iedereen die dat nodig heeft een beschutte werkplek te bieden en om te anticiperen op de (mogelijke) financiële korting op dit budget hebben we een aantal knelpunten op te lossen. Zo moet er meer eenduidigheid en gebruiksvriendelijkheid komen in het indicatieproces en is hogere instroom in de indicaties nodig. Daarvoor zijn we onder andere afhankelijk van scholen. Het netwerk van werkgevers die beschutte werkplekken hebben moet uitgebreid worden om een toename van mensen met indicaties te kunnen plaatsen. Daarvoor moeten we in inspelen op de belemmeringen die werkgevers nu ervaren. Tot slot is er meer capaciteit nodig voor begeleiding en taalondersteuning en is het belangrijk dat onze professionals voldoende kennis hebben en houden over beschut werk.

Waar zetten we op in met impulsmiddelen?

1. Impuls beschut werk

Om een beschutte werkplek voor mensen, die dat nodig hebben, mogelijk te blijven maken zetten we in op een aantal impulsen die zorgen voor meer indicaties, meer beschut werkplekken en betere begeleiding:

- We vergroten we de kennis over beschut werk bij scholen (ouders en leerlingen), werkgevers, buurtteams en professionals via bijeenkomsten, communicatie en training. We zetten extra capaciteit in die scholen ondersteunt bij het indiceren en bepalen van de juiste uitstroomroute van jongeren.
- We maken het indicatieproces eenvoudiger en gebruiksvriendelijker door interne en externe samenwerking (o.a. met UWV en scholen) te verbeteren. Een extern bureau helpt ons en onze partners bij het opstellen en uitvoeren van een implementatieplan daarvoor.
- We breiden we het aantal jobcoaches uit, waaronder Arabisch sprekenden voor statushouders, en leiden hen op in een methodiek om te zorgen voor eenduidige begeleiding.
- We zorgen dat we ook in de toekomst een detacheringsbaan aan kunnen blijven bieden voor kandidaten met een indicatie beschut en mogelijk ook voor kandidaten met een banenafspraak-indicatie. Deze vorm is nodig voor een groeiende groep kandidaten en komt tegemoet aan een behoefte van werkgevers hieraan. Het tarief kunnen we niet volledig uit de markt halen; een detachering kost per kandidaat € 7.200 - €14.900 per jaar. Voorlopig dekken we dit uit een budget dat hier eerder voor vrijgemaakt is. Impulsmiddelen maken het mogelijk om deze banen structureel aan te bieden als opstap naar een rechtstreeks dienstverband. Een detacheringsbaan is, anders dan detachering binnen de SW, bedoeld als doorstroombaan naar een rechtstreeks dienstverband. Inzet hierop levert meer (beschut) plaatsingen (en besparing op de uitkeringslast voor gemeenten) op.
- We blijven in onze werkgeversbenadering met werkgevers in gesprek hoe we passende beschutte werkplekken kunnen creëren en welke knelpunten weggehaald moeten worden. Ook werken we met werkgevers samen die re-integratieplekken met aangepast werk kunnen bieden om kandidaten die uitvallen op een (gedetacheerde) werkplek actief te houden en sneller (weer) aan de slag kunnen op

een passende baan. We vergoeden een deel van de kosten zoals re-integratiebegeleiding gericht op opbouwen en doorstroom naar een reguliere plek zodat werkgevers deze plekken ook kunnen bieden.

2. Impuls op onderzoek en diagnose

Om kandidaten (met een complexe problematiek) op een passende werkplek te kunnen plaatsen moeten we weten wat voor soort werk geschikt is én wat nodig is om werk te kunnen vinden en volhouden. We geven daarom een impuls op het onderzoek- en diagnose-onderdeel van onze dienstverlening:

- We breiden de inzet van ons digitaal onderzoeksinstrument, dat een objectief beeld biedt van de mogelijkheden, motivatie en mentale balans van kandidaten, uit. Voor de gemeenten levert dit, bij terugmelding ook een goed beeld op van hun inwoner en de behoefte die zij hebben. Uit een evaluatie blijkt dat onze professionals dit instrument vaker willen inzetten.
- We zetten, in samenwerking met ondernemers, een nieuw onderzoekscentrum op waar kandidaten kortdurend aan de slag gaan met werkzaamheden en testen waarbij we de mentale en fysieke belastbaarheid in de praktijk meten. We overwegen ook bedrijfsfysiotherapeuten hieraan te koppelen. We verwachten dat er in het centrum doorlopend ruimte is voor 20-30 kandidaten, maar we moeten ook ervaren of dit voldoende is. We kijken bij het opzetten van ons onderzoekscentrum naar goede voorbeelden in het land, zoals de Bovengrondse vakscholen in de regio Heerlen.

3. Impuls op intensievere begeleiding (op de werkplek) voor kandidaat en werkgevers

We breiden de capaciteit voor begeleiding van kandidaten in onze dienstverlening en op de werkplek uit om tegemoet te komen aan de intensievere begeleidingsbehoefte van kandidaten en het knelpunt van werkgevers dat zij dit niet kunnen bieden. We doen dit als volgt:

- We breiden onze capaciteit in de onderzoek- en ontwikkelfase van onze dienstverlening uit om de benodigde intensieve begeleiding te kunnen bieden aan de groep kandidaten die door complexe problematiek uit balans zijn en meer nodig hebben om stappen richting werk te zetten. Deze begeleiding zal bijdragen aan minder terugmeldingen naar de gemeenten.
- We zorgen ervoor dat professionele ervaringsdeskundigen ook in de toekomst onze kandidaten kunnen blijven ondersteunen met persoonlijke uitdagingen zoals verslaving, GGZ-problematiek of schulden. Professionele ervaringsdeskundigen brengen ervaringskennis in, versterken trajecten en verbinden kandidaten met ketenpartners. WerkBedrijf is binnen de sector voorloper in het toepassen van deze kennis. Deze rol willen we continueren gezien de problematiek van onze doelgroep.
- We breiden de capaciteit voor werkplekbegeleiders bij werkgevers uit. We onderzoeken met werkgevers vormen van werkplekbegeleiding die bij hen aansluit (bijvoorbeeld werkplekbegeleiders die bij hen in dienst zijn als zij met veel van onze kandidaten werken). Dit helpt om kandidaten een goede start te laten maken, maar biedt ook een oplossing voor werkgevers om kandidaten te kunnen aannemen en behouden.

4. Projectmanagement

Om bovenstaande versterkingen en in het bijzonder de nieuwe onderdelen in de dienstverlening uit te voeren en zorgvuldig te implementeren hebben we extra capaciteit nodig. Om die reden wordt uit een projectleider impulsmiddelen aangesteld voor de duur van 4 jaar.

Wat kost het en levert het op?

In de ontwerpbegroting 2027 en verdere jaren (en bijstelling 2026) presenteren we hoe we bovenstaande begrotingstechnisch vertalen, en hoe dit samenhangt met de besteding van het bredere particiaptiebudget. De bestedingen en effecten worden (apart) inzichtelijk gemaakt en verantwoord via de reguliere planning & control cyclus. Met de impulsmiddelen beogen we voor drie belangrijke doelgroepen (jongeren, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking) passende dienstverlening te behouden, uit te breiden en te vernieuwen.

Bijlage 1: Kiezen voor werkontwikkeling

WerkBedrijf heeft de komende jaren te maken met budgettaire kansen en risico's. Een belangrijke kans zijn de impulsgelden die het Rijk beschikbaar stelt voor het versterken van de dienstverlening aan de doelgroep van werkontwikkelbedrijven. Een belangrijk risico is de budgetkorting op de budgetten beschut werk, vanaf 2027 of 2028. Dit komt omdat het Rijk de budgetten beschut werk vanaf dan anders beschikbaar gaat stellen, op basis van realisatie. Dit risico behelst zo'n 1,8 miljoen euro. Een andere financiële ontwikkeling van belang is de korting van 1,2 miljoen die we vanaf 2025 implementeren.

In dit memo beschrijven we de focus in de dienstverlening die leidend is bij de omgang met deze kansen en risico's. Deze focus past binnen de bestaande kaders, zoals het beleidskader arbeidsmarkt en re-integratie en de Participatiewet. Het helpt bij het bepalen welke onderdelen van de dienstverlening afgeschaald moeten worden, en welke juist versterkt. Uitganspunt is dat we met investeringskansen geen 'gaten dichten', maar bewust elementen van de dienstverlening versterken.

Kandidaten en doelgroepen
Op dit moment heeft WerkBedrijf ruim 3800 PW-kandidaten in de caseload. Zo'n 1100 van hen hebben een (geregistreerde) arbeidsbeperking. Registratie van arbeidsbeperking vindt vaak pas later in het ontwikkelproces plaats. Twee andere doelgroepen die vaak terugkomen, en over de afgelopen jaren ook groeien zijn statushouders (379) en jongeren (1144). Als laatste benoemen we dat het aantal mensen met arbeidsbeperking die we begeleiden op werk gegroeid is van 660 in januari 2023 tot 825 in oktober 2025. We verwachten dat deze groep de komende jaren blijft doorgroeien.

Kandidaatontwikkeling
We houden sinds een jaar bij in welke fase van hun ontwikkeling naar betaald werk onze kandidaten zitten. Dit levert allereerst het inzicht op dat ruim 1000 kandidaten in onze dienstverlening al betaald aan het werk zijn. Zij zitten nog in onze dienstverlening omdat er een loonkostensubsidie wordt ingezet en/of er begeleiding op de werkplek plaats vindt.

Van de kandidaten die naar werk ontwikkelt worden hebben we het volgende (initiële) beeld over het tijdsbestek:

Minder dan 3 maanden tot betaald werk	15%
3 - 6 maanden tot betaald werk	23%
6 – 12 maanden tot betaald werk	30%
Minimaal 12 maanden tot betaald werk	32%

ABC metingen
Wij hebben het afgelopen jaar bij 500 kandidaten een ABC meting uitgevoerd. Deze metingen doen we aan het begin van een traject naar werk en geven een beeld van de mate van ondersteuningsbehoefte. Uit de meting bleek dat circa 30% van onze kandidaten met lichte tot middelzware ondersteuning naar werk ontwikkelt kan worden, dit vraagt een traject van maximaal 6 maanden. Voor 16% van de kandidaten is een wat zwaardere inzet nodig. 54% van de kandidaten heeft een grote ondersteunings- en ontwikkelbehoefte voor zij betaald aan het werk kunnen.

Ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden
In onze dienstverlening onderscheiden we de fases ontwikkeling, bemiddeling en begeleiding.

Fase	Q3 2022	Q3 2025
Ontwikkelen	36%	42%
Bemiddelen	34%	28%
Begeleiden	30%	30%

Bovenstaande data laten zien dat onze inspanningen de laatste jaren steeds meer komen te liggen op ontwikkelen en begeleiden. Waarbij we in de begeleidingsfase ook stevig inzetten op verder ontwikkeling, maar dan óp werk in plaats van náár werk. Onderzoeken in de doelgroep laten zien dat de ondersteuningsbehoefte over het algemeen groot is. We zien daarnaast jongeren, statushouders en mensen met arbeidsbeperking als prominente groepen terug in ons kandidatenbestand.

Kiezen voor werkontwikkeling

Bovenstaande maakt dat we kiezen om de dienstverlening te richten op werkontwikkeling. Hierbij bedienen we kandidaten die met ondersteuning in staat zijn om betaald aan het werk te gaan. Soms hebben ze bij dat betaalde werk nog ondersteuning nodig, in andere gevallen kunnen ze het na bemiddeling zelfstandig redden op de arbeidsmarkt. We zetten in op intensieve begeleiding van kandidaten met kwalitatieve gespreksvoering door consulenten en inzet van effectieve ontwikkel en diagnose interventies. Na het passende ontwikkelproces zoeken we een passende werkplek voor de kandidaat. Eenmaal op de werkplek bieden we voldoende begeleiding, zodat het werk ook daadwerkelijk duurzaam is. Voor het vinden van geschikte werkplekken blijven we inzetten op een breed netwerk en goed relatiebeheer met werkgevers uit de regio.

We richten ons specifiek op kandidaten uit de volgende doelgroepen:

- Jongeren
- Statushouders
- Kandidaten met arbeidsbeperking

En waar kiezen we dan niet voor?

Het is onze taak om de doelgroep Participatiewet duurzaam aan het werk te helpen. We kiezen voor werkontwikkeling als richting en focus. Dat betekent dat we onze capaciteit afbouwen die gericht is op het sec matchen van kandidaten aan vacatures. We zien dat deze inzet niet langer volledig effectief is omdat er minder kandidaten direct bemiddelbaar zijn op een bestaande vacature. De (kleine groep) kandidaten die snel aan het werk kan, blijven we direct bemiddelen. Maar steeds vaker moeten we werkplekken creëren met werkgevers of vacatures aanpassen om kandidaten te kunnen plaatsen. De keuze voor werkontwikkeling betekent een focus op werk, en dus niet zorg. Dat betekent dat we ons niet richten op bredere ‘zorgtaken’, daarvoor zijn gemeenten en maatschappelijke organisaties de aangewezen partij.

Bij het implementeren van de budgetkortingen schalen we onderdelen van de dienstverlening af die het minst raken aan de gekozen focus van de dienstverlening. Ook kijken we opnieuw kritisch naar de werkgeversdienstverlening. We handhaven die onderdelen die het beste aansluiten bij de behoefte van de doelgroep en schalen het overige af.

Kaderbrief 2027 - iRvN

Inleiding

Zoals gebruikelijk schetst iRvN in deze kaderbrief de belangrijkste ontwikkelingen en keuzes die de komende jaren richtinggevend zijn voor de samenwerking.

De kaderbrief vormt daarmee de basis voor bestuurlijke en financiële afwegingen. De onderwerpen die hierin worden benoemd, zullen samen met de deelnemers verder worden uitgewerkt en vertaald naar de ontwerpbegroting die in het voorjaar van 2026 wordt voorgelegd.

De digitale ontwikkeling van deelnemers en van iRvN kent een duidelijke richting: veilig, volwassen en efficiënt werken binnen een betrouwbare infrastructuur. Dat vraagt blijvende aandacht voor informatieveiligheid, modernisering van de werkplek, cloudtechnologie en samenwerking. Deze beweging is noodzakelijk om onze publieke taak goed te kunnen uitvoeren, maar zij is niet budgettair neutraal. De keuze om als regio te investeren in volwassenheid en veiligheid is daarmee geen kostenverhoging omwille van techniek, maar een investering in continuïteit, kwaliteit en bestuurlijke betrouwbaarheid.

Ontwikkelingen en kansen

De digitale omgeving verandert snel en dat biedt kansen om de gemeentelijke dienstverlening slimmer, veiliger en toekomstbestendig te maken. Het applicatielandschap van deelnemers verandert ingrijpend, wordt flexibeler en innovatiever. Dat vraagt van iRvN ondersteuning op meerdere fronten, zowel on premises als in de cloud, en leidt tot meer aandacht voor regie, beveiliging, leveranciers- en contractmanagement.

Informatieveiligheid ontwikkelt zich verder: iRvN verwacht in 2026 aantoonbaar herhaalbaar en voorspelbaar te werken op het gebied van informatieveiligheid, zoals bedoeld in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). (De Baseline Informatiebeveiliging Overheid – BIO – is de landelijke norm die overheidsorganisaties verplicht om informatie en systemen zó te beveiligen dat beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid structureel zijn gewaarborgd.) Dit betreft het zorgvuldig omgaan met informatie, het beheersen van risico's en het borgen van processen die de continuïteit van de dienstverlening ondersteunen.

Voor iRvN is het Third Party Mededeling (TPM)-traject een belangrijk instrument om aan te tonen dat de eigen processen en maatregelen voldoen aan de overeengekomen BIO-afspraken tussen iRvN en deelnemers. Voor de deelnemers betekent het dat voor vragen vanuit eigen auditors over processen die door iRvN uitgevoerd worden (zoals back up en rechtentoekenning binnen in-, door- en uitstroom) verwezen kan worden naar iRvN. De ontwikkelingen rond informatieveiligheid maken duidelijk dat dit een doorlopend proces is, waarin nieuwe technologie, veranderende dreigingen en aangescherpte wetgeving voortdurend aanpassing

vragen. We zullen hierin waarschijnlijk nooit ‘klaar’ zijn, maar wél blijvend aantoonbaar werken aan verbetering, borging en volwassenheid.

De toepassing van kunstmatige intelligentie biedt nieuwe mogelijkheden om processen slimmer in te richten, de dienstverlening te verbeteren en medewerkers te ondersteunen. iRvN ontwikkelt, zo veel als mogelijk samen met deelnemers, hiervoor instrumenten, kennis en kennisontwikkeling bij de deelnemers, en ook de mogelijkheid om AI in de eigen omgeving en infrastructuur te gebruiken, zodat deelnemers AI verantwoord en veilig kunnen toepassen.

Daarnaast voert iRvN concrete projecten uit die bepalend zijn voor de kwaliteit van de dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn de aanbesteding en implementatie van het netwerk (2025–2027), de heroriëntatie op TopDesk, verdere uitbouw van in-, door- en uitstroomprocessen en autorisatietoekenning en -monitoring, het sturen op KPI’s voor techniek en dienstverlening, en de verdere uitrol en implementatie van M365 en nieuwe Office-versies.

Voor de doorontwikkeling van M365 is in de afgelopen jaren, naast structurele inzet, ook incidentele capaciteit beschikbaar gesteld. Deze tijdelijke aanvulling maakte het mogelijk om te blijven ontwikkelen en in te spelen op de verschillende ambities, tempo’s en behoeften van de deelnemers. In het eerste kwartaal van 2026 brengen iRvN en de deelnemers gezamenlijk in beeld welke structurele inzet vanaf 2027 nodig is om het platform stabiel en toekomstbestendig te beheren en door te ontwikkelen.

De combinatie van structurele en incidentele inzet heeft de afgelopen jaren de noodzakelijke flexibiliteit geboden om te leren, te ontwikkelen en voortgang te boeken binnen een dynamisch speelveld. Ook in de komende periode blijft het belangrijk om ruimte te houden voor die wendbaarheid: deelnemers verschillen in ambitie en tempo, en geopolitieke en technologische ontwikkelingen maken dat prioriteiten kunnen verschuiven.

Big Tech en geopolitieke ontwikkelingen

De digitale werkelijkheid wordt steeds sterker beïnvloed door geopolitieke ontwikkelingen en de afhankelijkheid van grote, vaak mondiale leveranciers. Deze ontwikkeling raakt ook de deelnemers in het Rijk van Nijmegen: terwijl het gebruik van cloudtoepassingen toeneemt, worden vraagstukken rond data-opslag, privacy, continuïteit en digitale soevereiniteit steeds meer bestuurlijke thema’s.

iRvN acht het daarom noodzakelijk om kritisch te blijven op het gebruik van deze leveranciers en op het risico van lock-ins. Tegelijkertijd is het onvermijdelijk dat bestaande afspraken en diensten niet van de ene op de andere dag kunnen worden beëindigd. De uitdaging is om binnen deze realiteit bewuste bestuurlijke keuzes te maken over waar data zich bevindt, onder welke voorwaarden deze wordt beheerd en hoe afhankelijkheden worden geminimaliseerd.

iRvN onderzoekt in 2026 actief alternatieven waar dit mogelijk is, en implementeert die – samen met deelnemers – waar dit zinvol en uitvoerbaar is. Daarmee dragen we gezamenlijk bij aan een

evenwichtige, toekomstbestendige en bestuurlijk verantwoorde digitale infrastructuur voor de regio.

Eigen infrastructuur

Naast de beweging naar cloud en SaaS blijft de eigen infrastructuur van iRvN van groot belang. Deze infrastructuur moet robuust en veilig zijn, maar tegelijk flexibel genoeg om in te kunnen spelen op vraagstukken en opgaven die nu nog niet bekend zijn. Daarmee legt iRvN een duidelijke verbinding met de cloudstrategie en de hybride werkplekconcepten die in ontwikkeling zijn.

Ook bij verdere 'versaasing' en cloudmigratie blijft er noodzaak voor de aanwezigheid, inrichting, monitoring en beheer van veilige mobiele devices (laptops en smartphones), bekabelde en veilige infrastructuur en access points. Hiervoor organiseert iRvN 24/7 bewaking, monitoring en respons (voortdurende opvolging).

De huidige Citrix-omgeving blijft voorlopig bestaan, maar iRvN verwacht dat het gebruik daarvan de komende jaren geleidelijk zal afnemen. Deze ontwikkeling sluit aan bij de regionale cloudstrategie, waarin deelnemers stap voor stap hun on-premises applicaties uitfaseren en overstappen op SaaS- en clouddiensten. In dat licht is het van belang dat de volgende aanbesteding voor de on premises back-up en storage — die formeel in 2026 moet starten en in 2027 moet zijn afgerond — qua omvang minimaal kan blijven.

Met betrekking tot de Citrix-omgeving inventariseert iRvN het Citrix-gebruik en stimuleert alternatieven. Het is een keuze van de deelnemers of en hoe deze alternatieven worden ingezet.

De verdere uitvoering van de regionale cloudstrategie vraagt om incidentele middelen voor uitwerking en implementatie. Op dit moment is sprake van een globale inschatting, waarbij afgesproken is dat iRvN in een vervolgopdracht gevraagd zal worden de visie en strategie te vertalen naar een concrete technische doelarchitectuur. Daarbij wordt ook rekening gehouden met een strategisch personeelsontwikkelingstraject, waarvoor naar verwachting eenmalig circa €250.000 aan ontwikkelkosten en €400.000 aan frictiekosten nodig zal zijn. De precieze detaillering hiervan zal onderdeel uitmaken van die vervolgopdracht.

De cloudstrategie is geen technologische keuze op zichzelf, maar een noodzakelijke stap om de continuïteit te waarborgen en toekomstbestendig te blijven. De incidentele middelen die hiervoor nodig zijn, zijn een investering in kwaliteit en wendbaarheid, niet louter een kostenpost.

In aansluiting op de cloudstrategie en de verdere migratie van gemeentelijke data naar Microsoft 365, zal iRvN vanaf 2026 de back-upvoorziening voor M365 implementeren. Deze voorziening is essentieel voor de continuïteit en herstelbaarheid van gegevens en sluit aan bij de eisen uit de BIO en NIS2.

Voor de uitvoering hiervan worden vanaf 2026 kosten gemaakt van €500.000 per drie jaar. Deze structurele voorziening wordt vanaf 2027 opgenomen in de meerjarenbegroting.

Regionale i-samenwerking

In de regio loopt een traject om te verkennen hoe de samenwerking op het gebied van informatisering verder kan worden versterkt. De Kring van gemeentesecretarissen heeft hiervoor in 2025 het initiatief genomen. Het proces richt zich op het in beeld brengen van de huidige situatie, het formuleren van scenario's en het voorbereiden van bestuurlijke keuzes.

De eerste analyses laten zien dat de i-functie bij veel deelnemers qua omvang en positionering nog niet overal aansluit op de toenemende digitale opgaven. De uitkomsten van het traject worden eind 2025, begin 2026 verwacht en kunnen van invloed zijn op de verdere invulling van de opdracht en rol van iRvN vanaf 2027.

Dienstverlening van iRvN

iRvN is een ICT-dienstverlener en een samenwerkingsverband ván en voor de deelnemers. De dienstverlening van iRvN is erop gericht deelnemers in staat te stellen hun publieke taak goed en betrouwbaar uit te voeren. Dat vraagt om een professionele organisatie die voortdurend meebeweegt met de veranderende eisen van de digitale samenleving.

Door samenwerking bundelt iRvN kennis en kracht, waardoor schaalvoordelen worden gerealiseerd, de kwaliteit stijgt en risico's afnemen. Zo maakt iRvN namens de deelnemers waar wat afzonderlijk niet haalbaar zou zijn.

Daarnaast meet iRvN systematisch hoe de dienstverlening wordt ervaren. Uit de laatste metingen blijkt een overwegend positief beeld (IT Happiness 7,3), maar ook verbeterpunten, zoals de werkplekomgeving. Deze signalen neemt iRvN nadrukkelijk mee in de verdere ontwikkeling van de diensten en de actualisatie van de diensten- en productencatalogus.

Beveiliging van hardware

De beveiliging van hardware staat onverminderd hoog op de agenda. Geopolitieke spanningen, de toename van cyberaanvallen en de inzet van kunstmatige intelligentie vergroten de druk op systemen. Voor iRvN betekent dit dat hardware en netwerken continu, dag en nacht, worden gemonitord en getest. Het is noodzakelijk dat het MDM/MAM-beleid op korte termijn wordt vastgesteld, zodat iRvN en de deelnemers mobiele apparaten op een uniforme, veilige en beheersbare wijze kunnen inzetten en beheren.

De implementatie van het MDM/MAM-beleid vergt een substantiële investering in licenties, projecturen en beheer. Op basis van een eerste analyse wordt uitgegaan van een projectinvestering van circa €270.000 en een structurele jaarlijkse stijging van de kosten met ongeveer €1,1 miljoen. Het betreft een eerste inschatting die is gebaseerd op een algemene analyse van benodigde licenties, beheerinzet en het aantal te beheren devices. De nadere

detaillering van deze financiële gevolgen zal plaatsvinden op basis van een opdracht aan iRvN en betrokkenen uit de regio om de implementatie verder uit te werken en voor te stellen hoe het beleid praktisch kan worden ingevoerd.

Deze investeringen zijn onlosmakelijk verbonden met de keuze om de digitale omgeving van de deelnemers veilig, beheersbaar en toekomstbestendig te houden. Veiligheid en volwassenheid vragen structurele inzet, maar leveren ook continuïteit, efficiëntie en vertrouwen op.

Informatieveiligheid

Als samenwerkingsorganisatie draagt iRvN, namens de deelnemers, een bijzondere verantwoordelijkheid voor het veilig beheren van infrastructuur, haar eigen bedrijfscontinuïteitsplan en het zorgvuldig omgaan met gegevens van inwoners en bedrijven. Regionale samenwerking is hierbij onmisbaar. De gezamenlijke inzet van CISO's, het Regionaal Tactisch Overleg en iRvN versterkt de positie van de deelnemers en verhoogt het niveau van beveiliging.

Tegelijkertijd blijft iRvN voldoen aan wettelijke verplichtingen, zowel nationaal (BIO2) als Europees (NIS2). Omdat wet- en regelgeving zich ontwikkelt in de pas met nieuwe dreigingen, geldt dit ook voor de organisatie. Het is daarom van groot belang dat iRvN aantoonbaar een volwassen niveau bereikt en behoudt in informatieveiligheid en procesborging. Daarnaast vraagt beveiliging nadrukkelijk ook om bewustzijn (awareness) bij alle medewerkers en gebruikers; het veilig omgaan met informatie en systemen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De verdere versterking van informatieveiligheid vraagt ook om aanvullende middelen. De eisen uit nationale en Europese regelgeving (BIO2, NIS2) en de toename van digitale dreigingen maken structurele investeringen onvermijdelijk. Over de financiële vertaling hiervan wordt in het Regionaal Strategisch I-Overleg nadere afstemming gezocht.

Duurzaamheid

In eerdere stukken, zoals de Tussenrapportage 2025 en de Begroting 2026–2029, heeft iRvN duurzaamheid expliciet benoemd als thema. iRvN zet deze lijn door en werkt aan duurzaamheid in zowel de manier van werken als in het verwerken van apparatuur en middelen. Daarnaast besteedt iRvN aandacht aan de groene mobiliteit van medewerkers en, waar het kan, heeft zij aandacht voor het energieverbruik en de duurzaamheidsimpact bij aanbestedingen van clouddiensten, SaaS-oplossingen en AI-toepassingen. Duurzaamheid blijft daarmee een integraal onderdeel van de strategie van iRvN en van de samenwerking met de deelnemers.

Externe context

De landelijke bewegingen rond Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), NL DIGIbeter Agenda Digitale Overheid, Common Ground, Samen Organiseren en Collectivering Digitalisering zijn richtinggevend voor de keuzes die deelnemers gezamenlijk maken. Ook vraagstukken rond datasoevereiniteit en de beweging naar een ICT3.0-wereld, waarin de toegevoegde waarde van informatisering centraal staat, spelen nadrukkelijk mee. iRvN ziet het als een gezamenlijke

opgave om de landelijke ontwikkelingen op het gebied van digitalisering te vertalen naar de regionale praktijk. Daarbij vervult iRvN een ondersteunende en verbindende rol, in nauwe samenwerking met de gemeenten die hierin beleidsmatig het voortouw hebben.

Uitdagingen en aandachtspunten

De genoemde ontwikkelingen komen allemaal tegelijk, terwijl het bestaande werk onverminderd doorgaat. Dat vraagt van iRvN voortdurende aandacht voor de noodzakelijke balans tussen voortgang en continuïteit. We bevinden ons in een overgangsfase van oude, lokaal ingerichte voorzieningen naar moderne, regionale oplossingen. Oud en nieuw zullen tijdelijk naast elkaar bestaan, omdat de overstap gefaseerd moet verlopen. Op termijn is dat niet houdbaar. De komende jaren staan daarom in het teken van vernieuwing, afbouw en keuzes die leiden tot een toekomstbestendige inrichting — met bijbehorende financiële consequenties, doordat tijdelijk in beide omgevingen middelen en capaciteit nodig zijn.

Traditioneel technisch beheer neemt af, maar de behoefte aan advisering, regievoering, audits en procesgericht werken groeit. Daarmee verandert de aard van het werk en neemt ook de complexiteit toe. Deze toegenomen complexiteit wordt zichtbaar in de combinatie van cloud en on-premises, in de strenger wordende eisen voor digitale veiligheid en in de voortdurende afhankelijkheid van leveranciers.

Daar komt bij dat de arbeidsmarkt krap blijft, zeker voor specialistische functies. Tot nu toe lukt het iRvN om vacatures in te vullen en medewerkers te behouden, maar dat vraagt blijvende aandacht voor opleiding, ontwikkeling en inhuur waar nodig.

Daarnaast nemen de kosten toe. Geopolitieke ontwikkelingen leiden tot hogere kosten bij leveranciers en de noodzaak om zowel in cloudvoorzieningen als in on-premises infrastructuur te blijven investeren zorgt voor een dubbele belasting. In de Kaderbrief 2026 en de Tussenrapportage 2025 heeft iRvN dit al benoemd. Samen met het Regionaal Strategisch I-Overleg werkt iRvN daarom aan vertalingen in geld en tijd, zodat de financiële impact beheersbaar blijft en in de begroting kan worden opgenomen.

Wat er moet gebeuren

Om dit alles in goede banen te leiden, is nauwe samenwerking en afstemming nodig. Deelnemers en iRvN bepalen samen wat lokaal moet worden opgepakt en wat regionaal beter georganiseerd kan worden.

Binnen de eigen organisatie bouwt iRvN verder aan een robuuste en wendbare structuur. De indeling in Beheer & Beveiliging en Dienstverlening heeft zich bewezen als een duidelijke en effectieve basis en wordt verder geoptimaliseerd. Tegelijkertijd breidt iRvN de aandacht uit naar regievoering, communicatie, kwaliteit en audits, service level management en procesgericht werken. Ook projectmatige samenwerking met de deelnemers wordt steeds belangrijker om vernieuwing in co-creatie tot stand te brengen.

Met 5.600 werkplekken behoort iRvN tot de grotere samenwerkingsverbanden in Nederland. Dit brengt een verantwoordelijkheid met zich mee die alleen kan worden gedragen door blijvend te investeren in professionalisering. Dat geldt voor de techniek, maar zeker ook voor de organisatiekracht en de mensen die het werk uitvoeren.

Tot slot

De digitale transitie, de cloudstrategie, informatieveiligheid, de moderne werkplek, de toepassing van AI en de borging van een robuuste infrastructuur komen in de komende periode samen. Dat betekent dat er veel werk op iRvN afkomt. Het realiseren van deze digitale ambities vraagt om bestuurlijk besef dat kwaliteit, veiligheid en samenwerking structurele investeringen vergen. De beweging die we als regio maken is daarmee niet gericht op uitbreiding, maar op versterking: we investeren vandaag om ook morgen betrouwbaar, efficiënt en veilig te kunnen werken.

Gemeente Wijchen

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

MGR Rijk van Nijmegen
t.a.v. Dagelijks Bestuur
Nieuwe Dukenburgseweg 21A
6534 AD NIJMEGEN

contactpersoon
Huub van Nijnatten
t +31646824186
ons kenmerk
Z/25/328650

datum 30 januari 2026
onderwerp Zienswijze kaderbrief 2027 MGR Rijk van Nijmegen
verzonden

Geacht bestuur,

Wij hebben uw brief van 19 november 2025 met betrekking tot de te hanteren kaders voor de conceptbegroting 2027-2030 ontvangen. In deze brief vraagt u ons voor 1 februari 2026 onze zienswijze kenbaar te maken. In onze vergadering van 29 januari 2026 hebben wij onze zienswijze op de kaders voor de op te stellen ontwerpbegroting 2027-2030 vastgesteld.

Wij geven u naar aanleiding van uw kaderbrief de volgende overwegingen mee voor uw ontwerpbegroting.

Uw module WerkBedrijf

Accenten in uw dienstverlening
U schetst in uw brief budgettaire kansen (impulsgelden, ca. € 1,1 miljoen jaarlijks) en uitdagingen (begeleiding beschut werk op basis van realisatie en niet langer de "taakstelling" van het Rijk, een korting van ca. € 1,8 miljoen structureel). U introduceert daarbij "accenten" in uw dienstverlening, als richtsnoer voor hoe deze kansen en uitdagingen goed te implementeren. Het komt ons voor dat noch de veranderingen op de arbeidsmarkt noch de ontwikkeling van uw kandidatenpopulatie zoals u die in uw brief omschrijft significant afwijkt van de schets in het huidige beleidskader dat wij twee jaar terug hebben vastgesteld. Hoewel wij, gezien de toenemende complexiteit, begrip hebben voor de teruglopende resultaten hadden wij een meer kritische en creatieve blik op uw eigen dienstverlening verwacht. Tegelijkertijd menen wij dat de inhoudelijke richting van uw dienstverlening een bevoegdheid is van ons als raad. Wij vragen u terughoudend te zijn in het uitwerken en implementeren van beleidsimpulsen die doorwerken tot voorbij de tweede helft van 2027. Wij stellen een nieuw beleidskader vast halverwege het begrotingsjaar waar uw kaderbrief over handelt.

Plan impuls werkontwikkeling
In de bijlage bij uw kaderbrief is het 'Plan impuls werkontwikkeling' opgenomen. Een plan zoals u dat al aankondigde in uw vorige kaderbrief ten behoeve van de begroting 2026.

Wij juichen een impuls op de door u genoemde dienstverlening (beschut werk, onderzoek & diagnose, begeleiding op de werkplek) toe. Uw plan geeft echter nergens aan welke (extra) resultaten en effecten u verwacht van deze specifieke impuls. Wij gaan er vanuit dat u, specifiek voor deze extra middelen, de kosten en de verwachtte resultaten en effecten inzichtelijk maakt in uw komende ontwerpbegroting. Terecht merkt u zelf in de bijlage van uw plan op dat "uitgangspunt is dat we met investeringskansen geen 'gaten dichten'. Een rapportage, specifiek over het impulsbudget, binnen de reguliere P&C-cyclus biedt ons ook de mogelijkheid dit beter te monitoren en te evalueren. Dat lijkt ons van belang ten behoeve een mogelijke bijstelling van deze meerjarige lijn van werken, onder andere bij het ontwikkelen van een nieuw beleidskader. Wij wijzen er daarbij op dat het impulsbudget door het Rijk niet uitsluitend is bedoeld om sociaal ontwikkelbedrijven financieel te ondersteunen bij de noodzakelijke transformatie van de sociale infrastructuur; gemeenten kunnen hierin ook hun rol nemen.

Bestemmingsreserve risico's participatiebudget
Tot slot wijzen wij u erop dat wij kritisch kijken naar reserves die op afstand van onze budgettaire invloed geplaatst zijn; als gemeenteraad verwachten betrokken te worden bij eventuele besluiten tot dotatie en onttrekkingen aan de opgerichte risicoreserve middels een zienswijze.

Uw module IRvN

Noodzakelijkheid strategische projecten
We beamen dat de strategische projecten cloudstrategie, Mobile Device Management (MDM), Microsoft 365 (M365) en het beveiligingsprogramma momenteel de belangrijkste regionale projecten betreffen. In het college van Wijchen is bestuurlijk besloten om het regionale voorkeursscenario te laten uitwerken dat moet leiden tot intensivering van de regionale i-samenwerking. We willen hierbij opmerken dat áls op een later moment op regionaal niveau onverhoopt de bestuurlijke keuze wordt gemaakt de i-samenwerking niet te intensiveren maar juist af te bouwen, deze projecten ons inziens noodzakelijk blijven en afgerond moeten worden. Omdat de beoogde projectresultaten ook vereist zijn voor het succesvol voortzetten van de samenwerking tussen individuele gemeenten en iRvN.

Meerkosten strategische projecten
De regionale strategische projecten cloudstrategie, MDM en M365 brengen extra incidentele en structurele kosten met zich mee. Het is nu nog niet duidelijk hoeveel extra kosten. Wij verzoeken u om, in samenwerking met de deelnemers, deze kosten zo spoedig mogelijk in beeld te brengen en concreet te maken. En deze tijdig op te nemen in uw voorstel voor de meerjarenbegroting. Zodat dit goed aansluit op het gemeentelijke begrotingsproces.

Structurele middelen Microsoft 365
Voor de doorontwikkeling van M365 zijn de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld. Zodat we met het M365 platform steeds beter digitaal kunnen gaan samenwerken. Wij zijn het eens met uw constatering dat het passend was om hiervoor (ook) middelen met een incidenteel karakter beschikbaar te stellen. Echter vinden wij

niet dat we deze lijn nog veel langer kunnen doortrekken, zoals u impliciet *lijkt* voor te stellen in 'Bijlage 2. iRvN kaderbrief 2027':

"De combinatie van structurele en incidentele inzet heeft de afgelopen jaren de noodzakelijke flexibiliteit geboden om te leren, te ontwikkelen en voortgang te boeken binnen een dynamisch speelveld. Ook in de komende periode blijft het belangrijk om ruimte te houden voor die wendbaarheid..."

We erkennen dat wendbaarheid in deze fase belangrijk blijft en daar willen wij ook op inzetten. Maar we komen nu op een punt dat deelnemers en IRvN samen toe moeten kunnen werken naar een meer voorspelbare wijze van financiering. Op basis van benodigde structurele middelen, op te nemen in de meerjarenbegroting, om M365 blijvend te kunnen beheren en doorontwikkelen per 2027. Dit willen wij samen met u in beeld gaan brengen in Q1 van 2026. Zoals u ook al beschrijft.

'Big tech' en soevereiniteit
U geeft aan dat *'in aansluiting op de cloudstrategie en de verdere migratie van gemeentelijke data naar Microsoft 365, iRvN vanaf 2026 de back-upvoorziening voor M365 zal implementeren. Deze voorziening is essentieel voor de continuïteit en herstelbaarheid van gegevens en sluit aan bij de eisen uit de BIO en NIS2'*.
Belangrijk om hierbij te vermelden, is dat deze back-up voorziening niet bij Microsoft zelf wordt ondergebracht maar bij een Europees bedrijf. Hiermee worden we minder afhankelijk van Microsoft en zetten zo óók een belangrijke stap in onze soevereiniteit. Dit is belangrijk voor gemeente Wijchen. Op 25 september 2025 hebben wij als raad een informatienota behandeld over een schriftelijke vraag. Onderwerp van de vraag was de afhankelijkheid van Microsoft. De kernboodschap van deze nota was dat we als raad van Wijchen en als Werkorganisatie Druten Wijchen de noodzaak inzagen om regionaal het gesprek aan te gaan over hoe we minder afhankelijk kunnen worden van Microsoft. Dit gesprek hebben we vervolgens gevoerd binnen het RTiO en RSiO. Deze back-up voorziening zien wij hierin als een belangrijke en mooie eerste stap.

Wij wensen u succes en wijsheid toe met de werkzaamheden rondom het opstellen van de ontwerpbegroting 2027 – 2030 en de jaarrekening 2025.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad van Wijchen

R. Helmer-Englebert
voorzitter

R.B. Waumans
griffier

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7408
Extern Zaak ID	Z/25/325041
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.d
Titel	325041 Beslisnota Budgetsubsidie noorderlicht 2026
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
325041 Beslisnota Budgetsubsidie noorderlicht 2026
Noorderlicht begroting 2026 2027
Brief begroting SBSN 2026-2027

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	9 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. aan Stichting Noorderlicht een budgetsubsidie te verlenen van € 58.000,- per jaar voor het jaar 2026 volgens bijgevoegde subsidiebeschikking.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. aan Stichting Noorderlicht een budgetsubsidie te verlenen van € 58.000,- per jaar voor het jaar 2026 volgens bijgevoegde subsidiebeschikking.

Gemeente
Wijchen

Openbaar Zaaknummer: Z/25/325041

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Budgetsubsidie noorderlicht 2026

Collegedatum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. aan Stichting Noorderlicht een budgetsubsidie te verlenen van € 58.000,- per jaar voor het jaar 2026 volgens bijgevoegde subsidiebeschikking.

Aanleiding
We verlenen meerjarig budgetsubsidies aan Stichting Brede School Noorderlicht voor de exploitatie van haar gebouw en de organisatie van activiteiten. Volgens artikel 5 van de Subsidieregeling Wijchen 2021 besluit u over de verlening van budgetsubsidies.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
29-04-2024	Z/24/228955 Budgetsubsidie Stichting Noorderlicht 2024-2025

Gewenst resultaat
Instandhouding van het Noorderlicht als maatschappelijke accommodatie voor onze inwoners.. Het gebouw helpt mee om onze doelen in het sociaal domein te bereiken

Argumenten
1.1 Het Noorderlicht zorgt voor verbondenheid in Wijchen
Stichting Noorderlicht beheert het gebouw voor ons. Zij ondersteunt veel sociale, culturele en sportieve activiteiten. Hierdoor heeft het gebouw een duidelijke meerwaarde voor inwoners

1.2 De stichting beheert het gebouw goed
De stichting mag het gebouw gratis gebruiken volgens een vereenkomst[1].Ze verhuurt vooral aan non-profitorganisaties op het gebied van cultuur, recreatie, sociaal werk, sport en zorg. Wij zijn tevreden over hoe de stichting dit doet.

[1] In de overeenkomst zit een demarcatielijst. Hierin staat ieders verantwoordelijkheid voor het onderhoud.

1.3 De gemeente ontvangt de kale huur bij commerciële verhuur
De stichting verhuurt ook aan commerciële partijen, maar alleen als zij passen bij het brede schoolconcept[2]. Bij deze huurders helpen wij de stichting met het opstellen van het contract. Zo zorgen we ervoor dat deze huurders meebetalen aan het onderhoud en de kapitaallasten[3]. Als de stichting verhuurt aan commerciële partijen, betaalt de huurder servicekosten én kale huur. De kale huur draagt de stichting af aan de gemeente.

1.4 De stichting werkt efficiënt en zorgvuldig
Volgens de afspraken met de stichting betaalt de gemeente het tekort op de exploitatie. De stichting werkt zorgvuldig en doet haar best om het gebouw goed te gebruiken en te verhuren.

1.5 Een subsidie voor één jaar past bij de huidige situatie
De stichting heeft een nieuw bestuur en werkt aan nieuwe plannen. Deze plannen zijn nog niet afgerond. Daarom geven we voor 2026 een subsidie voor één jaar. In 2027 kunnen we opnieuw kijken naar een meerjarige subsidie. De regeling valt onder de Algemene Subsidieverordening 2018 en de Subsidieregeling Wijchen 2018[4].

Tegenargumenten en risico's
1.1 Het nieuwe bestuur moet nog goed opstarten
De stichting heeft een nieuw bestuur en vernieuwde statuten. Er is ook een stuurgroep met hoofdgebruikers. Zij werken samen aan activiteiten en plannen voor Wijchen Noord. Een subsidie voor één jaar geeft duidelijkheid in deze overgangsfase.

Financiële gevolgen

De kosten voor 2026 bedragen € 58.000, dit is voorzien in de begroting.

Communicatie
De stichting is akkoord met de voorgestelde budgetsubsidies voor 2026.

Inwonersparticipatie
Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na uw besluit kan de Griffier de bijgevoegde subsidiebeschikking tekenen. Deze beschikking geeft in 2024 en 2025 aanspraak op budgetsubsidie.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

[2] Dat zijn: De eerste stap voor BSO, Entrealindenhout, Kinderfysio Kids2Move,UNIK & Logopedie Praktijk Wijchen
[3] We houden rekening met de Wet markt en overheid en voorkomen oneerlijke concurrentie bij verhuur.
[4] Zie artikel 12, lid 4 van Algemene Subsidieverordening en artikel 5 van Subsidieregeling Wijchen

Voorstel
Advies

Stichting Brede school Noorderlicht

Begroting 2026 - 2027 Staat van Baten en Lasten

5-sep-25

Baten	Werkelijk 2024	Begroot 2026	Begroot 2027
Verhuuropbrengsten	€ 231.993	€ 238.250	€ 249.150
Doorbelaste heffingen	€ 2.718	€ 2.800	€ 2.900
Gemeentelijke subsidie	€ 75.800		
Vergoeding gymzaal	€ 10.421	€ 10.500	€ 10.600
	€ 320.932	€ 251.550	€ 262.650

Lasten			
Personele lasten	€ 39.403	€ 44.955	€ 46.660
Afschrijvingen bedrijfsinventaris	€ 4.829	€ 4.900	€ 4.900
Overige personeelskosten	-€ 1.115		
Huisvestingskosten	€ 234.180	€ 242.500	€ 250.500
Verkoopkosten	€ 3.528	€ 3.500	€ 3.675
Kantoorkosten	€ 3.801	€ 4.070	€ 4.450
Algemene kosten	€ 40.530	€ 9.550	€ 10.150
	€ 325.156	€ 309.475	€ 320.335

Saldo baten en lasten	**-€ 4.225**	-€ 57.925	-€ 57.685
Opbrengst rente	€ 2.223	€ 2.000	€ 1.800
Resultaat	**-€ 2.002**	-€ 55.925	-€ 55.885

Vraag aan Gemeente een subidie van 58000 per jaar voor 2026 en 58000 voor 2027

Stichting Brede school Noorderlicht

Begroting 2026 - 2027

Toelichting Staat van Baten en Lasten

5-sep-25

	Werkelijk	Begroot	Begroot
Baten / Omzet	2024	2026	2027
Verhuuropbrengsten regulier	€ 10.047	€ 10.400	€ 10.600
Verhuuropbrengsten partners	€ 6.230	€ 6.450	€ 6.500
Ontvangen kale huursom	€ 66.199	€ 68.150	€ 69.750
Ontvangen servicekosten	€ 159.922	€ 164.500	€ 166.000
Verhuuropbrengsten incidenteel	€ 1.096	€ 1.250	€ 1.300
Omzet doorbelaste heffingen	€ 2.717	€ 2.800	€ 2.900
Vergoeding gymzaal	€ 10.421	€ 10.500	€ 10.600
Omzetderving huur	-€ 11.500	-€ 12.500	-€ 5.000
Subsidie Gemeente	€ 75.800		
	€ 320.932	€ 251.550	€ 262.650
Lasten			
Lonen en salarissen	€ 33.671	€ 35.500	€ 36.750
Sociale lasten	€ 5.733	€ 6.000	€ 6.250
Reiskosten	€ 203	€ 205	€ 210
Vrijwilligersvergoedingen	€ 1.597	€ 2.000	€ 2.200
Overige personeelskosten	-€ 3.469	€ 1.000	€ 1.000
Onkostenvergoeding	€ 554	€ 250	€ 250
	€ 38.289	€ 44.955	€ 46.660
Afschrijvingen bedrijfsinventaris	**€ 4.829**	€ 4.900	€ 4.900
Huisvestingskosten			
Schoonmaakkosten	€ 70.259	€ 82.500	€ 85.000
Overige schoonmaakkosten	€ 4.377	€ 4.500	€ 4.750
Gas	€ 39.460	€ 40.000	€ 41.000
Water	€ 1.309	€ 1.500	€ 1.650
Elektriciteit	€ 25.782	€ 27.000	€ 28.500
Onroerend zaakbelasting	€ 6.662	€ 6.800	€ 6.900
Afvalverwerking	€ 3.056	€ 3.250	€ 3.450
Beveiligingskosten	€ 647	€ 700	€ 750
Onderhoudskosten	€ 2.717	€ 3.000	€ 3.250
Dotatie voorziening groot onderhoud gebou	€ 13.500	€ 5.000	€ 5.000
Kosten tuin	€ 212	€ 250	€ 250
Afdracht gemeente kale huursom	€ 66.199	€ 68.000	€ 70.000
	€ 234.180	€ 242.500	€ 250.500

Verkoopkosten

Reclame- en advertentiekosten	€ 151	€ 250	€ 300
Relatiegeschenken	€ 100	€ 150	€ 175
Representatiekosten	€ 576	€ 500	€ 500
Kosten verhuur / catering	€ 2.701	€ 2.600	€ 2.700
	€ 3.528	€ 3.500	€ 3.675

Kantoorkosten

Kantoorbenodigdheden	€ 291	€ 300	€ 350
Kosten telefonie en internet	€ 1.814	€ 2.000	€ 2.250
Drukwerk	€ 15	€ 50	€ 75
Contributie en abonnementen	€ 18	€ 20	€ 25
Kosten automatisering	€ 451	€ 450	€ 500
Kleine aanschaffingen inventaris	€ 1.212	€ 1.250	€ 1.250
	€ 3.801	€ 4.070	€ 4.450

Algemene kosten

Assurantiepremie	€ 602	€ 650	€ 700
Accountantskosten	€ 7.276	€ 8.000	€ 8.500
Overige algemene kosten	-€ 130		
Betalingsverschillen	-€ 23		
Bankkosten	€ 306	€ 400	€ 450
Kosten communicatieproject	€ 32.500	€ 500	€ 500
	€ 40.531	€ 9.550	€ 10.150

Financiele baten en lasten

Rentebaten	**€ 2.223**	€ 2.000	€ 1.800

Wijchen, 22 september 2025.

Het College van B. & W. van de gemeente Wijchen

Kasteellaan 27

6602 BS Wijchen

I.a.a. De heer L. Daemen, beleidsadviseur Samenleving gemeente Wijchen

I.a.a. Mevrouw I. Mooiman, beleidsadviseur Leefbaarheid gemeente Wijchen

Geachte College

In reactie op de brief van 30 juli 2025 van de heer L. Daemen inzake gebruik gebouw Roerdompstraat 76 en de budgetsubsidie t.b.v. Stichting Brede School Noorderlicht (SBSN) graag het volgende:

- De Jaarrekening en balans SBSN van 2024 is bijgevoegd.
- De Begroting 2026-2027 treft u eveneens bijgaand aan.

Voor het bestuur benoemd tot en met 31 december 2024 van de SBSN is de Jaarrekening en balans SBSN 2024 de eerste verslaglegging waarvoor verantwoording wordt genomen. Voor de begroting 2026-2027 SBSN is het huidige (hieronder genoemde voltallige bestuur) verantwoordelijk.

Het nu (medio 2025) voltallige bestuur heeft zich ingewerkt en georiënteerd op de taken en functie van de SBSN. Het bestuur heeft zich inmiddels ook al beraden op een nadrukkelijke koppeling naar de ontwikkelingen van en mogelijke toekomstscenario's voor Wijchen Noord.

Naast de exploitatie van het gebouw, met als doel een op veerkracht en weerbaarheid toegesneden (voorzieningen)aanbod van Wijchen Noord, is hieraan onlosmakelijk een rol en functie verbonden om maatschappelijke belangen, sociale cohesie en verbondenheid verder te ontwikkelingen, uit te bouwen en daarmee de gemeenschap te versterken.

Daartoe wordt al nauw samengewerkt met de stichting MeerVoormekaar, maar er kan en er moet vooral ook meer gebeuren om beoogde (ook statutair benoemde) algemene doelen te realiseren. In de Begroting SBSN 2026-2027 is daarvoor beperkte ruimte, welke aanvulling behoeft.

Het bestuur gaat dit najaar plannen ontwikkelen, uitwerken en verder concretiseren en zullen daarmee bij u op terugkomen.

In uw brief van 30 juli 2025 geeft u aan om met het bestuur SBSN in gesprek te willen gaan over de komende subsidietermijn van tenminste twee jaar. Graag maken wij gebruik van deze uitnodiging en willen onze visie, missie en in voorbereiding zijnde plannen graag met u delen en u vragen om daarin met SBSN samen te werken.

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet.

Het bestuur van de Stichting Brede School Noorderlicht (SBSN)

Anneke Bode (voorzitter)
Hans Peeters (penningmeester)
Ton Weijers (secretaris)
Reint Bos (bestuurslid)
Annelies Janssen (bestuurslid)
Herman Janssen (bestuurslid)

Namens deze.

Ton Weijers, secretaris

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7465
Extern Zaak ID	Z/25/330401
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.e
Titel	330401 Beslisnota Subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
330401 Beslisnota Subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026
Bijlage 1: Subsidieaanvraag GGZ-preventie regio Nijmegen 2026
Bijlage 2: Beschikking subsidie Pro Persona Preventie 2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Een budgetsubsidie van € 17.840, - aan Pro Persona Preventie te verlenen voor de lokale inzet in Wijchen.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. Een budgetsubsidie van € 17.840, - aan Pro Persona Preventie te verlenen voor de lokale inzet in Wijchen.

Zaaknummer: Z/25/330401

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026

Collegedatum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
De gemeenteraad besluit:

1. Een budgetsubsidie van € 17.840, - aan Pro Persona Preventie te verlenen voor de lokale inzet in Wijchen.

Pro Persona Preventie richt zich op het voorkomen van psychische problematiek en het bevorderen van de geestelijke gezondheid. Dit doen ze door overdracht van kennis, aanleren van vaardigheden en het stimuleren tot actie, waarbij de zelfredzaamheid van het individu wordt versterkt. Pro Persona Preventie gaat hierbij uit van de definitie van positieve gezondheid. Hierbij wordt gezondheid gedefinieerd als het vermogen je aan te passen en regie te voeren in relatie tot de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Dit betekent dat gezondheid niet alleen gaat over het voorkomen of behandelen van ziekte, maar ook over het bevorderen van welzijn en veerkracht.

De subsidie van Wijchen maakt deel uit van een regionale subsidie. Het lokale deel voor de inzet in Wijchen a € 17.840,- betalen we zelf. Het regionale deel a € 17.049,- wordt betaald uit SPUK – IZA middelen.

Op grond van artikel 12, vierde lid van de Algemene subsidieverordening Wijchen 2018 is de raad bevoegd tot het verlenen van budgetsubsidies.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
14-01-2025	Z/24/275347 Besluit subsidieverlening collectieve preventie GGZ 2025

Gewenst resultaat
Het ondersteunen van inwoners door het normaliseren, de-stigmatiseren en vroeg-signaleren van psychische problematiek in de samenleving. Daarnaast het informeren van risicogroepen in onze samenleving over wat zij kunnen doen of laten om hun mentale gezondheid te versterken. Verder familie en naasten van mensen met psychische en psychiatrische problematiek sterk en weerbaar houden zodat zijzelf en hun systeem gezond blijven. En het vergroten het preventief vermogen van de samenleving, van inwoners, vrijwilligers en lokale zorg- en welzijnsaanbieders.

Argumenten

1.1 De aanvraag past binnen artikel 5 van de subsidieregeling Wijchen

Het aangevraagde bedrag bedraagt minimaal € 5.000 per jaar (artikel 5 lid 1) en het gaat om een aanvrager met een of meer beroepskrachten in loondienst (artikel 5 lid 2c).

1.2 Voorkomen is beter dan genezen

Het preventieve aanbod van Pro Persona Preventie helpt om GGZ problematiek vroegtijdig te signaleren, te normaliseren en te de-stigmatiseren. Hierdoor worden inwoners met GGZ problematiek en hun naasten passend geholpen wat onnodige verzwaring van problematiek helpt voorkomen en wat ondersteunend is in de beeldvorming van de GGZ problematiek door betrokkenen en de maatschappij.

1.3 De expertise van de Pro Persona Preventie is van toegevoegde waarde

Pro Persona Preventie is een aanvulling in de zorgketen. Pro Persona werkt groepsgericht en collectief. Het aanbod bestaat uit voorlichtingen, workshops, trainingen en deskundigheidsbevordering, zowel online als live. De preventieve doelgroepen waar de afdeling zich op richt zijn inwoners met lichte psychische problemen, familie en naasten van mensen met psychische problemen, vrijwilligers en deskundigen. De plek van GGZ preventie is het voorliggend veld van het sociaal domein. Het is een plaats in de 1e lijn samen met welzijnswerk, GGD gezondheidsmakelaars, sociale wijkteams, scholen, lokale steunpunten voor mantelzorg en vrijwilligerswerk etc..

1.4 Pro Persona Preventie werkt nauw samen met andere organisaties

Pro Persona werkt zowel regionaal als lokaal nauw samen met andere organisaties. In Wijchen betekent dat onder andere dat er samen met MeerVoormekaar trainingen worden aangeboden. Daarnaast neemt Pro Persona Preventie deel aan de regionale werkgroep van de communicatiecampagne ‘Hoe is het?’ over mentale gezondheid en is ze onderdeel van de werkgroep Psychisch Gedoe waarin ze regionaal samenwerkt met MEE Plus en Ixta Noa om psychische kwetsbaarheid bespreekbaar te maken.

Tegenargumenten en risico’s

1.1 AJZ heeft geadviseerd om het aanbod van Pro Persona Preventie in te kopen in plaats van te subsidiëren

De subsidieaanvraag lijkt wat betreft AJZ meer op een overheidsopdracht.
Regionaal wordt dit door Pro Persona Preventie als subsidieaanvraag ingediend waarbij er voor een lokaal deel en een regionaal subsidie verleend wordt. In de regio wordt dit tot nu toe niet herkend als een overheidsopdracht, maar het onderwerp zal naar aanleiding van dit advies regionaal besproken worden met het oog op 2027 en verder.

1.2 De effecten van preventie zijn moeilijk meetbaar

De effecten van preventie zijn moeilijk te meten en niet altijd zichtbaar. Tegelijkertijd geeft Pro Persona Preventie in de verantwoording van 2024 aan dat er 29 deelnemers aan lokale activiteiten hebben meegedaan verdeeld over 7 activiteiten en dat zij dit met een gemiddelde score van 9.1 hebben gewaardeerd.

Financiële gevolgen

Er wordt voor 2026 een bedrag van € 17.840,- verleend voor de lokale inzet in Wijchen. Dit is voor 153 uur inzet. We kennen hierbij de indexatie toe die is gevraagd. De subsidie wordt gedekt vanuit de middelen WMO Inloopvoorziening GGZ.

Uitvoering of Vervolgstappen
In Wijchen stemt Pro Persona Preventie de inzet begin 2026 af over hoe de concrete invulling in 2026 eruit gaat zien. Zo kan er rekening worden gehouden met welke behoefte er is. Het voorstel is in ieder geval een training "Voluit Leven" te organiseren, omdat hier veel vraag naar is en deze bewezen effectief is. Daarnaast is er dan nog ruimte voor bijvoorbeeld een training "Spring" of cursus voor Mantelzorgers. Dit zal in afstemming met lokale partners worden vastgesteld. Voor het aanbod voor jeugd is er samenwerking met MeerVoormekaar. Ook hier zal begin 2026 een concreet voorstel voor de invulling voor 2026 komen.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Advies
- Financieel Adviseur
- AJZ

Bijlagen
- Subsidieaanvraag GGZ-preventie regio Nijmegen 2026
- Beschikking subsidie Pro Persona Preventie 2026

Subsidieaanvraag
GGZ-preventie regio Nijmegen 2026

Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook & Middelaar, Nijmegen en Wijchen.

Contactpersonen Afdeling Pro Persona Preventie
Lonneke van Vugt, coördinator regio Nijmegen
E-mail: L.van.Vugt@propersona.nl
Tel.: 06-46 39 75 53

Adres
Pro Persona, locatie De Braamberg
Wagnerlaan 2
6815 AG Arnhem
Secretariaat: 026 - 312 4483

Gegevens organisatie
Pro Persona afdeling Preventie
Postbus 545, 6800 AM Arnhem
IBAN.nr. NL.70INGB 0654 5822 11, o.v.v. kostenplaatsnummer preventie: 301330

Inhoud

Inleiding 3
- Onze ambities 3
- Doelgroep 3
- Werkwijze 4

Overwegingen 2026 5
- Het belang van GGZ preventie 5
- Visie op mentale gezondheid in de regio en hoe ons aanbod daarbij aansluit 5
- Naasten (jongeren) 5
- Naasten (volwassenen) 6
- Jongeren en volwassenen met milde klachten (angst- en depressie) 6
- Deskundigheidsbevordering en destigmatisering 6
- Samenwerking 6
- Veranderingen in 2026 7

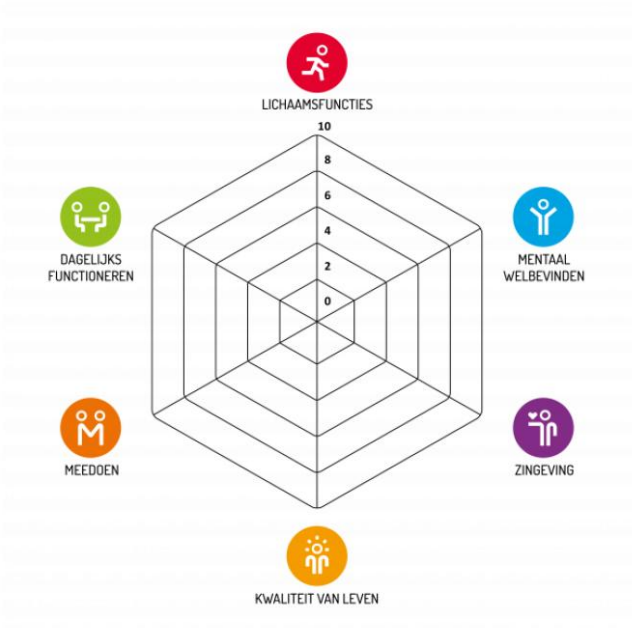
De aanvraag voor 2026 8
- Berg en Dal 9
- Beuningen 10
- Druten 10
- Heumen 10
- Nijmegen 10
- Wijchen 11

Financieel overzicht 2026 13

Nawoord 14

Inleiding

Pro Persona Preventie richt zich op het voorkomen van psychische problematiek en het bevorderen van de geestelijke gezondheid. Dit doen we door overdracht van kennis, aanleren van vaardigheden en het stimuleren tot actie, waarbij de zelfredzaamheid van het individu wordt versterkt. Wij gaan hierbij uit van de definitie van positieve gezondheid. Hierbij wordt gezondheid gedefinieerd als het vermogen je aan te passen en regie te voeren in relatie tot de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Dit betekent dat gezondheid niet alleen gaat over het voorkomen of behandelen van ziekte, maar ook over het bevorderen van welzijn en veerkracht.

Onze ambities

Pro Persona Preventie heeft vier ambities waarbinnen activiteiten plaatsvinden:

1. Normaliseren, de-stigmatiseren en vroeg-signaleren van psychische problematiek in de samenleving.
2. Risicogroepen in onze samenleving informeren wat zij kunnen doen of laten om hun mentale gezondheid te versterken.
3. Familie en naasten van mensen met psychische en psychiatrische problematiek sterk en weerbaar houden zodat zijzelf en hun systeem gezond blijven.
4. Het vergroten van het preventief vermogen van de samenleving, van inwoners, vrijwilligers en lokale zorg- en welzijnsaanbieders.

Wij werken groepsgericht en collectief. Het aanbod bestaat uit voorlichtingen, workshops, trainingen en deskundigheidsbevordering, zowel online als live.
De preventieve doelgroepen waar de afdeling zich op richt op basis van de ambities, zijn inwoners met lichte psychische problemen, familie en naasten van mensen met psychische problemen, vrijwilligers en deskundigen. We richten ons op deze groepen omdat we weten dat het aanbieden aan preventieve activiteiten in deze selectieve groepen, zinvol is.
De plek van GGZ preventie is het voorliggend veld van het sociaal domein. Het is een plaats in de 1e lijn samen met welzijnswerk, GGD gezondheidsmakelaars, sociale wijkteams, scholen, lokale steunpunten voor mantelzorg en vrijwilligerswerk etc.

Doelgroep

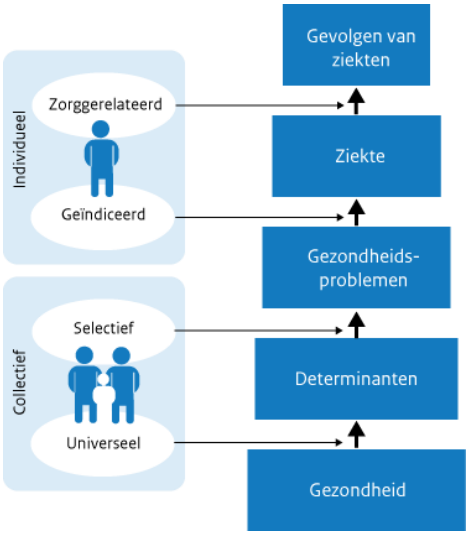
Vanuit Pro Persona Preventie nemen wij een actieve rol in het ondersteunen van mantelzorgers/naasten, van mensen met milde psychische problemen (angst en depressiepreventie) en het ondersteunen van vrijwilligers en professionals in hun taak voor mensen met psychische en psychiatrische problemen. Waarbij we nadrukkelijk aandacht besteden aan de positie van jonge GGZ-mantelzorgers (KOPP/KOV en Brussen).

Werkwijze

Pro Persona Preventie richt zich vooral op selectieve preventie (kwetsbare groepen/risicogroepen) en geïndiceerde preventie (vroeg-signalering en vroeg-interventie). Daarnaast zijn we aanvullend op het gebied van universele preventie en zorg-gerelateerde preventie.

Wij werken zoveel mogelijk groepsgericht en collectief. De samenwerking met lokale partijen is voor een optimaal bereik van risicogroepen van belang.

We werken nauw samen met de gemeenten en met verschillende organisaties en bewoners in de wijken. Dit betreft onder andere de buurtteams, Bindracht 10, Iriszorg, scholen en samenwerkingsverbanden als Kansrijke start. We kijken waar GGZ-expertise nodig is. We proberen aanvullend te zijn op lokale preventieve activiteiten en tegemoet te komen aan lokale behoeften.

Bepalend in de werkwijze is de insteek om vooral bottum-up te kijken wat de behoefte is, integraal samen te werken en van daaruit activiteiten te ontwikkelen en uit te voeren. Dit betekent niet dat we steeds nieuwe trainingen ontwikkelen, maar op basis van onze ervaring ook trainingen kunnen neerzetten waarvan we weten dat ze werken. De vraag of behoefte in bepaalde wijken is bekend, waardoor we interventies proactief kunnen inzetten in bepaalde gebieden zoals ook terug te lezen bij de aangevraagd uren dit jaar. We zoeken bij het aanbod dat volgens ons passend is nadrukkelijk aansluiting en samenwerking met huisarts, gebiedsteam, welzijnswerk, relevante netwerken, organisaties, wijkbewoners en sleutelfiguren en samenwerking met andere spelers in het veld. Daarbij zal GGZ preventie geen onderdeel zijn van een lokaal team, maar vooral samenwerken met en op basis van de behoefte in de wijk, signalen van samenwerkingspartners en de eigen expertise op het gebied van GGZ preventie, voorstellen doen voor preventieve activiteiten in het gebied.

Voorbeelden van de preventieve activiteiten die we op basis van de vraag in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld zijn “Kwetsbaar ouderschap”, de gezondheidswebinars en webinars voor en ouders, voorlichtingenreeksen bij migrantengroepen en vanaf 2025 ook “In verbinding met je kind”.

Onze werkwijze kent de volgende stappen:

Voorbereiding:

- Verkennen van de lokale gezondheidssituatie samen met het netwerk en lokale professionals en waar mogelijk met actieve inwoners.
- De volgende vragen maken deel uit van de verkenning: Wat zijn de prioriteiten? Welke thema’s en behoeften zijn er in het gebied op psychische gezondheid?
- Keuzes maken in de prioriteiten en doelen (zo mogelijk integraal met anderen in het dorp).

N.B. Wanneer prioriteiten bekend zijn dan is het niet nodig om de situatie jaarlijks te verkend te worden. Er vindt dan alleen afstemming plaats of de prioriteiten nog steeds dezelfde zijn.

Uitvoering:

- Onze producten zijn gebaseerd op preventieprogramma’s die landelijk al gunstige resultaten hebben laten zien. Het op maat maken naar aanleiding van vragen doen we in samenspraak met betrokken partners en de doelgroep zelf.
- Uitvoering van activiteiten; waar mogelijk met ervaringsdeskundigen en andere samenwerkingspartners.

Evaluatie en vervolg:

- Monitoring van de resultaten door middel van evaluatie
- Wat zeggen signalen en cijfers? Wat is daarbij nodig vanuit GGZ-preventie?

Overwegingen 2026

Het belang van GGZ preventie

In 2026 willen wij de inwoners van de regio Nijmegen weer passende GGZ-interventies aanbieden. In de volksgezondheidstoekomstverkenning staat dat mentale problemen een van de grootste gezondheidsrisico's vormt voor de toekomst. De coronacrisis heeft bestaande problemen nog scherper aan het licht gebracht en nieuwe problemen veroorzaakt. Een greep uit de cijfers: depressie, angststoornissen en problemen met alcohol en drugs treffen jaarlijks zo'n 1,8 miljoen Nederlanders in de leeftijdsgroep van 18 tot 65 jaar. Circa 840.000 jongeren ervaren mentale uitdagingen en/of klachten, en 1 op de 15 jongeren in Nederland kampt met een depressie; dit zijn 80.000 jongeren tussen de 13 en 18 jaar oud.

Een groot deel van de mensen met psychische problemen komt niet in behandeling of zal geen zorgvraag hebben, blijkt uit onderzoek. Meer dan 50-60% zal zeker een beroep doen op de zorg op komt op een of andere manier in beeld met een vraag. Dergelijke psychische klachten gaan meestal gepaard met maatschappelijke problemen, zoals schoolverzuim bij jeugd, opgeven van werk, of problemen op het werk door het verlenen van mantelzorg, minder inkomsten vanwege ziekte en uitval. Minder kans op de arbeidsmarkt. Financieel minder te besteden. Er zijn minder gelijke kansen in vergelijking met "gezonde personen". Men loopt dus een achterstand op. Zeker omdat terugval na behandeling in de ggz groot is. Bijna 1 op de 3 mensen heeft, ooit in het leven, psychische problemen. Dat betekent dat elk gezin, elke familie ermee in aanraking komt. (Bron: trimbos.nl).

Visie op mentale gezondheid in de regio en hoe ons aanbod daarbij aansluit

Het belang van een goede mentale gezondheid wordt onderschreven in de visie op gezondheid Nijmegen tot en met 2040. Mentale gezondheid is een speerpunt in deze visie. Er worden een aantal aandachtspunten bij genoemd die wij ook als Pro Persona Preventie ondersteunen vanuit onze aanbod en onze expertise.
Zo zien we dat bij de jeugd toenemend psychische klachten worden gerapporteerd en dat hier actie op gewenst is. Een ander doel uit de visie op gezondheid is het de-stigmatiseren en bespreekbaar maken van (beginnende) mentale klachten, daar sluiten wij met ons aanbod op aan.

Naasten (jongeren)

We zien dat in de jeugddoelgroep toenemend klachten worden gerapporteerd. Op het gebied van jeugd is een belangrijke risicogroep voor het ontwikkelen van psychische klachten de KOPP/KOV doelgroep. Binnen de groep GGZ-naasten/mantelzorgers vraagt de KOPP/KOV groep extra aandacht. Psychische en/of verslavingsproblemen van ouders kunnen (ingrijpende) gevolgen hebben voor de kinderen. Ook als deze kinderen zonder problemen opgroeien, hebben zij later in het leven een verhoogd risico zelf psychische of verslavingsproblematiek te ontwikkelen. Uit landelijke onderzoeken komt naar voren dat:

- KOPP/KOV 5x vaker een beroep op de geestelijke gezondheidszorg.
- KOPP/KOV 2 tot 3x zoveel kans hebben op het ontwikkelen van een psychische stoornis of verslaving.
- KOPP/KOV met een ouder met een depressie en/of angststoornis op 35-jarige leeftijd 65% zelf een depressie en/of angststoornis heeft.
- KOPP/KOV met een depressieve ouder 40% zelf een depressie ontwikkelt voor het 18e jaar.
- KOPP/KOV 2 tot 3x zoveel kans hebben op kindermishandeling.

Aandacht voor KOPP/KOV voorkomt problematiek. Uit de factsheet van het landelijke Trimbos Instituut blijkt dat preventieve interventies voor KOPP/KOVV (zoals familie-, moeder-, ouders- of jeugdinterventies) het risico op het ontwikkelen van psychopathologie met 40% terugdringen. Wanneer preventieve interventies worden ingezet, zal dit uiteindelijk resulteren in een afname van het aantal KOPP/KOV dat zelf psychopathologie ontwikkelt. Het is daarbij van belang dat het preventieaanbod niet alleen wordt ingezet wanneer er zorgen zijn over het kind, maar ook al daarvoor.
Het bereiken van de KOPP/KOV doelgroepen is zowel landelijk als binnen de regio Nijmegen een uitdaging. De laatste jaren is er daarom extra ingezet op deskundigheidsbevordering van professionals en andere sleutelfiguren via trainingen 'Kwetsbaar ouderschap' en voorlichting algemeen publiek (expositie KIND van…). Hiervan plukken we inmiddels de vruchten.
Het aanbod dat we verzorgen in de regio breiden we dit jaar daarom graag uit met 2x per jaar een Kwetsbaar ouderschap training.

Naasten (volwassenen)
Voor de omgeving heeft het een enorme impact als een naaste worstelt met een psychische aandoening. Ruim 1 op de 10 mensen die mantelzorger is voor iemand met psychische problemen, heeft zelf een depressie of angststoornis. In de visies vanuit de gemeentes wordt niet expliciet benoemd dat de naasten een doelgroep zijn voor mentale gezondheid interventies. Toch is deze groep vooral een belangrijke groep en in onze ogen passend binnen de ambities. Mantelzorgers GGZ hebben zelf regelmatig milde klachten en voelen zich regelmatig eenzaam, door een beperkt sociaal leven. Dit maakt dat wij zien dat dit een doelgroep is die bediend moet blijven worden in ondersteuning.

Wat vergroot de ervaren belasting bij GGZ-mantelzorgers?
- GGZ-mantelzorgers kampen vaker met schuldgevoelens.
- Door stigma wordt er minder met anderen gesproken over de ervaren problemen.
- Psychische problemen brengen vaker veranderingen in gedrag wat de relatie kan bemoeilijken.
- Mensen met GGZ-problemen worden minder én korter opgenomen waardoor meer wordt geleund op de inzet van naasten
- Naasten van mensen met psychische problemen herkennen zich niet altijd in de term 'mantelzorger'. Zij zijn daardoor minder in beeld bij lokale mantelzorgorganisaties. (factsheet: mantelzorg GGZ MantelzorgNL)

Voor deze groep mensen organiseren we daarom verschillende interventies, omdat gebleken is dat coaching en interventies in groepsverband helpend zijn. We hebben een aantal groepen speciaal voor naasten en nabestaanden. Voorbeelden daarvan zijn: "Psychische problemen in de familie" , "Omgaan met Psychose" en de nabestaandengroep.

Jongeren en volwassenen met milde klachten (angst- en depressie)
In de gezondheidsvisie van Nijmegen staat benoemd dat 1 op de 5 jongvolwassenen matige tot ernstige mentale problemen heeft. We zien de vraag naar interventies of aanbod voor jongeren in de gehele regio stijgen. De webinars en het nieuwe "In verbinding met je kind" zijn interventies die kunnen ondersteunen in het versterken van mentale gezondheid van jongeren. Ook de "Plezier op School" training en ADHD groepen zijn hier voorbeelden van. Daarnaast onderzoeken we op dit moment welke GGZ interventies nog meer bewezen effectief zijn die we eventueel kunnen gaan aanbieden in de toekomst.

Depressie en angststoornissen zijn de meest voorkomende psychische problemen bij de Nederlandse bevolking. Ook binnen regio Nijmegen is een stijging zichtbaar van angst- en stemmingsstoornissen. Waarbij een toename van de risicofactoren stress, financiële stress en eenzaamheid. Dit vraagt ook voor 2025 investering op het gebied van gezondheidsbevorderingen gericht op stresshantering, voorkomen eenzaamheid en preventie van angst- en stemmingsstoornissen. Hierbij valt te denken aan onze webinars maar ook een training "Spring" of "Voluit leven", waarbij veel aandacht wordt gegeven aan zingeving. Zingeving is een belangrijkende beschermende factor bij eenzaamheid en depressie en is daarom een belangrijke sleutel in onze interventies gericht op Jongeren en volwassenen met milde klachten.

Deskundigheidsbevordering en destigmatisering
Een ander doel uit de visie op gezondheid is het de-stigmatiseren en bespreekbaar maken van (beginnende) mentale klachten. Dit is iets wat ook in de regio- gemeenten wordt benoemd in visies, bijvoorbeeld in Heumen, waar Mental Health First Aid (MHFA) specifiek als interventie wordt benoemd. In Nijmegen en Berg en Dal we op basis van vraag ook regelmatig aanbod voor migranten. Spring en AMAL kunnen ingezet worden voor mensen met een migratie-achtergrond. Op het gebied van (de)stigmatisering en bespreekbaar maken van klachten bieden wij ook Mental Health First Aid (MHFA) en Psychiatrie In Vogelvlucht trainingen (PIV) vanuit de subsidie ambulantisering beschermd wonen. Ook zijn we betrokken bij de campagne "Hoe is Het?" en "Psychisch gedoe", in het laagdrempelig aanbieden van educatie maar ook praktische tips rondom het thema mentale gezondheid. Deze worden ook in 2026 voortgezet.

Samenwerking
We zijn blij te lezen dat er in alle gemeenten aandacht is voor mentale gezondheid. Dit blijkt ook uit de campagnes die worden ondersteund vanuit de gemeentes (bijv. Hoe is het? en Psychisch gedoe) Ook zien we steeds meer initiatieven die gericht zijn op het nog beter samenwerken met elkaar. In dit kader blijven wij ook actief deelnemen aan verschillende belangrijke initiatieven zoals Kansrijke Start, GEM, en lokale netwerken die bijdragen aan een preventieve aanpak van mentale gezondheidsproblemen en

het bevorderen van veerkracht binnen de regio. Voor samenwerking en ontwikkeling reserveren we daarom 10% van ons budget.

Wij willen in 2026 onze samenwerkingen binnen regio Nijmegen op dezelfde voet voortzetten als in 2025 en zo aanvullend zijn op bestaande preventieve activiteiten binnen de verschillende gemeenten binnen regio Nijmegen. Ook willen wij blijven investeren in onze samenwerking met lokale partners om preventieve activiteiten samen aan te blijven bieden en de lijntjes zo kort mogelijk te houden om zo de inwoner op de best passende manier te ondersteunen.

Er is jaarlijks afstemming met de beleidsambtenaren van de regiogemeenten over de invulling van de lokale inzet. De regionale inzet hebben we eerder met elkaar geëvalueerd en er is geconcludeerd dat deze voldoet aan de regionale behoeften. Het geeft de mogelijkheid om een zo breed mogelijk aanbod aan te bieden in de gehele regio dat past bij de vraag van inwoners.
Wat betreft de lokale preventieve activiteiten, zal in de loop van dit jaar in gesprek worden gegaan met de verschillende gemeenten en lokale partners binnen de regio Nijmegen om vooruit te blikken op de plannen voor 2026. De komende maanden zullen de gesprekken met de betrokken gemeenten de koers en speerpunten voor 2026 bepalen en zal er in gesprekken met betrokken partners worden bezien wat lokale behoeften zijn, zodat er samen tot concrete en op maat gemaakte afspraken gekomen kan worden.

Veranderingen in 2026

We zijn ons er bewust van dat het belangrijk is om te kunnen verantwoorden waarom wij doen en wat we doen en wat dit oplevert. Daarom zijn we als Pro Persona Preventie bezig met in kaart brengen van onze interventies en daarbij vast te stellen hoe we nog beter de effecten ervan naar voren kunnen laten komen. Daarnaast zijn we intern ook aan het evalueren wat de interventies zijn die het meest effectief zijn en wat we zien als minder effectieve activiteiten. Dit maakt dat we in 2026 meer inzetten op groepen waarvan het effect bewezen is, of groepen waarvan de theorie waarop het gebaseerd is, bewezen is. Losse voorlichtingen of op maat trajecten kunnen we blijven doen, maar alleen als de duidelijke afweging gemaakt is met welk doel.

Daarnaast hebben we gekeken naar hoe we nog efficiënter kunnen werken. Dit heeft als resultaat dat wij een andere ureninzet vragen voor dit jaar. Voor sommige interventies geldt dat we minder uren nodig hebben om dezelfde kwaliteit te leveren, omdat we dingen hebben aangepast in werving of in de samenwerking met andere partners.

Vanuit zowel de gemeente als Pro Persona Preventie, werken we aan een efficiënte inzet van middelen en zorgen ervoor dat de preventieve activiteiten goed aansluiten bij de regionale en lokale behoeften. Zo werken we samen aan het voorkomen van mentale gezondheidsproblemen en het verlagen van zorgkosten, wat de regio Nijmegen sterker en veerkrachtiger maakt.

De aanvraag voor 2026

De hoogte van de subsidieaanvraag per gemeente is gebaseerd op een verdeling naar inwonersaantallen. Voor het regionale deel zijn minder uren begroot dan vorig jaar. Doordat we efficiëntie slagen hebben gemaakt in onze werkwijze kosten een aantal groepen minder uur. Hierdoor komen we uit op een totaal aantal uur van 1175 uur (t.o.v. 1230 uur vorig jaar). In deze uren hebben we ook 2 trainingen kwetsbaar ouderschap begroot. (deze zaten niet in de vorige begroting)

Voor de lokale inzet hebben we hetzelfde aantal uren aangehouden per gemeente als voorgaande jaren evenals de 6% materiaalkosten die lokaal worden gerekend. Voor de inzet geldt dat wij aan het eind van 2025/begin 2026 met de beleidsambtenaren en eventueel samenwerkingspartners een plan zullen maken over de inzet van deze uren. We doen in deze aanvraag wel een voorstel voor de verdeling van (een deel van) de uren. Voor de lokale inzet in Nijmegen zit een voorstel per stadsdeel bijgevoegd, waarbij we ook een deel oningevuld hebben gehouden om in te spelen op vragen die door het jaar heen worden ingediend.

Op de volgende pagina's is eerst het regionale overzicht van de regionale groepen te zien, en daarna een voorstel voor de lokale groepen. Daarna volgt het financieel overzicht voor regionaal en lokaal same

Verdeling van regionale uren

In regioverband is afgesproken dat uit alle kernen van de regiogemeenten inwoners deelnemen aan regionale groepen. Op kleinere schaal (per kern) zouden we de groepen niet kunnen organiseren, omdat er binnen een gemeente te weinig mensen zijn die behoren tot de doelgroep en behoefte hebben aan ondersteuning (bijv. nabestaan na zelfdoding). De materiaalkosten hebben we dit jaar wat naar beneden bijgesteld van 6% naar 4%, omdat we afgelopen jaar zagen dat we voor de regio veelal gebruik maken van eigen ruimtes. Hierdoor hebben we minder materiaalkosten.

Tabel 1: Verdeling van de regionale investering over de groepen: 1175 uur

Cursus	Verwacht Aantal uren	Aantal bijeenkomsten	Aantal trainers	Frequentie (per jaar)	Verwacht Totaal aantal uren
Naasten (volwassenen)					
Psychische problemen in de familie	40	6	1	2	**80**
Omgaan met borderline	85	8	2	1	**85**
Omgaan met psychose	85	6	2	1	**85**
Nabestaan na zelfdoding	85	9	2	1	**85**
Naasten (jeugd)					
Piep zei de Muis	90	10 + 3 ouderbijeenkomsten	2 (1 vanuit financiering Iriszorg)	2	**180**
KOPP/KOV 8-12	50	8 + 1 ouderbijeenkomst	2 (1 vanuit financiering Iriszorg)	2	**100**
KOPP/KOV 13-16	50	8+ 1 ouderbijeenkomst	2 (1 vanuit financiering Iriszorg)	2	**100**
KOPP/KOV 17-25	50	8	2 (1 vanuit financiering Iriszorg)	2	**100**
Jeugd en volwassenen milde klachten					
ADHD	85	8	2	2	**170**
Digitale gezondheidsbevordering	60				**60**
Deskundigheidsbevordering					
Kwetsbaar ouderschap	10	1	2 (1 vanuit financiering Iriszorg)	2	**20**
Ontwikkeling en samenwerking					
Samenwerking en ontwikkeling 10%	110				**110**
Totaal					**1175**

Verdeling van lokale uren

De lokale uren zijn weer verdeeld als voorgaande jaren. Hieronder volgt een voorstel per gemeente voor de invulling van de uren.

Berg en Dal

In Berg en dal vragen we **165 uur** aan. De verdeling van uren zal weer worden vastgesteld in samenspraak met de gemeente. De grove verdeling zal waarschijnlijk alsvolgt zijn:

- 130 uur voor groepen gericht op volwassenen of naasten, afhankelijk van welke groepen we overeenstemmen zullen dit waarschijnlijk 3 activiteiten zijn.
- 35 uur ontwikkeling en samenwerking (o.a. samenwerkingsoverleg met bijvoorbeeld Mantelzorg Berg & Dal, netwerk-lunch-bijeenkomsten en voorlichtingsbijeenkomsten in o.a. ST's)

Voluit leven blijkt een training die voor een grote groep mensen met milde klachten aanspreekt en ook werkt. Ons advies is daarom in ieder geval de training Voluit Leven vanuit deze uren te verzorgen. De investering hiervan wordt op 50 uur geschat. We stemmen de precieze inzet eind 2025/begin 2026 af. Op dit moment wordt er gesproken voor 2025 gesproken over een theatervoorstelling voor ouders en loopt Ria weet Raad in Berg en Dal. De ervaringen van deze activiteiten en het eventuele vervolg in 2026 (en de uren die daarvoor nodig zijn) kunnen we ook afstemmen in ditzelfde overleg.

Beuningen
In Beuningen vragen we **119 uur** aan. De verdeling van uren zal weer worden vastgesteld in samenspraak met de gemeente. De grove verdeling zal waarschijnlijk alsvolgt zijn:

- 50 uur voor groepen gericht op volwassenen of naasten, afhankelijk van welke groepen we overeenstemmen.
- 35 uren voor jeugd.
- 34 uur ontwikkeling en samenwerking (o.a. het Leernetwerk en Mentaal Fit)

We stemmen de precieze inzet eind 2025/begin 2026 af. In 2025 gaat er voor het eerst een theatervoorstelling voor ouders in Beuningen georganiseerd worden. Wanneer dit succesvol blijkt, kan dit mogelijk ook in 2026 ingezet worden. Een voorstel voor de invulling van volwassen uren kan " Voluit leven" of "Spring" zijn. Voor de jeugd uren zouden we kunnen kijken wat de opties zijn voor wederom een theatervoorstelling of de cursus "In verbinding met je kind " kunnen zijn, wanneer deze succesvol blijkt in Nijmegen dit jaar en hier binnen een andere welzijnsorganisatie uren voor zijn (in samenwerking met hen dan oppakken).

Druten
In Druten vragen we **62 uur** aan. De verdeling van uren is als volgt:

- 50 uur activiteit volwassenen
- 12 uur ontwikkeling en samenwerking (o.a. Samen Dichtbij en voorlichting-samenwerkingsoverleg in bijvoorbeeld ST's).

Afgelopen jaren is de training Voluit leven verzorgd in Druten vanuit deze uren. Ons advies is deze ook in 2026 weer in te zetten. We zien dat de vraag naar deze training blijft en we weten dat deze effectief is.

Heumen
In Heumen vragen we **84 uur** aan. In Heumen is onze inzet alsvolgt begroot:

- 65 uur inzet op jeugd activiteiten
- 20 uur samenwerking en overleg (o.a. GEM bijeenkomsten en Netwerk Jeugd Heumen)

Voor de inzet op jeugd geldt dat er afgelopen jaren vanuit ons een rol is in het organiseren van de theatervoorstelling voor ouders waar een deel van onze uren naartoe gaat. Voor het resterende aantal uren zouden we, indien succesvol, volgend jaar een training in "Verbinding met je kind" kunnen organiseren in Heumen, in samenwerking met een andere organisatie. Dit nemen wij als input mee in het afstemming gesprek eind 2025, begin 2026.

Nijmegen
In Nijmegen vragen we **1278** uren aan. In onderstaand schema doen we een voorstel voor de verdeling van uren per stadsdeel. Zoals eerder besproken heeft het onze voorkeur een deel van de uren oningevuld te laten, om in te spelen op de vragen die door het jaar heen op ons af komen. Deze hangen nu onder het kopje stadsbreed. Daarnaast willen we wel de kanttekening doen dat het kan zijn dat de locatie van de training soms toch in een ander stadsdeel kan zijn vanwege bijvoorbeeld het huren van een ruimte. We zien ook dat dit geen drempel hoeft te zijn voor mensen om zich aan te melden. Zeer regelmatig zien we dat deelnemers uit een ander stadsdeel komen. We proberen dus wel door heel Nijmegen aanbod te geven en daarbij in te spelen op de problematiek die in dat stadsdeel speelt, maar wijken hier door omstandigheden ook wel eens van af. Bij het aanbod per stadsdeel is rekening gehouden met de aandachtspunten die benoemd worden in dat stadsdeel en die we zelf zien in dat stadsdeel. In de samenwerkingsuren zijn uren gereserveerd voor o.a. GEM, kansrijke start en samenwerkingsoverleggen met lokale partners.

Tabel 2. Verdeling van groepen over de verschillende stadsdelen in Nijmegen

Cursus	Verwacht Aantal uren	Aantal bijeenkomsten	Aantal trainers	Verwacht Totaal aantal uren
Stadsbreed				
Nader te bepalen	200			**200**
Individuele gesprekken (KOPP/KOV en POM)	2	15	1	**30**
Plezier op School	90	2	2	**90**
Nijmegen-Noord				
In verbinding met je kind	30	3 + 2 digitaal	2 (1 vanuit externe financiering)	**35**
Liever assertiever	35	5	1	**35**
Voluit leven	30	8	1	**50**
Nijmegen-Centrum				
Filmvertoning met nagesprek	25	1	1	**25**
Voluit leven	50	8	1	**50**
Voorlichting reeks migrantengroep	15	3	1 (i.s.m. partner, externe financiering)	**15**
Zorgen voor	30	4	1	**30**
Nijmegen-Oost				
In verbinding met je kind	30	3 + 2 digitaal	2 (1 vanuit externe financiering)	**35**
Minder stress	30	4	1	**30**
Nijmegen-Midden				
Voluit leven	50	8	1	**50**
Voorlichtingenreeks Kwiek	20	4	1	**20**
Nijmegen-Zuid				
Spring	50	8	2 (1 vanuit externe financiering)	**50**
Voluit leven	50	8	1	**50**
Cursus Beter slapen	40	6	1	**40**
Nijmegen-West				
Voluit leven	50	8	1	**50**
Zorgen voor	30	4	1	**30**
Liever assertiever	35	5	1	**35**
Nijmegen-Dukenburg				
Voorlichting reeks migrantengroep	15	3	1 (i.s.m. partner, externe financiering)	**15**
Voluit leven	50	8	1	**50**
Nijmegen-Lindenholt				
Voorlichting reeks migrantengroep	15	3	1 (i.s.m. partner, externe financiering)	**15**
Spring	50	8	2 (1 vanuit externe financiering)	**50**
Ontwikkeling en Samenwerking				
Samenwerking en ontwikkeling	198			**198**
Totaal				**1278**

Wijchen

In Wijchen vragen wij **153 uur** voor:

- 33 uur samenwerking en overleg (Overleg Meervoormekaar en ST's)
- 2 activiteiten gericht op volwassenen (90 uur)

- 1 activiteit gericht op jeugd (30 uur)

In Wijchen stemmen we de inzet eind 2025, begin 2026 af. Ons voorstel is in ieder geval een training “Voluit Leven” te organiseren, omdat hier veel vraag naar is en deze bewezen effectief is. Daarnaast is er dan nog ruimte voor bijvoorbeeld een training “Spring” of cursus voor Mantelzorgers. Dit zullen we in afstemming met lokale partners vaststellen. Voor de invulling van jeugd is er samenwerking met MeervoorMekaar. In 2025 zijn we aan het vaststellen waar we aanvullend op elkaar kunnen zijn en vanuit daar zullen we in eind 2025, begin 2026 met een concreet voorstel voor de invulling komen van jeugd in 2026.

Financieel overzicht 2026

Dit jaar zijn wij ons genoodzaakt onze tarieven aan te passen naar € 110 per uur. In dit uurtarief zitten reiskosten meegerekend. Er worden apart materiaalkosten berekend (zoals ook eerdere jaren) waarvoor we regionaal een percentage van 4% en lokaal een percentage van 6% berekenen. Zodra wij tijdens het subsidiejaar zien dat we een deel van het begrote bedrag aan materiaalkosten niet nodig hebben, zetten we deze om naar uren. Zoals eerder uiteengezet komen we op een aanvraag voor 1175 uur regionaal, en 1861 uur lokaal. In het financieel overzicht zijn de lokale (roze) en regionale kosten (geel) apart beschreven. **Het bedrag dat er per deelnemende gemeente wordt gevraagd is terug te vinden in de kolom "totaal lokale kosten lokale inzet" (roze kolom).** De totale **regionale kosten zijn in 2026 €134.420,00** en de lokale kosten zijn in totaal €216.992,60. In grijs is er een totaal kolom opgenomen per gemeente (lokaal + regionaal, grijze kolom) voor de kosten wanneer er geen regionale financiering komt in 2026. Dit is het bedrag wat we dan in totaal vragen per gemeente.

Tabel 3. Financieel overzicht: Verdeling kosten regionaal en lokaal, uitgesplitst per gemeente.

Gemeente	% (inwoners aantal)	Regionale urenverdeling	Regionale kosten op basis van uren	Materiaalkosten (4% over regionale inzet)	Totaal kosten regionale inzet	Lokale uren	Lokale kosten	Materiaalkosten (6% over lokale inzet)	Totaal lokale kosten lokale inzet	Totaal per gemeente *
regionaal nodig		*1175*								
Beuningen	8,0%	94,56	€ 10.401,51	€ 416,06	€ 10.817,57	119	€ 13.090	€ 785	€ 13.875	€ 24.692,97
Berg en Dal	10,7%	125,97	€ 13.856,78	€ 554,27	€ 14.411,05	165	€ 18.150	€ 1.089	€ 19.239	€ 33.650,05
Druten	5,9%	69,13	€ 7.604,06	€ 304,16	€ 7.908,22	62	€ 6.820	€ 409	€ 7.229	€ 15.137,42
Heumen	5,3%	61,99	€ 6.818,95	€ 272,76	€ 7.091,71	84	€ 9.240	€ 554	€ 9.794	€ 16.886,11
Nijmegen	54,9%	645,54	€ 71.009,17	€ 2.840,37	€ 73.849,53	1278	€ 140.580	€ 8.435	€ 149.015	€ 222.864,33
Mook en Middelaar	2,4%	28,78	€ 3.166,21	€ 126,65	€ 3.292,86	0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.292,86
Wijchen	12,7%	149,03	€ 16.393,32	€ 655,73	€ 17.049,05	153	€ 16.830	€ 1.010	€ 17.840	€ 34.888,85
Totaal	**100,00%**	**1175**	**€ 129.250,00**	**€ 5.170,00**	**€ 134.420,00**	**1861**	**€ 204.710,00**	**€ 12.282,60**	**€ 216.992,60**	**€ 351.412,60**

*Alleen van toepassing wanneer er geen regionale financiering als IZA is.

Nawoord

In de afgelopen jaren hebben we de inwoners van Regio Nijmegen met veel aandacht kunnen helpen bij het versterken van hun mentale gezondheid. We zien dat een groot aantal van de deelnemers met meer vertrouwen in hun toekomst de groep verlaten. Ook geven ze aan blij te zijn met de handvatten die ze krijgen. Het verzorgen van trainingen ook in de toekomst graag doen in de regio.

Namens,

Lonneke van Vugt, coördinator regio Nijmegen en preventiemedewerker jeugd en volwassenen regio Nijmegen

Dieke de Koning, preventiemedewerker jeugd regio Nijmegen
Dominique Ebbeng, preventiemedewerker volwassenen regio Nijmegen
Maite Mutsaers, coördinator Arnhem en preventie medewerker volwassenen

Saskia Daemen, zorgmanager preventie Nijmegen

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
Kees Kerssies
t +31638990463
ons kenmerk
Z/25/330401

datum 6 december 2025
onderwerp Subsidieaanvraag Pro Persona Preventie 2026
verzonden

Beste mevrouw Van Vugt,

We ontvingen op 30 mei 2025 uw aanvraag voor een subsidie van € 17.840,- voor de lokale activiteiten van Pro Persona Preventie van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2026. In deze beschikking informeren wij u over het besluit op uw aanvraag.

Wat hebben wij besloten?
We hebben op 16 december 2025 besloten een budgetsubsidie te verlenen van € 17.840,- per jaar voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2026. We kennen hierbij de indexatie toe die u hebt gevraagd. Deze subsidie ontvangt u voor de activiteiten gericht op volwassenen en op jeugd.

Toepasselijke wet- en regelgeving
Op deze subsidiebeschikking zijn de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), de Algemene Wijchen 2018 (hierna: ASV) en de Subsidieregeling Wijchen 2021 (hierna: subsidieregeling) van toepassing. De subsidie wordt verleend op grond van artikel 5 van de subsidieregeling. U kunt de ASV en de subsidieregeling raadplegen via de website: https://www.wijchen.nl/subsidies-en-leningen.

Onze subsidievoorwaarden
1. U voert de taken/prestaties uit zoals vastgelegd in uw subsidieaanvraag. U mag deze subsidie alleen gebruiken voor de hiervoor genoemde activiteiten, tenzij u schriftelijke toestemming heeft gekregen om de subsidie voor andere activiteiten te gebruiken.
2. Als de algemene reserve aan het einde van de subsidieperiode meer dan 10% van de exploitatieomvang van de aanvrager in het (voor-)laatste boekjaar van die subsidieperiode is, dan zal het College het surplus boven die grens verrekenen met het budget voor de daaropvolgende subsidieperiode of terugvorderen.
3. We verlenen deze budgetsubsidie onder de opschortende voorwaarde dat de raad in de gemeentebegroting voldoende gelden ter beschikking stelt voor de subsidie, conform het bepaalde in artikel 4:34, eerste lid, van de Awb.

Betaling
We maken het volledige subsidiebedrag van € 17.840,- over op rekeningnummer IBAN.nr. NL.70INGB 0654 5822 11, o.v.v. kostenplaatsnummer preventie (301330) op naam van Pro Persona afdeling Preventie. We vermelden hierbij "Subsidieverlening Pro Persona Preventie Wijchen lokale deel 2026".

Subsidie vaststellen
Voor deze subsidie moet u, overeenkomstig artikel 13 van de ASV, uiterlijk 31 mei 2027 een aanvraag tot vaststelling van de subsidie indienen bij het college van burgemeester en wethouders.
Bij de aanvraag voor de vaststelling van de subsidie stuurt u de volgende stukken mee:

- Een inhoudelijk verslag waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn uitgevoerd en aan de voorwaarden is voldaan;
- Een overzicht van de gesubsidieerde activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
- Een balans van de afgelopen subsidieperiode met toelichting daarop.

De subsidie kan lager worden vastgesteld indien er niet of slechts gedeeltelijk aan de subsidieverplichtingen is voldaan. In dat geval zal het verschil tussen de verleende subsidie en de vastgestelde subsidie worden teruggevorderd.

Hebt u nog vragen?
Heeft u nog vragen over de inhoud van deze beschikking? Neem dan gerust contact met Kees Kerssies op. Dit kan via het telefoonnummer +31638990463 of het emailadres k.kerssies@drutenwijchen.nl.
Voor vragen over de uitbetaling kunt u mailen met crediteuren@wijchen.nl.

Wat moet u doen als u het niet eens bent met dit besluit?
Bent u het niet eens met dit besluit? Neem dan gerust contact met naam Kees Kerssies op. Dit kan via het telefoonnummer +31638990463 of het emailadres k.kerssies@drutenwijchen.nl. Deze medewerker neemt dan het besluit met u door. Wilt u daarna toch een bezwaarschrift indienen? Dan kunt u binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief bezwaar maken. Hoe u dit doet, leest u onderaan deze brief.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad

R.D. Helmer-Englebert
voorzitter

R.B. Waumans
griffier

Bezwaarschriftbijsluiter

Hoe maakt u bezwaar tegen dit besluit?
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u daartegen bezwaar maken. Dat doet u door een brief te schrijven aan de instantie die het besluit heeft genomen. In de meeste gevallen is dat het college van burgemeester en wethouders. Maar het kan ook gaan om een besluit van de gemeenteraad of de burgemeester.
U stuurt uw bezwaar aan het college van burgemeester en wethouders (of gemeenteraad of burgemeester) van Wijchen, Postbus 9000, 6600 HA Wijchen.
Het is mogelijk om digitaal bezwaar te maken via www.wijchen.nl/bezwaar-maken.

Bezwaarschrift
De brief waarmee u bezwaar maakt heet bezwaarschrift.
In uw bezwaarschrift moet het volgende staan:
a. uw naam en adres;
b. de datum;
c. een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
d. de reden waarom u bezwaar maakt.

Vergeet u niet het bezwaarschrift te ondertekenen en stuur zo mogelijk een kopie mee van het besluit waartegen u bezwaar maakt. U kunt ook pro forma bezwaar maken, wat betekent dat u de gronden van bezwaar later aanlevert.

Termijn
U heeft zes weken de tijd om bezwaar te maken. Deze termijn begint op de dag na de bekendmaking van het besluit: dat is de dag ná de datum waarop het besluit is verzonden, of de dag ná de datum waarop het besluit is gepubliceerd. Uw bezwaar moet vóór het einde van de termijn bij ons binnen zijn.

Voorlopige voorziening
Wanneer u bezwaar maakt, blijft het besluit - in ieder geval totdat een beslissing op het bezwaarschrift is genomen - in stand. Om te voorkomen dat er onherstelbare gevolgen ontstaan, kunt u de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland om een voorlopige voorziening vragen. Dat is een tijdelijke oplossing, die geldt totdat op uw bezwaar is beslist. In het geval van een omgevingsvergunning kan zo'n voorziening inhouden, dat voorlopig niet gebouwd mag worden.
Een verzoek om een voorlopige voorziening wordt op korte termijn behandeld. U stuurt uw schriftelijke verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 9030, 6800 EM Arnhem.
Voor een voorlopige voorziening betaalt u een vergoeding: griffierecht. Een natuurlijk persoon betaalt bij de rechtbank € 53,- voor zaken die betrekking hebben op uitkering, huurtoeslag of belastingzaken. Voor de overige zaken betaalt een natuurlijk persoon € 194,-. Een rechtspersoon (vereniging, stichting, NV, BV) betaalt altijd € 385,-. Deze bedragen gelden vanaf 1 januari 2025.

Digitaal voorlopige voorziening instellen
Het is ook mogelijk om digitaal een verzoekschrift in te dienen bij genoemde rechtbank via https://formulier.rechtspraak.nl/burger/bestuur/beroepschrift/rechtbank. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD of eHerkenning). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Nog vragen?

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact op met de secretaris van de bezwaarschriftencommissie van de gemeente Wijchen, te bereiken via 088 – 432 70 00.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7397
Extern Zaak ID	Z/23/120052
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.f
Titel	120052 Beslisnota openen grondexploitatie voor project Kraanvogel fase 1b
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
120052 Beslisnota openen grondexploitatie voor project Kraanvogel fase 1b

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	9 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

1. De grondexploitatie voor Kraanvogel fase 1b vast te stellen en daarmee in te stemmen met een negatief saldo van €1.105k.
2. In te stemmen met dekking uit de subsidie “Steengoed benutten” van € 500k en voor het verschil een verliesgevende voorziening te vormen van € 605k. In de novemberrapportage is al rekening gehouden met een onttrekking uit het jaarresultaat 2025 van € 583k, resteert bij de jaarrekening 2025 nog een toevoeging aan de verliesgevende voorziening van € 21k.

Besluit (Aangenomen)

1. De grondexploitatie voor Kraanvogel fase 1b vast te stellen en daarmee in te stemmen met een negatief saldo van €1.105k.

2. In te stemmen met dekking uit de subsidie “Steengoed benutten” van € 500k en voor het verschil een verliesgevende voorziening te vormen van € 605k. In de novemberrapportage is al rekening gehouden met een onttrekking uit het jaarresultaat 2025 van € 583k, resteert bij de jaarrekening 2025 nog een toevoeging aan de verliesgevende voorziening van € 21k.

Openbaar Zaaknummer: Z/23/120052

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: openen grondexploitatie voor project Kraanvogel fase 1b

Collegedatum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

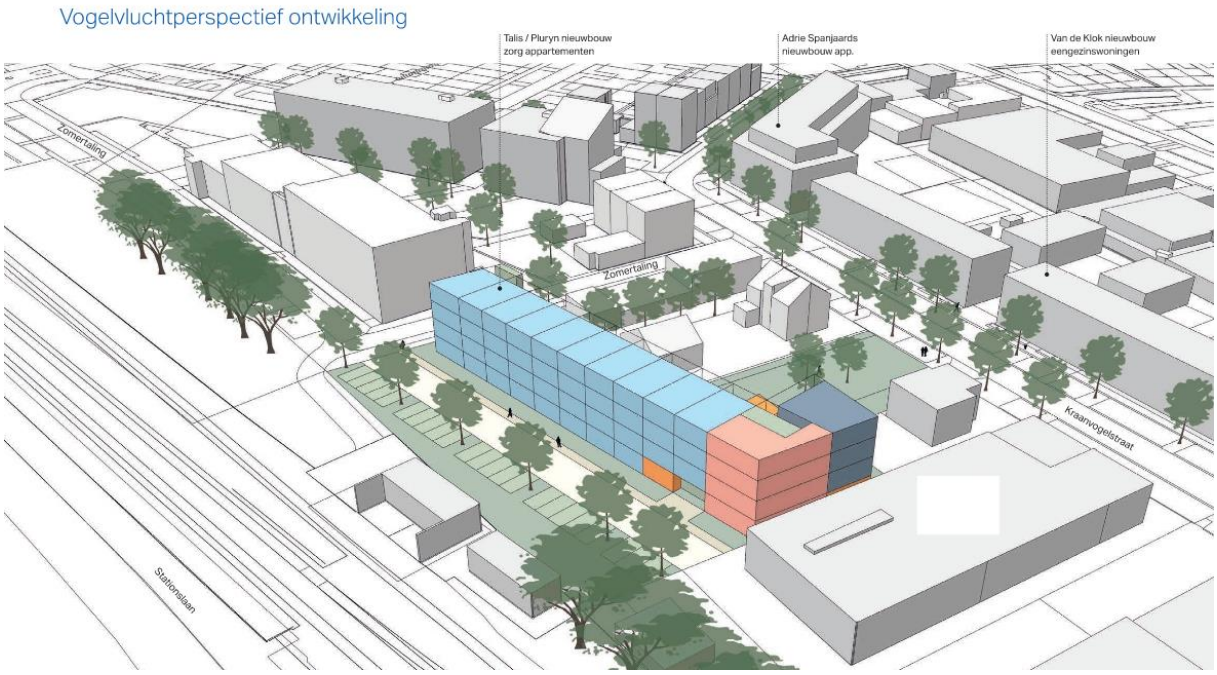
1. De grondexploitatie voor Kraanvogel fase 1b vast te stellen en daarmee in te stemmen met een negatief saldo van €1.105k.
2. In te stemmen met dekking uit de subsidie "Steengoed benutten" van € 500k en voor het verschil een verliesgevende voorziening te vormen van € 605k. In de novemberrapportage is al rekening gehouden met een onttrekking uit het jaarresultaat 2025 van € 583k, resteert bij de jaarrekening 2025 nog een toevoeging aan de verliesgevende voorziening van € 21k.

Aanleiding
De eerste fase van de Kraanvogelstraat wordt in twee delen ontwikkeld (fase 1a en fase 1b). Dit is ingegeven omdat deze gebieden te veel van elkaar verschilde qua ontwikkeltempo. Fase 1b had langer nodig om tot ontwikkeling gebracht te kunnen worden en fase 1a kon niet wachten op fase 1b. Om stagnatie te voorkomen is ervoor gekozen om fase 1 te knippen in fase 1a en 1b.

Fase 1a bestaat uit een plan voor 32 appartementen en 32 grondgebonden woningen. Het kwalitatieve woningbouwprogramma voor fase 1a bestaat uit 2/3 betaalbaar (geen sociaal) en 1/3 vrije sector. De appartementen worden levensloopbestendig uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de realisatie van deze 64 woningen in fase 1a.

De gemeente heeft de afgelopen jaren intensieve afstemming gezocht met de eigenaren van fase 1b (Kraanvogelstraat 14 en 16) om ook te komen tot herontwikkeling van fase 1b en zo tot afronding van de eerste fase transformatie Kraanvogelstraat. Deze afstemming heeft ertoe geleid dat de gemeente de gronden in fase 1b heeft aangekocht. Nu de gronden in eigendom zijn kan het project om te komen tot herontwikkeling Kraanvogelstraat fase 1b worden opgestart.

Voor de herontwikkeling zijn we plannen aan het maken samen met Talis en Pluryn. Hiervoor is een massastudie gemaakt om te onderzoeken hoe het gebied kan worden ingevuld.

Deze massastudie is, samen met een eerste ontwerp, al gepresenteerd bij de commissie Omgevingskwaliteit waar deze zeer positief zijn ontvangen. Hiermee wordt dan invulling gegeven aan het sociale programma binnen Kraanvogel.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluiten**
2 april 2009	Vestiging voorkeursrecht gemeenten op de percelen ten noorden en ten zuiden van de Kraanvogelstraat.
9 mei 2023	Informatienota start fase 1a Kraanvogel (Z/23/120052)
6 december 2022	Instemmen met de ontwikkeling van fase 1a
26 april 2022	Informatienota voortgang Kraanvogel (Z/21/069946)
25 juni 2020	1. het ambitie- en visiedocument Kraanvogel vast te stellen. 2. een aanvullend voorbereidingskrediet van € 100K beschikbaar te stellen.
30 november 2023	Vaststellen bestemmingsplan en beschikbaar stellen voorbereidingskrediet uit risicoreserve grote projecten (Z/23/128696).
26 september 2024	Dekkingsbesluit van €75.000,- voor de aanleg van de openbare ruimte in fase 1a.
30 januari 2025	Besluit raad beschikbaar stellen krediet t.b.v. aankoop Kraanvogelstraat 14 en 16.
25 maart 2025	Besluit college aankoop Kraanvogelstraat 14 en 16.

26 juni 2025	1. Een voorbereidingskrediet van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de eerste gemeentelijke plankosten om de ontwikkeling van Kraanvogelstraat fase 1b mogelijk te maken. 2. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie en bij het niet tot stand komen van een haalbare (of bij een negatieve) grondexploitatie de Algemene Reserve in te zetten als dekking.

Gewenst resultaat
Afronding van de herontwikkeling Kraanvogelstraat fase 1 en zo een belangrijke bijdrage leveren voor de bestaande wijk.

Argumenten
1.1 Het vaststellen van de grondexploitatie is nodig voor de voortgang van de ontwikkeling van Kraanvogel fase 1b.
Met de aankoop van de gronden aan de Kraanvogelstraat 14 en 16 is er een belangrijke stap gezet om het gebied Kraanvogel een ruimtelijke kwaliteitsverbetering te geven. De gronden zijn aangekocht om in het gebied een sociale woningbouwopgave te realiseren. Dit zal worden vormgegeven door Talis die hier 40 woon/zorgeenheden gaan realiseren. Het project Kraanvogel fase 1b gaat van de voorbereidingsfase over in de uitvoeringsfase. Er is inmiddels (deels) gesloopt en de eerste voorlopige ontwerpen zijn gereed. Het vaststellen van de grondexploitatie is een voorwaarde om verder te kunnen met de ontwikkeling, zoals het opstellen van een ontwerp-BOPA.

1.2 Een vastgestelde grondexploitatie is een vereiste om in aanmerking te komen voor een subsidie op grond van het programma "Steengoed benutten".
Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met de provincie over een subsidie in het kader van het programma Steengoed benutten. Uit deze gesprekken komt naar voren dat de gemeente zeer waarschijnlijk in aanmerking komt voor een subsidie van €500k als tegemoetkoming voor de publieke onrendabele top van deze gebiedsontwikkeling. Voorwaarde is wel dat er geen ongedekt restant tekort is en het project dus wel uitvoerbaar is. Door het vaststellen van de grondexploitatie wordt aan deze voorwaarde voldaan.

1.3 Het afronden van het project Kraanvogel is een van de speerpunten uit het coalitieakkoord.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat voorrang wordt gegeven aan het realiseren van bestaande plannen, zoals Kraanvogel. De afgelopen jaren is al veel voorbereid dus de komende jaren kan de schop de grond in. Daarbij staat de kwaliteit van de leefomgeving voorop met woningen die passen bij de behoefte.

Tegenargumenten en risico's
1. Het project heeft een onrendabele top.
Het project heeft een onrendabel top van €1.105k. De gronden van fase 1b zijn aangekocht om de transformatie van fase 1 Kraanvogel af te ronden. Aangezien er in fase 1a geen sociale opgave wordt gerealiseerd is het doel om in fase 1b 100% sociaal te realiseren. De gronden worden tegen boekwaarde (taxatiewaarde) ingebracht in de te openen grondexploitatie. Aangezien er wordt uitgegaan van een 100% sociaal

programma is een neutrale grondexploitatie niet haalbaar. Daarnaast speelt er ook een sanerings- en sloopopgave met flinke kosten. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met de provincie over een subsidie in het kader van het programma Steengoed benutten. Uit deze gesprekken komt naar voren dat de gemeente zeer waarschijnlijk in aanmerking komt voor een subsidie van €500k als tegemoetkoming voor de publieke onrendabele top van deze gebiedsontwikkeling. Als de subsidie wordt verleend resteert een tekort van €605k.

Financiële gevolgen

Aankoop gronden
De raad heeft begin dit jaar krediet vastgesteld om de gronden Kraanvogelstraat 14 en 16 aan te kopen. De raad heeft toe teven besloten om het verschil tussen de aankoopwaarde en de taxatiewaarde af te boeken ten laste van de risicoreserve grote projecten. De gronden worden met de taxatiewaarde ingebracht in de grondexploitatie.

Ontwikkeling gronden
De gronden van fase 1b zijn aangekocht om de transformatie van fase 1 Kraanvogel af te ronden. Aangezien er in fase 1a geen sociale opgave wordt gerealiseerd is het doel om in fase 1b 100% sociale huur te realiseren. Er lopen momenteel vergaande gesprekken met Talis en Plurijn voor (een combinatie van) wonen en woon/zorg van ca 40 eenheden. De eerste ontwerpen zijn al gepresenteerd bij de commissie Omgevingskwaliteit waar deze zeer positief zijn ontvangen.

De gronden worden tegen boekwaarde (€656k is taxatiewaarde) ingebracht in de te openen grondexploitatie. Aangezien er wordt uitgegaan van een 100% sociaal programma is een neutrale grondexploitatie niet haalbaar. Daarnaast speelt er ook een kostbare sanerings- en sloopopgave.

Er is vooroverleg gevoerd met de provincie over een subsidie in het kader van het programma Steengoed benutten. Uit deze gesprekken komt naar voren dat de gemeente zeer waarschijnlijk in aanmerking komt voor een subsidie van €500k als tegemoetkoming voor de publieke onrendabele top van deze gebiedsontwikkeling. Uit de grondexploitatie van Kraanvogel 1b komt een Negatieve Eindwaarde per 31-12-2030 van € 1.105k Dit zou betekenen dat de gemeente bij het vaststellen van deze grondexploitatie en de toekenning van de subsidie nog een bedrag van €605k als verliesgevende voorziening op de balans moet opnemen..

Bij het aanvragen van het krediet om de gronden Kraanvogelstraat 14 en 16 aan te kopen is de raad al geïnformeerd dat er geen positieve grondexploitatie kon worden behaald voor het project Kraanvogel 1b. Het tekort in de vast te stellen grondexploitatie is circa €70k minder nadelig dan dat aan de raad is gepresenteerd bij de besluitvorming over het krediet voor de aankoop van de gronden Kraanvogelstraat 14 en 16.

Communicatie
n.v.t.

Inwonersparticipatie
De ontwikkeling van de Kraanvogel fase 1b past binnen het ambitie- en visiedocument Kraanvogel. Deze gebiedsvisie is tot stand gekomen na brede participatie met eigenaren/gebruikers van het gebied en met overige stakeholders.

De ontwikkeling van fase 1b zal mogelijk worden gemaakt via een BOPA procedure. Voor deze procedure zal in samenspraak met Talis participatie worden opgestart.

Uitvoering of Vervolgstappen
Er wordt verder met Talis (en Plurijn als toekomstige huurder van Talis) gekeken hoe we het gebied zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. Het vooroverleg met de commissie omgevingskwaliteit is inmiddels gestart. Als er een gedragen plan ligt zal hiervoor een planologische BOPA procedure worden gestart. Deze BOPA zal aan ook aan uw raad worden aangeboden in het kader van het bindend adviesrecht. Tevens zal voor het einde van het jaar een subsidieaanvraag bij de provincie worden gedaan voor het programma "Steengoed benutten".

Geheimhouding:
Het college heeft besloten om op de grondexploitatie (bijlage) geheimhouding voor onbepaalde tijd op te leggen.

Voorstel
Advies

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7474
Extern Zaak ID	Z/25/311613
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.g
Titel	311613 Beslisnota kinderraad
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
311613 Beslisnota kinderraad
Bijlage 1 bestuurlijke reactie initiatiefvoorstel kinderraad_2dec2025
Bijlage 2 initiatiefvoorstel kinderraad versie voor bestuurlijke reactie college

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De Kinderraad in 2026 voort te zetten met maximaal zes vergaderingen, met als doel de betrokkenheid van kinderen bij de lokale democratie te versterken.
2. De kosten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2026 van in totaal €14.890.
3. De uitvoering van het project onder te brengen bij het presidium en de griffie, waarbij de uitvoering van de plannen van de Kinderraad wordt ondersteund door inzet van capaciteit vanuit de WDW (binnen bestaande uren).
4. Bij de Perspectiefnota 2026 de structurele afweging te maken over voortzetting van de kinderraad.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. De Kinderraad in 2026 voort te zetten met maximaal zes vergaderingen, met als doel de betrokkenheid van kinderen bij de lokale democratie te versterken.

2. De kosten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2026 van in totaal €14.890.
3. De uitvoering van het project onder te brengen bij het presidium en de griffie, waarbij de uitvoering van de plannen van de Kinderraad wordt ondersteund door inzet van capaciteit vanuit de WDW (binnen bestaande uren).
4. Bij de Perspectiefnota 2026 de structurele afweging te maken over voortzetting van de kinderraad.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/311613

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Kinderraad

Datum: 4 november 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De Kinderraad in 2026 voort te zetten met maximaal zes vergaderingen, met als doel de betrokkenheid van kinderen bij de lokale democratie te versterken.
2. De kosten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2026 van in totaal €14.890.
3. De uitvoering van het project onder te brengen bij het presidium en de griffie, waarbij de uitvoering van de plannen van de Kinderraad wordt ondersteund door inzet van capaciteit vanuit de WDW (binnen bestaande uren).
4. Bij de Perspectiefnota 2026 de structurele afweging te maken over voortzetting van de kinderraad.

Aanleiding
In het schooljaar 2024–2025 heeft de raadswerkgroep inwonersparticipatie een pilot Kinderraad georganiseerd met twee bijeenkomsten waaraan vier basisscholen in Wijchen hebben deelgenomen. Het project bleek succesvol en werd positief geëvalueerd. De raadswerkgroep stelt daarom voor om de kinderraad voort te zetten.

De Kinderraad Wijchen is opgezet als een leer- en participatieprogramma voor leerlingen uit groep 6 en 7 en bestaat uit drie onderdelen:

1. *Op school*: een introductieles over democratie en een plannenmaakles waarin kinderen in groepjes plannen bedenken die bijdragen aan een fijnere en gezondere leefomgeving.

2. *In de raadszaal*: de kinderen presenteren hun plannen tijdens een kinderraadsvergadering in de raadszaal. Zij stellen elkaar vragen, discussiëren en stemmen op het beste plan. Een raadslid is voorzitter van de kinderraad.

3. *Uitvoering van plannen*: per school wordt het plan met de meeste stemmen daadwerkelijk uitgevoerd met een beschikbaar uitvoeringsbudget van max. 500 euro per plan.

Deze opzet werd door leerkrachten als goed inpasbaar in het reguliere onderwijsprogramma beoordeeld. De Kinderraad draagt bij aan burgerschapsvorming en participatie, stimuleert samenwerking en vergroot het inzicht van kinderen in het democratisch proces.

Naar aanleiding van de positieve evaluatie wordt voorgesteld het project voort te zetten in een vorm die aansluit bij de wensen van scholen en uitvoerbaar is voor de organisatie.

Het college is in de gelegenheid gesteld om op het initiatiefvoorstel te reageren. De reactie van het college kunt u lezen in bijlage 1.
Naar aanleiding van de reactie van het college heeft de raadswerkgroep inwonersparticipatie dit initiatiefvoorstel gewijzigd. De raadswerkgroep stelt voor om de kosten voor 2026 ten lasten te brengen van het begrotingsresultaat (beslispunt 2) en bij de Perspectiefnota 2026 de structurele afweging te maken over voortzetting van de kinderraad (beslispunt 4). Daarmee is tegemoetgekomen aan het aandachtspunt over "structurele financiering".

Gewenst resultaat
Voortzetting van het project Kinderraad waaraan een deel van de Wijchense basisscholen (twaalf klassen per jaar) deelneemt. Hierdoor ervaren leerlingen hoe het is om mee te denken over verbeteringen voor hun eigen leefomgeving, ervaren zij het democratisch proces en oefenen zij met burgerschapsvaardigheden.

Argumenten
1.1. De pilot is zeer positief geëvalueerd
Kinderen, leerkrachten en andere betrokkenen gaven het project een gemiddeld rapportcijfer van 8,3. De Kinderraad draagt bij aan burgerschapsvorming en betrokkenheid bij de eigen omgeving

1.2. Het project draagt bij aan de burgerschapsvaardigheden van de Wijchense kinderen.
Kinderen leren over democratie, het lokaal bestuur en zetten zich in voor het verbeteren van hun eigen leefomgeving. Ze ervaren dat hun ideeën ertoe doen en maken kennis met het democratisch proces

1.3. De uitvoering is goed georganiseerd binnen bestaande structuren
Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met de Kinderraad Nijmegen, de griffie en Kans en Kleur. Voor de uitvoering van de door de Kinderraad gekozen plannen wordt capaciteit ingezet vanuit de WDW.

4.1 *Nieuw beleid wegen we af bij de Perspectiefnota of Begroting.*
Nieuwe initiatieven die geld kosten wegen we integraal af bij de Perspectiefnota of Begroting, zodat het bestuur wensen tegen elkaar af kan zetten en dit kan beoordelen t.o.v. het totale financieel perspectief. De Begroting is onlangs aangeboden door het college, waaruit blijkt dat er in 2026 voldoende ruimte is om deze extra taak uit te kunnen voeren. Bij de Perspectiefnota nemen we het besluit integraal over de structurele voortzetting vanaf 2027 van de Kinderraad.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Niet alle scholen kunnen ieder jaar deelnemen
Er doen jaarlijks twaalf klassen mee. Wijchen telt 15 basisscholen. Het is op dit moment niet haalbaar om met dit project alle kinderen uit de groepen 6 en 7 te bereiken. Daarnaast blijft de keuze aan de scholen zelf of zij willen deelnemen. Uit de evaluatie blijkt ook dat scholen niet ieder jaar wensen deel te nemen.

1.2 Afstemming met Kans en Kleur en de scholen blijft belangrijk
De ervaring leert dat goede afstemming vooraf nodig is voor inpassing in het schoolprogramma. Daarom wordt jaarlijks in het begin van het schooljaar afgestemd met stichting Kans en Kleur

Financiële gevolgen
De totale jaarlijkse kosten voor de structurele voortzetting van de Kinderraad zijn:

- Externe begeleiding en organisatie: €8.890.
- Uitvoeringsbudget 12 plannen: €6.000
- Totaal: €14.890.

Inzet WDW: de benodigde capaciteit kan binnen de bestaande uren van de WDW worden opgevangen. Hiervoor zijn geen extra structurele middelen nodig.

De kosten brengen we ten laste van het begrotingsresultaat. Dit leidt tot de volgende begrotingssaldi:

Bedragen x € 1.000	**2026**
Begrotingssaldo 2026	729
Kosten kinderraad	-15
Bijgestelde Begroting 2026:	714

De pilot van de kinderraad kon worden bekostigd uit het budget voor raadsactiviteiten, omdat dit budget bedoeld is voor initiatieven die de betrokkenheid van inwoners bij het raadswerk vergroten. Voor 2026 gaan de kosten ten laste van het begrotingsresultaat. Voor de structurele voortzetting vragen we budget aan in de Perspectiefnota 2026.

Communicatie
De deelnemende scholen worden jaarlijks benaderd en geïnformeerd over deelname en planning.

Inwonersparticipatie
De Kinderraad is een voorbeeld van participatie op jonge leeftijd. Kinderen denken actief mee over hun leefomgeving en kijken samen met de gemeente hoe ze hun plannen kunnen verwezenlijken.

Uitvoering of Vervolgstappen
Mogelijke data voor de kinderraadsvergaderingen worden afgestemd met Kans en Kleur. Scholen kunnen zich inschrijven op de beschikbare data.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Advies
Financiën
Naar aanleiding van de bestuurlijke reactie van het college (bijlage 1) is het initiatiefvoorstel door de raadswerkgroep aangepast.

Gemeente Wijchen

Datum 2 december 2025
Onderwerp Reactie op initiatiefvoorstel Kinderraad

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

Geachte raadsleden,

Op 6 november 2025 ontving het college via de griffie het initiatiefvoorstel "Kinderraad" van de raadswerkgroep inwonersparticipatie.

Op grond van artikel 107 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad van Wijchen krijgt het college de gelegenheid om binnen vier weken wensen en bedenkingen te uiten over het voorstel. Met deze brief maakt het college van die gelegenheid gebruik.
Het college spreekt zijn waardering uit voor het initiatief om de Kinderraad structureel voort te zetten.

De Kinderraad sluit goed aan bij de gemeentelijke ambities op het gebied van inwonersparticipatie en burgerschapsvorming. Het initiatief draagt bij aan de betrokkenheid van kinderen bij hun leefomgeving en versterkt het inzicht in het democratisch proces — waarden die het college van harte onderschrijft.
De positieve evaluatie van de pilot laat zien dat het project aanslaat bij zowel scholen als leerlingen en goed uitvoerbaar is binnen de bestaande samenwerking tussen de griffie, Kans & Kleur en de WDW.
Het college heeft een positieve grondhouding ten aanzien van het initiatief, maar vraagt de raad om bij de verdere behandeling de volgende aandachtspunten mee te wegen:

- **Structurele financiering:**
  Het initiatiefvoorstel voorziet in jaarlijkse structurele lasten van €14.890, te dekken uit het begrotingsresultaat. Nieuwe structurele uitgaven worden normaal gesproken integraal afgewogen bij de Perspectiefnota of Begroting. Het college adviseert de raad om deze kosten voor 2026 incidenteel op te nemen en voor de jaren vanaf 2027 dit voorstel ter integrale afweging op te nemen in de eerstvolgende perspectiefnota deze kosten voor 2026 incidenteel op te nemen en voor de jaren vanaf 2027 dit voorstel ter integrale afweging op te nemen in de eerstvolgende perspectiefnota.

- **Bereik en deelname:**
  Jaarlijks kunnen circa twaalf klassen deelnemen, terwijl Wijchen vijftien basisscholen telt. Deelname blijft vrijwillig en niet alle scholen wensen elk jaar mee te doen. Het college acht dit een beheersbaar aandachtspunt.

- **Rolverdeling en uitvoeringscapaciteit:**
  In het voorstel is de uitvoering belegd bij het presidium en de griffie, met ondersteuning vanuit WDW. Deze verdeling past bij de rol van de raad als initiatiefnemer, maar vraagt blijvende afstemming tussen griffie en ambtelijke organisatie, met name bij de uitvoering van de door de Kinderraad gekozen plannen.

Het college ondersteunt het doel en de opzet van het initiatiefvoorstel en ziet de Kinderraad als een waardevolle manier om kinderen te betrekken bij de lokale democratie.

Het college vraagt de raad wel om bovengenoemde aandachtspunten mee te nemen bij de verdere besluitvorming.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders

J.M. Hendrix	R.D. Helmer - Englebert
gemeentesecretaris	burgemeester

Openbaar Zaaknummer: Z/25/311613

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Kinderraad

Datum: 4 november 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De Kinderraad vanaf 2026 structureel voort te zetten met maximaal zes vergaderingen per jaar, met als doel de betrokkenheid van kinderen bij de lokale democratie te versterken.
2. De structurele kosten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat, totaal €14.890.
3. De uitvoering van het project onder te brengen bij het presidium en de griffie, waarbij de uitvoering van de plannen van de Kinderraad wordt ondersteund door inzet van capaciteit vanuit de WDW (binnen bestaande uren).

Aanleiding
In het schooljaar 2024–2025 heeft de raadswerkgroep inwonersparticipatie een pilot Kinderraad georganiseerd met twee bijeenkomsten waaraan vier basisscholen in Wijchen hebben deelgenomen. Het project bleek succesvol en werd positief geëvalueerd. De raadswerkgroep stelt daarom voor om de kinderraad structureel voort te zetten.

De Kinderraad Wijchen is opgezet als een leer- en participatieprogramma voor leerlingen uit groep 6 en 7 en bestaat uit drie onderdelen:

1. *Op school*: een introductieles over democratie en een plannenmaakles waarin kinderen in groepjes plannen bedenken die bijdragen aan een fijnere en gezondere leefomgeving.

2. *In de raadszaal*: de kinderen presenteren hun plannen tijdens een kinderraadsvergadering in de raadszaal. Zij stellen elkaar vragen, discussiëren en stemmen op het beste plan. Een raadslid is voorzitter van de kinderraad.

3. *Uitvoering van plannen*: per school wordt het plan met de meeste stemmen daadwerkelijk uitgevoerd met een beschikbaar uitvoeringsbudget van max. 500 euro per plan.

Deze opzet werd door leerkrachten als goed inpasbaar in het reguliere onderwijsprogramma beoordeeld. De Kinderraad draagt bij aan burgerschapsvorming en participatie, stimuleert samenwerking en vergroot het inzicht van kinderen in het democratisch proces.

Naar aanleiding van de positieve evaluatie wordt voorgesteld het project structureel voort te zetten in een vorm die aansluit bij de wensen van scholen en uitvoerbaar is voor de organisatie.

Gewenst resultaat
Structurele voortzetting van het project Kinderraad waaraan een deel van de Wijchense basisscholen (twaalf klassen per jaar) deelneemt. Hierdoor ervaren leerlingen hoe het is om mee te denken over verbeteringen voor hun eigen leefomgeving, ervaren zij het democratisch proces en oefenen zij met burgerschapsvaardigheden.

Argumenten
1.1. De pilot is zeer positief geëvalueerd
Kinderen, leerkrachten en andere betrokkenen gaven het project een gemiddeld rapportcijfer van 8,3. De Kinderraad draagt bij aan burgerschapsvorming en betrokkenheid bij de eigen omgeving

1.2. Het project draagt bij aan de burgerschapsvaardigheden van de Wijchense kinderen.
Kinderen leren over democratie, het lokaal bestuur en zetten zich in voor het verbeteren van hun eigen leefomgeving. Ze ervaren dat hun ideeën ertoe doen en maken kennis met het democratisch proces

1.3. De uitvoering is goed georganiseerd binnen bestaande structuren
Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met de Kinderraad Nijmegen, de griffie en Kans en Kleur. Voor de uitvoering van de door de Kinderraad gekozen plannen wordt capaciteit ingezet vanuit de WDW.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Niet alle scholen kunnen ieder jaar deelnemen
Er doen jaarlijks twaalf klassen mee. Wijchen telt 15 basisscholen. Het is op dit moment niet haalbaar om met dit project alle kinderen uit de groepen 6 en 7 te bereiken. Daarnaast blijft de keuze aan de scholen zelf of zij willen deelnemen. Uit de evaluatie blijkt ook dat scholen niet ieder jaar wensen deel te nemen.

1.2 Afstemming met Kans en Kleur en de scholen blijft belangrijk
De ervaring leert dat goede afstemming vooraf nodig is voor inpassing in het schoolprogramma. Daarom wordt jaarlijks in het begin van het schooljaar afgestemd met stichting Kans en Kleur

1.3 Nieuw beleid wegen we normaliter af bij de Perspectiefnota of Begroting.
Nieuwe initiatieven die geld kosten wegen we integraal af bij de Perspectiefnota of Begroting, zodat het bestuur wensen tegen elkaar af kan zetten en dit kan beoordelen t.o.v. het totale financieel perspectief. De Begroting is onlangs aangeboden door het college, waaruit blijkt dat er in 2026 en 2027 voldoende ruimte is om deze extra taak uit te kunnen voeren. Deze uitzetting vergroot wel de financiële uitdaging voor 2028 en verder.

Financiële gevolgen
De totale jaarlijkse kosten voor de structurele voortzetting van de Kinderraad zijn:
- Externe begeleiding en organisatie: €8.890.
- Uitvoeringsbudget 12 plannen: €6.000
- Totaal: €14.890.

Inzet WDW: de benodigde capaciteit kan binnen de bestaande uren van de WDW worden opgevangen. Hiervoor zijn geen extra structurele middelen nodig.

De kosten brengen we ten laste van het begrotingsresultaat. Dit leidt tot de volgende begrotingssaldi:

Bedragen x € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Structureel perspectief Begroting 2026	729	623	-619	-582
Kosten kinderraad	-15	-15	-15	-15
Totaal structureel perspectief:	714	608	-634	-597
Incidenteel perspectief	-197	-36	-53	0
Incidenteel perspectief bouwgrond	197	0	0	0
Totaal Begroting 2026-2029	**714**	**572**	**-687**	**-597**

De pilot van de kinderraad kon worden bekostigd uit het budget voor raadsactiviteiten, omdat dit budget bedoeld is voor initiatieven die de betrokkenheid van inwoners bij het raadswerk vergroten. Voor de structurele voortzetting wordt nu budget aangevraagd.

Communicatie
De deelnemende scholen worden jaarlijks benaderd en geïnformeerd over deelname en planning.

Inwonersparticipatie
De Kinderraad is een voorbeeld van participatie op jonge leeftijd. Kinderen denken actief mee over hun leefomgeving en kijken samen met de gemeente hoe ze hun plannen kunnen verwezenlijken.

Uitvoering of Vervolgstappen
Mogelijke data voor de kinderraadsvergaderingen worden afgestemd met Kans en Kleur. Scholen kunnen zich inschrijven op de beschikbare data.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7317
Extern Zaak ID	Z/25/286670
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.h
Titel	286670 Beslisnota Toepassen Woonfonds Bestaande Wijken
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
286670 Beslisnota Toepassen Woonfonds Bestaande Wijken
Bijlage 1 Quick scan inzet Woonfonds
Bijlage 2 Plan van Aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	18 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	28 november 2025
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De randvoorwaarden voor de toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken vast te stellen, inhoudende dat projecten:
2. Bijdragen aan een combinatie van de volgende woonopgaven:
3. Meer variatie in wijken, in woningen, in doelgroepen;
4. Verduurzaming van woningvoorraad;

5. Vergroening, verduurzaming, klimaatbestendiger en veiliger maken openbare ruimte;
6. Verbetering van de leefbaarheid, waaronder sociale cohesie, veiligheid, gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving.
7. Fysieke maatregelen bevatten;
8. Eenmalig zijn en van enige ruimtelijke omvang;
9. Complex zijn, met meerdere partijen en onrendabele investeringen;
10. Geen investering in vastgoed van derden betreffen, tenzij er sprake is van een publiek belang én cofinanciering;
11. Via cofinanciering tot stand komen.

2. Het Woonfonds eerst in te zetten voor investeringen in de wijken Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland.

3. In te stemmen met de uitwerking en realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' als eerste toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken.

4. Een budget van € 742.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' en dit als volgt te dekken:

- Woonfonds: € 211.000 (fysieke maatregelen);
- Cofinanciering: € 371.000 provincie en € 60.000 Talis;
- Algemene reserve: € 100.000 (sociale maatregelen).

Besluit (Aangenomen)

De Gemeenteraad besluit:

1. De randvoorwaarden voor de toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken vast te stellen, inhoudende dat projecten:
2. Bijdragen aan een combinatie van de volgende woonopgaven:
3. Meer variatie in wijken, in woningen, in doelgroepen;
4. Verduurzaming van woningvoorraad;
5. Vergroening, verduurzaming, klimaatbestendiger en veiliger maken openbare ruimte;

6. Verbetering van de leefbaarheid, waaronder sociale cohesie, veiligheid, gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving.
7. Fysieke maatregelen bevatten;
8. Eenmalig zijn en van enige ruimtelijke omvang;
9. Complex zijn, met meerdere partijen en onrendabele investeringen;
10. Geen investering in vastgoed van derden betreffen, tenzij er sprake is van een publiek belang én cofinanciering;
11. Via cofinanciering tot stand komen.

2. Het Woonfonds eerst in te zetten voor investeringen in de wijken Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland.

3. In te stemmen met de uitwerking en realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' als eerste toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken.

4. Een budget van € 742.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' en dit als volgt te dekken:

- Woonfonds: € 211.000 (fysieke maatregelen);
- Cofinanciering: € 371.000 provincie en € 60.000 Talis;
- Algemene reserve: € 100.000 (sociale maatregelen).

Openbaar Zaaknummer: Z/25/286670

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Toepassen Woonfonds Bestaande Wijken

Collegedatum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. De randvoorwaarden voor de toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken vast te stellen, inhoudende dat projecten:
    - Bijdragen aan een combinatie van de volgende woonopgaven:
        1. Meer variatie in wijken, in woningen, in doelgroepen;
        2. Verduurzaming van woningvoorraad;
        3. Vergroening, verduurzaming, klimaatbestendiger en veiliger maken openbare ruimte;
        4. Verbetering van de leefbaarheid, waaronder sociale cohesie, veiligheid, gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving.
    - Fysieke maatregelen bevatten;
    - Eenmalig zijn en van enige ruimtelijke omvang;
    - Complex zijn, met meerdere partijen en onrendabele investeringen;
    - Geen investering in vastgoed van derden betreffen, tenzij er sprake is van een publiek belang én cofinanciering;
    - Via cofinanciering tot stand komen.
2. Het Woonfonds eerst in te zetten voor investeringen in de wijken Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland.
3. In te stemmen met de uitwerking en realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' als eerste toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken.
4. Een budget van € 742.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van het 'Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland' en dit als volgt te dekken:
    - Woonfonds: € 211.000 (fysieke maatregelen);
    - Cofinanciering: € 371.000 provincie en € 60.000 Talis;
    - Algemene reserve: € 100.000 (sociale maatregelen).

Aanleiding
Wijchen werkt hard aan de nieuwbouw van extra woningen. Toch staat het merendeel van de woningen in de gemeente Wijchen er al. Om te zorgen dat de bestaande wijken en kernen in de komende decennia aantrekkelijke woonplekken blijven, willen college en raad daarom ook aandacht voor en investeren in de woonopgaven van de bestaande wijken en kernen. Er ligt immers een fors pakket aan woonopgaven. Bijvoorbeeld op het gebied van veranderende woonbehoeften, leefbaarheid, openbare ruimte, klimaat en energie. Voor sommige wijken kunnen investeringen de komende jaren al effectief en doelmatig zijn om invulling te geven aan deze woonopgaven.

Bij het oprichten van het Woonfonds Bestaande Wijken in 2023 heeft de gemeenteraad aan het college opdracht gegeven om het woonfonds verder uit te werken. Ook heeft de gemeenteraad de motie 'Begin met investeren in Wijchen-Zuid' aangenomen. Met deze beslisnota geeft het college uitvoering aan het genomen besluit en de motie.

Deze beslisnota is als volgt opgebouwd:
1. Randvoorwaarden voor de toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken
   Een voorstel aan de gemeenteraad om de randvoorwaarden van het Woonfonds vast te stellen.

2. Uitwerking van de motie 'Begin met investeren in Wijchen-Zuid' (2023)
   In dit onderdeel wordt uitvoering gegeven aan de motie door:
   - Een quick scan uit te voeren naar de inzetmogelijkheden van het Woonfonds in heel Wijchen (bijlage 1);
   - Een plan van aanpak op te stellen voor een eerste toepassing in Diepvoorde en omgeving (bijlage 2);
   - Een voorstel voor cofinanciering uit het Woonfonds te doen voor de uitvoering van dit plan.

3. Kansen vanuit de provinciale subsidieregeling 'Wijken- en Dorpendeal'
   Deze regeling biedt de gemeente een unieke kans op een substantiële bijdrage voor de aanpak van Diepvoorde en omgeving.

Na dit plan van aanpak volgen nog meer voorstellen voor Hart van Zuid, met name een uitwerking van maatregelen met Talis zitten nog in pijplijn. En op termijn voor andere wijken, buurten of kernen in de gemeente.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
25-9-2025	Masterplan Voorzieningenhart Hart van Zuid (Z/25/305366)
30-11-2023	Oprichten 'Woonfonds bestaande wijken' voor woonopgaven in bestaande wijken en kernen (Z/23/133900)
30-11-2023	Motie Meer investeringsruimte bestaande wijken/kernen (23 133900)
30-11-2023	Motie Begin met investeren in Wijchen-Zuid (23 133900)
26-9-2019	Routekaart Hart van Zuid (Z/19/33984)

Gewenst resultaat
Door te investeren in bestaande wijken ontstaan wijken met veerkracht: een omgeving waarin mensen beter kunnen leven en samenleven. De wijken worden sterker: bewoners kennen elkaar beter, kunnen beter omgaan met veranderingen en de buurt helpt bij het aanpakken van problemen zoals eenzaamheid, zorg en zorgen rond jongeren.

Toelichting op het voorstel randvoorwaarden Woonfonds en uitvoering motie 'Begin met investeren in Wijchen-Zuid'
Bij de vaststelling van het Woonfonds Bestaande Wijken in november 2023 heeft de gemeenteraad het college gevraagd om het fonds verder uit te werken. Tegelijkertijd is de motie 'Begin met investeren in Wijchen-Zuid' aangenomen, waarin de raad oproept om te starten met investeren in deze wijk en te onderzoeken waar het fonds verder kan worden ingezet. Deze beslisnota geeft invulling aan beide opdrachten.

Uitwerking van het Woonfonds
Het Woonfonds is bedoeld als instrument met als doel de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van bestaande wijken en kernen te versterken. De nadruk ligt op investeringen in fysieke woonopgaven die bijdragen aan:

- een toekomstbestendige en gevarieerde woningvoorraad;
- verduurzaming van de woningvoorraad;
- een klimaatbestendige, veilige en groene openbare ruimte;
- verbetering van de leefbaarheid en woonkwaliteit.

Het fonds richt zich op publieke doelen, zoals de openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed. Om de inzet van het fonds te richten en te verantwoorden, zijn heldere kaders opgesteld. Deze bevatten onder meer criteria voor de aard van de projecten (fysiek, eenmalig, ruimtelijk relevant, complex), de noodzaak van cofinanciering, en de mate waarin projecten bijdragen aan meerdere woonopgaven.

Brede benadering van het Plan van Aanpak Diepvoorde
Het Plan van Aanpak Diepvoorde en omgeving is niet uitsluitend een uitwerking van het Woonfonds, maar een bredere gebiedsgerichte aanpak. Het plan is gebaseerd op een integrale benadering van de wijk, waarin zowel fysieke als sociale opgaven worden meegenomen. Het Woonfonds wordt ingezet als één van de financieringsbronnen voor de fysieke component van het plan, maar het plan zelf is breder en komt voort uit eerdere beleidslijnen en gebiedsontwikkelingen.

Analyse: waar zijn de opgaven het grootst?
Een quick scan op basis van openbare en gemeentelijke data (bijlage 1) laat zien dat met name drie gebieden kampen met fysieke en sociale opgaven:

- Achterlo (delen van Homberg, Heilige Stoel, Kraaijenberg);
- Noord (omgeving Buizerdstraat–Passeweg, Watersnipstraat–Zwanensingel);
- Wijchen-Zuid (delen van Diepvoorde, Hoogmeer, Huissteden en Elsland).

In deze wijken is sprake van een eenzijdige woningvoorraad, beperkte vergroening en afnemende leefbaarheid. In Wijchen-Zuid is de urgentie het hoogst, met zowel fysieke aandachtspunten (zoals parkeerdruk, verouderde openbare ruimte, hittestress en afvalproblematiek) als sociale uitdagingen (zoals armoede, eenzaamheid en beperkte sociale cohesie). Deze signalen worden bevestigd door partners als woningcorporatie Talis, de politie en welzijnsorganisatie MeerVoormekaar.

Eerste toepassing: Diepvoorde en omgeving
De keuze om te starten in Diepvoorde e.o. is gebaseerd op de urgentie van de opgaven én de aanwezigheid van een stevige beleidsmatige basis. In september 2025 heeft de gemeenteraad het stedenbouwkundig masterplan voor het voorzieningenhart vastgesteld. Dit plan bouwt voort op eerdere gebiedsverkenningen (2020), de gebiedsvisie (2021) en de Routekaart Hart van Zuid.
De aanpak in Diepvoorde e.o. richt zich op vijf samenhangende ontwikkelrichtingen uit de Routekaart:

1. Vitaal voorzieningenhart - versterken van het winkelcentrum als levendige ontmoetingsplek;
2. Samen maken we de wijk - bevorderen van sociale cohesie en bewonersbetrokkenheid;
3. Meer diversiteit in de buurt - stimuleren van variatie in woningtypen en bewoners;
4. Kwaliteitsslag leefomgeving - verbeteren van de openbare ruimte en aanpak van hittestress;
5. Duurzame wijk - ondersteunen van bewoners bij energiebesparing en verduurzaming.

Deze ontwikkelrichtingen vormen de inhoudelijke basis voor het Plan van Aanpak en zijn afgestemd met bewoners en partners in de wijk.

Samenhang fysieke en sociale aanpak
De uitvoering bestaat uit drie samenhangende deelprojecten die fysieke verbeteringen combineren met sociale versterking:

1. "Buiten-gewoon – plezier begint hier": realisatie van een centrale ontmoetingsplek met voorzieningen voor buurtactiviteiten;
2. "Gewoon doen – ontmoeten in het groen": vergroening en opknappen van de wijk, samen met bewoners;
3. "Samen maken we de wijk": oprichting van een wijkorganisatie, ondersteund door een buurtverbinder die bewoners en organisaties verbindt.

Deze integrale aanpak zorgt voor een duurzame impuls in de wijk en versterkt het eigenaarschap van bewoners (zie bijlage 2).

Financiering en kansen
De fysieke maatregelen worden (deels) gefinancierd uit het Woonfonds. Voor de sociale component wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Daarnaast biedt de provinciale subsidieregeling Wijken- en Dorpendeal een belangrijke kans op cofinanciering. Deze regeling sluit goed aan bij de doelstellingen van het plan en versterkt de uitvoeringskracht.

Argumenten
1.1 Randvoorwaarden woonfonds geven richting aan toekomstige voorstellen
Met het vaststellen van de randvoorwaarden geeft de gemeenteraad richting aan de toepassing van het Woonfonds Bestaande Wijken. Hierdoor kan het college voorstellen doen aan de raad voor effectieve en haalbare projecten.
Omdat het woonfonds is opgericht vanuit de nieuwbouwopgave en ten behoeve van de woonopgaven in de bestaande wijken, moet het ook een bijdrage leveren aan deze woonopgaven (woningvoorraad, openbare ruimte, leefbaarheid). Het moet dan dus ook gaan om fysieke maatregelen. Het gaat om eenmalige investeringen, niet om structurele periodieke bijdragen. Om het verschil te kunnen maken in de wijken, moet het ook gaan om projecten van enige ruimtelijk omvang. Verder is de uitdaging bij en voorwaarde voor een succesvolle aanpak van woonopgaven is een integrale aanpak. Alleen samen met andere partijen (o.a. woningcorporaties, provincie) kunnen we het optimale resultaat, verbetering van de openbare en bebouwde ruimte, in de bestaande wijken van Wijchen bereiken. Dus cofinanciering is een vereiste. Daarbij is het woonfonds primair bedoeld voor de investeringen in de openbare ruimte of gemeentelijk vastgoed, niet om de investeren in het vastgoed van andere partijen.

1.2 Meer resultaat door samenwerking met provincie en woningcorporatie
Voor de inzet van het Woonfonds wordt nadrukkelijk gezocht naar samenwerking met andere partijen, zoals de provincie en woningcorporaties. Deze benadering sluit aan bij de motie 'Meer investeringsruimte bestaande wijken/kernen', waarin de raad het college opriep om samen met partners te investeren in de kwaliteit van bestaande wijken en kernen. Door cofinanciering mogelijk te maken binnen de kaders van het Woonfonds, wordt het voor de gemeente aantrekkelijker om samen met andere partijen grotere en effectievere investeringen te realiseren.

2.1 Quick scan onderbouwt de keuze voor Wijchen-Zuid
De quick scan is gemaakt naar aanleiding van de motie 'Begin met investeren in Wijchen-Zuid'. Uit deze scan blijkt dat er drie buurten zijn met aandachtspunten: delen van

Achterlo, Noord en Wijchen-Zuid. In deze buurten zijn weinig verschillende woningen, is er weinig groen en vinden mensen het minder prettig om te wonen. De situatie is anders in Wijchen-Zuid, vooral in de buurten rond het voorzieningenhart omdat daar sprake is van een stapeling van aandachtspunten. Juist hierom willen we eerst investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland. En mogelijk op termijn in de andere kwetsbare wijken van Wijchen.

2.2 Voorkomen van hogere maatschappelijke kosten
Door te investeren in de fysieke en sociale leefomgeving van Wijchen-Zuid, worden aandachtspunten niet groter en blijft de druk op hulpverlening en inzet van de gemeente beperkt. Door op tijd en gericht te investeren, is de investering maatschappelijk het meest effectief.

2.3 Investeren in Wijchen-Zuid versterkt vertrouwen en betrokkenheid
Dit plan is gemaakt samen met inwoners en partners, die actief hebben meegedacht en ideeën hebben ingebracht. Het is belangrijk om deze ideeën nu om te zetten in zichtbare resultaten. Als er geen actie volgt, kan het vertrouwen van bewoners afnemen en neemt in de toekomst de betrokkenheid wellicht af.

3.1 Het Plan van aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving voldoet aan de gestelde randvoorwaarden van het woonfonds:

- Draagt bij aan de volgende woonopgaven:
  - een klimaatbestendige, veilige en groene openbare ruimte;
  - verbetering van de leefbaarheid en woonkwaliteit.
- Het betreft een eenmalige investering van enige ruimtelijke omvang;
- Er is sprake van een complexe situatie met meerdere partijen;
- De maatregelen zijn fysiek van aard;
- Er is geen investering in vastgoed van derden;
- De bijdrage is onderdeel van een cofinanciering met provincie en Talis.

3.2 Urgentie in Wijchen-Zuid vraagt om directe inzet
In de buurten Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland zijn er verschillende aandachtspunten. Veel mensen leven van een laag inkomen of bijstand. Er is meer eenzaamheid onder bewoners en een beperkte sociale cohesie. Er is meer overlast. geluidshinder en criminaliteit. In deze buurten staan veel sociale huurwoningen en de woningkwaliteit is matig. Verder is de openbare ruimte erg stenig, wat leidt tot hittestress en is er overlast van verkeer en parkeren
Wijkprofessionals en partners herkennen deze aandachtspunten. Daarom is het belangrijk om gericht actie te ondernemen, zodat de situatie niet verder achteruitgaat.

3.3 Aansluiting op Strategisch Kompas Wijchen2035
Het plan sluit aan bij het Strategisch Kompas Wijchen2035. Daarin staat het versterken van wijken centraal, met aandacht voor ontmoeting en gezondheid, veiligheid, klimaatbestendigheid, vergroening en een integrale benadering van wijkontwikkeling, met extra oog voor kwetsbare gebieden zoals Diepvoorde en omgeving.

3.4 *Investeren ondanks onderhoudsnorm*
De openbare ruimte in Wijchen-Zuid voldoet technisch aan de onderhoudsnormen. Maar er is geen extra geld beschikbaar binnen het normale onderhoudsbudget om grote verbeteringen te doen. Toch zijn deze investeringen nodig om de buurt aantrekkelijker te maken en het contact tussen bewoners te versterken. Het gaat om een verbetering die verder gaat dan gewoon onderhoud.

4.1 Algemene reserve noodzakelijk voor sluitende begroting
Voor onderdelen van het plan die niet binnen de kaders van het Woonfonds Bestaande Wijken vallen, zoals sociale activiteiten en bewonersinitiatieven, is een bijdrage uit de algemene reserve noodzakelijk. Zonder deze bijdrage vervalt de cofinanciering vanuit de provincie en vervalt ook de toegezegde bijdrage van Talis.

Tegenargumenten en risico's
3.1 Het plan van aanpak is nog in niet in detail uitgewerkt
In het plan van aanpak is een globale uitwerking opgenomen van de beoogde maatregelen. Om de subsidie (cofinanciering) niet mis te lopen is besluitvorming op dit moment noodzakelijk. Verdere uitwerking van het plan vindt plaats na besluitvorming. Hierover informeren we de raad per deelproject.

3.2 Beperkte middelen vragen om prioritering
De quick scan inzet Woonfonds (zie bijlage 1) laat zien dat naast Wijchen-Zuid ook delen van Achterlo en Noord kwetsbaar zijn. Hoewel deze gebieden aandacht verdienen, is gekozen om eerst te starten in Wijchen-Zuid vanwege verschillende aandachtspunten die daar spelen. De beschikbare middelen zijn beperkt, waardoor het noodzakelijk is om keuzes te maken en te beginnen waar de opgaven het meest urgent zijn en vanwege het hoogste verwachte maatschappelijk rendement van de investering. Daarna bepalen we het vervolg in onze aanpak. Dit betekent niet dat we niets doen in andere wijken. Zo hebben we onlangs in Noord de financiering voor een verbinder verlengd.

3.3 Verwachtingsmanagement richting inwoners en fasering van aanpak
De keuze om te starten in Diepvoorde e.o. kan bij inwoners van andere kwetsbare wijken het beeld oproepen dat hun buurt voorlopig geen aandacht krijgt. Dit kan leiden tot teleurstelling en verminderde betrokkenheid. Tegelijkertijd is het belangrijk te benadrukken dat deze aanvraag een eerste stap is binnen een bredere gebiedsgerichte aanpak. Het Plan van Aanpak richt zich op een deel van de opgaven in Diepvoorde e.o. en vormt het begin van een meerjarige inzet. Er vindt nog afstemming plaats met partners over aanvullende maatregelen en mogelijke vervolginvesteringen. Heldere communicatie over deze fasering is essentieel om verwachtingen te managen en het vertrouwen en de betrokkenheid van inwoners in alle wijken te behouden.

3.4 Effecten op lange termijn zijn niet direct meetbaar
Hoewel de voorgestelde maatregelen bijdragen aan verbetering van de leefomgeving, is het effect niet direct meetbaar. Er is een risico dat verwachtingen niet volledig worden waargemaakt, wat kan leiden tot kritiek of verminderd draagvlak.

4.1 Afhankelijkheid van externe cofinanciering
De uitvoering van het Plan van aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving is gebaseerd op bijdragen van de provincie en de woningcorporatie. Als deze bijdragen niet worden toegekend of vertraagd, kan het plan slechts ten dele worden gerealiseerd. Het college komt in dat geval met een nieuw voorstel naar de raad.

Financiële gevolgen
We willen de volgende 3 projecten realiseren:
1. "Buiten-gewoon – plezier begint hier": realisatie van een centrale ontmoetingsplek met voorzieningen voor buurtactiviteiten;
2. "Gewoon doen – ontmoeten in het groen": vergroening en opknappen van de wijk, samen met bewoners;
3. "Samen maken we de wijk": oprichting van een wijkorganisatie, ondersteund door een buurtverbinder die bewoners en organisaties verbindt.

In de huidige begroting zijn deze budgetten voorzien:
- Middelen uit het Woonfonds Bestaande Wijken voor de fysieke maatregelen (€ 211.000);
- Cofinanciering vanuit de provincie Gelderland via de Wijken- en Dorpendeal (€ 371.000);
- Cofinanciering door woningcorporatie Talis (€ 60.000);
- Een aanvullende bijdrage uit de algemene reserve voor de sociale maatregelen (€ 100.000).

Er is intensief ambtelijk overleg geweest met de provincie, die actief meedenkt en de kans op toekenning van de Wijken- en Dorpendeal als groot inschat.
Gezien de beperkte uitbreiding zullen de onderhoudskosten voor de fysieke maatregelen in de openbare ruimte meegenomen worden bij de volgende update van het Ibor plan worden meegenomen.

Communicatie
In samenwerking met MeerVoormekaar en Talis wordt een communicatieplan opgesteld. Daarbij maken we gebruik van de bestaande communicatiekanalen van Hart van Zuid, zoals de website met participatiepagina, (nieuws)brieven, sociale media en speciale pagina's in de Wegwijs. Ook benutten we de communicatiekanalen van onze samenwerkingspartners.

Inwonersparticipatie
We bouwen voort op de uitkomsten van eerdere inwonersparticipatie en voor de vervolgstappen zetten we deze samenwerking voort met inwoners, de wijkvereniging en de klankbordgroep Hart van Zuid. Deze samenwerking vormt een belangrijke basis voor draagvlak en betrokkenheid bij de uitvoering van het plan.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na een positief besluit van de raad starten we met de uitvoering van het plan van aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving. In het plan van aanpak is een globale uitwerking opgenomen van de beoogde maatregelen. Verdere uitwerking van het plan vindt plaats na besluitvorming. Hierover informeren we de raad per deelproject.
We houden oog voor andere bestaande wijken en kernen en zoeken naar kansen voor inzet van het woonfonds.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Advies
BVO Financieel Beleid
BSP SPA
FL GO Wonen
PUB Participatie
SLO Leefbaarheid
SLO WMO jeugd en gezondheid
BSP OOV
FL Gebiedsinrichting
FL Milieu

Bijlagen
1. Quick Scan Inzet Woonfonds
2. Plan van aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland

Bijlage 1 Quick scan inzet Woonfonds

1. Aanleiding

Bij het oprichten van het Woonfonds Bestaande Wijken in november 2023 heeft de gemeenteraad via de motie *'Begin met investeren in Wijchen-Zuid'* gevraagd om te onderzoeken in welke wijken en kernen het fonds het beste ingezet kan worden. Deze quick scan is opgesteld om hier invulling aan te geven.

2. Quick scan

De quick scan beantwoordt de vraag: *In welke wijken, buurten of kernen verwachten we de grootste uitdagingen op het gebied van woonopgaven?*
De analyse is gebaseerd op openbare bronnen (o.a. CBS, Klimaateffectatlas, Leefbaarometer, Gezondheidsmonitor GGD, Zicht op Wijken), data van woningcorporaties (o.a. bezit/voorraad en veerkrachtkaarten) en gemeentelijke data over veiligheid, openbare orde en afvalproblematiek.

3. Onderzoeksopzet

Alle wijken en kernen van Wijchen zijn beoordeeld op de drie thema's binnen de woonopgaven:

1. *Toekomstbestendige en gevarieerde woningvoorraad:*
   Indicatoren o.a. aandeel goedkope woningen, woningtypologie, energielabels, bebouwingsdichtheid
2. *Verduurzaming en klimaatbestendige woonomgeving*
   Indicatoren o.a. verharding, groen, hittestress, wateroverlast, verdroging
3. *Leefbaarheid en woon- en leefkwaliteit*
   Indicatoren o.a. eenzaamheid, gezondheid, overlast, veiligheid, sociale spanningen

4. Resultaten

Op basis van de analyse (zie bijlage tabel) springen drie gebieden eruit:

1. Achterlo (delen van Homberg, Heilige Stoel, Kraaijenberg)
2. Noord (rond Buizerdstraat–Passeweg en Watersnipstraat–Zwanensingel)
3. Wijchen-Zuid (rond voorzieningenhart: Diepvoorde, Hoogmeer, Huissteden en Elsland)

5. Toetsing

Deze drie buurten hebben we nader beschouwd. We hebben het beeld uit systeeminformatie onderbouwd met bevindingen van beleidsafdelingen, maar ook uit straatinformatie, afkomstig van wijkprofessionals (waaronder de wijkagent, woningconsulent, wijkbeheerder en toezichthouder) die hier actief zijn.

Wat speelt er in Achterlo en Wijchen-Noord?
In Achterlo (Homberg/Heilige Stoel) en Wijchen-Noord zijn er zeker aandachtspunten. Talis heeft veel bezit in deze buurten. De buurten zijn vrij eenzijdig van opzet, met veel van dezelfde woningtypen.
Deze buurten zijn kwetsbaar voor hitte. En met name Watersnipstraat-Zwanensingel e.o. staat bekend als aanzienlijk versteend (veel verharding). Gelukkig is de afstand tot koele plekken (zoals groen) overal gunstig. Wel is Wijchen Noord relatief kwetsbaar voor verdroging in extreem droge zomers. In Wijchen Noord en Heilige Stoel/Kraaijenberg is weinig natuur en biodiversiteit aanwezig.
Voor wat betreft leefbaarheid zie je dat het vaak om delen van de buurten (soms slechts een straat) gaat waar problematiek speelt. Deze kenmerkt zich door psychisch kwetsbare bewoners, voornamelijk alleenstaande of jonge starters in flatjes en gezinnen en

alleenstaande moeders in gezinswoningen. In deze buurten zie je ook veel mensen met een lage sociaal economische status.
Inwoners ervaren hun gezondheid beduidend minder goed dan elders in Wijchen. Ook zien we in deze buurten meer ernstige eenzaamheid onder inwoners dan elders in Wijchen. Daarbij zijn er vooral in Homberg veel bewoners die laag scoren op veerkracht. Veerkracht (hoe goed kan een mens omgaan met tegenslag) is ook een belangrijke indicator van gezondheid.
In Homberg is het aantal geweldsmisdrijven hoger dan gemiddeld, en in Kraaijenberg is het aandeel huishoudens in de bijstand iets groter. Ook in Wijchen-Noord zijn er iets meer huishoudens onder het sociaal minimum.

Maar bij nadere analyse blijkt dat deze wijken slechts beperkt afwijken van het gemeentelijk gemiddelde. De leefbaarheid is iets lager, maar niet zorgwekkend. Criminaliteit is vaak lager dan gemiddeld, en er is geen sprake van een duidelijke opstapeling van aandachtspunten. De sociale cohesie is relatief goed, en de fysieke omgeving scoort niet extreem negatief.

Waarom Wijchen-Zuid er echt uitspringt
In Diepvoorde, Hoogmeer, Huissteden en Elsland is het beeld anders dan in Achterlo en Wijchen-Noord. Kenmerkend voor de buurten in Wijchen-Zuid is een cumulatie van aandachtspunten, die sterker is dan elders in Wijchen:

- Financiële zorgen: veel huishoudens leven van een laag inkomen of bijstand.
- Gezondheid en welzijn: bewoners ervaren meer stress, psychische klachten en een slechtere gezondheid.
- Sociale problematiek: eenzaamheid, beperkte sociale cohesie en weinig vrijwilligerswerk.
- Woningvoorraad: lage WOZ-waarden, veel sociale huurwoningen, matige woningkwaliteit.
- Openbare ruimte: stenige openbare ruimte, weinig groen in de directe woonomgeving, overlast parkeren en verkeer.
- Veiligheid: meer overlast, geluidshinder en criminaliteit.
- Jeugdproblematiek: meer jongeren met jeugdzorg, onderwijsachterstand en Halt-verwijzingen.

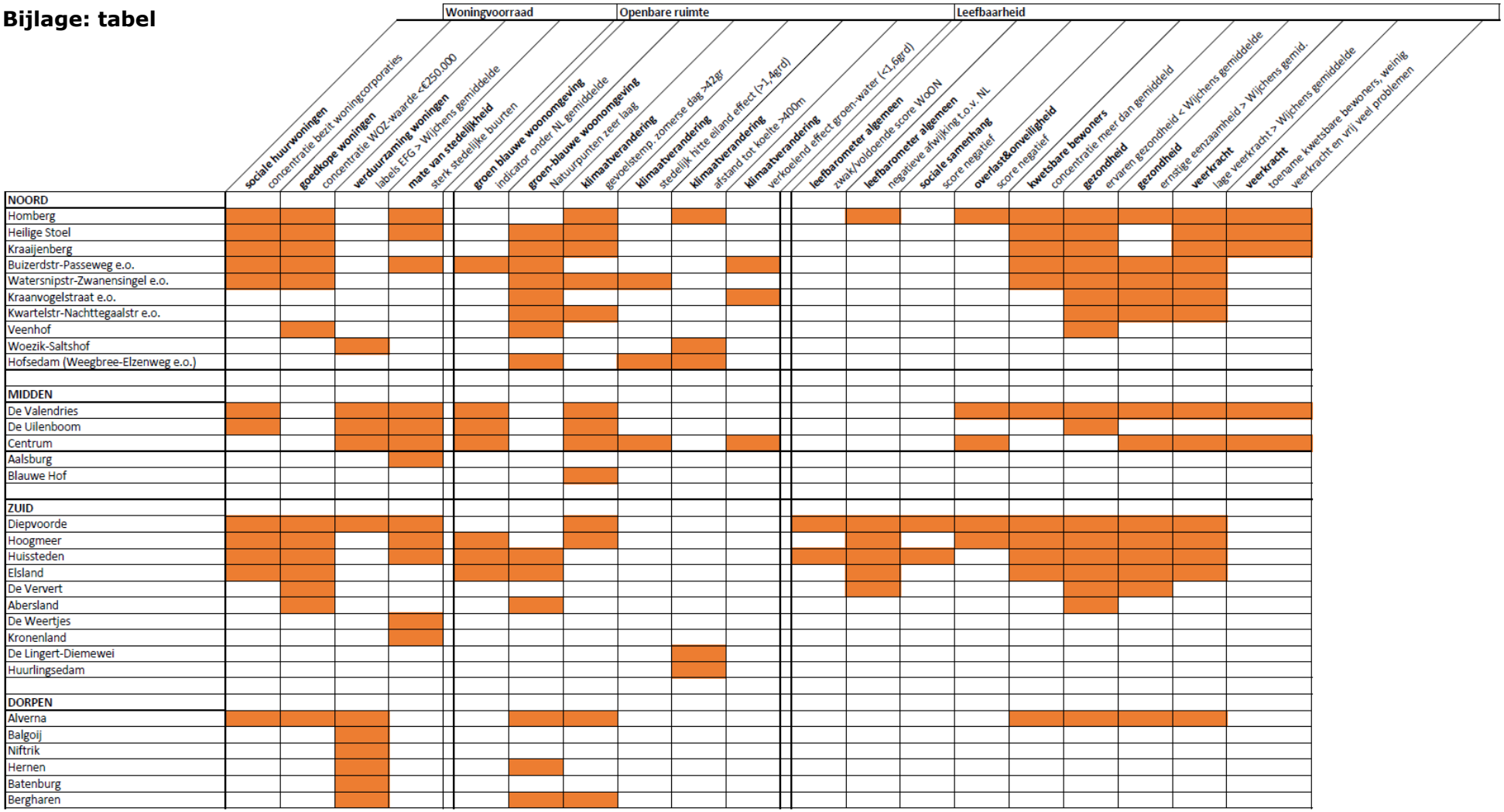
Deze signalen komen niet alleen uit cijfers, maar worden ook bevestigd door professionals in de wijk, van woningcorporatie tot wijkagent. Zij zien dagelijks hoe bewoners worstelen met hun leefomgeving en hoe de situatie zonder ingrijpen verder kan verslechteren.
Het Strategisch Kompas Wijchen 2035 benadrukt hoe belangrijk het is om te investeren in sterke wijken, meer groen en plannen die passen bij de buurt, met speciale aandacht voor Hart van Zuid.

6. Conclusie: de keuze om eerst te investeren in Wijchen-Zuid

Op basis van deze inzichten is het voorstel helder: we willen starten met investeren in Wijchen-Zuid; in Diepvoorde en omgeving. Hier leveren investeringen het meeste maatschappelijk rendement op. En hier kunnen we met gerichte maatregelen het meeste verschil maken. Door investeringen in de openbare ruimte ontstaat er een groene aantrekkelijk plek voor de inwoners om te verblijven, spelen en ontmoeten. Ook zal het gevoel van veiligheid hierdoor toenemen.

De inzet van het Woonfonds, gecombineerd met cofinanciering vanuit de provincie, biedt kansen om zowel de fysieke als sociale leefomgeving te verbeteren.
De aanpak in Diepvoorde en omgeving kan bovendien als voorbeeld dienen voor andere wijken binnen Wijchen. Zo bouwen we aan vitale, toekomstbestendige buurten – met perspectief voor bewoners van de meest kwetsbare wijken en buurten.

Bijlage: tabel

Bijlage 2 Plan van Aanpak investeren in Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland

Achtergrond

Eind 2016 klopten verschillende partijen bij de gemeente Wijchen aan om hun zorg te delen over ontwikkelingen in Wijchen-Zuid. De gemeente Wijchen heeft deze signalen opgepakt en de partijen uit het gebied bij elkaar gebracht. Samen is verkend wat er precies speelt rondom de voorzieningen en in de wijken van Wijchen-Zuid. Eind 2017 lag er een verkenningsverslag met als belangrijkste conclusie dat er zowel een noodzaak is om de voorzieningen in het centrum een impuls te geven, als aan de slag te gaan met een positieve ontwikkeling van de wijken in Wijchen-Zuid. Op basis van de verkenning en het wijkonderzoek is in september 2019 met betrokken partners een routekaart 'Toekomst Hart van Zuid' opgesteld, met daarin vijf aandachtspunten. Als gevolg van de coronacrisis is de uitvoering aanvankelijk op bescheiden schaal gestart onder andere via digitale inwonersbijeenkomsten. Vanaf 2022 is de ontwikkeling van Hart van Zuid weer actief opgepakt aan de hand van de vijf aandachtspunten uit de routekaart: 1) een vitaal en bruisend voorzieningenhart, 2) samen maken we de wijk 3) meer diversiteit in de buurt 4) kwaliteitsslag leefomgeving en 5) duurzame wijk. De keuze om ons in dit plan van aanpak te richten op Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland, is gebaseerd op de quick scan en de stapeling van opgaven in Wijchen-Zuid, die urgentie en noodzaak aantonen.

Routekaart Hart van Zuid: Terugblik en vooruitblik

Route 1 - Een vitaal en bruisend voorzieningenhart
Het Stedenbouwkundig Masterplan Hart van Zuid richt zich op de vernieuwing van het centrumgebied van Wijchen-Zuid tot een groen, levendig en toekomstbestendig hart van de wijk, met ruimte voor ontmoeting, onderwijs, zorg, sport, winkels en wonen.

<u>Wat is er tot nu toe gedaan (2022–2025)?</u>
De gemeenteraad heeft het Masterplan vastgesteld. Dit plan richt zich op de vernieuwing van het centrumgebied tot een groen, levendig en toekomstbestendig hart van de wijk. De uitvoering loopt gefaseerd van 2025 tot 2031.

Welke vervolgstappen worden in dit plan uitgewerkt?
In dit plan van aanpak worden vervolgstappen uitgewerkt die zorgen voor een goede afstemming tussen de plannen voor de openbare ruimte en de uitvoering van het masterplan. Daarbij is specifieke aandacht voor de tijdelijke inrichting en het gebruik van de ruimte in de omliggende buurten. Zo wordt bijvoorbeeld gekeken naar het voorkomen van ongewenst ruimtegebruik, zoals de opslag van bouwmaterialen op locaties die juist bedoeld zijn als toekomstige ontmoetingsplekken. Door deze afstemming wordt de leefkwaliteit in de wijk behouden en wordt de betrokkenheid van inwoners bij de gebiedsontwikkeling versterkt.

Route 2 - Samen maken we de wijk
Deze route richt zich op het versterken van sociale netwerken, het vergroten van de betrokkenheid van inwoners en het verbeteren van het gevoel van veiligheid en verbondenheid in de wijk. Samen met onze partners ontwikkelen we een gebiedsgerichte maatwerkaanpak, met specifieke aandacht voor kwetsbare inwoners. Daarbij maken we gebruik van beproefde interventies die in afstemming met verschillende hulpverleners worden ingezet, zodat signalen snel en effectief kunnen worden opgepakt.

Wat is er tot nu toe gedaan (2022–2025)?

- Tien verbindingstafels georganiseerd voor inwoners met gedeelde interesses.
- Wijkfonds opgericht ter ondersteuning van initiatieven zoals opschoondagen, burendagen, tegelwipacties en het Dia Bandera feest.
- Vergeten Verhalenboek gerealiseerd met kinderen en ouderen.
- Deur-aan-deur onderzoek uitgevoerd door MeerVoormekaar.
- Informatiepakket ontwikkeld voor nieuwe inwoners.
- Buurtpeil, een digitaal platform, is opgezet.

Welke vervolgstappen worden in dit plan uitgewerkt?

In het plan van aanpak Diepvoorde e.o. worden vervolgstappen uitgewerkt die voortbouwen op de bestaande inzet. Zo wordt gewerkt aan een subsidieaanvraag in het kader van de Wijk- en Dorpendeal, gericht op het organiseren van buurtactiviteiten die ontmoeting en verbinding stimuleren. Daarnaast wordt een buurtverbinder ingezet om samen met inwoners en partners een inwonersstichting op te richten. Deze stichting vormt een duurzame structuur voor participatie en het organiseren van initiatieven vanuit de wijk zelf.
MeerVoormekaar blijft zorgen voor laagdrempelig contact met inwoners, onder andere via wijkbezoeken. Tijdens deze gesprekken wordt actief geluisterd naar ervaringen en wensen voor verbetering. Op basis van eerder gehouden enquêtes wordt onderzocht welke activiteiten het beste bijdragen aan ontmoeting en onderlinge verbinding. Deze gezamenlijke inzet vormt een belangrijke bouwsteen voor een sociaal sterk en veerkrachtig Hart van Zuid.

Route 3 - Meer diversiteit in wonen

Deze route richt zich op het vergroten van de variatie in het woningaanbod, zodat dit beter aansluit bij de uiteenlopende woonwensen van zowel huidige als toekomstige inwoners. Een meer diverse woningvoorraad draagt bij aan een evenwichtige bevolkingssamenstelling en versterkt de veerkracht van de wijk.

Wat is er tot nu toe gedaan (2022–2025)?

- Pilot jongerenhuisvesting (tot 27 jaar) in Huissteden.
- Sturing op verkoop van sociale huurwoningen en verhuur in het middeldure segment.
- Introductie van nieuwe woonvormen zoals Kamers met Aandacht en woningdelen.
- Verkenning naar het Woonfonds en een subsidieaanvraag bij de provincie.

Welke vervolgstappen worden in dit plan uitgewerkt?

In het plan van aanpak Diepvoorde e.o. worden vervolgstappen uitgewerkt die bijdragen aan een toekomstbestendige en gemengde wijk. De gemeente en woningcorporatie Talis starten een programma rond de thema’s sociaal, wonen en groen. In Diepvoorde e.o. wordt gestuurd op een meer gemengde instroom bij vrijkomende sociale huurwoningen, zodat de samenstelling van de wijk evenwichtiger wordt. Het plan van aanpak Diepvoorde e.o. is gericht op onderzoeken hoe de woningdiversiteit verder te vergroten, onder andere door het verbeteren of transformeren van bestaande woningen en het toevoegen van levensloopgeschikte woningen.

Route 4 – Verbetering van de leefomgeving

Een aantrekkelijke, schone en groene omgeving draagt bij aan sociale samenhang. Inwoners voelen zich prettiger in hun buurt, gaan eerder naar buiten en ontmoeten elkaar vaker. Dit versterkt het onderlinge contact en het gevoel van verbondenheid. In Diepvoorde e.o. willen we hierin investeren om de leefbaarheid merkbaar te vergroten.

Wat is er tot nu toe gedaan (2022–2025)?

- Opschoondagen met containers en vrijwilligers.
- Jongerenhangplek gerealiseerd op het schoolplein.
- Tegelwipacties georganiseerd (beperkt succesvol).
- Veiligheidsoverleg gestart voor integrale aanpak van overlast.
- Wijkschouwen gehouden om in te spelen op signalen van inwoners.
- Groenvisie voor de wijk in ontwikkeling, aanvullend op het Masterplan.

Welke vervolgstappen worden in dit plan uitgewerkt?

In dit plan van aanpak worden vervolgstappen uitgewerkt die gericht zijn op zichtbare verbeteringen in de wijk. Samen met inwoners en woningcorporatie Talis worden 'quick wins' opgepakt, zoals het aanpakken van blinde muren, afvalproblematiek, verrommelde schuttingen, achterpaden en de uitstraling van portiekflats. Deze maatregelen dragen bij aan een positief gevoel over de wijk en stimuleren inwoners om zelf ook bij te dragen aan een fijne leefomgeving.
Voor structurele verbeteringen wordt daarnaast een programmatische aanpak ontwikkeld, waarin fysieke en sociale maatregelen in samenhang worden opgepakt. Zo bouwen we samen aan een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting, beweging en betrokkenheid.

Route 5 - Duurzame wijk

In Hart van Zuid werken verschillende partijen samen aan een toekomstbestendige wijk. De woningcorporatie investeert in het verduurzamen van haar woningvoorraad, onder andere door isolatiemaatregelen en energiezuinige voorzieningen. Hiermee wordt niet alleen het wooncomfort verhoogd, maar ook de energielasten verlaagd en de CO_2-uitstoot teruggedrongen.

Wat is er tot nu toe gedaan (2022–2025)?

- Energierijk Zuid stimuleert isolatie en organiseert energiemarkten.
- Isolatieproject Diepvoorde gestart met subsidie tot €1600 per woning.
- Inwoners ondersteund via de energiearmoede-aanpak (gemiddelde besparing: €70 per jaar).
- Verkenning naar een warmtenet gestart.

Welke vervolgstappen worden in dit plan uitgewerkt?

In dit plan van aanpak worden vervolgstappen uitgewerkt die gericht zijn op het intensiveren en verbreden van de verduurzamingsaanpak.
De woningcorporatie zet de verduurzaming van haar vastgoed voort. De gemeente steunt dit en faciliteert waar mogelijk.
Meer Voormekaar speelt een belangrijke rol in het betrekken van inwoners bij deze opgave. Door middel van gesprekken, informatiebijeenkomsten en buurtinitiatieven wordt het bewustzijn over verduurzaming vergroot. Inwoners worden gestimuleerd om mee te denken en mee te doen, zodat verduurzaming niet alleen technisch, maar ook sociaal gedragen wordt. Zo bouwen we samen aan een wijk waarin duurzaamheid voor iedereen bereikbaar is.

Doel

Doel van dit plan van aanpak is het verbeteren van de leefbaarheid, sociale cohesie en toekomstbestendigheid van Diepvoorde en omliggende wijken. Dit doen we door middel van een integrale aanpak langs vijf ontwikkelrichtingen uit de routekaart Hart van Zuid. De routekaart Hart van Zuid dient als kapstok om deze opgaven in kaart te brengen. Dit plan van aanpak is niet uitsluitend een uitwerking van het Woonfonds, maar een bredere gebiedsgerichte aanpak die fysieke én sociale maatregelen combineert.

Beoogd resultaat
Per route is het beoogde resultaat als volgt:

Route 1 - Een vitaal en bruisend voorzieningenhart
Beoogd resultaat voor Diepvoorde e.o.:
Een betere aansluiting van de omliggende buurten op het toekomstige voorzieningenhart, door inwoners actief te betrekken bij de planvorming en de leefomgeving in Diepvoorde alvast te verbeteren. Dit draagt bij aan een gevoel van eigenaarschap en betrokkenheid bij de ontwikkeling van het hart van de wijk.

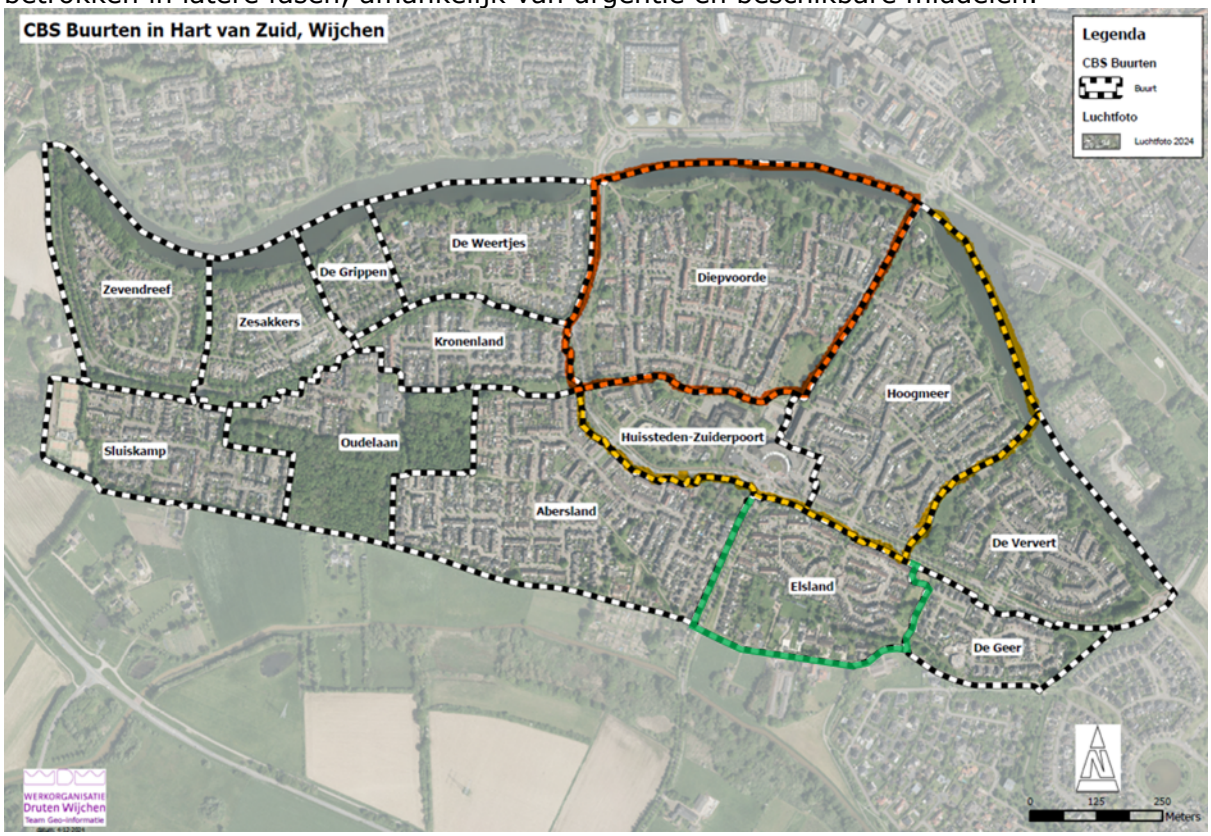
Route 2 - Samen maken we de wijk
Beoogd resultaat voor Diepvoorde e.o.:
Een sterker sociaal netwerk in de buurt, waarin inwoners elkaar kennen, ontmoeten en ondersteunen. Door inzet van een buurtverbinder en het oprichten van een inwonersstichting wordt gewerkt aan duurzame participatie en eigenaarschap in de wijk.

Route 3 – Meer diversiteit in wonen
Beoogd resultaat voor Diepvoorde e.o.:
Een evenwichtigere samenstelling van de wijk door meer variatie in het woningaanbod en een gemengde instroom van nieuwe huurders. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige buurt met meer sociale stabiliteit.

Route 4 – Verbetering van de leefomgeving
Beoogd resultaat voor Diepvoorde e.o.:
Een zichtbare kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte die leidt tot meer trots op de buurt. Door het aanpakken van blinde muren, schuttingen en achterpaden ontstaat een schonere, veiligere en aantrekkelijkere leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting.

Route 5 – Duurzame wijk
Beoogd resultaat voor Diepvoorde e.o.:
Een wijk waarin verduurzaming ook voor inwoners met een kleinere portemonnee haalbaar is. Door isolatiemaatregelen, energiebesparing en bewustwording wordt de wijk toekomstbestendiger en worden woonlasten verlaagd.

Afbakening
Onder Hart van Zuid vallen de wijken Diepvoorde, Hoogmeer, Huissteden, De Ververt, De Geer, Elsland, Abersland, Kronenland, De Weertjes, Oudelaan, De Grippen, Zesakkers, Sluiskamp en Zevendreef. De aanpak richt zich in deze fase primair op Diepvoorde, Huissteden, Hoogmeer en Elsland. De overige wijken binnen Hart van Zuid worden betrokken in latere fasen, afhankelijk van urgentie en beschikbare middelen.

Figuur 2: Kaart Diepvoorde en omliggende wijken (CBS)

Kansen

1. *Zichtbare verbetering van leefbaarheid en uitstraling van de wijk*
   Door de uitvoering van het Plan van aanpak investeren in Diepvoorde en omgevingen de 'quick wins' in de fysieke leefomgeving (route 1 en 4), kan de gemeente samen met partners laten zien dat er daadwerkelijk stappen worden gezet. Dit vergroot het vertrouwen van inwoners in de aanpak en stimuleert betrokkenheid.

2. *Versterking van inwonersparticipatie en sociale cohesie*
   De ontwikkelingen rondom het voorzieningenhart en de energietransitie bieden aanknopingspunten voor extra inwonersparticipatie. Denk aan gezamenlijke ontwerptrajecten, buurtbijeenkomsten en participatieve verduurzamingsprojecten. Dit draagt bij aan meer verbinding tussen inwoners en een sterker sociaal netwerk (route 2 en 5).

3. *Optimalisatie van samenwerking tussen partners*
   De gebiedsgerichte aanpak vraagt om nauwe samenwerking tussen gemeente, woningcorporatie, welzijnsorganisatie en andere betrokkenen. Door deze samenwerking verder te structureren en te versterken, kunnen signalen sneller worden opgepakt en interventies beter op elkaar worden afgestemd (route 2 en 3).

4. *Versnelling van de energietransitie en vergroting van bereik*
   Door het voortzetten en uitbreiden van de gemeentelijke inzet op verduurzaming (route 5), kunnen meer huishoudens worden bereikt – ook in de particuliere sector. Dit draagt bij aan lagere energielasten, meer comfort en een duurzamere wijk.

5. *Meer diversiteit in het woningaanbod*
   De inzet op woningdifferentiatie (route 3) biedt kansen om de wijk aantrekkelijker te maken voor verschillende doelgroepen, wat bijdraagt aan een evenwichtige bevolkingssamenstelling en een veerkrachtige wijk.

Risico's

1. *Vertraging in uitvoering en afname van draagvlak*
   De uitvoering van het Stedenbouwkundig Masterplan en andere plannen loopt tot 2031. Als zichtbare resultaten uitblijven, bestaat het risico dat inwoners hun vertrouwen verliezen in de aanpak.

2. *Beperkte participatie van moeilijk bereikbare groepen*
   Ondanks inspanningen van de welzijnsorganisatie kunnen bepaalde groepen (zoals mensen met lage taalvaardigheid of beperkte digitale toegang) buiten beeld blijven. Dit kan leiden tot ongelijkheid in wie profiteert van de verbeteringen.

3. *Financiële en organisatorische druk*
   Het intensiveren van de gemeentelijke inzet op verduurzaming en leefbaarheid vraagt om voldoende capaciteit en middelen. Zonder structurele borging bestaat het risico dat de uitvoering onder druk komt te staan. Dit kan zich uiten in beperkte beschikbaarheid van financiële middelen of het feit dat betrokken partners hun inzet niet kunnen uitbreiden. Hierdoor kunnen geplande maatregelen vertragen of minder effectief worden uitgevoerd.

4. *Onvoldoende afstemming tussen fysieke en sociale interventies*
   Als fysieke verbeteringen (zoals vergroening of woningaanpassingen) niet goed worden afgestemd op sociale behoeften, kan dit leiden tot suboptimale resultaten of zelfs weerstand bij inwoners.

Organisatie

Voor de uitvoering van de vijf pijlers uit de routekaart Hart van Zuid is een stevig samenwerkingsverband noodzakelijk. Dit verband omvat diverse gemeentelijke afdelingen, woningcorporatie Talis, de politie en de welzijnsorganisatie. Deze partijen werken gezamenlijk aan een integrale aanpak die zowel fysieke, sociale als duurzame verbeteringen in de wijk omvat.
Daarnaast wordt de klankbordgroep Hart van Zuid nauw betrokken bij de uitvoering. Ook inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden spelen een actieve rol, bijvoorbeeld via participatietrajecten, wijkbijeenkomsten en co-creatie van plannen.

Planning

De uitvoering van de vijf routes uit de routekaart Hart van Zuid is afhankelijk van het raadsbesluit over het Plan van Aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving. Onder voorbehoud van goedkeuring door de raad, starten we in Q1 2026. We verwachten een doorlooptijd van ongeveer 2 jaar.
In het plan van aanpak is een globale uitwerking opgenomen van de beoogde maatregelen. Verdere uitwerking van het plan vindt plaats na besluitvorming. Hierover informeren we de raad per deelproject.

Kostenraming en financieringsbronnen
De uitvoering van het Plan van Aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving vraagt om een integrale inzet van middelen. Onderstaande financieringsbronnen zijn in beeld om de uitvoering van de vijf routes uit de routekaart Hart van Zuid mogelijk te maken. De inzet van deze middelen is afhankelijk van het raadsbesluit over het plan van aanpak.
Voor de uitvoering is een totaalbudget van €211.000 uit het Woonfonds, €371.000 provinciale subsidie, €60.000 bijdrage Talis en €100.000 uit de algemene reserve voorzien.

Woonfonds
In dit fonds is budget beschikbaar voor investeringen in woonopgaven in bestaande wijken en kernen. De gemeenteraad heeft eerder aangegeven dat Wijchen-Zuid urgentie kent en een prioritaire bestemming vormt voor het fonds. Voor de uitvoering van fysieke maatregelen in Diepvoorde e.o. wordt een beroep gedaan op dit fonds. Het plan voldoet aan de randvoorwaarden van het Woonfonds: fysieke maatregelen, eenmalige investering van enige ruimtelijke omvang, complexe situatie met meerdere partijen en cofinanciering.

Wijk- en Dorpendeal (provinciale subsidie)
In samenwerking met de klankbordgroep Hart van Zuid en de welzijnsorganisatie wordt gewerkt aan een subsidieaanvraag bij de provincie Gelderland. Deze aanvraag richt zich op het versterken van leefbaarheid en sociale cohesie in de wijk. De subsidie wordt verstrekt exclusief btw. Bijlage 1 bevat een toelichting op de drie deelprojecten waarop de aanvraag betrekking heeft.

Algemene reserve
Voor de realisatie van sociale opgaven in de wijk, zoals het versterken van inwonersparticipatie en het ondersteunen van kwetsbare groepen, wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Dit betreft een eenmalige inzet ter ondersteuning van de integrale gebiedsgerichte aanpak.

Organisatie
Voor de uitvoering van het Plan van Aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving is een stevige organisatie-inrichting noodzakelijk. De aanpak vraagt om een intensieve samenwerking tussen de gemeente, woningcorporatie, welzijnsorganisatie, politie en andere wijkprofessionals. Deze partijen werken samen binnen een integrale gebiedsgerichte aanpak, met korte lijnen en regelmatige afstemming.
Inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden worden actief betrokken via de klankbordgroep Hart van Zuid. Deze groep fungeert als sparringpartner en denkt mee over de uitvoering van de vijf routes uit de routekaart. Ook via participatietrajecten en wijkbijeenkomsten wordt de stem van de wijk nadrukkelijk meegenomen.
Binnen de gemeentelijke organisatie zijn diverse teams betrokken, verspreid over meerdere domeinen. Deze interne samenwerking is essentieel voor een samenhangende uitvoering van fysieke, sociale en duurzame maatregelen.

Interne stakeholders
- FLO-teams: Geo Informatie, Milieu, Strategisch beheer
- SLO-teams: WMO-Jeugd en Gezondheid, Welzijn & Sport
- PUB-teams: Sociaal Wijkteam Wijchen, Inkomen en Ondersteuning, Fysiek
- BSP-teams: Communicatie, Strategische Projecten en Advies, Openbare Orde en Veiligheid
- Domeinen: Sociale Leefomgeving, Fysieke Leefomgeving
- Teams: Leefbaarheid, Schuldenpreventie

Externe stakeholders

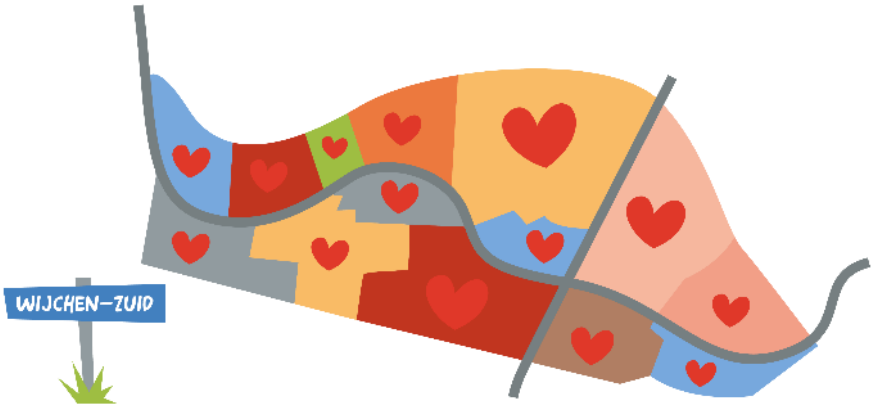
- Inwoners van Wijchen-Zuid
- MeerVoormekaar
- Kans en Kleur
- De Eerste Stap
- Wijkcentrum Wijchen-Zuid
- Zorggroep Zuid-Gelderland
- GGD Gelderland-Zuid
- Winkelcentrum Zuiderpoort
- Ondernemersvereniging
- Eerstelijnszorg (huisarts, tandarts)
- Woningcorporatie Talis
- Vluchtelingenwerk
- Politie
- DAR

Communicatie en informatie

Een effectieve communicatieaanpak is essentieel voor het slagen van het Plan van Aanpak Investeren in Diepvoorde en omgeving. In samenwerking met de welzijnsorganisatie en de woningcorporatie wordt een communicatieplan opgesteld dat aansluit bij de vijf routes uit de routekaart Hart van Zuid.
De aanpak verschilt per route, afhankelijk van de betrokken partners, doelgroepen en geplande activiteiten.
Voor het voorzieningenhart (route 1) bestaat al een communicatie- en participatieplan. Hierin wordt gebruikgemaakt van bestaande communicatiekanalen van Hart van Zuid, waaronder:

- De website met participatiepagina
- (Nieuws)brieven
- Sociale media
- Speciale pagina's in de Wegwijs

Daarnaast worden de communicatiekanalen van samenwerkingspartners actief ingezet om inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden te informeren en te betrekken. Denk aan de kanalen van MeerVoormekaar, Talis, het wijkcentrum, zorgpartners en lokale organisaties. Naast eerdere trajecten komt er aanvullende participatie, waaronder nieuwe bewonersbijeenkomsten en co-creatie sessies om inwoners actief te betrekken bij de uitvoering.

Bijlage 1: Toelichting deelprojecten subsidieregeling Wijken- en dorpendeal

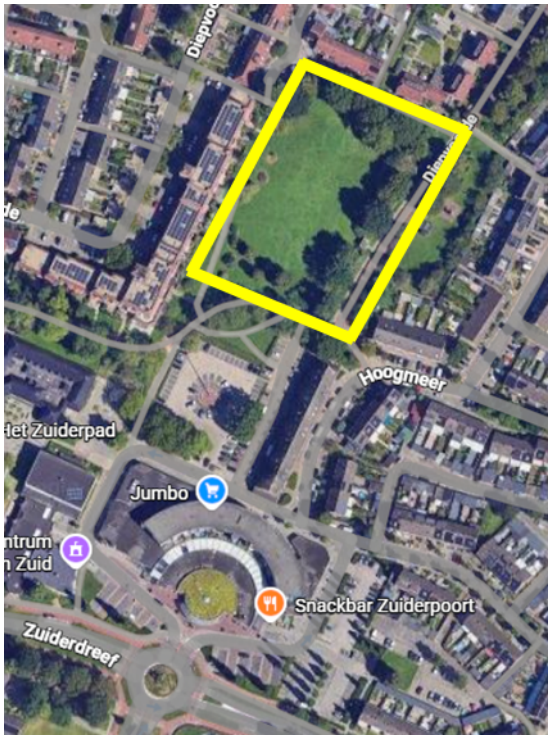
De aanvraag Wijken- en dorpendeal bestaat uit de volgende drie deelprojecten:

Deelproject 1 - Buiten gewoon: plezier begint hier (€280.000)
Dit project betreft het inrichten en opknappen van een grasveld voor inwoners en bezoekers ten noordoosten van het voorzieningenhart in Wijchen-Zuid tot een aantrekkelijke ontmoetingsplek. De inrichting bestaat uit het aanbrengen van voorzieningen als zitplekken, groen en beweegmogelijkheden. Het doel is het creëren van een laagdrempelige, levendige ontmoetingsplek waar regelmatig activiteiten kunnen plaatsvinden, gericht op ontmoeting en verbinding.

- Wat doen we? Opknappen en inrichten van het centrale grasveld zodat het een aantrekkelijke ontmoetingsplek wordt.
- Waarom? Creëren van een groene, veilige plek voor ontmoeting en activiteiten.
- Bewonersparticipatie: Wijk wordt actief betrokken bij ontwerp en uitvoering.

<u>Kostenposten:</u>

- Inrichting grasveld: Egaliseren terrein, drainage, zitelementen, watertappunt, groen, paden, eventueel verlichting, elektra.
- Personeel: Betrekken van de wijk bij inrichting en uitvoering.
- Activiteiten: Wijkfestival en wijkpromotie, inclusief productiemiddelen.

Deelproject 2 - Gewoon doen: ontmoeten in het groen (€342.000)
Dit project gaat om het creëren van uitnodigende groene ontmoetingsplekken in de verbindingsroute. Samen met inwoners en de woningcorporatie worden concrete verbeteringen geselecteerd en doorgevoerd, zoals het verminderen van zwerfafval, het opknappen van schuttingen, het verbeteren van groenvoorzieningen, het herstellen van

bestrating en het aanbrengen van kunst. Deze ingrepen dragen bij aan een aantrekkelijkere openbare ruimte en stimuleren ontmoeting en betrokkenheid.

- Wat doen we? Verbeteren van groen en openbare ruimte, aanpak van afvaldumping, opknappen van speelplekken en honden uitlaatplaatsen, plaatsen van bomen, fitness en banken.
- Waarom? Verfraaien van verwaarloosde plekken en vergroten van veiligheid en leefbaarheid.
- Bewonersparticipatie: Actieve betrokkenheid bij keuzes en uitvoering.

Kostenposten:

- Verbeteren van groenplekken.
- Gerichte verbeteringen tegen afvaldumping bijvoorbeeld containerverzamelplaatsen en aanpakken bekende dumpplekken door herinrichting groen/openbare ruimte, containerruimtes.
- Opknappen en vergroten honden uitlaatplekken, (natuur)speelplekken, watertappunten, beweegvoorzieningen.
- Personeel: Coördinatie en uitvoering.

Deelproject 3 - Samen maken we de wijk (€120.000)

Het verbeteren van de fysieke leefomgeving doen we om de sociale cohesie te versterken. Voor dit proces is inwonersparticipatie onmisbaar. Daarom zetten we in op een duurzame structuur waarmee inwoners zelf activiteiten kunnen organiseren, subsidies kunnen aanvragen en de samenwerking in de wijk duurzaam kunnen versterken. Dit stimuleert ontmoeting en betrokkenheid tussen diverse groepen in de wijk - van senioren en jongeren tot alleenstaande ouders, mensen met verschillende achtergronden en inwoners met een zorgvraag - waardoor wederzijds contact en zorg voor elkaar blijvend worden versterkt.

- Wat doen we? Verbinden van bewoners, wijkvereniging en partners, opstarten van activiteiten en ondersteunen van vrijwilligers.
- Waarom? Duurzaam versterken van sociale cohesie en inwonersparticipatie.

Kostenpost:

- Personeel: welzijnswerker, vrijwilligersvergoeding en adviseurs

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7467
Extern Zaak ID	Z/25/327493
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.i
Titel	327493 Beslisnota Zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team OOV
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P1 Veiligheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)

Bijlagen
327493 Beslisnota Zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Kaderbrief VRGZ 2027

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Toelichting

Met het uitbrengen van een zienswijze kan de gemeenteraad op een constructieve manier haar kaderstellende rol richting VRGZ vervullen. In deze zienswijze vragen wij VRGZ om de genoemde uitgangspunten zorgvuldig mee te nemen bij het opstellen van de begroting. De exacte financiële gevolgen worden inzichtelijk in de concept-programmabegroting 2027, die in april 2026 ter zienswijze aan de gemeenteraden wordt voorgelegd. Dit betekent dat het Dagelijks Bestuur vóór 1 februari wordt ingelicht over de zienswijze middels een brief.

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze vast te stellen over de kaderbrief 2027 van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (hierna VRGZ);
2. De zienswijze middels bijgevoegde brief aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid kenbaar te maken.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze vast te stellen over de kaderbrief 2027 van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (hierna VRGZ);
2. De zienswijze middels bijgevoegde brief aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid kenbaar te maken.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/327493

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Zienswijze Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Datum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De zienswijze vast te stellen over de kaderbrief 2027 van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (hierna VRGZ);
2. De zienswijze middels bijgevoegde brief aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid kenbaar te maken.

Aanleiding
Ieder jaar brengen de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) waaronder de Veiligheidsregio Gelderland- Zuid (hierna: de VRGZ) een Kaderbrief uit in aanloop naar de ontwerpbegroting. In een Kaderbrief staan de voornemens van beleid en financiën die in de ontwerpbegroting vervolgens worden verwerkt. Vanuit de kaderstellende taak krijgt de gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze in te dienen voor 1 februari 2026. Het Dagelijkse Bestuur van de gemeenschappelijke regeling betrekt de zienswijze bij het opstellen van de concept-ontwerpbegroting 2027, die voor het zomerreces wordt aangeboden.

Gewenst resultaat
Met het uitbrengen van een zienswijze kan de gemeenteraad op een constructieve manier haar kaderstellende rol richting VRGZ vervullen. In deze zienswijze vragen wij VRGZ om de genoemde uitgangspunten zorgvuldig mee te nemen bij het opstellen van de begroting. De exacte financiële gevolgen worden inzichtelijk in de concept-programmabegroting 2027, die in april 2026 ter zienswijze aan de gemeenteraden wordt voorgelegd. Dit betekent dat het Dagelijks Bestuur vóór 1 februari wordt ingelicht over de zienswijze middels een brief.

Argumenten
1.1 Wettelijke en beleidsmatige noodzaak.

De voorgestelde maatregelen uit de Kadernota 2027 zijn noodzakelijk om te voldoen aan wettelijke taken en landelijke beleidsontwikkelingen, waaronder de herziening van de Wet Veiligheidsregio's, Versterking van regio-overstijgende samenwerking en Bescherming vitale infrastructuur (Vitaal verklaring). Niet anticiperen op deze wijzigingen brengt het risico met zich mee dat gemeente en regio niet voldoen aan hun wettelijke verantwoordelijkheden, wat kan leiden tot bestuurlijke en juridische consequenties.

1.2 Continuïteit en digitale weerbaarheid.

De toenemende dreiging van cyberaanvallen maakt investeringen in digitale beveiliging onontkoombaar. Het opzetten van een Security Operations Center en het actualiseren van Microsoft-licenties zijn cruciaal om de continuïteit van crisisbeheersing en gemeentelijke processen te waarborgen. Een incident kan leiden tot ontwrichting van vitale functies, reputatieschade en hoge herstelkosten. Proactieve maatregelen zijn daarmee een bestuurlijke verantwoordelijkheid.

1.3 Financiële ontwikkelingen en kaders.

De voorgestelde investeringen in crisisbeheersing, cyberveiligheid en vastgoedonderhoud (bijlage 3, Kaderbrief 2027) zijn van belang. Wel dienen deze te zijn ingebed in een transparante, meerjarige en financieel onderbouwd plan. Gezien de korting op BDuR-middelen, de extreme prijsstijgingen en de aanzienlijke extra kosten voor vastgoed, is het noodzakelijk dat VRGZ een doordachte en stevige strategie hanteert voor risicobeheersing, reservevorming en het voorkomen van ad-hoc maatregelen. Gemeenten mogen niet worden geconfronteerd met disproportionele lasten.

1.4 Zorg voor personeel en organisatie.

De structurele inzet van een casemanager nazorg/PTSS draagt bij aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers en vermindert mogelijk verzuimkosten. Dit is niet alleen een morele verplichting, maar ook een strategische keuze om de kwaliteit en continuïteit van de organisatie te borgen. De VRGZ geeft transparantie over de structurele kosten die hiermee gemoeid zijn. Aanvullend op de landelijke bijdrage PTSS vraagt dit om een structurele uitzetting van 0,5fte (€ 60.000) om hier uiteindelijk 1fte van te maken. De Kaderbrief stelt dat deze kosten uitsluitend betrekking hebben op wettelijke taken. Deze functionaris PTSS ondersteunt medewerkers bij het indienen van aanvragen, fungeert als vraagbaak en levert gegevens voor landelijke monitoring. De financiering van deze landelijke structuur (€ 1,75 miljoen) dekt uitsluitend de systeemkosten. De daadwerkelijke kosten voor hulpverlening, arbeidsongeschiktheid en schadevergoedingen worden gedragen door de VRGZ en is op basis van de nieuwe verdeelsleutel.

1.5 Versterking van weerbaarheid in financieel onzekere tijden.

De komende jaren wordt het geld krapper door minder geld van het Rijk en hogere kosten. Tegelijk komen er meer risico’s, zoals fysieke incidenten, cyberaanvallen en maatschappelijke onrust. De Kaderbrief 2027 zegt: als we onze basis niet versterken, worden we kwetsbaarder en lopen de kosten op. Voorkomen is goedkoper dan herstellen. Investeren in crisisbeheersing, cyberveiligheid en een flexibele organisatie voorkomt schade. Goede informatie en sterke infrastructuur zijn nodig voor veiligheid en vertrouwen. Het Rijk geeft extra geld voor weerbaarheid, maar het is nog onzeker hoeveel. Wijchen kan alleen instemmen met vaste uitgaven als het Rijk echt betaalt en gemeenten geen extra lasten krijgen. Deze afspraken moeten vooraf duidelijk zijn en het geld mag alleen voor het afgesproken doel worden gebruikt omdat het gelabeld geld is.

2.1 Volgende stap in de procedure door verzending van de zienswijze.

De zienswijze moet worden gestuurd vóór 1 februari 2026 naar het Dagelijks Bestuur (DB) van de VRGZ. Het DB zal een reactie geven op de zienswijze en deze reactie zal vervolgens worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur (AB) van de VRGZ. Het AB stelt uiteindelijk de Kaderbrief vast, waarmee de procedure wordt afgerond.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Er komt mogelijk een ontvlechting VRGZ – GGD Gelderland-Zuid.
Sinds 2013 werken VRGZ en GGD Gelderland-Zuid samen in de bedrijfsvoering via de fiscale constructie Kosten voor Gemene Rekening (KGR). Uit onderzoek van bureau SQALE blijkt dat deze constructie inmiddels financieel onevenwichtig en organisatorisch complex is. De toenemende vraag vanuit de GGD heeft geleid tot een scheefgroei in kostenverdeling, terwijl verschillen in processen en strategische agenda's zorgen voor governancevraagstukken en beperkte wendbaarheid. Ontvlechting wordt daarom als een reëel scenario beschouwd om beide organisaties toekomstbestendig te maken. Op dit moment betaalt de VRGZ voor de bedrijfsvoering van de GGD.

De gemeente Wijchen erkent dat ontvlechting kan bijdragen aan transparantie en bestuurlijke duidelijkheid, maar benadrukt dat zorgvuldigheid essentieel is. Continuïteit van dienstverlening moet gewaarborgd blijven. In principe mogen kosten niet op gemeenten worden afgewenteld door deze keuze. Wij vragen daarom om een heldere planning, inzicht in financiële consequenties en een duidelijke scheiding tussen wettelijke taken en ambities. Het is nog onduidelijk wat de financiële consequenties concreet zijn.

1.2 De huidige keuzes brengen risico's met zich mee.
Er is kans op onvoorziene kosten door bedragen buiten de afgesproken indexering. Daarnaast bestaat financiële onzekerheid door rijkskortingen en een onduidelijke verdeling van extra middelen. Structurele lasten mogen niet worden gebaseerd op incidentele rijksbijdragen. Ook is er onduidelijkheid over het onderscheid tussen wettelijke en optionele taken, waardoor ambities kunnen leiden tot hogere kosten. Verder kan een te lage reserve de financiële weerbaarheid van VRGZ ondermijnen.

Financiële gevolgen
De kaderbrief 2025 is de eerste aanzet van de VRGZ om tot een conceptbegroting te komen. De zienswijze op de kaderbrief geeft nog geen financiële vertaalslag van de plannen. In de kaderbrief wordt een aantal ontwikkelingen en risico's benoemd die in de conceptbegroting 2027 van de VRGZ mogelijk leiden tot kostenuitzettingen. De omvang daarvan alsmede de financiële dekking van deze kosten komen aan de orde bij de behandeling van de zienswijze op de conceptbegroting.

1.1 Nieuwe verdeelsystematiek vanaf 2027.
Vanaf 2027 wordt de gemeentelijke bijdrage volledig gebaseerd op het gemeentefonds (cluster crisisbeheersing en brandweer). Voor de gemeente Wijchen is de bijdrage dit jaar neutraal. Doordat is gekozen voor een niet-lineaire ingroei vindt volledige effectuering in 2030 plaats.

1.2 Structurele korting op BDuR-middelen.
De korting van 10% op BDuR-middelen, zoals bevestigd in de Voorjaarsnota 2025, betekent voor VRGZ een structurele vermindering van € 1.032.000 per jaar vanaf 2026. Voor 2026 is deze korting incidenteel opgevangen via resultaatbestemming 2024, maar voor 2027 en verder blijft onzeker of het Rijk deze maatregel terugdraait. Het Veiligheidsberaad zet in op volledige afschaffing van de korting, maar de uitkomst is nog onduidelijk.

1.3 Extreme prijsstijgingen en extra lasten.
Daarbovenop komen aanzienlijke extra lasten door vervanging vastgoed van €410.000, die in 2026 incidenteel zijn opgevangen maar ook in 2027 terugkeren.
Het is bovendien onduidelijk of deze bedragen nogmaals geïndexeerd worden, wat de kosten verder zou verhogen. Naast deze prijsstijgingen vraagt VRGZ om extra

investeringen voor onder andere het Security Operations Center (€300.000), Microsoft-licenties (€130.000) en een casemanager nazorg/PTSS (€60.000).

1.4 Gemeentelijke bijdrage VRGZ.
Er wordt gewerkt met scenario's waarin bijdragen kunnen stijgen door keuzes rond ontvlechting van de bedrijfsvoering met de GGD, versterking van crisisbeheersing, landelijke verplichtingen, inflatie en investeringen in vastgoed en ICT. Tegelijkertijd neemt de drukindexeringen, investeringen op gemeentelijke begrotingen toe door rijksbezuinigingen. Voor Wijchen betekent dit dat de huidige bijdrage van circa € 3,5 miljoen naar verwachting zal stijgen door BDuR-korting, vastgoedopgaven, ICT-investeringen en indexeringen.

1.5 Versterking Weerbaarheid.
Hoewel het Rijk vanaf 2027 €70 miljoen landelijk beschikbaar stelt voor de versterking van weerbaarheid, oplopend naar €37 miljoen structureel vanaf 2030, is nog onbekend welk deel de VRGZ ontvangt. Deze onzekerheid maakt het voor gemeenten lastig om structurele keuzes verantwoord te onderbouwen.

Communicatie
Er wordt een zienswijze gestuurd aan het bestuur van de VRGZ.

Vervolgstappen
Verzending van de zienswijze vindt plaats na besluitvorming in de raad. Het Dagelijks Bestuur stelt de raden schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze en van de eventuele conclusies die het Dagelijks Bestuur daaraan verbindt.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Advies
Advies is om de bijgevoegde zienswijze toe te zenden aan het bestuur van de VRGZ. Er is advies gevraagd aan de financieel adviseur en het is afgestemd met de gemeenten in Tweestromenland.

Bijlagen:
1. Kaderbrief 2027 Veiligheidsregio Gelderland Zuid
2. Zienswijze aan DB VRGZ – kaderbrief 2027 VRGZ

Gemeente Wijchen

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
Team Openbare Orde en Veiligheid
ons kenmerk
Z/25/327493

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 1120
6501 BC NIJMEGEN

datum 29 januari 2025
onderwerp Zienswijze Kaderbrief 2027 VRGZ
verzonden

Geacht bestuur,

In goede orde ontvingen wij de Kaderbrief 2027 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ), die wij met zorgvuldige aandacht hebben bestudeerd. De Kaderbrief 2027 is besproken in de raadsvergadering van 29 januari 2026.

Met deze brief brengen wij onze definitieve zienswijze onder uw aandacht. Gezien de financiële en bestuurlijke impact van de voorgestelde maatregelen acht de raad het van groot belang om duidelijke randvoorwaarden te stellen. Onze zienswijze spreekt waardering uit voor de analyse van actuele ontwikkelingen en hun impact op onze regio. Wij waarderen het ten zeerste dat niet alleen de financiële positie van gemeenten expliciet wordt belicht, maar ook aandacht wordt besteed aan de aanzienlijke financiële druk waaronder zij momenteel staan. De focus op veranderende wetgeving, maatschappelijke verwachtingen en samenwerking sluit naadloos aan bij de uitdagingen waar gemeenten nu voor staan.

Bestuurlijke en wettelijke kaders
Gemeenten moeten ambities kunnen afwegen binnen hun financiële ruimte. Wij verzoeken daarom om een duidelijke scheiding tussen wettelijke verplichtingen en optionele ambities in begroting en meerjarenraming, en bij nieuwe initiatieven transparantie over welke taken wettelijk verplicht zijn en welke aanvullend, inclusief financiële dekking. Dit waarborgt dat investeringen proportioneel en beheersbaar blijven.

Financiële ontwikkelingen en kaders
Gezien de structurele korting op BDuR-middelen, prijsstijgingen en extra vastgoedkosten is een robuuste strategie voor risicobeheersing, reservevorming en het voorkomen van ad-hoc maatregelen noodzakelijk. Gemeenten mogen niet te veel extra kosten krijgen. Het is belangrijk dat duidelijk is hoe reserves worden gebruikt. Ook moet er een duidelijke regel zijn voor hoeveel reserve minimaal nodig is. Zo houden we vertrouwen en zorgen we voor een stabiele financiële situatie. Bij eventuele dreigende tekorten zien wij dit graag voorgelegd.

Mogelijke ontvlechting VRGZ/GGD Gelderland-Zuid
Dit proces vraagt om maximale zorgvuldigheid en transparantie. Wij zien graag géén definitieve financiële besluiten voordat een uitvoeringsplan beschikbaar is met uitgewerkte varianten, impactanalyses en een heldere kostenverdeling. Het is nog onduidelijk wat de kosten worden voor de VRGZ. Gedurende het hele traject verwachten wij dat de continuïteit van de dienstverlening en de uitvoering van wettelijke taken geborgd blijven. Wij vragen de besluitvorming goed af te stemmen met de besluitvorming bij de GGD.

Onzekerheid Rijksbijdrage BDuR en weerbaarheid
De definitieve korting van 10% op BDuR-middelen vanaf 2026 (€ 1.032.000 per jaar) is voor 2026 incidenteel opgevangen, maar voor 2027 en verder blijft onzeker of het Rijk deze korting terugdraait. Tegelijkertijd stelt het Rijk extra middelen beschikbaar voor weerbaarheid en noodsteunpunten, maar inzet en verdeelsleutel zijn nog niet vastgesteld. Wij verzoeken de VRGZ ons te informeren zodra de verdeelsleutel en de wijze van verdeling van deze middelen bekend zijn.

Het is financieel risicovol om structurele uitgaven te baseren op incidentele middelen. Gemeenten kunnen hiermee uitsluitend instemmen indien rijksmiddelen daadwerkelijk zijn toegekend en dit niet leidt tot extra lasten. Wij verzoeken de VRGZ deze randvoorwaarden vooraf vast te stellen en te communiceren, en te borgen dat rijksmiddelen uitsluitend worden ingezet voor het doel waarvoor zij zijn toegekend, zodat rechtmatigheid en transparantie gewaarborgd blijven.

Methodiek indexering
In de Kaderbrief 2027 (bijlage 1) is vastgelegd hoe indexering wordt berekend. Wij gaan ervan uit dat extreme prijsstijgingen binnen deze methodiek zijn verdisconteerd. De extreme prijsstijgingen van € 235.000 valt buiten deze afgesproken systematiek en kan daarom naar onze mening niet aan gemeenten worden doorbelast.
Wij verwachten dat VRGZ deze meerkosten binnen de eigen financiële kaders opvangt, bijvoorbeeld door herprioritering.
Dit is noodzakelijk om financiële discipline te waarborgen en te voorkomen dat gemeenten worden geconfronteerd met onvoorziene lasten die niet passen binnen de gemaakte afspraken.

Personele inzet en nazorg
Wij onderschrijven het belang van goed werkgeverschap en de inzet op PTSS-preventie en nazorg voor medewerkers, omdat dit essentieel is voor de continuïteit en kwaliteit van de crisisorganisatie. Wij zien transparantie over de structurele kosten die hiermee gemoeid zijn en verwachten de wijze waarop deze kosten over gemeenten worden verdeeld volgens de verdeelsleutel. Wij verwachten dat deze kosten uitsluitend betrekking hebben op wettelijke taken en dat aanvullende ambities alleen worden uitgevoerd als daar volledige financiële dekking voor is.

Lokale belangen en maatwerk
Wij verzoeken VRGZ expliciet inzicht te geven in hoe de lokale belangen worden geborgd binnen de meerjarenbegroting en te waarborgen dat investeringen in regionale ambities niet ten koste gaan van de operationele basis op lokaal niveau.

Slot

Wij zien uit naar een constructieve dialoog over bovenstaande uitgangspunten. We vernemen graag uw reactie op deze zienswijze en wensen u veel succes met het opstellen van de concept-programmabegroting 2027.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
gemeenteraad van Wijchen

R. Helmer - Englebert
voorzitter

R. Waumans
griffier

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7477
Extern Zaak ID	Z/25/328733
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.j
Titel	328733 beslisnota Vaststellen verordening op de Auditcommissie
Organisatieonderdeel	Griffie Wijchen
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
328733 beslisnota Vaststellen verordening op de Auditcommissie
Bijlage 1 Concept verordening Auditcommissie gemeente Wijchen
Bijlage 2 Was-wordt lijst vaststelling Verordening Auditcommissie Gemeente Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De verordening Auditcommissie gemeente Wijchen vast te stellen.
2. De huidige Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen, vastgesteld op 7 maart 2013 in te trekken.
3. De aanbeveling van de Auditcommissie om met ingang van de nieuwe raadsperiode (2026-2030) een raadswerkgroep “informatiebeleid en informatieveiligheid” in het leven te roepen voor te leggen aan het presidium van de raad die op 1 april 2026 wordt geïnstalleerd.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. De verordening Auditcommissie gemeente Wijchen vast te stellen.
2. De huidige Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen, vastgesteld op 7 maart 2013 in te trekken.
3. De aanbeveling van de Auditcommissie om met ingang van de nieuwe raadsperiode (2026-2030) een raadswerkgroep “informatiebeleid en informatieveiligheid” in het leven te roepen voor te leggen aan het presidium van de raad die op 1 april 2026 wordt geïnstalleerd.

Openbaar Zaaknummer: 25/328733

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Vaststellen verordening op de Auditcommissie

Datum: 9 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De verordening Auditcommissie gemeente Wijchen vast te stellen.
2. De huidige Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen, vastgesteld op 7 maart 2013 in te trekken.
3. De aanbeveling van de Auditcommissie om met ingang van de nieuwe raadsperiode (2026-2030) een raadswerkgroep "informatiebeleid en informatieveiligheid" in het leven te roepen voor te leggen aan het presidium van de raad die op 1 april 2026 wordt geïnstalleerd.

Aanleiding
De huidige verordening op de Auditcommissie (2013) is verouderd en aan een actualisatie toe.

De verordening is herzien op basis van gewijzigde opvattingen en sinds 2013 opgedane ervaringen.

In bijlage 5.1 is het voorstel voor de nieuwe verordening opgenomen.

In bijlage 5.2 "Was-Wordt" staat in de linkerkolom de huidige verordening (oftewel "was"). In de rechterkolom staat de nieuwe verordening (oftewel "wordt").

Het was een lang gekoesterde wens van de auditcommissie om de verordening te wijzigen.
De raad heeft extra middelen ter beschikking gesteld om de "oude" verordening te actualiseren.

De afgelopen raadsperiode heeft de Auditcommissie diverse adviezen gegeven aan de raad over de accountant.
Dat heeft ertoe geleid dat op 28 november 2024 uw raad de aanwijzing heeft ingetrokken van accountantskantoor Flynth. Vervolgens is door het college voor 2024 een contract aangegaan voor 1 jaar. Deze tijdelijke oplossing is inkoop technisch mogelijk als er in 2025 een nieuwe aanbesteding opgestart werd. Die aanbesteding is ook door de Auditcommissie begeleid. Zij heeft vervolgens een advies uitgebracht aan de raad, wat heeft geleid tot de aanwijzing als accountant van MIJN Overheidsaccountants voor de jaren 2025 t/m 2027.

Een andere taak die de Auditcommissie uitvoerde was namens de raad de uitvoering volgen van de aanbevelingen van het regionale Rekenkamer(commissie)onderzoek "Weten wat je moet weten: Regionaal rekenkameronderzoek naar informatiebeveiliging

en privacybescherming".
De Auditcommissie overlegde diverse keren met de portefeuillehouder, Chief Information Security Officer (CISO: een adviseur die binnen de WDW verantwoordelijk is voor de informatiebeveiliging van een organisatie) en de functionaris gegevensbescherming. Ook is er overleg geweest met de strategisch informatiemanager.

De Auditcommissie heeft met een externe deskundige kritisch gekeken naar haar taken. Uit die kritische beschouwing is naar voren gekomen dat het onderwerp "informatiebeleid en informatiebeveiliging" eigenlijk wezensvreemd is aan het takenpakket van de Auditcommissie. Maar, zo constateert de Auditcommissie naar aanleiding van de gesprekken die zij heeft gevoerd met de diverse functionarissen, het onderwerp heeft wel aan belang gewonnen. Daarom beveelt zij aan dat de gemeenteraad die op 1 april 2026 geïnstalleerd wordt, een aparte raadswerkgroep voor dit onderwerp in het leven roept. Deze raadswerkgroep zou de werkwijze van de Auditcommissie over kunnen nemen, door één keer per jaar met de CISO en de functionaris gegevensbeheer een gesprek te houden. En om één keer per jaar met de strategisch informatiemanager te spreken over de ontwikkelingen binnen zijn vakgebied en de voortgang van het informatiebeleidsplan.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
31-01-2013	Verordening Auditcommissie

Gewenst resultaat
De nieuwe Verordening voor de Auditcommissie sluit aan bij de huidige praktijk en de rol van de auditcommissie. Met deze verordening kan de Auditcommissie de gemeenteraad optimaal adviseren en ondersteunen bij het vervullen van zijn kaderstellende en controlerende taken.

Argumenten

1.1 *Dit voorstel voor de nieuwe verordening Auditcommissie sluit aan bij de taken en werkwijze van de Auditcommissie*
De Auditcommissie is een commissie van advies aan de raad en heeft als doel overleg te voeren met de accountant en de raad te adviseren over alle taken die van belang zijn voor een goede beheersing op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en financieel beheer, zoals omschreven in artikel 3 en 4 van de Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen.

De commissie bereidt procedures voor met betrekking tot de selectie en aanwijzing van de accountant, adviseert over het jaarlijkse controleplan en bespreekt rapportages van de accountant. Daarnaast adviseert zij de raad over de planning- en controlcyclus, de opbouw en kwaliteit van financiële rapportages, de toepassing van de Financiële Verordening en de uitvoering van onderzoeken als bedoeld in artikel 213a van de Gemeentewet.

De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van raad en college.

3.1 *Het is van belang dat de raad een vinger aan de pols houdt m.b.t. ontwikkelingen op het gebied van informatiebeleid en informatieveiligheid*
De ontwikkelingen op het gebied van informatiebeleid en informatieveiligheid gaan razendsnel. Te denken valt aan de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie, het werken op afstand en cybersecurity. De raad heeft op 20 oktober 2022 het informatiebeleid en -plan vastgesteld. Op 30 oktober 2025 heeft uw raad kennisgenomen van de verlenging van de looptijd van het Informatiebeleidsplan tot en met 2027 en om medio 2027 opnieuw stil te staan bij het vervolg van het informatiebeleidsplan.

3.2 *De raadswerkgroep kan een klankbord zijn voor het raadslid dat namens de raad van Wijchen in de raadsadviescommissie van de MGR wordt benoemd.*
Deze raadsadviescommissie geeft adviezen o.a. over de module ictsamenwerking Rijk van Nijmegen (iRvN). Om namens de raad van Wijchen adviezen en aandachtspunten te kunnen geven die verband houden met de modules van de Modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen is het belangrijk dat de vertegenwoordiger weet wat er leeft in de raad. De raadswerkgroep kan een gremium zijn waarin de vertegenwoordiger informatie deelt en ophaalt.

Tegenargumenten en risico's

3.1 *Een raadswerkgroep kost extra tijd van raads- en commissieleden*
Raads- en commissieleden besteden veel tijd aan de voorbereiding van raads- en commissievergaderingen. Daarnaast kent de raad nog o.a. de Auditcommissie die ook bemensd moet worden door raadsleden. Een werkgroep betekent voor een aantal raads- of commissieleden weer een extra belasting. Maar gezien het onderwerp en de frequentie die de Auditcommissie voorstelt, kan de raad wel bij blijven op dit belangrijke beleidsterrein.

Financiële gevolgen

De uitwerking van de verordening leidt niet tot andere financiële gevolgen; de leden van de Auditcommissie krijgen een vergoeding op basis van de rechtspositieregeling.

Communicatie
De nieuwe verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen zal conform de regelgeving digitaal worden gepubliceerd.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
De uitvoering van de aanbeveling is aan het presidium van de raad die op 1 april 2026 geïnstalleerd wordt.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Advies
Er is overleg geweest met adviseurs van de teams Algemene Juridische zaken en Financiën.

Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen

Wetstechnische informatie

Gegevens van de regeling

Overheidsorganisatie	gemeente Wijchen
Officiële naam regeling	Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen
Citeertitel	Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen
Besloten door	Gemeenteraad
Deze versie is geldig tot (als de vervaldatum is vastgesteld)	
Onderwerp	

Opmerkingen m.b.t. de regeling

-

Grondslagen

-

Regelgeving die op deze regeling is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving)

Overzicht van in de tekst verwerkte wijzigingen

Datum inwerking-treding	**Terug-werkende kracht**	**Betreft**	**Ontstaansbron: datum ondertekening; bron bekendmaking**	**Inwerkingtreding: datum ondertekening; bron bekendmaking**
Daags na bekendmaking	n.v.t.	Nieuwe regeling	Gemeenteraad: (TZT)	Gemeenteblad Wijchen

Intitulé

De raad van de gemeente Wijchen;

Gelezen het voorstel van de Auditcommissie van 16 september 2025,

Gelet op artikel 84 van de Gemeentewet;

Besluit de volgende verordening vast te stellen.

Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. de accountant: de accountant als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet die belast is met de controle op de in artikel 197 van de Gemeentewet bedoelde jaarrekening;
b. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijchen;
c. de commissie: de Auditcommissie van de gemeente Wijchen;
d. controle verordening: de geldende Controle verordening gemeente Wijchen;
e. leden: de leden van de Auditcommissie Wijchen
f. het programma van eisen: het programma van eisen van de accountantscontrole op de jaarrekening;
g. de raad: de gemeenteraad van de gemeente Wijchen;
h. controleplan: het controleplan van de accountant is een gedetailleerd plan dat de accountant opstelt om de jaarrekening (inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording) te controleren en te bepalen of deze een getrouw beeld geeft van de financiële situatie van de gemeente. Het plan beschrijft de te controleren processen, de benodigde controlewerkzaamheden, de risico's en de te behalen controle-informatie, om zo een oordeel te kunnen vormen in de af te geven controleverklaring;
i. rekenkamer: de Rekenkamer Wijchen;
j. secretaris: de secretaris van de Auditcommissie.
k. de voorzitter: de voorzitter van de Auditcommissie Wijchen;

Artikel 2. Auditcommissie

1. Er is een commissie van advies aan de raad, genaamd Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit een voorzitter en leden.

2. De Auditcommissie is zodanig samengesteld dat zo veel als mogelijk van de in de raad aanwezige partijen met een lid vertegenwoordigd zijn.

Artikel 3. Doel

De commissie heeft als doel afstemmingsoverleg te voeren met de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Controle verordening gemeente Wijchen en uitvoering te geven aan de taken als omschreven in artikel 4.
De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van raad en college.

Artikel 4. Taken Auditcommissie

1. De Auditcommissie is belast met advisering aan de raad over de taken die van belang zijn voor een goede beheersing op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid en het kunnen vervullen van zijn controlerende taken.
2. Onder de in het eerste lid bedoelde taken worden in ieder geval begrepen:
    a. het voorbereiden van procedures tot selectie en voordracht van een accountant als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet. De Auditcommissie brengt aan de raad een advies uit over de aanwijzing.
    b. de aanwijzing, opdrachtverlening dan wel beëindiging van de aan een externe accountant opgedragen accountantscontrole;
    c. het adviseren over het jaarlijkse controleplan;
    d. het aandragen van onderzoeksonderwerpen ten behoeve van de controle door de externe accountant;
    e. bespreken van tussentijdse rapportages en andere verslagen van de onder b. bedoelde accountant;
    f. advisering aan de raad voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag;
    g. het adviseren van de raad over de rapportages die het college aan de raad stuurt;
    h. beoordelen van de opbouw en kwaliteit van de documenten behorend bij de planning en control cyclus;
    i. het monitoren van de door het college aangekondigde en uitgevoerde onderzoeken in het kader van artikel 213a Gemeentewet;
    j. controle van de uitwerking en naleving door het college van de geldende Financiële Verordening (artikel 212 Gemeentewet);
    k. het bespreken van de jaarlijkse ICT-rapportage van de gemeente met de betrokken portefeuillehouder;
    l. het overleggen over andere onderwerpen die zijn gerelateerd aan hetgeen in dit artikel wordt genoemd.

Artikel 5. Bevoegdheden Auditcommissie

1. De Auditcommissie is bevoegd over de in artikel 4 genoemde taken voorstellen inclusief een advies over door de raad te nemen besluiten uit te brengen.
2. In het kader van de uitoefening van haar in artikel 4 bedoelde taken is de Auditcommissie bevoegd informatie in te winnen bij en te overleggen met het college, de Rekenkamer en de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b.
3. De Auditcommissie kan advies inwinnen bij een extern deskundige.

4. De Auditcommissie is bevoegd de handelingen te verrichten die nodig zijn voor de werving en de selectie van of het beëindigen van de relatie met dan wel het intrekken van de aanwijzing van de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b.
5. De Auditcommissie is bevoegd om leden van het college, leden van de Rekenkamer, de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b, ambtenaren, belanghebbende en deskundigen uit te nodigen voor het verschaffen van inlichtingen of het deelnemen aan beraadslagingen.
6. Indien de Auditcommissie ambtenaren uitnodigt informeert zij het college hierover.
7. De Auditcommissie is bevoegd specifieke aandachtspunten te benoemen als advies op het controleplan.
8. De Auditcommissie is bevoegd de portefeuillehouder financiën te adviseren over de kwaliteit van bestuurlijke financiële voorstellen alvorens deze aan de raad worden aangeboden.
9. De Auditcommissie is bevoegd voor haar ondersteuning een beroep te doen op de Verordening ambtelijke bijstand.

Artikel 6. Samenstelling Auditcommissie

1. De Auditcommissie bestaat uit één lid per fractie.
    a. Voor fracties bestaande uit een of twee raadsleden geldt dat zij een commissielid zijnde niet-raadslid mogen voordragen.
    b. Fracties bestaande uit drie of meer raadsleden mogen alleen raadsleden voordragen.
2. De leden van de Auditcommissie worden door de raad benoemd op voordracht van de fractie waar zij toe behoren.
3. Bij afwezigheid kunnen leden vervangen worden door plaatsvervangers. Per fractie kan één plaatsvervangend lid benoemd worden in de auditcommissie. De plaatsvervanger is altijd een raadslid.
4. De commissie heeft als adviseurs de accountant, de wethouder van financiën, de senior beleidsadviseur financiën, de voorzitter van de rekenkamer en de griffier.
5. De commissie kan andere interne en externe adviseurs verzoeken de vergadering bij te wonen en advies uit te brengen aan de commissie.
6. De raad bevordert bij de samenstelling van de Auditcommissie een evenwichtige vertegenwoordiging van de in de raad vertegenwoordigde fracties.
7. De (tussentijdse) benoeming geschiedt voor de zittingsperiode, gelijk aan die van de leden van de zittende raad.

8. Het lidmaatschap van de Auditcommissie vervalt door het verlies van het raadslidmaatschap, door ontslagname als lid van de Auditcommissie of door een met redenen omkleed besluit van de raad.
9. Als het achtste lid zich voordoet, wordt in de tussentijd in de Auditcommissie opengevallen plaats(en), zo spoedig mogelijk voorzien.
10. Leden van de Auditcommissie beschikken bij voorkeur over de nodige deskundigheid op het gebied van de taken als omschreven in artikel 4.

Artikel 7. Voorzitter

1. De Auditcommissie wijst uit haar midden een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter aan.
2. De voorzitter draagt, met ondersteuning van de secretaris, zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de commissie, het leiden van de vergaderingen, het bewaken van de taken en bevoegdheden van de commissie, het opstellen van adviezen en raadsvoorstellen.

Artikel 8. Vergaderingen

1. De Auditcommissie vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig acht of als ten minste twee leden onder opgave van redenen dit aan de voorzitter vragen.
2. De agenda wordt – spoedeisende gevallen uitgezonderd – ten minste vier dagen voor de aanvang van de vergadering verstuurd. De voor de behandeling van die onderwerpen relevante stukken worden tegelijkertijd met de oproep aan de leden toegezonden.
3. Een vergadering vindt alleen plaats als in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.
4. De vergaderingen van de commissie zijn niet openbaar, tenzij de commissie anders bepaalt.
5. De secretaris draagt zorg voor een beknopt verslag van het besprokene in de vergadering.
6. Het verslag wordt in de eerstvolgende vergadering van de Auditcommissie vastgesteld.
7. De verslagen van de Auditcommissie zijn opvraagbaar.
8. Indien ten aanzien van stukken die zijn gericht aan de Auditcommissie geheimhouding is opgelegd blijven deze onder berusting van de secretaris van de Auditcommissie. De secretaris verleent inzage aan de leden van de Auditcommissie alsmede aan andere personen voor zover aan hen kennisneming onder geheimhouding is toegestaan.

Artikel 9. Advisering raad

1. In haar adviezen en voorstellen aan de raad streeft de Auditcommissie naar consensus. Indien er een minderheidsstandpunt is, wordt daarvan (met redenen omkleed) melding gemaakt;
2. Op verzoek van de raad geeft de voorzitter of een lid van de Auditcommissie een toelichting in de vergadering van de raadscommissie of van de gemeenteraad.

Artikel 10. Secretariaat

1. Het secretariaat van de Auditcommissie wordt verzorgd door de griffier of een daartoe aangewezen medewerker van de raadsggriffie.
2. Indien nodig kan een notulist worden ingezet voor het maken van notulen.

Artikel 11. Intrekken verordening, citeertitel en inwerkingtreding

1. Verordening op de Auditcommissie 2013, vastgesteld op 7 maart 2013, wordt ingetrokken.
2. deze Verordening wordt aangehaald als “Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen” en treedt daags na bekendmaking in werking.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van …….2025 te gemeente Wijchen.

Voorzitter,	Griffier,
Mw. R.D. Helmer-Englebert	Mw. A.B. Berendsen

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 en 2 Begripsbepalingen en de commissie
Er is gekozen voor artikel 84 Gemeentewet als grondslag.

Artikel 3, 4 en 5 Doel, taken en bevoegdheden Auditcommissie
De werkzaamheden van de commissie zijn erop gericht de raad beter in positie te brengen om zijn kaderstellende en controlerende taak te vervullen. De commissie is bevoegd aan de raad over alle op grond van deze verordening relevant te achten onderwerpen te rapporteren en/of adviezen uit te brengen en eventueel te voorzien van een voorstel van de door de raad te nemen besluiten. De commissie is belast met de advisering aan en overleg namens de raad over alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing van de gemeentefinanciën op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Heel specifiek, maar niet uitputtend, worden een aantal van de taken in de verordening benoemd en hier onder toegelicht.

Artikel 212 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad uitgangspunten vaststelt voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer. In Wijchen zijn deze thans vastgelegd in de Financiële verordening. De commissie krijgt als opdracht om te volgen hoe het college deze uitgangspunten toepast en hierover desgewenst met de adviseurs in gesprek te gaan en de raad te rapporteren dan wel adviseren over zijn bevindingen. Ook kan de commissie de raad adviseren over de vaststelling van deze verordening op het moment dat deze opnieuw moet worden vastgesteld.

Daarnaast voert de commissie overleg over de opzet en werking van interne beheersmaatregelen inzake control en (fraude)risicomanagement, inrichting van de financiële organisatie, kwaliteit van financieel beleid en beheer. Ook nieuwe ontwikkelingen kunnen een plek krijgen op de agenda.

De commissie bereidt de procedure tot selectie en aanwijzing van een accountant voor en doet een voordracht voor de keuze, dan wel adviseert de raad in geval van contractverlenging en de beëindiging van de samenwerking met de accountant. De raad benoemt de accountant, maar de commissie onderhoudt voornamelijk de contacten met de accountant.

Verder bespreekt de commissie jaarlijks de opdrachtformulering voor de controle van de jaarrekening, het rapport van bevindingen van de interim-controle en het accountantsverslag inzake de jaarrekeningcontrole, de jaarrekening en de strekking van de accountantsverklaring. De werkzaamheden van de accountant worden jaarlijks met hem of haar geëvalueerd en de commissie beoordeelt dan onder meer of deze werkzaamheden overeenkomstig de opdracht en het programma van eisen hebben plaatsgevonden.

Periodiek wordt er door de commissie aandacht besteed aan de aanbevelingen van de accountant voortvloeiend uit de jaarrekening- en interim-controle. De commissie gaat dan met de accountant en de interne adviseurs in gesprek over de stappen die zijn gezet of maatregelen die zijn getroffen en waar deze toe leiden. Ook wordt de voortgang van de opvolging van deze aanbevelingen gemonitord. Tenslotte kan de commissie de Managementletter ter bespreking agenderen.

Op verzoek van de raad of op eigen initiatief kan de commissie overleggen en adviseren over de financiële positie van bepaalde verbonden partijen. Dit zal niet standaard voor alle verbonden partijen het geval zijn, maar is afhankelijk van bijvoorbeeld het vermoeden dat de bedrijfsvoering van een verbonden partij substantieel invloed heeft of gaat hebben op de financiële positie van de gemeente of risico's met zich meebrengt.

Artikel 6 en 7 Samenstelling en voorzitter
Omwille van een goede afspiegeling van de gemeenteraad is gekozen voor een figuur, waarbij alle fracties de mogelijkheid moeten hebben om zich te laten afvaardigen in de commissie. Dit is echter niet verplicht. Dit betekent dat de commissie niet meer leden kan bevatten dan dat er fracties zijn in de raad; wel minder. Dat is een keus van de fracties zelf. Plaatsvervangers zijn altijd raadsleden. De norm is dat een fractie een raadslid voordraagt als lid van de commissie.

Voor fracties met maximaal twee raadsleden geldt een uitzondering op de normale voordrachtsregel: deze fracties mogen een commissielid voordragen voor een benoeming. Deze uitzondering waarborgt dat kleine fracties een reële kans hebben om vertegenwoordigd te zijn in de commissie.

Als een fractie raadsleden heeft waarvan de beroepscode zich verzet tegen een voordracht als lid van de Auditcommissie, dan mag die fractie gebruik maken van de uitzonderingsregel: als een fractie dan nog maximaal twee raadsleden over heeft, dan mag die fractie ook een commissielid voordragen voor een benoeming.

Omdat het gaat om een deskundigencommissie wordt er geen politiek bedreven in de commissie. De commissie adviseert de raad op neutrale wijze, zonder partijpolitieke standpunten in te nemen.

Het verdient de voorkeur dat leden affiniteit hebben met de onderwerpen van de commissie en mogelijk ervaring dan wel (vak)kennis hebben opgedaan. Voor deze commissie is het opbouwen van de juiste expertise en continuïteit van groot belang. Daarom is de duur van de zittingsperiode expliciet opgenomen.

Artikel 8 Vergaderingen
De commissie komt zo vaak bijeen als zij wenselijk acht.

Gelet op de aard van de te bespreken onderwerpen en de gewenste openheid waarmee hierover kan worden gesproken met de accountant en de adviseurs, zijn de vergaderingen van de Auditcommissie niet openbaar.

Artikel 9 Advisering raad
De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van de raad en het college en heeft dus geen besluitvormende bevoegdheden. De commissie formuleert adviezen en voorstellen en streeft naar consensus. In het geval van een minderheidsstandpunt is het, gelet op de complexiteit van de materie, van belang dat de raad hiervan kennis kan nemen. Van een minderheidsstandpunt wordt daarom met redenen omkleed melding gemaakt in het advies van de commissie. Hiermee wordt nog maar eens benadrukt dat de commissie geen politieke functie heeft, maar bedoeld is als deskundigencommissie.

Artikel 10 en 11 Secretariaat, Intrekken verordening, citeertitel en inwerkingtreding
De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Was-wordt lijst vaststelling Verordening op de Auditcommissie

Er is geen VNG-modelverordening voorhanden voor het instellen van een Auditcommissie. Daarom wordt voorgesteld om de bestaande verordening van een van de omliggende gemeenten als basis te nemen, te weten de Verordening Auditcommissie gemeente Apeldoorn (2025). Deze verordeningen is namelijk de meest recente. Ook de verordeningen op de Auditcommissie van de gemeente Gouda (2024) en gemeente Amsterdam (2017) zijn hierin meegenomen.

Voorstelselectie voor de nieuwe verordening Auditcommissie gemeente Wijchen 2025

Huidige verordening (Wijchen) (Geldend van 07-03-2013 t/m heden)	Nieuwe verordening (Wijchen)
	Intitulé De raad van de gemeente Wijchen; Gelezen het voorstel van de Auditcommissie van 16 september 2025, Gelet op artikel 84 van de Gemeentewet; Besluit de volgende verordening vast te stellen: **Verordening op de Auditcommissie gemeente Wijchen**
Artikel 1: Instelling en begripsbepalingen **1.** Er is een auditcommissie **2.** In deze verordening wordt verstaan onder a. de commissie: de auditcommissie; b. de raad: de gemeenteraad; c. het college: het college van burgemeester en wethouders; d. de accountant: de in de Controleverordening gemeente Wijchen bedoelde accountant die belast is met de controle op de in artikel 197 van de Gemeentewet bedoelde jaarrekening; e. de voorzitter: de voorzitter van de commissie; f. het controleprotocol: het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening.	**Artikel 1 Begripsbepalingen** 1. In deze verordening wordt verstaan onder: a. de accountant: de accountant als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet die belast is met de controle op de in artikel 197 van de Gemeentewet bedoelde jaarrekening; b. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijchen; c. de commissie: de Auditcommissie van de gemeente Wijchen; d. controle verordening: de geldende Controle verordening gemeente Wijchen; e. leden: de leden van de Auditcommissie Wijchen f. het programma van eisen: het programma van eisen van de accountantscontrole op de jaarrekening; g. de raad: de gemeenteraad van de gemeente Wijchen; h. controleplan: het controleplan van de accountant is een gedetailleerd plan dat de accountant opstelt om de jaarrekening (inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording) te controleren en te bepalen of deze een getrouw beeld geeft van de financiële situatie van de gemeente. Het plan beschrijft de te controleren processen, de benodigde

	controlewerkzaamheden, de risico's en de te behalen controle-informatie, om zo een oordeel te kunnen vormen in de af te geven controleverklaring; i. rekenkamer: de Rekenkamer Wijchen; j. secretaris: de secretaris van de Auditcommissie. k. de voorzitter: de voorzitter van de Auditcommissie Wijchen; **Artikel 2 Auditcommissie** 1. Er is een commissie van advies aan de raad, genaamd Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit een voorzitter en leden. 2. De Auditcommissie is zodanig samengesteld dat zo veel als mogelijk van de in de raad aanwezige partijen met een lid vertegenwoordigd zijn.
Artikel 2 Doel 1. De commissie heeft als doel afstemmingsoverleg te voeren met de accountant als bedoeld in Externe link:artikel 4, derde lid, van de Controleverordening gemeente Wijchen en uitvoering te geven aan de taken als omschreven in artikel 3. 2. De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van raad en college.	**Artikel 3 Doel** De commissie heeft als doel afstemmingsoverleg te voeren met de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Controle verordening gemeente Wijchen en uitvoering te geven aan de taken als omschreven in artikel 4. De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van raad en college.
Artikel 3 Taken en bevoegdheid 1. De commissie heeft als aandachtsgebied alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing van de gemeente op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid in het kader van de kaderstellende en controlerende verantwoordelijkheid van de raad. 2. Onder de in het eerste lid bedoelde activiteiten wordt in ieder geval begrepen: a. de voorbereiding van het door de raad vast te stellen controleprotocol; b. het zijn van eerste aanspreekpunt voor de accountant richting de raad betreffende de opzet en uitvoering van de accountantscontrole; c. een overlegplatform te zijn voor de voorgenomen	**Artikel 4 Taken Auditcommissie** 1. De Auditcommissie is belast met advisering aan de raad over de taken die van belang zijn voor een goede beheersing op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid en het kunnen vervullen van zijn controlerende taken. 2. Onder de in het eerste lid bedoelde taken worden in ieder geval begrepen: a. het voorbereiden van procedures tot selectie en voordracht van een accountant als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet. De Auditcommissie brengt aan de raad een advies uit over de aanwijzing. b. de aanwijzing, opdrachtverlening dan wel beëindiging van de aan een externe accountant opgedragen accountantscontrole; c. het adviseren over het jaarlijkse controleplan; d. het aandragen van onderzoeksonderwerpen ten behoeve van de controle door de externe accountant; e. bespreken van tussentijdse rapportages en andere verslagen van de onder b. bedoelde accountant; f. advisering aan de raad voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening en het

controleaanpak door de accountant met de mogelijkheid om specifieke aandacht te doen besteden aan bepaalde posten of organisatieonderdelen, zoals ook bedoeld in Externe link: artikel 4, derde lid, Controleverordening gemeente Wijchen; d. een overlegplatform te zijn over de uitkomsten van de door de accountant uitgevoerde controles; e. het evalueren van de werkzaamheden van de accountant; f. het voorbereiden van de selectie van de accountant na afloop van het contract met de accountant; g. een afstemmingsoverleg te zijn over de voorgenomen onderzoeken door accountant, rekenkamercommissie en college; h. het adviseren aan de gemeenteraad over genoemde taken. 3. De commissie heeft geen directe opdrachtgevende rol naar de externe accountant, andere onderzoeksbureaus of de gemeentelijke organisatie.	jaarverslag; g. het adviseren van de raad over de rapportages die het college aan de raad stuurt; h. beoordelen van de opbouw en kwaliteit van de documenten behorend bij de planning en control cyclus; i. het monitoren van de door het college aangekondigde en uitgevoerde onderzoeken in het kader van artikel 213a Gemeentewet; j. controle van de uitwerking en naleving door het college van de geldende Financiële Verordening (artikel 212 Gemeentewet); k. het bespreken van de jaarlijkse ICT-rapportage van de gemeente met de betrokken portefeuillehouder; l. het overleggen over andere onderwerpen die zijn gerelateerd aan hetgeen in dit artikel wordt genoemd. **Artikel 5 Bevoegdheden Auditcommissie** 1. De Auditcommissie is bevoegd over de in artikel 4 genoemde taken voorstellen inclusief een advies over door de raad te nemen besluiten uit te brengen. 2. In het kader van de uitoefening van haar in artikel 4 bedoelde taken is de Auditcommissie bevoegd informatie in te winnen bij en te overleggen met het college, de Rekenkamer en de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b. 3. De Auditcommissie kan advies inwinnen bij een extern deskundige. 4. De Auditcommissie is bevoegd de handelingen te verrichten die nodig zijn voor de werving en de selectie van of het beëindigen van de relatie met dan wel het intrekken van de aanwijzing van de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b. 5. De Auditcommissie is bevoegd om leden van het college, leden van de Rekenkamer, de accountant als bedoeld in artikel 4, tweede lid, onder b, ambtenaren, belanghebbende en deskundigen uit te nodigen voor het verschaffen van inlichtingen of het deelnemen aan beraadslagingen. 6. Indien de Auditcommissie ambtenaren uitnodigt informeert zij het college hierover. 7. De Auditcommissie is bevoegd specifieke aandachtspunten te benoemen als advies op het controleplan. 8. De Auditcommissie is bevoegd de portefeuillehouder financiën te adviseren over de kwaliteit van bestuurlijke financiële voorstellen alvorens deze aan de raad worden aangeboden. 9. De Auditcommissie is bevoegd voor haar ondersteuning een beroep te doen op de Verordening ambtelijke bijstand.
Artikel 4 Samenstelling en benoeming 1. De commissie bestaat uit raadsleden, waarvan één voorzitter van de commissie is. Per fractie kan één raadslid benoemd worden in de commissie. 2. Voor elk commissielid wordt één vaste plaatsvervanger benoemt door de raad.	**Artikel 6 Samenstelling Auditcommissie** 1. De Auditcommissie bestaat uit één lid per fractie. a. Voor fracties bestaande uit een of twee raadsleden geldt dat zij een commissielid zijnde niet-raadslid mogen voordragen. b. Fracties bestaande uit drie of meer raadsleden mogen alleen raadsleden voordragen. 2. De leden van de Auditcommissie worden door de raad benoemd op voordracht van de fractie

3. Voor fracties met slechts één of twee raadsleden geldt dat zij zich in de commissie mogen laten vervangen door een commissielid (zijnde een niet raadslid). Fracties met drie of meer raadsleden kunnen een plaatsvervangend raadslid benoemen. 4. De commissie heeft vier adviseurs te weten de wethouder van financiën, de manager van de afdeling financiën, de gemeentesecretaris (dan wel een door de gemeentesecretaris aan te wijzen vervanger) en de voorzitter van de rekenkamercommissie. 5. De griffier (of zijn plaatsvervanger) is secretaris van de commissie en kan eveneens aan de beraadslagingen deelnemen. 6. De raad benoemt de leden van de commissie en hun plaatsvervangers. 7. De commissie kan andere interne en externe adviseurs verzoeken de vergadering bij te wonen en advies uit te brengen aan de commissie. **Artikel 5 Zittingsduur** 1. De zittingsperiode van de leden eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van de raad of bij ontslag als lid van de raad. 2. De raad kan een lid tussentijds ontslaan. 3. Een lid kan te allen tijde ontslag nemen **Artikel 6 Voorzitter** 1. De commissie kiest uit haar leden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. 2. De voorzitter draagt zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de commissie, het leiden van de vergaderingen, het bewaken van de uitgangspunten en het bevorderen van een heldere besluitvorming over commissieaangelegenheden. De voorzitter wordt daarbij ondersteund door de secretaris van de commissie	waar zij toe behoren. 3. Bij afwezigheid kunnen leden vervangen worden door plaatsvervangers. Per fractie kan één plaatsvervangend lid benoemd worden in de auditcommissie. De plaatsvervanger is altijd een raadslid. 4. De commissie heeft als adviseurs de accountant, de wethouder van financiën, de senior beleidsadviseur financiën, de voorzitter van de rekenkamer en de griffier. 5. De commissie kan andere interne en externe adviseurs verzoeken de vergadering bij te wonen en advies uit te brengen aan de commissie. 6. De raad bevordert bij de samenstelling van de Auditcommissie een evenwichtige vertegenwoordiging van de in de raad vertegenwoordigde fracties. 7. De (tussentijdse) benoeming geschiedt voor de zittingsperiode, gelijk aan die van de leden van de zittende raad. 8. Het lidmaatschap van de Auditcommissie vervalt door het verlies van het raadslidmaatschap, door ontslagname als lid van de Auditcommissie of door een met redenen omkleed besluit van de raad. 9. Als het achtste lid zich voordoet, wordt in de tussentijd in de Auditcommissie opengevallen plaats(en), zo spoedig mogelijk voorzien. 10. Leden van de Auditcommissie beschikken bij voorkeur over de nodige deskundigheid op het gebied van de taken als omschreven in artikel 4. **Artikel 7 Voorzitter** 1. De Auditcommissie wijst uit haar midden een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter aan. 2. De voorzitter draagt, met ondersteuning van de secretaris, zorg voor het tijdig en periodiek bijeenroepen van de commissie, het leiden van de vergaderingen, het bewaken van de taken en bevoegdheden van de commissie, het opstellen van adviezen en raadsvoorstellen.
Artikel 7 Vergaderingen en verslaglegging 1. De commissie vergadert zoveel als zij nodig acht, ter bespreking	**Artikel 8 Vergaderingen** 1. De Auditcommissie vergadert zo dikwijls de voorzitter dit nodig acht of als ten minste twee leden onder opgave van redenen dit aan de voorzitter vragen.

van procedurele en inhoudelijke aspecten van de taken van de commissie. 2. De adviseurs worden in principe voor elke vergadering van de commissie uitgenodigd. De commissie kan besluiten om te vergaderen zonder één of meerdere adviseurs. 3. De vergaderingen van de commissie zijn niet openbaar, tenzij de commissie anders bepaalt. 4. De besluiten en adviezen van de commissie zijn openbaar, tenzij de commissie anders bepaalt. 5. Verordening op de Auditcommissie. 6. Van iedere vergadering wordt een verslag gemaakt onder verantwoordelijkheid van de secretaris. Het verslag wordt vastgesteld door de commissie. 7. Het vastgestelde verslag van niet openbare vergaderingen wordt vertrouwelijk ter kennis gebracht aan het college, de leden van het presidium en ligt voor de overige raadsleden vertrouwelijk ter inzage op de griffie.	2. De agenda wordt – spoedeisende gevallen uitgezonderd – ten minste vier dagen voor de aanvang van de vergadering verstuurd. De voor de behandeling van die onderwerpen relevante stukken worden tegelijkertijd met de oproep aan de leden toegezonden. 3. Een vergadering vindt alleen plaats als in de vergadering meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is. 4. De vergaderingen van de commissie zijn niet openbaar, tenzij de commissie anders bepaalt;. 5. De secretaris draagt zorg voor een beknopt verslag van het besprokene in de vergadering. 6. Het verslag wordt in de eerstvolgende vergadering van de Auditcommissie vastgesteld. 7. De verslagen van de Auditcommissie zijn opvraagbaar. 8. Indien ten aanzien van stukken die zijn gericht aan de Auditcommissie geheimhouding is opgelegd blijven deze onder berusting van de secretaris van de Auditcommissie. De secretaris verleent inzage aan de leden van de Auditcommissie alsmede aan andere personen voor zover aan hen kennisneming onder geheimhouding is toegestaan.
Artikel 8 Informeren raad 1. De commissie informeert de raad via de commissie waarin onderwerpen betreffende Algemene en sociale Zaken, Middelen en Economie behandeld worden en informeert het college over gemaakte afspraken met de accountant en/of andere adviserende leden en beoordeelt of het wenselijk is de raad tussentijds te informeren over bevindingen aangaande haar werkzaamheden. 2. Op verzoek van de raad geeft de voorzitter van de commissie een toelichting in de functionele raadscommissie van de gemeenteraad. Vertrouwelijke mededelingen worden in een besloten vergadering gedaan.	**Artikel 9 Advisering raad** 1. In haar adviezen en voorstellen aan de raad streeft de Auditcommissie naar consensus. Indien er een minderheidsstandpunt is, wordt daarvan (met redenen omkleed) melding gemaakt; 2. Op verzoek van de raad geeft de voorzitter of een lid van de Auditcommissie een toelichting in de vergadering van de raadscommissie of van de gemeenteraad.
	Artikel 10 Secretariaat 1. Het secretariaat van de Auditcommissie wordt verzorgd door de griffier of een daartoe aangewezen medewerker van de raadsgriffie. 2. Indien nodig kan een notulist worden ingezet voor het maken van notulen.
Artikel 9: Citeertitel Deze verordening kan worden aangehaald als de “Verordening auditcommissie”.	**Artikel 11 Intrekken verordening, citeertitel en inwerkingtreding** 1. Verordening op de Auditcommissie 2013, vastgesteld op 7 maart 2013, wordt ingetrokken. 2. deze Verordening wordt aangehaald als “Verordening op de Auditcommissie gemeente

De Griffier,	Wijchen" en treedt daags na bekendmaking in werking. Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van …… 2025 te gemeente Wijchen. *Voorzitter,* *Griffier ,* Mw. R.D. Helmer-Englebert *Mw. A.B. Berendsen*
	Artikelsgewijze toelichting **Artikel 1 en 2 Begripsbepalingen en de commissie** Er is gekozen voor artikel 84 Gemeentewet als grondslag. **Artikel 3, 4 en 5 Doel, taken en bevoegdheden Auditcommissie** De werkzaamheden van de commissie zijn erop gericht de raad beter in positie te brengen om zijn kaderstellende en controlerende taak te vervullen. De commissie is bevoegd aan de raad over alle op grond van deze verordening relevant te achten onderwerpen te rapporteren en/of adviezen uit te brengen en eventueel te voorzien van een voorstel van de door de raad te nemen besluiten. De commissie is belast met de advisering aan en overleg namens de raad over alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing van de gemeentefinanciën op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Heel specifiek, maar niet uitputtend, worden een aantal van de taken in de verordening benoemd en hier onder toegelicht. Artikel 212 van de Gemeentewet schrijft voor dat de raad uitgangspunten vaststelt voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer. In Wijchen zijn deze thans vastgelegd in de Financiële verordening. De commissie krijgt als opdracht om te volgen hoe het college deze uitgangspunten toepast en hierover desgewenst met de adviseurs in gesprek te gaan en de raad te rapporteren dan wel adviseren over zijn bevindingen. Ook kan de commissie de raad adviseren over de vaststelling van deze verordening op het moment dat deze opnieuw moet worden vastgesteld. Daarnaast voert de commissie overleg over de opzet en werking van interne beheersmaatregelen inzake control en (fraude)risicomanagement, inrichting van de financiële organisatie, kwaliteit van financieel beleid en beheer. Ook nieuwe ontwikkelingen kunnen een plek krijgen op de agenda. De commissie bereidt de procedure tot selectie en aanwijzing van een accountant voor en doet een voordracht voor de keuze, dan wel adviseert de raad in geval van contractverlenging en de beëindiging van de samenwerking met de accountant. De raad benoemt de accountant, maar de commissie onderhoudt voornamelijk de contacten met de accountant. Verder bespreekt de commissie jaarlijks de opdrachtformulering voor de controle van de jaarrekening, het rapport van bevindingen van de interim-controle en het accountantsverslag inzake de jaarrekeningcontrole, de jaarrekening en de strekking van de accountantsverklaring. De

	werkzaamheden van de accountant worden jaarlijks met hem of haar geëvalueerd en de commissie beoordeelt dan onder meer of deze werkzaamheden overeenkomstig de opdracht en het programma van eisen hebben plaatsgevonden. Periodiek wordt er door de commissie aandacht besteed aan de aanbevelingen van de accountant voortvloeiend uit de jaarrekening- en interim-controle. De commissie gaat dan met de accountant en de interne adviseurs in gesprek over de stappen die zijn gezet of maatregelen die zijn getroffen en waar deze toe leiden. Ook wordt de voortgang van de opvolging van deze aanbevelingen gemonitord. Tenslotte kan de commissie de Managementletter ter bespreking agenderen. Op verzoek van de raad of op eigen initiatief kan de commissie overleggen en adviseren over de financiële positie van bepaalde verbonden partijen. Dit zal niet standaard voor alle verbonden partijen het geval zijn, maar is afhankelijk van bijvoorbeeld het vermoeden dat de bedrijfsvoering van een verbonden partij substantieel invloed heeft of gaat hebben op de financiële positie van de gemeente of risico's met zich meebrengt. **Artikel 6 en 7 Samenstelling en voorzitter** Omwille van een goede afspiegeling van de gemeenteraad is gekozen voor een figuur, waarbij alle fracties de mogelijkheid moeten hebben om zich te laten afvaardigen in de commissie. Dit is echter niet verplicht. Dit betekent dat de commissie niet meer leden kan bevatten dan dat er fracties zijn in de raad; wel minder. Dat is een keus van de fracties zelf. Plaatsvervangers zijn altijd raadsleden. De norm is dat een fractie een raadslid voordraagt als lid van de commissie. Voor fracties met maximaal twee raadsleden geldt een uitzondering op de normale voordrachtsregel: deze fracties mogen een commissielid voordragen voor een benoeming. Deze uitzondering waarborgt dat kleine fracties een reële kans hebben om vertegenwoordigd te zijn in de commissie. Als een fractie raadsleden heeft waarvan de beroepscode zich verzet tegen een voordracht als lid van de Auditcommissie, dan mag die fractie gebruik maken van de uitzonderingsregel: als een fractie dan nog maximaal twee raadsleden over heeft, dan mag die fractie ook een commissielid voordragen voor een benoeming. Omdat het gaat om een deskundigencommissie wordt er geen politiek bedreven in de commissie. De commissie adviseert de raad op neutrale wijze, zonder partijpolitieke standpunten in te nemen. Het verdient de voorkeur dat leden affiniteit hebben met de onderwerpen van de commissie en mogelijk ervaring dan wel (vak)kennis hebben opgedaan. Voor deze commissie is het opbouwen van de juiste expertise en continuïteit van groot belang. Daarom is de duur van de zittingsperiode expliciet opgenomen.

	Artikel 8 Vergaderingen De commissie komt zo vaak bijeen als zij wenselijk acht. Gelet op de aard van de te bespreken onderwerpen en de gewenste openheid waarmee hierover kan worden gesproken met de accountant en de adviseurs, zijn de vergaderingen van de Auditcommissie niet openbaar. **Artikel 9 Advisering raad** De commissie treedt niet in de onderscheiden bevoegdheden van de raad en het college en heeft dus geen besluitvormende bevoegdheden. De commissie formuleert adviezen en voorstellen en streeft naar consensus. In het geval van een minderheidsstandpunt is het, gelet op de complexiteit van de materie, van belang dat de raad hiervan kennis kan nemen. Van een minderheidsstandpunt wordt daarom met redenen omkleed melding gemaakt in het advies van de commissie. Hiermee wordt nog maar eens benadrukt dat de commissie geen politieke functie heeft, maar bedoeld is als deskundigencommissie. **Artikel 10 en 11 Secretariaat, Intrekken verordening, citeertitel en inwerkingtreding** De inhoud van deze artikelen spreekt voor zich.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7455
Extern Zaak ID	Z/25/331123
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.k
Titel	331123 Beslisnota Budgetoverhevelingen 2025-2026
Organisatieonderdeel	domein Bedrijfsvoering - team Financieel beleid
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§7 Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
331123 Beslisnota Budgetoverhevelingen 2025-2026
Bijlage 1: Budgetoverhevelingen 2025-2026 Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het overhevelen van budgetten boekjaar 2025 naar boekjaar 2026 conform bijlage 1.

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het overhevelen van budgetten boekjaar 2025 naar boekjaar 2026 conform bijlage 1.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/331123

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Budgetoverhevelingen 2025-2026

Collegedatum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
de gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het overhevelen van budgetten boekjaar 2025 naar boekjaar 2026 conform bijlage 1.

Aanleiding
De raad heeft het budgetrecht. Met het vaststellen van de begroting 2025 en de begrotingswijzigingen 2025 heeft de raad de kaders gesteld. Een aantal activiteiten die voor 2025 waren gepland, kunnen echter pas uitgevoerd worden in het nieuwe begrotingsjaar. In 2026 is hiervoor geen budget beschikbaar. Met deze nota willen we het budget van 2025 voor deze activiteiten overzetten naar het jaar 2026.

De overhevelingen zijn verdeeld in drie categorieën. Categorie I, II en III hebben allen betrekking op uitgestelde uitvoering van beleid 2025.

De eerste categorie bestaat uit uitgestelde werkzaamheden/leveringen, waarvoor reeds verplichtingen zijn aangegaan. Voor de tweede categorie zijn nog geen opdrachten verstrekt.
De derde categorie betreft werkzaamheden/leveringen die al meer dan eens zijn overgeheveld. Daarmee zouden deze budgetten volgens de richtlijnen niet in aanmerking komen voor budgetoverheveling. We stellen voor uitzondering te maken voor deze budgetten, vanwege de noodzaak tot uitvoering hiervan en eerder gemaakte afspraken daarover.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
7 nov 2024	Beslisnota raad programmabegroting 2025 Wijchen
3-juli-2025	Beslisnota raad Perspectiefnota 2025
25-nov-2025	Beslisnota college Programmarapportage Wijchen, november 2025

Gewenst resultaat
Op een aantal onderdelen hevelen we de budgetruimte in 2025 op een rechtmatige wijze over naar 2026. In de bijlage treft u een overzicht aan van de beoogde budgetoverhevelingen.

Argumenten
1.1 Er zijn verplichtingen aangegaan met de leveranciers.
Opdrachten aan leveranciers zijn in 2025 verstrekt. Indien u niet instemt met de voorgestelde budgetoverhevelingen uit categorie I, dan resulteert dit in verplichtingen aan leveranciers die moeten worden afgedekt uit bestaande budgetten 2026. Dit leidt tot bezuinigingsmaatregelen of niet uitvoeren van in 2026 geplande activiteiten.

1.2 In de Programmarapportage november is rekening gehouden met budgetoverhevelingen.
De budgetoverhevelingen zijn meegenomen in de laatste rapportage van 2025. Daarbij hebben we beoordeeld dat de budgetoverhevelingen passen binnen de betreffende budgetten 2025.

1.3 In categorie III maken we inzichtelijk welke budgetten we doorschuiven, ondanks dat deze al meerdere keren zijn overgeheveld.
Hoewel het milieubeleidsplan al meerdere keren overgeheveld is het benodigd als bouwsteen voor het Omgevingsprogramma, waardoor we het budget opnieuw moeten overhevelen. Aanbesteding kan begin 2026 opgestart worden. Daarnaast loopt de afronding van het monitoringsplan strategische waternota de jaargrens over. De aanbesteding heeft al plaatsgevonden en de verplichting is aangegaan. Niet overhevelen zou daarmee tot een overschrijding in 2026 leiden.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Volgens de richtlijnen hevelen we budgetten niet meer dan twee keer over.
Bij de behandeling van de financiële verordening is discussie gevoerd over het vastleggen van de norm over het aantal keer overhevelen van budget. Er is als richtlijn aangehouden om budgetten maximaal twee keer over te hevelen. Maar dit is niet als regelgeving specifiek vastgelegd. Daarmee bestaat de mogelijkheid tot het maken van uitzonderingen.

Financiële gevolgen
De budgetten conform bijlage 1 nemen we mee naar 2026. Omdat we in 2025 dit geld niet opmaken, reserveren we bij de resultaatbestemming in de jaarrekening 2025 het overgebleven bedrag (€ 1.026k) ter afdekking van de te maken kosten in 2026.

Communicatie
N.v.t.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na besluitvorming worden in de begrotingen 2025 en 2026 begrotingswijzigingen doorgevoerd. Indien er noemenswaardige afwijkingen zijn op de bedragen van de aangevraagde overhevelingen, leggen wij deze bij de vaststelling van de jaarrekening aan u voor. Bij marginale afwijkingen, zowel positief als negatief, handelen wij in de geest van voorliggend besluit. Hierbij hanteren wij een afwijking van 5% per budgetoverheveling en een totaalbedrag van alle posten van € 20.000. Als er nieuwe

budgetoverhevelingen zijn, leggen wij deze afzonderlijk aan u voor bij de vaststelling van de jaarrekening.

Geheimhouding:
N.v.t.

Nr.	Onderwerp	Budget overheveling	Toelichting	Aantal keer overgeheveld
1	**Nazorg aanplant bos Oude Schaarsestraat**	12.351	Er loopt nog een nazorgperiode van 2 jaar die is gestart na de voltooiing van de aanplant. Daarin wordt ook gezorgd voor de inboet (vervangen van afgestorven aanplant). Dit gebeurt in het voorjaar van 2026 en in het voorjaar van 2027. Daar is het restant budget voor bedoeld.	0
2	**Aanleg landschapselementen**	31.865	Een deel van de beoogde projecten voor omvorming en aanleg landschapselementen heeft vertraging opgelopen. Mede door het niet toegekend krijgen van provinciale subsidies eind 2024. Enkele opdrachten worden nog in december 2025 uitgevoerd. Er is in oktober 2025 een nieuwe subsidieaanvraag ingediend voor 2026. Mits die wordt toegekend worden de vertraagde projecten in 2026 opgepakt.	0
3	**Nulmeting boomonderhoud en kasteeltuin**	84.000	Voor de nulmeting van het boomonderhoud (€ 60k) en voor de kasteeltuin (€ 35k) is budget in 2025 aangevraagd. Beiden is opgestart in 2025, echter zal dit pas inde loop van 2026 worden afgerond.	0
4	**Verhuisvergoeding school Westwijzer**	40.000	De school verhuist in 2026 naar de nieuwe MFA Westwijzer. Dan kunnen de verhuiskosten worden afgerekend.	1
5	**Voorbereidingskosten nieuw zwembad**	78.301	De middelen die door de raad beschikbaar zijn gesteld als voorbereidingskrediet voor het zwembadproject. hevelen we over naar het volgende jaar.	1
6	**Gebiedsgerichte visie watersysteem**	5.000	Opstellen gebiedsgerichte visie kwaliteit watersysteem: is vrijwel afgerond. Oplevering december, betaling eindfactuur januari 2026 (5.000). Opdracht verstrekt.	0
7	**Project Oosterweg- Mr van Coothlaan**	35.500	Budgetoverheveling voor verbetering fietsstraat Oosterweg. Het kruispunt Oosterweg - Meester van Coothstraat valt duurder uit. Het wordt uitgevoerd met klinkers i.p.v. asfalt i.v.m. beheerseisen. Met het restant verkeersveiligheidsbudget van 2025 kan deze aanpassing binnen bestaande middelen betaald worden. Uitvoering begin 2026. Opdracht is al verstrekt.	0
	SUBTOTAAL CATEGORIE I	**287.017**	**(Opdracht verstrekt)**	
8	**Uitvoering beleidsplan natuur en biodiversiteit**	23.300	Dit budget is bestemd voor de dekking van de uitvoering van het beleidsplan Natuur&Biodiversiteit. Om hier meer vaart in te brengen is sinds het najaar van 2025 extra capaciteit ingehuurd. Het effect daarvan verwachten we in 2026. Daarom moet het restant worden meegenomen naar 2026.	0
9	**Soorten Management Plan**	30.000	Dit budget is voor de uitvoering van het Soorten Management Plan (SMP). Vanwege een lastige procedure bij de provincie Gelderland zijn er nog geen kosten gemaakt. Dat gaat in 2026 gebeuren.	0
10	**Beleidsplan GNL**	74.793	Dit budget is bedoeld voor het opstellen van een nieuw beleidsplan GNL (Groen, Natuur en Landschap). Vanwege de discussie over Programma's onder de Omgevingswet is daar vertraging in gekomen. In 2026 starten we met het opstellen van een Programma en zal dit budget worden gebruikt.	1
11	**Regenbooggemeente**	7.000	In het kader van de Regenbooggemeente is er een project in voorbereiding waarbij wordt samengewerkt met studenten. De uitvoering van dit project vindt plaats in 2026. In 2025 zijn hiervoor nog geen werkzaamheden uitgevoerd, maar de voorbereidingen zijn wel gestart.	0

Nr.	Onderwerp	Budget overheveling	Toelichting	Aantal keer overgeheveld
12	**Aanpak saneringswoningen wegverkeer subsidie rijk**	52.650	Ontvangen subsidie van Rijk voor geluidsanering woningen (geoormerkt budget, niet vrij besteedbaar).	1
13	**Aanpak saneringswoningen wegverkeer subsidie rijk**	-52.650	We ontvangen subsidie voor geluidsanering woningen. Die verantwoorden in hetzelfde jaar als dat we de kosten maken.	1
14	**Campagne Een groener Wijchen**	20.000	Campagne Een groener Wijchen: inzet restbudget 2025 voor kleinschalige acties en communicatieactiviteiten in 2026-2027 (20.000). Nog geen opdracht verstrekt. Toelichting: in aansluiting op de groenmarkten en wijkacties in de periode 2023-2025 is het belangrijk aandacht te blijven besteden aan het stimuleren van groene klimaatbestendige tuinen bij inwoners. Bewustzijn en gedragsverandering heeft immers tijd nodig. Voornemen is om in 2026-2027 in het voor- en najaar een tegeltaxi-actie te houden. Hierbij worden op aanvraag tuintegels opgehaald bij inwoners (onder voorwaarde van spelregels). Daarnaast wordt de communicatie over klimaatadaptatie gecontinueerd. Dit voorstel is onderdeel van de Evaluatie klimaatadaptatie Wijchen die begin 2026 aan College en Raad wordt voorgelegd.	0
15	**Masterplan das**	44.000	Het masterplan Das is in voorbereiding, de kosten zullen grotendeels worden gemaakt in 2026. Hiervoor hevelen we het restantbudget van 2025 over naar 2026.	0
16	**Uitvoering woon(zorg) visie**	24.000	Voor uitvoering van de woonvisie en woonzorgvisie (o.a. woonbehoeftenonderzoek onder ouderen), maar ook ter dekking van mogelijke kosten voor het verplichte Volkshuisvestingsprogramma.	1
17	**Voorbereidingskrediet Fietsstraat Leemweg**	74.948	Voorbereidingen voor de fietsstraat Leemweg zijn opgestart in 2025, deze lopen door in 2026. Vandaar het verzoek tot budgetoverheveling.	0
18	**Fietsonderzoek Wijchen Druten Beuningen**	45.000	MUP maatregel 'fietsverbinding Druten - Wijchen' conform informatienota Z/24/260852 overhevelen naar 2026. De startnotitie is gereed, we verwachten start uitvoering in q1 2026.	1
19	**Meerlengte openbare laadpalen**	12.500	Budget voor Meerlengte Openbare laadpalen is dit jaar bijna niet gebruikt i.v.m. vertraging bij de plaatsing van de laadpalen door bezwaarprocedures. Volgend jaar is dit wél nodig.	0
20	**Omgevingsplan bedrijventerrein Wijchen Oost**	75.000	Actualisatie omgevingsplan bedrijventerrein Wijchen-Oost wordt in 2026 opgestart i.p.v. in 2025.	0
21	**Onderzoek klim- en speelbos**	20.000	Onderzoek klim- en speelbos heeft nog niet plaatsgevonden in 2025 wegens capaciteitsproblemen. Derhalve graag overhevelen naar 2026.	1
22	**Vergroenen bedrijventerrein Oost**	89.750	Aanname is dat van het budget Vergroenen Bedrijven Terrein Wijchen Oost in 2025 € 1250 betalen en het restant meenemen naar 2026. Het totale budget bedraagt 181.000 inclusief 91.000 subsidie, deze wordt in december 2025 voor 80% ontvangen. Het restant wordt dan in 2026 betaald.	1
23	**Vergroenen bedrijventerrein Oost**	-89.750	Subsidie voor het vergroenen bedrijventerrein Wijchen Oost verantwoorden gelijk met de uitgaven in 2026.	1

Nr.	Onderwerp	Budget overheveling	Toelichting	Aantal keer overgeheveld
24	**Leven met Water**	25.000	Het budget is nodig voor een subsidieaanvraag die in plaats van in 2025 in 2026 aangevraagd gaat worden.	0
25	**Project openbare verlichting**	100.000	Project OVL loopt door in 2026. Begin november zijn de proefstraten in werking gesteld. De uitkomsten die hieruit komen zullen worden meegenomen in het verdere project.	0
26	**Mobiele verkiezingen**	38.000	Budgetaanvraag voor mobiel stembureau ter bevordering van jongerenopkomst Om de opkomst van jongeren bij de gemeenteraadsverkiezingen te vergroten, willen we een mobiel stembureau inzetten op strategische locaties waar jongeren zich vaak bevinden. Te denken valt aan de volgende locaties: treinstation, Basis Fit en sportcentrum Arcus. Het mobiel stembureau is een verplaatsbare stemlocatie, vaak ingericht in een bus, trailer of de keet vanuit de groenvoorziening. Het kan gedurende de verkiezingsdag op meerdere plekken staan. We willen inspelen op piekmomenten bij de verschillende locaties. Jongeren vormen een belangrijke doelgroep voor onze democratie, vaak blijft hun opkomst achter. Door het stemmen letterlijk dichterbij te brengen, verlagen we drempels en maken we stemmen toegankelijker en aantrekkelijker. Wij vragen om het resterende budget van de Tweede Kamerverkiezingen over te hevelen voor de inzet en inrichting van het mobiel stembureau en huur stemlocatie (inclusief transport).	0
27	**Participatiewet in balans**	69.000	Via de septembercirculaire 2025 is € 69.000 beschikbaar gesteld voor 2025 om de implementatie van de Participatiewet in balans vorm te geven. We stellen voor om deze middelen over te hevelen naar 2026 voor de uitvoering hiervan.	0
	SUBTOTAAL CATEGORIE II	**682.541**	**(Nog geen opdracht verstrekt)**	
28	**Herijking milieubeleidsplan**	30.000	Herijking Milieubeleidsplan zou in 2025 plaatsvinden. Vanwege het ingelaste organisatie brede traject (2025-2026) Opstellen Programma Leefomgeving is de herijking tijdelijk aangehouden in afwachting op duidelijkheid over de afbakening van het Programma leefomgeving. Recentelijk is geconcludeerd dat herijking van het milieubeleidsplan nodig is als bouwsteen voor het Omgevingsprogramma, waardoor de aanbesteding van de herijking begin 2026 kan worden opgestart. Hiervoor is nodig dat het budget wordt overgeheveld (30.000).	2
29	**Uitvoering Strategische waternota**	26.000	Opstellen monitoringplan Strategische waternota: in 2025 opgestart en loopt door in 2026 (26.000). De opdracht is hiervoor reeds verstrekt.	2
	SUBTOTAAL CATEGORIE III	**56.000**	**(Meer dan eens overgeheveld)**	
	TOTAAL BUDGETOVERHEVELINGEN	**1.025.558**		

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7300
Extern Zaak ID	Z/25/325637
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.I
Titel	251211 beslisnota Afvalinzameling Hart van Zuid
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team Strategische projecten en advies
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
251211 beslisnota Afvalinzameling Hart van Zuid

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 november 2025
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Toelichting

Geen

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het realiseren van ondergrondse afvalcontainers voor restafval en cocons voor GFT op 2 locaties in Hart van Zuid.
2. Hiervoor een investeringsbudget van € 48.000,- beschikbaar te stellen.
3. Deze investering af te dekken uit de Algemene Reserve en hiervoor een nieuwe bestemmingsreserve afvalcontainers Hart van Zuid in te stellen.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het realiseren van ondergrondse afvalcontainers voor restafval en

cocons voor GFT op 2 locaties in Hart van Zuid.
2. Hiervoor een investeringsbudget van € 48.000,- beschikbaar te stellen.
3. Deze investering af te dekken uit de Algemene Reserve en hiervoor een nieuwe bestemmingsreserve afvalcontainers Hart van Zuid in te stellen.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/325637

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Afvalinzameling Hart van Zuid

Datum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het realiseren van ondergrondse afvalcontainers voor restafval en cocons voor GFT op 2 locaties in Hart van Zuid.
2. Hiervoor een investeringsbudget van € 48.000,- beschikbaar te stellen.
3. Deze investering af te dekken uit de Algemene Reserve en hiervoor een nieuwe bestemmingsreserve afvalcontainers Hart van Zuid in te stellen.

Aanleiding
We werken aan een nieuw Hart voor Wijchen-Zuid. Een fijne omgeving waar inwoners elkaar ontmoeten, winkelen, sporten, zorg kunnen krijgen en naar school kunnen gaan. Op 25 september 2025 heeft de raad daartoe unaniem het masterplan Voorzieningenhart vastgesteld. Dit masterplan wordt nu nog verder concreet uitgewerkt.

De raad heeft op 25 september 2025 ook de motie aangenomen 'Aanpak woningblokken essentieel voor Hart van Zuid'. Het college wil hierin een eerste stap zetten door de afvalproblematiek alvast aan te pakken. Vanuit bewoners en omwonenden zijn er al geruime tijd veel klachten rondom de afvalinzameling bij de woningblokken in de 13e straat Hoogmeer en de 12e straat Huissteden. Er is daar sprake van verkeerde stortingen en bijplaatsingen van afval wat tot vervuiling leidt en ongedierte aantrekt. Verrommeling van de leefomgeving versterkt het gevoel van onveiligheid bij bewoners. We pakken daarmee een urgent probleem aan vooruitlopend op de realisatie van het masterplan.

In voorliggende nota wordt u voorgesteld om akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van budget voor het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval en cocons voor GFT.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
25 sept 2025	Vaststelling masterplan Voorzieningenhart Hart van Zuid en motie 25 303366 Aanpak woningblokken essentieel voor Hart van Zuid.
30 mei 2024	Uitgangspunten & Aanbevelingen masterplan Voorzieningenhart Hart van Zuid, zaaknummer Z/23/143118
26 sept 2019	Beslisnota Hart van Zuid – Routekaart: betrokken partijen formuleren in de routekaart 'Toekomst Hart van Zuid' vijf hoofdopgaven voor een toekomstbestendige wijkontwikkeling. (Z/19/33984).

Gewenst resultaat
Het beheersbaar maken van de opslag van restafval op de genoemde plekken ter verbetering van de leefbaarheid in de verschillende buurten in Wijchen-Zuid.

Argumenten

1.1 Het beheersbaar maken van afvalinzameling bevordert de leefbaarheid in de wijken.
De woningcorporatie, gemeente en andere wijkprofessionals werken hier al jarenlang samen om oplossingen te vinden. De huidige situatie trekt ongedierte aan, zorgt voor meer zwerfafval, levert een negatieve uitstraling van de wijk op en geeft bewoners een gevoel van onveiligheid. Tijdens gesprekken met inwoners blijkt telkens opnieuw dat afval een belangrijk en urgent thema is. Het gebruik van ondergrondse containers voor restafval en cocons voor GFT vermindert de kans op deze negatieve effecten en draagt daarmee bij aan een schonere en veiligere buurt. Voor plastic kan gebruik worden gemaakt van opslag in de woning (berging) tot de ophaaldag.

1.2. Inzetten op gedragsverandering om zwerfafval tegen te gaan is in lijn met opgave 4 uit de routekaart 'Toekomst Hart van Zuid'.
In 2019 heeft de raad ingestemd met de routekaart. De 4e opgave is het geven van 'een kwaliteitsslag van de leefomgeving'. Het tegengaan van verloedering en verrommeling in de openbare ruimte is daarvan een onderdeel. Per blok of straat willen we kijken hoe we de situatie kunnen verbeteren. Dat willen we doen door enerzijds het aanbrengen van ondergrondse afvalcontainers en anderzijds door het stimuleren van goed gebruik. Woningcorporatie Talis wil bijdragen om gedragsverandering te realiseren bij huurders.

1.3. We willen niet wachten tot de realisatie van het voorzieningenhart, we willen nu beginnen met verbeteren.
De verrommeling is bij veel buurtbewoners en wijkprofessionals een zorg. We hebben binnen het project Hart van Zuid veel aandacht besteed aan participatie. Afgelopen jaren zijn er veel enquêtes afgenomen en bijeenkomsten georganiseerd. We leggen telkens uit dat de ontwikkeling van plannen zoals een masterplan voor het nieuwe voorzieningenhart veel tijd kost. Om het draagvlak, enthousiasme en vertrouwen hiervoor te behouden, is het belangrijk om daarnaast ook te laten zien dat we als gemeente zorgen aanpakken waar we wél direct actie op kunnen ondernemen. Bij het bepalen van de locatie voor de ondergrondse afvalcontainers gaan we er vanuit dat de locaties toekomstbestendig zijn en ook bij verdere planontwikkelingen in principe geen aanpassing nodig hebben.

3.1 De gemeenteraad is het bevoegd bestuursorgaan om te besluiten over het instellen en inzetten van reserves
De investering in afvalcontainers moet worden afgeschreven conform de geldende wet- en regelgeving. Om de lasten toch af te dekken vanuit de algemene reserve is conform bestendig beleid een nieuwe bestemmingsreserve nodig om de jaarlijkse afschrijvingslasten te dekken.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Het blijft een kwestie van gedrag en discipline.
Ook met ondergrondse containers kunnen verkeerde stortingen, bijplaatsingen en vervuiling plaatsvinden.

1.2 Het is niet een oplossing voor alles
Ook ondergrondse containers lossen niet zondermeer álles op. De containers hebben grenzen aan capaciteit. Als de containers vol zijn, kan afval alsnog naast de container worden geplaatst. Doordat de systemen geautomatiseerd zijn, kunnen er storingen ontstaan. Maar we doen dit niet voor de eerste keer. Inmiddels zijn er in Wijchen veel positieve ervaringen met deze wijze van afvalopslag.

Financiële gevolgen
Deze aanpassing van inzamelmiddelen, van minicontainers naar ondergrondse containers, is gewenst vanuit het leefbaarheidsaspect. De aanwezige minicontainers zijn technisch en economisch nog niet aan vervanging toe. Reguliere vervanging is financieel voorzien via de reinigingsheffing. Omdat we versneld wensen te vervangen zal er andere dekking beschikbaar gesteld moeten worden.

De investering voor het leveren en plaatsen van de ondergrondse afvalcontainers voor restafval en cocons voor GFT op 2 locaties in Hart van Zuid bedraagt € 48.000,- exclusief BTW. De investering wordt afgeschreven in 12 jaar, conform het investerings- en afschrijvingsbeleid.

Het is niet toegestaan om een investering rechtstreeks af te dekken met incidentele middelen uit de algemene reserve. Daarom wordt vanuit de algemene reserve € 48.000,- gestort in de hierbij behorende afschrijvingsreserve. Vervolgens wordt in de exploitatie de jaarlijkse afschrijvingslast afgedekt met een onttrekking uit deze reserve zodat deze investering geen effect op het tarief van de reinigingsheffing.

We onderzoeken nog de mogelijk om subsidie aan te vragen via de dorpendealsubsidieregeling. Indien deze wordt toegekend zal dit de bijdrage vanuit de algemene reserve verlagen.

Naast de afwikkeling van de investering is ook een bedrag nodig voor beheer en onderhoud van deze nieuwe containers. Deze areaaluitbreiding zullen we meenemen in het DVO met DAR, wat leidt tot een ingeschatte kostenuitzetting van ongeveer € 2.000,- structureel. Deze uitzetting zal betrokken worden bij het bepalen van de reinigingsheffingen 2027.

Communicatie & Inwonersparticipatie
Na het besluit van uw raad wordt - in het kader van het plaatsingsproces - gezamenlijk met Talis de communicatie met bewoners en andere stakeholders opgepakt.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na het besluit van uw raad werken wij de plannen verder uit.

Geheimhouding:
Niet van toepassing

Bijlagen:
Geen

Advies
- Team Milieu
- Team SPA
- Financieel consulent
- Strategisch communicatieadviseur
- AJZ

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7447
Extern Zaak ID	Z/25/330366
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.m
Titel	330366 Beslisnota Grondexploitatie Woningbouw Batenburg fase 1
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
330366 Beslisnota Grondexploitatie Woningbouw Batenburg fase 1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

1. De grondexploitatie voor woningbouw Batenburg Noord vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief resultaat op einddatum 31-12-2032 van €305k. Op de einddatum wordt het dan geldende resultaat in de Algemene Reserve gestort (bijlage).
2. In te stemmen met de aanleg van een nieuw tennisveld op het terrein van MFA De Batenburcht. De aanlegkosten van het tennisveld en bijkomende verplaatsingskosten van €280k deels te dekken uit hetgeen is gespaard in het RSA van €32k en voor €248k uit de algemene reserve.

Besluit (Aangenomen)

1. De grondexploitatie voor woningbouw Batenburg Noord vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief resultaat op einddatum 31-12-2032 van €305k. Op de einddatum wordt het dan geldende resultaat in de Algemene Reserve gestort (bijlage).
2. In te stemmen met de aanleg van een nieuw tennisveld op het terrein van MFA De Batenburcht. De aanlegkosten van het tennisveld en bijkomende verplaatsingskosten van €280k deels te dekken uit hetgeen is gespaard in het RSA van €32k en voor €248k uit de algemene reserve.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/330366

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Grondexploitatie Woningbouw Batenburg fase 1

Collegedatum: 16 december 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. De grondexploitatie voor woningbouw Batenburg Noord vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief resultaat op einddatum 31-12-2032 van €305k. Op de einddatum wordt het dan geldende resultaat in de Algemene Reserve gestort (bijlage).
2. In te stemmen met de aanleg van een nieuw tennisveld op het terrein van MFA De Batenburcht. De aanlegkosten van het tennisveld en bijkomende verplaatsingskosten van €280k deels te dekken uit hetgeen is gespaard in het RSA van €32k en voor €248k uit de algemene reserve.

Aanleiding

De leefbaarheidsgroep Batenburg heeft het college van B&W gevraagd om mee te werken aan een haalbaarheidsonderzoek voor het verplaatsen van de tennisvelden naar de MFA en op de achtergebleven locatie woningbouw te ontwikkelen. Daarnaast willen we ook onderzoeken of op de locatie aan de Bredehof woningbouw mogelijk is. Samen met de besturen van de MFA, voetbalvereniging en tennisvereniging is er een intentieovereenkomst getekend waarin partijen naar elkaar uitspreken om gezamenlijk mee te werken aan dit onderzoek. Alle betrokken gronden zijn in eigendom van de gemeente. De afgelopen periode hebben gesprekken plaatsgevonden met deze stakeholders wat heeft geleid tot overeenstemming over de verplaatsing van het tennisveld. Om de verplaatsing van het tennisveld mogelijk te maken dient ook de trainingsverlichting van de voetbalvereniging te worden verplaatst en wordt er trainingsverlichting bij geplaatst om ook te kunnen trainen op het hoofdveld. Dit om het verlies aan trainingsruimte te compenseren.

Ook is het haalbaarheidsonderzoek naar de woningbouw positief afgerond. We hebben daarvoor een aantal proefverkavelingen gemaakt. Met de input die in het participatietraject is opgehaald gaan we de verkaveling nog beter maken. Het definieve

verkavelingsplan gaan we vervolgens verankeren in een omgevingsplan. Het woningbouwplan omvat ca. 60 woningen welke gefaseerd worden geraliseerd. Batenburg is een kleine kern. Het in één keer op de markt brengen van 60 woningen is te veel. Daarom worden de woningen verspreid over twee fases waarbij de locatie van het tennisveld en een deel van de Bredehof in gemeente-eigendom in ieder geval in fase 1 worden ontwikkeld. Fase 2 kan afhankelijk van de behoefte enkele jaren daarna ontwikkeld worden. Fase 2 is grotendeels in eigendom van een projectontwikkelaar. De planologische procedure voor fase 1 en 2 wordt tegelijk gevoerd. Dit bevordert dat de uitbreiding van de Bredehof één samnehangend plan wordt.

Proefverkaveling Locatie Noordzijde Bredehof

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
17-10-2024	1. Een voorbereidingskrediet van € 50.000,- beschikbaar te stellen voor onderzoek naar de haalbaarheid van het verplaatsen van de tennisvelden van t Heufke naar de MFA de Batenburcht en voor een onderzoek naar de haalbaarheid van woningbouw achter gebleven locatie de plek van de tennisbanen t Heufke en de Bredehof. 2. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex). Bij het niet tot stand komen van een haalbare grondexploitatie de algemene reserve in te zetten als dekking.
20 mei 2025	1. Principebesluit college om medewerking te verlenen aan woningbouw ten noorden van de beoogde uitbreiding van de Bredehof Batenburg onder voorwaarde dat: a. Er sprake is van gefaseerd ontwikkelen waarbij de gemeentegrond (tennisveld en deel Bredehof) in fase 1 wordt ontwikkeld. In fase 2 kan het restant van de gemeentegrond Bredehof worden ontwikkeld in combinatie met de particuliere grond zodat een aansluitend geheel ontstaat. b. Fase 2 kan afhankelijk van de behoefte enkele jaren na fase 1 ontwikkeld worden. c. Er een aaneengesloten geheel ontstaat met de uitbreiding van de Bredehof en de tussengelegen gemeentegrond ook in de planvorming wordt betrokken. d. Er gezamenlijk maximaal 60 woningen worden toegevoegd. e. Uitgangspunt voor beide fasen de Woondeal.

Gewenst resultaat
Verplaatsing van de tennis van 't Heufke naar MFA De Batenburcht en het mogelijk maken van woningbouw voor Batenburg.

Argumenten
1.1. Toevoegen van woningen is uit oogpunt van de leefbaarheid in kleine kernen wenselijk.
Het toevoegen van woningen in Batenburg zal een positief effect hebben op de leefbaarheid in Batenburg. Denk hierbij aan de verenigingen en de Basisschool. Jongeren uit Batenburg krijgen zo een betere kans om een huis te vinden in Batenburg. Er zijn diverse gesprekken geweest tussen de leefbaarheidsgroep en de gemeente Wijchen. Hierbij is nadrukkelijk aandacht geweest voor het belang van woningbouw voor de leefbaarheid in de kern Batenburg.

1.2 Betrokkenpartijen hebben een positieve grondhouding.
Partijen (MFA, sportverenigingen, leefbaarheidsgroep) hebben een gezamenlijke intentieovereenkomst getekend waarin ze aangeven mee te willen werken aan dit initiatief. Deze positieve houding is gebleven nu we de plannen voor verplaatsing iets verder hebben uitgewerkt.

1.3 Het vaststellen van de grondexploitatie is nodig voor de voortgang van de woningbouwontwikkeling.

Met het voorbereidingskrediet dat door uw raad beschikbaar is gesteld is een nadere verkenning uitgevoerd naar de ruimtelijke en stedenbouwkundige inpasbaarheid en financiële kansen en risico's. Deze verkenning is positief afgerond. Met het openen van de grondexploitatie krijgen we de financiële middelen om de planologische procedure voor de woningbouwlocaties op te starten.

2.1 De banen van de tennisvereniging 't Heufke zijn versleten en er zijn onvoldoende eigen middelen gespaard om deze te renoveren.

Tennisvereniging 't Heufke beschikt op de huidige locatie over twee banen. De tennisvereniging heeft op dit moment een ledenbestand van ongeveer 30 leden. Mede gezien de beperkte omvang van het ledenbestand is er onvoldoende gespaard (o.a. in het RSA) om renovatie van de banen te bekostigen. Verplaatsing leidt ertoe dat de vereniging één vervangende baan krijgt. De KNLTB (Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond) hanteert een richtlijn van 70 - 90 leden per baan (bij banen met verlichting). Op basis van deze richtlijn heeft 't Heufke dus voldoende aan één baan. Het landelijke deelnamecijfer voor tennis ligt op ca. 7%. Dat betekent dat in Batenburg (uitgaand van 700 inwoners) potentieel 45 tennissers heeft. Handhaven van de voorziening voor Batenburg is maatschappelijk wenselijk.

2.2 Levendigheid in Batenburg

Het concentreren van alle sport- en welzijnsactiviteiten op één locatie heeft een positief effect op het verenigingsleven in Batenburg. Met verplaatsing van de tennisvereniging naar de locatie van de MFA hoeft de tennisvereniging ook geen clubhuis te onderhouden. De leden kunnen gebruik maken van de voorzieningen van het MFA. Er ontstaat meer 'reuring', waardoor meer saamhorigheidsgevoel ontstaat. Niet alleen de tennisvereniging maar alle gebruikers van het MFA (en daarmee de inwoners van Batenburg) profiteren hiervan.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Bij de nadere uitwerking van de plannen kunnen er nog belemmeringen naar voren komen die in de haalbaarheidsfase onderbelicht zijn gebleven.

1.2 Het projectresultaat kan afwijken van hetgeen in de grondexploitatie is geraamd.

Financiële gevolgen

De realisatie van de woningbouw Batenburg zal plaatsvinden in twee fasen. Fase 1 betreft de locatie van tennisvereniging 't Heufke en de zuidzijde van de locatie Bredehof. Fase 1 betreft geheel gemeentegrond. Fase 2 betreft de noordzijde van de locatie Bredehof (zie afbeeldingen proefverkaveling).

Deze grondexploitatie ziet op fase 1.

De grondexploitatie heeft een positief resultaat van 305k. De locatie van 't Heufke kan echter niet worden bebouwd zonder dat de tennis wordt uitgeplaatst. Deze kosten kunnen niet rechtstreeks vanuit de grondexploitatie worden bekostigd omdat de inkomsten pas in een later stadium worden ontvangen. Binnen de BBV-regelgeving geldt dat investeringen die niet functioneel zijn voor de gebiedsontwikkeling zelf — zoals het realiseren van nieuwe sportvoorzieningen elders — geen toerekenbare kosten voor de GREX zijn.

De verplaatsing van het tennisveld kan worden bekostigd uit het RSA en uit de Algemene Reserve. Hiervoor is een bedrag van €280k geraamd. Hierin is voorzien in de aanleg van het tennisveld, nieuwe trainingsverlichting op het voetbalveld, herinrichtingskosten van het MFA terrein (o.a. verplaatsen verlichting), directievoering en toezicht en nog enkele stelposten voor bijkomende werkzaamheden. Het positieve saldo van de Grex Batenburg Noord fase 1 wordt bij de afsluiting gestort in de Algemene Reserve (zie geheime bijlage). Bij de jaarrekening 2025 nemen we de risico's mee in de berekening van het risicoprofiel op de lopende grondexploitaties.

Communicatie

n.v.t.

Inwonersparticipatie

De leefbaarheidsgroep Batenburg heeft het college van B&W gevraagd om mee te werken aan een haalbaarheidsonderzoek voor het verplaatsen van de tennisvelden naar de MFA en op de achtergebleven locatie woningbouw te ontwikkelen. Daarnaast zijn we gaan onderzoeken of woningbouw op de locatie Bredehof mogelijk is.

Samen met de besturen van de MFA, voetbalvereniging en tennisvereniging is er een intentieovereenkomst getekend waarin partijen naar elkaar uitspreken om gezamenlijk mee te werken aan dit onderzoek. Vervolgens hebben gesprekken plaatsgevonden met deze stakeholders wat heeft geleid tot overeenstemming over de verplaatsing van het tennisveld. Alle betrokken partijen zien het terugbrengen naar één baan bij de locatie van de MFA als een goede oplossing om tennismogelijkheden in Batenburg te houden. Met alle betrokken partijen wordt het ontwerp voor de nieuwe tennisbaan bij de MFA nu verder uitgewerkt.

Er is op 16 september van 19:00 tot 21:00 een inloopavond georganiseerd in de MFA in Batenburg. Deze avond is druk bezocht en er hebben veel gesprekken plaats gevonden. Op deze avond zijn verschillende stands met informatie over de achtergebleven locatie van de tennisvereniging, het nieuwe tennisveld bij de MFA en de woningbouwlocatie aan de Bredehof gedeeld. Deze zijn nu ook op deze website terug te bekijken: https://doemee.drutenwijchen.nl/ontwikkeling-batenburg-noord/

De input die we hebben opgehaald gaat over verschillende onderwerpen. We hebben gehoord dat de meeste bezoekers van de inloopavond blij zijn met extra woningen voor Batenburg. Er is behoefte aan woningen voor starters en senioren. Ook is er belangstelling voor zelfbouwkavels. Er zijn vragen gesteld of het mogelijk is om voorrang te geven aan mensen uit Batenburg. Er zijn zorgen geuit over onder andere verkeer, de aansluiting op bestaande woningen en tuinen en de fasering van de woningbouw. Wij gaan de opbrengst van de avond en de vragenlijsten verwerken in een voorlopig ontwerp. In het eerste kwartaal van 2026 zullen wij deze in een tweede inloopavond met inwoners en belangstellenden delen en bespreken.

Uitvoering of Vervolgstappen
Als uw raad het krediet beschikbaar stelt voor de verplaatsing van het tennisveld zal dit zo snel mogelijk worden opgestart. De verwachting is dat de werkzaamheden net na de zomervakantie kunnen worden uitgevoerd.

Om de woningbouw mogelijk te maken gaan we de procedure opstarten om te komen tot een gewijzigd omgevingsplan.

Geheimhouding:

Ja
Het college heeft besloten om voor onbepaalde tijd geheimhouding op te leggen op de grondexploitatie (bijlage).

Voorstel
Advies

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7251
Extern Zaak ID	Z/25/320700
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.n
Titel	320700 beslisnota woonwagenbeleid Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
320700 beslisnota woonwagenbeleid Wijchen
Woonwagenbeleid gemeente Wijchen 2025_1

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	14 november 2025
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	8 januari 2026
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Toelichting

Woonwagenbeleid Wijchen 2025

De Gemeenteraad besluit:

1. Het Woonwagenbeleid 2025 gemeente Wijchen vast te stellen, waarmee we voldoen aan de opgave om te voorzien in voldoende woonwagenstandplaatsen.
2. In te stemmen met het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen.
3. Een voorbereidingskrediet van € 40.000,- beschikbaar te stellen voor het onderzoek naar het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex). Bij het niet tot stand komen van een haalbare grondexploitatie de algemene reserve in te zetten als dekking

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. Het Woonwagenbeleid 2025 gemeente Wijchen vast te stellen, waarmee we voldoen aan de opgave om te voorzien in voldoende woonwagenstandplaatsen.
2. In te stemmen met het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen.
3. Een voorbereidingskrediet van € 40.000,- beschikbaar te stellen voor het onderzoek naar het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex). Bij het niet tot stand komen van een haalbare grondexploitatie de algemene reserve in te zetten als dekking

Besluit (Aangenomen)

De Gemeenteraad besluit:

1. Het Woonwagenbeleid 2025 gemeente Wijchen vast te stellen, waarmee we voldoen aan de opgave om te voorzien in voldoende woonwagenstandplaatsen.
2. In te stemmen met het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen.
3. Een voorbereidingskrediet van € 40.000,- beschikbaar te stellen voor het onderzoek naar het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex). Bij het niet tot stand komen van een haalbare grondexploitatie de algemene reserve in te zetten als dekking

Openbaar Zaaknummer: Z/25/320700

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Woonwagenbeleid Wijchen

Collegedatum: 11 november 2025

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:
1. Het Woonwagenbeleid 2025 gemeente Wijchen vast te stellen, waarmee we voldoen aan de opgave om te voorzien in voldoende woonwagenstandplaatsen.
2. In te stemmen met het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen.
3. Een voorbereidingskrediet van € 40.000,- beschikbaar te stellen voor het onderzoek naar het realiseren van 20 extra woonwagenstandplaatsen. Het voorbereidingskrediet ten laste te brengen van de te ontwikkelen grondexploitatie (grex). Bij het niet tot stand komen van een haalbare grondexploitatie de algemene reserve in te zetten als dekking

Aanleiding

Gemeenten hebben de wettelijke taak om binnen het woonbeleid aandacht te hebben voor goede huisvesting van woonwagenbewoners, onder andere door ruimte te bieden aan voldoende standplaatsen. In de woonvisie zijn woonwagenbewoners een van de aandachtsgroepen met een specifieke woonbehoefte. In het verlengde van de woonvisie is een woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat er een behoefte is aan extra woonwagenstandplaatsen.

De gemeenteraad heeft het college in een motie opgeroepen om vóór 31 december 2025 woonwagenbeleid aan de raad aan te bieden.

In het woonwagenbeleid is uitgewerkt voor welke doelgroep(en) de gemeente een opgave ziet en hoe die opgave er precies uitziet.

Eerdere besluiten

Datum	Eerder genomen besluiten
17 april 2025	Motie 604 '*woonbeleid en perspectief voor woonwagenbewoners'.*
6 mei 2025	Informatienota inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen Wijchen (Z/25/294972)
30 mei 2024	Beslisnota Woonvisie gemeente Wijchen 2024-2028 (Z/23/147079
20 april 2023	Informatienota Woonbehoefteonderzoek 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (Z/23/112321)

Gewenst resultaat

Het woonwagenbeleid geeft duidelijkheid over en voor de doelgroep woonwagenbewoners van de gemeente Wijchen en de opgave aan extra woonwagenstandplaatsen.

Argumenten

1.1 De overheid moet zich inzetten voor passende huisvesting voor iedereen.
De overheid heeft een inspanningsverplichting om voor iedereen te voorzien in veilige, passende en betaalbare huisvesting waarbij ook rekening gehouden wordt met de culturele identiteit. In het woonwagenbeleid zijn de kwantitatieve en kwalitatieve kaders voor passende huisvesting voor de Wijchense woonwagenbewoners vastgelegd.

1.2 *Hiermee geeft het college uitvoering aan motie 604 'woonbeleid en perspectief voor woonwagenbewoners'.*
In het kader van de woningbouwontwikkelingen in Wijchen-West is op 17 april 2025 het college verzocht om uiterlijk 31 december 2025 een woonwagenbeleid aan de gemeenteraad voor te leggen. Door het woonwagenbeleid Wijchen 2025 nu ter besluitvorming aan de raad aan te bieden, wordt aan dit verzoek voldaan.

2.1 De huidige woonwagenbewoners en terugkerende, directe familie zijn onze doelgroep.
Kenmerkend voor de woonwagengemeenschap is de sterke familieband. De doelgroep voor gemeente Wijchen zijn de huidige woonwagenbewoners en de directe familieleden van de huidige bewoners. Het gaat ook om mensen die eerder in een woonwagen op een woonwagenlocatie in onze gemeente hebben gewoond en weer terugverhuizen.

2.2 We gaan ongeveer 20 extra woonwagenstandplaatsen realiseren voor onze doelgroep.
In het woonbehoefteonderzoek is een bredere groep respondenten bevraagd dan de huishoudens die wij als onze doelgroep gedefinieerd hebben. We hebben de Wijchense doelgroep uit de resultaten gefilterd. Daaruit volgt een opgave van 20 standplaatsen. De opgave van 53 standplaatsen uit het onderzoek gaat om een bredere groep woonwagenbewoners dan de Wijchense doelgroep.

Doelgroep en de opgave van 20 extra woonwagenstandplaatsen zijn met de afvaardiging van de woonwagenbewoners besproken. Zij kunnen zich hierin vinden.

2.3 We gaan woonwagenstandplaatsen in diverse prijsklassen realiseren.
Omdat er ook onder woonwagenbewoners huishoudens zijn met verschillende inkomens en financiële mogelijkheden, gaan we een gedifferentieerd programma realiseren met minimaal twee derde betaalbaar en maximaal een derde duur. Het worden dan kleine, middelgrote en grote woonwagenstandplaatsen.

2.4 Alle woonwagenstandplaatsen worden in principe te koop of in huurkoop aangeboden.
In aansluiting op de wens tot het eigendom van woonwagenstandplaats en woonwagens, worden alle woonwagenstandplaatsen in principe te koop aangeboden. Voor huishoudens met een laag of middeninkomen, bieden we de woonwagenstandplaats eventueel aan in huurkoop. De woonwagen moet door de woonwagenbewoners zelf aangeschaft worden.

De verkoopprijzen voor bouwrijpe woonwagenstandplaatsen worden afgeleid van de oppervlakte, de doelgroep (qua inkomen) en de bij verkoop geldende grondprijzenbrief. De afwerking (fundering, bestrating, erfafscheiding) en berging/sanitaire unit zijn daar dan nog niet bij meegenomen.

2.5 We hebben alternatieven in huur voor mensen met een laag inkomen voor wie (huur)koop echt niet mogelijk is.
Voor woonwagenbewoners die qua inkomen behoren tot de primaire doelgroep van de woningcorporaties ligt de verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Zij moeten voorzien in voldoende huurwoonwagens.

Vooralsnog worden er geen woonwagenstandplaatsen met huurwoonwagens gerealiseerd. Met Talis worden wel afspraken gemaakt over het plaatsen en verhuren van huurwoonwagens als blijkt, dat er kandidaten met een laag inkomen zijn voor wie koop of huurkoop echt niet mogelijk is.

Er staan ook nog zes woningen in De Geer (1158 t/m 1168) in Wijchen die eerder al aan woonwagenbewoners verhuurd zijn. Als een van deze woningen vrijkomt, wordt deze in eerste instantie aangeboden aan woonwagenbewoners. Met Talis zijn we hierover in gesprek. Het is geen structureel aanbod. Afgelopen vijf jaar zijn er twee woningen vrijgekomen en opnieuw verhuurd.

2.6 We gaan de woonwagenstandplaatsen gefaseerd aanleggen.
Niet iedereen kan en wil direct verhuizen. Daarom is het belangrijk om de woonwagen-standplaatsen verspreid over de jaren aan te leggen. We streven naar een realisatie van de totale opgave binnen tien jaar. De werkelijke doorlooptijd is onder andere afhankelijk van de beschikbaarheid van locaties, procedures, inclusief mogelijke zienswijzen, en overige belemmeringen zoals stikstof en netcongestie.

2.7 We gaan een wachtlijst aanleggen en bij het aanbieden van de woonwagenstandplaatsen rekening houden met familieverbanden.
Er is nog geen officiële wachtlijst voor kandidaten die een woonwagenstandplaats willen. Om die reden gaan we een registratie- en aanbodsysteem voor woonwagenstandplaatsen opstellen. We registreren alle kandidaten die zich aanmelden. Bij het aanbieden van woonwagenstandplaatsen krijgen de woonwagenbewoners die behoren tot onze doelgroep voorrang. Woonwagenbewoners die niet behoren tot onze doelgroep kunnen zich ook inschrijven. Zij maken echter minder kans op een woonwagen omdat we het aantal standplaatsen afgestemd hebben op onze doelgroep. De wachtlijst is geen indicatie van de opgave voor de gemeente Wijchen omdat iedereen, dus ook degene die niet behoort tot onze doelgroep, zich in kan schrijven.

2.8 Het registratie- en aanbodsysteem wordt objectief en transparant en voldoet daarmee aan het Didam-arrest.
De gemeente mag een woonwagenstandplaats niet 1-op-1 verkopen als er meer geïnteresseerden zijn. Op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria moet de lijst (potentieel) gegadigden vastgesteld zijn. Een eventuele verkoop moet bekend gemaakt worden aan alle (potentieel) gegadigden. Dit alles moet transparant zijn en duidelijk gecommuniceerd worden met de doelgroep. Een registratie- en aanbodsysteem geeft duidelijkheid over in welke volgorde de woonwagenstandplaats aan gegadigden aangeboden wordt en voldoet daarmee aan het Didam-arrest.

3.1 Na vaststelling van het woonwagenbeleid, gaan we op zoek naar locatie(s).
In het woonwagenbeleid zijn kaders opgenomen voor ligging, ontwerp en inrichting van de nieuwe locatie(s). Deze zijn in overleg met woonwagenbewoners opgesteld. Eerstvolgende stap is de zoektocht naar geschikte locatie(s). Dit wordt aansluitend aan de vaststelling van het woonwagenbeleid opgepakt.

3.2 De kosten van het locatieonderzoek worden meegenomen in de grondexploitatie.
Zoals gebruikelijk bij gebiedsontwikkeling, worden voorbereidingskosten opgenomen in de grondexploitatie.

Tegenargumenten en risico's
1.1 Het wordt lastig om iedereen echt dicht bij elkaar te laten wonen.

Een van de wensen, voortkomend uit de cultuur van woonwagenbewoners, is het wonen in familieverband. Dit is echter ook afhankelijk van de locaties en het aantal standplaatsen per locatie. We houden bij de zoektocht naar geschikte locaties wel zoveel mogelijk rekening met wonen in familieverband en de afstand tussen de nieuwe locaties en de huidige locatie aan de Ravensteinseweg.

2.1 We kunnen niet voor iedereen een woonwagenstandplaats realiseren in onze gemeente.

In Nederland geldt vrije vestiging. Toch kunnen we niet voor iedereen die in Wijchen wil wonen een woonwagenstandplaats realiseren. Dit geldt ook voor het woonbeleid voor overige doelgroepen. We houden met onze andere woonopgaven ook rekening met de andere inwoners van gemeente Wijchen.

2.2 Het aantal woonwagenstandplaatsen dat we aanleggen is afhankelijk van de mogelijkheden van de locatie(s).

We gaan op zoek naar een of meer locaties voor twintig woonwagenstandplaatsen. Locatiekenmerken, zoals fysieke grenzen en belemmeringen vanuit milieu en wetgeving (hindercirkels bijvoorbeeld) bepalen het werkelijk aantal, de groottes van de woonwagenstandplaatsen, de vorm en de afmetingen.

2.3 We hebben betaalbare alternatieven voor huishoudens zijn die (nog) geen woonwagenstandplaats kunnen kopen.

In aansluiting op de wensen van de woonwagenbewoners, starten we met de verkoop van woonwagenstandplaatsen. We bieden huurkoop aan bij de mensen voor wie koop (nog) geen optie is. Voor huishoudens voor wie ook huurkoop ook geen optie is, hebben we alternatieven in huur:

Er staan zes woningen in De Geer in Wijchen die eerder al aan woonwagenbewoners verhuurd zijn. Als een van deze woningen vrijkomt, wordt deze in eerste instantie aangeboden aan woonwagenbewoners.

Mocht in de loop der jaren blijken dat we ook nog huurwoonwagens nodig hebben, dan gaan we hierover in gesprek met Talis.

3.1 Als we geen geschikte locaties vinden, kunnen we niet voldoen aan onze inspanningsverplichting om passende huisvesting te realiseren voor woonwagenbewoners.

De ruimtelijke randvoorwaarden voor woonwagenlocaties zijn op sommige punten zeer specifiek. Zo is er de wens om zo vrij mogelijk te wonen. Het gaat dan om locaties aan de rand van een dorp of in het buitengebied. Deze locaties kunnen strijdig zijn met het huidig beleid betreffende agrarisch gebruik of natuur.

3.2 Woonwagenstandplaatsen zijn relatief duur.

Hoewel er gestreefd wordt naar een budget neutrale grondexploitatie, houden we er rekening mee dat de ontwikkeling en aanleg van een woonwagenlocatie niet kostenneutraal zal zijn.

Financiële gevolgen

Voor het locatieonderzoek is een voorbereidingskrediet nodig van € 40.000. Het voorbereidingskrediet wordt ten laste gebracht bij de te ontwikkelen grondexploitatie. Wanneer de grondexploitatie niet dekkend is, worden middelen uit de algemene reserve ingezet.

Communicatie
Na vaststelling van het woonwagenbeleid informeren we de bewoners via de afvaardiging van de doelgroep.

Inwonersparticipatie
Er is verschillende keren overleg geweest met een afvaardiging van de huidige woonwagenbewoners en familie die eventueel terugkeert. Bij het uitwerken van het woonwagenbeleid is zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van de Wijchense doelgroep mits de wensen haalbaar en betaalbaar zijn.

We blijven in gesprek met een afvaardiging van de woonwagenbewoners van gemeente Wijchen om trends en ontwikkelingen te monitoren.

De woonwagenbewoners worden betrokken bij het vervolg zoals het onderzoek naar geschikte locaties.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na positieve besluitvorming wordt gestart met het locatieonderzoek.

Met Talis werken we afspraken uit over het inzetten van vrijkomende woningen in De Geer 1158 tot en met 1168 voor woonwagenbewoners en het eventueel plaatsen en verhuren van huurwoonwagens als we die nodig hebben.

We gaan beleidsregels opstellen voor het registratie- en aanbodsysteem.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies

Bijlage
1. Woonwagenbeleid 2025 gemeente Wijchen

Woonwagenbeleid 2025

Gemeente Wijchen

Inhoudsopgave

Samenvatting en beleidskeuzes 3

1 Inleiding 5

1.1 Ambitie 5

1.2 Achtergrond 6

2 Wie zijn de woonwagenbewoners 8

2.1 Definitie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens 8

2.2 De doelgroep woonwagenbewoners voor gemeente Wijchen 8

2.3 Voorrang voor de Wijchense woonwagenbewoners 9

3 De kwantitatieve opgave 10

3.1 Het huidige aantal woonwagenstandplaatsen 10

3.2 Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen (april 2025) 10

3.3 Landelijk gemiddelde en regionale behoefteraming 11

3.4 Monitoren van de kwantitatieve behoefte 12

4 Kwalitatieve opgave 13

4.1 Het programma voor de extra woonwagenstandplaatsen en woonwagens 13

4.2 De gewenste eigendomsvorm van woonwagenstandplaats en woonwagen 13

4.3 Verkoop van woonwagenstandplaatsen 13

4.4 Huurkoop woonwagenstandplaatsen voor lage en middeninkomens 14

4.5 Sociale huur voor woonwagenbewoners met een laag inkomen 14

4.6 Dubbelbewoning en zorg voor elkaar 15

5 Kaders voor het locatieonderzoek 16

5.1 Locatie en omgeving 16

5.2 Ontwerp en inrichting van de locatie 16

5.3 De grootte van de woonwagenstandplaatsen 16

5.4 Fasering 17

5.5 Kosten van de ontwikkeling en aanleg van woonwagenlocaties 17

6 Registratie- en aanbodsysteem voor woonwagenstandplaatszoekenden 18

6.1 Voorrang voor eigen inwoners en terugkerende (eerstegraads) familieleden 18

6.2 Didam-arrest 18

Bijlage 1 Wensen voor de inrichting van de locatie 19

Bijlage 2 Wensen voor het opleverniveau van de standplaatsen 20

Samenvatting en beleidskeuzes

Gemeenten hebben de wettelijke taak om binnen het woonbeleid aandacht te hebben voor goede huisvesting van woonwagenbewoners, onder andere door ruimte te bieden aan voldoende standplaatsen. In de woonvisie zijn woonwagenbewoners een van de aandachtsgroepen met een specifieke woonbehoefte. In het verlengde van de woonvisie is een woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat er een behoefte is aan extra woonwagenstandplaatsen.

De gemeenteraad heeft het college in een motie opgeroepen om vóór 31 december 2025 woonwagenbeleid aan de raad aan te bieden.

In het woonwagenbeleid is uitgewerkt voor welke doelgroep(en) de gemeente een opgave ziet en hoe die opgave er precies uitziet. Het gaat om de volgende beleidskeuzes:

1. *De huidige woonwagenbewoners en terugkerende, directe familie zijn onze doelgroep.*
Kenmerkend voor de woonwagengemeenschap is de sterke familieband. De doelgroep voor gemeente Wijchen zijn de huidige woonwagenbewoners en de directe familieleden van de huidige bewoners. Het gaat ook om mensen die eerder in een woonwagen op een woonwagenlocatie in onze gemeente hebben gewoond en weer terugverhuizen.

2. *We gaan ongeveer 20 extra woonwagenstandplaatsen realiseren voor onze doelgroep.*
We sluiten aan op de opgave uit het woonbehoefteonderzoek voor de door ons gedefinieerde doelgroep. Er zijn dan twintig extra woonwagenstandplaatsen nodig.

Niet iedereen kan en wil direct verhuizen. Daarom is het belangrijk om de woonwagen-standplaatsen verspreid over de jaren aan te leggen. We streven naar een realisatie van de totale opgave binnen tien jaar. De werkelijke doorlooptijd is onder andere afhankelijk van de beschikbaarheid van locaties, procedures, inclusief mogelijke zienswijzen, en overige belemmeringen zoals stikstof en netcongestie.

3. *We gaan woonwagenstandplaatsen in diverse prijsklassen realiseren.*
Omdat er ook onder woonwagenbewoners huishoudens zijn met verschillende inkomens en financiële mogelijkheden, gaan we een gedifferentieerd programma realiseren met minimaal twee derde betaalbaar en maximaal een derde duur. Het worden dan kleine, middelgrote en grote woonwagenstandplaatsen.

4. *Alle woonwagenstandplaatsen worden in principe te koop aangeboden.*
In aansluiting op de wens tot het eigendom van woonwagenstandplaats en woonwagens, worden alle woonwagenstandplaatsen in principe te koop aangeboden. Voor huishoudens met een laag of middeninkomen, bieden we de woonwagenstandplaats eventueel aan in huurkoop. De woonwagen moet door de woonwagenbewoners zelf aangeschaft worden.

De verkoopprijzen voor bouwrijpe woonwagenstandplaatsen worden afgeleid van de oppervlakte, de doelgroep (qua inkomen) en de bij verkoop geldende grondprijzenbrief. De afwerking (fundering, bestrating, erfafscheiding) en berging/sanitaire unit zijn daar dan nog niet bij meegenomen.

5. *We hebben alternatieven in huur voor mensen met een laag inkomen voor wie (huur)koop echt niet mogelijk is.*

Voor woonwagenbewoners die qua inkomen behoren tot de primaire doelgroep van de woningcorporaties ligt de verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Zij moeten voorzien in voldoende huurwoonwagens.

Vooralsnog worden er geen woonwagenstandplaatsen met huurwoonwagens gerealiseerd. Met Talis worden wel afspraken gemaakt over het plaatsen en verhuren van huurwoonwagens als blijkt, dat er kandidaten met een laag inkomen zijn voor wie koop of huurkoop echt niet mogelijk is.

Er staan ook nog zes woningen in De Geer (1158 t/m 1168) in Wijchen die eerder al aan woonwagenbewoners verhuurd zijn. Als een van deze woningen vrijkomt, wordt deze in eerste instantie aangeboden aan woonwagenbewoners. Met Talis zijn we hierover in gesprek. Het is geen structureel aanbod. Afgelopen vijf jaar zijn er twee woningen vrijgekomen en opnieuw verhuurd.

6. *We gaan een wachtlijst aanleggen en bij het aanbieden van de woonwagenstandplaatsen rekening houden met familieverbanden.*

Er is nog geen officiële wachtlijst voor kandidaten die een woonwagenstandplaats willen. Om die reden gaan we een registratie- en aanbodsysteem voor woonwagenstandplaatsen opstellen. We registreren alle kandidaten die zich aanmelden. Bij het aanbieden van woonwagenstandplaatsen krijgen de woonwagenbewoners die behoren tot onze doelgroep voorrang. Woonwagenbewoners die niet behoren tot onze doelgroep kunnen zich ook inschrijven. Zij maken echter minder kans op een woonwagen omdat we het aantal standplaatsen afgestemd hebben op onze doelgroep. De wachtlijst is geen indicatie van de opgave voor de gemeente Wijchen omdat iedereen, dus ook degene die niet behoort tot onze doelgroep, zich in kan schrijven.

1 Inleiding

De woonwagencultuur is immaterieel erfgoed en beschermd. Dit betekent onder andere dat woonwagenbewoners recht hebben op passende huisvesting. Voor gemeenten brengt dat de verplichting met zich mee dat er voldoende woonwagenstandplaatsen moeten zijn voor de Wijchens woonwagenbewoners waarbij rekening gehouden wordt met het wonen in familieverband.

In de woonvisie gemeente Wijchen 2024-2028 'Wonen in Wijchen' wordt voor een raming van de behoefte aan woonwagenstandplaatsen verwezen naar de uitkomsten uit het regionale Woonbehoefteonderzoek van de Groene Metropoolregio. In de woonvisie staat verder dat nader onderzoek moet uitwijzen hoe groot de behoefte aan woonwagenstandplaatsen op gemeenteniveau is.

1.1 Ambitie

1.1.1 Wat we willen bereiken

Goed wonen voor iedereen. Dat is wat gemeente Wijchen wil voor al haar inwoners. Daarbij hebben woonwagenbewoners een specifieke leefstijl, dat zich vertaald naar een bijzondere woonvorm: De woonwagen op een woonwagenstandplaats. Dat is echter niet het enige. Het omzien naar elkaar maakt onderdeel uit van de identiteit en leefstijl van woonwagenbewoners. En dat vraagt om wonen bij elkaar in de buurt.

Gemeente Wijchen wil woonwagenbewoners in Wijchen voldoende kansen bieden om in Wijchen te (komen) wonen op een manier die past bij de identiteit en leefstijl. Het gaat om de woonwagenbewoners die nu al in Wijchen wonen en de (eerstegraads) familieleden die nu niet in Wijchen of in een woonwagen wonen en dat op zeker moment wel weer willen.

Wij hebben de ambitie om voldoende extra woonwagenstandplaatsen toe te voegen om de Wijchense doelgroep de mogelijkheden te bieden voor het wonen in de buurt van de familie die nu woont op de woonwagenlocatie aan de Ravensteinseweg of in De Geer (1158 tot en met 1168) in Wijchen.

1.1.2 Hoe we dit voor elkaar gaan krijgen

Het woonwagenbeleid is een van de stappen om onze ambitie te verwezenlijken. In het woonwagenbeleid zijn de kwantitatieve en kwalitatieve kaders vastgelegd.

Na vaststelling van het woonwagenbeleid, gaan we op zoek naar locatie(s) voor woonwagenstandplaatsen om deze – uiteraard – erna aan te leggen.

De specifieke doelgroep waarbij het wonen in de buurt van familie essentieel is, vraagt om regels waarbij voorrang gegeven kan worden aan de Wijchense woonwagenbewoners en de hun familieleden. We gaan hiervoor beleidsregels opstellen met een wachtlijst en een volgorde bij de aanbieding van woonwagenstandplaatsen.

1.1.3 Met wie we samenwerken

We hebben het woonwagenbeleid in overleg met woonwagenbewoners opgesteld. Ook bij de vervolgstappen betrekken we de woonwagenbewoners.

Met Talis zijn en blijven we in gesprek over huurwoonwagens als deze toch nodig zijn voor woonwagenbewoners met een laag inkomen. Ook zijn we met Talis in gesprek over het opnieuw voorrang geven aan woonwagenbewoners bij zes woningen in De Geer (1158 tot en met 1168) in Wijchen waar deze voorrang al eerder toegepast is.

1.2 Achtergrond

1.2.1 Reizigers

Woonwagenbewoners reisden om te voorzien in hun bestaan. Deze 'reizigers' werkten als seizoenarbeiders, handwerkslieden en kooplui. In de loop der eeuwen verminderde de behoefte aan hun diensten en raakten de woonwagenbewoners steeds meer in een maatschappelijk, sociaal en geografisch isolement. Ze werden letterlijk en figuurlijk verdrongen naar de rand van de samenleving.

1.2.2 Beperkingen aan het rondtrekken

In de twintigste eeuw werd het trekkend bestaan van woonwagenbewoners steeds meer, (nood)gedwongen, ingeruild voor een vaste woonwagenstandplaats. Wetgeving speelde hierin een belangrijke rol. In 1918 werd de Woonwagenwet van kracht. Hiermee kwam onder andere een eind aan de vrijheid om de woonwagen overal neer te zetten. In de Tweede Wereldoorlog was een algeheel verbod op reizen van kracht.

1.2.3 Woonwagencentra

Na de Tweede Wereldoorlog zette de overheid met haar beleid sterk in op concentratie van woonwagens. In 1957 werd de Woonwagenwet gewijzigd en ontstonden regionale woonwagencentra. De Woonwagenwet uit 1968 maakte het reizen vrijwel onmogelijk.

Medio jaren 70 streefde de overheid juist weer naar kleine woonwagencentra met tien tot vijftien woonwagenstandplaatsen.

1.2.4 Normalisatie

In 1999 is de Woonwagenwet ingetrokken en werd het woonwagenbeleid gedecentraliseerd. Met het intrekken van de Woonwagenwet werd de cultuur van de 'reizigers' niet meer bij wet beschermd en werd de normalisatie[1] van het huisvestingsbeleid voor woonwagenbewoners een feit. De zorg van de overheid in het voorzien in passende woonruimte behelsde vanaf dat moment dezelfde als voor burgers die niet in een woonwagen wonen. Dit is verwoord als 'het treffen van de benodigde maatregelen ten behoeve van een goede huisvesting voor hun ingezetenen, ongeacht of zij in een woning, een woonwagen of op een woonschip willen wonen.'

1.2.5 Erkenning van de cultuur van woonwagenbewoners

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde in 2014 dat woonwagenbewoners een minderheidsgroep vormen met een eigen culturele identiteit die bescherming van de overheid verdient.

De Nationale Ombudsman heeft in 2017 onderzocht of de Nederlandse overheid betrouwbaar handelt in het borgen van de mensenrechten van woonwagenbewoners, en meer in het bijzonder het recht op een eigen culturele identiteit vanuit het perspectief van de woonwagenbewoners. Een van de adviezen die hieruit volgde was, dat de nadruk ligt

[1] Het normalisatiebeleid voor woonwagens hield in dat woonwagenbewoners dezelfde rechten en plichten krijgen als andere burgers en dat de speciale regelgeving voor woonwagenlocaties werd afgebouwd.

op ‘normalisatie’: woonwagenbewoners moeten gelijk behandeld worden met andere burgers. Dit erkent niet dat, waar het gaat om wonen, juist sprake is van ongelijke gevallen die daarom ongelijk behandeld moeten worden. De culturele identiteit kent een vertaling naar het wonen: in een woonwagen, op een woonwagenstandplaats en zoveel mogelijk als families bij elkaar.

De gemeente Wijchen wil al haar inwoners een geschikte woonplek geven, passend bij cultuur, leefstijl en inkomen. Het aantal woonwagenstandplaatsen moet voldoende aansluiten op de behoefte. De locatie van de woonwagenstandplaatsen en de inrichting moeten passen bij de leefstijl en cultuur van woonwagenbewoners.

2 Wie zijn de woonwagenbewoners

2.1 Definitie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

In termen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zijn woonwagenbewoners mensen die deel uitmaken van één van de culturele groepen waarbij de woonwagen onderdeel is van de culturele identiteit.

Behorend tot de doelgroep woonwagenbewoners zijn niet alleen de mensen die op dit moment in een woonwagen op een woonwagenlocatie wonen. Het gaat ook om mensen die eerder in een woonwagen op een woonwagenlocatie hebben gewoond en mensen die afstammen van een (groot-)ouder die in een woonwagen woont of heeft gewoond.

2.2 De doelgroep woonwagenbewoners voor gemeente Wijchen

2.2.1 Huidige bewoners Ravensteinseweg en De Geer (1158 tot en met 1168) in Wijchen

Voor de gemeente zijn eigen inwoners sowieso doelgroep van beleid. Het gaat dan om de woonwagenbewoners van de Ravensteinseweg en de woonwagenbewoners die in de woningen aan De Geer (1158 tot en met 1168) in Wijchen wonen (vier huishoudens).

Onder de huidige groep woonwagenbewoners is een jongere generatie die volwassen wordt, of al is, en dan graag in een woonwagen in Wijchen wil (blijven) wonen.

2.2.2 Terugkerende, directe familie

Er is nog een groep die de gemeente ziet als haar verantwoordelijkheid. Het gaat om eerstegraads familieleden die – al dan niet noodgedwongen[2] – in een woning zijn gaan wonen in Wijchen of een andere gemeente. Het gaat onder andere om mensen die deze stap gezet hebben omdat er geen woonwagenstandplaats en/of woonwagen was in Wijchen.

We hanteren voor eerstegraads familieleden de definitie van de Rijksoverheid. Het gaat dan om bloedverwantschap en aanverwantschap in de eerste graad.

2.2.3 Andere directe familie

Volgens de definitie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, behoren mensen die afstammen van een (groot-)ouder die in een woonwagen woont of heeft gewoond ook tot de doelgroep. Dit kan dus ook familie zijn die zelf nooit in een woonwagen gewoond heeft, zoals kinderen van ouders die vertrokken zijn van de woonwagenlocatie vóór de kinderen geboren waren. Deze kinderen willen op zeker moment op zichzelf wonen, soms in een woonwagen. Deze groep komt in het registratie- en aanbodsysteem op de tweede plek, ná de huidige bewoners en terugkerende, directe familie.

2.2.4 Overige woonwagenbewoners

In Nederland geldt het recht op vrije vestiging (artikel 49 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie). In principe kunnen andere woonwagenbewoners dus ook in Wijchen komen wonen. De gemeente kan en zal deze mensen niet weigeren.

[2] Deze mensen worden vaak 'spijtoptanten' genoemd. Dit kan echter uitgelegd worden als mensen die vrijwillig vertrokken zijn, erna spijt gekregen hebben en er nu dus voor opteren om terug te keren. Veel mensen zijn echter niet vrijwillig vertrokken.

2.3 Voorrang voor de Wijchense woonwagenbewoners

Na vaststelling van het woonwagenbeleid worden beleidsregels opgesteld voor het registreren van kandidaten op een wachtlijst en het aanbieden van woonwagenstandplaatsen aan deze kandidaten. In deze beleidsregels wordt een systematiek uitgewerkt waarmee huidige bewoners (2.2.1) en terugkerende, directe familie (2.2.2) voorrang krijgen. Erna volgt de andere, directe familie (2.2.3). Als er geen kandidaten (meer) zijn uit een van deze voorrangsgroepen, wordt de woonwagenstandplaats aangeboden aan overige belangstellende woonwagenbewoners.

Woonwagenlocatie Ravensteinseweg (bron: Google Earth)

3 De kwantitatieve opgave

In de woonvisie is vastgelegd dat nader onderzoek moet uitwijzen hoe groot de behoefte aan woonwagenstandplaatsen op gemeenteniveau is. Recentelijk is door de gemeente Wijchen onderzoek gedaan naar de behoefte aan extra woonwagenstandplaatsen en de wensen voor huren of kopen van de woonwagenstandplaats en van de woonwagen.

Er zijn diverse – periodieke – regionale en landelijke onderzoeken met gemiddelden per gemeente en behoefteramingen.

3.1 Het huidige aantal woonwagenstandplaatsen

Op dit moment is er één woonwagenlocatie in de gemeente. Deze ligt aan de Ravensteinseweg in Wijchen. Er zijn 13 woonwagenstandplaatsen met woonwagens. Deze zijn allemaal bewoond, soms door meer generaties op dezelfde woonwagenstandplaats. Er zijn geen signalen dat er op korte termijn woonwagenstandplaatsen of woonwagens vrijkomen.

In De Geer in Wijchen staan zes sociale huurwoningen van Talis die indertijd, bij de herstructurering van de locatie aan de Ravensteinseweg, met voorrang toegewezen zijn aan woonwagenbewoners. Het gaat om De Geer 1158 tot en met 1168. Ook woonwagenbewoners die geen woonwagenstandplaats en woonwagen konden vinden in Wijchen, kregen er met voorrang een woning.

De woningen zijn inmiddels al langere tijd niet meer exclusief voor woonwagenbewoners en worden regulier verhuurd. Er wonen nog vier huishoudens die behoren tot de doelgroep woonwagenbewoners.

3.2 Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen (april 2025)

Zoals gezegd, is recentelijk onderzoek gedaan naar de behoefte aan extra woonwagenstandplaatsen en de wensen voor huren of kopen van de woonwagenstandplaats en van de woonwagen. Deze behoefte is gebaseerd op enquêtes en gesprekken.

In de inleiding van het onderzoekrapport staat dat het onderzoek in de eerste plaats bedoeld is om te weten óf er behoefte is aan uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen. Het onderzoek laat een duidelijke behoefte zien.

In het onderzoek is de behoefte van een aantal groepen in beeld gebracht. Er zijn enquêtes uitgezet onder de huidige bewoners, mensen die in het verleden in een woonwagen in Wijchen gewoond hebben en mensen die niet (meer) in Wijchen wonen en wel familie zijn van de huidige bewoners. Er is onderscheid gemaakt tussen directe familie (eerstegraads familieverbanden) en uitgebreide familie (tweede- en derdegraads familieverbanden). Ook mensen zonder familie op de woonwagenlocatie in Wijchen hebben de enquête ingevuld.

Gemeente Wijchen heeft haar doelgroepen gedefinieerd in hoofdstuk 2. Uit de enquêtes blijkt een behoefte aan extra woonwagenstandplaatsen bij deze doelgroepen. Het gaat om:

- 6 huishoudens die op de locatie Ravensteinseweg wonen (inwonend, eerste graad familie) en graag een eigen woonwagenstandplaats en woonwagen willen.
- 12 huishoudens die in een woonwagen in Wijchen gewoond hebben en weer terug willen naar een woonwagen in Wijchen.

- 2 huishoudens die niet in een woonwagen in Wijchen gewoond hebben, er wel eerstegraads familie hebben wonen en naar een woonwagen in Wijchen willen verhuizen.

In totaal gaat het om 20 huishoudens die vallen binnen de definitie van de doelgroep (zie hoofdstuk 2). Op grond van de huidige uitgangspunten en onderzoeken gaat het dan om een opgave van **+20 woonwagenstandplaatsen**. Het definitief aantal te realiseren woonwagenstandplaatsen is afhankelijk van de mogelijkheden op de (nog aan te wijzen) locatie(s).

3.3 Landelijk gemiddelde en regionale behoefteraming

3.3.1 Aantal woonwagenstandplaatsen in relatie tot het aantal woningen

In de Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen in Nederland van het ministerie BZK wordt het aantal woonwagenstandplaatsen in verhouding tot het aantal woningen gemonitord. Het is geen norm op basis van een onderzochte behoefte maar een inventarisatie van het huidige aantal woonwagenstandplaatsen. Zowel landelijk als in Gelderland gaat het om gemiddeld 1,2 woonwagenstandplaats per 1.000 woningen.

In Wijchen zijn er 0,7 woonwagenstandplaatsen per 1.000 woningen. Rekenend met het landelijk gemiddelde van 1,2 woonwagenstandplaats per 1.000 woningen, zijn er, bij ongeveer 19.000 woningen in de gemeente Wijchen, 23 woonwagenstandplaatsen nodig, 10 extra ten opzichte van het huidige aantal woonwagenstandplaatsen.

Bij realisatie van 20 woonwagenstandplaatsen, en rekenend met ongeveer 21.000[3] woningen, wordt het gemiddelde in Wijchen na de aanleg van 20 extra woonwagenstandplaatsen 1,6 woonwagenstandplaats per 1.000 woningen. Dit is hoger dan het huidige, landelijk gemiddelde (peiljaar 2023). In de Herhaalmeting is echter geconstateerd dat de feitelijke uitbreiding van standplaatsen afgelopen jaren nog zeer beperkt was en de ambities voor de komende jaren groot zijn. Als het in de Herhaalmeting opgenomen aantal woonwagenstandplaatsen gerealiseerd wordt, zal het landelijk gemiddelde al stijgen. Naar verwachting komen er komende jaren landelijk nog meer plannen bij. Ruim de helft van de gemeenten heeft nog geen woonwagenbeleid.

3.3.2 Behoefteraming woonbehoefteonderzoek Groene Metropoolregio (2022)

In het Woonbehoefteonderzoek Groene Metropoolregio (2022) is een behoefte aan woonwagenstandplaatsen geraamd. De cijfers zijn afgeleid van de in de regio uitgevoerde behoefteonderzoeken. Kanttekening hierbij is, dat lang niet alle gemeenten onderzoek gedaan hebben. Het is een vertaling van de geraamde behoefte bij een aantal gemeenten naar een norm voor alle gemeenten.

Voor Wijchen is in het woonbehoefteonderzoek van de Groene Metropoolregio een aanvullende behoefte geraamd van 12 woonwagenstandplaatsen (peiljaar 2022).

Het regionaal woonbehoefteonderzoek wordt geactualiseerd. De resultaten worden begin 2026 verwacht. Het is nu nog niet bekend wat dit betekent voor de regionale behoefteraming voor woonwagenstandplaatsen.

In de woonvisie wordt gerefereerd aan het regionaal woonbehoefteonderzoek als een eerste beeld van de toekomstige behoefte naar extra woonwagenstandplaatsen. De

[3] Er zijn nu ongeveer 19.000 woningen. In de woonvisie is de ambitie opgenomen om in ieder geval 2.060 woningen toe te voegen. Dat geeft een totaal van ongeveer 21.000 woningen.

inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen geeft het nader beeld voor gemeente Wijchen.

3.4 Monitoren van de kwantitatieve behoefte

3.4.1 Woonbehoefteonderzoek Groene Metropoolregio

In de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wordt eens per drie jaar een woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. De doelgroep woonwagenbewoners wordt hierin meegenomen. Naar verwachting zijn de resultaten van het eerstvolgende woonbehoefteonderzoek begin 2026 beschikbaar. Dat is een eerste moment om de in het woonwagenbeleid opgenomen behoefte opnieuw te vergelijken met de behoefteraming uit het regionaal woonbehoefteonderzoek.

3.4.2 Herhaalmeting Woonwagenstandplaatsen in Nederland

Iedere twee jaar laat het ministerie van BZK de 'Herhaalmeting Woonwagenstandplaatsen in Nederland' opstellen. Daarin is het gemiddeld aantal woonwagenstandplaatsen per 1.000 woningen opgenomen. In 2021 was de eerste herhaalmeting. De derde herhaalmeting (van 2025) wordt later dit jaar of begin volgend jaar verwacht. Het is een meting van de stand van zaken, afgemeten aan de inspanningen die er landelijk gedaan worden om te voldoen aan de vraag om woonwagenstandplaatsen.

3.4.3 In gesprek met afvaardiging van de Wijchense doelgroep

We blijven in gesprek met een afvaardiging van de woonwagenbewoners van gemeente Wijchen om trends en ontwikkelingen te monitoren.

4 Kwalitatieve opgave

Uit het woonbehoefteonderzoek en uit gesprekken zijn diverse wensen naar voren gekomen. Zo is er de wens om woonwagenstandplaats en woonwagen in eigendom te hebben. Ook zijn er wensen om met meerdere huishoudens op dezelfde woonwagenstandplaats te kunnen wonen en dan niet alleen in het kader van mantelzorg maar ook met andere familie of vrienden. Als gemeente willen we tegemoetkomen aan de wensen en tegelijkertijd ook een gevarieerd aanbod aan woonwagenstandplaatsen realiseren.

4.1 Het programma voor de extra woonwagenstandplaatsen en woonwagens

In de wet Versterking regie volkshuisvesting zijn kaders opgenomen voor het woningbouwprogramma. In iedere regio moet twee derde van de te bouwen woningen betaalbaar zijn, waarvan dertig procent sociaal. Voor woonwagens en woonwagenstandplaatsen zijn in de wet geen kaders opgenomen.

Omdat ook onder woonwagenbewoners huishoudens zijn met verschillende inkomens en financiële mogelijkheden, gaan een gedifferentieerd programma realiseren met minimaal twee derde betaalbaar en maximaal een derde duur. Het gaat dan om ongeveer 20 woonwagenstandplaatsen (zie paragraaf 3.5), onderverdeeld in:

- Minimaal 30% goedkope woonwagenstandplaatsen voor mensen met een laag inkomen;
- Ongeveer 35% middeldure woonwagenstandplaatsen voor mensen met een middeninkomen en/of voldoende vermogen om woonwagenstandplaats en woonwagen te kopen;
- Maximaal 35% dure woonwagenstandplaatsen voor mensen met een hoog inkomen en/of voldoende vermogen om woonwagenstandplaats en woonwagen te kopen.

4.2 De gewenste eigendomsvorm van woonwagenstandplaats en woonwagen

In de 'Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen' is gevraagd naar de gewenste eigendomsvorm van de woonwagenstandplaats en de woonwagen. Van de Wijchense doelgroep hebben drie huishoudens aangegeven een huurwoonwagenstandplaats te willen hebben. De meerderheid wil woonwagenstandplaats en woonwagen in eigendom. Uit gesprekken is gebleken dat de voorkeur uit gaat naar eigendom en dat huur vooral een alternatief is als koop echt niet mogelijk is. Het gaat dus niet om de voorkeur voor huur maar om de noodzaak.

4.3 Verkoop van woonwagenstandplaatsen

In aansluiting op de wens tot het eigendom van woonwagenstandplaats en woonwagens, worden alle woonwagenstandplaatsen in principe te koop aangeboden.

De woonwagenstandplaatsen worden verkocht met een realisatieplicht om binnen twee jaar een woonwagen op de woonwagenstandplaats te bouwen/plaatsen en een zelfbewoningsplicht/vervreemdingsverbod van vijf jaar.

De verkoopprijzen voor bouwrijpe woonwagenstandplaatsen worden afgeleid van de oppervlakte, de doelgroep (qua inkomen) en de bij verkoop geldende grondprijzenbrief. De afwerking (fundering, bestrating, erfafscheiding) en berging/sanitaire unit zijn daar dan nog niet bij meegenomen.

4.3.1 Nationale Hypotheekgarantie voor woonwagenstandplaats en woonwagen

Voor woonwagens en woonwagenstandplaatsen is het mogelijk om gebruik te maken van de Nationale Hypotheekgarantie. Met de NHG heeft de koper een vangnet als men door omstandigheden de hypotheek niet meer kan betalen.

Op dit moment is er naast de reguliere NHG-grens voor een bestaande of nieuwbouwwoning ook een specifieke grens voor woonwagens (€ 172.000) en woonwagenstandplaatsen (€ 61.000). Deze specifieke NHG-grens voor woonwagens en woonwagenstandplaatsen vervalt per 2026. Per 2026 hanteert NHG één NHG-grens voor alle type woningen. Door deze wijziging zal in 2026 de NHG-grens € 470.000 zijn voor de woonwagen en standplaats tezamen.

4.4 Huurkoop woonwagenstandplaatsen voor lage en middeninkomens

Voor koopstarters van woningen zijn er diverse instrumenten die ingezet worden om de woning betaalbaar te maken. Zo is het in Wijchen mogelijk om een starterslening te krijgen. Ook zijn in Wijchen woningen verkocht met Koopstart.

Startersleningen en Koopstart zijn niet mogelijk bij woonwagens en woonwagenstandplaatsen.

Voor koopstarters met een laag of midden inkomen voor wie koop (nog) geen optie is, worden de woonwagenstandplaatsen met een huurkoopovereenkomst aangeboden. De woonwagen dient door de bewoner zelf aangeschaft te worden. Dit kan, in het kader van betaalbaarheid, ook een kleine, tweedehands woonwagen zijn.

Huurkoop is een vorm van uitgestelde betaling, in maandelijkse termijnen en een afgesproken aantal jaar. Huurkoop wordt uitsluitend toegepast bij woonwagenstandplaatsen tot ongeveer 220 m^2 en voor huishoudens met een laag of middeninkomen waarbij we aansluiten op de inkomensgrenzen van de Rijksoverheid.

4.5 Sociale huur voor woonwagenbewoners met een laag inkomen

Voor woonwagenbewoners die qua inkomen behoren tot de primaire doelgroep van de woningcorporaties ligt de verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Zij moeten voorzien in voldoende huurwoonwagens.

4.5.1 Huurwoonwagens als (huur)koop financieel niet haalbaar is

Vooralsnog worden er geen woonwagenstandplaatsen met huurwoonwagens gerealiseerd. We gaan de doelgroep in eerste instantie faciliteren met (huur)koop van de woonwagen-standplaats (zie paragraaf 4.4).

Met Talis worden afspraken gemaakt over het plaatsen en verhuren van huurwoonwagens als blijkt, dat er kandidaten met een laag inkomen zijn voor wie koop of huurkoop echt niet mogelijk is.

Voordracht van kandidaten voor de huurwoonwagens vindt plaats op basis van het registratie- en aanbodsysteem van de gemeente. Bij Entree, het platform waar corporaties in de regio woningen te huur aanbieden, is het voor woonwagenzoekenden namelijk (nog) niet mogelijk om zich in te schrijven voor een huurwoonwagen.

4.5.2 Woningen De Geer (1158 tot en met 1168) in Wijchen

Er staan zes woningen in De Geer (1158 t/m 1168) in Wijchen die eerder al aan woonwagenbewoners verhuurd zijn. Als een van deze woningen vrijkomt, wordt deze in

eerste instantie aangeboden aan woonwagenbewoners. Met Talis zijn we hierover in gesprek. Vier van de zes woningen zijn nog altijd bewoond door woonwagenbewoners.

Afgelopen vijf jaar zijn er twee woningen vrijgekomen en opnieuw verhuurd. Het is dan ook geen structureel aanbod. De woningen zijn wel een mooie eerste stap voor woonwagenbewoners met een laag inkomen. De woningen voldoen weliswaar niet aan de wensen en culturele identiteit voor wat betreft de woonvorm (woonwagen op woonwagenstandplaats) maar het wonen in familieverband is er wel mogelijk.

Voordracht van kandidaten voor de woningen de Geer 1158 t/m 1168 vindt plaats op basis van het registratie- en aanbodsysteem van de gemeente. Toewijzing vindt plaats door Talis met bemiddeling volgens artikel 6, lid 9 van de huisvestingsverordening gemeente Wijchen 2024.

4.6 Dubbelbewoning en zorg voor elkaar

In gemeente Wijchen is het mogelijk om een tijdelijke woonunit op het eigen perceel te plaatsen voor familie of vrienden. Daar zijn de 'Beleidsregels zorg-voor-elkaar-woning gemeente Wijchen' voor opgesteld.

Zorg voor elkaar maakt onderdeel uit van de cultuur van woonwagenbewoners. Nu al wonen meer generaties in één woonwagen. Deels is dit noodgedwongen omdat er geen eigen woonwagenstandplaats beschikbaar was.

In aansluiting op de cultuur van woonwagenbewoners waarin familieleden zorgen voor elkaar, bieden de beleidsregels de mogelijkheid om extra woonruimte, zoals een kleine, extra woonwagen, op een woonwagenstandplaats te plaatsen mits er voldoende ruimte op de woonwagenstandplaats is.

5 Kaders voor het locatieonderzoek

Bij de huidige locatie zijn geen mogelijkheden meer voor uitbreiding. We gaan dan ook op zoek naar een of meer nieuwe locaties. Hiervoor is het nodig om ruimtelijke kaders te hebben.

De in dit hoofdstuk beschreven kaders volgen uit de specifieke cultuur van woonwagenbewoners, de woonwensen uit het woonbehoefteonderzoek en gesprekken met bewoners.

Na vaststelling van het woonwagenbeleid, en daarmee de kaders voor het locatieonderzoek, wordt onderzoek gedaan naar geschikte locatie(s) voor extra woonwagenstandplaatsen.

5.1 Locatie en omgeving

Landelijk verschillen de wensen voor woonwagenlocaties. Soms gaat het om het opnemen van woonwagenstandplaatsen in een woonbuurt. Er zijn ook locaties die meer geïsoleerd liggen of aan de rand van een woonbuurt.

We hebben aan Wijchense woonwagenbewoners gevraagd wat de wensen zijn voor de ligging van nieuwe woonwagenlocaties. Door hen is de wens geuit om de nieuwe locatie(s) in de buurt van de huidige locatie aan de Ravensteinseweg te maken.

De bewoners hechten ook waarde aan een gevoel van vrijheid. Locaties die net buiten of aan de rand van een dorp liggen, kunnen dat gevoel van vrijheid geven. Anderzijds is het ongewenst om woonwagenlocaties te geïsoleerd, te ver weg van dorpen, te realiseren. Woonwagenbewoners maken net als ieder ander onderdeel uit van de samenleving.

Uit het locatieonderzoek moet blijken of er één of meer locaties nodig zijn om 20 woonwagenstandplaatsen op te realiseren en wat de mogelijkheden zijn in de buurt van de huidige woonwagenlocatie.

5.2 Ontwerp en inrichting van de locatie

In de bijlage zijn de wensen opgenomen over de inrichting van locatie(s) en de woonwagenstandplaatsen. De inrichting worden uiteindelijk mede bepaald door de omvang, afmetingen en vorm van de locatie en de woonwagenstandplaatsen die er gerealiseerd worden.

Bij de in potentie geschikte locaties wordt altijd bekeken of er andere plannen in de omgeving zijn waar in ontwerp en uitvoering op aangesloten kan worden.

5.3 De grootte van de woonwagenstandplaatsen

In het onderzoek ‘kosten woonwagenstandplaatsen’ van het ministerie van BZK (2022) is een indicatie gegeven van woonwagenstandplaatsen van verschillende groottes die afgeleid zijn van de verschillende groottes van woonwagens. De oppervlaktes van de woonwagenstandplaatsen bieden ruimte voor de woonwagen, ruimte tussen woonwagens in het kader van brandveiligheid, een berging/sanitaire unit en een privé buitenruimte. Als richtlijn voor de nieuwe woonwagenstandplaatsen, houden we een aantal afmetingen aan uit het onderzoek van het ministerie.

Als leidraad voor het locatieonderzoek, gaan we uit van:

- Goedkope woonwagenstandplaatsen: ongeveer 180 m^2;
- Middeldure woonwagenstandplaatsen: ongeveer 220 m^2;
- Dure woonwagenstandplaatsen: ongeveer 260 m^2.

De werkelijk afmetingen van de nieuwe woonwagenstandplaatsen zijn afhankelijk van de locatie(s), de wensen en de financiële mogelijkheden bij aankoop van de woonwagen-standplaats. Als er ruimte is en er kandidaten zijn die een grotere woonwagenstandplaats kunnen kopen, worden er ook woonwagenstandplaatsen verkocht waar voldoende ruimte is voor dubbelbewoning (zie 4.6).

5.4 Fasering

Nieuwe woonwagenstandplaatsen ontwikkelen kost tijd. De zoektocht naar een of meer locaties start na vaststelling van voorliggend beleid. Als er een geschikte locatie gevonden is, moeten procedures doorlopen worden en bestaat de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. En er spelen nog meer dilemma's zoals netcongestie en stikstofproblematiek.

We gaan ervan uit dat we binnen een jaar geen extra woonwagenstandplaatsen hebben en dat het ook nog lastig wordt om binnen twee jaar woonwagenstandplaatsen te realiseren.

De woonwagenstandplaatsen worden gefaseerd aangelegd. Fasering is onder andere van belang om goed aan te kunnen sluiten op verhuiswensen van de beoogde Wijchense doelgroep. Niet iedereen kan en wil direct verhuizen. Een verhuizing is onder andere afhankelijk van de levensfase en de financiële mogelijkheden. We hebben de ambitie om de totale opgave binnen tien jaar te realiseren.

5.5 Kosten van de ontwikkeling en aanleg van woonwagenlocaties

We houden er rekening mee dat de ontwikkeling en aanleg van een woonwagenlocatie niet kostenneutraal zal zijn. De kosten voor de realisatie van nieuwe woonwagenstandplaatsen liggen grofweg tussen de € 210.000 en € 230.000 per standplaats (uit: Onderzoek kosten woonwagenstandplaatsen, ministerie van BZK, oktober 2022). Deze kosten kunnen niet volledig doorbelast worden in de koopprijs. Factoren die de hoogte van de kosten mede bepalen zijn het relatief grote ruimtebeslag van woonwagenstandplaatsen en de lage bebouwingsdichtheid.

6 Registratie- en aanbodsysteem voor woonwagenstandplaatszoekenden

Er is nog geen officiële wachtlijst voor kandidaten die een woonwagenstandplaats willen kopen. Ook bij Entree kun je je niet inschrijven voor een woonwagenstandplaats of woonwagen. Om die reden gaan we een registratie- en aanbodsysteem opstellen. Daarbij wordt rekening gehouden met de cultuur van woonwagenbewoners, sociale samenhang en familiebanden.

6.1 Voorrang voor eigen inwoners en terugkerende (eerstegraads) familieleden

In Nederland geldt het recht op vrije vestiging. Bij woonwagenbewoners kunnen we wel sturen op de volgorde waarin woonwagenstandplaatsen en/of woonwagens aangeboden worden omdat sprake is van een beschermde cultuur waarbij wonen in familieverband onderdeel van de identiteit is.

In het aanbodsysteem bepalen we een volgorde waarin een woonwagenstandplaats aangeboden wordt. Daarbij wordt voorrang gegeven aan de eigen inwoners (zie 2.2.1), de terugkerende familie (zie 2.2.2) en andere, directe familie (zie 2.2.3).

Zijn er in deze categorieën geen kandidaten, dan worden standplaatsen aangeboden aan overige woonwagenbewoners (zie 2.2.4).

6.2 Didam-arrest

De gemeente mag een woonwagenstandplaats niet 1-op-1 verkopen als er meer geïnteresseerden zijn. Op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria moet de lijst (potentieel) gegadigden vastgesteld zijn. Een eventuele verkoop moet bekend gemaakt worden aan alle (potentieel) gegadigden. Dit alles moet transparant zijn en duidelijk gecommuniceerd worden met de doelgroep.

Het registratie- en aanbodsysteem geeft duidelijkheid over in welke volgorde de woonwagenstandplaats aan gegadigden aangeboden wordt en voldoet daarmee aan het Didam-arrest.

Bijlage 1 Wensen voor de inrichting van de locatie

Met bewoners is besproken wat de wensen zijn voor de inrichting van de locatie.

Ingrediënten voor het ontwerp van de locatie(s) zijn:

- In- en uitgang, ook in het kader van veiligheid en vluchtwegen;
- De bereikbaarheid voor red-voertuigen (brandweer, ambulance) moet gegarandeerd zijn;
- Ontsluitingsweg van de locaties wordt, als dat mogelijk is, aangesloten op straten van een dorp/woonbuurt. Dit is om te voorkomen dat de locatie en de bewoners van de locatie, te geïsoleerd, los van de samenleving, wonen;
- Het aantal parkeerplaatsen wordt bepaald door het parkeerbeleid van Wijchen;
- Bestrating waarin weg en parkeerplaatsen duidelijk zijn;
- Als er ruimte voor is, dan een plek waar kinderen kunnen spelen. De inrichting kan wellicht samen met de bewoners bedacht en aangelegd worden;
- Groen in en om de locatie inzetten voor een gevoel van vrij wonen.

Het ontwerp voor de locatie en de inrichting worden uiteindelijk ook bepaald door de omvang, afmetingen en vorm van de locatie.

Bijlage 2 Wensen voor het opleverniveau van de standplaatsen

In het woonbehoefteonderzoek is aan bewoners gevraagd of ze een berging willen en, zo ja, dan met of zonder sanitaire unit. Ook is gevraagd naar de behoefte aan een werkruimte.

Van de twintig woonwagenstandplaatszoekenden heeft de helft aangegeven graag een berging met sanitair te willen. Een kwart van de mensen wil wel een berging maar dan zonder sanitair. Zo'n 15% wil wel een berging maar geeft geen voorkeur voor met of zonder sanitair. 10% geeft aan ook geen behoefte te hebben aan een berging.

Een kwart van de mensen zou graag een werkruimte willen hebben. Voor een beroep aan huis is geen vergunning nodig. Een bedrijf aan huis heeft wel een vergunning nodig. De regels hiervoor zijn vergelijkbaar met die voor woningen. De regels worden vastgelegd in het omgevingsplan.

In het onderzoek kosten woonwagenstandplaatsen zijn de kosten voor de inrichting van een woonwagenstandplaats en een berging met sanitair opgenomen. Omdat het vooralsnog gaat om koopwoonwagenstandplaatsen en koopwoonwagens, is het voor de gemeente niet verplicht om een berging, al dan niet met sanitair, te plaatsen.

In een volgende fase, als de locaties bekend zijn en er kandidaten geselecteerd zijn voor de aankoop van de woonwagenstandplaatsen, gaan we met deze kandidaten in overleg over het gewenste opleverniveau. Overwegingen om de bewoners de berging/sanitaire unit zelf te laten aanschaffen en plaatsen, zijn de kosten. Gaat een bewoner zelf aan de slag, dan zijn de kosten mogelijk lager en kan het naar eigen wens en smaak uitgevoerd worden mits passend binnen wet- en regelgeving.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7493
Extern Zaak ID	Z/25/299857
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	6.o
Titel	299857 Beslisnota raad budgetsubsidie vrijwilligersdag 2026- 2029
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	

Bijlagen
299857 Beslisnota raad budgetsubsidie vrijwilligersdag 2026- 2029
2. Omschrijving invulling Vrijwilligersdag 2026-2029
3. Begroting Vrijwilligersdag 2026-2029

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	13 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	16 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

1. Stichting 't Mozaïek een budgetsubsidie te verlenen van € 12.085,40 voor het organiseren van de vrijwilligersdag voor de jaren 2026 tot en met 2029.

Besluit (Aangenomen)

de Gemeenteraad besluit:

1. Stichting 't Mozaïek een budgetsubsidie te verlenen van € 12.085,40 voor het organiseren van de vrijwilligersdag voor de jaren 2026 tot en met 2029.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/299857

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beslisnota raad budgetsubsidie vrijwilligersdag 2026-2029

Collegedatum: 13 januari 2026

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Stichting ’t Mozaïek een budgetsubsidie te verlenen van € 12.085,40 voor het organiseren van de vrijwilligersdag voor de jaren 2026 tot en met 2029.

Aanleiding
Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid, zorg, cultuur en sociale samenhang in de gemeente Wijchen. De gemeente vindt het belangrijk om deze inzet zichtbaar te waarderen. Daarom ondersteunt de gemeente initiatieven die bijdragen aan de waardering van vrijwilligers, waaronder de jaarlijkse vrijwilligersdag, waarin vrijwilligers worden bedankt voor hun betrokkenheid en inzet.

Stichting ’t Mozaïek organiseert deze vrijwilligersdag al meerdere jaren, in samenwerking met MeerVoormekaar. De stichting heeft hiertoe zelf het initiatief genomen en ontvangt hiervoor een gemeentelijke subsidie. Voor de periode 2021–2024 ontving Stichting ’t Mozaïek een meerjarige subsidie van € 8.000 per jaar. In de praktijk is gebleken dat dit bedrag, mede door inflatie, stijgende kosten en het toenemende aantal deelnemers, niet langer toereikend is. In 2025 is een incidentele subsidie verleend, mede omdat de subsidieaanvraag te laat was ingediend om tijdig een nieuwe meerjarige subsidie te kunnen verlenen. Met dit voorstel wordt de structurele subsidieverlening, tegen een verhoogd subsidiebedrag, voor de periode 2026–2029 weer opgepakt.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
28-04-2021	Z/21/058079 Subsidieverlening 2021-2024 Vrijwilligersdag Stichting 't Mozaïek

Gewenst resultaat
Het voortzetten van de jaarlijkse vrijwilligersdag als vast en laagdrempelig moment van waardering voor vrijwilligers in de gemeente Wijchen

Argumenten

1.1 Vrijwilligers zijn van grote waarde voor Wijchen
Vrijwilligers vervullen een onmisbare rol in de samenleving. Zij dragen bij aan de zorg voor elkaar, aan ontmoeting en aan een sterke gemeenschap. De vrijwilligersdag is een passend moment om deze inzet namens de gemeente te waarderen.

1.2 De vrijwilligersdag bereikt een grote en diverse groep
Het aantal deelnemers aan de vrijwilligersdag is de afgelopen jaren gegroeid. Door de dag te verdelen in een middag- en een avondprogramma kunnen meer vrijwilligers deelnemen en is de activiteit toegankelijk voor verschillende doelgroepen.

1.3 Stijgende kosten en groei vragen om een hoger subsidiebedrag
De kosten voor de organisatie van de vrijwilligersdag zijn gestegen, onder andere door hogere prijzen voor catering, techniek en artiesten. Ook het grotere aantal deelnemers leidt tot hogere kosten. Het voorgestelde subsidiebedrag van € 12.085,40 per jaar is nodig om de vrijwilligersdag voort te zetten.

1.4 Betrouwbare en ervaren organisatie
Stichting ’t Mozaïek heeft ruime ervaring met het organiseren van de vrijwilligersdag en beschikt over de benodigde faciliteiten en netwerken. De samenwerking met MeerVoormekaar draagt bij aan een goede bereikbaarheid van vrijwilligersorganisaties in Wijchen.

Tegenargumenten en risico’s
1.1 Hogere structurele lasten
Het verhogen van het subsidiebedrag leidt tot hogere structurele uitgaven. Dit risico wordt beperkt doordat de kosten binnen het beschikbare budget voor vrijwilligerswerk kunnen worden opgevangen en de vrijwilligersdag aantoonbaar bijdraagt aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van waardering en betrokkenheid van vrijwilligers.

Financiële gevolgen

De structurele kosten van € 12.085,40 per jaar worden betaald uit het budget voor vrijwilligerswerk. Dit budget is bij de laatste perspectiefnota verhoogd voor deze doelstelling en is daarom voldoende.

Communicatie
De subsidieaanvraag en de voorgestelde meerjarige subsidieverlening zijn afgestemd met Stichting ’t Mozaïek.

Inwonersparticipatie
Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na besluitvorming ontvangt Stichting ’t Mozaïek een beschikking tot subsidieverlening. Deze subsidie wordt eenmaal verleend en geeft voor de periode 2026–2029 aanspraak op een jaarlijkse budgetsubsidie. Stichting ’t Mozaïek verantwoordt de subsidie jaarlijks.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel
Advies

Aanvraag subsidie Welzijn voor het organiseren van de Vrijwilligersdag 2026-2029

Doel en betrokken partijen

Vrijwilligers vormen het hart van onze gemeenschap, en zonder hun inzet zouden veel essentiële diensten en activiteiten in de gemeente Wijchen niet mogelijk zijn. Om deze bijzondere mensen in het zonnetje te zetten, organiseren wij een speciale dag, geheel in het teken van waardering. Deze dag is bedoeld om de vrijwilligers die actief zijn binnen de zorg, maar ook op sociaal, cultureel en maatschappelijk gebied, te bedanken voor hun onmisbare bijdrage aan de leefbaarheid van onze gemeente. Dankzij de subsidie van de gemeente Wijchen kunnen we een feestelijke bijeenkomst organiseren, waarin we onze dankbaarheid uitdrukken voor alles wat zij doen. Het is een kans om hen te laten voelen hoe waardevol hun werk is, niet alleen voor de directe omgeving waarin zij actief zijn, maar voor de hele gemeenschap. Stichting 't Mozaïek en MeerVoormekaar slaan de handen ineen om deze dag tot een succes te maken. Samen werken we aan een inspirerend programma dat recht doet aan de veelzijdigheid en toewijding van onze vrijwilligers. Van ontspannende activiteiten tot verbindende momenten: we zorgen ervoor dat dit een onvergetelijke dag wordt voor iedereen die zich belangeloos inzet voor een betere samenleving.

Aanmeldingen

Om zoveel mogelijk vrijwilligers te laten deelnemen aan deze dag, willen we de dag in twee tijdsblokken verdelen. In eerdere edities kwamen er namelijk veel positieve reacties binnen op de mogelijkheid om te kiezen tussen een middag- of avondprogramma. Veel mensen gaven aan het fijn te vinden dat ze niet verplicht waren om 's avonds de deur uit te gaan, wat vooral voor degenen die in de avond liever thuis blijven, een groot voordeel bleek te zijn. Vooraf benaderen we organisaties die met vrijwilligers werken en we kondigen het programma aan via onze website en social media. Vrijwilligers kunnen zich vervolgens zelf inschrijven via de website van 't Mozaïek. In de laatste editie hadden we maar liefst 480 inschrijvingen! Vanwege het beperkte budget moesten we toen echter een wachtlijst hanteren en hebben we helaas een groot aantal mensen moeten teleurstellen. Dat willen we in de komende edities voorkomen. We zijn ervan overtuigd dat we met gemak kunnen doorgroeien naar 550 vrijwilligers.

Uitvoering middag- en avondprogramma

1. Ontvangst met koffie, thee en gebak
2. Mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en in gesprek te gaan in de Huiskamer.
3. Opening in de theaterzaal en welkomstwoord door de directeur van 't Mozaïek of de directeur van MeerVoormekaar.
4. Korte toespraak Burgemeester of wethouder
5. Optreden van een of meerdere professionele artiesten (muziek, dans of theater).
6. Gezellig samenzijn in de Huiskamer van 't Mozaïek met een hapje en een drankje, en gelegenheid voor verder gesprek.

sociaal cultureel educatief centrum

Campuslaan 6
6602 HX Wijchen
T (024) 645 04 55

IBAN NL58 RABO 0158 6102 10
KVK 41261507
BTW NL809919722B.01

www.mozaiekwijchen.nl

BEGROTING VRIJWILLIGERSDAG 2026-2029 OP BASIS VAN 550 VRIJWILLIGERS VERDEELD OVER TWEE EVENEMENTEN							
				Indexatie 3%		Indexatie 3%	
	Aantal	Eenheid	Kosten 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Theaterzaal huur	1		€ 879,00	€ 905,37	€ 905,37	€ 932,53	€ 932,53
Koffie/Thee	500	kop(pen)	€ 1,85	€ 952,75	€ 952,75	€ 981,33	€ 981,33
Frisdrank	550	glazen	€ 2,90	€ 1.642,85	€ 1.642,85	€ 1.692,14	€ 1.692,14
Pils	300	glazen	€ 2,90	€ 896,10	€ 896,10	€ 922,98	€ 922,98
Wijnen	150	glazen	€ 4,35	€ 672,08	€ 672,08	€ 692,24	€ 692,24
Gebak	50	stuk(s)	€ 9,50	€ 489,25	€ 489,25	€ 503,93	€ 503,93
Warme hapjes	1000	stuk(s)	€ 0,45	€ 463,50	€ 463,50	€ 477,41	€ 477,41
Kosten artiesten	1	stuk(s)	€ 2.100,00	€ 2.163,00	€ 2.163,00	€ 2.227,89	€ 2.227,89
Maaltijden artiesten/vrijw.	12	stuk(s)	€ 8,50	€ 105,06	€ 105,06	€ 108,21	€ 108,21
Bedankjes vrijwilligers algemeen	500	stuk(s)	€ 2,25	€ 1.158,75	€ 1.158,75	€ 1.193,51	€ 1.193,51
Bedankjes werkende vrijwilligers	2	stuk(s)	€ 10,00	€ 20,60	€ 20,60	€ 21,22	€ 21,22
Personele inzet organisatie	16	uur	€ 43,00	€ 708,64	€ 708,64	€ 729,90	€ 729,90
Personele inzet techniek	1	dagpakket	€ 457,50	€ 471,23	€ 471,23	€ 485,36	€ 485,36
Personele inzet kassa	2	uur	€ 33,00	€ 67,98	€ 67,98	€ 70,02	€ 70,02
Personele inzet horeca	35	uur	€ 33,00	€ 1.189,65	€ 1.189,65	€ 1.225,34	€ 1.225,34
Totaal kosten				€ 11.906,80	€ 11.906,80	€ 12.264,00	€ 12.264,00
Gevraagde bijdrage Gemeente Wijchen				€ 11.906,80	€ 11.906,80	€ 12.264,00	€ 12.264,00
Gevraagde bijdrage Vraag en Aanbod							
Gevraagde gemiddelde bijdrage gemeente Wijchen				**€ 12.085,40**			
Gevraagde bijdrage gemeente Wijchen per vrijwilliger				**€ 21,65**	**€ 21,65**	**€ 22,51**	**€ 22,51**

Openbaar Zaaknummer: Z/26/336655

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Benoemen tot commissielid mevrouw R.B. Roekalea

Voorgesteld besluit

de Gemeenteraad besluit:

Te benoemen tot commissielid zijnde niet-raadslid van de gemeenteraad van Wijchen:

- Mevrouw R.B. Roekalea

Aanleiding

Volgens *het Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad en de raadscommissie en de andere werkzaamheden van de raad van Wijchen artikel 48 lid 2* kan de raad op voordracht van de fractievoorzitter commissieleden benoemen. Het aantal te benoemen commissieleden is afhankelijk van het aantal zetels in de gemeenteraad:

a. Tot en met 6 zetels: maximaal 3 commissieleden;
b. 7 zetels en meer: maximaal 2 commissieleden.

Hart voor Wijchen heeft de mogelijkheid om een commissielid voor te dragen.

Gewenst resultaat

Mevrouw R.B. Roekalea te benoemen tot commissieleden van de gemeenteraad van Wijchen.

Communicatie

De benoemingen worden gepubliceerd in het raadsinformatiesysteem.

Geheimhouding

Niet van toepassing

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7253
Extern Zaak ID	Z/25/324428
Vertrouwelijk	Ja
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.1.a
Titel	1349948 beslisnota Onderzoek nieuwbouw zwembad
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
1349948 beslisnota Onderzoek nieuwbouw zwembad
Bijlage 1: Investering zwembad Overzicht voor- & nadelen
Bijlage 2: Locatie-onderzoek gezamenlijk zwembad
Bijlage 3: Locatie-gebied lokaal Wijchens zwembad
Bijlage 4: Eindrapportage vervolgonderzoek, okt. 2025
Bijlage 5: Ruimtelijk Programma van Eisen, okt. 2025
Bijlage 6: Programma van Eisen zwembad De Meerval, mei 2023
Bijlage 7: Onderzoek Warmtenet ARN Tussenbalans
2025-12-16 Reactie college ingekomen brieven Zwembad Wijchen
Bijlage 1- Memo PvE lokaal zwembad Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken Agendacommissie Wijchen	14 november 2025
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	20 november 2025
Commissievergadering Wijchen	4 december 2025
Raad openbaar Wijchen	16 december 2025
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Toelichting

Deze beslisnota aan college (met raadsnota met bijlagen) voor de tweede bespreking in de collegevergadering van **11 november** als niet openbare stukken.
Openbaarmaking kan pas nadat:
- het college van Beuningen haar raadsnota heeft vastgesteld en
- de wethouder de directie van De Meerval en sportverenigingen heeft gesproken op 19 november.

Vraag de Griffie om een embargo op te leggen tot 20 november.

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de twee varianten voor het nieuwe zwembad: nieuwbouw van een lokaal Wijchens zwembad en een gezamenlijk zwembad samen met gemeente Beuningen (bijlage 1).
2. In te stemmen met de principiële keuze om een gezamenlijk zwembad met de gemeente Beuningen te realiseren met een Wijchens aandeel van € 14.328.560 in de totaal geraamde investering van € 23.096.000 exclusief btw voor de nieuwbouw.
3. In te stemmen met het specifieke locatie-gebied “Schoenaker-Zuid” voor de realisatie van het gezamenlijk zwembad (bijlage 2).
4. Het college van B&W de opdracht te geven om samen met de gemeente Beuningen een plan uit te werken en een kredietvoorstel aan de raad voor te leggen.
5. Het beschikbare voorbereidingskrediet te gebruiken voor de uitwerking van het plan voor een gezamenlijk zwembad.
6. De geheimhouding op de bijlagen behorend bij en genoemd in deze beslisnota met de nummers: 8 tot en met 12, op te heffen op 31 december 2027.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/1349948

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Onderzoek nieuwbouw zwembad

Collegedatum: 11 november 2025

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de twee varianten voor het nieuwe zwembad: nieuwbouw van een lokaal Wijchens zwembad en een gezamenlijk zwembad samen met gemeente Beuningen (bijlage 1).
2. In te stemmen met de principiële keuze om een gezamenlijk zwembad met de gemeente Beuningen te realiseren met een Wijchens aandeel van € 14.328.560 in de totaal geraamde investering van € 23.096.000 exclusief btw voor de nieuwbouw.
3. In te stemmen met het specifieke locatiegebied "Schoenaker-Zuid" voor de realisatie van het gezamenlijk zwembad (bijlage 2).
4. Het college van B&W de opdracht te geven om samen met de gemeente Beuningen een plan uit te werken en een kredietvoorstel aan de raad voor te leggen.
5. Het beschikbare voorbereidingskrediet te gebruiken voor de uitwerking van het plan voor een gezamenlijk zwembad.
6. De geheimhouding op de bijlagen behorend bij en genoemd in deze beslisnota met de nummers: 8 tot en met 12, op te heffen op 31 december 2027.

Aanleiding
Het zwembad De Meerval is afgeschreven. We zijn daarom in 2022 en 2023 diverse scenario's gaan onderzoeken voor renovatie. U heeft op basis van het rapport van Synarchis van mei 2023 in 2024 gekozen voor nieuwbouw volgens scenario 5. In 2025 kreeg het college een verzoek van de gemeente Beuningen om een gezamenlijk zwembad te onderzoeken. U bent via een informatienota in juni 2025 geïnformeerd over de verkenning naar de haalbaarheid van een gezamenlijk zwembad met de gemeente Beuningen. Op dit moment zijn de resultaten van de financiële doorrekening en het locatieonderzoek bekend. Bij deze beslisnota worden de resultaten hiervan met u gedeeld.

De gemeenten Beuningen en Wijchen staan beide voor de opgave hun zwembaden te vervangen. De huidige zwembaden voldoen in de nabije toekomst niet meer aan de technische en functionele eisen van deze tijd. Vernieuwing op de bestaande locaties vraagt grote investeringen. Daarom hebben beide gemeenten ook onderzocht of de bouw van één gezamenlijk zwembad een aantrekkelijk en toekomstbestendig alternatief is voor twee lokale zwembaden.

In deze nota laten we u kennisnemen van beide varianten. Op basis van de analyses en inzichten van de colleges van beide gemeenten stelt het college van Wijchen voor om te kiezen voor de variant van een gezamenlijk zwembad met de gemeente Beuningen.

Een gezamenlijk zwembad biedt belangrijke voordelen ten opzichte van twee afzonderlijke voorzieningen. Door samenwerking realiseren we een zwembad met meer

kwaliteit en gebruiksmogelijkheden en kunnen we de investerings- en exploitatiekosten delen. De voorziening blijft daarmee betaalbaar en goed bereikbaar voor inwoners van beide gemeenten. Samenwerking zorgt bovendien voor efficiënter gebruik van ruimte en middelen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
24-06-2025	Informatienota aan raad (Z/25/304644)
18-02-2025	Informatienota aan raad (Z/25/284383)
20-06-2024	Raadsbesluit tot instemming met de bouw van het nieuwe zwembad De Meerval voor € 13.172.000,- exclusief btw op prijspeil 2023 (Z/24/242549). Dit betreft de keuze voor scenario 5.
11-04-2024	Meningsvormende nota aan raad over scenario's: 3A, 3C en 5 (Z\22\073005)

Gewenst resultaat

Realisatie van een nieuw zwembad voor inwoners van gemeente Wijchen, dat voldoet aan de wettelijke en sportieve eisen en de wensen van het management, personeel en verenigingen, met een regionale uitstraling.

Argumenten

1.1 U heeft de keuze tussen een lokaal gemeentelijk en een gezamenlijk zwembad

Voor beide varianten (lokaal en gezamenlijk) zijn de onderzoeken voor deze fase gereed. Het betreft het programma van eisen, de investeringskostenraming en een locatieonderzoek. In bijlage 1 bij deze nota treft u een samenvatting. Om de beide varianten te kunnen vergelijken is voor het lokale Wijchense bad, aanvullend op het in 2023 opgestelde programma van eisen, een doelgroepenbad toegevoegd.

2.1 We realiseren een zwembad met meer kwaliteit en gebruiksmogelijkheden

Door samen met Beuningen een gezamenlijk zwembad te bouwen realiseren we een zwembad met meer kwaliteit en gebruiksmogelijkheden. Door samen te werken kunnen we de investerings- en exploitatiekosten delen. Een gezamenlijk zwembad heeft substantieel meer vierkante meters zwemwater. Dit zwembad beschikt over twee 25 meterbaden met in totaal 11 zwembanen. Hierbij is het instructiebad groter dan bij een lokaal zwembad. Door het instructiebad groter te maken ontstaat er meer ruimte voor doelgroepenactiviteiten en is er de mogelijkheid om banen zwemmen in warmer water aan te bieden. Tevens is er meer plek voor zwemlessen en verenigingsactiviteiten. Met daarnaast meer recreatieve elementen krijgt dit zwembad een regionale uitstraling. Hier is de som veel meer dan de losse delen.

2.2 Aan een gezamenlijk zwembad zijn aanzienlijk minder kosten verbonden

Bij een gezamenlijk zwembad kunnen we de investerings- en exploitatielasten delen. Dit zorgt voor aanzienlijk lagere kosten dan bij twee afzonderlijke zwembaden. Ten opzichte van twee afzonderlijke zwembaden levert een gezamenlijk zwembad een financiële besparing op van ongeveer 36% (bijlagen 8 t/m 12).

2.3 In een gezamenlijk zwembad kan personeel doelmatiger worden ingezet

De huidige krappe arbeidsmarkt maakt het steeds moeilijker om gekwalificeerd zwembadpersoneel te vinden en te behouden. Door samenwerking kunnen functies

worden gecombineerd en roosters flexibeler worden ingericht. Dit verkleint de kwetsbaarheid bij ziekte en afwezigheid en vergroot de continuïteit van het aanbod.

2.4 Een gezamenlijk zwembad pas bij de regionale ambities in het Rijk van Nijmegen
Het initiatief past binnen de regionale samenwerkingsvisie van de regio Nijmegen. Gemeenten in deze regio werken al langere tijd samen op verschillende terreinen zoals ICT, zorg, werk en afvalverwerking. In deze visie is afgesproken om waar mogelijk grote maatschappelijke voorzieningen te delen, waaronder zwembaden. Dit project sluit direct aan bij die ambitie.

2.5 Verdeling van structurele jaarlijkse kosten naar inwoneraantal is logisch en praktisch
Deze verdeelsleutel is de meest evenredige en gebruikelijke methode. Zo sluit de financiële bijdrage aan bij de omvang van de bevolking die het zwembad gebruikt. Het inwoneraantal[1] resulteert in een verdeling van 39% voor Beuningen en 61% voor Wijchen. Om de verdeling actueel te houden bekijken we het inwoneraantal eens per vijf jaar opnieuw. Dan blijft de verdeling van de structurele lasten up-to-date en doet deze recht aan de actuele bevolkingssamenstelling.

3.1 We hebben de onderzochte locaties beoordeeld
De selectie van het locatiegebied is gebaseerd op een zorgvuldige vergelijking van meerdere locaties. De gehanteerde criteria zijn afgestemd op zowel beleidsmatige als praktische overwegingen. Criteria daarbij zijn bereikbaarheid, eigendomssituatie, ruimtelijke inpassing en financiële haalbaarheid. Binnen het zoekgebied zijn alleen locaties onderzocht die realistische ontwikkelkansen bieden. Op basis van deze analyse en de gesprekken met het college in Beuningen komt het gebied "Schoenaker–Zuid" als meest geschikte locatie naar voren voor de realisatie van het gezamenlijk zwembad.

3.2 Locatiegebied voldoet aan de uitgangspunten voor een gezamenlijk zwembad
De locatie sluit goed aan bij de uitgangspunten die de gemeenten hebben gesteld voor de bouw van een gezamenlijk zwembad. De ligging is centraal, waardoor inwoners uit zowel gemeente Beuningen als gemeente Wijchen het zwembad binnen redelijke reistijd kunnen bereiken. Het locatiegebied sluit aan op de Wijchense wijk Saltshof. De locatie is goed en veilig bereikbaar voor verschillende doelgroepen via bestaande fietsroutes. Het fietspad tussen Beuningen en Wijchen wordt al veel gebruikt door Beuningse scholieren die naar de middelbare school in Wijchen gaan. Er is voldoende ruimte om gratis parkeerplaatsen te realiseren voor auto's en fietsen. De locatie is ook bereikbaar met het OV (buurtbus). Hierdoor is het zwembad ook goed toegankelijk. De locatie ligt grotendeels op gemeentelijke grond, wat een belangrijk voordeel is voor de snelheid en zekerheid waarmee het project kan worden opgestart.

3.3 Er zijn kansen voor de verbetering van de onderlinge infrastructuur
Het locatiegebied is goed bereikbaar vanuit beide gemeenten en ligt gunstig ten opzichte van de bestaande hoofdwegen. De realisatie van het zwembad biedt bovendien een kans om de verbinding tussen Beuningen en Wijchen verder te versterken. Denk daarbij aan verbeteringen in verkeersroutes of fietsverbindingen in de directe omgeving. Ook de geplande uitbreiding van Bijsterhuizen biedt mogelijkheden om de infrastructuur in één

[1] Op 1 januari 2025 telt de gemeente Beuningen 26.742 en de gemeente Wijchen 41.833 inwoners

keer goed aan te pakken. We gaan hierover in gesprek met de Provincie Gelderland ter verkenning van de kansen zonder dat dit extra kosten veroorzaakt voor het zwembadproject zelf.

4.1 Een uitgewerkt plan is noodzakelijk voor verdere besluitvorming door de raad
Om u een goed onderbouwd kredietvoorstel te kunnen aanbieden, werken we de juridische, financiële, locatie-gebonden en organisatorische aspecten nader uit. Deze details zijn pas in deze fase nodig, omdat eerst een principiële keuze over samenwerking en locatie vereist is. Daarna kunnen we het plan concreet en doelgericht uitwerken.

5.1 Herbestemming van bestaand krediet voorkomt extra lasten
We zetten het beschikbare voorbereidingskrediet doelmatig in voor de realisatie van het gezamenlijk zwembad.

6.1 Voorkom grondspeculatie en maatschappelijke onrust
We sturen de onderzochte locaties niet met dit voorstel mee, noch maken we die openbaar. Een groot deel van de grondlocaties is in particulier eigendom. Openbaarmaking kan leiden tot ongewenste speculatie of maatschappelijke onrust, terwijl we deze locaties als minst geschikt hebben beoordeeld.

Tegenargumenten en risico's
2.1 Keuze voor een gezamenlijk zwembad impliceert het niet kiezen voor de voordelen van een gemeentelijk zwembad
Een gemeentelijk zwembad heeft voordelen. De ligging bij goede bereikbare sportvoorzieningen aan de oostkant van Wijchen kan zo'n voordeel zijn. Het college ziet echter ook de grote maatschappelijke meerwaarde van een gezamenlijk zwembad samen met Beuningen en stelt daarom deze keuze voor aan de noordkant van Wijchen.

2.2 Het doelgroepenbad in de lokale variant is een toevoeging op het Programma van eisen uit 2023
Om de haalbaarheid van gezamenlijk zwembad goed te kunnen onderzoeken heeft het onderzoeksbureau voor een zuivere vergelijking tussen een gezamenlijk zwembad en twee lokale zwembaden een doelgroepenbad opgenomen in de lokale Wijchense variant. Bij een eventuele keuze voor een lokaal zwembad kunt u terug vallen op het Programma van eisen uit 2023. Dus zonder doelgroepenbad en sauna. Dit maakt een lokaal zwembad qua voorzieningen minder aantrekkelijk. In bijlage 12 staat een indicatie van de besparing.

2.3 Onderzochte aanvullende opties zijn kostbaar afgezet tegen het geringe nut
Het onderzoeksbureau bekeek ook aanvullende opties. Het ging om: een groter recreatiebassin, uitbreiding van het wedstrijdbad van 6 naar 8 banen en de verdieping van het bad naar 3 meter. Twee extra banen in het wedstrijdbad geven meer mogelijkheden maar is voor de hoeveelheid zwemwater niet noodzakelijk. Over een dieper bad zijn de meningen bij de Wijchense en Beuningse sportverenigingen verdeeld. Een diepte van 2,5 meter voldoet echter voor alle partijen. We vinden dat deze opties en de daaruit voortvloeiende extra jaarlijkse lasten niet opwegen tegen het beperkte maatschappelijke voordeel en de relatief geringe toename in gebruik of activiteiten.

Bovendien komt met deze extra jaarlijkse lasten de beoogde besparing in het gedrang. Zie bijlage 1.
2.4. In geval van aanvullende opties zijn nieuwe afspraken met Beuningen noodzakelijk
Mocht één van de beide gemeenten toch willen kiezen voor aanvullende opties, dan moeten we over die opties opnieuw met Beuningen in gesprek. Dan zijn nieuwe afspraken nodig over wie welk deel van de structureel jaarlijkse laten betaalt.

3.1 Toekomstige nieuwbouwwijken liggen vooral aan de westkant van Wijchen.
Het onderzoeksbureau heeft gekeken naar het effect van grootschalige woningbouw in de gemeenten Beuningen en Wijchen. Nieuwbouw vindt vooral plaats ten westen van de dorpskernen Beuningen en Wijchen. Het verschil in afstand tussen Wijchen-West en de zoeklocatie voor een gemeentelijk of een gezamenlijk zwembad is acceptabel.

3.2 *De locatie voor een lokaal zwembad versterkt het aanbod op de Campus van Wijchen*
Door een lokaal zwembad te ontwikkelen op de Campus van Wijchen krijgt deze nog meer faciliteiten. Inwoners kunnen optimaal gebruik maken van de meerwaarde van de al aanwezige sport-, culturele- en onderwijsfaciliteiten. De huidige parkeerplaatsen en infrastructuur zijn daarbij een voordeel.

4.1 Afstemming tussen twee gemeenten vraagt extra inzet en tijd
Het opstellen van gezamenlijke afspraken, besluitvorming en communicatie vergt een goede onderlinge samenwerking. Hierover maken we goede afspraken, zetten we een duidelijke projectstructuur neer en bakenen we ieders verantwoordelijkheden goed af.

Financiële gevolgen

<u>Gezamenlijk zwembad met Beuningen</u>
Het aandeel van de gemeente Wijchen in een gezamenlijk zwembad samen met Beuningen is € 14.328.560. Dat is € 4.585.440 goedkoper dan een lokaal Wijchens zwembad voor € 18.914.000.
Met de keuze voor een gezamenlijk zwembad ontstaat een voordeel van ongeveer € 146.000 op de structureel jaarlijkse kosten. De "structureel jaarlijkse kosten" zijn de exploitatiekosten en de kapitaallasten tezamen. Zie bijlage 12.

Vergelijk / oktober 2025	Lokaal Wijchens zwembad	Gezamenlijk zwembad Basisscenario
Investering totaal:	€ 18.914.000,-	€ 23.096.000,-
Wijchens aandeel:	€ 18.914.000,-	€ 14.328.560,-

De raad heeft in 2024 € 400.000 als voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de jaren 2024 tot en met 2026. Dat krediet is ruim voldoende voor de uitwerking van het plan voor het gezamenlijk zwembad.

We zetten hier de financiële aandachtspunten en eisen op een rij. Als volgt:
- We ramen alle investeringskosten exclusief btw. Btw is namelijk geen kostprijs verhogende factor omdat we het zwembad btw belast exploiteren. Ook voor de grond gebonden kosten is de btw verrekenbaar. Wel moeten we voor het gezamenlijk zwembad voorafgaand aan de bouw met de Belastingdienst afstemmen.

- De investeringsraming is exclusief prijsstijgingen, gerekend vanaf november 2025 tot een definitief besluit en start van de bouwvoorbereiding. Volgens het onderzoeksbureau moeten we indicatief 3% per jaar rekenen.
- In verband met de netcongestie op het stroomnet tot 2032 heeft het onderzoeksbureau in de investeringsraming een stelpost opgenomen voor de benodigde tijdelijke maatregelen.
- Het onderzoeksbureau rekent in de investeringsraming voor het groot en dagelijks onderhoud tezamen 3,2% van de bouwsom. Dat is een ruime marge.
- Het onderzoeksbureau rekent in haar rapport met 2,5% rente op een lineaire afschrijving[2]. We rekenen in Wijchen voor onze begroting met een renteomslag van 1,5% op basis van ons aandeel van € 14.328.560 in de totale investering.
- De kosten voor de infrastructuur, het bouwrijp maken en grondverwerving zijn indicatief berekend en verwerkt in de investeringsraming van € 23.096.000 exclusief btw.

Lokaal Wijchens zwembad
Bij uw besluit in 2024 bedroeg het in de begroting af te dekken bedrag € 231.008 per jaar. Bij een eventueel besluit tot de bouw van een lokaal Wijchens zwembad bedraagt de af te dekken jaarlast € 456.640. Zonder doelgroepenbad en sauna zal deze jaarlast dalen.

Communicatie
In het projectplan nemen we een paragraaf op over de communicatie gedurende de uitvoering van het project.

Inwonersparticipatie
In het kader van het onderzoek zijn interviews gehouden met de directie van De Meerval, de Sportraad Beuningen en de verenigingen die nu van zwembad De plons en De Meerval gebruik maken. Hun wensen zijn in het conceptrapport van Synarchis verwerkt en bij hen teruggelegd voor reactie. Dat heeft niet tot aanpassingen in het eindrapport geleid.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na uw instemming zoeken we een projectleider om een stappenplan en projectplan op te stellen. Via het stappenplan betrekken we u bij de uitvoering van het project. Het projectplan benoemt de inzet van adviseurs, de verantwoordelijkheden en rollen, voorbereidende onderzoeken, proces van aanbesteding, gunning, verantwoording en budgetten.
Bij uw keuze voor een gezamenlijk zwembad stellen we in overleg met de gemeente Beuningen ook een realisatie-overeenkomst op.

Geheimhouding
Op de bijlagen met nummer: 8 tot en met 12 ligt geheimhouding.

Voorstel /Advies
Aan deze beslisnota hebben bij gedragen:
- Team Gebiedsontwikkeling (ontwikkeling & inrichting)

[2] Lineair betekent dat de rente een gemiddelde gedurende de looptijd van 40 jaar.

- Team Financieel beleid
- Team Beheer gemeentelijk vastgoed
- Team Algemeen juridische zaken
- Team Welzijn, onderwijs en sport
- Team Communicatie
- Team Strategische projecten & advies.

Bijlagen (openbaar)

1. Overzicht voor- en nadelen van een lokaal Wijchens zwembad en een gezamenlijk bad
2. Locatiegebied gezamenlijk zwembad - "Schoenaker-Zuid"
3. Locatiegebied lokaal zwembad – "Campus van Wijchen"
4. Eindrapportage Vervolgonderzoek intergemeentelijk zwembad, Synarchis, 09-10-2025
5. Ruimtelijk Programma van Eisen intergemeentelijk zwembad, Synarchis bijl. 1, 02-10-2025
6. Programma van Eisen nieuwbouw de Meerval, Synarchis, 31-05-2023
7. Tussenbalans richting een businesscase voor een warmtenet in Wijchen, 21-08-2025

Bijlagen (geheim)

8. Investeringskostenraming, versie "zwembad Wijchen", Synarchis bijl. 8, 1-10-2025
9. Investeringskostenraming, versie "intergemeentelijk zwembad", Synarchis bijl. 2, 1-10-2025
10. Investeringskostenraming, versie "zwembad Beuningen", Synarchis bijl. 6, 1-10-2025
11. Actualisatie Exploitatiebegroting De Meerval, Synarchis, 08-10-2023
12. Vergelijk configuratie en investeringsraming nieuw gezamenlijk zwembad, 06-11-2025

Bijlage 1 bij: Beslisnota aan de raad over investering in nieuw zwembad (Z/25/1349948)
Datum: 6 november 2025
Betreft: Voor- en nadelen van een lokaal Wijchens zwembad en een gezamenlijk zwembad

	Onderzoek oktober 2025	**Onderzoek oktober 2025**
	Lokaal Wijchens zwembad	**Gezamenlijk zwembad**
Voordeel bij de configuratie van het zwembad	Dit zwembad beschikt over een wedstrijdbad met 6 banen en ruimte voor 100 toeschouwers. Het doelgroepenbad[1] is 15 bij 8 meter. Voorts een recreatiebad met vrije vorm, peuterbad, whirlpool, glijbaan en sauna. De bodem in het doelgroepenbad is geheel beweegbaar. De bodem in het doelgroepenbad niet.	Dit zwembad beschikt over een wedstrijdbad met 6 banen en ruimte voor 100 toeschouwers. Het doelgroepenbad heeft 5 banen en is groter met 25 bij 12,9 meter. Het is daarmee geschikt voor banenzwemmen. Er zijn dus 11 banen beschikbaar. Voorts een recreatiebad met vrije vorm, peuterbad, whirlpool, glijbaan en sauna. De bodem in het doelgroepenbad is geheel beweegbaar. De bodem in het wedstrijdbad voor 50%.
		Zwembaden hebben steeds meer moeite om gekwalificeerd personeel te vinden. Een gezamenlijk zwembad met regionale uitstraling is een aantrekkelijke werkgever.
Nadeel	Het doelgroepenbad is kleiner en ongeschikt voor het banen zwemmen.	
Horeca		De ruimte voor de horeca stijgt in het gezamenlijk zwembad naar 240 m².
Voordeel bij de beoogde locatie	Het beoogde locatiegebied "De van Campus" is centraal gelegen, goed en veilig bereikbaar voor doelgroepen met een halte voor de buurtbus. Veel inwoners uit de kern Wijchen bereiken de campus op de fiets binnen 10 minuten. Een zwembad in dit locatie-gebied sluit inhoudelijk goed aan op de aanwezige sport-, recreatieve en onderwijsvoorzieningen.	De beoogde locatie in het locatiegebied rond Schoenaker-Zuid kan goed worden ontsloten voor bezoekers uit alle windrichtingen. Zeker per auto. De meeste inwoners uit de kernen Wijchen en Beuningen fietsen maximaal 20 minuten op de fiets. Er passeert via de Wilhelminalaan een buurtbus met een half uursdienst. De grond is deels gemeentelijk eigendom. De locatie ligt vlak bij het beoogd tracé voor het warmtenet vanuit de ARN. Dat tracé loopt parallel aan de Wilhelminalaan.

[1] Een doelgroepenbad is hetzelfde als een instructiebad

	Lokaal Wijchens zwembad	**Gezamenlijk zwembad**
Nadeel bij de beoogde locatie	Ingeval van nieuwbouw bij "De van Campus" moeten we vrijwel zeker extra grond verwerven. Geen aansluiting op het warmtenet vanuit de ARN. Aandachtspunten: • de compensatie van openbaar groen • archeologisch onderzoek nodig • waterberging.	Het beoogde locatiegebied ligt nu aan de rand van de dorpskern. Maar binnen tien jaar is het zwembad omsloten door de bedrijven op het bedrijventerrein Bijsterhuizen. Aandachtspunten: • gastransportleiding door het gebied • mogelijk een dassenburcht aanwezig • afwatering bedrijventerrein Buisterhuizen-west • archeologisch onderzoek is vereist • milieuonderzoek is nodig.
	We hebben bij de nieuwbouw geen verplichting jegens de huidige installateur. Het contract voor de warmtekrachtcentrale loopt eind 2027 af.	
Financieel voordeel		De structureel jaarlijkse last van ons aandeel in de investering bedraagt € 1.048.902. Dat past royaal binnen onze structureel jaarlijkse dekking voor € 1.195.000.
Financieel nadeel	De investeringskosten voor een lokaal zwembad zijn enorm gestegen. De bouwkosten stijgen in bijna 3 jaar van € 13.171.901 naar € 17.354.000. Dat komt door forse prijsstijgingen in de markt. Bovendien voorzag de raming uit 2023 niet in de kosten van parkeervoorzieningen en niet in die van een doelgroepenbad. Er komt € 1.560.000 bij aan grond gebonden kosten en sloopkosten. Totale investering komt op € 18.914.000.	Geen
	Lokaal Wijchens zwembad	**Gezamenlijk zwembad**
Financieel nadeel	In 2024 bedroeg het in de begroting af te dekken bedrag € 231.008 per jaar. Voor een lokaal zwembad	Extra investeringen voor aanvullende opties, verdienen zich nimmer terug. Synarchis onderzocht drie opties:

	bedraagt de af te dekken jaarlast nu € 456.640.	• De verdieping van het wedstrijdbad naar 3,0 meter voor € 360.000; • De uitbreiding van het recreatiebad naar 375 m² met meer horeca voor € 1.685.000 en • De verbreding van het wedstrijdbad naar 8 banen voor € 1.884.000. De opties beïnvloeden de structureel jaarlijkse kosten negatief van € 45.000 oplopend tot € 178.000 per jaar.
	De exploitatie van de huidige gemeentelijke BV is duurder dan een commerciële BV. Dat komt vooral door de personele kosten. Het verschil kan oplopen tot € 200.000 per jaar.	
	We mogen eventuele opbrengsten bij verkoop van de grond onder het gesloopte zwembad aan de Meerdreef 6 niet inbrengen als dekking van het project.	

Bijlage 2 bij: Beslisnota aan de raad over investering in nieuw zwembad
Datum: 6 november 2025 (Z/25/1349948)
Betreft: - Locatie-onderzoek gezamenlijk zwembad
- Voorkeurslocatie "Schoenaker-Zuid"

Locatie-onderzoek nieuw gezamenlijk zwembad Wijchen-Beuningen

Inleiding

De huidige zwembaden De Meerval (Wijchen) en De Plons (Beuningen) zijn toe aan vervanging. De beide gemeenteraden hebben ingestemd met de bouw van een nieuw zwembad.
De beide colleges besloten in januari 2025 tot een onderzoek naar een zogenaamd "intergemeentelijk zwembad". De notitie geeft de zoek- en selectiecriteria aan voor het locatie-onderzoek voor een nieuw eventueel gezamenlijk zwembad.

Locatiegebied

De nieuwe zwemvoorziening is gericht op de Wijchense en Beuningse inwoners met een duidelijke recreatiefunctie en goede faciliteiten voor de verenigingen. Met dit kader is het onderzoek uitgevoerd. Het nieuwe zwembad:

- is centraal gelegen voor de inwoners;
- is goed en veilig bereikbaar voor alle doelgroepen;
- beschikt over voldoende ruimte voor gratis parkeren met auto's en fietsers;
- is goed bereikbaar met openbaar vervoer;
- is op een locatie in eigendom van een van de gemeente of de benodigde grond kan tegen marktconforme voorwaarden worden verworven.
  De potentiële locaties zijn tijdens het onderzoek langs onderstaande criteria gelegd. Zo kwam een rangorde tot stand in de mate waarin locaties kansrijk zijn.

De criteria

A. Ruimtelijk beleid, Omgevingsplan & Milieu

Voor elke nieuwbouwlocatie zal een planprocedure nodig zijn. De vraag is in hoeverre de beoogde functie planologisch inpasbaar is in het ruimtelijke-functionele beleid, zoals dat is vastgelegd in structuurvisies en landschapsplannen.
Bij de beoordeling zijn uiteraard betrokken: geluid, geur, natuur, flora- & fauna, bodem (archeologie), verkeer en externe veiligheid. Een zwembad valt volgens de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' in milieucategorie 3.1 waarbij met een richtafstand van 50 meter tot woningen rekening moet worden gehouden. Een zwembad is een geurgevoelig object en in het kader van externe veiligheid een kwetsbaar object. De milieuzonering werkt twee kanten op vanuit:

- het zwembad naar de omgeving en
- de omgeving naar het zwembad. Denk aan (agrarische) bedrijven.

B. Ruimtebehoefte

In de verkenning voor nieuwbouw van het nieuwe intergemeentelijke zwembad is rekening gehouden met een grondbehoefte van circa 7.000 m².

C. Bereikbaarheid fiets, auto en Openbaar vervoer

Een zwembad is een voorziening met een verkeers-aantrekkende werking. Uitgangspunt is dat het locatiegebied met auto, fiets en openbaar vervoer goed en (sociaal) veilig

bereikbaar is. Bij openbaar vervoer is mogelijk een onderscheid aan de orde tussen de lijndiensten van BRENG en de buurtbus. Is er sprake van een directe lijn vanuit Wijchen en Beuningen en met welke intensiteit van de dienstregeling (overdag en 's avonds).

D. Bereikbaarheid fiets vanuit dorpskern Wijchen en Beuningen

Het is belangrijk dat het locatiegebied goed met de fiets te bereiken is. De locatie waarvan het grootste deel van de kernen (Wijchen en Beuningen) in een kortere tijd het zwembad met de fiets kan bereiken krijgt de meeste punten.

E. Inpassing woonomgeving

Een directe relatie met de woonomgeving is minder gewenst. Gelet op de specifieke functie van het zwembad is ook gekeken naar sociaal culturele en sportvoorzieningen die het niveau van de dorpskernen overstijgen. In combinatie met een andere sportvoorziening kan het nieuwe zwembad maatschappelijke meerwaarde opleveren.

F. Voedingsgebied en ligging

Hoe korter de afstand naar het zwembad, hoe lager de drempel voor inwoners om er gebruik van te maken. Een gunstige ligging heeft ook positieve invloed op het gebruik van de fiets en E-bike als vervoersmiddel. Er is vanuit het middelpunt van de beide dorpskernen Wijchen en Beuningen één rechte lijn getrokken. Halverwege die lijn is het centrale meetpunt voor de beoordeling van locaties. Hoe verder weg van dit meetpunt, hoe minder punten een zoeklocatie op dit criterium scoort.

G. Beschikbaarheid

De beschikbaarheid van een locatie wordt ook bepaald door het antwoord op de vraag is:

- de grond in gemeentelijk eigendom?
- de grond in gemeentelijk eigendom verpacht of heeft deze een specifieke bestemming?
- de grond in gemeentelijk eigendom benodigd voor toekomstige ontwikkelingen?
- de vraagprijs voor de eventuele grondverwerving marktconform ?

Dit criterium is betrokken bij het criterium "Grond gebonden kosten".

H. Grond gebonden kosten

Dit criterium vergelijkt potentiële locatiegebieden op de volgende aspecten:

- Op een locatie is mogelijk sprake van kosten voor verwerving van de benodigde grond.
- Op een locatie kunnen bestaande rechten en beperkingen zitten. Het vrij maken hiervan brengt mogelijk kosten met zich mee.
- Op een locatie ontstaan misschien kosten voor het bouwrijp maken.

Een planeconoom heeft de kosten voor het bouw- en woonrijp maken en die van grondverwerving per locatiegebied indicatief geraamd. Die raminging zijn primair voor een onderlinge vergelijking van locaties. Niet voor het vaststellen van budgetten. De verschillen tussen de ramingen waren dermate klein dat hier geen score aan gekoppeld is.

I. Energie

Nieuwe zwembaden worden in beginsel "all-electric" gebouwd. Dus zonder gasaansluiting. Tenzij sprake is van netcongestie en daarmee hebben we in de regio te maken. Een nieuwe stroomaansluiting voor een zwembad is in elk geval tot 2032 niet mogelijk. Tijdens het onderzoek bleek dat het criterium "energie" en dan vooral op het aspect van duurzame energie weinig onderscheidend is. De energietransitie is met veel (wettelijke) onzekerheden omgeven. We hebben wel gekeken welke mogelijke locaties in de buurt liggen van het beoogde warmtenet volgens de "Tussenbalans richting een businesscase voor een

warmtenet in Wijchen" van 21 Augustus 2025.

Locatiegebied "Schoenaker-Zuid"

We beschouwen het locatiegebied "Schoenaker-Zuid" als de meest kansrijke locatie voor de bouw van een gezamenlijk zwembad.

Het locatiegebied ligt nu nog aan de rand van de bebouwde kom van de dorpskern. Binnen tien jaar is het zwembad omsloten door de bedrijven op het bedrijventerrein Bijsterhuizen-west.

Het locatiegebied kan goed worden ontsloten voor bezoekers uit alle windrichtingen. Zeker per auto. De meeste inwoners uit de kernen Wijchen en Beuningen fietsen maximaal 20 minuten op de fiets. Er passeert via de Wilhelminalaan een buurtbus met een half uursdienst. De buurtbus is vanaf 2026 beschikbaar, ook in de avonden.

Het locatiegebied ligt binnen 3 kilometer, gemeten vanaf het middelpunt van de voedingsgebieden van de beide kernen.

De grond is deels gemeentelijk eigendom en heeft de bestemming "water en groen". De waterplas is eigendom van Waterschap Rivierenland.

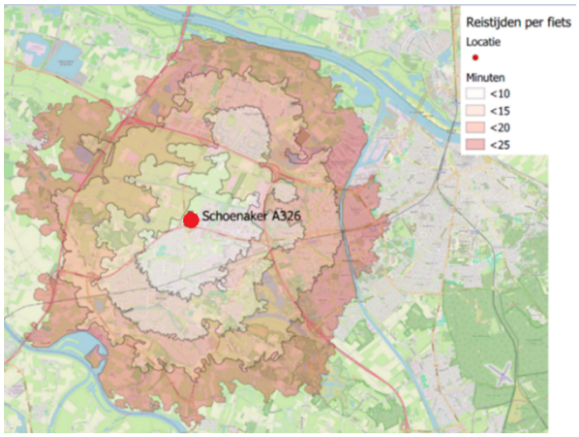
Het locatiegebied ligt vlak bij het beoogd tracé voor een primair warmtenet vanuit de ARN naar de beide gemeenten. Dat tracé loopt parallel aan de Wilhelminalaan van noord naar zuid.

We houden rekening met en geven ons rekenschap van het feit dat:
- er een gastransportleiding door het gebied loopt;
- er mogelijk een dassenburcht in het gebied zit;
- bedrijventerrein Buisterhuizen-west moet afwateren op de bestaande waterplas;
- een archeologisch onderzoek vereist is gelet op de archeologische verwachting;
- mogelijk sprake is van verhoogde gehalten aan: zink, PK, minerale oliën en chloride.

Er zijn in het terrein hoogteverschillen. Er is een waterberging, een rioolgemaal en een persleiding nodig. Er moet 710 m² wadi gerealiseerd worden. De planeconoom heeft indicatief voor € 800.000,- exclusief btw gerekend met de kosten van:
- milieu-, explosieven- en archeologisch onderzoek;
- bouwrijp/woonrijp maken en de verwerving/inbrengwaarde.

Het bedrag is verwerkt in de structureel jaarlijkse kosten van de investering in een intergemeentelijk zwembad. De kosten van parkeervoorzieningen zijn opgenomen in de investeringsraming van Synarchis.

De afbeelding hiernaast geeft de reistijd per fiets in minuten aan tot het locatiegebied voor het grootste deel van de inwoners van de kernen Beuningen en Wijchen.

Bijlage 3 bij: Beslisnota aan de raad over investering in nieuw zwembad
Datum: 06 november 2025 (Z/25/1349948)
Betreft: - Locatie-onderzoek zwembad De Meerval
- Voorkeurslocatie "Campus van Wijchen"

Locatieonderzoek nieuw zwembad in Wijchen

Inleiding

Het huidig zwembad De Meerval is toe aan vervanging. De gemeenteraad heeft in juni 2024 ingestemd met de bouw van een nieuw zwembad. Het college besloot in januari 2025 tot een locatieonderzoek. De notitie geeft de zoek- en selectiecriteria aan voor het locatie-onderzoek voor een nieuw zwembad.

Locatiegebied

De nieuwe zwemvoorziening is gericht op de Wijchense inwoners met een duidelijke recreatiefunctie en goede faciliteiten voor de verenigingen. Met dit kader is het onderzoek uitgevoerd. Het nieuwe zwembad:

- is centraal gelegen voor de inwoners;
- is goed en veilig bereikbaar voor alle doelgroepen;
- beschikt over voldoende ruimte voor gratis parkeren met auto's en fietsers;
- is goed bereikbaar met openbaar vervoer;
- is op een locatie in eigendom van een van de gemeente of de benodigde grond kan tegen marktconforme voorwaarden worden verworven.
  De potentiële locaties zijn tijdens het onderzoek langs onderstaande criteria gelegd. Zo kwam een rangorde tot stand in de mate waarin locaties kansrijk zijn.

De criteria

A. Ruimtelijk beleid, Omgevingsplan & Milieu

Voor elke nieuwbouwlocatie zal een planprocedure nodig zijn. De vraag is in hoeverre de beoogde functie planologisch inpasbaar is in het ruimtelijke-functionele beleid, zoals dat is vastgelegd in structuurvisies en landschapsplannen.
Bij de beoordeling zijn uiteraard betrokken: geluid, geur, natuur, flora- & fauna, bodem (archeologie), verkeer en externe veiligheid. Een zwembad valt volgens de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' in milieucategorie 3.1 waarbij met een richtafstand van 50 meter tot woningen rekening moet worden gehouden. Een zwembad is een geurgevoelig object en in het kader van externe veiligheid een kwetsbaar object. De milieuzonering werkt twee kanten op vanuit:

- het zwembad naar de omgeving en
- de omgeving naar het zwembad. Denk aan (agrarische) bedrijven.

B. Ruimtebehoefte

In de verkenning voor nieuwbouw van het nieuwe zwembad is rekening gehouden met een grondbehoefte van circa 7.500 m².

C. Bereikbaarheid fiets, auto en Openbaar vervoer

Een zwembad is een voorziening met een verkeers-aantrekkende werking. Uitgangspunt is dat het locatiegebied met auto, fiets en openbaar vervoer goed en (sociaal) veilig bereikbaar is. Bij openbaar vervoer is mogelijk een onderscheid aan de orde tussen de

lijndiensten van BRENG en de buurtbus. Is er sprake van een directe lijn en met welke intensiteit van de dienstregeling (overdag en ’s avonds).

D. Inpassing woonomgeving

Een directe relatie met de woonomgeving is minder gewenst. Gelet op de specifieke functie van het zwembad is ook gekeken naar sociaal culturele en sportvoorzieningen die het niveau van de dorpskern overstijgen. In combinatie met een andere sportvoorziening kan het nieuwe zwembad maatschappelijke meerwaarde opleveren.

E. Voedingsgebied en ligging

Hoe korter de afstand naar het zwembad, hoe lager de drempel voor inwoners om er gebruik van te maken. Een gunstige ligging heeft ook positieve invloed op het gebruik van de fiets en E-bike als vervoersmiddel.

F. Beschikbaarheid

De beschikbaarheid van een locatie wordt ook bepaald door het antwoord op de vraag is:

- de grond in gemeentelijk eigendom?
- de grond in gemeentelijk eigendom verpacht of heeft deze een specifieke bestemming?
- de grond in gemeentelijk eigendom benodigd voor toekomstige ontwikkelingen?
- de vraagprijs voor de eventuele grondverwerving marktconform ?

Dit criterium is betrokken bij het criterium “Grond gebonden kosten”.

G. Grond gebonden kosten

Dit criterium vergelijkt potentiële locatiegebieden op de volgende aspecten:

- Op een locatie is mogelijk sprake van kosten voor verwerving van de benodigde grond.
- Op een locatie kunnen bestaande rechten en beperkingen zitten. Het vrij maken hiervan brengt mogelijk kosten met zich mee.
- Op een locatie ontstaan misschien kosten voor het bouwrijp maken.

Een planeconoom heeft de kosten voor het bouw- en woonrijp maken en die van grondverwerving per locatiegebied indicatief geraamd. Die ramingen zijn primair voor een onderlinge vergelijking van locaties. Niet voor het vaststellen van budgetten.

H. Energie

Nieuwe zwembaden worden in beginsel “all-electric” gebouwd. Dus zonder gasaansluiting. Tenzij sprake is van netcongestie en daarmee hebben we in de regio te maken. Een nieuwe stroomaansluiting voor een zwembad is in elk geval tot 2032 niet mogelijk. Tijdens het onderzoek bleek dat het criterium “energie” en dan vooral op het aspect van duurzame energie weinig onderscheidend is. De energietransitie is met veel (wettelijke) onzekerheden omgeven. We hebben wel gekeken welke mogelijke locaties in de buurt liggen van het beoogde warmtenet volgens de “Tussenbalans richting een businesscase voor een warmtenet in Wijchen” van 21 Augustus 2025.

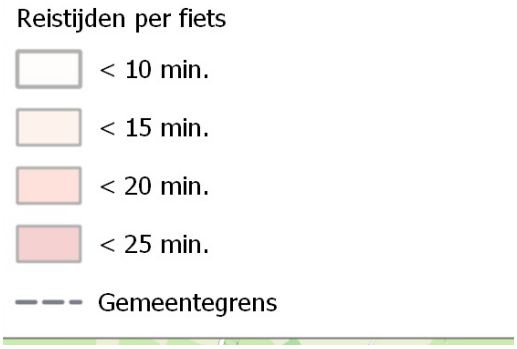
Locatiegebied “Campus van Wijchen”

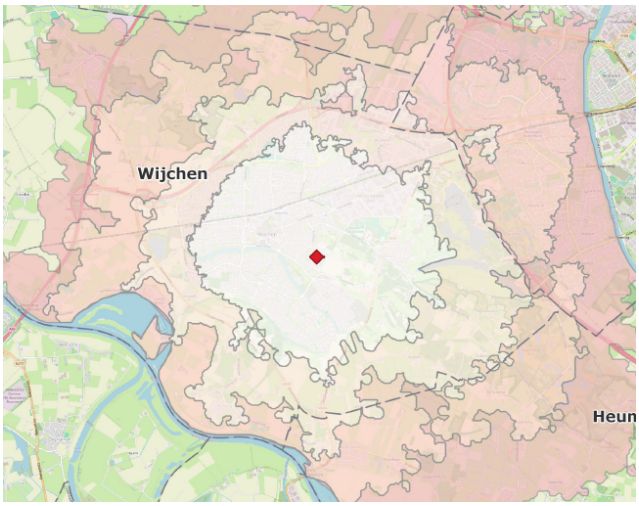
We beschouwen het locatiegebied “Campus van Wijchen” als de meest kansrijke locatie voor de nieuwbouw van De Meerval. Hier is bedoeld de parkeerplaats tussen het hockeyveld en de Valendrieseweg. De locatie ligt ruimtelijk gezien zeer gunstig met weinig beperkingen en is goed bereikbaar met de auto en de fiets. Voor het openbaar vervoer is men aangewezen op de buurtbus. Met de fiets is de locatie voor veel inwoners uit de kern Wijchen binnen 10 minuten bereikbaar. Pluspunt is de directe link met het op de Campus aanwezige Mozaïek, de hockeyvereniging, sportcentrum Arcus, Maaswaal college en de crossbaan.

De grond is gemeentelijk eigendom met de bestemming "groen". Aandachtspunt is de compensatie van groen, archeologie en de waterberging. Er moet grond verworven worden om het benodigd aantal parkeerplaatsen te realiseren.
Geraamde kosten van: bouwrijp/woonrijp maken, verwerving/inbrengwaarde is € 1.320.000,- exclusief btw. De kosten van parkeervoorzieningen zijn opgenomen in de investeringsraming van Synarchis.
Basis: Grondprijzenbrief Wijchen 2025.
Het bedrag is verwerkt in de structureel jaarlijkse kosten van de investering in een intergemeentelijk zwembad. De kosten van parkeervoorzieningen zijn opgenomen in de investeringsraming van Synarchis.

De afbeelding hiernaast geeft de reistijd per fiets in minuten aan tot het locatiegebied voor het grootste deel van de inwoners van Wijchen.

synarchis

Eindrapportage

Vervolgonderzoek intergemeentelijk zwembad

Gemeente Beuningen en gemeente Wijchen

9 oktober 2025

Inhoudsopgave

1.	**Situatieschets en vraagstelling**	**3**
1.1	Aanleiding en opdracht	3
1.2	Participatie	3
2.	**Programma van Eisen**	**4**
2.1	Basisscenario	4
2.2	Aanvullende opties	4
3.	**Duurzaamheid**	**5**
4.	**Locatie**	**6**
5.	**Investeringskosten**	**7**
6.	**Exploitatie**	**8**
6.1	Exploitatievorm	8
6.2	Input belanghebbenden	8
6.3	Huidige situatie en ontwikkelingen omgeving	11
6.4	Exploitatieopzet basisscenario	13
6.5	Exploitatieraming basisscenario	14
6.6	Aanvullende opties	16
7.	**Vergelijking**	**19**
7.1	Actualisatie nieuw zwembad Beuningen	19
7.2	Actualisatie nieuw zwembad Wijchen	20
7.3	Financiële vergelijking	20
8.	**Afwegingskader**	**22**
8.1	Intergemeentelijk of solitair?	22
8.2	Aanvullende opties	22
Bijlage 1	**Ruimtelijk Programma van Eisen**	**i**
Bijlage 2	**Investeringskostenraming basisscenario**	**ii**
Bijlage 3	**Investeringskostenraming aanvullende opties**	**iii**
Bijlage 4	**Trends en ontwikkelingen**	**iv**
Bijlage 5	**Exploitatieraming basisscenario**	**vi**
Bijlage 6	**Investeringskostenraming zwembad Beuningen**	**vii**
Bijlage 7	**Exploitatieraming zwembad Beuningen**	**viii**
Bijlage 8	**Investeringskostenraming zwembad Wijchen**	**ix**
Bijlage 9	**Exploitatieraming zwembad Wijchen**	**x**

1. Situatieschets en vraagstelling

1.1 Aanleiding en opdracht

In opdracht van de gemeenten Beuningen en Wijchen heeft Synarchis onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van een nieuw, gezamenlijk zwembad, dat de twee bestaande zwembaden vervangt.[1] Op basis daarvan hebben de colleges van beide gemeenten besloten om het traject te vervolgen. Het doel daarvan is om de gemeenteraden een principebesluit te kunnen laten nemen.

Kort samengevat betreft het vervolgtraject:

- gesprekken met de huidige verenigingen, de exploitant van De Meerval en de Sportraad Beuningen;
- actualisatie van het Programma van Eisen, de ruimtestaat, de investeringskostenraming, de exploitatieopzet en de exploitatiebegroting;
- uitwerking van een aantal aanvullende opties;
- actualisatie van de vergelijking met de optie van twee solitaire zwembaden;
- een door beide gemeenten zelf uit te voeren locatieonderzoek.

De volgende onderwerpen zijn geen onderdeel van het onderzoek:

- de verdeling van de kosten tussen de twee gemeenten;
- de strategie voor de aanbesteding van de realisatie van het zwembad.

1.2 Participatie

Gedurende het onderzoek zijn diverse belanghebbenden bij het traject betrokken. Daarbij gaat het allereerst om de verenigingen, die in de huidige zwembaden De Plons en De Meerval zwemwater huren. Het betreft:

- BZC Dolfijnen;
- Reumapatiëntenvereniging Nijmegen en omstreken;
- Cadans;
- OSV Maldive ’87;
- de Oost Nederlandse Duikers;
- OWT Pontos;
- ZV Wijchen.

Deze verenigingen zijn in twee bijeenkomsten (één voor de verenigingen van De Plons en één voor de verenigingen van De Meerval) over het onderzoek geïnformeerd. Daarin is met hen ook over het in paragraaf 2.1 vermelde basisscenario, de in paragraaf 2.2 vermelde aanvullende opties, de verdere benodigde dan wel gewenste faciliteiten en het vraagstuk van de locatie (zie hoofdstuk 4) gesproken. Voorafgaande aan de bijeenkomsten hebben zij tevens een korte enquête ingevuld, waarin onder andere is ingegaan op de ontwikkeling van het ledenaantal en het huidige gebruik.

Naast de verenigingen is tijdens het onderzoek met Stichting Sportraad Beuningen gesproken. Hierin is op dezelfde onderwerpen ingegaan als tijdens de bijeenkomsten met verenigingen.

Voorts heeft een gesprek met de huidige exploitant van De Meerval plaatsgevonden. Mede op basis van zijn jarenlange ervaring met de georganiseerde en ongeorganiseerde zwembadbezoekers in Wijchen heeft hij zijn visie op het nieuwe zwembad gegeven.

De reacties van de belanghebbenden zijn onder meer gebruikt om het Programma van Eisen (PvE) en de rapportage te versterken. Daarnaast is hun feedback meer specifiek gebruikt om een zo nauwkeurig mogelijke raming van de maatschappelijke en financiële aspecten van het basisscenario en de aanvullende opties te maken. Hierop wordt in hoofdstuk 6 nader ingegaan.

[1] Zie ‘Onderzoek intergemeentelijk zwembad’ (19 mei 2025).

2. Programma van Eisen

In het in paragraaf 1.1 vermelde onderzoek van Synarchis is een basisscenario voor een intergemeentelijk zwembad bepaald. Daarbij is gezocht naar een goede balans tussen enerzijds het zwemwateraanbod dat nodig is voor het verwachte toekomstige gebruik en anderzijds het feit dat extra zwemwater tot hogere structurele kosten voor de gemeente leidt. Overcapaciteit kost namelijk geld. Vandaar dat naast het basisscenario ook enkele aanvullende opties zijn benoemd.

2.1 Basisscenario

Bijlage 1 bevat het ruimtelijk Programma van Eisen (PvE) voor een intergemeentelijk zwembad conform het basisscenario, dat bestaat uit:

- een wedstrijdbad van 25 x 15,4 meter (zes banen) met een gedeeltelijk beweegbare bodem van 0,00 tot 2,50 meter, een maximale diepte van 2,50 meter en een tribune voor 100 personen;
- een doelgroepenbad van 25 x 12,9 meter (vijf banen) met een volledig beweegbare bodem van 0,00 tot 2,00 meter;
- een recreatiebad van 225 m²;
- een peuter-/kleuterbad van 60 m²;
- een glijbaan;
- een whirlpool;
- een sauna.

Het PvE gaat onder meer in op:

- de basiseisen op het gebied van wet- en regelgeving en duurzaamheid;
- de gespecificeerde ruimtestaat;
- de relaties tussen de diverse ruimten;
- toegankelijkheid en routing;
- de ruimtelijk-functionele eisen per ruimte.

2.2 Aanvullende opties

Op basis van de gesprekken met de belanghebbenden en de twee gemeenten zijn de volgende aanvullende opties benoemd:

- een verbreding van het wedstrijdbad van zes naar acht banen;
- een verdieping van het wedstrijdbad van maximaal 2,50 naar maximaal 3,00 meter, waarbij de gedeeltelijk beweegbare bodem ook van 0,00 tot 3,00 meter kan worden bewogen;
- een uitbreiding van het recreatiebad van 225 m² naar 375 m², met daarbij ook een grotere horecavoorziening en meer thematisering.

Ten opzichte van het basisscenario zorgt elk van deze opties voor een uitbreiding van het voorzieningenaanbod voor één of meerdere gebruikersgroepen.

3. Duurzaamheid

De gemeenten stellen vanuit hun eigen beleid eisen ten aanzien van duurzaamheid. In het PvE (zie bijlage 1) is dit beleid vertaald naar basiseisen ten aanzien van de duurzaamheid. Deze basiseisen hebben betrekking op de volgende duurzaamheidthema's:

- energiebesparing;
- het toepassen van hoogwaardige materialen;
- circulariteit.

Indien voor een intergemeentelijk zwembad wordt gekozen, worden deze eisen in het vervolgtraject met de beide gemeenten uitgewerkt. Hierbij zal tevens de mogelijkheid voor het verzwaren van de eisen worden onderzocht. Daarbij kan worden gedacht aan het verder reduceren van het energieverbruik. In het PvE wordt uitgegaan van een all-electric (gasloos) en bijna energieneutraal gebouw (BENG).

Vooralsnog wordt er niet voor gekozen om van een energieneutraal gebouw (ENG) uit te gaan. Vanwege de grote energievraag voor het verwarmen van het zwembad is het namelijk niet mogelijk om de gevraagde energie volledig op locatie op te wekken.

Naast de duurzaamheidseisen in het PvE is duurzaamheid een belangrijk thema tijdens het ontwikkelproces. Architecten, specialisten en aannemers worden namelijk uitgedaagd om een zwembad te ontwerpen en te bouwen, waarbij – binnen het financiële kader – maximaal invulling aan de duurzaamheidthema's wordt gegeven. Het onderwerp 'duurzaamheid' dient daarom ook zwaar mee te wegen bij de ontwikkeling van het project.

4. Locatie

Een locatieonderzoek is geen onderdeel van dit onderzoek. Dat onderzoek wordt namelijk door de beide gemeenten zelf uitgevoerd. Voor de raming van het aantal bezoeken (zie paragraaf 6.4) is de *exacte* locatie van minder belang. Wel dienen daarvoor enkele uitgangspunten te worden benoemd. Dit zijn:

- het zwembad wordt in het gebied tussen de A73 en de A326 (of daar heel dichtbij) en in de buurt van de N847 gerealiseerd. Dit gebied ligt tussen de kernen Beuningen en Wijchen in, waardoor de afstand beperkt is. Van de A73 naar de A326 over de N847 is de afstand namelijk circa 3 kilometer. Ook vanuit Nijmegen-West is het gebied vrij snel bereikbaar;
- de locatie is goed en veilig bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto. Zonder deze randvoorwaarde zal het aantal bezoeken aanmerkelijk lager zijn. De belanghebbenden bevestigen het belang hiervan (zie paragraaf 6.2).

5. Investeringskosten

Bijlage 2 bevat de investeringskostenraming voor het basisscenario. Bij het opstellen van de raming zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- alle bedragen zijn exclusief btw, tenzij anders is weergegeven;
- de raming is inclusief prijsstijgingen vanaf het moment waarop het besluit tot nieuwbouw wordt genomen tot en met de aanbesteding, de start van de bouw en tijdens de bouw. De doorlooptijd voor het project bedraagt naar verwachting in totaal 35 maanden. Mits er geen vertraging in het proces optreedt, kan het nieuwe zwembad derhalve voor het geraamde bedrag worden gerealiseerd. Eventuele prijsstijgingen tussen het moment waarop dit onderzoek wordt opgeleverd en de besluitvorming zijn dus *niet* in de raming opgenomen[2];
- in de raming is van het in hoofdstuk 3 vermelde duurzaamheidsniveau uitgegaan;
- in de raming is een stelpost opgenomen voor eventueel benodigde tijdelijke maatregelen in verband met de huidige netcongestie;
- de raming is exclusief locatie gebonden kosten (zoals eventuele kosten voor de aanleg van nutsvoorzieningen, de ontsluiting van de locatie en de aankoop van grond), maar inclusief de kosten voor parkeervoorzieningen.

Bijlage 3 toont de *meerkosten* van elk van de verschillende aanvullende opties. Het gaat dus om de extra investeringskosten boven op de investeringskosten van het basisscenario. De bedragen zijn wederom exclusief btw weergegeven.

[2] Puur ter indicatie: op basis van de prijsstijgingen in het recente verleden en prognoses kan hierbij indicatief worden uitgegaan van ongeveer 3% per jaar.

6. Exploitatie

6.1 Exploitatievorm

Beide gemeenten moeten nog een keuze maken ten aanzien van de exploitatievorm. In de huidige situatie wordt De Plons door een commerciële marktpartij (Zwembad De Plons BV) en De Meerval door een gemeentelijke BV (De Meerval Wijchen BV) geëxploiteerd. Bij een keuze voor een commerciële marktpartij dient de exploitatie te worden aanbesteed, hetgeen doorgaans tot financieel 'scherpe' inschrijvingen leidt. Bij een keuze voor een gemeentelijke BV is geen aanbesteding nodig en kan – mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan – voor quasi-inbesteding worden gekozen. Daarbij wordt de exploitatie 1-op-1 aan een partij gegund. Dat zou De Meerval Wijchen BV kunnen zijn. Bij quasi-inbesteding bestaat geen concurrentie, waardoor de inschrijving doorgaans financieel minder scherp (lees: duurder) is dan bij een aanbesteding. Daarmee is niet gezegd dat dit in het specifieke geval van een intergemeentelijk zwembad voor Beuningen en Wijchen ook per definitie het geval is.

In overleg met beide gemeenten is, net als in het eerdere rapport van Synarchis, vooralsnog van exploitatie door een commerciële marktpartij uitgegaan.[3]

6.2 Input belanghebbenden

6.2.1 Verenigingen De Plons

De verenigingen gebruiken het huidige zwembad in totaal gedurende circa 19 uur per week, maar een deel van hen heeft behoefte aan één of meer extra uren. In de afgelopen jaren is het aantal leden van de meeste verenigingen gestegen. Voor de komende vijf jaren verwachten vier van de vijf verenigingen een verdere toename van het aantal leden, mits het mogelijk is om het aantal uren waarop zwemwater wordt gehuurd uit te breiden. Gezien de verwachte bevolkingsgroei (zie 6.3.3) is een stijging van het aantal leden inderdaad mogelijk, al moet worden bedacht dat op basis daarvan niet meteen op een *substantiële* toename van het aantal leden en vooral van het aantal uren moet worden gerekend. Van de vijf verenigingen is er slechts één (BZC Dolfijnen), waarbij een meerderheid van de leden binnen de gemeente Beuningen woonachtig is. Dat betekent dat de andere verenigingen deels een meer regionale functie hebben.

Wat betreft het voorzieningenaanbod van een intergemeentelijk zwembad geldt voor het in paragraaf 2.1 beschreven basisscenario het volgende:

- wedstrijdbad: een 25-meterbad is voor vrijwel alle verenigingen noodzakelijk voor het uitvoeren van hun activiteiten. Behoudens de Reumapatiëntenverenigingen gebruiken ze namelijk allemaal het huidige wedstrijdbad van De Plons. Daarbij zijn de zes banen voldoende voor de activiteiten van de verenigingen, te meer daar het wedstrijdbad van De Plons over vier banen beschikt. Sommige verenigingen hebben puur voor hun eigen activiteiten aan vier banen voldoende en willen liever geen zes banen huren. De drie verenigingen die zich met duiken, onderwatersport en/of synchroonzwemmen bezighouden hebben aangegeven, dat de maximale diepte van 2,50 meter in het basisscenario niet diep genoeg is voor een optimale uitvoering van hun activiteiten. Tot slot vragen de meeste verenigingen zich af, of de zes banen voldoende zijn om het gebruik van alle verenigingen (uit De Plons en De Meerval) onder te brengen;
- doelgroepenbad: in de huidige situatie wordt dit bad door alle verenigingen gebruikt. Wat hen betreft is het dan ook een noodzakelijke voorziening voor een nieuw zwembad. In het bad vinden namelijk activiteiten plaats, die warmer water vragen dan in een wedstrijdbad aanwezig is. Het beoogde bad is meer dan groot genoeg voor de activiteiten van de verenigingen;
- recreatiebad: dit bad zal niet door de verenigingen worden gebruikt, maar zorgt wel voor meer recreatieve zwemmers dan in een bad zonder recreatiebad, waardoor meer potentiële leden met het aanbod van de verenigingen in contact kunnen worden gebracht;
- peuter-/kleuterbad: dit bad heeft voor de verenigingen geen specifieke meerwaarde;
- glijbaan: in de huidige situatie maken sommige verenigingen ook gebruik van de glijbaan, hoewel het niet noodzakelijk is voor hun activiteiten;
- whirlpool: voor de Reumapatiëntenvereniging is dit een noodzakelijke voorziening, omdat dit voor haar leden een duidelijke meerwaarde biedt. Sommige andere verenigingen maken er ook gebruik van, maar voor hen is niet noodzakelijk voor hun activiteiten;

[3] Zie 'Onderzoek intergemeentelijk zwembad' (19 mei 2025).

- sauna: voor de leden van de Reumapatiëntenvereniging heeft dit een noodzakelijke voorziening met een duidelijke meerwaarde, maar voor de overige verenigingen is dat niet het geval.

Ten aanzien van de aanvullende opties is het beeld als volgt:

- twee extra banen in het wedstrijdbad: hoewel geen van de verenigingen deze optie puur voor de eigen activiteiten als noodzakelijk beschouwt, zien meerdere verenigingen er wel meerwaarde in. Die meerwaarde bestaat enerzijds uit de verwachting, dat daarmee de activiteiten van alle verenigingen uit De Plons en De Meerval beter in het wedstrijdbad zullen 'passen'. Anderzijds zorgt het voor BZC Dolfijnen voor meer capaciteit bij trainingen, waardoor het aantal deelnemers per uur kan worden uitgebreid en er bij groei van de vereniging geen extra uren hoeven te worden gehuurd. Daarnaast krijgt het bad daarmee voor zwemwedstrijden en synchroonzwemwedstrijden de afmetingen van een B-accommodatie in plaats van een C-accommodatie.[4] Voor de verenigingen biedt dat laatste op zichzelf overigens geen meerwaarde;
- een verdieping van het wedstrijdbad naar 3,00 meter: zoals zojuist is aangegeven, is dit voor OSV Maldive '87, Cadans en de Oost Nederlandse Duikers een grote wens, omdat zij daarmee hun activiteiten beter kunnen uitvoeren. Zwemmers kunnen dan beter boven en onder elkaar langs zwemmen en voor sommige oefeningen en lessen is volgens de verenigingen (in een gedeelte van het bad) een diepte van 3,00 meter nodig. Volgens de richtlijn voor synchroonzwemmen is voor een C-accommodatie een diepte van minstens 2,50 meter nodig. Dat geldt ook voor een B-accommodatie, hoewel daarbij wel een voorkeur voor een diepte van minstens 3,00 meter geldt;
- een uitbreiding van het recreatiebad naar 375 m²: dit vergroot de regiofunctie van het bad en daarmee de 'zichtbaarheid' van (de activiteiten van) de verenigingen, maar verder heeft dit voor hen geen meerwaarde.

De verenigingen hebben voorts nog enkele aandachtspunten en wensen benoemd, zoals de aanwezigheid van een horecavoorziening, voldoende bergruimte, voldoende toiletten, een vergader- en lesruimte, geluidsvoorzieningen onder water, communicatiesets voor onder water, een tillift, een goede logistieke indeling (routing) van het bad en goede zichtlijnen in het bad.

Met betrekking tot de locatie geven de verenigingen aan, dat een goede bereikbaarheid cruciaal is. Dat betekent onder meer dat er veilige en goed verlichte fietspaden moeten zijn en dat het bad per openbaar vervoer kan worden bereikt. Voor BZC Dolfijnen is het van belang dat het bad niet te ver van Beuningen af komt te liggen, want het overgrote deel van haar leden woont in de gemeente Beuningen, is niet volwassen en komt op de fiets naar het zwembad. Een locatie die te ver weg ligt, leidt volgens de vereniging tot het stoppen van een aanzienlijk deel van de leden. Voor de andere verenigingen geldt dit veel minder sterk. Doordat een groot deel van hun leden niet in de gemeente Beuningen woont, is de *precieze* locatie voor hen nauwelijks van belang. Één vereniging verwacht zelfs meer leden te krijgen, op het moment dat een intergemeentelijk zwembad dichterbij Wijchen komt te liggen dan De Plons.

Overigens zien alle verenigingen meerwaarde in een intergemeentelijk zwembad. Of zoals één van hen het formuleerde: als beide gemeenten elk hun eigen nieuwe zwembad bouwen, is het twee keer 'net niet'. Met een intergemeentelijk zwembad is het één keer 'goed'.

Tot slot geven alle verenigingen aan, dat het van belang is dat er zo snel mogelijk keuzes worden gemaakt over de toekomst van het zwemmen in Beuningen. De onderhoudstoestand van De Plons is volgens hen zodanig, dat er dringend behoefte bestaat aan nieuwbouw.

6.2.2 Verenigingen De Meerval

De twee verenigingen gebruiken het huidige zwembad in totaal gedurende circa 19 uur per week. In de afgelopen jaren is het aantal leden vrijwel stabiel gebleven, dan wel licht gestegen. Voor de komende vijf jaren verwacht de ene vereniging een gelijkblijvend of licht toenemend ledenaantal en de andere vereniging een stijging. Met het oog op de verwachte bevolkingsgroei (zie 6.3.3) is dan een reële verwachting, al moet worden bedacht dat op basis daarvan niet meteen op een *substantiële* toename van het aantal leden en vooral van het aantal uren moet worden gerekend. De meerderheid van de leden van beide verenigingen woont in de gemeente Wijchen.

[4] In een C-accommodatie mogen regionale wedstrijden zwemmen en synchroonzwemmen worden gehouden, terwijl een B-accommodatie ook voor nationale wedstrijden geschikt is (bron: KNZB Handboek Zwembaden, januari 2025).

Wat betreft het voorzieningenaanbod van een intergemeentelijk zwembad geldt voor het in paragraaf 2.1 beschreven basisscenario het volgende:

- wedstrijdbad: een 25-meterbad is voor beide verenigingen noodzakelijk voor het uitvoeren van hun activiteiten. Ze maken immers nu ook gebruik van het wedstrijdbad van De Meerval. De zes banen zijn voldoende voor de twee verenigingen, al vragen ze zich wel af of het bad daarmee ook groot genoeg is om het gebruik van alle verenigingen van De Meerval en De Plons onder te brengen. De gedeeltelijk beweegbare bodem in het wedstrijdbad heeft een meerwaarde voor de activiteiten van met name de jongere leden;
- doelgroepenbad: dit bad biedt geen specifieke meerwaarde voor de verenigingen, want zij gebruiken het wedstrijdbad. In de huidige situatie is er in De Meerval ook geen doelgroepenbad aanwezig;
- recreatiebad: dit bad zal niet door de verenigingen worden gebruikt, zoals dat in de bestaande situatie ook niet gebeurt;
- peuter-/kleuterbad: dit bad heeft voor de verenigingen geen specifieke meerwaarde;
- glijbaan, whirlpool en sauna: deze voorzieningen hebben voor de verenigingen geen specifieke meerwaarde.

Ten aanzien van de aanvullende opties is het beeld als volgt:

- twee extra banen in wedstrijdbad: hoewel geen van beide verenigingen deze optie puur voor de eigen activiteiten als noodzakelijk beschouwt, zien zij wel meerwaarde in een breder wedstrijdbad. Die meerwaarde bestaat voornamelijk uit de verwachting, dat daarmee de activiteiten van alle verenigingen uit De Meerval en De Plons beter in het wedstrijdbad zullen ‘passen’. Het feit dat het bad daarmee voor zwemwedstrijden en synchroonzwemwedstrijden de afmetingen van een B-accommodatie in plaats van een C-accommodatie krijgt, biedt op zichzelf geen meerwaarde voor de verenigingen;
- een verdieping van het wedstrijdbad naar 3,00 meter: volgens OWT Pontos is dit problematisch voor het onderwaterhockey, want zij acht daarvoor een diepte van maximaal 2,50 meter ideaal. Hier ‘botsen’ de wensen van OSV Maldive ’87, Cadans en de Oost Nederlandse Duikers dus met die van OWT Pontos. Volgens de richtlijn is voor onderwaterhockey een speelveld met een lengte van 21 tot 25 meter en een breedte van 12 tot 15 meter nodig. De minimale oppervlakte van het speelveld is 300 m². Dit past derhalve in het wedstrijdbad. Qua diepte geldt een minimum van 1,80 en een maximum van 3,60 meter. De bodem hoeft niet per definitie helemaal plat te zijn, want een lichte helling (maximaal 5%) is ook toegestaan en niet ongebruikelijk. Een wedstrijdbad dat overal 3,00 meter diep is (al dan niet met een beweegbare bodem), voldoet aan deze richtlijnen. OWT Pontos heeft echter aangegeven, dat onderwaterhockey in haar beleving niet goed op die diepte kan worden gespeeld;
- een uitbreiding van het recreatiebad naar 375 m²: dit heeft geen meerwaarde voor de verenigingen.

De verenigingen hebben voorts nog enkele aandachtspunten en wensen benoemd, zoals de aanwezigheid van een horecavoorziening ter hoogte van het wedstrijdbad en de tribune, voldoende bergruimte, een multifunctionele ruimte, voldoende perronruimte en de mogelijkheid om de verschillende baden fysiek en qua zicht en geluid van elkaar te scheiden.

Net als de verenigingen die nu van De Plons gebruikmaken, achten de verenigingen van De Meerval een goede bereikbaarheid van een intergemeentelijk zwembad van groot van belang. Zonder veilige fietsroutes en goed openbaar vervoer voorzien zij een verlies van leden. Dat geldt sterker, naar mate het bad verder van Wijchen vandaan komt te liggen.

6.2.3 Stichting Sportraad Beuningen

De Sportraad is positief over de mogelijkheden van een intergemeentelijk zwembad. Daarbij geldt het basisscenario als uitgangspunt, waarbij zij zich afvraagt of het wedstrijdbad qua inroostering voldoende ruimte biedt voor alle verenigingen van de twee huidige zwembaden, mede in combinatie met de activiteiten voor individuele zwemmers. In dat licht ziet zij meerwaarde in de aanvullende optie van een wedstrijdbad met acht in plaats van zes banen. Ook biedt dat in haar ogen meer mogelijkheden voor toernooien.

De Sportraad vindt het van belang dat de twee andere aanvullende opties (een dieper wedstrijdbad en een groter recreatiebad) in dit onderzoek worden uitgewerkt, maar heeft zelf vooralsnog geen voorkeur ten aanzien van die twee opties.

Tot slot geeft de Sportraad aan, dat het erg belangrijk is dat een intergemeentelijk zwembad goed en veilig bereikbaar is.

6.2.4 De Meerval Wijchen BV

De huidige exploitant van De Meerval betwijfelt of het in paragraaf 2.1 beschreven basisscenario voldoende zwemwater biedt om aan de behoefte te kunnen voldoen. Wat betreft het wedstrijdbad denkt de exploitant dat zes banen niet voldoende zijn om alle verenigingen op een 'normale' tijd in te roosteren. Door dat bad conform de aanvullende optie met twee banen uit te breiden ontstaat meer capaciteit per uur. Daardoor kunnen verenigingen in dezelfde tijd meer leden laten zwemmen en op sommige momenten ook naast elkaar (of naast een activiteit van de exploitant, zoals banen zwemmen) het bad gebruiken.

De huidige exploitant ziet ook meerwaarde in de aanvullende optie van het verdiepen van het wedstrijdbad van 2,50 naar 3,00 meter. Hierdoor ontstaan volgens hem vooral voor synchroonzwemmen meer mogelijkheden. Een diepte van 3,00 meter is voor een C-accommodatie voor die sport weliswaar niet verplicht, maar voor het gebruik van het bad door Cadans (uit De Plons) biedt het wel meer mogelijkheden. Dat geldt overigens ook voor de duiksport.

Het doelgroepenbad is volgens de huidige exploitant prima geschikt voor doelgroepactiviteiten, zwemlessen, een deel van de verenigingsactiviteiten en banen zwemmen. In een ideale situatie heeft het bad volgens hem echter zes in plaats van vijf banen, want daarmee ontstaat er meer capaciteit voor de zojuist vermelde activiteiten en voor grotere speelelementen in het bad tijdens het recreatief zwemmen.

Het recreatiebad in het basisscenario is volgens de huidige exploitant aan de kleine kant. Hij ziet mogelijkheden in de uitbreiding van het bad naar 375 m² (conform de aanvullende optie), in combinatie met thematisering, een grotere horecavoorziening, een glijbaan en speelelementen in de verschillende baden tijdens het recreatief zwemmen. Hiermee krijgt het bad in zijn beleving een bredere regionale functie dan nu in De Meerval al het geval is.

Voorts vraagt de huidige exploitant van De Meerval aandacht voor het belang van voldoende nevenruimten, zoals vergaderruimten en bergingen voor de exploitant en de verenigingen. Tot slot denkt hij dat de toename van de gemiddelde reisafstand voor bezoekers van het intergemeentelijke zwembad een negatieve invloed op de bezoekersaantallen zal hebben, doordat voor een deel van de inwoners van Wijchen één of meerdere andere baden in de omgeving (met name het bad in Grave) mogelijk dichterbij komen te liggen. Dit geldt in zijn ogen vooral, op het moment dat er niet voor de aanvullende opties wordt gekozen.

6.3 Huidige situatie en ontwikkelingen omgeving

Het te verwachten aantal bezoeken van een nieuw zwembad kan mede aan de hand van het huidige bezoek en diverse ontwikkelingen in de omgeving worden geraamd.

6.3.1 Bezoek De Plons en De Meerval

De volgende tabel toont het aantal bezoeken van beide zwembaden in 2024.

bezoek 2024	De Plons	De Meerval
recreatief zwemmen	10.600	59.886
banen zwemmen		11.604
les zwemmen	42.900	18.890
doelgroepen	10.800	12.891
verenigingen/verhuur	13.200	22.104
totaal	**77.500**	**125.375**

tabel 6.1: aantal bezoeken zwembaden 2024[5]

[5] De bezoekcijfers van De Plons zijn niet de *exacte* bezoekcijfers. De exploitant heeft namelijk verkoopcijfers ter beschikking gesteld en maakt zelf geen schatting van het verenigingsbezoek. Vandaar dat de bezoekcijfers op basis van de beschikbare informatie zijn geraamd.

6.3.2 Concurrentie

Voor een concurrentieanalyse wordt verwezen naar het eerder door Synarchis uitgevoerde onderzoek.[6] Hier wordt alleen op enkele ontwikkelingen in de omgeving ingegaan. In omliggende gemeenten zijn recent namelijk concrete besluiten over de toekomst van de zwembaden genomen.

Gemeente Nijmegen

In Nijmegen wordt naar verwachting begin 2028 een nieuw zwembad geopend. Gelijktijdig worden zwembad Dukenburg en Sportfondsenbad Nijmegen-West gesloten. De beoogde locatie voor het nieuwe zwembad is de Jan Massinkhal in het Winkelsteeg-gebied, dat in de komende jaren wordt ontwikkeld. Qua reistijd maakt dit voor inwoners van de gemeenten Beuningen en Wijchen weinig verschil ten opzichte van de huidige situatie. Wel zal bij het nieuwe bad sprake zijn van betaald parkeren, hetgeen in Beuningen en Wijchen niet het geval is. Dit heeft een licht positieve invloed op het bezoekpotentieel van een intergemeentelijk zwembad in Beuningen/Wijchen.

Het nieuwe Nijmeegse zwembad biedt een overdekt zwemwateroppervlak, dat vergelijkbaar is met dat in de twee baden die het zal vervangen. Ook zal er wederom een 50-meter wedstrijdbad aanwezig zijn, dat wat groter is dan het bestaande 50-meterbad. Daar staat tegenover dat het nieuwe zwembad geen specifiek recreatiebad en buitenbad meer zal hebben, zoals die nu nog wel in het Sportfondsenbad Nijmegen-West aanwezig zijn. Ook neemt het aantal doelgroepen-/instructiebaden af. Deze ontwikkeling kan een positieve invloed op het recreatieve bezoekpotentieel van een intergemeentelijk zwembad in Beuningen/Wijchen hebben.

Gemeente Overbetuwe

In Elst wordt een nieuw zwembad gebouwd, dat het bestaande bad vervangt. Het zwemwateraanbod wordt daarmee vergroot, want het 25-meter wedstrijdbad wordt verbreed van 10 meter (vier banen) naar 15,4 meter (zes banen) en krijgt een tribune, het doelgroepenbad wordt vergroot van 100 m² naar 150 m² en krijgt een volledig beweegbare bodem in plaats van een aflopende bodem en er komt een peuterbad van 40 m². Hoewel het zwemwateraanbod wordt vergroot, heeft dit door de relatief grote afstand tussen Beuningen/Wijchen en Elst niet of nauwelijks invloed op het bezoekpotentieel van een intergemeentelijk zwembad in Beuningen/Wijchen. Overigens is de bouw op het moment van schrijven nog niet gestart in verband met gerechtelijke procedures.

De gemeente heeft tevens besloten tot nieuwbouw van een zwembad in Zetten, dat het bestaande bad vervangt. Het is nog onduidelijk wanneer dit bad wordt gebouwd. Het betreft een 25-meterbad en dat heeft het huidige zwembad ook. Dit heeft dus niet of nauwelijks invloed op het bezoekpotentieel van een intergemeentelijk zwembad in Beuningen/Wijchen.

Gemeente Oss

In Oss start naar verwachting in 2026 de bouw van een nieuw zwembad, dat het huidige Golfbad gaat vervangen. Hoewel het doelgroepenbad wat groter wordt, het wedstrijdbad wordt verbreed van 15,4 meter (zes banen) naar 21 meter (acht banen) en ook het tweede 25-meterbad een baan extra krijgt (zes in plaats van vijf), verandert er in grote lijnen weinig ten opzichte van de bestaande situatie. Het blijft een relatief grootschalig zwembad, dat een hoge attractiewaarde voor recreatieve zwemmers blijft houden. De invloed op het bezoekpotentieel van een intergemeentelijk zwembad in Beuningen/Wijchen blijft dus vergelijkbaar.

6.3.3 Demografische ontwikkelingen

De volgende tabel toont de demografische prognose voor de gemeenten Beuningen en Wijchen samen voor de periode 2025 – 2050. Daaruit blijkt dat het aantal inwoners in 2050 naar verwachting circa 5% hoger is dan in 2025. Ook wordt duidelijk dat deze groei vooral in de groep tot 15 jaar en de groep vanaf 75 jaar wordt verwacht. De groep van 15 tot 30 jaar wordt daarentegen kleiner en de overige leeftijdsgroepen laten een divers beeld zien: ze nemen eerst in omvang af om daarna weer te groeien, of juist omgekeerd. Vergeleken met 2025 is alleen de groep van 30 tot 45 jaar in 2050 (iets) groter, want de groepen van 45 tot 65 en van 65 tot 75 jaar zijn in dat jaar kleiner in aantal dan in 2025.

[6] Zie ‘Onderzoek intergemeentelijk zwembad’ (19 mei 2025).

De demografische ontwikkelingen hebben een licht positieve invloed op de behoefte aan recreatief zwemmen, les zwemmen en verenigingszwemmen, maar een lichte negatieve invloed op de behoefte aan banen zwemmen en doelgroepactiviteiten.

jaar	2025	2030	2035	2040	2045	2050
totaal	**68.100**	**69.750**	**70.600**	**71.070**	**71.370**	**71.210**
0 tot 15 jaar	9.950	10.110	10.490	10.930	11.300	11.080
15 tot 30 jaar	10.860	10.640	9.820	9.550	9.490	9.740
30 tot 45 jaar	11.800	12.780	13.440	13.180	12.750	11.990
45 tot 65 jaar	19.570	18.230	17.100	16.960	17.730	18.610
65 tot 75 jaar	8.820	9.610	9.950	9.390	8.000	7.450
75 jaar of ouder	7.100	8.380	9.800	11.060	12.100	12.340

tabel 6.2: demografische prognose 2025 – 2050 (bron: ABF Research, Primos-prognose 2024)

Deze prognoses bevatten nog niet de complete woningbouwambities van beide gemeenten. De gemeente Beuningen heeft een ambitie van circa 2.200 woningen in de periode tot 2035, die vooral in Ewijk Zuid en West en in mindere mate in Winssen Zuid moeten worden gebouwd. Een zeer beperkt deel van deze woningen is al (zo goed als) zeker. Vandaar dat het niet realistisch is om in dit onderzoek van 2.200 extra woningen uit te gaan. Op basis van de beschikbare informatie wordt daarom van ongeveer de helft uitgegaan. In de gemeente Wijchen is een ambitie van ruim 3.000 woningen in de periode tot 2035, die vooral in Wijchen West moeten worden gebouwd. Een deel van deze woningen is al (zo goed als) zeker. Op basis van de beschikbare informatie wordt van een groei met circa 2.000 woningen uitgegaan.

Voor de verhouding tussen vraag (bezoek) en aanbod (zwemwater) maakt de *exacte* groei overigens weinig uit. Hoewel het in procentuele zin wellicht om flinke verschillen gaat, is dat in absolute zin namelijk niet het geval. Het basisscenario biedt voldoende ruimte voor een groei met 6.000 woningen.

6.3.4 Trends en ontwikkelingen

Bijlage 4 bevat een overzicht van diverse trends en ontwikkelingen op het gebied van maatschappij en sport in het algemeen en zwemmen in het bijzonder. Deze veranderingen hebben invloed op de toekomstige behoefte aan zwemactiviteiten en zwemwater.

6.4 Exploitatieopzet basisscenario

6.4.1 Bezoek en gebruik

Op basis van de input van de belanghebbenden (zie paragraaf 6.2), de huidige situatie en de ontwikkelingen in de omgeving (zie paragraaf 6.3) en het voorzieningenaanbod van het nieuwe zwembad (zie paragraaf 2.1) is het aantal bezoeken c.q. het gebruik in het basisscenario in de volgende tabel voor de eerste vijf jaar geraamd. Er is voor meerdere jaren gekozen, omdat de ervaring leert dat het enkele jaren duurt voordat een nieuw zwembad haar ‘plek’ heeft gevonden. Na vijf jaar wordt geen grote verandering van het bezoek meer verwacht.

	jaar 1	jaar 2	jaar 3	jaar 4	jaar 5
recreatief zwemmen	61.000	62.000	62.000	63.000	63.000
banen zwemmen	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
les zwemmen	63.000	63.000	64.000	65.000	66.000
doelgroepen	23.000	23.000	23.000	23.000	24.000
verenigingen/verhuur	32.000	32.000	32.000	32.000	33.000
totaal	**199.000**	**200.000**	**201.000**	**203.000**	**206.000**

tabel 6.3: bezoekraming intergemeentelijk zwembad

Hiermee ligt de bezetting (het gemiddelde aantal bezoeken per vierkante meter zwemwater per jaar) vanaf jaar 5 op 221 en dat is vrijwel gelijk aan het landelijke benchmarkcijfer voor overdekte zwembaden van 225. Dat betekent dat de verhouding tussen zwemwater en bezoekersaantal prima in orde is, maar ook dat er nog ruimte is voor extra bezoek, bijvoorbeeld op het moment dat het aantal inwoners van de gemeenten sneller groeit dan nu is voorzien (zie paragraaf 6.3.3).

6.4.2 Activiteitenaanbod

In het nieuwe zwembad komen op hoofdlijnen dezelfde soorten activiteiten terug als in de huidige zwembaden. Dat betekent diverse vormen van recreatief zwemmen (zoals vrij zwemmen, banen zwemmen en dameszwemmen), les zwemmen (onder meer voor kinderen en voor volwassenen), doelgroepactiviteiten (zoals aquasporten, meer bewegen voor ouderen en baby-/peuterzwemmen) en verenigingsactiviteiten.

Het is gebruikelijk om als gemeente(n) niet exact aan de exploitant voor te schrijven hoe het openstellingsrooster eruit moet zien. Meestal wordt wel het rooster van de verenigingen verplicht meegegeven, maar worden er ten aanzien van de overige activiteiten vooral kaders bepaald, waarbinnen de exploitant de vrijheid heeft om het aanbod optimaal op de behoefte af te stemmen. Doordat het gebruik van twee bestaande zwembaden in één nieuw, groter zwembad wordt samengevoegd, is het onvermijdelijk dat het nieuwe rooster geen *exacte* kopie van de bestaande roosters zal zijn. Vanzelfsprekend zullen de activiteiten wel op logische/passende tijden plaatsvinden.

6.4.3 Tarievenstructuur

Met het oog op het voorzieningenaanbod is het passend om qua tarieven aan te sluiten bij het gemiddelde van de huidige tarieven van De Meerval en De Plons. Dat geldt niet voor het recreatief zwemmen, want met de aanwezigheid van onder meer een recreatiebad is het daarvoor passend om bij de huidige tarieven van De Meerval aan te sluiten. De Plons beschikt immers niet over een recreatiebad.

Het is gebruikelijk dat de gemeente de tarieven van de verenigingsactiviteiten vaststelt en daarnaast enige ruimte geeft om de tarieven van de overige activiteiten door de exploitant op een marktconform niveau te laten bepalen. Hier kunnen nadere keuzes in worden gemaakt. De precieze tarievenstructuur – wordt er gebruikgemaakt van 10- of 12-badenkaarten, maandkaarten en/of abonnementen – is aan de exploitant. Die heeft daarmee de mogelijkheid om die structuur zo goed mogelijk op de behoefte af te stemmen.

6.4.4 Personele inzet

Op basis van het bezoek en het activiteitenaanbod is voor het nieuwe zwembad per functie het aantal benodigde fte's berekend (zie de volgende tabel). Daarbij gelden als uitgangspunten: een efficiënte openstelling (dus een goede verhouding tussen het aantal uren van een bepaalde activiteit en het verwachte bezoek), gedeeltelijke sleutelverhuur, een gecombineerde inzet in de horeca en de receptie, eigen inzet voor schoonmaak en exploitatie van de horeca door de exploitant van het zwembad. Uiteraard kan de exploitant zelf besluiten om bepaalde taken anders te verdelen, mede aan de hand van de functies van het personeel van de twee huidige zwembaden, voor zover dat op basis van 'overgang van onderneming' door de exploitant van het nieuwe zwembad dient te worden overgenomen.

functie	fte's
locatiemanager	1,00
hoofd zwemzaken	1,00
toezicht	5,00
instructie	4,64
administratie	0,75
receptie/horeca	4,56
TD	1,00
schoonmaak	1,67
totaal	**19,63**

tabel 6.4: raming personele formatie

6.5 Exploitatieraming basisscenario

Zoals 6.4.1 is aangegeven, kan het enkele jaren duren voordat een nieuw zwembad haar plek heeft gevonden. Vandaar dat bijlage 5 de exploitatieraming voor de eerste vijf jaar van de exploitatie bevat, waarvan de volgende tabel een korte samenvatting geeft.

intergemeentelijk zwembad basisscenario	jaar 1	jaar 2	jaar 3	jaar 4	jaar 5
totaal exploitatiebaten	1.929.000	1.937.000	1.952.000	1.974.000	2.002.000
totaal exploitatielasten	1.981.000	1.960.000	1.962.000	1.967.000	1.974.000
exploitatieresultaat	*-52.000*	*-23.000*	*-10.000*	*7.000*	*28.000*
groot onderhoud	394.000	394.000	394.000	394.000	394.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	1.265.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-1.711.000**	**-1.682.000**	**-1.669.000**	**-1.652.000**	**-1.631.000**

tabel 6.5: samenvatting exploitatieraming

6.5.1 Algemeen

Bij de raming gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- alle bedragen zijn prijspeil oktober 2025 en exclusief btw, tenzij anders wordt vermeld;
- er is sprake van een btw-belaste exploitatie door de exploitant en een btw-belaste verhuur van de accommodatie door de gemeente aan de exploitant.[7]

6.5.2 Exploitatiebaten

Voor de exploitatiebaten gelden de volgende uitgangspunten:

- het bezoek is conform de raming in 6.4.1;
- de gemiddelde omzet per bezoek c.q. per uur is op de huidige tarieven van De Plons en De Meerval gebaseerd (zie 6.4.3). Specifiek voor verenigingen/verhuur is uitgegaan van de huidige tarieven, die zijn omgerekend naar een tarief per baan. In de huidige situatie betalen verenigingen/huurders *per baan* in De Plons namelijk bijna hetzelfde tarief als in De Meerval;
- de horecaomzet is gebaseerd op een gemiddelde omzet per bezoek, zoals die in soortgelijke zwembaden met een vergelijkbaar horeca-aanbod wordt gerealiseerd. Of de horeca van een nieuw zwembad door de exploitant van het zwembad of door een externe partij moet worden geëxploiteerd, is een discussie die losstaat van het onderwerp van dit onderzoek. Hier is aangenomen dat de exploitant ook de horeca exploiteert.

6.5.3 Exploitatielasten

Voor de exploitatielasten gelden de volgende uitgangspunten:

- de personele inzet is zoals in 6.4.4 is weergegeven;
- de personeelskosten zijn gebaseerd op de gebruikelijke inschaling van de diverse functies conform de cao Zwembaden en een gemiddeld periodiek binnen elke schaal. Dat kan afwijken van de precieze situatie in De Plons en De Meerval;
- de energielasten zijn gebaseerd op de in hoofdstuk 3 vermelde uitgangspunten ten aanzien van duurzaamheid;
- de kosten van dagelijks onderhoud zijn op een percentage van de bouwkosten gebaseerd en betreffen de gemiddelde kosten over een langjarige periode;
- de verdere lasten zijn op benchmarkcijfers van soortgelijke, nieuwe zwembaden gebaseerd.

6.5.4 Resultaat

Naast het saldo van baten en lasten voor de exploitant (het exploitatieresultaat) zijn er de kosten van groot onderhoud en de kapitaallasten. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- de kosten van groot onderhoud zijn op een percentage van de bouwkosten gebaseerd en betreffen de gemiddelde kosten over een langjarige periode;
- de kapitaallasten zijn op het gemeentelijke afschrijvingsbeleid gehanteerd, namelijk:
  - er is sprake van lineaire afschrijving van de investering. Om die reden zijn de *gemiddelde* jaarlasten weergeven. Bij lineaire afschrijving nemen de jaarlasten immers elk jaar af, waardoor de kosten in het eerste jaar geen goed beeld geven van de lasten gedurende de volledige afschrijvingstermijn;
  - de rente is 2,5%;
  - de afschrijvingstermijnen van de investering zijn als volgt:
    - bouwkundig: 40 jaar;
    - installaties: 20 jaar;
    - inventaris: 10 jaar.

[7] Mocht in de praktijk blijken dat btw-belaste exploitatie en/of verhuur niet volledig mogelijk is, dan is het uitgangspunt dat eventuele btw-nadelen volledig kunnen worden gecompenseerd.

6.6 Aanvullende opties

6.6.1 Bezoek en gebruik

In paragraaf 2.2 zijn de verschillende aanvullende opties beschreven. Zij hebben elk invloed op de bezoekcijfers van het zwembad. De volgende tabel toont de bezoekraming per optie, die op dezelfde wijze als bij het basisscenario is opgesteld. De raming betreft het *extra* aantal bezoeken in vergelijking met het basisscenario.

meerbezoek	breder wedstrijdbad	dieper wedstrijdbad	groter recreatiebad
recreatief zwemmen	1.000	0	13.000
banen zwemmen	2.000	0	0
les zwemmen	1.000	0	0
doelgroepen	1.000	0	0
verenigingen/verhuur	4.000	0	0
totaal	**9.000**	**0**	**13.000**

tabel 6.6: raming meerbezoek aanvullende opties

Breder wedstrijdbad

Het verbreden van het wedstrijdbad van zes naar acht banen zorgt in de eerste plaats voor een uitbreiding van de zwemwatercapaciteit voor banen zwemmen, vrij zwemmen, les zwemmen en verenigingszwemmen. Dat maakt het ook eenvoudiger om desgewenst verschillende activiteiten naast elkaar aan te bieden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan banen zwemmen naast les zwemmen, of banen zwemmen naast verenigingszwemmen. Ook kunnen er twee verenigingen gelijktijdig gebruikmaken van het bad, op het moment dat zij elk bijvoorbeeld ‘slechts’ vier banen nodig hebben.

Daarnaast zorgt het toevoegen van twee banen ervoor, dat het inroosteren van het huidige verenigingsgebruik van De Plons en De Meerval in het intergemeentelijke zwembad eenvoudiger zal zijn. Er zullen minder compromissen hoeven te worden gesloten, daar waar het gaat om de dag en/of tijd waarop een vereniging in het bad terechtkan. Tevens biedt het voor de verenigingen meer mogelijkheden om binnen de bestaande uren te groeien, doordat zij per uur meer leden in het bad ‘kwijt kunnen’.

Tot slot maakt de uitbreiding het bad qua afmetingen geschikt voor door de KNZB georganiseerde nationale zwemwedstrijden (B-accommodatie) in plaats van alleen regionale zwemwedstrijden (C-accommodatie). Datzelfde geldt voor synchroonzwemwedstrijden.[8] Voor de verenigingen biedt een B-accommodatie overigens geen meerwaarde. Bovendien is er nu en in de toekomst in Nijmegen al een dergelijke accommodatie aanwezig.

Hoewel het verbreden van het wedstrijdbad extra mogelijkheden biedt, is het vanuit het oogpunt van de benodigde capaciteit niet noodzakelijk, want:

- een deel van de activiteiten die in de huidige situatie van De Plons en De Meerval nog in het wedstrijdbad plaatsvinden, worden in het intergemeentelijke zwembad naar het doelgroepenbad verplaatst. In het basisscenario is namelijk gekozen voor een doelgroepenbad, dat groter is dan de twee doelgroepenbaden die in de solitaire zwembaden voor Beuningen en Wijchen zijn voorzien samen. Hiermee ontstaat er meer ruimte voor doelgroepactiviteiten. Die activiteiten vinden in de huidige situatie deels nog in het wedstrijdbad en (in Wijchen) het recreatiebad plaats. Daarnaast biedt een doelgroepenbad met een lengte van 25 meter de mogelijkheid om banen zwemmen in warmer water dan in het wedstrijdbad aan te bieden, waardoor een deel van het banen zwemmen dus ook niet meer in het wedstrijdbad plaatsvindt. Tevens is er dan meer plek voor zwemlessen en verenigingsactiviteiten. Zeker in Beuningen vindt een flink deel van de verenigingsactiviteiten namelijk in het doelgroepenbad plaats.
- bepaalde activiteiten uit De Plons en De Meerval kunnen in een intergemeentelijk zwembad worden gecombineerd. Uit cijfers blijkt namelijk, dat er binnen de bestaande uren van banen zwemmen en doelgroepactiviteiten in de twee huidige baden nog ruimte bestaat voor extra bezoek;

[8] Voor waterpolowedstrijden maakt het niet uit of het wedstrijdbad zes of acht banen heeft, want het verschil tussen een C- en B-accommodatie zit hem bij die sport ook in de lengte van het wedstrijdbad. Overigens zijn er momenteel geen waterpoloverenigingen in Beuningen en Wijchen aanwezig.

- er moet worden bedacht, dat het idee achter een intergemeentelijk zwembad is dat er door de samenwerking ruimte/zwemwater kan worden bespaard. Dat betekent dus ook dat niet elke activiteit en vereniging in de nieuwe situatie op *exact* hetzelfde moment als in de huidige situatie kan worden ingepland. Als dat wel het uitgangspunt zou zijn, zou immers een groter (overcapaciteit) en dus duurder zwembad moeten worden gerealiseerd en verdwijnt daarmee een belangrijke reden voor een intergemeentelijk zwembad;
- niet voor alle (verenigings)activiteiten zijn altijd zes banen in het wedstrijdbad nodig, wat betekent dat er meerdere verenigingen/activiteiten gelijktijdig kunnen plaatsvinden;
- de ervaring leert, dat er niet zelden een samenwerking ontstaat tussen zwemverenigingen die van hetzelfde zwembad gebruikmaken. Dat leidt doorgaans tot een efficiënter gebruik van het zwemwater.

Dieper wedstrijdbad

Het verdiepen van het wedstrijdbad van maximaal 2,50 naar maximaal 3,00 meter (in elk geval in een gedeelte van het bad) is een grote wens van de drie duik- en synchroonzwemverenigingen die nu van De Plons gebruikmaken (zie 6.2.1). Zij kunnen daardoor naar eigen zeggen hun activiteiten beter uitvoeren. Uitgaande van een C-accommodatie is voor synchroonzwemmen een diepte van minstens 2,50 meter nodig, maar het is duidelijk dat een dieper wedstrijdbad de gebruiksmogelijkheden voor deze verenigingen vergroot.

Vanwege de richtlijnen voor onderwaterhockey (zie 6.2.2) is het niet mogelijk om het deel van het wedstrijdbad met een beweegbare bodem een maximale diepte van 2,50 meter en de rest een diepte van 3,00 meter te geven. Dan wordt namelijk niet meer voldaan aan de richtlijnen met betrekking tot de helling van de bodem (maximaal 5%).

Bovendien is OWT Pontos van mening, dat onderwaterhockey niet goed op een diepte van 3,00 meter kan worden gespeeld. Hoewel het bad daarmee wel aan de richtlijnen voor onderwaterhockey voldoet, is het volgens de vereniging beter en prettiger om de sport op een diepte van 2,50 meter te beoefenen. Door dit verschil in wensen zou het idee kunnen ontstaan, dat het wellicht beter is om de activiteiten van OWT Pontos naar het doelgroepenbad te verplaatsen. De watertemperatuur van dat bad is echter hoger dan in het wedstrijdbad en voor onderwaterhockey te hoog. Dit is dus geen reële optie. Vanwege die watertemperatuur is het ook niet realistisch om het doelgroepenbad een diepte van 3,00 meter te geven en alle activiteiten van OSV Maldive ’87, Cadans en de Oost Nederlandse Duikers daar naar te verplaatsen.

Kortom: voor sommige verenigingen betekent deze optie een verbetering van de gebruiksmogelijkheden, maar voor een andere vereniging juist een verslechtering. Volgens de richtlijnen voldoet een wedstrijdbad met een diepte van maximaal 2,50 meter (basisscenario) overigens wel voor alle verenigingen.

Groter recreatiebad

Een uitbreiding van het recreatiebad van 225 m² naar 375 m² biedt allereest uiteraard meer recreatief zwemwater. In combinatie met een vergroting van de horecavoorziening en meer thematisering maakt dit het zwembad als recreatieve zwemvoorziening aantrekkelijker. Vergeleken met De Meerval wordt het regionale ‘bereik’ hierdoor uitgebreid. Dit leidt tot een toename van het recreatieve bezoek en een hoger voorzieningenniveau voor de recreatieve zwemmers. Ook de verblijfsduur in het zwembad kan hierdoor toenemen, wat een positief effect op de horecaomzet heeft.

Daar staat tegenover dat het voor de zwembehoefte voor de gemeenten Beuningen en Wijchen niet noodzakelijk is om de recreatieve zwemcapaciteit uit te breiden. Het huidige basisscenario voldoet namelijk. Het gaat derhalve vooral om de vraag, of de gemeenten het belangrijk vinden om de huidige regionale recreatieve functie van De Meerval in een intergemeentelijk zwembad verder uit te breiden.

6.6.2 Exploitatie

Voor de raming van de financiële gevolgen van de aanvullende opties gelden dezelfde uitgangspunten als voor het basisscenario. Tegenover het extra bezoek en de bijbehorende omzet staan uiteraard ook extra kosten voor onder meer personeel, energie, onderhoud en extra kapitaallasten. Uit de volgende tabel blijkt dat de ene optie onderaan de streep meer financiële impact heeft dan de andere. De raming betreft de *extra* baten en lasten ten opzichte van het basisscenario.

meerkosten aanvullende opties	breder wedstrijdbad	dieper wedstrijdbad	groter recreatiebad
totaal exploitatiebaten	61.000	0	100.000
totaal exploitatielasten	96.000	23.000	142.000
exploitatieresultaat	*-35.000*	*-23.000*	*-42.000*
groot onderhoud	33.000	6.000	29.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	110.000	16.000	85.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-178.000**	**-45.000**	**-156.000**

tabel 6.7: exploitatieraming aanvullende opties (meerkosten)

7. Vergelijking

Om een keuze te kunnen maken tussen een gezamenlijk intergemeentelijk zwembad en twee solitaire zwembaden voor elk van beide gemeenten wordt in dit hoofdstuk een vergelijking gemaakt.

7.1 Actualisatie nieuw zwembad Beuningen

7.1.1 Investeringskostenraming

Voor een solitair zwembad in Beuningen heeft de gemeente in een eerder stadium het volgende voorzieningenaanbod bepaald:

- een wedstrijdbad van 25 meter bij 10,4 meter (vier banen) met een diepte van 2,50 meter;
- een instructiebad (doelgroepenbad) van 12 x 10 meter met een volledig beweegbare bodem van 0,00 tot 2,00 meter;
- een peuterbad van 30 m²;
- een glijbaan;
- een whirlpool;
- een sauna.

Bijlage 6 bevat de investeringskostenraming. Daarbij zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de raming voor een intergemeentelijk zwembad (zie hoofdstuk 5).

7.1.2 Bezoekraming

Op basis van de input van de belanghebbenden (zie paragraaf 6.2), de huidige situatie en de ontwikkelingen in de omgeving (zie paragraaf 6.3) en het voorzieningenaanbod is het aantal bezoeken c.q. het gebruik van een zwembad in Beuningen in de volgende tabel voor de eerste vijf jaar geraamd.

bezoek Beuningen	**jaar 1**	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
recreatief zwemmen	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
banen zwemmen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
les zwemmen	43.000	43.000	44.000	44.000	45.000
doelgroepen	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
verenigingen/verhuur	13.000	13.000	13.000	13.000	14.000
totaal	**82.000**	**82.000**	**83.000**	**83.000**	**85.000**

tabel 7.1: bezoekraming solitair zwembad Beuningen

7.1.3 Exploitatieraming

Bijlage 7 bevat de exploitatieraming, waarvan de volgende tabel een korte samenvatting geeft. Hierbij zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de raming voor een intergemeentelijk zwembad (zie paragraaf 6.5), behalve dat voor het recreatief zwemmen met een lagere gemiddelde omzet per bezoek is gerekend. In een nieuw solitair zwembad in Beuningen is immers, anders dan in het intergemeentelijke zwembad en een nieuw solitair zwembad in Wijchen, geen recreatiebad voorzien. Dat rechtvaardigt een wat lager tarief.

zwembad Beuningen	**jaar 1**	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
totaal exploitatiebaten	887.000	887.000	901.000	901.000	918.000
totaal exploitatielasten	987.000	972.000	976.000	976.000	980.000
exploitatieresultaat	*-100.000*	*-85.000*	*-75.000*	*-75.000*	*-62.000*
groot onderhoud	217.000	217.000	217.000	217.000	217.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	678.000	678.000	678.000	678.000	678.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-995.000**	**-980.000**	**-970.000**	**-970.000**	**-957.000**

tabel 7.2: samenvatting exploitatieraming solitair zwembad Beuningen

7.2 Actualisatie nieuw zwembad Wijchen

7.2.1 Investeringskostenraming

Voor een solitair zwembad in Wijchen heeft de gemeente in een eerder stadium het volgende voorzieningenaanbod bepaald:

- een wedstrijdbad van 25 x 15,4 meter (zes banen) met een diepte van 2,00 meter en een tribune voor 100 personen;
- een doelgroepenbad van 15 x 8 meter met een volledig beweegbare bodem;
- een recreatiebad van 200 m²;
- een peuter-/kleuterbad van 60 m²;
- een glijbaan;
- een whirlpool;
- een (infrarood)sauna.

Bijlage 8 bevat de investeringskostenraming. Daarbij zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de raming voor een intergemeentelijk zwembad (zie hoofdstuk 5).

7.2.2 Bezoekraming

Op basis van de input van de belanghebbenden (zie paragraaf 6.2), de huidige situatie en de ontwikkelingen in de omgeving (zie paragraaf 6.3) en het voorzieningenaanbod is het aantal bezoeken c.q. het gebruik van een zwembad in Wijchen in de volgende tabel voor de eerste vijf jaar geraamd.

bezoek Wijchen	**jaar 1**	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
recreatief zwemmen	60.000	61.000	61.000	62.000	62.000
banen zwemmen	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
les zwemmen	21.000	21.000	21.000	22.000	22.000
doelgroepen	14.000	14.000	14.000	14.000	15.000
verenigingen/verhuur	22.000	22.000	22.000	23.000	23.000
totaal	**129.000**	**130.000**	**130.000**	**133.000**	**134.000**

tabel 7.3: bezoekraming solitair zwembad Wijchen

7.2.3 Exploitatieraming

Bijlage 9 bevat de exploitatieraming, waarvan de volgende tabel een korte samenvatting geeft. Hierbij zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de raming voor een intergemeentelijk zwembad (zie paragraaf 6.5).

zwembad Wijchen	**jaar 1**	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
totaal exploitatiebaten	1.108.000	1.115.000	1.115.000	1.138.000	1.151.000
totaal exploitatielasten	1.500.000	1.482.000	1.482.000	1.492.000	1.495.000
exploitatieresultaat	*-392.000*	*-367.000*	*-367.000*	*-354.000*	*-344.000*
groot onderhoud	305.000	305.000	305.000	305.000	305.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	927.000	927.000	927.000	927.000	927.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-1.624.000**	**-1.599.000**	**-1.599.000**	**-1.586.000**	**-1.576.000**

tabel 7.4: samenvatting exploitatieraming solitair zwembad Wijchen

7.3 Financiële vergelijking

7.3.1 Basisscenario

Het moge duidelijk zijn dat de investeringskosten van een intergemeentelijk zwembad (basisscenario) aanzienlijk lager zijn dan die van de twee solitaire zwembaden samen. Het verschil bedraagt circa € 7,45 miljoen exclusief btw. Daarmee is een intergemeentelijk zwembad qua investering circa 25% goedkoper.

Het is echter vooral van belang wat het verschil is qua structurele jaarlijkse kosten. De volgende tabel toont een vergelijking tussen de *totale* kosten van de twee solitaire zwembaden en die van een intergemeentelijk zwembad (basisscenario). Daaruit blijkt dat een intergemeentelijk zwembad aanzienlijk goedkoper is. Ten opzichte van twee solitaire zwembaden levert een

intergemeentelijk zwembad een financiële besparing van circa 36% op. Zoals in hoofdstuk 5 is vermeld, zijn de locatie gebonden kosten van een intergemeentelijk zwembad en van twee solitaire zwembaden nog niet in deze vergelijking opgenomen. De besparing van circa € 902.000,- bestaat uit de volgende componenten:

- een beter exploitatieresultaat (circa € 434.000,-), waarbij het vooral om een besparing op de kosten gaat. In één zwembad kan het personeel immers efficiënter worden ingezet dan in twee zwembaden en zijn de kosten voor onder meer energie, onderhoud, kantoor, verkoop, enzovoort lager dan in twee solitaire zwembaden;
- lagere kosten voor groot onderhoud (circa € 128.000,-);
- lagere kapitaallasten (circa € 340.000,-).

De precieze besparing voor elk van de twee gemeenten is mede van afhankelijk van de wijze waarop de totale kosten van een intergemeentelijk zwembad over de twee gemeenten worden verdeeld. Dat vraagstuk valt buiten het bestek van dit onderzoek.

financiën vanaf jaar 5	**Beuningen solitair**	**Wijchen solitair**	**totaal solitair**	**inter-gemeentelijk**	**verschil**
totaal exploitatiebaten	918.000	1.151.000	2.069.000	2.002.000	-67.000
totaal exploitatielasten	980.000	1.495.000	2.475.000	1.974.000	-501.000
exploitatieresultaat	*-62.000*	*-344.000*	*-406.000*	*28.000*	*434.000*
groot onderhoud	217.000	305.000	522.000	394.000	-128.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	678.000	927.000	1.605.000	1.265.000	-340.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-957.000**	**-1.576.000**	**-2.533.000**	**-1.631.000**	**902.000**

tabel 7.5: financiële vergelijking basisscenario vanaf jaar 5

Het verschil tussen de zojuist vermelde besparing van 36% op de structurele jaarlijkse kosten en de door beide gemeenten eerder aangegeven wens van een besparing van minstens 25% bedraagt circa € 269.000,-. Anders geformuleerd: een besparing van circa € 633.000,- in plaats van de huidige circa € 902.000,- komt overeen met een besparing van 25%. Die circa € 269.000,- betreft de structurele jaarlijkse kosten. Dit zal meer dan genoeg zijn om het eventuele verschil in locatie gebonden kosten te dekken. Aangenomen dat die kosten over 40 jaar worden afgeschreven, komt een bedrag van circa € 269.000,- namelijk overeen met een extra investering van circa € 7,1 miljoen. Het is buitengewoon onwaarschijnlijk, dat de locatie gebonden kosten van een intergemeentelijk zwembad zoveel hoger zijn dan die van twee solitaire zwembaden samen.

7.3.2 Aanvullende opties

De volgende tabel laat zien hoeveel er bij een intergemeentelijk zwembad wordt bespaard ten opzichte van twee solitaire zwembaden, indien voor één van de aanvullende opties wordt gekozen. Hierbij wordt herhaald dat de locatie gebonden kosten van een intergemeentelijk zwembad en van twee solitaire zwembaden nog niet in deze vergelijking zijn opgenomen.

financiën vanaf jaar 5	**totaal solitair**	**breder wedstrijdbad**	**dieper wedstrijdbad**	**groter recreatiebad**
totaal exploitatiebaten	2.069.000	2.063.000	2.002.000	2.102.000
totaal exploitatielasten	2.475.000	2.070.000	1.997.000	2.116.000
exploitatieresultaat	*-406.000*	*-7.000*	*5.000*	*-14.000*
groot onderhoud	522.000	427.000	400.000	423.000
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	1.605.000	1.375.000	1.281.000	1.350.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-2.533.000**	**-1.809.000**	**-1.676.000**	**-1.787.000**
besparing t.o.v. solitair		**29%**	**34%**	**29%**

tabel 7.6: financiële vergelijking aanvullende opties vanaf jaar 5

8. Afwegingskader

8.1 Intergemeentelijk of solitair?

De volgende tabel toont een samenvatting van de twee solitaire zwembaden en het intergemeentelijke zwembad. Daaruit blijkt dat een gezamenlijk zwembad in vergelijking met twee solitaire zwembaden tot een aanzienlijke financiële besparing leidt. Daar staat tegenover dat de reisafstand voor een deel van de inwoners iets groter wordt, maar het effect op het aantal bezoeken is naar verwachting beperkt. Datzelfde geldt met betrekking tot het feit, dat niet alle activiteiten op *exact* dezelfde tijd zullen plaatsvinden als in de huidige situatie. Qua voorzieningenaanbod zit het verschil tussen de twee solitaire baden en het intergemeentelijke bad vooral in de omvang van het wedstrijdbad en de omvang van het doelgroepenbad.

	Beuningen solitair	Wijchen solitair	Beuningen solitair + Wijchen solitair	intergemeentelijk zwembad basisscenario
voorzieningenaanbod zwemzaal	- wedstrijdbad 25 x 10,4 (4 banen) - instructiebad 12 x 10 met beweegbare bodem - peuterbad 30 m² - glijbaan - whirlpool - sauna	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met tribune - instructiebad 15 x 8 met beweegbare bodem - recreatiebad 200 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met tribune - wedstrijdbad 25 x 10,4 (4 banen) - instructiebad 15 x 8 met beweegbare bodem - instructiebad 12 x 10 met beweegbare bodem - recreatiebad 200 m² - peuterbad 60 m² - peuterbad 30 m² - glijbaan (2x) - whirlpool (2x) - sauna (2x)	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met deels beweegbare bodem en tribune - instructiebad 25 x 12,9 (5 banen) met beweegbare bodem - recreatiebad 225 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna
m² zwemwater	410	765	1.175	993
aantal bezoeken per jaar	85.000	134.000	219.000	206.000
investeringskosten	12.392.000	17.354.000	29.746.000	22.296.000
totaal kosten per jaar	957.000	1.576.000	2.533.000	1.631.000
besparing t.o.v. solitair	-	-	-	36%
m² bruto vloeroppervlak	2.193	3.477	5.670	4.151
m² footprint	1.892	2.995	4.887	3.639
m² parkeervoorzieningen	698	1.490	2.188	1.869
m² groen	528	838	1.366	1.000
m² totaal	3.118	5.323	8.441	6.508

tabel 8.1: samenvatting

8.2 Aanvullende opties

De volgende tabel toont een samenvatting van het basisscenario en de aanvullende opties voor een intergemeentelijk zwembad. Daaruit blijkt dat de opties van een verbreding van het wedstrijdbad en een uitbreiding van het recreatiebad beide tot aanzienlijk hogere structurele kosten leiden. Daar staan echter een hoger bezoekersaantal en betere en uitgebreidere gebruiksmogelijkheden tegenover. De optie van een dieper wedstrijdbad brengt minder hoge extra kosten met zich mee, maar zorgt niet voor een hoger bezoekersaantal. Wel biedt die optie betere gebruiksmogelijkheden voor drie verenigingen, maar daar staat tegenover dat een andere vereniging het juist als een verslechtering van de gebruiksmogelijkheden beschouwt.

Geen van de drie aanvullende opties zijn vanuit het oogpunt van de benodigde capaciteit noodzakelijk. Die capaciteit is immers in het basisscenario opgenomen.

	intergemeentelijk zwembad basisscenario	intermeentelijk zwembad breder wedstrijdbad	intermeentelijk zwembad dieper wedstrijdbad	intergemeentelijk zwembad groter recreatiebad
voorzieningenaanbod zwemzaal	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met deels beweegbare bodem en tribune - instructiebad 25 x 12,9 (5 banen) met beweegbare bodem - recreatiebad 225 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna	- wedstrijdbad 25 x 21 (8 banen) met deels beweegbare bodem en tribune - instructiebad 25 x 12,9 (5 banen) met beweegbare bodem - recreatiebad 225 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met deels beweegbare bodem en tribune - instructiebad 25 x 12,9 (5 banen) met beweegbare bodem - recreatiebad 225 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna	- wedstrijdbad 25 x 15,4 (6 banen) met deels beweegbare bodem en tribune - instructiebad 25 x 12,9 (5 banen) met beweegbare bodem - recreatiebad 375 m² - peuterbad 60 m² - glijbaan - whirlpool - sauna
m² zwemwater	993	1.133	993	1.143
aantal bezoeken per jaar	206.000	215.000	206.000	219.000
investeringskosten	22.296.000	24.180.000	22.656.000	23.981.000
totaal kosten per jaar	1.631.000	1.809.000	1.676.000	1.787.000
besparing t.o.v. solitair	36%	29%	34%	29%
m² bruto vloeroppervlak	4.151	4.459	4.151	4.585
m² footprint	3.639	3.935	3.639	4.073
m² parkeervoorzieningen	1.869	2.203	1.869	2.119
m² groen	1.000	1.074	1.000	1.105
m² totaal	6.508	7.212	6.508	7.297

tabel 8.2: samenvatting aanvullende opties

Bijlage 1 Ruimtelijk Programma van Eisen

Deze bijlage is separaat bijgevoegd.

Bijlage 2 Investeringskostenraming basisscenario

Deze bijlage is separaat bijgevoegd.

Bijlage 3 Investeringskostenraming aanvullende opties

aanvullende opties	meerkosten investering (excl. btw)
breder wedstrijdbad	1.884.000
dieper wedstrijdbad	360.000
groter recreatiebad	1.685.000

Bijlage 4 Trends en ontwikkelingen

Maatschappij en sport

- Sportbeoefening wordt de laatste jaren steeds individueler en ongeorganiseerder.[9] Mensen voelen zich minder verbonden aan verenigingen en gaan op zoek naar meer flexibele en meer individuele vormen van sporten en bewegen. Dit is terug te zien in het groeiend aantal leden van fitnesscentra, maar ook in de toename van het gebruik van de openbare ruimte voor onder andere wandelen, hardlopen, fietsen en bootcamp;[10]
- hoewel steeds meer organisaties commerciële kansen zien in sport (denk bijvoorbeeld aan sportscholen), zijn sportverenigingen nog altijd de belangrijkste aanbieders van sportactiviteiten. Voor verreweg de meeste kinderen vanaf een jaar of zes is het de normaalste zaak van de wereld om zich bij één of meer sportverenigingen aan te sluiten. De circa 22.000 sportverenigingen in den lande bieden een 'thuis' aan meer dan vier miljoen sportieve inwoners en ruim één miljoen vrijwilligers;[11]
- Covid-19 heeft een negatieve invloed op de sportdeelname gehad. In 2022 zijn ongeveer 700.000 mensen niet meer naar hun sport 'teruggekeerd'. Dit is met name zichtbaar bij de jeugd van 13 tot 18 jaar, alsmede bij lager en middelbaar opgeleiden;[12]
- ondanks – of wellicht dankzij – de individualisering en soortgelijke ontwikkelingen is er nog steeds behoefte aan ontmoeting en sociale verbondenheid. Sportaccommodaties spelen hier soms op in door een plek te zijn waar men kan sporten én ontmoeten. Dit geldt ook voor de zwembaden in Beuningen en Wijchen;
- de ontgroening en vergrijzing van de samenleving vormt een bedreiging voor sportaanbieders die zich vooral concentreren op de jeugd, maar biedt tegelijkertijd kansen voor organisaties die aantrekkelijke programma's en activiteiten voor senioren aanbieden. Senioren zijn niet alleen langer sportief actief, maar blijven ook tot op steeds hogere leeftijd vrijwilligerswerk doen. Dit draagt bij aan een gezondere veroudering;[13]
- vanwege de toegenomen mobiliteit zijn mensen in de regel in staat en bereid om langer te reizen voor hun vrijetijdsbesteding dan voorheen. Hierdoor worden inwoners steeds minder afhankelijk van hun wijk/kern. Dit kan betekenen dat bepaalde voorzieningen in een wijk, zoals sportaccommodaties, een groter verzorgingsgebied krijgen. Het kan ook betekenen dat die voorzieningen steeds minder worden bezocht, doordat inwoners hun vertier buiten de eigen wijk zoeken. Dit geldt overigens in mindere mate voor (jonge) kinderen en senioren;
- verenigingen drijven op vrijwilligers, maar steeds meer verenigingen hebben moeite om bestuursfuncties, technisch kader, onderhoudsploegen en barteams in te vullen. Ook verandert het karakter van het vrijwilligerswerk: er wordt minder vaak voor een functie gekozen, maar meer voor een specifiek project (met kop en staart). Daarnaast vragen verenigingen vaker om vrijwilligerswerk te doen, dat bij de professie aansluit. Daarbij kan worden gedacht aan een administrateur voor de kascontrolecommissie, of een ICT-er om de website te onderhouden;
- lokaal sport- en beweegbeleid kan tegenwoordig niet meer los worden gezien van de opgaven die gemeenten in het sociaal domein hebben. Mede als gevolg van de decentralisatie van zorgtaken (jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen) is er lokaal steeds meer oog voor de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein. Sportverenigingen worden nadrukkelijker aangesproken op en betrokken bij het leveren van maatschappelijke bijdragen (sport als middel). Deze ontwikkeling is terug te zien in het sport- en beweegbeleid van de gemeenten Beuningen en Wijchen. Daarin wordt sport immers niet slechts als doel op zich gezien, maar is het tevens een middel om doelen op het gebied van fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie en participatie te bereiken;
- duurzaamheid bij sportaccommodaties is een belangrijk item. Men is verplicht om energiebesparende maatregelen uit te voeren, die een terugverdientijd van minder dan vijf jaar hebben. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan snel. Gangbare maatregelen bij sportaccommodaties zijn het gebruik van zonnepanelen, waterbesparende maatregelen en LED-verlichting. Nieuwbouw moet voldoen aan de BENG-eisen (bijna energie neutrale gebouwen).

[9] Bron: NOC*NSF, Zo sport Nederland, 2024.
[10] Bron: NOC*NSF, Zo sport Nederland, 2024.
[11] Bron: NOC*NSF, Zo sport Nederland, 2024.
[12] Bron: NOC*NSF, Zo sport Nederland, 2022.
[13] Mulier Instituut, Factsheet ouderen in de sportvereniging.

Zwemmen

- In het verleden is door veel gemeenten in zwembaden en de recreatieve voorzieningen bij zwembaden geïnvesteerd. Dit heeft tot een stijging van het aantal recreatieve zwembaden in de jaren ’90 geleid. In de afgelopen decennia is in zwembaden een verschuiving zichtbaar van recreatief bezoek naar begeleide (doelgroep)activiteiten. Hierbij spelen demografische ontwikkelingen, gewenning aan recreatieve zwemvoorzieningen en uitbreiding van andersoortige recreatieve voorzieningen (alternatieven) een rol. Nieuwe zwembaden zijn daarom vaker functioneler en minder op recreatie gericht dan voorheen. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in het nieuw te bouwen zwembad in Nijmegen, dat (in tegenstelling tot het huidige Sportfondsenbad Nijmegen West) geen specifiek recreatiebad krijgt;
- les zwemmen blijft een kerntaak van zwembaden, maar bezoekers stellen hier hoge eisen aan. Dat betreft vooral de kwaliteit van de instructeurs, de communicatie en de lengte van de wachtlijsten. Bij veel zwembaden is sprake van een wachtlijst. Daarnaast bieden zwembaden steeds vaker, naast het zwem-ABC, turbocursussen en zwemvaardigheidstrainingen aan;
- aquasporten, seniorenactiviteiten en (therapeutische) doelgroepactiviteiten zijn en blijven populair. Kritische succesfactoren voor een aantrekkelijk aanbod zijn onder andere: een hoge kwaliteit van de instructeurs, een goede hygiëne en de combinatie van een sportieve en sociale functie;
- in de vergrijzende samenleving zijn zwembaden bij uitstek geschikt om een gevarieerd aanbod voor senioren te ontplooien. Zwemmen is vrij van schokbelasting en wordt steeds vaker voor preventieve zorg en revalidatie ingezet. Ook in Beuningen en Wijchen worden zwemactiviteiten voor senioren aangeboden;
- mede onder invloed van bezuinigingen, de reistijd en de vervoerskosten is het schoolzwemmen in veel gemeenten beperkt of afgeschaft. Ook in Beuningen en Wijchen wordt geen schoolzwemmen meer aangeboden;
- de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) heeft circa 112.000 leden (2024). Dat is aanzienlijk lager dan de circa 140.000 leden in 2019. Gedurende de jaren waarin Covid-19 een grote impact op het verenigingsleven had (met name 2020 en 2021) is het aantal leden sterk gedaald, maar ook daarna is een afname zichtbaar. Hierbij moet worden opgemerkt, dat er wat betreft de ledenontwikkeling van individuele verenigingen grote verschillen kunnen bestaan. De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) is tussen 2019 en 2024 overigens even groot gebleven (circa 13.000 leden)[14];
- als reactie op discussies over het voortbestaan van zwembaden in den lande worden in toenemende mate pogingen ondernomen om de zelfwerkzaamheid van verenigingen te vergroten en ook andere vrijwilligers in te zetten. De praktijk leert echter dat met name bij binnenzwembaden de mogelijkheden in dat opzicht niet moeten worden overschat. Het overgaan op sleutelbeheer door verenigingen blijkt vaak al een uitdagende en uiteindelijk ook maximale stap te zijn;
- onder invloed van verdrinkingsgevallen en ongelukken in zwembaden blijft de discussie over veiligheid actueel. Mede hierom is voor zwembaden het Keurmerk Veilig en Schoon[15] opgesteld. De Meerval beschikt over dit keurmerk, maar De Plons niet.[16]

[14] Bron: NOC*NSF, Zo sport Nederland, 2024.
[15] Het Keurmerk is een, door de zwembadbranche ingestelde, regeling met het wettelijk kader als basis en daarboven op een aantal extra kwaliteitseisen.
[16] Bron: Stichting Zwembadkeur.

Bijlage 5 Exploitatieraming basisscenario

INTERGEMEENTELIJK ZWEMBAD basisscenario					
	jaar 1	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
exploitatiebaten					
recreatief zwemmen	388.000	395.000	395.000	401.000	401.000
banen zwemmen	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000
les zwemmen	854.000	854.000	868.000	881.000	895.000
doelgroepen	160.000	160.000	160.000	160.000	166.000
verenigingen/verhuur	209.000	209.000	209.000	209.000	215.000
horeca	209.000	210.000	211.000	214.000	216.000
totaal	**1.929.000**	**1.937.000**	**1.952.000**	**1.974.000**	**2.002.000**
exploitatielasten					
personeel	1.041.000	1.041.000	1.041.000	1.041.000	1.041.000
energie	309.000	311.000	313.000	316.000	320.000
water	24.000	24.000	24.000	24.000	25.000
chemicaliën	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
schoonmaak	31.000	31.000	31.000	32.000	32.000
dagelijks onderhoud	142.000	142.000	142.000	142.000	142.000
kantoor	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
verkoop	59.000	35.000	35.000	35.000	35.000
beheer en administratie	118.000	118.000	118.000	118.000	118.000
accountant	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
verzekeringen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
belastingen	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
inkoop horeca	70.000	70.000	70.000	71.000	72.000
overig	40.000	41.000	41.000	41.000	42.000
totaal	**1.981.000**	**1.960.000**	**1.962.000**	**1.967.000**	**1.974.000**
exploitatieresultaat	**-52.000**	**-23.000**	**-10.000**	**7.000**	**28.000**
groot onderhoud	394.000	394.000	394.000	394.000	394.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud	**-446.000**	**-417.000**	**-404.000**	**-387.000**	**-366.000**
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	1.265.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000	1.265.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-1.711.000**	**-1.682.000**	**-1.669.000**	**-1.652.000**	**-1.631.000**

Bijlage 6 Investeringskostenraming zwembad Beuningen

Deze bijlage is separaat bijgevoegd.

Bijlage 7 Exploitatieraming zwembad Beuningen

ZWEMBAD BEUNINGEN					
	jaar 1	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
exploitatiebaten					
recreatief zwemmen	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
banen zwemmen	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000
les zwemmen	583.000	583.000	596.000	596.000	610.000
doelgroepen	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000
verenigingen/verhuur	89.000	89.000	89.000	89.000	91.000
horeca	55.000	55.000	56.000	56.000	57.000
totaal	**887.000**	**887.000**	**901.000**	**901.000**	**918.000**
exploitatielasten					
personeel	467.000	467.000	467.000	467.000	467.000
energie	155.000	155.000	156.000	156.000	160.000
water	14.000	14.000	15.000	15.000	15.000
chemicaliën	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
schoonmaak	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
dagelijks onderhoud	79.000	79.000	79.000	79.000	79.000
kantoor	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
verkoop	38.000	23.000	23.000	23.000	23.000
beheer en administratie	76.000	76.000	76.000	76.000	76.000
accountant	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
verzekeringen	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
belastingen	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
inkoop horeca	18.000	18.000	19.000	19.000	19.000
overig	27.000	27.000	28.000	28.000	28.000
totaal	**987.000**	**972.000**	**976.000**	**976.000**	**980.000**
exploitatieresultaat	**-100.000**	**-85.000**	**-75.000**	**-75.000**	**-62.000**
groot onderhoud	217.000	217.000	217.000	217.000	217.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud	**-317.000**	**-302.000**	**-292.000**	**-292.000**	**-279.000**
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	678.000	678.000	678.000	678.000	678.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-995.000**	**-980.000**	**-970.000**	**-970.000**	**-957.000**

Bijlage 8 Investeringskostenraming zwembad Wijchen

Deze bijlage is separaat bijgevoegd.

Bijlage 9 Exploitatieraming zwembad Wijchen

ZWEMBAD WIJCHEN					
	jaar 1	**jaar 2**	**jaar 3**	**jaar 4**	**jaar 5**
exploitatiebaten					
recreatief zwemmen	382.000	388.000	388.000	395.000	395.000
banen zwemmen	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
les zwemmen	285.000	285.000	285.000	298.000	298.000
doelgroepen	97.000	97.000	97.000	97.000	104.000
verenigingen/verhuur	145.000	145.000	145.000	145.000	150.000
horeca	134.000	135.000	135.000	138.000	139.000
totaal	**1.108.000**	**1.115.000**	**1.115.000**	**1.138.000**	**1.151.000**
exploitatielasten					
personeel	736.000	736.000	736.000	736.000	736.000
energie	262.000	264.000	264.000	270.000	272.000
water	20.000	20.000	20.000	21.000	21.000
chemicaliën	11.000	11.000	11.000	12.000	12.000
schoonmaak	26.000	26.000	26.000	27.000	27.000
dagelijks onderhoud	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000
kantoor	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
verkoop	50.000	30.000	30.000	30.000	30.000
beheer en administratie	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
accountant	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
verzekeringen	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
belastingen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
inkoop horeca	45.000	45.000	45.000	46.000	46.000
overig	32.000	32.000	32.000	32.000	33.000
totaal	**1.500.000**	**1.482.000**	**1.482.000**	**1.492.000**	**1.495.000**
exploitatieresultaat	**-392.000**	**-367.000**	**-367.000**	**-354.000**	**-344.000**
groot onderhoud	305.000	305.000	305.000	305.000	305.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud	**-697.000**	**-672.000**	**-672.000**	**-659.000**	**-649.000**
kapitaallasten (gemiddelde jaarlast)	927.000	927.000	927.000	927.000	927.000
exploitatieresultaat incl. groot onderhoud en kapitaallasten	**-1.624.000**	**-1.599.000**	**-1.599.000**	**-1.586.000**	**-1.576.000**

synarchis

Beleidsontwikkeling

Beheer & exploitatie

Huisvestingsadvies

Projectmanagement

Kade 52 • 3371 EP Hardinxveld-Giessendam • 0184 616 544 • info@synarchis.nl www.synarchis.nl

synarchis

Ruimtelijk Programma van Eisen

Intergemeentelijk zwembad

Gemeenten Beuningen en Wijchen

2 oktober 2025

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**2**
1.1	Algemeen	2
1.2	Leeswijzer	2
2.	**Basiseisen zwembad**	**3**
2.1	Van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige voorschriften	3
2.2	Toegankelijkheid	4
2.3	Duurzaamheid	4
3.	**Ruimtestaat (ruimtelijk programma)**	**6**
4.	**Ruimtelijke eisen en relaties (functioneel programma)**	**7**
4.1	Algemeen	7
4.2	Ruimtelijke relaties en routing	7
4.3	Gebouw	7
Bijlage 1	**Eisen sporttechnische inventaris**	**i**

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Er is een initiatief van de gemeente Beuningen en de gemeente Wijchen om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een intergemeentelijk zwembad. Onderdeel van dit onderzoek is het opstellen van een ruimtelijk Programma van Eisen om een beeld te krijgen van de eisen welke aan dit zwembad gesteld dienen te worden.

Dit ruimtelijk Programma van Eisen heeft alleen betrekking op het zwembad. De locatie van het zwembad is nog niet vastgesteld en daarom zijn locatieafhankelijke aspecten niet meegenomen.

1.2 Leeswijzer

Het voorliggende document is als volgt opgebouwd:

- in hoofdstuk 2 worden de nadere randvoorwaarden bij de uitwerking van de opdracht aangegeven;
- in hoofdstuk 3 wordt de ruimtestaat uitgewerkt;
- in hoofdstuk 4 worden de functionele eisen voor de diverse ruimtes omschreven.

2. Basiseisen zwembad

In de volgende tabel zijn de basiseisen voor het zwembad weergegeven. Een nadere omschrijving van de ruimtes is te vinden in de ruimtestaat en de omschrijving van het ruimtelijk programma.

Functie	Afmeting	Diepte/hoogte	Overige
Wedstrijdbad	25 x 15,4 m^1	netto 2,5 m^1	6 banen met deels beweegbare bodem
Doelgroepenbad	25 x 12,9 m^1	netto 2,0 m^1	beweegbare bodem
Recreatiebad	225 m^2	0,0 tot netto 1,40 m^1	vrije vorm
Peuterbad	60 m^2	netto 0,3 m^1	vrije vorm
Whirlpool	9 m^2	netto 1,0 m^1	
Glijbaan	40 m^1		
Sauna	25 m^2		

2.1 Van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige voorschriften

Het zwembad dient te voldoen aan de bij oplevering vigerende wet- en regelgeving, alsmede de daarin vermelde zorgplicht. Daarbij moet minimaal, maar niet limitatief, aan de volgende wet- en regelgeving worden voldaan:

- Omgevingswet 1-1-2024;
- Besluit Bouwwerken Leefomgeving;
- Besluit Activiteiten Leefomgeving, 1-1-2026 (Stb 2025;242);
- Drinkwaterbesluit 1-1-2024 tot en met heden;
- Waterwet 1-1-2026 (Stb 2025;101);
- NEN 1006 en waterwerkbladen;
- Publicatie Rijksoverheid: Modelbeheersplan Legionellapreventie in leidingwater;
- Arbeidsomstandigheden Wet, 1-7-2025 (Stb 2025;134);
- Arbeidsomstandigheden Besluit, 1-7-2025 (Stb 2025;133/145);
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen, 1-1-2025 tot en met heden;
- Alcoholwet, 12-2-2025 (Stb 2025;34);
- Elektriciteitswet 1998, 22-2-2025 (Stb 2025;40);
- Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen, 1-1-2025 tot en met heden;
- Richtlijn hazard analysis critical control points (haccp);
- Warenwetbesluit liften 2016, 1-2-2020 tot en met heden;
- Publicatiereeks gevaarlijke stoffen 31 (PGS 31:2024);
- Biociden verordening, (EU) 528/2012, (Consolidated version 11-6-2024);
- NEN-EN 50110-1:2023;
- NEN 3140 Laagspanningsinstallaties;
- NEN 1010:2020+C1:2024 elektrische installaties voor laagspanning;
- NEN-EN 12464-1:2021 en Licht- en verlichtingstechniek – Werkplekverlichting – Deel 1: Werkplekken binnen;
- NEN-EN 12464-2:2014 en Licht- en verlichtingstechniek – Werkplekverlichting – Deel 2: Werkplekken buiten;
- NEN-EN 12193:2018 Licht en verlichting – Sportverlichting;
- NEN1891-2016 Meten van verlichtingsprestaties;
- NEN-EN 1838:2025 Noodverlichting en vluchtrouteaanduiding;
- NEN-EN 1069-1: 2017 + A1:2019 en NEN-EN 1069-2:2025;
- NEN 9997-1:2025: Geotechnisch ontwerp van constructies – Deel 1: Algemene regels;
- NEN 9200:2025 Metalen ophangconstructies en bevestigingsmiddelen in zwembaden;
- Integrale Toegankelijkheid standaard (IT-standaard), 2023;
- World Aquatics reglement (onder andere tolerantie wedstrijdbad), 25-6-2025;
- Handboek KNZB 2025 en addendum;
- DIN 51130:2014-02 (anti-slip normering);
- Keurmerk Veilig & Schoon, handboek versie 2025 (28-02-2025);
- Luka Kwaliteitshandboek – Nederlandse vereniging van Luchtkanalenfabrikanten 2024-09;

- VDI 2089 blatt 1 – Technische Gebäudeausrüstung von Schwimmbädern – Hallenbäder, 2023-09, inclusief correctie januari 2024 (ventilatieberekening zwemzalen);
- SCIOS Scope 8 Elektrische installaties;
- SCIOS Scope 9 Elektrische arbeidsmiddelen;
- SCIOS Scope 12 Zonnestroominstallaties;
- Eisen Verbond verzekeraars aan PV-installatie;
- SCIOS Scope 15 Energieopslagsystemen (concept);
- Verbeterde risicoklasseindeling 2 VRKI 2.0 (inbraakrisico);
- Akoestiek norm ISA-US1 'Nagalmtijd en achtergrondniveau';
- Arbo-Informatiebladen – AI bladen (niet limitatief):
  - 5: veilig werken in besloten ruimten;
  - 8: zittend en staand werk;
  - 15: veilig werken op daken;
- NEN7730 (vaststellen operatieve temperatuur);
- voorschriften van de (lokale) nuts bedrijven/netbeheerder(s);
- alle overige voor en door de wet gestelde eisen;
- keuringseisen van tot keuring bevoegde instanties, zoals KIWA, KEMA, visa, vewin;
- (Nationale) Normen Voorschriften voor de sporten waarvoor in het Programma van Eisen voorzieningen zijn opgenomen;
- NEN en ISSO-publicaties;
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Indien de van toepassing zijnde voorwaarden tegenstrijdig met elkaar zijn, geldt de strengste eis en altijd de volgende rangorde:
- wettelijke voorschriften;
- gemeentelijke voorschriften;
- overige voorschriften.

2.2 Toegankelijkheid

Er worden hoge voorwaarden aan de toegankelijkheid voor mindervaliden gesteld. Het zwembad dient integraal toegankelijk te zijn. Het ontwerp dient te voldoen aan het Handboek voor Toegankelijkheid en te worden voorzien van het ITS Totaal symbool.

Aanvullende eisen zijn:
- automatische toegangsdeuren (geen drangers);
- ruime verkeersruimten en kleedvoorzieningen;
- geen of in ieder geval zo min mogelijk drempels/dorpels (ook in verband met schoonmaak);
- de deuren bij de ingang, toegang kleedkamergebied, groepskleedkamers en doucheruimten hebben een minimale dagopening van 120 cm;
- de overige deuren in het gebouw dienen een minimale dagopening te hebben van 90 cm;
- er zijn beugels bij de toiletten en doucheruimten;
- er is een leuningprofiel in de verkeersruimten, het kleedkamergebied en de zwemzaal.

2.3 Duurzaamheid

Het uitgangspunt is om een zo duurzaam mogelijk zwembad te realiseren. Hierbij dienen keuzes te worden gemaakt, die in basis gericht zijn op:
- energiebesparing;
- het toepassen van hoogwaardige materialen;
- circulair gebruik van materialen.

Als uitgangspunt voor het zwembad geldt minimaal een GPR score van 8,0. Voor het onderdeel energie geldt eveneens een minimale GPR score van 8,0.

2.3.1 Energie

Het gebouw en de gebouw gebonden installaties dienen Bijna Energie Neutraal (BENG) te zijn. Hierbij zijn de keuzes die worden gemaakt in basis gericht op energiebesparing en onderhoudsarme materialen. De duurzame opwekking (BENG-3 eis) dient in eerste instantie te worden ingezet om tot een (bijna) energieneutraal gebouw (inclusief proces gebonden installaties) te komen.

In het ontwerp wordt rekening gehouden met:

- het volledige dak en de constructie van het zwembad dienen geschikt te zijn voor het plaatsen van zonnepanelen (PV of PV-T);
- de midden spanning trafo, de hoofdverdeler en de bekabeling hoeven niet verzwaard te worden om in de toekomst een energieneutraal zwembad te realiseren;
- het zwembad (gebouw en proces gebonden installaties) dient volledig all-electric te worden gerealiseerd en heeft geen aardgasaansluiting.

2.3.2 Hoogwaardige materialen

Er worden kwalitatief hoogwaardige materialen toegepast met:

- een lange levensduur van de toegepaste materialen;
- een minimum aan kosten voor:
  - planmatig onderhoud;
  - periodiek preventief onderhoud;
  - dagelijks onderhoud;
  - schoonmaakonderhoud.

2.3.3 Circulariteit

Minimaal 10% van de toegepaste bouwmaterialen moet Cradle to Cradle gecertificeerd (of gelijkwaardig) zijn. Cradle to Cradle betekent dat producten zo moeten zijn ontworpen, dat zij na gebruik op een hoogwaardige manier kunnen worden hergebruikt in een nieuw product, of een voedende functie moeten hebben (afval is voedsel).

3. Ruimtestaat (ruimtelijk programma)

De volgende tabel bevat de ruimtestaat:

Ruimte omschrijving			benodigde m²	aantal ruimten	totaal m² nvo	
Entrée/Centrale Hal						
tochtportaal			10	1	10	
centrale hal, incl kassa / receptie / back office			80	1	80	
toiletten droog gedeelte			8	4	32	
toilet minder validen, droog gedeelte			4	1	4	
berging algemeen / containerruimte / w erkkast / buggy			36	1	36	
Subtotaal Entrée/Centrale Hal						**162**
Bassins binnenbad						
	lengte	*breedte*				
w edstrijdbad	25,0	15,4	385	1	385	
perron lange zijde tribune	25,0	3,5	88	1	88	
perron lange zijde overkant	25,0	4,5	113	1	113	
perron korte zijde start	23,4	3,5	82	1	82	
perron korte zijde overkant	23,4	2,5	59	1	59	
toeschouw ersruimte			0,6	100	60	
doelgroepenbad	25,0	12,9	323	1	323	
perron lange zijde tribune	30,0	2,5	75	1	75	
perron lange zijde overkant	30,0	2,5	75	1	75	
perron korte zijde start	12,9	2,5	32	1	32	
perron korte zijde overkant	12,9	2,5	32	1	32	
recreatiebad			225	1	225	
perrons recreatiebassin			225	1	225	
peuterbassin			60	1	60	
perrons peuterbassin			60	1	60	
w hirlpool			9	1	9	
zitgelegenheid			25	1	25	
glijbaan			60	1	60	
sauna			25	1	25	
toilet bij bassin			2	1	2	
badmeesterspost /ehbo/w edstrijdleiding			20	1	20	
bergingen baden			25	5	125	
						2.158
Kleedruimten						
kleedkamers groepsruimte			20	4	80	
doucheruimte			18	2	36	
toiletten groepsruimten			8	2	16	
w isselcabines			1,7	40	68	
gezinscabines			4,0	8	32	
mindervaliden kleedkamer / toilet			10	2	20	
make-up ruimte			20	1	20	
afsluitbare garderobekasten			0,15	250	38	
w erkkast			10	2	20	
Subtotaal Kleedruimten						**330**
Personeelsruimten						
managementruimte/administratie/beheerdersruimte			15	1	15	
serverruimte			6	1	6	
vergaderruimte / docentenruimte			30	1	30	
w asruimte			8	1	8	
personeelsruimte (incl. pantry)			35	1	35	
kleedruimte personeel, inclusief douche/toilet			20	2	40	
Subtotaal Personeelsruimten						**134**
Horeca						
bar/zaal			150	1	150	
keuken			40	1	40	
magazijn, berging, w erkkast, containerruimte			40	1	40	
koel- vriescellen			10	1	10	
Subtotaal Horeca						**240**
Overige ruimten						
berging			10	1	10	
technische ruimten			425	1	425	
						435
Totaal netto vloeroppervlakte (NVO)						**3.459**
Oppervlakte verkeersruimte						346
Ontw erpverlies						104
Oppervlakte constructie						242
Bruto vloeroppervlakte (BVO)						**4.151**

4. Ruimtelijke eisen en relaties (functioneel programma)

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de belangrijkste eisen per ruimte op basis van de ruimtestaat in hoofdstuk 3 en dient als basis voor het ruimtelijk ontwerp. Dit betreft alleen de ruimten voor het zwembad.

4.1 Algemeen

In de ruimtestaat zijn de benodigde verblijfsruimten en opslagruimten met (minimale) netto oppervlakte en/of breedte- of lengtemaat weergegeven. Met uitzondering van de perrons mag van de afmetingen weergegeven in de ruimtestaat beperkt worden afgeweken. Afwijken mag verder alleen onder voorwaarde dat aan de eisen als genoemd in paragraaf 2.1 wordt voldaan.

Voor verkeersruimten en technische ruimten dient de afmeting te worden bepaald aan de hand van het ontwerp en de toegepaste installaties. Afmetingen van de bergruimtes moeten optimaal worden afgestemd op de inrichting ervan.

4.2 Ruimtelijke relaties en routing

De ruimtelijke relaties tussen ruimten, flexibel gebruik en routing zijn essentieel voor het goed functioneren van het zwembad.

4.2.1 Ruimtelijke relaties

Enkele randvoorwaarden voor de ruimtelijke relaties zijn:

- er is één centrale entree voor alle gebruikers;
- er kan gestapeld worden gebouwd, waarbij er een lift moet worden aangebracht voor de toegankelijkheid;

Voor het gehele gebouw is van belang dat:

- ruimten logisch zijn gesitueerd in relatie tot het gebruik van de ruimte;
- relaties tussen ruimten logisch zijn voor bezoekers, gebruikers, personeel en onderhoudswerkzaamheden;
- er een praktische zonering is voor sleutel- en alarmbeheer;
- ruimten vandaalbestendig zijn, daar waar bezoekers en gebruikers komen.

4.2.2 Routing

De routing door het zwembad is zowel de valide als mindervalide bezoeker duidelijk, effectief, logisch en sociaal veilig. Loopafstanden worden zoveel mogelijk beperkt. Vanuit de centrale hal is een goede en overzichtelijke scheiding van verkeersstromen van zowel gebruikers als publiek van de verschillende ruimten. Elke bezoeker kan eenvoudig zijn weg vinden. Hierbij is het van belang dat:

- verkeersruimtes qua afmeting zijn afgestemd op de grootte van de verkeersstromen (voldoende breed);
- de routing overzichtelijk is, onnodige hoeken en omwegen dienen te worden voorkomen;
- toegang, loop- en vluchtroutes logisch en duidelijk.

4.2.3 Flexibel gebruik

Het flexibel kunnen gebruiken van het zwembad is in de exploitatie van belang. Alle compartimenten dienen separaat afsluitbaar te zijn. Het wedstrijdbad, doelgroepenbad en het recreatieve gedeelte moeten zelfstandig kunnen worden gebruikt, op het moment dat de overige ruimten in het zwembad gesloten zijn. De zelfstandig te gebruiken installaties ten behoeve van beveiliging, verwarming, verlichting, ventilatie (en verwarming) en geluid en de overige gebruiksinstallaties zijn op het flexibel gebruik afgestemd. Zelfstandig functionerende compartimenten dienen elektronisch te kunnen worden afgesloten en bewaakt.

4.3 Gebouw

4.3.1 Interieur, sfeer en uitstraling

Het zwembad is ontworpen vanuit een eenduidig, integraal concept, dat consequent is uitgevoerd. Het interieur heeft een zorgvuldig uitgewerkte aansluiting op het exterieur, alsmede op de constructies en installaties van het zwembad.

De publieke ruimten, zoals de entreehal, de algemene ruimten en de horeca, hebben een laagdrempelige, toegankelijke en gastvrije uitstraling. Sfeer is van groot belang. De horecaruimte heeft de uitstraling van een warme huiskamer en is uitgenodigd om elkaar in gezellige sferen te ontmoeten. Dit dient terug te komen in de afwerking van de ruimte en de verlichtingsinstallaties (directe ruimteverlichting, sfeer- en indirecte verlichting). De toegepaste materialen dienen onderhoudsarm en stevig te zijn. Ook dient er aandacht aan het interieur voor mindervaliden te zijn. Tevens zijn beperkte nagalmtijd, beperkte contrasten in de vloer (voor slechtzienden), helder kleurgebruik en heldere en contrastrijke bewegwijzering van belang.

Het zwembad heeft een warme, vriendelijke en natuurlijke uitstraling. Te denken valt bijvoorbeeld aan de toepassing van hout voor (een gedeelte van) de draagconstructie, met name voor de dakspanten en voor diverse bekledingen. Het kleurgebruik is modern, waarbij een gebruik voor meerdere decennia in ogenschouw dient te worden genomen.

4.3.2 Publieke ruimten

Entreehal/kassa/receptie/back office

Centraal in het gebouw is een van buiten herkenbare, aansprekende, sfeervol verlichte en uitnodigende entree aanwezig. De entree biedt direct toegang tot de entreehal en (indirect) tot de horeca. De entree is goed vindbaar met (verlichte) naamaanduiding van het zwembad, bewegwijzering, én goed bereikbaar vanaf de parkeerplaatsen en de fietsenstalling.

De entree bestaat uit een ruime tochtsluis (inclusief luchtgordijn) met schuifdeuren en is goed toegankelijk voor bezoekers met of zonder een lichamelijke of geestelijke beperking, hulpdiensten en voor groter transport. Er is geen separate personeelsingang: de hoofdentree wordt gebruikt door zowel bezoekers als personeel.

Bij de situering van de entree wordt rekening gehouden met de (overheersende) windrichting om tocht in de entreehal te voorkomen.

De verschillende bezoekersgroepen worden bij voorkeur snel gesplitst in de entreehal. Het gebied dient zodanig te worden ingericht, dat er geen opstoppingen in deze ruimte kunnen ontstaan voor de volgende groeperingen:
- de zwemmers: via toegangscontrole inclusief bedienzuil naar de kleedruimten;
- de toeschouwers: naar de horeca;
- het personeel: naar de personeelsruimten.

Het open receptiemeubel is rolstoeltoegankelijk en dient wat verder in de entreehal te komen. Het heeft zicht op de entree en de toegang van de kleedruimtes. Tevens is het zo gesitueerd, dat rekening wordt gehouden met wachtrijen. Het receptiemeubel dient te voldoen aan Arbo-Informatieblad 8: zittend en staand werk. Aandachtspunt is het voorkomen van veel geluidsoverlast bij de open kassa als gevolg van wachtende groepen ouders. Tevens dient er aandacht besteed te worden aan het voorkomen van hinderlijke lichtinval.

Aan de receptie dient één (kassa) werkplek te komen. De medewerker achter de receptiebalie heeft eveneens zicht op de schermen van de beveiligingscamera's, die op de diverse plaatsen in en rond het zwembad geplaatst worden voor de sociale veiligheid. De receptie is tevens voorzien van een noodknop voor hulp bij ongeregeldheden.

Direct achter de receptie is een kantoorruimte als backoffice aanwezig:
- een kantoorruimte met 2 werkplekken;
- een vergadertafel voor 3 personen.

Toiletruimten

In de nabijheid van de entreehal en horeca is een toiletruimte opgenomen, bestaande uit een:
- herentoilet met voorportaal en twee wastafels, twee herentoiletten en drie urinoirs;
- damestoilet met voorportaal met twee wastafels en vier damestoiletten;
- mindervaliden toilet (met zichtbare melding bij receptie).

Berging algemeen/ containerruimte/ werkkast/ buggy

Voor de schoonmaak is in de nabijheid van de entreehal en horeca een werkkast opgenomen inclusief, uitstortgootsteen met warm en koud water, mechanische afzuiging met bijbehorende luchttoevoer, aansluitpunten elektra, wateraansluitpunten en leegloopleiding schrobzuigmachine (PVC afvoer 70 mm met schroefdeksel, 50 mm + afgewerkte vloer). Deze ruimte is voorzien van een schrobput.

In de nabijheid van de make-up ruimte aan de vuilen voetenzijde is een ruimte ingericht voor de stalling van minimaal 10 buggy's (nis met een rail waaraan buggy's zijn vast te maken). Deze is ook geschikt voor rolstoelen en rollators.

Tevens is het gebouw voorzien van voldoende bergingen en een containerruimte, welke vanaf buiten toegankelijk is.

4.3.3 Horeca

De horecaruimte heeft de uitstraling van een warme huiskamer en is uitnodigend om elkaar in gezellige sferen te ontmoeten. De horeca heeft een belangrijke sociale functie binnen het zwembad en biedt ruimte aan minimaal 120 zitplaatsen.

Bij het ontwerp van de horeca wordt veel aandacht besteed aan transparantie. Vanuit de horeca dient in ieder geval direct zicht te zijn op het recreatiebad. Het zicht dient vanuit de zwemzaalzijde ook kunnen worden ontnomen bij gebruik van doelgroepen waarbij dit gewenst is (blinderen doorzicht).

De horeca hoeft niet afsluitbaar te zijn vanaf de entreehal. De entreehal en horeca kunnen een gezamenlijke toiletgroep hebben.

De bar in de horecaruimte vormt één geheel met de receptiebalie, zodat deze door dezelfde personeelsleden kunnen worden bediend. Van achter de bar moet er directe toegang zijn tot de bereidings- en spoelkeuken. Vanuit de keuken zijn de koel- en vriescel en het magazijn direct bereikbaar. Bij voorkeur is het magazijn voor de horeca ook van buitenaf te bevoorraden middels extra brede deuren. Vanuit de horeca is er een uitgifteluik naar de zwemzaal.

4.3.4 Personeelsruimten

Managementruimte

Nabij de personeelsruimte is een kantoorruimte aanwezig:

- een kantoorruimte met 2 werkplekken;
- een vergadertafel voor 3 personen.

Serverruimte

In nabijheid van de managementruimte is een ruimte voor de plaatsing van een printer, kopieermachine, servers en een vloerkluis. In deze ruimte mogen de patchkast, geluidsinstallatie (eindversterkers) en CCTV-installatie (HDD-recorders) geplaatst worden. De ruimte dient voorzien te zijn van een lokale koeling.

Vergaderruimte/docentenruimte

De ruimte is toegankelijk vanuit de entree en kan ook door verenigingen worden gebruikt.

Wasruimte

De wasruimte is een aparte ruimte in de directe nabijheid van zowel de kleedruimten van het personeel als de personeelsruimte. De benodigde voorzieningen voor een professionele machine (elektra, water en riolering) zijn opgenomen.

Personeelsruimte

De personeelsruimte is in de nabijheid van de entreehal gesitueerd. Het is een gezellige ruimte, die zich eveneens niet te ver van de kantoorruimten bevindt.

Kleedruimten personeel

Voor zowel de dames als heren zijn een kleedruimte met twee douches, een toilet en afsluitbare garderobekasten beschikbaar. De kleedruimten bevinden zich in de directe nabijheid van de personeelsruimte en hebben een directe relatie met de schone voetengang van het kleedkamergebied van het zwembad. Er moet worden voorkomen dat personeel met badkleding door 'koude' gebieden moeten bewegen.

4.3.5 Kleedkamergebied zwembad

Algemeen

Vanuit de entreehal betreden de actieve bezoekers een licht en overzichtelijk kleedkamergebied. De toegang is geregeld middels een separate poort, in combinatie met twee tourniquets en mindervaliden poortje. In verband met klimaat en veiligheid is het kleedkamergebied afsluitbaar. Het kleedkamergebied ligt op gelijk niveau als de perrons van het zwembad.

Kleedruimten

De kleedruimten voor het wedstrijdbad, doelgroepenbad en het recreatiebad dienen te worden gecombineerd:

- 4 afsluitbare groepskleedruimten:
  - elk geschikt voor gebruik door mensen met een lichamelijke beperking
  - voorzien van een baby omkleedtafel;
  - 1 kleedkamer voorzien van plafondlift met 2-punts juk die elke hoek kleedkamer bereikt;
- 40 wisselcabines (semi-vrijhangend uitvoeren);
- 8 gezinscabines inclusief verschoonmeubel;
- 2 kleedvoorzieningen ten behoeve van mindervaliden met douche en toilet.

Bij niet gebruik staan de deuren van de familie- en wisselcabines open en zijn de kledinghaakjes zichtbaar.

De groepskleedkamers zijn deels voorzien van bredere toegangsdeuren en bredere banken, zodat het ook voor mensen vanuit een rolstoel mogelijk is om zich in de kleedkamers om te kleden. Twee groepskleedruimten zijn eveneens voorzien van een verschoonmeubel. Tevens zijn alle groepskleedruimten voorzien van een spiegel. Inkijk in kleedkamers dient te worden voorkomen.

Aan de zowel de vuile als schone voetengang is een flexibele scheiding gerealiseerd, zodat bij enkel gebruik van één van de baden de helft van het kleedkamergebied kan worden afgesloten.

Doucheruimten

De doucheruimten zijn zodanig gesitueerd dat zwemmers er verplicht langs lopen, voordat ze het zwembad betreden. De doucheruimten zijn elk voorzien van 8 (sensor) douchepunten tegen de wand en 8 douchepunten aan het plafond. De sleutelschakelaar voor de plafonddouches bevindt zich in de zwemzaal en heeft meerdere standen, zodat ook een deel van de plafonddouches kan worden aangezet.

Toiletruimten

De toiletruimten dienen zo te worden gesitueerd, dat deze tevens dicht bij de zwemzalen liggen voor gebruik van de zwemmers, maar ook voor personeel dat lesgeeft.

Make-up ruimte

In het kleedkamergebied in de nabijheid van de in- en uitgang is een make-up ruimte voor minimaal 2 personen voorzien van een in tegelwerk opgenomen rvs-spiegel en in hoogte verstelbare elektrische haardrogers.

Lockers en ophangvoorzieningen

Nadat zwemmers zijn omgekleed wordt de schone voetengang bereikt. Tussen de kleedruimten en de doucheruimten zijn lockers (met elektronische codesloten) geplaatst. De lockers staan minimaal 20 cm van de vloer en zijn tot het plafond afgewerkt. Bij voorkeur worden ze in nissen geplaatst.

Werkkasten

Voor de schoonmaak zijn in het kleedkamergebied twee werkkasten opgenomen, inclusief uitstortgootsteen met warm en koud water, mechanische afzuiging met bijbehorende luchttoevoer, aansluitpunten elektra, wateraansluitpunten en leegloopleiding schrobzuigmachine (PVC afvoer 70 mm met schroefdeksel, 50 mm + afgewerkte vloer, leegloopleiding op 40 cm boven de vloer). Deze ruimte is voorzien van een schrobput en is tevens opslagruimte voor de schrob-zuigmachine. De uitstortgootsteen en schoonmaakspullen dienen bereikbaar te zijn als de schrob-zuigmachine in de ruimte staat.

4.3.6 Zwemzaal

Algemeen

Het zwembad is in drie compartimenten opgedeeld:

- wedstrijdbad;
- doelgroepenbad;
- recreatiebad, peuterbad, whirlpool, glijbaan, sauna.

Tussen de compartimenten bevindt zich een vaste transparante scheiding, voorzien van elektrisch bedienbare zichtwering. De plafonds zijn rustgevend, vochtwerend en balbestendig.

Wedstrijdbad

Het wedstrijdbad heeft een afmeting van minimaal 25 x 15,4 m^1 (6 banen) en een diepte van 2,5 m^1 (netto). Een deel van het wedstrijdbad is voorzien van een beweegbare bodem van 15,4 x 12,5 m^1 voor een diepte van 0,0 tot 2,5 m^1.

Voor de betreding van het zwembad door senioren is een luie trap benodigd, die in de wand schuift. Er is extra aandacht voor een voldoende lange leuning, zodat de stap over goten gebruiksvriendelijk is. Ten behoeve van het zich te water begeven door mindervaliden, zijn voorzieningen voor de plaatsing van een tillift opgenomen. Het wedstrijdbad is voorzien van opgaande wanden aan de kopse kanten.

Rondom het wedstrijdbad dienen vaste en betegelde zitbanken te worden gerealiseerd zodat circa 30 sporters kunnen zitten. Tevens dient er naast de zitbanken voldoende ruimte te zijn voor wedstrijdtassen (bijvoorbeeld achter de banken in het raam).

Het wedstrijdbad is verder voorzien van:

- sporttechnische inrichting (zie bijlage 1);
- hoofdverlichting ten behoeve wedstrijden, trainingen, instructies, schoonmaak, enzovoort;
- aan de muziekinstallatie gekoppelde RGBW sfeerverlichting met boven water minimaal 12 spots;
- aan de muziekinstallatie gekoppelde RGBW onderwater verlichting met minimaal 10 onderwaterlampen;
- bedieningen (in badmeesterspost/EHBO-ruimte) voor geluid (bekabeld en via bluetooth), (disco)verlichting en zicht-/zonwering;
- ten behoeve van rugslagzwemmen per wedstrijdbaan aan het plafond een duidelijke markering in de vorm van een rechte lijn;
- opstelplaats voor jurytafel:
  - in het midden van een lange zijde;
  - ter plaatse van de opstelplaats geen betegelde zitbank, zodat comfortabelere losse stoelen kunnen worden geplaatst;
  - perron ter plaatse van positie jurytafel minstens circa 3 m^1 breed, zodat de scheidsrechter voldoende ruimte heeft om langs de jurytafel te lopen;

- achter de jurytafel een niskast met aansluitpunten voor een LED-scherm ten behoeve van de bediening van het scorebord (wordt in toekomst aangebracht), wandcontactdoos ten behoeve van een laptop en een netwerkaansluiting;
- 1 kindertoilet (inclusief laag deurtje) met zicht vanaf het peuterhoekje/peuterbad.

Doelgroepenbad

Het doelgroepenbad heeft een afmeting van 25,0 x 12,9 m[1] en een netto diepte van 2,0m[1]. Het bad is voorzien van een volledig beweegbare bodem voor een diepte van 0,0 tot 2,0 m[1]. Voor de betreding van het bad is een hellingbaan voorzien. Voor mindervaliden is tevens een mobiele lift beschikbaar, die ook mindervaliden op een brancard te water kan laten.

Voor de betreding van het bad voor onder andere senioren is een brede trap naast het doelgroepenbad opgenomen, die mee kan bewegen met de beweegbare bodem. Daarbij is er extra aandacht voor een voldoende lange leuning (zodat de stap over goten gebruiksvriendelijk is), of het niet toepassen van goten ter plaatse van de trap.

Recreatiedeel

Het recreatiebad heeft een vrije vorm met een deel met stroomversnelling. In het bad zijn een aantal recreatieve elementen voor kinderen opgenomen.

Overige recreatieve elementen

- peuterbad met een oppervlak van 60 m² met perron/zitruimte. De peuterhoek bestaat voor een deel uit water met een diepte van 10 tot 30 cm en speelelementen;
- een whirlpool;
- een glijbaan met separate uitglijgoot;
- een sauna (nader in te vullen);
- zitruimte.

Badmeesterspost, EHBO, administratie zwemlessen en jury zwemwedstrijden

Tussen het wedstrijdbad (aan de zijde van de startblokken) en het doelgroepenbad wordt een algemene ruimte gesitueerd, met voorzieningen voor EHBO, administratie van zwemlessen en jury voor wedstrijden. Vanuit deze ruimte is zowel toegang tot het wedstrijdbad, het doelgroepenbad, als het recreatieve deel. Deze ruimte is voorzien van:

- twee werkplekken;
- een wastafel met een hendel kraan en een laaggeplaatste voetwasbak, die beide voorzien zijn van warm en koud water;
- EHBO-tafel;
- een bedieningspaneel voor de recreatieve elementen (indien van toepassing);
- twee archiefkasten voor het opbergen van administratie ten behoeve van zwemlessen, verenigingen en wedstrijden;
- bedieningen voor geluid (bekabeling en bluetooth), (disco)verlichting en zicht-/zonwering.

Bergingen

Ten behoeve van de zwemzalen zijn vijf bergingen opgenomen voor de opslag van materialen. De bergingen zijn waar nodig voorzien van schappen en afsluitbare kasten voor het opbergen van verenigingsmateriaal.

4.3.7 Technische ruimte zwembad

Technische ruimte

De ruimte waar de installaties staan is (vanaf maaiveld/buiten) goed toegankelijk, eventueel via een koekoek en/of hellingbaan, indien de technische ruimte zwembadinstallaties onder maaiveld wordt geplaatst. De leidingen zijn zoveel mogelijk langs de wanden gelegd en de vrije hoogte is minimaal 2,1 m[1]. Naast dat de ruimte van binnenuit logisch bereikbaar is, dient het van buitenaf goed bereikbaar te zijn voor het vervangen grote installatiecomponenten of toeleveringen.

Indien sprake is van toepassing van een koekoek, dan wordt deze uitgevoerd als een inpandige koekoek, of een vide in de begane grondvloer. De vide/koekoek wordt voorzien van een elektrische hijstakel (zodat de materialen altijd droog naar binnen kunnen worden getransporteerd). In de directe nabijheid van de koekoek dient een vaste trap te zijn gesitueerd.

Installatieonderdelen die gecontroleerd of onderhouden moeten worden, moeten goed bereikbaar zijn in plenum met voldoende hoogte.

Berging techniek

De berging dient vanaf de buitenzijde bereikbaar te zijn en geeft direct toegang tot de technische ruimte van de zwembadinstallaties. Indien een trap wordt toegepast, betreft dit een rechte stalen trap. De berging is voorzien van een hijsvoorziening. De ruimte is drempelloos in verband met transport.

Bergruimte chemicaliën

De bergruimten voor chemicaliën (zout, waterstofcarbonaat, zuur, schoonmaakmiddelen) zijn voor bevoorrading met vrachttransport goed bereikbaar. Materiaal is eenvoudig middels een pompwagen naar binnen te brengen.

Bijlage 1 Eisen sporttechnische inventaris

Algemeen

- 10 extra grondbussen / lijnbevestigingen op nader te bepalen posities;
- Alle wedstrijd, training- en overige lijnen in perron op te bergen met één doorvoering per lijn inclusief onderliggende kunststof
- opvangcontainers met afwateringsgaten;
- De lijnen zijn voorzien van schijven zodat ze niet door de doorvoering kunnen vallen.

Wedstrijdzwemmen

- Startblok Omega OSB 11 of gelijkwaardig (geschikt voor aansluiting met elektronische tijdwaarneming) in het wedstrijdbad;
- Wedstrijdlijnen Type competitor Gold of gelijkwaardig voorzien van kleurencombinatie volgens FINA / KNZB wedstrijdregels
- met spansystemen;
- Trainingslijnen met spansystemen;
- Wedstrijdlijnen: een 6 inch perron doorvoering per lijn inclusief onderliggende kunststof opvangcontainer per lijn;
- Trainingslijnen: een 4 inch perron doorvoering per lijn inclusief onderliggende kunststof opvangcontainer per lijn;
- Rugslagkeerpuntinstallatie (inclusief benodigde vloerpotten);
- Rugslag startinstallatie voor aan elk startblok;
- 15 meter markeringen op bassinvloer aan beide zijden van de baan ten behoeve van de onderwaterregel wedstrijden;
- Ten behoeve van rugslagzwemmen per wedstrijdbaan aan het plafond een duidelijke markering in vorm van een rechte lijn;
- Niveau C-accommodatie Handboek KNZB onderdeel Zwemmen;
- Onderwater geluidsinstallatie;
- Bodem geschikt voor onderwaterhockey.
- Dubbele digitale zwemklok 60 seconden.

Aandachtspunt tolerantie-eisen van FINA

- Kortgezegd dient het wedstrijdbad tussen de 25.000 en 25.010 meter lang te zijn. De KNZB verleent geen dispensatie meer voor afwijkingen bij zwembaden die na 1 januari 2023 worden opgeleverd.

Desgewenst kan rekening worden gehouden met de mogelijkheid om op een later moment voorzieningen voor waterpolo te kunnen plaatsen. Momenteel is er in Beuningen en Wijchen geen waterpolovereniging aanwezig, maar dat kan natuurlijk over 10 jaar anders zijn.

synarchis

Beleidsontwikkeling

Beheer & exploitatie

Huisvestingsadvies

Projectmanagement

Kade 52 • 3371 EP Hardinxveld-Giessendam • 0184 616 544 • info@synarchis.nl www.synarchis.nl

synarchis

Programma van Eisen

Renovatie en verduurzaming zwembad De Meerval

Gemeente Wijchen

31 mei 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	4
2.	Algemene projectbeschrijving	5
2.1	Zwembad De Meerval	5
2.2	Het project	6
2.2.1	Beknopte omschrijving van het project	7
2.2.2	Projectgebied	7
2.2.3	Eindsituatie van het project	8
2.2.4	Scope van het project	8
2.3	Bijlagen	8
2.4	Verstrekte gegevens	8
2.5	Van toepassing zijnde wet- en regelgeving, normen en richtlijnen	9
2.6	Duurzaamheid en circulariteit	9
2.7	Toetsing	9
2.8	Te garanderen onderdelen en onderhoudstermijn	10
2.9	Monitoringssysteem	11
3.	Ruimtestaat	12
4.	Ruimtelijk programma	13
4.1	Algemeen	13
4.2	Vlekkenplan werkzaamheden	13
4.3	Ruimten in het gebouw	14
4.3.1	Entree, centrale hal en receptie(balie)	14
4.3.2	Horeca en bijbehorende ruimten	14
4.3.3	Personeelsruimten	15
4.3.4	Zwemzaal en overige ruimten	16
4.3.5	Technische ruimten/machinekamer	18
5.	Technische Eisen	19
5.1	Bouwkundig	19
5.1.1	Vloerafwerkingen	19
5.1.2	Wandafwerkingen	19
5.1.3	Plafondafwerkingen	19
5.1.4	Dakafwerkingen	19
5.1.5	Bouwkundige uitbreiding (optioneel)	19
5.1.6	Binnenwandopeningen	19
5.1.7	Inventaris	19
5.1.8	Algemeen	20
5.2	Werktuigbouwkundig	20
5.2.1	Luchtbehandeling	20
5.2.2	Verwarming/koeling	20
5.2.3	Circulatiepompen	21
5.2.4	Tapwater	21
5.2.5	Sanitair	21
5.3	Elektrotechnisch	21
5.3.1	Verlichting	21
5.3.2	Krachtstroom	22
5.3.3	Zwakstroom	22
5.3.4	PV-installatie	22
5.3.5	Regelinstallatie	22

5.3.6	Keukenapparatuur	23
5.4	Zwembadtechniek	23
5.4.1	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ)	23
5.4.1	Warmteopwekking	23
5.4.2	Warmtewisselaars zwembaden	23
5.4.1	Warmtewisselaars tapwater	24
5.4.2	Filtratie	24
5.4.3	Desinfectie	24
5.4.4	UV-installatie	24
5.4.5	Bicarbonaat	24
5.4.6	Filters	24
5.4.7	Algemeen	24
5.5	Algemene eisen	25
5.5.1	Akoestische en geluidseisen	25
5.5.2	Diverse exploitatie technische aandachtspunten	25
5.6	Installaties algemeen	25
5.6.1	Algemeen sanitair	26
5.6.2	Brandbeveiligingsinstallatie	26
5.6.3	Wateraansluitpunten schoonmaak zwembad (peutergebied)	26
5.6.4	Vandalisme en veiligheid	26
5.6.5	Interne infrastructuur	26
5.6.6	Alarmering en calamiteiten	26
5.6.7	Lichtinstallaties	27
5.6.8	Noodverlichting	27
5.6.9	Universeel datanetwerk	27
5.6.10	Omroep- en geluidinstallatie	28
5.6.11	Bijkomende werkzaamheden	28

1. Inleiding

In dit Programma van Eisen (hierna: PvE) worden de ruimtelijk-functionele en technische eisen omschreven waar het renovatieproject (hierna: het project) in zwembad De Meerval te Wijchen aan dient te voldoen.

De omschreven onderdelen in dit PvE dienen door de Opdrachtnemer (hierna: ON) te worden beschouwd als de minimumeisen waaraan de werkzaamheden van het project dienen te voldoen.
Indien er sprake is van werkzaamheden, die door derden worden uitgevoerd, zal dat specifiek worden vermeld.

1.1 Leeswijzer

Het PvE is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt een korte omschrijving van het zwembad en de algemene omschrijving met bijbehorende randvoorwaarden van het project uiteengezet;
- In hoofdstuk 3 worden de huidige en toekomstige ruimtestaat uiteengezet;
- In hoofdstuk 4 worden de ruimtelijk-functionele eisen van het project omschreven;
- In hoofdstuk 5 worden de technische eisen van het project omschreven.

2. Algemene projectbeschrijving

Dit hoofdstuk bevat een korte omschrijving van het zwembad en de algemene omschrijving van het project met bijbehorende randvoorwaarden.

2.1 Zwembad De Meerval

Sinds 1991 bevindt zich aan de Meerdreef 6 in Wijchen zwembad De Meerval (hierna: De Meerval). Met de realisatie van De Meerval heeft de gemeente Wijchen (hierna: gemeente) voor het zwembad een drietal doelstellingen geformuleerd waar het zwembad aan dient te voldoen:

- Kinderen leren zwemmen (corebusiness);
- De (lokale) bevolking op een gezonde manier aan hun conditie laten werken;
- De (lokale) bevolking een recreatieplek bieden.

Het zwembad is in eigendom van de ‘Stichting Exploitatie van Zwembaden in de gemeente Wijchen’ en verhuurt op haar beurt weer het zwembad aan de exploitant ‘De Meerval Wijchen B.V., die op haar beurt verantwoordelijk is voor de exploitatie van het zwembad en in samenspraak met de gemeente ook voor het beheer en onderhoud van het zwembad. In opdracht van de gemeente wordt dit PvE opgesteld en de gemeente is als gevolg hiervan ook de opdrachtgever (hierna: OG) voor de werkzaamheden van dit project.

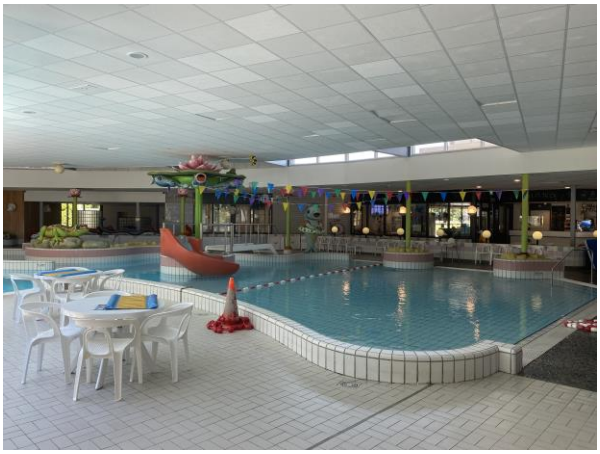
Het zwembad beschikt over een tweetal grote bassins: een 6-baans wedstrijdbassin van 25 meter (met gedeeltelijk een beweegbare bodem) en een recreatiebassin. Daarnaast beschikt het zwembad over een peuterbassin, een glijbaan met plonsbaden en diverse wellnessvoorzieningen (waaronder een sauna).

Het wedstrijdbassin wordt naast het geven van zwemlessen en banenzwemmen ook gebruikt door twee zwemverenigingen te weten, ZV Wijchen en Onderwatersport Team Pontos. Het recreatiebassin heeft een zogenaamde vrije vorm, die wordt gebruikt voor recreatief (vrij) zwemmen, maar er zijn ook gedeelten van het bassin waar leszwemmen en begeleide doelgroepactiviteiten plaatsvinden. Tevens De Meerval over een horecavoorziening.

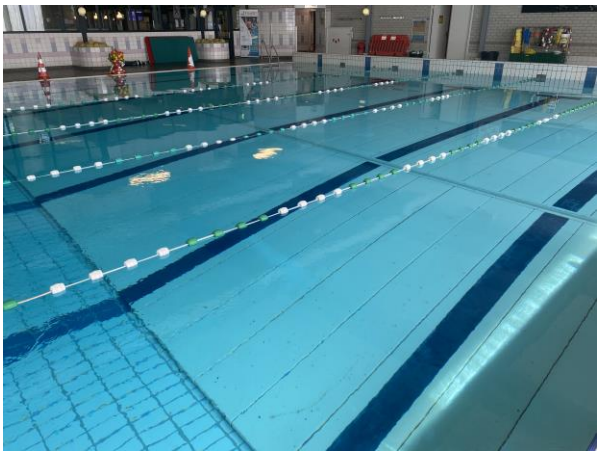
De Meerval wordt gemiddeld genomen jaarlijks bezocht door circa 123.000 bezoekers. Bijna 45% van deze bezoekers komen naar De Meerval voor het recreatiefzwemmen. Het overige deel van de bezoekers betreft respectievelijk leszwemmen, doelgroepactiviteiten, verenigingszwemmen en banenzwemmen.

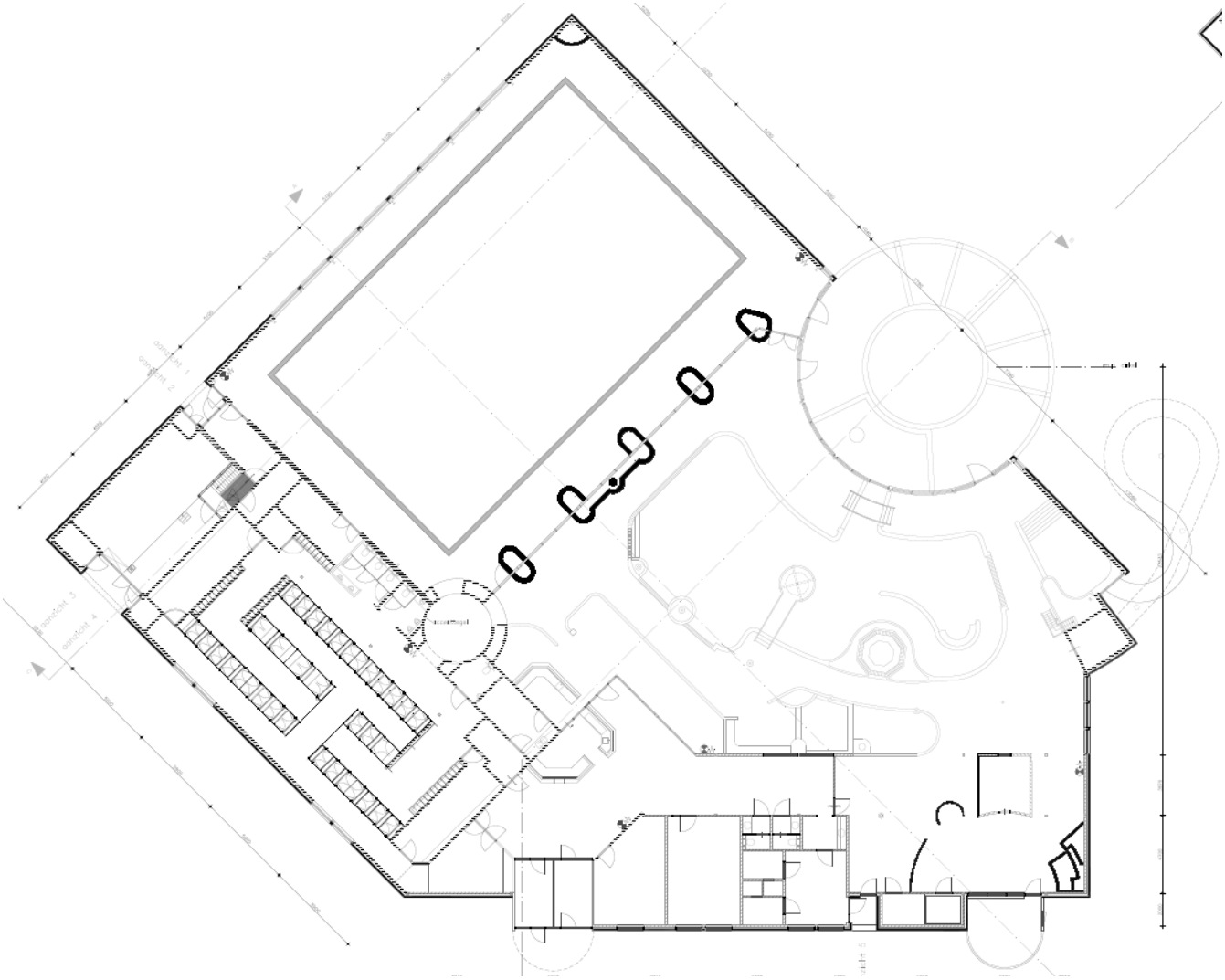
Hieronder zijn enkele sfeerimpressies van De Meerval opgenomen. De plattegrond van De Meerval is als bijlage 1 aan dit PvE toegevoegd.

Figuur 1 Plattegrond Zwembad De Meerval

2.2 Het project

Na 30 jaar was er voor de gemeente een natuurlijk moment aangebroken om de oorspronkelijke doelstellingen van De Meerval te evalueren en waar nodig bij te stellen. Als gevolg hiervan heeft de gemeente in 2021 een onderzoek naar een vijftal mogelijke scenario's laten uitvoeren. De gemeente heeft op basis van dit onderzoek in 2022 haar voorkeur uitgesproken voor scenario 3, het zogenaamde 'maximum renovatiescenario'. In een later stadium zijn er aan dit scenario nog een aantal verduurzamings-maatregelen toegevoegd met als resultaat dat na uitvoering van deze werkzaamheden De Meerval voor de komende 20 jaar weer up to date zou moeten zijn.

2.2.1 Beknopte omschrijving van het project

Binnen het project dienen een aantal ruimtelijke functionele aanpassingen in het bestaande zwembad uitgevoerd te worden:

- Herinrichting en thematisering van het peutergebied;
- Herindeling van het gehele personeelsgebied (de personeelskleedruimten, kantoor- en personeelsruimte);
- Herindeling van de horeca inclusief het toevoegen van een multifunctionele ruimte;
- Aanbrengen van een bouwkundige tribune bij het wedstrijdbassin;
- Het betonnen element waarop een speelelement staat verwijderen en het speelelement verplaatsen naar de rand van het recreatiebassin;
- Verwijderen van de uitzwemvoorziening (inclusief sluis) van het recreatiebassin;
- Verwijderen van de sauna's inclusief de bijbehorende technische ruimte.

Binnen het project dienen vanuit het groot onderhoud ook de volgende renovaties uitgevoerd te worden:

- Vervangen perronvloer wedstrijdbassin en recreatiebassin;
- Vervangen tegelwerk recreatiebassin;
- Vervangen wandtegelwerk in zwembadruimten: de borstwering tegen de buitenwanden en tussen de beide bassins in;
- Vervangen tegelwerk in keuken en natte horeca;
- Vervangen vloer en plafond groepskleedkamers, MIVA-toilet, EHBO-ruimte en de algemene doucheruimte;
- Vervangen balie en receptie in de horeca en de natte bar bij het recreatiebassin;
- Vervangen cv-ketels en de warmtekrachtkoppeling (hierna: WKK) door warmtepompen;
- Vervangen glijbaan;
- Vervangen zandfilters;
- Vervangen chloor- en zuurdosering;
- Vervangen GBS.

Tegelijkertijd met deze renovatiewerkzaamheden dienen de onderstaande verduurzamingsmaatregelen te worden uitgevoerd:

- Het opnieuw bekleden en isoleren van het dak boven het wedstrijdbassin en het kleedkamergebied;
- Het aanbrengen van een laag temperatuurtraject voor de luchtbehandelingskasten;
- Het aanbrengen van een laag temperatuurtraject voor de warmtewisselaar (hierna: TSA) van het zwembadwater;
- Het toevoegen van bewegingsdetectie aan de verlichting;
- Het aanpassen van de (keuken)apparatuur;
- Het plaatsen van PV-panelen.

2.2.2 Projectgebied

Onderstaande afbeelding betreft het bouwvlak (lees: het projectgebied) van De Meerval waarbinnen het project dient te worden uitgevoerd. De blauwe lijn in de foto geeft het projectgebied weer waarbinnen de ruimtelijk functionele aanpassingen uitgevoerd dienen te worden.

Figuur 2 Projectgebied

2.2.3 Eindsituatie van het project

Het project dient een (gedeeltelijk) gerenoveerd, onderhoudsarm en duurzamer zwembad op te leveren dat voor de komende 20 jaar weer aan de huidige maatstaven kan voldoen. De oplevering kan alleen plaatsvinden na acceptatie door OG en met het overhandigen van een opleverdossier met daarin alle noodzakelijke revisiebescheiden en garantieverklaringen.

2.2.4 Scope van het project

De volgende werkzaamheden behoren tot de opdracht van ON:

- Alle werkzaamheden met betrekking tot het ontwerp, de uitvoering en realisatie (bouwkundig, constructief, E-installaties, W-installaties, WZ-installaties, bouwfysica, brandveiligheid, samenhang met de inventaris, etc.) op basis waarvan De Meerval na oplevering weer in gebruik kan worden genomen;
- Alle werkzaamheden voor het verkrijgen van de voor het project benodigde vergunningen;
- Alle (aanvullende) onderzoeken die voor het project verricht moeten worden;
- Alle benodigde werkzaamheden om het gebouw weer aan te laten sluiten op het buitenterrein.

De volgende werkzaamheden behoren niet tot de opdracht van ON:

- Alle terreinwerkzaamheden buiten het projectgebied.

De scope van het project wordt begrensd door de grens (de blauwe lijn in figuur 2) van het projectgebied. Alle noodzakelijke werkzaamheden binnen de grens van het projectgebied behoren tot de werkzaamheden van ON. Voor de herinrichting van het peuterbad zal de Provincie Gelderland betrokken dienen te worden in de uiteindelijke configuratie hiervan.

In bijlage 2 is de scope van het project nader uitgewerkt in een demarcatielijst.

Voor de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de huidige kleurstellingen van het zwembadgedeelte, conform bijlage 3. De huidige thematisering rondom het recreatiebassin en het peutergebied dient zoveel als mogelijk verwerkt te worden in de nieuw te realiseren speelelementen, het nieuwe peutergebied en het nieuwe spraypark/de speelplaats. Deze thematisering dient zich te beperken tot het gedeelte waarin zich het recreatiebassin en het peutergebied bevinden. De algemene ruimtes, zoals het kleedkamergebied, de doucheruimte, het wedstrijdbassin en de horeca dienen hun huidige neutrale kleurstellingen te behouden.

2.3 Bijlagen

Bij het PvE behoren de volgende bijlagen:

Nr.	Titel	Datum
1	Plattegrond zwembad De Meerval	21-2-2020
2	Demarcatielijst	5-5-2023
3	Thematisering en (kleurstellingen) De Meerval	-
4	Principeschema warmteopwekking	
5	Installatietekeningen E, W en WZ	
6	Ontwerp luchtbehandelingskasten en debieten	
7	Eisen Verbond verzekeraars PV-installaties	

2.4 Verstrekte gegevens

Indien digitale bestanden zowel in pdf-formaat als in een andere automatisch leesbare vorm worden verstrekt, dienen de verstrekte versies in pdf-formaat beschouwd te worden als de geldende documenten.
De verstrekte versies in andere automatisch leesbare vormen dienen slechts als hulpmiddel te worden beschouwd waaraan door OG en door ON tegenover elkaar geen rechten kunnen worden ontleend.

2.5 Van toepassing zijnde wet- en regelgeving, normen en richtlijnen

Binnen het PvE wordt gebruik gemaakt van eisen die oplossings- en procesvrijheid bieden aan ON. Het uitputtend aangeven welke wet- en regelgeving en welke normen en richtlijnen van toepassing zijn op de werkzaamheden is daarom niet mogelijk. OG heeft getracht de toepasselijke wet- en regelgeving en toepasselijke normen en richtlijnen waar mogelijk aan te geven. Onderstaande overzicht mag door ON niet als limitatief worden beschouwd:

- Omgevingswet, inclusief bijbehorende Besluiten;
- Bouwbesluit 2012;
- Besluit Activiteiten Leefomgeving (hierna: B.A.L.);
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ);
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (BHVBZ);
- Activiteitenbesluit milieubeheer;
- Drinkwaterbesluit;
- Waterwet;
- Arbeidsomstandigheden Wet;
- Alcoholwet;
- Elektriciteitswet 1998;
- Modelbeheersplan Legionellapreventie in leidingwater;
- NEN-EN 50110-1 & NEN 3140 en de NEN1010;2015;
- NEN-EN 1069-1: 2017 en NEN-EN 1069-2:2017;
- NPR 9200:2015 Metalen ophangconstructies en bevestigingsmiddelen in zwembaden;
- Keurmerk Veilig & Schoon, Handboek versie 2021;
- Handboek KNZB;
- Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS);
- Eisen Verbond verzekeraars aan PV-installaties, inclusief scope 12;
- Scope 10.

ON wordt geacht bekend te zijn met de voor de werkzaamheden geldende wet- en regelgeving alsmede de actuele normen en richtlijnen zoals reglementen, normen, praktijkrichtlijnen, aanbevelingen, beoordelingsrichtlijnen en andere publicaties.

2.6 Duurzaamheid en circulariteit

OG hecht grote waarde aan duurzaamheid en circulariteit. Duurzaamheid wordt niet alleen gezien als het beperken van middelen en grondstoffen, maar ook door het gebruik van duurzame materialen, die in basis gericht zijn op energiebesparing en onderhoudsarm zijn. Circulariteit bij de renovatie betreft het onderhouden, vernieuwen en hergebruiken van gebouw(delen) zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en het ecosysteem aan te tasten. Dat kan op basis van de volgende grondstofprincipes: minimaliseer, benut het beschikbare en gebruik het herbruikbare.

2.7 Toetsing

De toetsings- en acceptatiebevoegdheid van OG gedurende alle werkzaamheden van het project worden gestructureerd in een proces. Tijdens dit proces vinden periodiek voortgangsoverleggen tussen OG en ON plaats waarin onder andere de ter acceptatie voorgelegde documenten, (voortgang van en resultaten uit) de werkzaamheden worden besproken. Mede aan de hand van deze overleggen en door OG uit te voeren steekproeven toetst OG de werkzaamheden van ON en de resultaten daarvan.

De toetsingswerkzaamheden en beoordelingen in het kader van de acceptatieprocedures worden namens OG verricht door een nog samen te stellen groep van vertegenwoordigers.

ON is verplicht medewerking aan OG (en haar adviseurs) te verlenen om toetsen te (laten) verrichten en dient de gevraagde documenten en informatie hiervoor te leveren. De bevindingen van deze toetsing, spotcheck of werkobservatie wordt met ON gedeeld. Indien deze bevindingen aanleiding geven tot een (extra) overleg tussen OG en ON zal dat worden georganiseerd.
ON is verplicht om zich gedurende de werkzaamheden van het project te houden aan de wet ‘Kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen 2023’.

2.8 Te garanderen onderdelen en onderhoudstermijn

Voor de werkzaamheden geldt minimaal een onderhoudstermijn van 6 (zes) aaneengesloten kalendermaanden voor de bouwkundige werkzaamheden en 12 (twaalf) aaneengesloten kalendermaanden voor het installatiewerk. Daarnaast dienen de volgende garanties te worden verstrekt:

10 jaar:

- Alle dakafwerkingssystemen, inclusief opstanden, randafwerking, aansluitingen aan onderdelen in- of aan deze dakbedekking, goten en dergelijke, waterdicht zijn en hun hoedanigheid behouden.
- Dat de constructie van het gebouw en het gerenoveerde deel geen ernstige gebreken vertoont ten gevolge van zetting, verzakking, breken, loslaten en corrosie;
- Dat geen scheurvorming ontstaat in alle dragende en niet dragende metselwerken;
- Dat bij alle beton-, staal- en houtconstructies geen toelaatbare blijvende vervorming en aantasting optreden, de hechting en bescherming van de coating voldoende is en dergelijke;
- Dat geen glasbreuk kan ontstaan ten gevolge van onjuiste plaatsing van het glas, geen randbeschadigingen van de ruiten of een ander verborgen gebreken optreden;
- Dat beglazingssystemen in buitenkozijnen wind- en waterdicht blijven;
- Dat buitenwanden zodanig zijn dat er geen vochtdoorslag als gevolg van regen, hagel en sneeuw optreedt en dat ze blijven voldoen aan de gestelde eisen ten aanzien van de bouwfysische eisen;
- Dat metalen buitenkozijnen, buitenramen, en buitendeuren en dergelijke wind- en waterdicht zullen blijven, geen gebreken zullen vertonen met betrekking tot de deugdelijkheid van de toegepaste materialen, de sterkte van de constructie, de goede werking van de constructies en afwerking;
- Dat timmerwerk geen houtrot vertoont;
- Dat de toegepaste kitten en na-isolatiematerialen hun eigenschappen en hoedanigheid behouden;
- Dat de vloerconstructie van toilet-, bad- en doucheruimten niet lekt en de wandconstructies van deze ruimten geen vochtdoorslag vertoont, inclusief aansluitingen en tegen losraken, en op de hechting van, of van scheurtjes in de glazuurlaag;
- Dat leidingen van vloerverwarming- en vloerkoeling niet lekken;
- Dat bedieningspanelen en schakelsystemen (relais, 0-10V sturingen, etc.) blijven functioneren.

5 jaar:

- Dat beweegbare houten delen in de buiten- en binnen kozijnen niet meer dan 4 mm ten opzichte van de loodlijn kromtrekken;
- Dat beweegbare metalen delen in de buiten- en binnen kozijnen niet meer dan 1mm ten opzichte van de loodlijn kromtrekken;
- Dat vloerafwerking goed op zijn plaats blijft liggen en geen noemenswaardige slijtplekken vertoont;
- Dat in cementgebonden dekvloeren geen blaren, scheuren, losse en holle plekken of schilferen vertonen of verzanden;
- Dat slijtvaste vloerafwerking de kenmerken behoudt als kleur, antislip waarde, glansgraad, etc.;
- Dat het losraken en scheurtjes in de glazuur-/toplaag van vloer- en wandafwerkingen niet voorkomt hieronder ook verstaan: dilatatiescheuren, zettingsscheuren, krimpsscheuren en craquelé);
- Dat de kitvoegvullingen niet uitzakken, los krimpen, vuil worden van omringend materiaal, vlekken vertonen, scheuren en afschilferen;
- Dat kitvoegvullingen door en door elastisch/plastisch blijven;
- Dat de rioleringen zodanig zijn uitgevoerd, dat deze waterdicht zijn en stankvrij blijven functioneren en het veroorzaken van geen hoger geluidsniveau;
- Dat tegels en/of stukadoorwerken (inclusief spuitpleisters) niet scheuren, losraken en niet afschilferen;
- Dat in gebouwen geen vocht optrekt in de fundering tot boven de bovenzijde van de begane grondvloer;
- Dat vloerconstructies van bad- en doucheruimten niet lekken en de wandconstructie van deze ruimten geen vochtdoorslag vertonen;
- Dat systeemwanden en systeemplafonds hun eigenschappen en hoedanigheid behouden;
- Dat alle buitenkozijnen met ramen en deuren goed blijven functioneren;
- Dat alle paneelwanden inclusief bedieningen goed blijven functioneren;
- Dat geen roestvorming optreedt op rvs-onderdelen;

- Dat geen roestvorming optreedt op thermisch verzinkte onderdelen;
- De gehele binnen- en buitenriolering waterdicht is en goed blijft functioneren;
- Dat veldapparatuur van de meet- en regelinstallatie de juiste meetwaardes weergeeft en goed functioneert.

2 jaar:
- De nieuwe sanitaire toestellen;
- De gehele verwarmingsinstallatie;
- De gehele ventilatie- en luchtbehandelingsinstallatie;
- De gehele koeltechnische installatie;
- De gehele meet- en regelinstallatie;
- De gehele elektrotechnische installatie;
- De gehele brandmeld-, ontruimings- en alarminstallatie;
- De gehele waterbehandelingsinstallatie;
- Legionella spoelsystemen.

Algemeen
Niet onder de hiervoor genoemde garanties vallen:
- Gebreken ten gevolge van normale slijtage;
- De verwaarlozing van onderhoud;
- Het onjuist onderhouden;
- Het onjuiste gebruik;

De ON heeft hierbij de plicht te bewijzen dat sprake is van één van bovenstaande omstandigheden.

De garanties:
- Moeten overdraagbaar zijn naar gebruikers (hoofdhuurder);
- Moeten overdraagbaar zijn naar (toekomstige) nieuwe eigenaren.

Voor zoveel gevraagd c.q. nodig of wenselijk geacht door de fabrikant/leverancier, dienen aan de garantieverklaringen onderhoudsadviezen te worden toegevoegd.

2.9 Monitoringssysteem
De energieverbruiken dienen inzichtelijk te worden gemaakt. Voor de bewaking van de prestaties ten aanzien van het energie- en waterverbruik zal door ON worden voorzien in een digitaal monitoringssysteem. Met het monitoringssysteem wordt geregistreerd, gesignaleerd en gerapporteerd. Het systeem is een dynamisch model waarin de energiestromen van de gehele accommodatie inzichtelijk worden gemaakt. Het monitoringsysteem is inzichtelijk voor de OG en exploitant door middel van inloggegevens en een wachtwoord. Met het monitoringssysteem worden relevante gegevens geregistreerd en opgeslagen. ON dient het systeem zodanig in te richten dat voorkomen wordt dat storingen en ontregelingen te laat worden ontdekt en dat deze een nadelige invloed hebben op het energiegebruik van de accommodatie. De monitoring draagt op deze manier bij aan het realiseren van de energie- en onderhoudsprestatie.

3. Ruimtestaat

In de onderstaande tabel is de ruimtestaat van De Meerval weergegeven. In de kolom ‘bestaand’ is de huidige ruimtestaat omschreven. In de kolommen ‘Na renovatie’ is de vereiste (nieuwe) ruimtestaat aangegeven:

	Bestaand			Na renovatie		
Ruimte	**Aantal**	**Opp. per ruimte (m2 FNO)**	**Oppervlak (m^2 FNO)**	**Aantal**	**Opp. per ruimte (m2 FNO)**	**Oppervlak (m^2 FNO)**
Algemeen en facilitair			**138**			**149**
Tochtportaal/entree	1	19	19	1	19	19
Centrale hal en receptie	1	113	113	1	113	113
Toiletruimten	2	3	6	2	6	12
Miva-toilet				1	5	5
Personeelsruimten			**82**			**116**
Kantine incl. keukenblok	1	22	22	1	33	33
Kleedkamers personeel (heren en dames)	2	4	8	0	0	0
Kleedkamers personeel (heren en dames) inclusief 1 toilet en 2 douches	0	0	0	2	16	32
Kantoorruimte 1	1	29	29	1	25	25
Kantoorruimte 2	1	23	23	1	10	10
Overlegruimte				1	8	8
Repro en archiefruimte				1	8	8
Horeca			**123**			**192**
Horeca (nat)	1	30	30	1	50	50
Bar (nat)	1	18	18	1	18	18
Horeca (droog)	1	43	43	1	50	50
Multifunctionele ruimte				1	35	35
Bar (droog)	1	13	13	1	13	13
Keuken	1	12	12	1	12	12
Berging (voorraad)	1	7	7	2	7	14
Zwembad (binnen)			**1660**			**1547**
Wedstrijdbadssin (inclusief perron)	1	651	651	1	651	651
Tribune						75 personen
Berging	1	15	15	2	10	20
EHBO-ruimte	1	11	11	1	11	11
Recreatiebassin (inclusief perron)	1	786	786	1	786	786
Whirlpool	1	7	7	1	7	7
Glijbaan (inclusief plonsbad) *Lengte: 38 meter*						
Peuterbad inclusief perron	1	19	19	0	0	0
Peuterbad 1 - 4 jaar, gemiddeld 20 cm diep				1	20	20
Spraypark/speelplaats 4 - 7 jaar, 0 cm diep				1	20	20
Werkkast				1	5	5
Saunagedeelte, stoomcabine, techniek sauna	1	152	152	0	0	0
Buitenhof	1	19	19	1	19	19
Kindertoilet				1	2	2
Omkleed- en verschoonvoorziening				1	6	6
Garderoberuimte			**273**			**273**
Groepskleedkamers	2	18,5	37	2	18,5	37
Wisselcabines. *Lockers 153 stuks*	35	5	175	35	5	175
Spiegel/fohn/wastafel	1	16	16	1	16	16
Toiletgroep dames	1	10	10	1	10	10
Toiletgroep heren	1	6	6	1	6	6
Miva-toilet	1	10	10	1	10	10
Doucheruimte	1	15	15	1	15	15
Werkkast (schoonmaak)	1	4	4	1	4	4
Buitengebied			**154**			**154**
Buitenbad	1	23	23	0	0	0
Terras	1	131	131	1	154	154
Techniek			**68**			**68**
Technische ruimte	1	60	60	1	60	60
Chloor & zwavelruimte	2	4	8	2	4	8
Totaal			**2498**			**2499**
Verkeersruimtes, ontwerpverlies en constructieverlies		20%	**2998**		20%	**2999**

4. Ruimtelijk programma

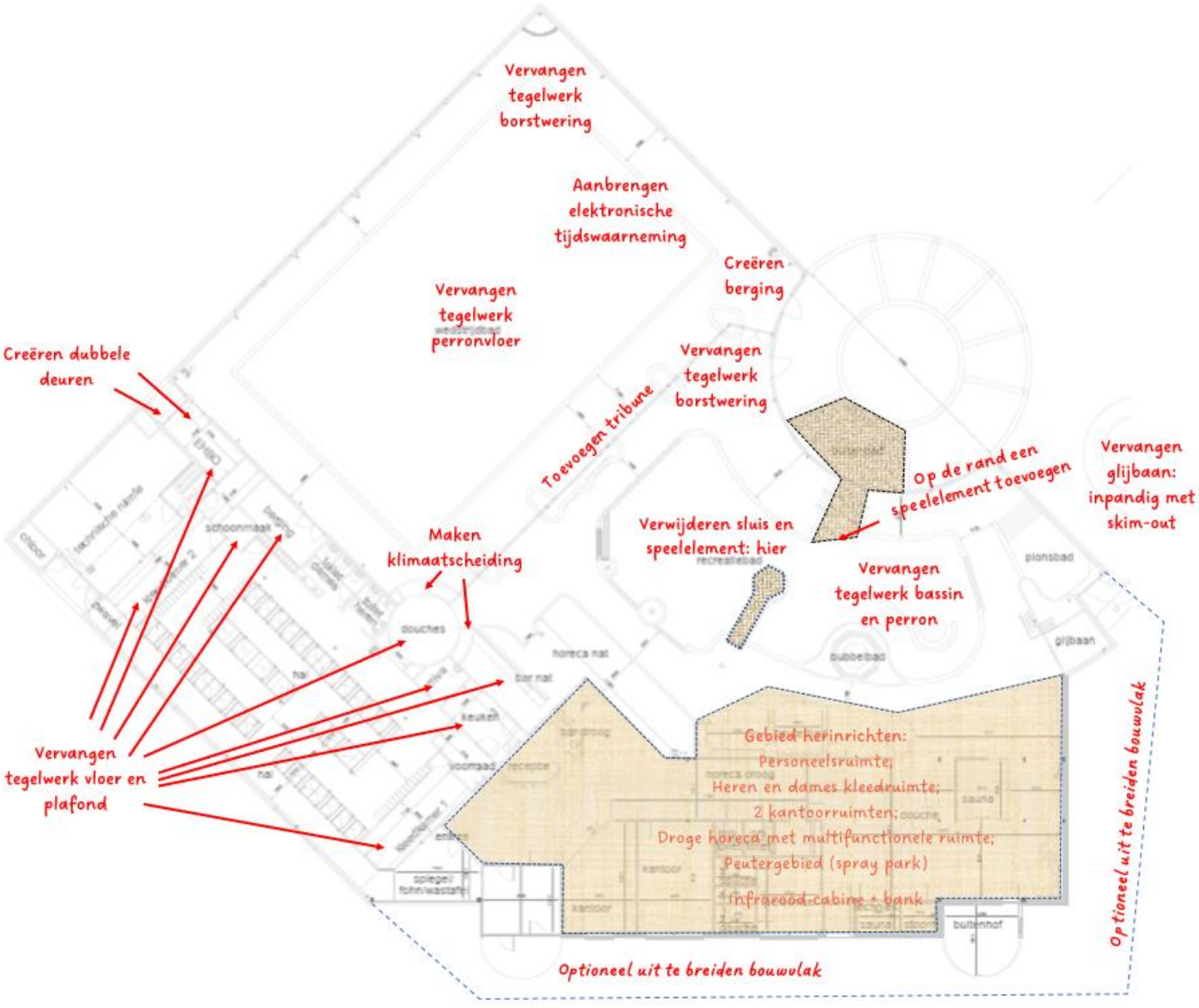
Dit hoofdstuk geeft inzicht in de belangrijkste eisen per ruimte op basis van de ruimtestaat uit hoofdstuk 3 en dient als basis voor het ruimtelijk ontwerp van de werkzaamheden.

4.1 Algemeen

In de ruimtestaat zijn alle ruimten met afmetingen weergegeven. Hiervan afwijken mag alleen onder de voorwaarde dat aan de eisen zoals genoemd in hoofdstuk 2 wordt voldaan.

4.2 Vlekkenplan werkzaamheden

De meeste posities dienen gehandhaafd te blijven en alleen gerenoveerd te worden. Voor de nieuwe ruimtelijk-functionele aanpassingen zijn de routing en relaties tussen de gerenoveerde ruimten essentieel voor het goed functioneren van De Meerval. In het onderstaande vlekkenplan zijn de relaties tussen de ruimten visueel weergegeven in combinatie met de te renoveren onderdelen van het pand. Het vlekkenplan dient vertaald te worden in een nieuw heringericht gebied wat samen met de gerenoveerde zwembadruimten moet zorgen voor een synergetisch gerenoveerd zwembad. Kleurstelling, thematisering en modernisering van het gehele gebouw dient te leiden tot een optimaal geheel. Het vlekkenplan is richtinggevend.

Figuur 3 Vlekkenplan De Meerval

Hierbij is het van belang dat:
- De huidige scheiding tussen de klimaatzones van het zwembad en de overige ruimten blijft gehandhaafd;
- Ruimten zich **niet** buiten het projectgebied mogen bevinden;
- Relaties tussen de ruimten logisch blijven voor zowel bezoekers als personeel;
- De routing overzichtelijk is, onnodige hoeken en omwegen dienen voorkomen te worden.

4.3 Ruimten in het gebouw

4.3.1 Entree, centrale hal en receptie(balie)

Entree en centrale hal

De entree en centrale hal maken in basis geen onderdeel uit van de renovatie. Echter omdat de centrale hal bij de renovatie van de horeca wordt betrokken, dienen onder andere de vloer, plafondplaten en het schilderwerk weer aan te sluiten bij het gerenoveerde deel van deze ruimte, zodat het als één geheel goed op elkaar aansluit.

De entree van het gebouw dient een van buiten herkenbare, aansprekende en uitnodigende entree te blijven. De entree blijft direct toegang verlenen tot de centrale hal, de receptie(balie) en de horeca.

Een overzichtelijke routing van de loopwegen voor de verschillende bezoekers dient te blijven. Bij de entree dient er rekening gehouden te worden met het in de toekomst plaatsen van tourniquets door loos leidingwerk in de vloer van de nieuwe balie naar een nader te bepalen positie richting de toegang van de kleedkamers van het zwembad te leggen.

Receptie(balie)

De receptie(balie) maakt wel onderdeel uit van de renovatie. De receptie(balie) dient echter gecombineerd te blijven met het barmeubel en dient vernieuwd te worden tot een passend modern geheel in de horeca.

De onderstaande aandachtspunten blijven van belang:
- Het zicht op de entree, de centrale hal, de horeca en de verkeersruimten naar het zwembad dienen behouden te blijven;
- Hinderlijke lichtinval op de receptiebalie dient voorkomen te worden;
- De receptiebalie behoudt de centraal te bedienen panelen voor verlichting, geluid etc.

4.3.2 Horeca en bijbehorende ruimten

Horeca

Bij de herindeling van de horeca is de sfeer van groot belang. De horeca is tevens de ontmoetingsplek voor de sporter en de bezoekers/toeschouwers van de verschillende zwembadactiviteiten.
Hier dient met de renovatie/herindeling van de horeca rekening mee te worden gehouden, zodat er na de realisatie sprake is van een sfeervolle en prettig ingerichte ruimte. De verlichting en het geluid in de horeca dienen regelbaar te zijn.

Het barmeubel blijft gecombineerd met de receptiebalie en het barmeubel blijft een directe relatie met de keuken houden.

In de horeca dient rekening te worden gehouden met aansluitingen (voeding en data) en een positie ten behoeve van een drank- en een snoepautomaat.

Vanuit de horeca moet er zicht blijven op het zwembad, te weten het recreatiebassin.

De horeca heeft een omvang van minimaal 40 zitplaatsen waar zowel de (groot)ouders gedurende het leszwemmen kunnen vertoeven als grote groepen. Naast deze zitplaatsen beschikt de horeca over een ‘stamtafel’ waar 10 personen aan plaats kunnen nemen.

De horeca dient een directe relatie te hebben met de (nieuwe) multifunctionele ruimte.

Multifunctionele ruimte
Voor algemeen gebruik dient er een multifunctionele ruimte in de horeca gerealiseerd te worden. Deze ruimte wordt door de verenigingen gebruikt als vergader-, jury- en keuringsruimte. Vanwege die reden dient de multifunctionele ruimte voor zicht van buitenaf te kunnen worden afgeschermd. De multifunctionele ruimte dient gekoppeld te worden aan de horeca door een te openen geluidswerende panelenwand met deur en dient voorzien te zijn van, de in de ruimte te bedienen, multimediale presentatie middelen en regelbare verlichting en geluid. De voorzieningen ten behoeve van de presentatiemiddelen dienen door ON geleverd te worden alsmede een 65” presentatiescherm. Deze (vergader)ruimte dient geschikt te zijn voor 20 personen.

Toilet
In de (nabijheid van de) centrale hal/horeca dient een toiletruimte voorzien te worden, bestaande uit:
- Twee herentoiletten (waarvan één urinoir) met één wastafel;
- Twee damestoiletten met één wastafel;
- Een mindervalidetoilet inclusief baby-omkleedruimte (verzorging).

De toiletten dienen in verband met de schoonmaak te worden voorzien van hangende toiletten en holle plinten.

Keuken en berging
De keuken en berging maken geen onderdeel uit van de renovatie. De enige toevoeging is dat de keuken voorzien dient te worden van twee extra friteuses (2x12 liter) rechts naast de huidige friteuses. Hiervoor dient een elektrische aansluiting gerealiseerd te worden.
Op de plaats van de huidige koeling tegenover de friteuse dient een rvs-werkbank geplaatst te worden zodat de huidige saladiere kan worden gebruikt.

Let op: met de herindeling van de horeca dient er wel een (extra) berging voor de opslag van de droge voorraad te worden gerealiseerd, die bij voorkeur zowel van buitenaf voor de bevoorrading toegankelijk is als vanuit het horecagebied.

Vanuit het barmeubel blijft er een directe toegang tot de keuken. De keuken geeft weer directe toegang tot de natte bar in het zwembadgedeelte en de horecabalie in het droge deel van de accommodatie.

De berging nabij de keuken blijft toegankelijk vanuit de keuken.

De keuken dient voorzien te worden van een nieuwe vloer en een nieuw plafond, dat beide aan dient te sluiten met de naastgelegen ruimten.

4.3.3 Personeelsruimten

Personeelsruimte (kantine)
De personeelsruimte is gelegen nabij de kantoorruimte en kleedruimten van het personeel. De personeelsruimte dient door het personeel van de receptie(balie) en horeca van binnenuit bereikbaar te zijn.

De personeelsruimte dient plek te bieden aan minimaal 10 personen.

De ruimte dient te worden voorzien van een pantry met spoelbak, koelkast, vaatwasmachine en combimagnetron. Er dient een aansluitpunt voor een koffiezetapparaat (water, toe- en afvoer en elektra) te zijn en er dient een Quooker (of iets soortgelijks) geplaatst te worden.

Kleedruimten
Zowel de dames- als herenkleedruimte voor het personeel is voorzien van een vrijhangende zitbank, hakenrail en twee douches. Het is hierbij van belang dat er een goede scheiding is tussen het natte en droge deel van de kleedruimte. De kleedruimten dienen zich in de nabijheid van het zwembad te bevinden, zodat bewegingen van het personeel met badkleding door ‘koude’ gebieden worden voorkomen.

De kleedruimten dienen vanuit de personeelsruimte toegankelijk te zijn.

In de kleedruimte dienen in totaal 24 wissellockers (12 per personeelskleedruimte) voor het personeel te worden gerealiseerd, afmeting 600 mm x 300 mm per stuk, op een bouwkundige sokkel. Voorzien van cilinderslot.

In zowel de dames- als herenkleedruimte dient een vrijhangende toilet te worden gerealiseerd.

Kantoorruimten
Er dienen twee kantoorruimten te worden gerealiseerd. In 1 één kantoorruimte dienen er 5 (vijf) flexwerkplekken gerealiseerd te worden, inclusief aansluitpunten voor elektra en data.
In de andere kantoorruimte dient een overlegtafel van minimaal 4 (vier) personen gerealiseerd te worden, inclusief enkele aansluitpunten voor elektra en data.

Deze ruimtes zijn met elkaar verbonden en hebben een directe relatie met de personeelsruimte. De kantoorruimten dienen afsluitbaar te zijn, zodat er (vertrouwelijke) gesprekken gevoerd kunnen worden.

Overige ruimten
In de nabijheid van de kantoorruimte dienen de onderstaande aanvullende ruimten gerealiseerd te worden:
- Repro ruimte voor de plaatsing van een printer en computerserver;
- Archiefruimte voor de opslag van onder andere (decoratie)materialen en administratie.

Beide ruimten dienen afsluitbaar te zijn, maar mogen ook gecombineerd worden tot één ruimte.

4.3.4 Zwemzaal en overige ruimten

Algemeen
De zwemzaal blijft in twee compartimenten opgedeeld:
- Wedstrijdbassin;
- Recreatiebassin inclusief het peutergebied, saunagebied en de recreatieve voorzieningen.

Tussen de doucheruimten en beide bassinruimte dient een afsluitbare deur gemaakt te worden. Deze deur dient voldoende doorkijkmogelijkheid te bieden zodat deze niet bij het openen tegen bezoekers aan kan komen. De deur is bedoeld om de klimaatzones beter van elkaar te kunnen scheiden. De deur dient daarmee zelfsluitend te worden gemaakt.

De (visuele) verbinding tussen het wedstrijd- en recreatiebassin blijft gehandhaafd.

Wedstrijdbassin
Het wedstrijdbassin is recentelijk voorzien van nieuw tegelwerk. De perronvloer dient nog voorzien te worden van nieuw tegelwerk. Bij het wedstrijdbassin dienen nieuwe lijndoorvoeren gemaakt te worden met een grotere diameter dan de huidige, zodat de wedstrijdlijnen er ook doorheen kunnen.

Op het perron van het wedstrijdbassin dient een bouwkundige tribune gerealiseerd te worden aan de lange zijde van het bad, tussen het wedstrijd- en recreatiebassin in, die plaats biedt aan 75 personen. De perronbreedte van het wedstrijdbassin dient echter voldoende breed te blijven voor schoonmaakmachines en dient blijvend te voldoen aan de voorschriften voor het organiseren van (officiële) zwemwedstrijden.

Voor de toegang van grotere (opblaasbare) elementen van buitenaf dienen er dubbele deuren te worden gemaakt tussen het wedstrijdbassin en de EHBO-ruimte, maar ook tussen de EHBO-ruimte en de toegang van buitenaf.

Het borstweringstegelwerk tegen de buitenwanden, de wanden tussen de zwemzalen en nevenruimten, dient vervangen te worden door nieuw tegelwerk.

EHBO-ruimte
De EHBO-ruimte nabij het wedstrijdbassin dient gerenoveerd te worden door er een nieuwe tegelvloer en een nieuw plafond in te plaatsen. Tevens dient het sanitair vervangen te worden.

De EHBO-ruimte dient daarnaast weer geschikt te worden gemaakt om als EHBO-ruimte te kunnen gaan fungeren. Dat betekent dat de opslag elders in de nabijheid van het wedstrijdbassin een nieuwe plek dient te krijgen. Hiertoe dient in de nabijheid van het wedstrijdbassin een nieuwe opslagruimte gecreëerd te worden van minimaal 15 m^2.

Recreatiebassin
Het speelelement en de uitzwemvoorziening inclusief sluis van het recreatiebassin dienen verwijderd te worden. De wand die nu wordt onderbroken dient vloeiend te worden aangeheeld, zodat het weer een geheel lijkt. De uitzwemvoorziening, brug etc. dienen aangeheeld te worden, ook de perronvloer dient weer als een vloeiend geheel te worden hersteld. Op deze nieuwe muur dient een speelelement geplaatst te worden ter vervanging van het grote speelelement dat is verwijderd uit het midden van het bassin. Dit nieuwe speelelement dient in dezelfde thematisering van het recreatiebassin gerealiseerd te worden.

In de nabijheid van het recreatiebassin dient één infrarood bank, geschikt voor 4 (vier) personen geplaatst te worden en een infraroodcabine, geschikt voor 6 (zes) personen. Ook de benodigde aansluitingen hiervoor dienen door ON te worden gerealiseerd.

De relatie van het recreatiebassin met de natte horeca en het terras blijft gehandhaafd.

Het tegelwerk in het recreatiebassin alsmede de tegelvloer rondom het bassin dient vervangen te worden.

Het borstweringstegelwerk tegen de buitenwanden, de wanden tussen zwemzalen en nevenruimten, dient vervangen te worden door nieuw tegelwerk.

Natte horeca
De huidige natte horeca dient vervangen te worden. Er dient een nieuwe balie ontworpen te worden en het wand- en vloertegelwerk dient vervangen te worden tot een vlak geheel. Ook dient er op de plaats van het huidige peutergebied de horeca vergroot te worden. Het huidige peutergebied zal verplaatst/heringedeeld moeten worden op de positie van het huidige saunagedeelte. De uitbreiding van de natte horeca dient vloeiend met het huidige terras over te lopen zodat het weer een geheel lijkt.

Voor recreatief gebruik dient in de nabijheid van de natte bar, het recreatiebassin en het (nieuwe) peutergebied in voldoende mate zitgelegenheid te kunnen worden geboden. De totale natte horeca dient plaats te bieden aan minimaal 30 zitplaatsen.

In het recreatiebassin en nieuwe peutergebied dient tevens het HWC-plafond ter plaatse van de natte horeca vervangen te worden, door een minder zwaar plafond van mineraalvezelplafondplaten, akoestisch en geschikt voor vochtige ruimten.

Saunagedeelte
De sauna inclusief de bijbehorende technische ruimte, vloer en plafonds dienen verwijderd te worden. De vrijgekomen ruimte dient aangewend te worden voor de herindeling en uitbreiding van het peutergebied en het personeelsgebied. De thematisering en kleurstelling overeenkomstig het recreatiebassin.

Peutergebied
Het peutergebied dient heringedeeld, verplaatst, uitgebreid en gethematiseerd te worden. Het peutergebied dient veilig en aantrekkelijk te zijn voor (groot)ouders en hun jonge (klein)kinderen zonder zwemdiploma (maar wel met zwembandjes). Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden in de leeftijdscategorie van de verschillende doelgroepen, te weten: 1- tot 4-jarigen en 4- tot 7-jarigen.

Rondom het peutergebied is voldoende zitgelegenheid en toezichtmogelijkheden (gecombineerd met de natte horeca) voor (groot)ouders. Omkleed- en verschoonvoorzieningen worden in de nabijheid van het peutergebied ontworpen en gerealiseerd

zodat (groot)ouders met meerdere (klein)kinderen ook hun andere (klein)kinderen in de gaten kunnen houden. In de nabijheid van het peutergebied dient ook een kindertoilet te worden gerealiseerd.

Belangrijk is dat het peutergebied een veilige omgeving is waar de allerkleinsten zonder zwemdiploma zich niet zonder meer naar het recreatiebassin kunnen verplaatsen, welke zich in dezelfde ruimte bevindt. Een fysieke afscheiding door middel van bijvoorbeeld een hekwerk is een must.

Het peutergebied dient voorzien te worden van interactieve (water)speelelementen (spray park/speelplaats), die ook geschikt moeten zijn voor de oudere kinderen/jonge jeugd. Hierbij ook weer twee zones creëren voor de bovengenoemde leeftijdscategorieën.

Het gehele gebied dient thematisch voor de verschillende doelgroepen aansprekend te zijn.

Glijbaan
De huidige glijbaan is aan het einde van haar levensduur. Deze dient vervangen te worden door een nieuwe interactieve polyester glijbaan, inclusief nieuwe toegangstrap (spiltrap) conform huidige wet- en regelgeving. Bij voorkeur dient de glijbaan de schaaldelen binnen te hebben, om energieverlies te beperken. Ook dient het huidige plonsbad vervangen te worden door een skim-out, zodat de glijbaan leegloopt indien het buiten gebruik is, zodat het geen apart bassin is. Het oude plonsbad dient dichtgezet te worden zodat er een vlakke perronvloer ontstaat, welke gebruikt kan worden door daar bijvoorbeeld de infraroodbank en/of -cabine te positioneren.

Kleedruimten zwembad
Het kleedkamergebied waar de wisselcabines staan maken geen onderdeel uit van de renovatie.

De groepskleedkamers, MIVA-kleedkamer, berging en doucheruimte maken wel onderdeel uit van de renovatie. Deze ruimten dienen gerenoveerd te worden door er een nieuwe tegelvloer in te leggen en een nieuw systeemplafond in te plaatsen. Ook het MIVA-sanitair dient vervangen te worden. De nieuwe tegelvloeren dienen hetzelfde te zijn als de vloer in het kleedkamergebied waar de wisselcabines staan, zodat het weer één geheel is.

Het enige dat gerenoveerd dient te worden in het kleedkamergebied waar de wisselcabines staan, is het HWC-plafond, dat vervangen dient te worden door een minder zwaar plafond van mineraalvezelplafondplaten, akoestisch en geschikt voor vochtige ruimten. Door deze vervanging wordt er ruimte gecreëerd op het dak voor de plaatsing van PV-panelen.

Toiletruimte zwembad
De bestaande herentoiletruimte dient aangepast te worden zodat bezoekers, die in de groepskleedruimten staan geen zicht meer hebben op het gebruik van de urinoirs.

4.3.5 Technische ruimten/machinekamer

Deze ruimten met uitzondering van de technische ruimte van de sauna maken geen onderdeel uit van de renovatie. Er dienen wel diverse technische componenten vervangen te worden, deze worden in hoofdstuk 5 beschreven.

5. Technische Eisen

OG wil in principe geen systeemkeuzen maken aan de voorkant. Zij laat dat volledig over aan de marktpartijen. Wel zijn er een aantal uitgangspunten waar het ontwerp aan moet voldoen. Dit betreft alleen de te renoveren gedeelten vanuit het vlekkenplan.

5.1 Bouwkundig

5.1.1 Vloerafwerkingen

De algemene (droge) ruimten dienen te worden voorzien van een stroeve onderhoudsarme vloer. Daar waar de vloer aangeheeld dient te worden aan een bestaande vloerafwerking dient er een vloeiende overgang gemaakt te worden.
De vloer in de natte ruimten (douche- en peutergebied) dient voorzien te zijn van een antislip waarde R11 met een waarde van minimaal U 0,50. De vloeren dienen onder voldoende afschot te liggen, plasvorming is niet toegestaan.

Het tegelwerk van zwembadperronvloer dient voorzien te worden van een waterdicht membraan.

5.1.2 Wandafwerkingen

De algemene (droge) ruimten dienen te worden voorzien van een goed te reinigen wandafwerking. In de natte ruimten (toilet, douches en peutergebied) dient de wandafwerking voorzien te worden van tegelwerk tot 200 mm boven het systeemplafond. De borstweringen in de zwemzaal terugbrengen tot minimaal dezelfde hoogte als het huidige tegelwerk. Indien er grotere tegels worden toegepast dan afronden op hele tegels.

5.1.3 Plafondafwerkingen

De algemene (droge) ruimten dienen te worden voorzien van een plafond waarbij de installaties goed te bereiken zijn voor onderhoud. De plafonds van het peutergebied en de algemene (droge) ruimten voorzien van lichte mineraalvezelplafonds. In de natte ruimten akoestisch en vochtbestendig. Ook de algemene voor publiek toegankelijke kleedruimten dienen voorzien te worden van een nieuw systeemplafond.

5.1.4 Dakafwerkingen

Het dak van de algemene (droge) ruimten dient voorzien te worden van een RC van 4,5 kW/m^2, evenals de daken van de algemene kleedruimten en het wedstrijdbassin. De dakopbouw dient na renovatie geschikt te zijn voor het plaatsen van PV-panelen. Isolatie dient daarom *FM-approved* te zijn en voor het zwembadgedeelte is het van belang dat de dampremmende laag vernieuwd wordt. OG heeft de voorkeur voor een gebitumineerde dakafwerking. De valbeveiliging dient weer aangebracht te worden conform de huidige situatie.

5.1.5 Bouwkundige uitbreiding (optioneel)

Indien er gebruik wordt gemaakt van een uitbreiding binnen het projectgebied dan dient de nieuwe vloer, het dak en de gevel vloeiend over te lopen in de bestaande situatie, zodat het weer één geheel lijkt. Gevelopeningen die afsluitbaar zijn dienen te worden toegevoegd aan het huidige sleutelplan. Cilinders en deurbeslag voorzien van minimaal SKG**.

5.1.6 Binnenwandopeningen

Binnendeuren dienen voorzien te worden van deurbeslag met cilinders. Deurposten in de natte ruimten dienen voorzien te worden van hardsteen neuten. Dorpels dienen voorkomen te worden.

De flexibele panelenwand van de multifunctionele ruimte dient voldoende geluidswerend te zijn, zodat vergaderingen ongestoord plaats kunnen vinden als ook de horeca in gebruik is.

5.1.7 Inventaris

De nieuw te plaatsen (kleed)banken dienen vrijhangend te worden uitgevoerd, voorzien van aluminium zitregels.

De nieuw te plaatsen pantry ten behoeve van de kantine in de personeelsruimte dient voorzien te worden van een Quooker of iets soortgelijks, vaatwasser, wasbak met mengkraan en een koelkast. Het onderblok minimaal 2.400 mm breed met bovenstaande voorzieningen en laden. Boven het keukenblok kastjes over de gehele breedte.

5.1.8 Algemeen

Alle werkzaamheden dienen robuust en representatief afgewerkt te worden. Indien er bijvoorbeeld koven nodig zijn om installaties weg te werken of glasvliesbehang ten behoeve van stootvastheid dan dient dit netjes dekkend geschilderd te worden afgewerkt.

5.2 Werktuigbouwkundig

5.2.1 Luchtbehandeling

De algemene ruimten dienen te worden aangesloten op de bestaande luchtbehandelingskast van de horeca. De nieuwe kanalen dienen middels kanalenwerk boven het systeemplafond, maar onder het dak geïnstalleerd te worden, zodat er zo min mogelijk kanaalwerk over het dak loopt. Indien er kanalen door een brandwerende scheiding gaan, dienen deze voorzien te worden van brandkleppen. De luchtbehandeling in de horeca en algemene ruimte voorzien van CO2- en temperatuursturing.
Ter plaatse van de kantoren en de multifunctionele ruimte geluidsdempers toepassen om hinderlijk installatiegeluid te reduceren. Naast de eisen van NOC*NSF en de wettelijke eisen (ventilatiedebiet verblijfsruimtes en sanitaire ruimtes) geldt een minimale ventilatie van 30 m³/h per persoon voor bijeenkomstruimten en verkeersruimten en 50 m³/h per persoon voor overige ruimten.

De luchtbehandelingskasten (wedstrijdbassin, horeca, recreatiebassin en de kleedkamers van het zwembad) zijn momenteel voorzien van een enkel rijige verwarmingsbatterij, die geschikt is voor een hoog temperatuur systeem (aanvoer vanuit de gasgestookte cv-ketels). Deze dienen omgebouwd te worden naar een midden temperatuur systeem (toekomstige aanvoer vanuit lucht-water warmtepompen). De aanvoertemperatuur van de lucht moet 49°C kunnen zijn, dus de temperatuur naar de batterijen toe kan lager. De batterijen dienen omgebouwd te worden naar twee (2) rijen, zodat de temperatuur teruggaat naar het middensegment met 60-40.

De huidige luchtbehandelingskasten (hierna: LBK) zijn voorzien van de onderstaande verwarmingsbatterijen:

- LBK Kleedkamers 75,2 kW
- LBK Recreatiebassin 225,5 kW
- LBK Horeca 55 kW
- LBK Sauna 54 kW
- LBK Wedstrijdbassin 300 kW

Ter plaatse van de nieuwe bouwkundige tribune dienen de luchtbehandelingsroosters verwerkt te worden in de bouwkundige afwerking.

Indien er (bijvoorbeeld installatietechnische) onderdelen (tijdelijk) verplaatst moeten worden om het dak te herisoleren, dient dit meegenomen te worden, zowel het uitbedrijfstellen als demontage als hermontage en het weer volledig in bedrijf stellen.

Momenteel blijft de keuken op onderdruk staan, omdat er bij het gebruik van de afzuigkap ook lucht vanuit het recreatiebassin wordt aangezogen. Dit dient opgelost te worden zodat de keuken voldoende lucht toegevoerd krijgt bij gebruik van de afzuigkap.

5.2.2 Verwarming/koeling

De verwarming van de algemene ruimten (personeelsgebied en horeca) dient te geschieden door middel van een midden temperatuur systeem, bij voorkeur vloerverwarming toepassen. Indien vloerverwarming wordt toegepast dienen de lokale verdelers hiervan te worden weggewerkt in een kast of omkasting zodat deze niet in het zicht is of zijn.
De temperatuur dient in de winterperiode minimaal 21ºC te blijven. Er is in de horeca geen eis voor (top) koeling.

In de kantoren en multifunctionele ruimte dient een airco-installatie geplaatst te worden, zodat deze temperatuur in de zomer naar een operationele temperatuur van 22ºC gebracht kan worden.
In de kleedkamers zijn ook radiatoren geplaatst, deze dienen vervangen te worden door radiatoren met een midden temperatuur, zodat het gehele systeem naar een midden temperatuurtraject omgebouwd kan worden.

5.2.3 Circulatiepompen

De huidige cv-zijdige circulatiepompen vervangen door de nieuwste energiezuinige varianten. Deze appendages tevens isoleren met thermatrassen.

5.2.4 Tapwater

De douches, 2 (twee) stuks per personeelskleedkamer, dienen te worden voorzien van een elektrische doorstroomboiler. De bediening van de douches gebeurt door middel van een infrarood bediening.
De werkkast dient voorzien te worden van een gootsteen met druiprek en een elektrische close-up boiler.
Na de renovatie dient er een nieuw legionella beheersplan gemaakt te worden.

5.2.5 Sanitair

Toiletten moeten in een vrijhangende uitvoering zijn, voorzien van 2 (twee) knopsbediening in verband met waterbesparing.
De herentoiletruimte voorzien van 1 (één) urinoir en 1 (één) vrijhangend toilet. De damestoiletruimte voorzien van 2 (twee) vrijhangende toiletten.
In het heren- en damestoilet alsmede de heren- en dameskleedruimten voor het personeel een wasbak met koud water opnemen, voorzien van een spiegel welke in het tegelwerk is verwerkt. Kranen dienen voorzien te worden van een infrarood sensor. Leidingwerk voorzien van de benodigde keerkleppen en isolatie. Sensoren niet batterij gevoed.

Ter plaatse van het kindertoilet bij het recreatiebassin een wasbak met koud water opnemen, voorzien van een infraroodkraan.

De doucheruimte van het personeel (zowel bij de heren als dames) op afschot naar de wand, daar bij voorkeur een lijngoot voorzien met afneembaar rooster.
De doucheruimten dienen privé doucheruimtes te zijn, voorzien van sanitaire HPL-wanden.
De werkkast bij het recreatiebassin voorzien van een wasbak met zwenkkraan en emmer rooster.

Ter plaatse van het nieuwe peuter-/kleutergebied de perrons zodanig ontwerpen dat deze goed zijn te reinigen en voldoende afschot hebben.

De douches van het zwembad dienen vervangen te worden. Zowel de wanddouches als de plafonddouches en ook het besturingssysteem.

5.3 Elektrotechnisch

5.3.1 Verlichting

De verlichting dient uitgevoerd te worden in LED met minimaal 110 lumen per W. De verlichtingsopbrengst in de kantoren op minimaal 500 lux op het werkvlak. De verlichting in de overige ruimten (horeca en peutergebied) op minimaal 300 lux.
Elke te renoveren ruimte dient voorzien te zijn van bewegingsdetectie. In de multifunctionele ruimte dient de bewegingsdetectie overruled te kunnen worden in verband met eventuele presentaties.

De verlichting in het wedstrijdbassin, technische ruimte van het zwembad en van het recreatiebassin hoeft niet vervangen te worden en ook niet voorzien te worden van bewegingsdetectie.

De onderwaterverlichting dient wel vervangen te worden door RGBW-verlichting, omdat hier ook het tegelwerk wordt vervangen. De onderwaterverlichting (en tegelwerk) van het wedstrijdbassin hoeft niet vervangen te worden.

5.3.2 Krachtstroom

Er dient een LED-scherm 65” te worden voorzien in de multifunctionele ruimte ten behoeve van het geven van presentaties. Voorzieningen voor dit scherm (WCD, data, constructief etc.) dienen meegenomen te worden.

Elke te renoveren ruimte dient voorzien te worden van minimaal 4 (vier) dubbele WCD’s. In de vergaderruimten, werkruimten en multifunctionele ruimte tevens 4 (vier) datapunten voorzien, aangesloten tot in de patchkast. In het peutergebied dient een WCD ten behoeve van schoonmaak gemaakt te worden, deze dient robuust en vochtbestendig te zijn (IP65) en op hoogte geplaatst te worden.
In de personeelskleedruimte 1 (één) WCD voorzien ten behoeve van een losse föhn. In de algemene (droge) toiletruimten hoeft geen WCD geplaatst te worden.

De bestaande stoppenkasten dienen vervangen te worden door groepenkasten, inclusief energiemeters van de groepenkasten, zodat er een monitoringssysteem toegevoegd kan worden waarmee de energiestromen duidelijk in beeld gebracht worden.

5.3.3 Zwakstroom

De beveiligingsinstallatie dient aangepast te worden aan de nieuwe situatie, waarbij er een bedieningspaneel bij de hoofdentree en bij de (eventueel) nieuwe personeelsentree geplaatst dient te worden. ON dient uit te gaan van 6 (zes) camera’s, posities nader te bepalen. Alle camera’s dienen in HD-kwaliteit en geschikt voor night vision. Ook de Brandmeldinstallatie (hierna: BMI) zal aangepast dienen te worden aan de nieuwe situatie.

In het nieuwe peutergebied dient de geluidsinstallatie aangepast te worden, zodat daar achtergrondmuziek afgespeeld kan worden. De algemene (droge) toiletruimten en horeca aansluiten op deze centrale geluidsinstallatie.
De nieuwe multifunctionele ruimte, personeelskleedkamers en kantoren niet aansluiten op een centrale geluidsinstallatie.

Het gebouw dient te worden voorzien van een dekkend wifi netwerk (mesh) opgebouwd uit diverse acces points. De bekabeling, voeding (desgewenst PoE[1]), (PoE-)switches en in bedrijf stelling behoort tot de levering van ON.

5.3.4 PV-installatie

Voor het verlagen van het energieverbruik dienen er 100 PV-panelen van minimaal 400 WP per stuk geplaatst te worden op het dak van het wedstrijdbassin. Dit dient middels een constructieve berekening getoetst te worden hoe de spreiding van de PV-panelen zal worden. De benodigde voorzieningen en aanpassingen dienen meegenomen te worden (bruto productie meter, omvormer, aanpassingen in groepenkast etc.). Uitgangspunt is een werkend systeem opleveren. De positie van de omvormer in overleg met de exploitant. PV-panelen plaatsen volgens een oost/west opstelling.

5.3.5 Regelinstallatie

De regelinstallatie (gebouwbeheersysteem, hierna: GBS) dient vervangen te worden en aangepast te worden aan de nieuwe situatie. De aangepaste zwembadinstallatie, luchtbehandeling en verwarming dienen weer bediend te kunnen worden vanuit het centrale GBS. Hierin dienen kloktijden voor speelelementen, verwarming en ventilatiedebieten aangepast te kunnen worden door de exploitant, alsmede temperatuur instellingen en CO2-waarden.

Er dient een integraal GBS te worden toegepast waarin de HVAC-installaties, waterzuiveringsinstallaties, verlichtingsinstallatie, beweegbare bodem en energiemonitoring zijn opgenomen. Desgewenst mogen dit losse besturingen zijn, maar dienen in één systeem geïntegreerd en bedienbaar te zijn.

Er dient een PC (desktop of laptop) te worden geleverd waarop het GBS-lokaal (in LAN[2]) bediend kan worden. Daarnaast dient de bediening webbased (HTML5), zonder Javascripts, te zijn zodat men vanuit elke computer (WAN[3]) met een standaard

[1] PoE staat voor Power over Ethernet. Dat is een technologie waarmee één netwerkkabel (UTP-kabel) zowel stroom als data levert
[2] LAN staat voor een Local Area Network en is de verzameling apparaten, die met een kabel of via wifi met het netwerk zijn verbonden
[3] WAN staat voor een Wide Area Network en is een netwerk binnen een groot geografisch gebied

Browser kan inloggen. De bediening van het GBS dient vrij benaderbaar zijn middels inlogaccounts. Op de bediening mag geen licentieverplichting liggen.

De functionaliteit van de bediening moet voldoende zijn voor het beheer van de installaties op afstand en het monitoren en analyseren en rapporteren van het functioneren van de installaties en het energie- en waterverbruik over langere tijd. OG kan daarvan een omschrijving verstrekken, maar dat is nooit een volledige regeltechnische omschrijving (hierna: RTO) en draagt het gevaar in zich dat die omschrijving wordt opgevat als een bestekomschrijving. In deze aanbesteding is er juist voor gekozen om de marktpartijen hun visie en expertise te laten zien. Wel moet rekening worden gehouden met de volgende specifieke functionaliteiten:

- In recirculatiebedrijf moet het actuele, van buiten aangevoerde luchtdebiet worden gemeten en ingelezen;
- Het debiet van de ventilatoren in de LBK's moeten worden gemeten en ingelezen;
- Software om het setpoint van het minimale buitenluchtdebiet en het minimale rondpompdebiet in de bassins, automatisch te verstellen op basis van tijd- en chloorvraag moet worden geprogrammeerd;
- De status van de overspanningsbeveiligingen en bijbehorende voorbeveiligingen bewaken binnen het GBS;
- De verzamelde urgente en niet urgente storingsmeldingen van alle systemen, dus ook de systemen welke niet binnen het GBS geregeld, bewaken binnen het GBS.

Alle regelingen (waterzuivering, waterinstallaties, verlichting overige) die op afstand bestuurd worden door één regelinstallatie (met bovenliggend GBS) dienen middels een 0-10V aansturing gestuurd te worden.

5.3.6 Keukenapparatuur

In de horeca keuken dienen er 2 (twee) friteuses van 12 liter te worden toegevoegd naast de huidige friteuses, levering gelijkwaardig merk aan de huidige en inclusief elektra aansluitingen en aanpassingen in de groepenkasten.
Ter plaatse van de huidige koelkast dient er een rvs-werkbank geplaatst te worden, waarop de saladiere geplaatst kan worden. Deze saladiere levert de exploitant, het werkblad dient ON te leveren.

In de personeelspantry een aansluitpunt en watertoe- en afvoer voor de koffiemachine ten behoeve van de personeelskeuken inclusief benodigde voorzieningen, een aansluitpunt voor magnetron en een koelkast inclusief aansluitvoorzieningen.

5.4 Zwembadtechniek

5.4.1 Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ)

De kwaliteit van het zwemwater moet voldoen aan de WHVBZ. Ook moet worden voorgesorteerd op de aangekondigde nieuwe zwemwaterwet[4]. De installaties moeten dusdanig worden aangepast dat het zwemwater ook aan deze nieuwe wet voldoet en aansluit op het GBS.

5.4.1 Warmteopwekking

Middels een cascadeopstelling zijn er momenteel 4 (vier) stuks Nefit Topline 100 cv-ketels aangesloten, genoeg voor in totaal 400 kW. Er is op de verdeler eventueel plaatst voor een vijfde ketel. Ter voorbereiding op de toekomstige vervanging van de WKK zullen de ketels vervangen dienen te worden door lucht-water warmtepompen. Met de aanpassingen in het cv-circuit om deze naar een midden temperatuur te krijgen, is dit te realiseren. Bij de aanpassingen naar lucht-water warmtepompen is ook het isoleren van het leidingwerk en het plaatsen van een voldoende groot buffervat van belang.

5.4.2 Warmtewisselaars zwembaden

De verwarming van het zwembad (TSA's) dienen vervangen te worden door midden temperatuur (60-40) TSA's in full-stream, ter voorbereiding op de te plaatsen lucht-water warmtepompen. De TSA's dienen op een bouwkundige sokkel geplaatst te worden. Het cv-leidingwerk van de verdeler naar de nieuwe TSA's dient geïsoleerd te worden. Het leidingwerk dat aangepast dient te worden om de TSA's in full-stream te plaatsen moet van hogedruk PVC zijn.

[4] Besluit Activiteiten Leefomgeving, publicatieversie november 2020 (hierna: B.A.L.)

De huidige vermogens van de TSA's zijn als volgt:

- TSA Recreatiebassin 231 kW
- TSA Wedstrijdbassin 375 kW
- TSA Whirlpool 150 kW

De bassintemperaturen zijn als volgt:

Watertemperaturen	Gemiddeld
Wedstrijdbassin	28,0 °C
Recreatiebassin	32,0 °C
Peuterbad	32,0 °C

5.4.1 Warmtewisselaars tapwater

De douches hebben water nodig. Dit wordt verzorgd door een platenwisselaar en een indirect gestookte boiler. Deze dient losgekoppeld te worden van het midden temperatuur traject en dient voorzien te worden van een aparte warmteopwekker in combinatie met heatpipes.

- TSA (80/40 – 10/70) 132kW
- Boiler 1000 liter

5.4.2 Filtratie

De (water)speelelementen (spray park) en het peutergebied aansluiten op de installatie van het recreatiebassin. De nieuwe speelelementen dienen voorzien te worden van nieuwe circulatiepompen (minimaal IE3), aangesloten op het huidige GBS en voorzien van een door de exploitant in te vullen kloktijden (weekschema).

5.4.3 Desinfectie

De huidige chloor- en zuurdoseringen vervangen door een zoutelektrolyse. De zoutelektrolyse zodanig positioneren dat bevoorrading van zout eenvoudig is, zodat de nieuwe voorraad aangeleverd kan worden zonder transport via trappen. De nieuwe zoutelektrolyse dient te voldoen aan de nieuwe B.A.L.-wetgeving en onderhoudsarm te zijn, zodat er de komende 20 jaar geen grote vervangingen meer nodig zijn.

5.4.4 UV-installatie

Ter voorbereiding op de nieuwe B.A.L.-wetgeving dient er een UV-installatie gemonteerd te worden per systeem. Er moet rekening worden gehouden met deze nieuwe B.A.L. Dit kan door maatregelen als UV-behandeling van badwater. Of het verantwoord is om geen UV-behandeling toe te passen hangt af van de totale opzet van de waterbehandeling.

5.4.5 Bicarbonaat

De installatie moet voorzien worden van een bicarbonaatdosering per filtersysteem. De bicarbonaatdosering moet een concentratie van 40 mg/l in het badwater kunnen realiseren en onderhouden. De bicarbonaat doseerinstallatie zodanig uitvoeren dat continue circulatie is gewaarborgd, ook als de bicarbonaat-voorraad is opgebruikt, zodat verstoppingen worden voorkomen. De voorraadtanks van bicarbonaat moet een toereikende inhoud hebben voor 10 (tien) dagen gebruik.

5.4.6 Filters

De huidige filters vervangen door polyester filters, inclusief het weer vullen van het systeem. De filters dienen geschikt te zijn voor een lagere doorstroming door de filters en voorzien te worden van een nieuw kleppenfront en leidingwerk.

5.4.7 Algemeen

Vanwege aanpassingen aan de installatie zal er een nieuw Risico-inventarisatie & Evaluatie (hierna: RI&E) legionella beheersplan gemaakt dienen te worden voor de zwembadinstallatie. Vanwege de tijdelijke buiten bedrijfsstelling en opnieuw weer in bedrijfstelling dient ON een nieuw legionella beheersplan op te leveren en over een verklaring van het laboratorium dat de

parameters van het zwembadwater weer in orde zijn te beschikken, zodat de exploitant het gebouw gebruiksklaar krijgt opgeleverd.

5.5 Algemene eisen

5.5.1 Akoestische en geluidseisen

Als gevolg van geluidsproductie door installaties, zwemmers/sporters, toeschouwers en geluidsinstallaties dienen maatregelen te worden getroffen om hinder in andere verblijfsruimten en omgeving te voorkomen.

Hiervoor te rekenen op:

Ruimte	Geluidsproductie	Spectrum	Toegestaan achtergrond-geluidsniveau	
Horeca	85 dB(A)	Popmuziek	45 dB(A)	
Wedstrijdbassin	80 dB(A)	Sport, toeschouwers	45 dB(A)	
Recreatiebassin	85 dB(A)[5]	Popmuziek	45 dB(A)	Discozwemmen
Overige verblijfsruimten	75 dB(A)	Spraak	40 dB(A)	

Het toegestane achtergrondgeluidsniveau is het maximaal aanwezige geluidsniveau in de betreffende ruimte als gevolg van de interne geluidsproductie conform bovenstaande tabel.

Verder geldt dat het volgens NEN 5077 bepaalde karakteristieke lucht-geluidniveauverschil voor de geluidsoverdracht van een besloten ruimte naar een aangrenzende ruimte niet kleiner is dan 47 dB(A).

5.5.2 Diverse exploitatie technische aandachtspunten

Vanuit de exploitatie dienen de onderstaande aandachtspunten opgenomen te zijn in het ontwerp:

- Hinderlijk licht-/zoninval in de ruimten dient te worden voorkomen;
- Schilderijrail in kantoor- en personeelsruimte;
- Stormankers op vluchtdeuren;
- Hoekbeschermers op buitenhoeken in verkeersruimten;
- Deurstoppers;
- Hoofdverkeersruimte breedte doorgang minimaal 1,50 meter;
- Wandtegelwerk in kleedkamergebied personeel en toiletruimten tot 200 mm boven plafond;
- Wandtegelwerk in zwemzaal bij peutergebied tot minimaal 2,00 meter hoog;
- Plafond akoestisch uitvoeren, opgehangen aan gecoate noniushangers;
- Alle houten binnendeurkozijnen voorzien van hardsteen of kunststof neuten minimaal 150 mm hoog;
- Brandslanghaspels in brandslanghaspelkasten verwerkt vlak in de wand.

5.6 Installaties algemeen

Installatiecomponenten zoveel als mogelijk buiten bereik van publiek aanbrengen in separate ruimtes (technische ruimtes). Daar waar in verblijfsruimtes toegepast en verlaagde plafonds aanwezig zijn, de componenten opnemen in het plenum boven het plafond.

Leidingwerk (waterleidingen, mantelbuizen, kabels) in de wanden wegwerken.

In de zwembadomgeving hangende componenten voorzien van een extra safety ketting.

[5] Aangenomen wordt dat 85 dB(A) popmuziek in het zwembad niet gelijktijdig zal plaatsvinden en deze activiteit uiterlijk 23:00 uur zal zijn afgelopen.

5.6.1 Algemeen sanitair

Al het sanitair dient vrij van de grond te worden aangebracht in verband met schoonmaak. Al het sanitair (zoals douches, toiletten, kranen op wastafels, etc.) dienen bediend te worden door middel van sensoren. Deze zijn aangesloten op een vaste voeding (niet batterij gevoed). Alle douches dienen voorzien te zijn van een automatisch spoelsysteem, welke de individuele douches automatisch kan laten 'aan' gaan (frequentie op basis van beheersplan Legionella) en het totale systeem thermisch kan laten spoelen. In de drinkwaterinstallatie rekening houden met automatische doorspoeling van leidingen (ook koud waterleiding), geen dode einden en het einde van de leiding bijvoorbeeld op een automatisch spoelend toilet of suppletie zwembad aansluiten.
Kranen op wastafels dienen voorzien te zijn van stopkranen direct onder de wastafel. Achter uitstortgootstenen of wasbakken is tegelwerk aangebracht.

5.6.2 Brandbeveiligingsinstallatie

Brandslanghaspels aanbrengen in inbouw haspelkasten met handbrandmelders in de deur geïntegreerd. Brandslanghaspels in corrosiebestendige kunststof uitvoering, gemonteerd in kunststof haspelkasten. De haspelkasten voorzien van inbouwruimte voor een ontruimingsmelder.

5.6.3 Wateraansluitpunten schoonmaak zwembad (peutergebied)

In het nieuwe peutergebied voldoende wateraansluitpunten opnemen om de schoonmaakwerkzaamheden mogelijk te maken met een maximale lengte 15 m^1 schoonmaakslang.

5.6.4 Vandalisme en veiligheid

Wandcontactdozen in publieksruimten voorzien van kinderbeveiliging.
Contactdozen voor algemeen gebruik in kleedruimten en verkeersgebieden plaatsen op een hoogte van 2.000 mm +vloer.

Aanpassen van de inbraakinstallatie, de brandmeldinstallatie en de mindervaliden signalering.

Vluchtdeuren in publieksruimtes voorzien van een akoestisch alarm, waarbij oneigenlijk gebruik (ook bij uitgeschakelde inbraakinstallatie) gesignaleerd wordt bij de receptiebalie.

5.6.5 Interne infrastructuur

Bekabeling bij voorkeur opnemen in kabelgoten. Hierbij een strikte scheiding tussen zwakstroombekabeling en 230V/400V bekabeling. De kabelgoten zó dimensioneren, dat bij oplevering maximaal 80% vulling plaats vindt, dit ten behoeve van toekomstige uitbreiding.

Afgaande kabels in gebruiksruimtes opnemen in mantelbuizen in de (binnen- en buiten) wanden.

In zwemzaal en ruimtes waar zwembadlucht aanwezig is, dienen lasdozen geschikt te zijn voor toepassing in een chloride omgeving.

5.6.6 Alarmering en calamiteiten

Ingeschakelde inbraaksignalering zal onnodig ingeschakelde systemen en verlichting afschakelen en alle functies terugschakelen naar de basisinstelling (veegschakeling). Uitgeschakelde inbraaksignalering zal oriëntatieverlichting ter plaatse van de verkeerswegen inschakelen (waakfunctie). Bij detectie van een inbraak zal de verlichting in verkeerswegen inschakelen.

De (nood)oproepen uit de MIVA's en verzamelde urgente storingsmeldingen uit de verschillende installaties worden weergegeven ter plaatse van de receptiebalie. Storingsmeldingen en (nood)oproepen worden vergezeld door middel van een tekstueel instructiescherm. De instructies zijn door de exploitant aan te passen.

Brandmeldingen (automatisch en handbrandmeldingen) worden op de brandmeldcentrale gesignaleerd. Het akoestisch signaal van de brandmeldinstallatie dient in de receptie hoorbaar te zijn (naast of behoudens een eventueel slow whoop signaal).

5.6.7 Lichtinstallaties

Alle verlichting dient in LED uitgevoerd te worden. De schakeling van de verlichting dient via een 0-10V sturing te zijn, behoudens de DMX-gestuurde verlichting.

De verlichting in het pand dient centraal gestuurd te worden vanuit de receptiebalie, het zwembaddeel (inclusief kleedruimten) dient ook vanuit de zwemzaal bediend te kunnen worden. Uitvoeringswijze handbediening mag met puls schakelaars op knoppentableau 's en behoeft niet middels een touchscreen.

De verlichtingsinstallatie van de horeca en multifunctionele ruimte automatisch schakelen op aanwezigheid. De verlichting schakelt automatisch in op de hoge stand, door de centrale bediening (receptiebalie is gekoppeld aan de horeca) is het mogelijk de lichtsterkte te dimmen en verschillende scenes te schakelen (scenes vooraf te programmeren door ON op basis van overleg met exploitant, scenes met gebruikmaking van hoofd- en sfeerverlichting). Na een periode van afwezigheid zal de automatische schakeling worden gereactiveerd (tot ingestelde dimstand/scene).

Er worden gescheiden groepen voor verlichting en wandcontactdozen aangebracht in de te renoveren ruimten. De verlichting wordt per ruimte groter dan 100 m² over ten minste twee eindgroepen verdeeld. De nood- en vluchtweg verlichting wordt op (per ruimte of groep van ruimten) op dezelfde eindgroepen aangesloten als de verlichting, zodat bij storing in de betreffende groep (en lichtuitval) de noodverlichting aan gaat.

Bij het ontwerp van de verlichtingsinstallaties is de sfeer in het gebouw van groot belang. De verlichtingsinstallaties moeten dusdanig worden ontworpen dat sprake is van sfeerverlichting in publieksruimten.

Alle verlichting uitvoeren met hoogwaardige LED-lichtbronnen en drivers afkomstig van fabrikanten met in Nederland gevestigde dealers. Hierbij gelden de volgende specifieke uitgangspunten:

- Minimale armatuurrendement 110 lumen per watt;
- Te verwachten levensduur 50.000h/CLO voor de armaturen ter plaatse van de zwemzaal. 50.000h/L80 ter plaatse van intensief gebruikte ruimten en 50.000h/L70 voor de armaturen ter plaatse van minder intensief gebruikte ruimten;
- Voor de berekening kan uitgegaan worden van een schoonmaakcyclus van 3 jaar met een normale vervuiling;
- Kleurweergave (CRI) minimaal 80 Ra;
- Lage kleurtolerantie van MacAdam 3 SDCM of beter;
- Voor de Drivers een verwachte levensduur van 100.000h/10% uitval, cos phi minimaal 0,90, minimaal 90% efficiëntie en een ripple kleiner dan 8%.

5.6.8 Noodverlichting

De noodverlichtingsarmaturen uitvoeren in onderhoudsvriendelijke uitvoering. Het noodverlichtingssysteem uitvoeren met een automatisch inspectie- en onderhoudssysteem. Automatische functietesten dienen buiten openingstijden plaats te vinden.

Bij toepassing van batterijen deze voorzien van een door de leverancier afgegeven garantieperiode van minimaal 4 jaar.

5.6.9 Universeel datanetwerk

Actieve ICT- en telefonieapparatuur is momenteel al aanwezig. De universeel te gebruiken passieve data aansluitingen maken deel uit van de leveringsomvang van de ON. De benodigde actieve componenten[6] ten behoeve van het functioneren van de CCTV-installatie, Wifi netwerk, GBS en gebouw-gebonden hardware[7] dienen door ON geleverd en in gebruik gesteld te worden.

ON verstrekt uiterlijk twee weken voor oplevering een overzicht met de toegepaste componenten met hun MAC-adressen, teneinde de exploitant deze in haar netwerk (LAN) kan opnemen.

[6] Switches, PoE Switches, Acces Points, etc.
[7] Meet- en regelkasten GBS, lichtbesturing en overige IP gebaseerde systemen

Het universeel te gebruiken bekabelingsysteem voldoet minimaal aan de categorie 6a standaard en dient te worden opgeleverd met een door de systeemleverancier af te geven garantie op materiaal, arbeid- en applicatiegarantie voor een periode van 25 jaar.

5.6.10Omroep- en geluidinstallatie

De huidige omroep- en geluidinstallatie dient te worden aangepast waarbij in elke nieuwe ruimte (horeca, multifunctionele ruimte en peutergebied) een ander programma kan worden gedraaid. De bediening dient zowel centraal als lokaal te regelen te zijn.

Alle toe te passen componenten dienen geschikt te zijn voor de klimatologische omstandigheden van de betreffende ruimte. Centrale apparatuur zoals versterkers en centrale audiobronnen in 19”-rack opstellen buiten het bereik van bezoekers. Centraal worden de maximale (zone-)volumes en dergelijke ingesteld.

Ter plaatse van elke nieuwe ruimte (peutergebied, de horeca en de multifunctionele ruimte) inkoppelpunten opnemen voor het aansluiten van mobiele devices (RCA +3,5 mm jack) en microfoon (XLR). Voor de mobiele devices dient een 230 Volt wand-contactdoos en een voorziening voor het neerleggen van de device en microfoon aanwezig te zijn.

De lokale bedieningsmogelijkheden omvat het na-regelen van het geluidsvolume en er kan gekozen worden voor de centraal en lokaal aan te sluiten audiobronnen en koppeling van het geluid uit alle andere zones/ruimtes.

De receptiebalie voorzien van een microfoontableau waarmee kan worden omgeroepen binnen de verschillende zones en *over all* (alle zones). In geval een algemene oproep vanuit de receptiebalie (alle zones of een specifieke zone) dient de betreffende zone(s) overruled te worden (ook als het volume zacht of uitstaat).

De mee te leveren centrale audiobronnen omvat een (DAB+) tuner, CD-wisselaar, MP-3 speler (harddisk), USB-player. Tevens dienen er in totaal 1 (één) draadloze microfoon en 2 (twee) headsets te worden meegeleverd met laadstations.

Het vermogen van de installaties dient dusdanig te zijn dat deze bepaald zijn op het beoogde gebruik.

5.6.11Bijkomende werkzaamheden

Voor het realiseren van de diverse werkzaamheden moeten de benodigde installaties worden uitgeschakeld (denk hierbij onder andere aan: LBK’s, verlichting, zwembadtechniek etc.). ON dient het systeem uit te zetten en het zwembad leeg te laten lopen om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Ook zal ON het bassin weer vol dienen te laten lopen en te conditioneren. Indien er beheersmaatregelen nodig zijn gedurende de renovatiefase zal de ON dit uitvoeren.

Uitgangspunt is het weer volledig operationeel (gebruiksklaar) overdragen van het zwembad aan OG die hem weer aan de exploitant overdraagt.

Het zwembad zal gedurende 36 weken gesloten zijn voor publiek om gerenoveerd te kunnen worden. Daarna zal het wedstrijd-bassin, de kleedruimten en het recreatiebassin weer gebruikt moeten worden.

synarchis

beleidsontwikkeling & marketing

beheer & exploitatie

huisvesting & programmamanagement

aanbesteden & projectmanagement

Kade 52 • 3371 EP Hardinxveld-Giessendam ❖ 0184 616 544 ❖ info@synarchis.nl **www.synarchis.nl**

Tussenbalans richting een businesscase voor een warmtenet in Wijchen

21 Augustus 2025

1. Aanleiding: van verkenning naar een businesscase

In april 2024 is besloten een onderzoek uit te laten voeren naar de mogelijkheid van de ontwikkeling van collectief publiek warmtenet in Wijchen dat gebruikt maakt van warmte van de ARN. Dit is in een Intentieovereenkomst tussen gemeente, woningcorporatie Talis, warmteproducent ARN en het Gelders Warmte Infrabedrijf (GWIB) vastgelegd. Samen met deze partijen is gewerkt aan het in beeld brengen of een warmtenet haalbaar is in Wijchen Noord, de daarbij horende bussiness case en een mogelijk governance model.

In het onderzoek zijn al veel stappen gezet richting de haalbaarheid, maar vanwege landelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten is door alle partijen besloten voor nu een pas op de plaats te maken en een tussenbalans op te maken. Tegelijkertijd willen de partijen doorgaan met het verfijnen van de businesscase en eind 2025 een voortgangsbesluit nemen.

2. Hoofdlijnen van de businesscase tot dusver

Startwijken ten noorden van de spoorlijn
In de eerste fase van het onderzoek is een analyse gemaakt van de dichtheid van de warmtevraag in Wijchen. Dit geeft inzicht welke woningen en wijken geschikt zouden zijn voor een (financieel en technisch) haalbare aansluiting op een warmtenet op basis van isolatiegraad, warmtevraag en woningdichtheid. Door te berekenen wat de gemiddelde warmtedichtheid per wijk is, kunnen verschillende wijken met elkaar worden vergeleken. Uit de analyse komt naar voren dat alleen in de kern Wijchen de warmtedichtheid voldoende hoog is voor aansluiting op een warmtenet. Dit is in lijn met eerdere analyses.

Figuur 1. Wijkverdeling startscenario

Er is in samenspraak met Talis besloten in eerste instantie in te zetten op het noordelijke deel van de kern van Wijchen. Dit noemen we het **startscenario**. Hiermee worden de kansrijke wijken bedoeld van Wijchen ten noorden van de spoorlijn. Dit zijn de wijken: Kraaijenberg, Homberg, Heilige Stoel, Wijchen Noord, Hofsedam, Veenhof en Saltshof, zoals op de bovenstaand de kaart getoond.
Binnen deze wijken is gekeken naar de typen woningen en eigendomsverhoudingen maar ook naar utiliteitsgebouwen. Dat levert het volgende totaalbeeld op.

Wijken binnen het startscenario	Woningen	Utiliteiten	Totaal
Kraaijenberg	709	38	747
Homberg	722	79	801
Heilige Stoel	767	173	747
Wijchen Noord	2.090	356	2.446
Hofsedam	354	13	367
Veenhof	335	5	340
Saltshof	775	16	791
Totaal	**5.752**	**680**	**6.432**

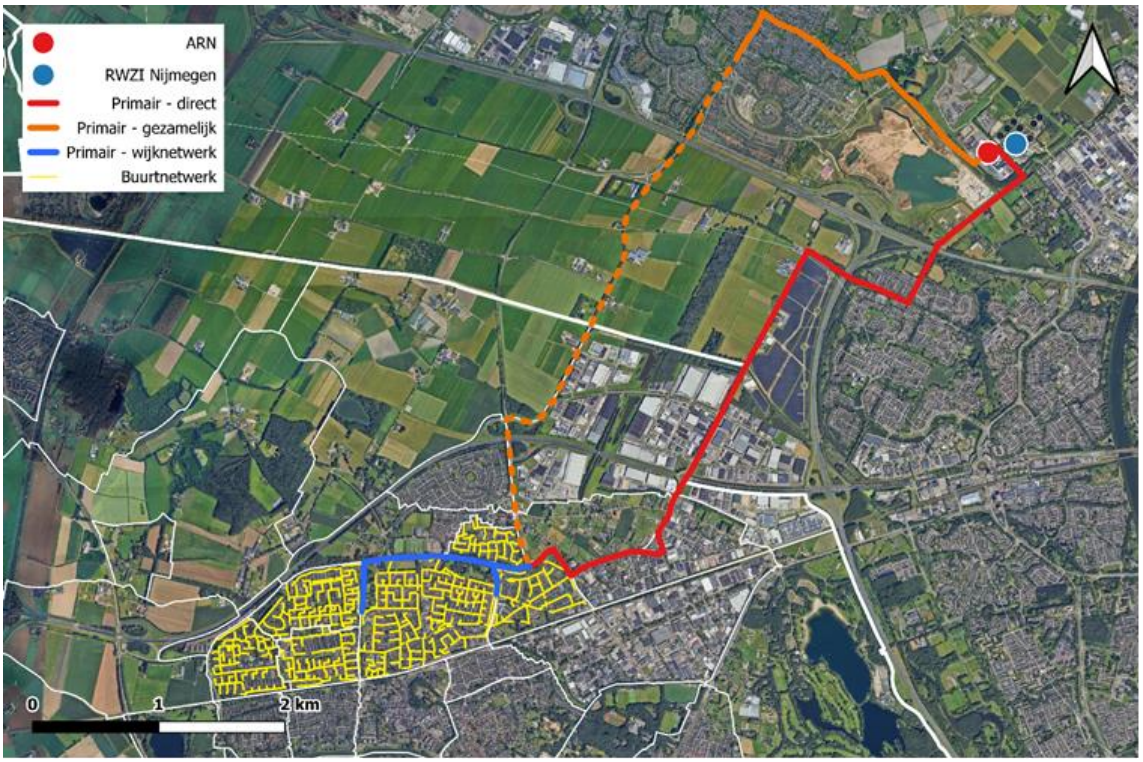
Tabel: totaal aantal woningen en utiliteiten in startscenario

Talis heeft 2.291 woningen in bezit, zo'n 40% van de totale woningvoorraad in deze wijken.

Uitgangspunt: aansluiting van minimaal 70% van de woningen en 50% van utiliteiten
Ervan uitgaande dat minimaal 70% van de woningen en 50% van de utiliteitsgebouwen (scholen, bedrijven, winkels, etc) aansluiten op het warmtenet, komt dat neer op aansluiting van iets meer dan 4.000 woningen en 340 utiliteitsgebouwen.
De uitrol van het warmtenet zal deels dakpansgewijs plaatsvinden. De uitrol begint idealiter in Homberg, Heilige Stoel, en Kraaijenberg, waarna Wijchen-Noord, Hofsedam, en uiteindelijk Saltshof en Veenhof volgen. Deze fasering is in samenspraak ontwikkeld met Talis om in te kunnen spelen op geplande vervanging of onderhoud van de huidige CV-ketels. Voor de totale uitrol gaan we uit van ca 6 jaar.

Van de bron tot in de startwijken
Bij een warmtenet gaat het om het verbinden van de bron tot aan de afnemers van de warmte. Zoals al eerder vermeld is in dit onderzoek de ARN de bron. De warmte die bij verbranding van afval en productie van elektriciteit vrijkomt kan worden ingezet voor een Midden-Temperatuur (MT) warmtenet (40-70 graden). De ARN staat bij meerdere gemeenten op het vizier als warmtebron voor het warmtenetwerk. Zo wordt warmte van de ARN al gebruikt in diverse warmtenetten in Nijmegen. Samen met de gemeente Beuningen en Nijmegen kijken we hoe we in de toekomst gezamenlijk gebruik kunnen maken van de warmte van de ARN. Een analyse van de warmteproductie van de ARN wijst uit dat er voldoende warmte beschikbaar is om het warmtenet voor Wijchen van warmte te voorzien. Er zijn ook ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de beschikbaarheid van warmte zoals landelijk beleid ten aanzien van afvalverwerking, de toenemende eisen voor circulariteit en afname van restafval. Daarom is het belangrijk meer duidelijkheid te krijgen over de houdbaarheid van de ARN warmtebron.

Het leidingnetwerk dat van de bron naar de afnemers loopt kan worden onderverdeeld in twee soorten, namelijk het primaire netwerk (backbone) en het secundaire netwerk. Het primaire netwerk is het leidingnetwerk dat loopt vanaf de warmtebron, de ARN, tot aan de warmteoverdrachtstations (WOS) in de wijken (rode lijn of oranje lijn icm blauwe lijn op de onderstaande kaart)). Het secundaire netwerk (gele lijnen) loopt vanaf deze WOSsen tot aan de woningen en gebouwen.

Figuur 1. Primair leidingnetwerk

Mogelijke optimalisatie: leiding via Beuningen (oranje lijn)
Het totale tracé vanuit de ARN naar het centrale leverpunt in Wijchen Noord heeft een lengte van ca. 8,5 km (rode lijn). Echter, vanuit de bron gezien zou niet alleen aan Wijchen warmte kunnen worden geleverd, maar ook aan Beuningen. De gemeente Beuningen is ongeveer tegelijkertijd bezig met een haalbaarheidsonderzoek voor een publiek warmtenet. Door te kiezen voor een alternatief tracé dat voorziet in warmtelevering aan Wijchen en Beuningen gezamenlijk zal de transportleiding langer worden (9,4 km) maar kan een aanzienlijk deel (zo'n 2,5 km) gezamenlijk worden benut. Dit resulteert in lagere kosten per aangesloten woning.

Verdere uitwerking van de businesscase
De totale bruto investeringen van de aanleg van de warmtenet, inclusief ontsluiting van de warmtebron ARN en de aansluitingen van de woningen en utiliteitsgebouwen in de startwijken, bedragen ongeveer €120 miljoen. Na aftrek van subsidies en aansluitbijdragen resteert een netto-investering van bijna €70 miljoen.
De exploitatie bestaat uit kosten en opbrengsten. De opbrengsten voor het warmtebedrijf bestaan uit het vastrecht (vaste maandbedrag per woning) en het verbruiksdeel (het aantal gigajoules -GJ- warmte afgenomen door de klant maal het GJ-tarief). De kosten voor het warmtebedrijf bestaan uit beheer & onderhoud, inkoop energie, kapitaalslasten, klantprocessen. De voorlopige businesscase is positief, wat betekent dat er zicht is op een betaalbaar alternatief voor aardgas voor bewoners van Wijchen. Verfijning van de businesscase zal moeten uitwijzen of het project inderdaad financieel haalbaar is.

Op basis daarvan zou je de conclusie kunnen trekken dat er voldoende basis is voor verdere uitwerking. Maar het project kent een aantal gevoeligheden en risico's zoals:
- het beoogde deelnamepercentage (70% van de woningen en 50% van de utiliteiten) kan lager uitvallen;
- het feit dat inkoop van de gekozen warmtebron goedkoop is en enkel uitgaat van levering door de ARN. Wat is de impact als de ARN niet meer kan leveren en wat zijn de alternatieven?

- De fasering van de beoogde aansluitingen (uitrol) is nu circa 6 jaar. Wat als de uitrol trager verloopt?
- Er zullen ook stroomaansluitingen nodig zijn voor het warmtenet. Denk bijvoorbeeld aan de pompen die stroom nodig hebben. Kan Liander deze aansluitingen wel leveren?

Tevens is een aantal optimalisaties mogelijk zoals - al eerder vermeld - door een deel van de primaire leiding met Beuningen te delen, extra aansluiten van de wijken Lambrasse en Woezik, eventueel aansluiten van de uitbreiding van het bedrijventerrein Bijsterhuizen, het aantrekken van leningen tegen een lage rente en het aansluiten bij het nog te installeren Waarborgfonds Warmte.

Op 2 juli heeft de stuurgroep op basis van het bovenstaande geconcludeerd dat het warmtenet vanuit de ARN een grote kans is om noordelijk Wijchen aardgasvrij te maken en dat er al veel stappen zijn gezet. Tegelijk ziet de stuurgroep dat het project complex is en veel afhankelijkheden kent. Uitgangspunt is dat zorgvuldigheid boven snelheid gaat. De stuurgroep heeft dan ook besloten de tussenrapportage ter kennis aan te nemen en aanvullend een aantal zaken verder te laten uitwerken. Deze zullen de komende maanden uitgewerkt worden. Het gaat om de volgende zaken:

1. *Meer inzicht in de beschikbaarheid van alternatieve warmtebron(nen).*
   De stuurgroep heeft aangegeven dat zij inzicht wil in de inzet van een potentiële alternatieve warmtebron, alvorens een voortgangsbesluit te nemen.
   Om invulling te geven aan deze vraag wordt in samenwerking met gemeente Beuningen en gemeente Nijmegen een bovenlokale bronnenstrategie opgesteld. De Groene Metropool Regio heeft hiertoe al opdracht gegeven.
   De resultaten worden eind Q3/2025 verwacht.
   Doel van de bronnenstrategie is inzichtelijk te maken welke warmtebronnen op korte, midden en lange termijn beschikbaar zijn en de warmtelevering van de ARN op termijn zouden kunnen vervangen. Gemeente Nijmegen heeft al het nodige onderzoekswerk verricht op basis waarvan we weten dat er binnen de regio voldoende kansen zijn voor het vervangen van de ARN als bron. Met de gezamenlijke studie wordt deze informatie naar het bovenlokale niveau gebracht.

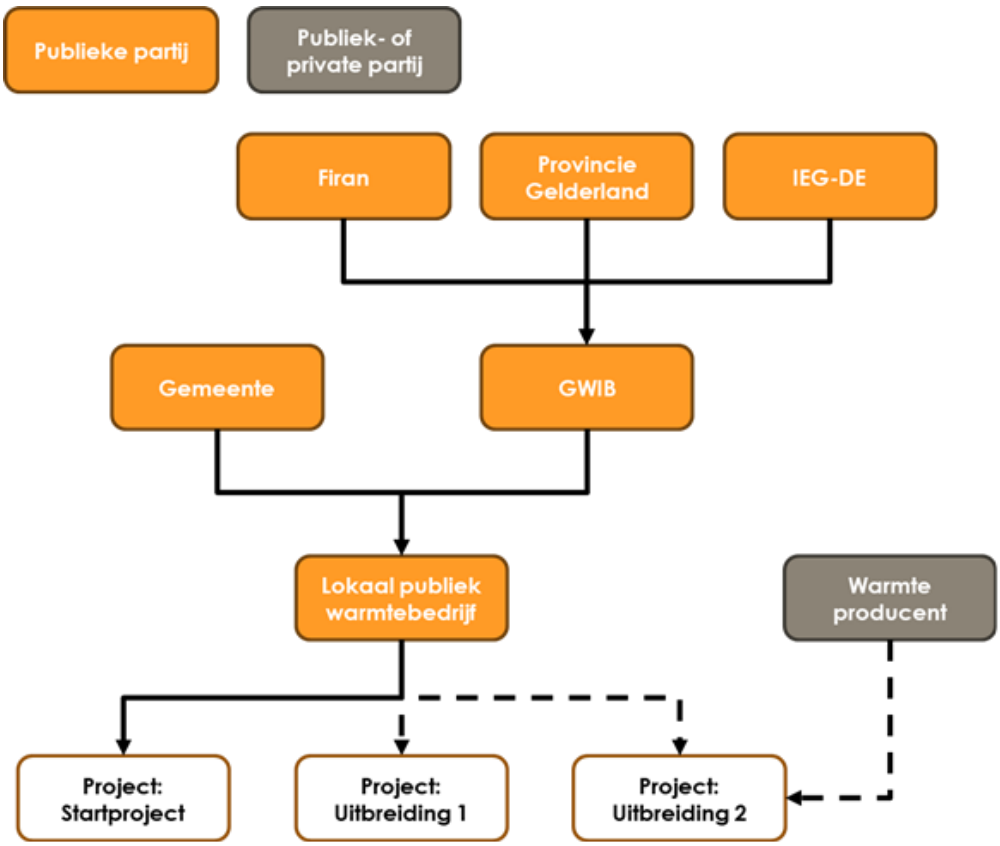
2. *Meer inzicht in de impact als warmtetarieven hoger of lager zijn*
   Met name voor woningcorporatie is betaalbaarheid voor hun huurders van groot belang. Talis heeft bij de ontwikkeling van een warmtenet in Dukenburg (Nijmegen) ervaren dat huurders bij een korting op de maandelijkse tarieven meer geneigd zijn in te stemmen met het warmtenet. De stuurgroep heeft daarom gevraagd om beter inzichtelijk te maken wat de impact is op de businesscase als tarieven wijzigen. Tegelijkertijd is er het besef dat met de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving er op het gebied van tarifering een aantal wijzigingen zullen plaatsvinden, die van invloed zijn op de tarieven die in rekening gebracht mogen worden.
   Het doel is dan ook niet om in deze fase al garanties te geven op tarieven, maar wel om inzichtelijk te maken hoe robuust de businesscase is bij veranderende tarieven en inzichtelijk te krijgen of dit voldoende garantie biedt voor sociale huurders.

3. *Impact van het realisatietempo*
   Het tempo waarin het warmtenet gerealiseerd wordt, is van invloed op de haalbaarheid. Want zoals in veel projecten lopen kosten voor de baten uit. Dus hoe sneller bewoners kunnen aansluiten, hoe sneller er inkomsten gegenereerd worden. Nu de nieuwe warmtewet (WcW) is goedgekeurd door de Tweede Kamer, is de verwachting dat de ontwikkeling van warmtenetten in een stroomversnelling komt. Dat zal leiden tot meer standaardisatie (en kostenverlaging) en meer capaciteit om warmtenetten te realiseren. De stuurgroep heeft gevraagd de impact van deze ontwikkeling mee te nemen in het onderzoek.

Contouren voor lokaal publiek warmtebedrijf Wijchen

We zijn er dus nog niet. Er moet nog het nodige worden uitgediept. Maar mochten de samenwerkende partijen zover komen dat er daadwerkelijk een warmtenet gerealiseerd wordt, dan is een samenwerking van de gemeente en het GWIB nodig in de vorm van oprichting van een lokaal publiek warmtebedrijf. Het governancemodel, zoals hieronder te zien, is het model dat het GWIB gebruikt voor de ontwikkeling van warmtenetten. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten van groot belang, deze lichten de figuur verder toe:

- GWIB is een 100% publieke samenwerking. Firan (warmtebedrijf van Alliander, het investeringsfonds van de Provincie Gelderland[1] en de Provincie Gelderland zelf zijn de drie aandeelhouders);
- GWIB richt samen met de gemeente een lokaal publiek warmtebedrijf op;
- Vanuit dit lokale warmtebedrijf worden de investeringen gefinancierd, en wordt het warmtenet gedurende de looptijd geëxploiteerd (beheer & onderhoud, klantenservice, etc.);

Figuur 1. Governance structuur GWIB

GWIB en de gemeente dienen onderling nog vast te stellen hoe de aandelenverhouding zal zijn. GWIB moet maximaal 95% en minimaal 50% van de aandelen hebben. De gemeente zal dan voor 5% tot 50% aandeelhouder worden. Uitgaande van een netto investering van 70 miljoen, varieert de benodigde financiering vanuit de gemeente tussen € 1 en €10 miljoen, afhankelijk van het aandelenpercentage waar de gemeente voor kiest. We gaan ervan uit dat dit bedrag gedurende de exploitatieperiode terugverdiend wordt.

---

[1] Dat fonds heette tot voor kort Innovatie- & Energiefonds Gelderland ('IEG') en heet nu Klimaatfonds Gelderland.

Mogelijke impact van een warmtenet

Met de realisatie van het warmtenet wordt het aardgasverbruik in de noordelijke wijken van Wijchen sterk teruggedrongen. De totale besparing - als de beoogde aansluitingen zijn gerealiseerd – zou rond de 6 miljoen m³ aardgas per jaar bedragen. Dit betekent tevens een vermindering van de CO2-emissie tussen de 7,5 en 10 Kton per jaar. Hoewel er mogelijk nog een beperkte hoeveelheid gas nodig is voor piek- of back-upinstallaties, wordt ongeveer één derde van de kern Wijchen volledig gasvrij en wordt invulling gegeven aan de beleidsdoelen van de gemeente Wijchen.

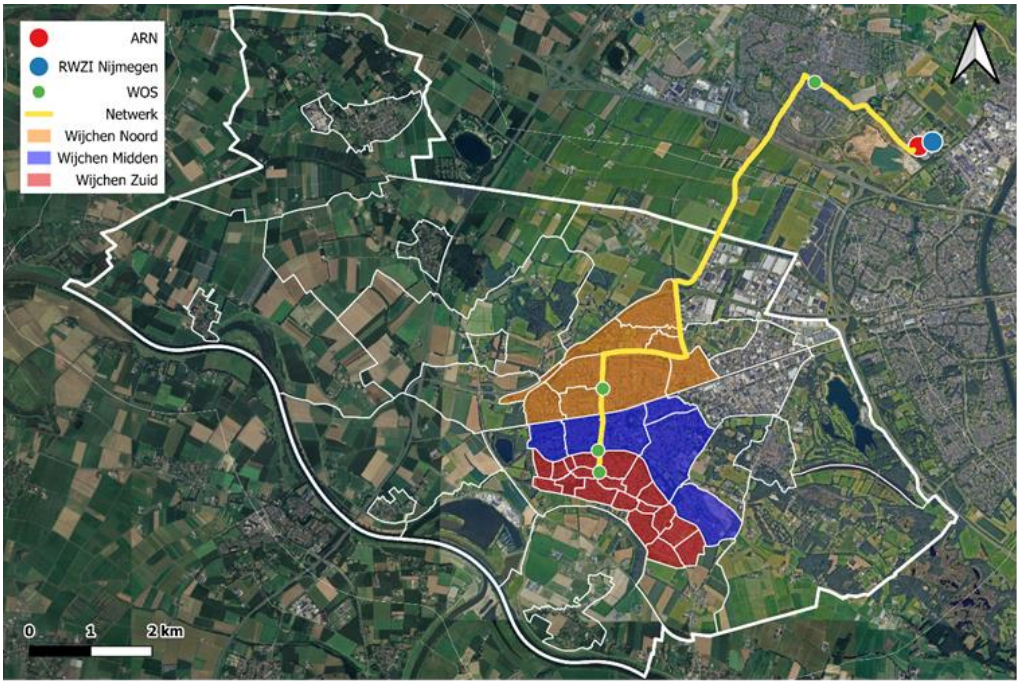
Een warmtenet dat gebruikmaakt van lokale warmtebronnen is niet afhankelijk van de onvoorspelbare markt voor aardgas. Eindgebruikers van het warmtenet worden minder kwetsbaar voor geopolitieke spanningen en prijsschommelingen op de energiemarkt. Door lokaal opgewekte warmte te benutten, worden tevens de kosten van de energievoorziening voorspelbaarder en betrouwbaarder en wordt tegelijkertijd de regionale economie versterkt.

Tot slot: een belangrijk voordeel van een warmtenet is dat het de druk op het elektriciteitsnet verlaagt. In plaats van duizenden individuele elektrische warmtepompen, wordt warmte die centraal toch al wordt opgewekt en nu de lucht in verdwijnt, via een netwerk gedistribueerd. Hierdoor ontstaat er extra ruimte op het elektriciteitsnet, voldoende om naar schatting voor 1.000 tot 1.500 (nieuwbouw)woningen ruimte te creëren op het stroomnetwerk. Tevens hoeven er veel minder trafohuisjes in de wijken te worden gebouwd als er een warmtenet komt.

4. Toekomstscenario

Naast het startscenario is ook een toekomstscenario ontwikkeld. Dit is te beschouwen als stip op de horizon en geeft inzicht in de maximale aansluitpotentie van Wijchen. In dit toekomstscenario is onderzocht hoe het warmtenet eruit zou kunnen zien zodra alle wijken van Wijchen zijn aangesloten op het warmtenet.

Zoals te zien in de kaart kan Wijchen worden opgesplitst in drie verschillende delen, namelijk: noordelijk Wijchen (boven de spoorlijn), Wijchen midden (tussen de spoorlijn en de Wijchens meer) en zuidelijk Wijchen (onder de Wijchens Meer). Naar verwachting zal de realisatie van een warmtenet in de Wijchen midden en Wijchen zuid pas op zijn vroegst vanaf 2035 te realiseren zijn.

Figuur 1. Toekomstscenario

Zodra Wijchen over een warmtenet beschikt van deze grootte, is het belangrijk om te kijken naar alternatieve warmtebronnen om ervoor te zorgen dat leveringszekerheid en een divers aanbod van bronnen gegarandeerd kan worden.
In de regionale bronnenstrategie van de GMR komt dit ruimschoots aan bod en worden de twee overige gebieden onderzocht op hun financiële en technische haalbaarheid. Zo behoort voor het zuidelijke deel ook aquathermie uit het Wijchens Meer nog tot de potentiële bronnen.

5. Overweging

Met de ontwikkeling van een warmtenet in Wijchen beogen de samenwerkende partners een duurzaam en betaalbaar alternatief voor aardgas te bieden aan bewoners en ondernemers. Er is de afgelopen maanden hard gewerkt aan de totstandkoming van een businesscase waar alle partijen achter staan. De intentie was om eind augustus een besluit voor te leggen aan het college van B&W over de volgende fase.

We hebben echter ervaren dat het een complex traject is, waarbij duidelijk is geworden dat de businesscase van een warmtenet veel (externe) afhankelijkheden kent. Zorgvuldigheid en een kritische blik op de resultaten is daarbij van belang. Dus geen opportunistische businesscase, maar een robuust verhaal, waarin de risico's en optimalisaties goed uitgewerkt zijn.

Gezamenlijk hebben de samenwerkende partijen bepaald dat de businesscase verder verfijnd dient te worden, met aandacht voor:

- Toetsing op realisatie-tempo
- De impact van het aanpassen van de tarieven
- De impact van mogelijke optimalisaties

Bovendien dient beter inzichtelijk te worden wat de impact is van het mogelijk wegvallen van de ARN als bron. Dit zal zijn uitwerking vinden in de gezamenlijke bronnenstudie die in samenspraak met gemeente Nijmegen en Beuningen wordt uitgewerkt en voor het einde van het jaar afgerond wordt.
Streven is om eind 2025 een besluit te nemen over de businesscase en het wel of niet starten met de volgende fase.

Een interessante overweging is de vraag hoeveel (financiële) zekerheden je in deze fase redelijkerwijs kunt verlangen? Landelijk speelt er veel, met wijzigingen in wet- en regelgeving ten aanzien van de warmtetransitie. Geo-politieke ontwikkelingen beïnvloeden onze nationale energievoorziening. We streven naar een circulaire samenleving, maar de echte transitie komt nog niet van de grond. Hoe kijken we over 5 jaar tegen deze vraagstukken aan? Zijn warmtenetten dan echt de goedkoopste oplossing, zoals wordt gesteld in het artikel van BNR.[2] De wetten die naar verwachting vanaf 2026 gaan werken bieden in ieder geval een veel betere basis voor warmtenetten (zie uitleg in de routekaart)

En wat als het warmtenet er niet komt: is het haalbaar en wenselijk om alle gebouwen in Wijchen van elektrische warmtepompen te voorzien? Los van wat dit voor de individuele gebouweigenaren betekent qua woningingrepen zoals isolatiemaatregelen, en kosten, heeft dit een enorme impact op ons nationale energiesysteem met een nog hogere energievraag tot gevolg. Terwijl we weten dat het energiesysteem onder druk staat en er sprake is van netcongestie.

[2] 'Over vijf jaar is het warmtenet het goedkoopst', maar corporaties twijfelen nog | BNR Nieuwsradio (24 juli 2025 – www.bnr.nl)

De mogelijkheid om een midden-temperatuurwarmtenet te ontwikkelen is een kans voor Wijchen om een groot deel van de gebouwde omgeving te voorzien van een duurzaam alternatief van aardgas, in een robuust en toekombestendig systeem.

Kenmerkend voor een warmtenet is echter dat het als project wordt gezien dat zichzelf moet bedruipen. Waar we het elektriciteitsnetwerk en het gasnetwerk als investering zien waar het Rijk middelen voor beschikbaar stelt (daarvoor wordt nooit een businesscase opgesteld), doen we dit voor warmtenetten niet. Dat heeft tot gevolg dat de kosten worden doorbelast aan de afnemers.

Stel dat we constateren dat een warmtenet maatschappelijk gezien de beste warmte-oplossing is voor Wijchen, moet het project dan dicht gerekend worden, of mag het geld kosten? Een overweging die erom vraagt om niet alleen met een financiële bril te kijken, maar ook vanuit maatschappelijk perspectief.

MEMO

Van: College van B&W Wijchen
Aan: Gemeenteraad Wijchen
Datum: 16 december 2025
Onderwerp: Reactie college van B&W op ingekomen brieven zwembad

Naar aanleiding van binnengekomen technische vragen én het debat tijdens de commissievergadering van 4 december, heeft het college u toegezegd een schriftelijke reactie toe te sturen op de binnenkomen brieven over de nieuwbouw van het zwembad.

Het resultaat van het principebesluit is volgens het college helder: samen kunnen we een zwembad realiseren met méér mogelijkheden voor de gebruikers. En tegelijkertijd kunnen we een hoop geld besparen. Het college heeft een zorgvuldig proces doorlopen en is van mening dat er voldoende uitgezocht is om het principebesluit te nemen. Ook zijn er nog zaken die verder uitgewerkt moeten worden. Dat gaat het college doen op basis van het principebesluit. U kunt daar als raad aandachtspunten voor meegeven.

We komen straks in een nieuwe situatie. Zowel bij de keuze voor een lokaal zwembad, als voor een gezamenlijk zwembad met Beuningen. Dat zorgt er altijd voor dat er goede afstemming nodig is met de verenigingen. In het geval van een gezamenlijk zwembad zal dat met partijen zijn, waar op dit moment nog niet wordt samengewerkt, dat zal mogelijk leiden tot aanpassingen. Het college begrijpt dat dit voor onzekerheid zorgt.

Het college beoogt voor het gezamenlijke zwembad een locatie die acceptabel is voor beide gemeenten. Dat houdt in dat het zoekgebied voor alle onderzochte locaties tussen Wijchen en Beuningen in ligt en er altijd ergens gebruik wordt gemaakt van de Schoenaker (auto's) en/of de Wilhelminalaan (fietsen). Aandacht voor het verkeer is dus altijd nodig. Het college is zich daarvan bewust van en dit zal in het vervolg zeker uitgewerkt worden.

Brief Algemeen Directeur Meerval B.V.

Algemeen

Als exploitant van het zwembad heeft de directie van De Meerval B.V. belang bij het kunnen blijven exploiteren van het nieuwe zwembad met een zo ruim mogelijk voorzieningenaanbod. Het is de taak van het college om dit af te wegen tegen alle andere maatschappelijke belangen in de gemeente Wijchen.

Personele formatie en vergelijking tussen exploitatievormen

In het geval van een nieuw zwembad, gemeentelijk of samen met Beuningen, zal er sprake zijn van een nieuwe situatie. Voor de formatie en de berekening daarvan gelden als uitgangspunten: een efficiënte openstelling (dus een goede verhouding tussen het aantal uren van een bepaalde activiteit en het verwachte bezoek), gedeeltelijke sleutelverhuur, een gecombineerde inzet in de horeca en de receptie, eigen inzet voor schoonmaak en exploitatie van de horeca door de exploitant van het zwembad.

Er is op basis van het aantal bezoeken per jaar en het gemiddelde aantal bezoeken per uur het aantal benodigde uren per week van alle soorten activiteiten bepaald. Per uur hoort daar een bepaalde inzet bij van toezichthouders en/of instructeurs. Ook is daar de inzet van de receptie/horeca op gebaseerd.

MEMO

Het college ziet in de situatie met de huidige bezetting van De Meerval dat er andere keuzes zijn gemaakt. Het college erkent, zoals ook tijdens de commissievergadering uitgesproken, dat de horecafunctie van De Meerval B.V. goed verloopt en een belangrijke bron van inkomsten is. Hier heeft het college bij de verdere uitwerking dan ook zeker oog voor. Het college erkent dat dit een meerwaarde is van het huidige zwembad. Die meerwaarde willen we ook in het nieuwe zwembad, al dan niet intergemeentelijk, behouden en versterken.

Met betrekking tot de exploitatievorm vindt het college het nu te vroeg om daar al uitspraken over te doen. Op dit moment heeft de gemeente goede ervaringen met de gemeentelijke BV. In het land zijn er ook goede ervaringen met commerciële BV's. Het rapport geeft een landelijk beeld weer waarbij wordt aangegeven dat: 'Bij een keuze voor een commerciële marktpartij de exploitatie aanbesteed dient te worden, hetgeen doorgaans tot financieel 'scherpe' inschrijvingen leidt". In de bijlage bij de beslisnota staat vermeld dat een verschil kan oplopen tot € 200.000,-. Dit is puur indicatief en slaat op een landelijk beeld. Indien de raad instemt met een intergemeentelijk zwembad, dan wordt in het vervolgtraject de bestuursvorm meegenomen. Beide opties liggen nog open.

Verenigingen en roosterdruk

Het rapport gaat, op basis van analyse van de activiteiten, ervan uit dat een deel van de verenigingen of activiteiten plaats kan vinden in het doelgroepenbad. In de huidige situatie maken in elk geval de Beuningseverenigingen: De Dolfijn, de reumavereniging en de Synchroonzwemverenigingin De Plons ook gebruik van het doelgroepenbad in dat zwembad. Bepaalde doelgroepen in de beide gemeenten hebben een voorkeur voor het warmere water in het doelgroepenbad. Denk bijvoorbeeld aan de zwemlessen van kinderen. Dus kunnen in een intergemeentelijk zwembad een aantal activiteiten verplaatst worden van het wedstrijdbad naar het doelgroepenbad. Zo ontstaat in het wedstrijdbad rooster technisch meer ruimte.

Uit het onderzoeksrapport is gebleken dat het mogelijk om de roosters op elkaar aan te laten sluiten. De raad kan ervoor kiezen om dit anders in te richten door de colleges te vragen dit nader uit te werken in de vervolgstap. In de vervolgstap is al opgenomen dat nader naar de roosters gekeken zal worden en dat participatie met de verenigingen daarin van belang is.

Investeringsramingen

Synarchis maakt gebruikt van investeringsramingen die zijn gebaseerd op een speciaal voor zwembaden ontwikkeld kostencalculatiemodel, dat continu wordt geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van de bouwprijzen en de inschrijvingen bij aanbestedingen voor de realisatie van zwembaden. Om een inschatting te geven; twee extra banen in een wedstrijdbad leidt tot meer verandering dan alleen meer vierkante meters en meer water. Ook de ruimte (het perron) om het bad heen moet dan in verhouding groter worden en het zwembad zou in een hogere categorie (van c naar b) komen met daaraan verbonden ook weer andere eisen. Het college heeft vertrouwen in de berekeningen van Synarchis. Zij hebben enorme deskundigheid in de wereld van de zwembaden en sport. In onze omgeving zijn ze betrokken geweest bij de ontwikkeling van het zwembad in Druten en in Nijmegen (project van 75 miljoen).

Recreatie wordt onderschat

Het college onderschrijft het belang van de recreatiefunctie van het huidige zwembad. Voor Wijchen, maar ook voor onze regio. We hebben u laten zien (kaartje met blauwe

stippen) hoeveel bezoekers er vanuit de regio naar de Meerval komen. Belangrijke reden hiervoor is dat De Meerval op dit moment al een recreatiebad heeft. Gemeenten in Nederland bouwen nog zelden zwembaden met een recreatiefunctie. Daarmee onderscheiden we ons. In de basisvariant van het intergemeentelijk zwembad wordt het recreatiebad groter dan in het gemeentelijk lokale zwembad. Hierbij kan de regionale functie dus ook behouden en wellicht iets versterkt worden. In de plusoptie is uitgegaan van een substantiële vergroting met 150 m² van het recreatiegedeelte. Dit geeft inzicht in wat zo'n uitbreiding zal kosten en in de exploitatie zal opbrengen. Indien de raad een groter recreatiebad wil, maar geen 150m2 extra, dan kan dat meegegeven voor de nadere uitwerking.

Onzekerheid over exploitatievorm

Het college begrijpt de onzekerheid. Tegelijkertijd ontstaat er bij een nieuw zwembad altijd een nieuwe situatie. Zoals het college hierboven beschreven heeft, is de exploitatievorm onderdeel van de verdere uitwerking. Het college is tevreden met de huidige exploitatievorm van De Meerval. Er zijn met De Meerval bewust afspraken gemaakt tot de einddatum van de huidige locatie. Voor welke vorm van zwembad er dan ook komt; er moeten altijd nieuwe afspraken gemaakt worden. De Meerval weet dat. Welke vorm gekozen wordt komt later en hoeft voor het personeel geen consequenties te hebben. Er zijn grote tekorten aan zwembad personeel. Dus elke organisatie zal zuinig zijn op het personeel.

Inwonersparticipatie niet juist weergegeven

Het college wil benadrukken dat participatie van groot belang is in een dergelijke maatschappelijke voorziening. Er heeft een gesprek plaatsgevonden op basis van een eerste concept van het onderzoek voor de zomer. Daaruit is geconcludeerd dat er geen aanpassingen nodig waren, omdat er voldoende verduidelijkt kon worden. Daarna is er in de uitgangspunten niets meer fundamenteel veranderd. Dus nieuw overleg was niet nodig.

Een komend principebesluit geeft richting aan het vervolgonderzoek om de ontwikkeling van een nieuw zwembad verder uit te werken. Dan is ook duidelijk wat het uitgangspunt is; gemeentelijk of samen met Beuningen. Dan kan ook gerichte participatie plaatsvinden. De stukken zijn bewust eerst naar de raad gestuurd nog vertrouwelijk en daarna naar de verenigingen en De Meerval. Daarmee beoogde het college zo zorgvuldig mogelijk eerst de raad compleet te informeren en daarna andere betrokkenen.

Fictieve Wijchense variant

Er is geen fictieve Wijchense variant. In 2023 is een Programma van Eisen opgesteld voor grootschalige renovatie van De Meerval. Dit Programma van Eisen is met veel zorgvuldigheid en participatie opgesteld. Daarmee is ook bekend wat de verenigingen en de Meerval voor wensen hebben, die zijn daarin meegenomen. In 2024 besloot uw raad om in te stemmen met een nieuwbouwscenario voor het zwembad, met daarin meegenomen een doelgroepenbad en sauna. Op basis van het Programma van Eisen van 2023 met de toevoegingen van uw raad in 2024, is nu in oktober 2025 een nieuwe ruimtestaat opgesteld en een investeringsberekening gemaakt voor het gemeentelijk zwembad. Tevens heeft er een locatieonderzoek plaatsgevonden. Indien de raad kiest voor een gemeentelijk zwembad, dan nemen we het programma van eisen uit mei 2023 en bewerken dat voor nieuwbouw, tezamen met de ruimtestaat uit oktober 2025. De vorm van het nieuwe zwembad wordt namelijk anders, maar de wensen van de verenigingen zijn bekend. U heeft als raad alle relevante stukken ontvangen bij de beslisnota. De nieuwe uitwerking van de ruimtestaat is te vinden in de geheime bijlage: Investeringskostenraming, versie "zwembad Wijchen", Synarchis bijlage 8, 1-10-2025.

MEMO

Slot

Het college beaamt dat er uitwerking nodig is. Ook de plusopties of variaties op de plusopties kunnen verder uitgewerkt worden. Maar dat doen we graag op basis van een gerichte keuze; werken we een plan uit voor een gemeentelijk bad of kiezen we voor een intergemeentelijk zwembad met Beuningen.

Brief OWT Pontos

In de brief van OWT Pontos leest het college bestaande zorgen over de status van het rapport (hoe definitief is wat er nu staat) en de mogelijkheden die er nog zijn in de verdere uitwerking. Tevens zien we in de brief van OWT Pontos ook openingen voor het gesprek om de uitwerking samen op te pakken. Wij hebben als college oog voor deze zorgen en willen die dan ook graag in de verdere uitwerking samen met onder andere OWT Pontos verder oppakken. Wij staan als college voor het ontwikkelingen van een toekomstbestendig zwembad, voor onze inwoners en met ruimte voor de verenigingen.

Beschikbaarheid

Bij OWT Pontos zijn er zorgen of de beschikbaarheid er in het gezamenlijk zwembad wel zal zijn. OWT Pontos doet de suggestie om het wedstrijdbad te verbreden met twee banen, maar daarbij bijvoorbeeld een baan van het doelgroepenbad af te halen. In zowel het onderzoek naar het lokale zwembad als de basisvariant van het gezamenlijke zwembad rekent het onderzoeksbureau met voldoende ruimte voor de verenigingen. Alle activiteiten kunnen rooster technisch worden ingepast door het gecombineerd gebruik van doelgroepenbad en wedstrijdbad. Een deel van de activiteiten die nu nog in het wedstrijdbad plaats vinden kunnen in het intergemeentelijke zwembad in het doelgroepenbad plaats vinden. De suggestie van OWT Pontos vinden we interessant en indien de raad dit wil kan dit in de nadere uitwerking onderzocht worden.

Verderop in de brief wordt ook de vraag gesteld of de inventarisatie zoals nu opgenomen in het onderzoeksrapport definitief is. In het onderzoeksrapport is zo goed mogelijk meegenomen wat de eisen zijn vanuit de verenigingen. Hier kunnen in het rapport iets andere woorden gebruikt zijn, of mogelijk valt een specifiek onderdeel net onder een andere benaming. Op basis van de vervolg uitwerking en gesprekken met de verenigingen zal dit nog besproken en waar nodig iets aangepast worden.

Investeringskosten

Daarnaast roept OWT Pontos op nogmaals naar de investeringen te kijken. Het college heeft vertrouwen in de doorrekening van Synarchis. Uiteraard zullen we bij de uitwerking, samen met de betrokken partijen, nogmaals kijken naar de configuraties en de benodigdheden. Zodat daar geen essentiële onderdelen in missen.

Tevens wordt een vraag gesteld over de locatie Campus van Wijchen in relatie tot de eerdere locatie die in beeld was naast het bestaande zwembad. Een groot deel van de grond op de locatie Campus van Wijchen is gemeentelijk eigendom. We verwachten echter dat een stuk grond aangekocht moet worden. Er zijn voor het lokale zwembad ook andere locaties onderzocht, maar deze locatie is als beste optie uit het onderzoek gekomen. De locatie naast de Meerval brengt ook kosten met zich mee. Bijvoorbeeld door het opnieuw aan moeten leggen van natuur op de locatie waar nu De Meerval staat. Tegelijkertijd levert de achterblijvende grond later weer waarde op. Dat is nu nog niet meegenomen.

Infrastructuur

MEMO

Er worden vragen gesteld over de bereikbaarheid en de weg naar het zwembad toe. Dit heeft onze aandacht voor het vervolgproces.

Communicatie

Het college kan zich voorstellen dat er meer behoefte is aan communicatie en afstemming. Zeker als er mogelijk in de toekomst met meerdere partijen afgestemd moet worden. In de vervolgfase speelt de afstemming met de verenigingen een belangrijke rol voor het verder uitwerken van de plannen. Deze afstemming zal uiteraard begeleid worden. Het signaal nemen we dan serieus.

Brief Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen

Het college wil graag reageren op deze brief langs twee onderwerpen die centraal staan: bereikbaarheid en de veiligheid.

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid van het nieuwe zwembad is voor het college heel belangrijk. Niet voor niets was het één van de selectiecriteria voor de locatie. We moeten ons daarbij wel realiseren dat we nog helemaal in het begin van het proces staan van een ontwikkeling. Daarbij is de bestaande situatie uiteraard van groot belang, maar moeten we ook kijken naar de mogelijkheden die het kan bieden. Daar hebben we als college, samen met het college van Beuningen, nadrukkelijk bij stilgestaan. We hebben ook de ontwikkeling van Bedrijventerrein Bijsterhuizen in onze overwegingen meegenomen.

Het locatiegebied van het intergemeentelijk zwembad zit dicht in de buurt van de geplande uitbreiding voor het Bedrijventerrein Bijsterhuizen. In relatie tot deze uitbreiding is een verkeersstudie uitgevoerd om het gebied te ontsluiten op Bijsterhuizen 22ste straat. Zowel een rotonde als T-aansluiting bieden voldoende capaciteit voor de ontsluiting van het uit te breiden bedrijventerrein Bijsterhuizen. Een rotonde heeft vanwege verkeersveiligheid en verkeersafwikkeling de voorkeur. Daarom gaan we daar vooralsnog vanuit. Daarnaast is de provincie bezig met een project om de doorstroming van het onderliggend wegennet A50 te verbeteren. De rotonde Schoenaker/Bijsterhuizen 22ste straat maakt hier onderdeel vanuit. De rotonde heeft in de autonome situatie al onvoldoende capaciteit om het verkeer te verwerken. Om die reden zal de rotonde door de provincie worden aangepast naar een VRI-kruispunt.

Wij zien als college kansen om de ontsluiting van het nieuwe zwembad en de uitbreiding van Bijsterhuizen in één keer goed te ontsluiten. Dit biedt naast efficiëntie ook de mogelijkheid om het gesprek met de provincie op te starten over de ontsluitingen, maar ook over de OV-concessie. Door samen met Beuningen een maatschappelijke voorziening te realiseren zijn we ook goed in positie om dat gesprek aan te gaan.

Veiligheid

Het college is niet van mening dat de locatie Schoenaker Zuid ver buiten de woonkernen ligt. Voor een deel van Wijchen zal het zwembad dichterbij zijn, voor een ander deel inderdaad iets verder weg. Het zwembad sluit bijna direct aan op de wijk Salthof en daarmee het gebouwd gebied in Wijchen. Zwembaden liggen bijna nooit in een centrum van een gemeente, maar veelal iets meer buitenaf. Dat wordt hier ook het geval.

Veiligheid is een aandachtspunt, dat onderschrijven wij als college. Dit punt pakken we dan ook direct op na het principebesluit. Het locatiegebied is vanuit Wijchen te bereiken via een vrij liggend fietspad, maar ook op de locatie zelf zorgen we voor een goede sociale veiligheid met voldoende verlichting. Vanuit Beuningen vraagt de toegangsroute meer aanpassingen. Dit betekent dat we goed kijken wat ervoor nodig is om de

MEMO

Wilhelminalaan een prettige en veilige verbinding te laten zijn tussen Wijchen en Beuningen.

Het college van Wijchen en Beuningen zien dit ook als kans om de bereikbaarheid tussen de twee gemeenten te verbeteren.

Tot slot

Door samenwerking realiseren we een zwembad met meer kwaliteit en gebruiksmogelijkheden en kunnen we de investerings- en exploitatiekosten delen. De voorziening blijft daarmee betaalbaar en goed bereikbaar voor inwoners van beide gemeenten. Samenwerking zorgt bovendien voor efficiënter gebruik van ruimte, personele inzet en middelen. Ook wanneer er gekozen zou worden voor plusopties, of varianten op plusopties, besparen beide gemeenten substantieel veel geld. Om een indicatie te geven van die besparing is het verschil tussen een besparing van 34% (huidige beraming) en 25% (doelstelling die meegeven is) een bedrag van 7 miljoen.

Het college is en blijft van mening dat, ondanks dat er nog aandachtpunten zijn, voor de uitwerking van zowel een gemeentelijk zwembad als een intergemeentelijk zwembad, zoals ook aangegeven is in de brieven, er nu voldoende informatie beschikbaar is om een principebesluit te nemen.

Er zijn nog voldoende mogelijkheden om de zorgen die geuit zijn vanuit: De Meerval B.V., het bestuur van OWT Pontos en Bedrijvenvereniging Bijsterhuizen goed te borgen in het vervolg van het besluit.

Tevens zien wij als gemeente kansen om de bereikbaarheid tussen Wijchen en Beuningen met dit project sterk te verbeteren Het geeft ons, samen met Beuningen, een goede positie om het gesprek met de provincie over de ontsluiting op de Schoenaker en Bijsterhuizen 22e straat én de ov-concessie verder voort te zetten.

ONDERZOEK NIEUWBOUW ZWEMBAD

Onderwerp: Ruimtelijk programma van eisen voor lokaal Wijchens zwembad
Datum: 11 december 2025
Bijlagen: geen

De raad heeft in 2024 besloten tot nieuwbouw van een Wijchens zwembad volgens een ruimtelijk programma van eisen van Synarchis uit 2023 voor grootschalige renovatie. Het PvE[1] is in 2023 geschreven in overleg met de verenigingen en directie en management van zwembad De Meerval. Allen hebben destijds de gelegenheid gekregen en genomen om mee te denken over de eisen die aan het zwembad mogen worden gesteld. Met dit raadsbesluit zijn we niet meer gebonden aan de buitenmuren van het oude zwembad. Het PvE zou daarom herschreven worden voor het nieuw te bouwen zwembad.

Een actueel ruimtelijk PvE, op basis van de overleggen met de verenigingen en directie en management van De Meerval, is bijgevoegd bij de stukken als onderdeel van de geheime bijlage voor de raad, nummer 8: "Investeringskostenraming, versie "zwembad Wijchen", Synarchis bijl. 8, 1-10-2025". De geheimhouding is bedoeld ter bescherming van onze financiële belangen bij de aanbesteding van het project op de markt. We borgen zo onze onderhandelingspositie.

De ruimtestaat van oktober 2025 kan openbaar zijn. Deze treft u hiernaast aan =>

De ruimtestaat loopt door op bladzijde 2 van dit memo.

RUIMTESTAAT

Ruimte omschrijving			benodigde m²	aantal ruimten	totaal m² nvo	
Entrée/Centrale Hal						
tochtportaal			10	1	10	
centrale hal, incl kassa / receptie / back office			75	1	75	
toiletten droog gedeelte/ horeca			8	3	24	
toilet minder validen, droog gedeelte			4	1	4	
berging algemeen / containerruimte / werkkast / buggy			30	1	30	
Subtotaal Entrée/Centrale Hal						**143**
Bassins binnenbad						
	lengte	*breedte*				
wedstrijdbad	25,0	15,4	385	1	385	
perron lange zijde tribune	25,0	3,5	88	1	88	
perron lange zijde overkant	25,0	4,5	113	1	113	
perron korte zijde start	23,4	3,5	82	1	82	
perron korte zijde overkant	23,4	2,5	59	1	59	
toeschouwersruimte			0,6	100	60	
doelgroepenbad	15,0	8,0	120	1	120	
perron lange zijde tribune	20,0	2,5	50	1	50	
perron lange zijde overkant	20,0	2,5	50	1	50	
perron korte zijde start	8,0	2,5	20	1	20	
perron korte zijde overkant	8,0	2,5	20	1	20	
recreatiebad			200	1	200	
perrons recreatiebassin			200	1	200	
peuterbassin			60	1	60	
perrons peuterbassin			60	1	60	
whirlpool			9	1	9	
zitgelegenheid			20	1	20	
glijbaan			60	1	60	
sauna			25	1	25	
toilet bij bassin			2	1	2	
badmeesterspost /ehbo/wedstrijdleiding			20	1	20	
bergingen baden			25	4	100	
						1.801

[1] PvE = programma van eisen

Kleedruimten				
kleedkamers groepsruimte	20	3	60	
doucheruimte	18	1	18	
toiletten groepsruimten	8	1	8	
wisselcabines	1,7	30	51	
gezinscabines	4,0	6	24	
mindervaliden kleedkamer / toilet	10	1	10	
make-up ruimte	15	1	15	
afsluitbare garderobekasten	0,15	150	23	
werkkast	10	1	10	
Subtotaal Kleedruimten				**219**
Personeelsruimten				
managementruimte/administratie/beheerdersruimte	15	1	15	
serverruimte	6	1	6	
vergaderruimte / docentenruimte	25	1	25	
wasruimte	8	1	8	
personeelsruimte (incl. pantry)	30	1	30	
kleedruimte personeel, inclusief douche/toilet	15	2	30	
Subtotaal Personeelsruimten				**114**
Horeca				
bar/zaal	135	1	135	
keuken	35	1	35	
magazijn, berging, werkkast, containerruimte	35	1	35	
koel- vriescellen	10	1	10	
Subtotaal Horeca				**215**
Overige ruimten				
berging	6	1	6	
technische ruimten	400	1	400	
				406
Totaal netto vloeroppervlakte (NVO)				**2.898**
Oppervlakte verkeersruimte				290
Ontwerpverlies				87
Oppervlakte constructie				203
Bruto vloeroppervlakte (BVO)				**3.477**

Ingeval van nieuwbouw zijn we niet langer gebonden aan de constructieve footprint van het bestaande zwembad.

Dit geeft de mogelijkheid om het nieuwe zwembad efficiënter en praktischer in te richten.

Bij een vergelijking tussen het PvE uit 2023 voor renovatie en het actuele PvE voor nieuwbouw zitten daarom verschillen.

De categorisering van sommige ruimten is aangepast. Met als gevolg dat er verschuivingen optreden in de vierkante meters. Daarom hiernaast op hoofdcategorieën een vergelijking.

Vergelijk Ruimtestaat lokaal Wijchens zwembad	Renovatie mei 2023	Nieuwbouw okt. 2025	
Ruimte	Oppervlak (m^2 FNO)	Oppervlak (m^2 FNO)	
Entrée / Centrale hal			
Subtotaal Entree / Centrale hal	149	=>	143
Bassins binnenbad			
Subtotaal bassins binnenbad	1548	=>	1801
Kleedruimten			
Subtotaal kleedruimten	273	=>	218,5
Personeelsruimten			
Subtotaal personeelsruimten	116	=>	114
Horeca			
Subtotaal horeca	192	=>	215
Overige ruimten			
Subtotaal Overige ruimten	222	=>	406
Totaal netto vloeroppervlakte (NVO)	2500	=>	2898
Oppervlakte verkeersruimte (10,0% van NVO)	250		290
Ontwerpverlies (3,0% van NVO)	75		87
Oppervlakte constructie (7,0% van NVO)	175		203
Bruto vloeroppervlakte (BVO)	3000		3477

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7567
Extern Zaak ID	Z/26/335317
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.1.b
Titel	335317 Beslisnota Intrekking nota intergemeentelijk zwembad
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team Welzijn, Onderwijs en Sport
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
335317 Beslisnota Intrekking nota intergemeentelijk zwembad

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	27 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**
Stukken Agendacommissie Wijchen	30 januari 2026

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. aan het college toestemming te verlenen om de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 in te trekken.
2. de geheimhouding op de bijlagen 8 tot en met 12 behorende bij en genoemd in de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 op te heffen op 31 december 2028.

Openbaar Zaaknummer: Z/26/335317

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Intrekking beslisnota intergemeentelijk zwembad

Collegedatum: 27 januari 2026

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:
1. aan het college toestemming te verlenen om de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 in te trekken.
2. de geheimhouding op de bijlagen 8 tot en met 12 behorende bij en genoemd in de beslisnota van 11 november 2025 met nummer Z/25/324428 op te heffen op 31 december 2028.

Aanleiding
We hebben in 2025 op verzoek van de gemeente Beuningen onderzocht of een gezamenlijk zwembad mogelijk is. De gemeente Beuningen heeft op 16 december 2025 besloten om niet verder te gaan met het realiseren van een intergemeentelijk zwembad. Hiermee vervalt voor uw raad de noodzaak om een principiële keuze te maken. We kijken terug op een intensief en constructief gezamenlijk gelopen traject, dat nu door de keuze van Beuningen tot een afronding is gekomen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit
11-11-2025	Beslisnota aan raad (Z/25/324428 - 1349948)
24-06-2025	Informatienota aan raad (Z/25/304644)
18-02-2025	Informatienota aan raad (Z/25/284383)
20-06-2024	Raadsbesluit tot instemming met de bouw van De Meerval á € 13.172.000,- ex. btw op prijspeil 2023 (Z/24/242549). Dit betreft de keuze voor scenario 5.
11-04-2024	Meningsvormende nota aan raad over scenario's: 3A, 3C en 5 (Z\22\073005)

Gewenst resultaat
De beslisnota over een intergemeentelijk zwembad intrekken maar wel met instandhouding van de geheimhouding op de bijlagen (Z/25/1349948).

Argumenten
1.1 De inhoud van de beslisnota van 11 november 2025 is niet meer actueel
U heeft de beslisnota over een principiële keuze voor een intergemeentelijk zwembad inclusief de (geheime) bijlagen in uw bezit. De behandeling van deze nota stond oorspronkelijk geagendeerd voor uw vergadering van 16 december 2025, maar is toen niet behandeld en doorgeschoven naar 29 januari 2026. Volgens artikel 105 van uw Regelement van orde van is het aan uw raad om aan het college toestemming te verlenen om deze beslisnota in te trekken.

2.1 De financiële data in de bijlagen zijn nog steeds actueel in relatie tot de aanbesteding
Zonder besluit van uw raad blijft de geheimhouding op de bijlagen 8 tot en met 12 voor onbepaalde tijd voortduren. Het openbaren van de informatie kan onze onderhandelingspositie nadelig beïnvloeden, ook bij aanbesteding van de nieuwbouw van De Meerval. We verwachten de nieuwbouw aan te besteden vóór 31 december 2028. Na de

aanbesteding kunnen de financiële data openbaar worden. Daarom kan de geheimhouding op 31 december 2028 worden opgeheven.

Tegenargumenten en risico's
Geen.

Financiële gevolgen
Geen.

Communicatie
Geen.

Inwonersparticipatie
Geen.

Uitvoering of Vervolgstappen
Geen.

Geheimhouding
Geen

Voorstel /Advies
Team AJZ

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7273
Extern Zaak ID	Z/25/317756
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.2
Titel	317756 Informatienota Uitvoerings- Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Juridische advisering
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P1 Veiligheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Helmer-Englebert, R. (Renske)

Bijlagen
317756 Informatienota Uitvoerings- Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen
UHS 2026-2030 Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	14 november 2025
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Toelichting

De Omgevingswet bepaalt dat we bij de taken voor Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H), samen VTH, cyclisch en planmatig moeten werken. Daarom is het verplicht om een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (UHS) op te stellen. Het college van burgemeester en wethouders is hiervoor het bevoegde bestuursorgaan.

Het bestaande VTH-beleid is verouderd. Daarom maken we binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders een UHS voor de periode 2026-2030. De UHS beschrijft in het eerste deel bestuurlijke strategie om cyclisch en planmatig te gaan werken. Het tweede deel van de UHS beschrijft hoe we nu werken. Dit is een uitgebreider beschrijvend deel waarin de meest

voorkomende processen zijn beschreven.

Op 17 december 2024 werd een motie aangenomen om wensen en bedenkingen te geven op het beleid. Daarom leggen we de UHS aan de gemeenteraad voor met de vraag om op het eerste deel wensen en bedenkingen te geven.

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/317756

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Uitvoerings- Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen

Collegedatum: 11 november 2025

Kernboodschap
Op 17 december 2024 stelde de gemeenteraad beleidskaders vast waarbinnen het college VTH-beleid kon maken. We informeren de gemeenteraad over de Uitvoerings-Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 gemeente Wijchen (UHS) en vragen om wensen bedenkingen op de UHS.

De UHS beschrijft de stappen die het college van burgemeester en wethouders maakt om cyclisch en planmatig te werken in de toekomst. Dit moet sinds 1 januari 2024. De Omgevingswet trad toen in werking en verplichte dat taken voor Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H), samen VTH, cyclisch en planmatig worden uitgevoerd. In de gemeente Wijchen werken we nog niet zo. We voldoen dus niet aan de wetgeving.

In maart 2021 zijn vanuit het rekenkameronderzoek DoeMee Toezicht en handhaving Openbare Orde en Veiligheid aanbevelingen gedaan. Daarna stelde het college begin 2022 het Uitvoeringsprogramma VT&H 2022 Gemeente Wijchen vast. Eind 2022 stelde het college het VTH-beleid regio Nijmegen vast. Beide beleidsstukken zijn verouderd en voldoen niet meer aan de wettelijke eisen. Daarom is nieuw beleid nodig, dat is de UHS.

Wij vragen de raad over dit beleidsstuk, de UHS, wensen en bedenkingen in te dienen, volgens de motie die hierover in december 2024 is aangenomen. De wensen en bedenkingen werkt het college verder uit, wat ook kan leiden tot aanpassingen in de werkwijze en werkprocessen die het college naar aanleiding van de UHS opnieuw zal vaststellen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
15-02-2022	Uitvoeringsprogramma VT&H 2022 Gemeente Wijchen
20-10-2022	Strategisch kompas de kracht van Wijchen
20-12-2022	Regiobeleid Nijmegen
30-03-2023	Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026
30-03-2023	Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026
07-11-2023	Startnotitie VTH (informatienota)
06-02-2024	Omgevingsvisie Wijchen
17-12-2024	Motie Wensen en bedenkingen VTH-beleid, ID 596
25-02-2025	Milieu VTH-UP en werkplan Wijchen

Toelichting
Het VTH-beleid regio Nijmegen beschrijft verouderde omgevingsrisico's. De prioriteiten die het college vaststelde in het Uitvoeringsprogramma VTH&H 2022 gemeente Wijchen zijn breed en bijna allesomvattend. De maatschappelijke ontwikkelingen en de bestuurlijke ambities vragen om actuele lokale inventarisatie afwegingen. Met een risicoanalyse onderzoeken we in 2026 hoe de toen vastgestelde prioriteiten aangepast moeten worden.

Een goed systeem voor VTH is belangrijk voor een veilige en prettige leefomgeving. De taken binnen VTH gaan over Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Slopen, samen BRIKS. De milieu VTH-taken worden uitgevoerd de omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN). Met de UHS zetten we de eerste stap om dit goed te regelen. Niet alleen voor ons, maar ook voor onze partners die ook VTH-taken uitvoeren.

De UHS beschrijft dat we in de beleidsperiode 2026-2030 de basis leggen om cyclisch en planmatig te werken. Dit houdt in ieder geval in dat VTH structureel een plek krijgt op de begroting van de gemeente Wijchen om onderzoeken uit te voeren. Deze onderzoeken zijn bijvoorbeeld nodig om lokale omgevingsrisico's in kaart te brengen.

Een jaarlijks uitvoeringsprogramma beschrijft of we het beschikbare geld en de formatie verdelen om de strategie uit te voeren. Voor 2026 hebben we dit uitvoeringsprogramma niet. Dit betekent niet dat we niks doen. We blijven ons in 2026 inzetten op de al gestarte projecten en de wettelijke taken die we hebben en werken ondertussen een uitvoeringsprogramma verder uit.

In de UHS staat ook dat we werken aan de uniforme kwaliteit de VTH-taken die we uitvoeren. Dit betekent dat we willen werken aan een verordening over de kwaliteit van VTH. Dit is belangrijk om de kwaliteit van het werk te bewaken. De Kwaliteitscriteria 3.0 voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving zijn landelijke afspraken over hoe VTH op een goede en professionele manier uitgevoerd wordt. Ze zijn opgesteld door

onder andere de VNG en gelden vanaf 1 januari 2025. De verordening zorgt ervoor dat we deze kwaliteitscriteria vaststellen, werken op een vaste en duidelijke manier, doelen stellen voor ons werk, werkprocessen goed organiseren en rapporteren over hoe we ons werk doen en hoe goed dat gaat.

Gevolgen
We voldoen aan de wettelijke verplichting een UHS te hebben. De provincie Gelderland beoordeelt onze beleidsvoering en zal concluderen dat we nog een weg te gaan hebben.

Communicatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na het verwerken van de wensen en bedenkingen neemt het college een definitief besluit en stelt de provincie Gelderland op de hoogte.

De gemeenteraad wordt met een informatienota geïnformeerd over hoe wij met de wensen en bedenkingen zijn omgegaan.

Geheimhouding:
N.v.t.

Gemeente Wijchen

Uitvoerings– en Handhavingsstrategie VTH 2026-2030 Gemeente Wijchen

Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H)

Voorwoord

Beste lezer,

In dit stuk leest u hoe wij in onze gemeente omgaan met vergunningverlening (V), toezicht (T) en handhaving (H). Dit beleid helpt ons om onze leefomgeving veilig, gezond en prettig te houden. Denk aan het verlenen van bouwvergunningen, het controleren van bedrijven en het optreden bij overlast of gevaarlijke situaties.

We vinden het belangrijk dat dit beleid duidelijk is voor iedereen:

- Voor inwoners
- Ondernemers
- Raadsleden
- Onze ketenpartners
- De medewerkers van de gemeente
- Het college van burgemeester en wethouders

Daarom hebben we gekozen voor heldere taal en duidelijke keuzes.

Met dit beleid willen we zorgen voor een goede balans tussen vrijheid en regels. We geven ruimte waar het kan, en treden op waar het moet. Zo werken we samen aan een gemeente waarin iedereen zich thuis voelt.

Wij danken iedereen die heeft meegedacht en bijgedragen aan dit beleid. Deze betrokkenheid is en blijft van grote waarde.

CONCEPT

Samenvatting

Wat
Deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie beschrijft hoe de gemeente Wijchen werkt aan een duidelijke werkwijze en een goede inzet van mensen en middelen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Dit beleid vervangt het vorige uitvoeringsprogramma VT&H 2022.

Waarom
Deze strategie is de basis voor het jaarlijks opstellen van uitvoeringsprogramma's voor VTH. Door nieuwe wetten zoals de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) verandert er veel in hoe we werken. Daarom is dit een dynamisch document dat we tussentijds aanpassen als het nodig is.

Hoe
Met dit beleid werken we in de periode 2026–2030 aan drie doelen:

- Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces

We zorgen voor een goede basis om de beleidscyclus van de Omgevingswet uit te voeren. Denk aan:

  - VTH opnemen in de gemeentelijke begroting
  - Overlegstructuren opzetten
  - Inzicht krijgen in risico's
  - Monitoren en evalueren op vaste momenten
  - Informatie delen met het college en de gemeenteraad.

- Doel 2: Stellen van omgevingsdoelen

We richten ons op de omgeving. Door een risico- en gebiedsanalyse bepalen we in 2026 waar de grootste risico's liggen. Het college maakt op basis hiervan bestuurlijke keuzes in de prioriteiten, die worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

- Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering

We willen ons werk goed doen. Dat betekent:

  - Voldoende kennis en opleiding
  - De juiste middelen
  - Werken volgens de Kwaliteitscriteria 3.0 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Wie
De gemeente Wijchen werkt samen met verschillende ketenpartners:

- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- Politie
- Het Openbaar Ministerie
- Waterschap Rivierenland
- Rijkswaterstaat
- GGD Gelderland-Zuid

Deze organisaties zijn belangrijk omdat zij ook VTH-taken uitvoeren.

CONCEPT

Inhoud

Voorwoord **2**
Samenvatting **3**
Inleiding **5**
1. Doel **6**
1.2. Uitvoeringskader van de gemeente Wijchen **6**
1.3. Collegiale samenwerking en kaders **6**
2 Uitvoerings- en Handhavingsstrategie **8**
2.1. Beleidscyclus **8**
2.2. Wat hebben we geleerd? **9**
2.3. Doelen en borging **10**
2.4. Monitoring **12**
2.6. Organisatie en middelen **13**
3. Uitvoeringsprogramma en Evaluatierapportage **15**
4. Borging van uitvoering **17**
4.2. Integraliteit **17**
4.3. Bevoegdheid **17**
4.4. Bereikbaarheid tijdens kantooruren **17**
4.5. Bereikbaarheid buiten kantooruren **18**
4.6. Klachten, meldingen, grote incidenten en rampen **18**
4.7. Kwaliteit **18**
Afkortingen en moeilijke woorden **20**

CONCEPT

Inleiding

Dit is de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 van de gemeente Wijchen. VTH staat voor Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H). In deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH staat ons beleid over hoe wij onze wettelijke VTH-taken uitvoeren. Dit gaat niet alleen om wat we zien in de omgeving, maar ook om hoe we die ervaren. De basisregels komen uit het Omgevingsrecht[1], de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en bijzondere wetten.

We leggen in dit beleid uit waar we onze tijd en mensen voor inzetten. Dit vormt de basis voor het jaarlijkse uitvoeringsprogramma dat bij het dit beleid hoort. Elk jaar maken we een verslag voor de gemeenteraad. Ook doen we tussentijdse evaluaties om te kijken of het beleid nog goed past bij de situatie.

Deze Uitvoerings- en Handhavingsstrategie VTH 2026–2030 vervangt het vorige uitvoeringsprogramma VT&H 2022 van de gemeente Wijchen.

CONCEPT

[1] Sinds 1 januari 2024 gelden de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging.

1. Doel

In de beleidsperiode 2026-2030 werken we in de gemeente Wijchen aan de volgende doelen:

- Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces
- Doel 2: Stellen van omgevingsdoelen
- Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering

Dit beleid is een document dat we tot eind 2030 gebruiken als basis. Als regels veranderen of als evaluaties dat nodig maken, passen we dit beleid aan.

1.2. Uitvoeringskader van de gemeente Wijchen

Dit beleid is gemaakt op basis van de bestaande missie en visie van het Strategisch Kompas 'De kracht van Wijchen', de Omgevingsvisie Wijchen en de kaders die de gemeenteraad aan het college van burgemeester en wethouders op 17 december 2024 gaf als vertrekpunt:

- Het VTH-beleid 2026-2030 zet in op de perspectieven 'risico en impact', 'overlast' en 'afspraak is afspraak', waarbij veiligheid prioriteit heeft.
- Het VTH-beleid 2026-2030 sluit aan op de koers uit het Strategisch kompas 'De kracht van Wijchen'.
- Het VTH-beleid 2026-2030 sluit aan op de Omgevingswet.

Daarnaast zijn de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie in het nieuwe VTH-beleid verwerkt.[2] Een eerste stap richting de aanbevelingen was om de gemeenteraad te betrekken bij het maken van dit beleid.

We werken vanuit de volgende uitgangspunten:

- alles in samenhang bekijken (integraal)
- letten op risico's
- alert zijn op signalen van ondermijning
- betrouwbaar: afspraak is afspraak
- open en duidelijk (transparant)
- we passen deze manier van werken toe bij vergunningen, toezicht en handhaving.

1.3. Collegiale samenwerking en kaders

Voor de uitvoering van onze VTH-taken werken we samen met andere organisaties: de partners in de keten.

Wij werken samen met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) en de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ). De ODRN voert voor ons de basistaken op het gebied van milieu uit.[3] Ook taken over bodem en asbest horen daarbij. Elk jaar maakt de ODRN een beleidsplanen en een werkplan. Beiden horen bij dit beleid (bijlage 10 en 11). De VRGZ is verantwoordelijk voor de brandweer, medische hulp en voorbereiding op rampen en crisissituaties. Onze samenwerking richt zich vooral op (brand)veiligheid.

[2] Onderzoeksrapport DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en Veiligheid d.d. 2 maart 2021, van de Rekenkamercommissie Wijchen.
[3] Dit is een wettelijke verplichting om tot een gezamenlijk uniform VTH–beleid te komen.

CONCEPT

We hebben met hen een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Er is goed contact en directe communicatie. We werken samen op strategisch, tactisch en praktisch niveau. De ketenpartners zijn geïnformeerd over dit beleid.

Andere partners zijn de politie, het Openbaar Ministerie, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, GGD Gelderland-Zuid[4] en Inspectie Leefomgeving en Transport. Deze samenwerking gaat via de regio.

CONCEPT

[4] Steeds belangrijker binnen VTH omdat het thema 'gezondheid' door de Omgevingswet belangrijker wordt. De GGD werkt nauw samen met de VRGZ.

2 Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

Het opstellen van een Uitvoerings- en Handhavingsstrategie is een wettelijke verplichting.[5] Deze strategie ondersteunt gemeenten bij het maken van zorgvuldige en transparante keuzes: wat willen we bereiken, hoe organiseren we dat, wie is waarvoor verantwoordelijk en werkt onze aanpak zoals bedoeld?

Om dit hoofdstuk goed te kunnen begrijpen, starten we met een korte toelichting op de beleidscyclus en het belang daarvan binnen de Omgevingswet. Vervolgens blikken we terug op de vorige beleidsperiode: wat hebben we geleerd en welke inzichten nemen we mee?

Op basis van deze lessen formuleren we de doelen voor de komende periode. Daarna gaan we dieper in op het belang van een risico- en gebiedsanalyse als fundament voor onze keuzes. We beschrijven vervolgens de stappen die we willen zetten om onze doelen te realiseren en te borgen.

Tot slot gaan we in op de verschillende algemene strategieën voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).

2.1. Beleidscyclus

De Omgevingswet stelt eisen aan de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie[6] en de kwaliteit van de uitvoering.[7] Samen vormen deze eisen de 'BIG-8 beleidscyclus'. In principe verplicht de beleidscyclus een organisatie volgens een programma te werken. Dat betekent:

- Leren van de vorige periode (evaluatie, jaarverslag)
- Analyseren wat nodig is (risicoanalyse en keuzes maken)
- Bepalen van de aanpak (strategie)
- Uitvoeren wat is afgesproken (jaarprogramma)

Op 3 mei 2017 stelde de gemeente Wijchen de 'Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Wijchen' vast. In deze verordening staat dat we onze VTH-taken uitvoeren met een minimale en uniforme kwaliteit. De landelijke richtlijn stond in de Kwaliteitscriteria 2.3 voor uitvoering en handhaving volgens de Omgevingswet. Dit zijn landelijk criteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Een nieuwe versie (3.0) kwam tot stand onder het Interbestuurlijk Programma (IBP) Versterking VTH. De nieuwe minimale eisen gelden sinds 1 januari 2025. Het doel van deze eisen is een sterke en professionele manier van werken voor vergunningen, toezicht en handhaving. Deze moet zorgen voor:

[5] Artikel 13.5, lid 1 Omgevingsbesluit.
[6] Artikelen 13.5 tot en met 13.11 Omgevingsbesluit.
[7] Artikel 18.23, lid 1, onder a Omgevingswet verplicht een verordening voor uniform uitvoeren van gemeentelijke basistaken.

CONCEPT

- Kwaliteitsverbetering, afstemming en gegevensuitwisseling, afstemming straf- en bestuursrecht, en een landelijk speelveld/level playing field
- Bijdragen aan de realisatie van beleidsdoelen in de fysieke leefomgeving op het terrein van Veiligheid, Duurzaamheid, Gezondheid, Milieu, Erfgoed, Landschap & Natuur zoals bedoeld in artikel 1.2 van de Ow
- Vermindering van regel- en toezichtdruk en gelijke regels voor bedrijven en inwoners
- Borgen van onafhankelijkheid, professionaliteit en vakmanschap, betrouwbaarheid, eenvoud en gezamenlijkheid

De verschillende stappen vormen samen het VTH-proces.

2.2. Wat hebben we geleerd?

De laatste beleidsperiode begon in december 2022[8]. Het beleid was toen nog niet compleet. Sindsdien is er veel veranderd:

- **Bestuurlijk**
  De gemeenteraad van Wijchen heeft het Strategisch Kompas 'De kracht van Wijchen' en de Omgevingsvisie Wijchen vastgesteld.

- **Juridisch**
  De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen hebben grote gevolgen. We merkten dat dit invloed had op onze manier van werken, onze aanpak en onze financiën.

- **Maatschappelijk**
  We kregen te maken met uitdagingen zoals de stikstofproblematiek, strengere eisen voor energie en isolatie bij vergunningen, en het verminderen van plasticgebruik bij evenementen. Ook is er meer aandacht voor participatie in de Omgevingswet, bijvoorbeeld via omgevingsdialogen. Daarnaast is er nog steeds een tekort aan woningen. Tegelijkertijd ligt de focus ook op veiligheid en het tegengaan van ondermijning. We werken hier nog steeds aan. Binnen VTH voeren we vooral gesprekken over wat mogelijk is, wat we willen bereiken en hoe we het toezicht het beste kunnen organiseren.

- **Organisatie**
  De personele bezetting blijft een grote uitdaging. We werken met vaste medewerkers en ingehuurde krachten. Net als andere gemeenten doen we ons best om kennis te behouden en verder te ontwikkelen. Voor vergunningverlening is een nieuw zaaksysteem ingericht, gebaseerd op de belangrijkste processen uit de Omgevingswet.

  Verder blijven we werken aan het verbeteren van onze dienstverlening. Dit doen we onder andere door aandacht te blijven te geven aan onze 5 dienstverleningsprincipes. Door onze brieven te blijven verbeteren, zodat ze voldoen aan B1-taalniveau waar dit mogelijk is. En door de motie 'Bellen bij negatieve beschikkingen' uit te voeren om de relatie met onze inwoner te verbeteren.[9]

[8] Op 20 december 2022 stelde het college het VTH-beleid Regio Nijmegen 2023 - 2026 vast.
[9] Ingediend op 7 november 2024. Gerealiseerd op 23 januari 2025.

CONCEPT

Daarbij is ook de functie van VTH-beleidsadviseur ontstaan. Deze rol is bedoeld om het hele VTH-proces goed te organiseren, te borgen en samen aan te pakken, zowel binnen als buiten de organisatie.

We deden wat op dat moment nodig was. Maar afgelopen periode is ook duidelijk geworden dat het belangrijk is om een goed dynamisch plan te hebben waarin beleid en uitvoering op elkaar is afgestemd en waarin duidelijke keuzes worden gemaakt. Want we kunnen niet alles. We kunnen onze tijd en middelen maar één keer inzetten.

2.3. Doelen en borging

In plaats van te reageren op allerlei meldingen moet de aandacht meer gaan naar het hoofddoel van de Omgevingswet: zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving en een goede kwaliteit van de omgeving.[10] Dit begint met het inrichten van een goed *VTH-proces* volgens de *beleidscyclus* zodat we meer risicogericht kunnen werken.

In de beleidsperiode 2026–2030 zorgen we ervoor dat onze gemeentelijke organisatie in december 2030 werkt op basis van risico's in de omgevingsdoelen die het bestuur en college hebben gekozen. Werken op basis van risico's betekent dat we eerst kijken waar de grootste problemen of gevaren zijn. Daar richten we onze aandacht en inzet op. In 2026 maken we hiervoor een risico- en gebiedsanalyse. Met dit beleid vragen hier we ook financiële middelen voor.

Ook weten we dat beleidsmatig een aantal dingen samenkomen in 2026:

- Onze ketenpartner: ODRN bevindt zich nu midden in een fusie met de omgevingsdienst Arnhem: ODRA. Naar verwachting brengt deze fusie nieuwe beleidsdoelen voor de nieuwe omgevingsdienst.
- Het regionale VTH-beleid loopt af. In 2026 verwachten we gezamenlijk overleggen te starten over nieuw te voeren regionaal beleid.

Daarom stellen we drie doelen:

Doel 1: Goede inrichting van het VTH-proces
Dit doel gaat vooral om het goed organiseren, vastleggen en uitvoeren van de beleidscyclus.

Voor VTH betekent dit onder andere een structurele plek op de jaarlijkse begroting, vaste interne en externe informatiemomenten en monitoring en evaluatie van de processen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en eventuele bijsturing van de ingezette koers.

Een richtlijn hiervoor staat in de schematische weergave VTH-proces gedurende een jaar. De richtlijn is verdeeld over vier kwartalen waarin vaste actiepunten zijn opgenomen (bijlage 7).

[10] Artikel 1.3, sub a Omgevingswet.

CONCEPT

Doel 2: stellen van omgevingsdoelen - Risicogestuurd werken
Dit doel gaat vooral over het kunnen maken van betere keuzes en het uitwerken van de gemaakte keuzes.

Voor VTH betekent dit dat we in 2026 een risico- en gebiedsanalyse laten uitvoeren om duidelijke omgevingsdoelen te stellen.

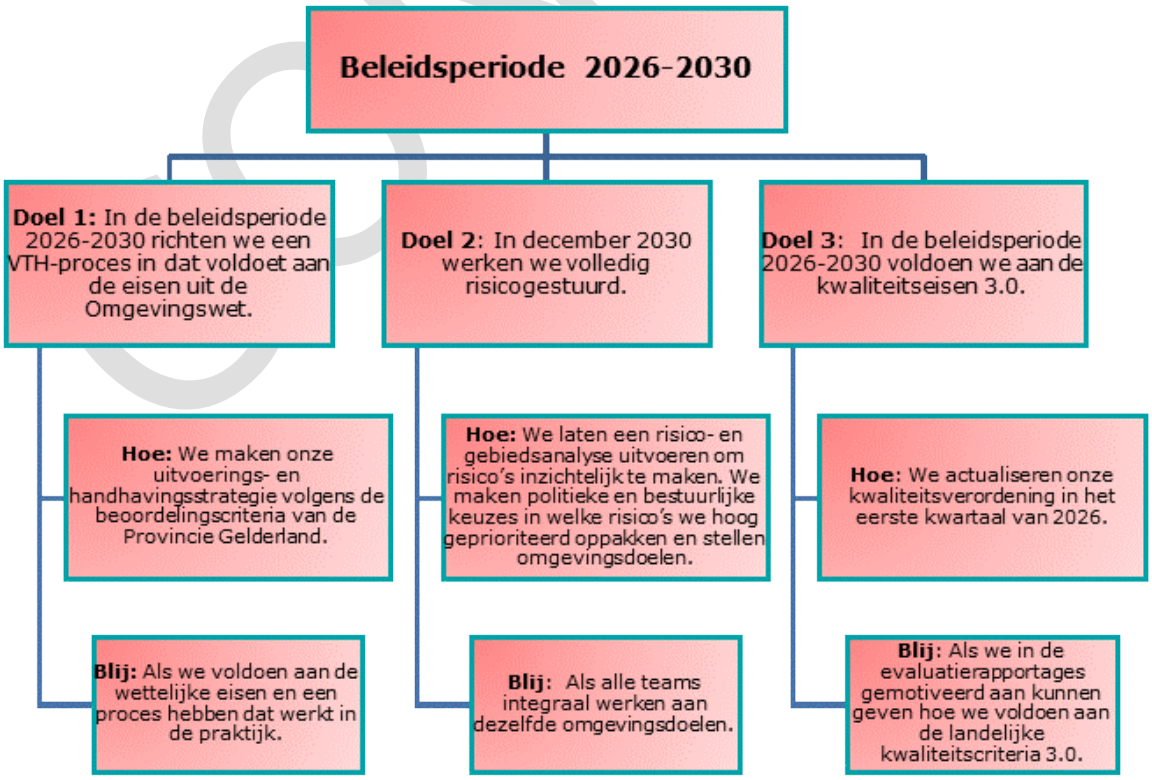
Waarom we dit niet gelijk deden? Dat kon niet. Het onderzoek moeten we extern uitbesteden en vraagt een financiële investering die we meenemen bij het vaststellen van dit beleid. Wel hebben we In het vierde kwartaal van 2023 zelf intern onderzocht welke ontwikkelingen we binnen de gemeente Wijchen zagen. We concludeerden dat we steeds meer meldingen, klachten en verzoeken om handhaving kregen over airco's, warmtepompen, geluidsoverlast en rook.

Ook zagen in woonwijken en op bedrijventerreinen vaker pakketpunten en kregen we vragen over hoe om te gaan met de opslag van batterijen. Ook dit soort (nieuwe) ontwikkelingen vragen veel tijd en het blijft zoeken naar de beste manier om ermee om te gaan. Ook landelijk gezien is hierin nog veel onduidelijk.

Met een totaalbeeld maken we keuzes en een strategie. De acties die daaruit volgen beschrijven we in een uitvoeringsprogramma voor 2027.

Doel 3: Goede kwaliteit van uitvoering
Dit doel gaat over de kwaliteit van de taken die we doen, de minimale eisen waaraan we moeten blijven voldoen en hoe we verantwoorden wat we doen.

Voor VTH betekent dit dat we in 2026 onderzoeken of we voldoen aan de eerdergenoemde kwaliteitscriteria 3.0 voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en dat we de bestaande kwaliteitsverordening actualiseren. Dit schema laat onze doelen in de beleidsperiode 2026-2030 zien:

CONCEPT

2.4. Monitoring

We volgen bestaande processen en letten we goed op signalen uit de praktijk. Met die informatie werken we integraal aan verbetering van wat we hebben of bedenken we of we iets anders nodig hebben.

Met rapportages per half jaar en per jaar laten we aan de gemeenteraad zien wat we hebben gedaan om onze doelen te bereiken en geven we aan of aanpassing nodig is. Hiermee kunnen we tijdig en flexibel schakelen. Deze flexibiliteit is nodig om snel en goed te reageren op veranderingen in wet- en regelgeving, nieuwe inzichten uit toezicht en handhaving, beleidswijzigingen van het Rijk, de provincie of de gemeenteraad, en op signalen uit de samenleving.

2.5. Strategieën

Om onze leefomgeving te beschermen, te behouden en te verbeteren, gebruiken we in ons dagelijks werk verschillende strategieën:

Bron: VTH-beleid gemeente Zoeterwoude

- **Vergunningenstrategie – doel: regels toepassen**
  We behandelen aanvragen en meldingen op basis van duidelijke regels en een goed integraal vooronderzoek. We leggen alle stappen en opmerkingen vast in onze VTH-software. Met deze aanpak kunnen we (maatwerk)voorschriften opleggen bij activiteiten.

- **Naleef- en preventiestrategie – doel: overtredingen voorkomen**
  We geven duidelijke informatie en communiceren in begrijpelijke taal. We blijven in gesprek en zijn helder over onze rol. We zoeken samen naar een passende oplossing en leggen uit waarom we soms 'nee' zeggen. We zijn dienstverlenend en leggen de focus op voorkomen van overtredingen. Voorbeelden zijn het gebruik van geluidsmeters bij evenementen of het plaatsen van drempels op de weg. We proberen ook extra 'ogen en oren' te krijgen, zodat inwoners met elkaar in gesprek gaan, zoals bij buurtbemiddeling.

- **Toezichtstrategie – doel: controleren**
  We geven prioriteit aan toezicht op brand- en constructieveiligheid, verleende omgevingsvergunningen en acties tegen ondermijning. We bereiden controles goed voor. Na de controle maken we een verslag van de bijzonderheden en eventuele afspraken. We doen dit om mensen te helpen regels na te leven en hen daarin te ondersteunen.

CONCEPT

We houden reactief toezicht op regels uit het omgevingsplan. Dat betekent dat we pas in actie komen na meerdere klachten, meldingen of als er een verzoek om handhaving is gedaan. We registreren alle klachten en meldingen in onze systemen. Zo kunnen we zien welke activiteiten vaak voorkomen en deze gericht aanpakken.

We houden reactief toezicht op de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) doen we ook reactief. We gaan ervan uit dat het systeem goed werkt.

- **Handhavingsstrategie – doel: overtredingen stoppen**
  We handhaven op brand- en constructieveiligheid en bij urgente openbare orde en veiligheidssituaties die directe aandacht nodig hebben. Bij verleende omgevingsvergunningen, bouw- en sloopmeldingen is handhaving een laatste stap, tenzij er een direct veiligheidsrisico aanwezig is.

  We volgen de juridische stappen zoals die staan in de Algemene wet bestuursrecht. We werken volgens een vast stappenplan uit onze VTH-software.[11] Voor de hoogte van dwangsommen en de duur van termijnen gebruiken we de Leidraad hoogte dwangsommen en begunstigingstermijnen van Wijchen (bijlage 9). We doen dit om snel en duidelijk op te treden bij ernstige overtredingen.

- **Gedoogstrategie – doel: later handhaven**
  We gebruiken deze aanpak bij situaties met een gemiddelde of lage prioriteit, waar we toch veel klachten of meldingen over krijgen. We registreren de klacht of melding en plannen een moment waarop we tijd en middelen vrijmaken voor een projectmatige aanpak. Als er op één plek meerdere overtredingen zijn met gemiddelde of lage prioriteit, bekijken we of we toch moeten handhaven.

We richten onze VTH-software zo in dat de werkprocessen stapsgewijs doorlopen worden. Bij bijzondere situaties stemmen de betrokken teams met elkaar af wie de trekker is en wat nodig is.

De werkwijzen die uit deze strategieën voortvloeien en hoe wij deze strategieën toepassen in de gemeente Wijchen staan in hoofdstuk 3.

2.6. Organisatie en middelen

Geld en personeel zijn nodig om de VTH-taken goed uit te voeren. We hebben nu nog geen aparte post of programma speciaal voor VTH. Toch is dat wel nodig. Denk bijvoorbeeld aan omgevingsonderzoeken, opleidingen om te voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0, of het inhuren van externe bureaus voor onafhankelijke controle en advies.

We kunnen pas goed inschatten hoeveel geld en personeel nodig is als we duidelijke prioriteiten hebben. En als we daaruit doelen voor uitvoering en handhaving hebben opgesteld. In het nieuwe VTH-proces werken we aan meer inzicht en betere afstemming tussen de beschikbare formatie en het personeel dat nodig is.

[11] Ingericht volgens de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO).

CONCEPT

Dit is in deze beleidsperiode extra belangrijk. Gemeenten krijgen minder geld van het Rijk. Daarom vinden we het belangrijk om goed na te denken over welke VTH-taken we kunnen uitvoeren en hoe we dat het beste doen.

CONCEPT

3. Uitvoeringsprogramma en Evaluatierapportage

We zijn verplicht om elk jaar 'een uitvoeringsprogramma te maken. We starten in 2026 met de voorbereidingen voor een nieuw uitvoeringsprogramma voor 2027. We houden waar kan rekening met onderzochte risico's. Ook houden we rekening met mogelijke veranderingen door:

- Het coalitieakkoord Wijchen loopt in maart 2026 af. Een nieuw coalitieakkoord kan van invloed zijn op de beleidsvoering en te voeren strategie.
- Buiten de organisatie werken we ook aan het VTH-proces. Onze ketenpartner: ODRN bevindt zich nu midden in een fusie met de omgevingsdienst Arnhem: ODRA. Naar verwachting brengt deze fusie nieuwe beleidsdoelen voor de nieuwe omgevingsdienst.
- Tegelijk loopt het regionale VTH-beleid af. In 2026 verwachten we gezamenlijk overleggen te starten over nieuw te voeren regionaal beleid.

We zien het onderzoek en de veranderingen als een goede kans ons VTH-proces te versterken. Veder blijven we werken aan:

Prioriteiten
De afgelopen jaren werkten we binnen de beschikbare formatie aan onze basistaken. De focus lag op gezondheid en brandveiligheid, dit blijft zo.

Projecten
Bij nieuw te starten projecten waar VTH een onderdeel van is maken we vooraf inzichtelijk welke inzet mogelijk nodig is. We halen VTH zo veel mogelijk naar voren om beter voorbereid te zijn en vooraf te kunnen plannen. We blijven nu extra alert op vaste patronen binnen de nu hoog geprioriteerde overtredingen. Het uitgangspunt is dat we eenzelfde strategie toepassen.

Uitgangspunten
In de werkprocessen zien we vooral de uitgangspunten integraal, betrouwbaar en transparant terug. We streven ernaar dat werkprocessen duidelijk en makkelijk te vinden zijn. Zo behandelen we iedereen gelijk en zorgen we dat we toezien op de afspraken in vergunningen. Dat doen we vanuit betrouwbaarheid en transparantie.

Daarnaast blijven we goed communiceren. Dat doen we door onder andere door teksten op B1-niveau te schrijven (waar mogelijk), duidelijke informatie op de website, goede zoekfuncties en beslisbomen voor aanvragen.

Toezichthouders ontwikkelen zich in risicogericht en betrouwbaar werken. Zij moeten keuzes maken in welke overtredingen ze wel of niet oppakken en opvolgen. Dat vraagt om zorgvuldige afwegingen en goede rapportage. Daarom stemmen we steeds weer integraal af om tot een gezamenlijke lijn te komen.

Intrekken oude omgevingsvergunningen
We gaan actief omgevingsvergunningen intrekken vanuit de gedachte 'afspraak is afspraak'. Dit is een nieuw proces waarbij oude omgevingsvergunningen die niet gebruikt zijn ingetrokken worden. In de gemeente Wijchen kennen we nog geen actief intrekkingsbeleid voor vergunningen die niet binnen een jaar zijn uitgevoerd. Dit is wel de wens.

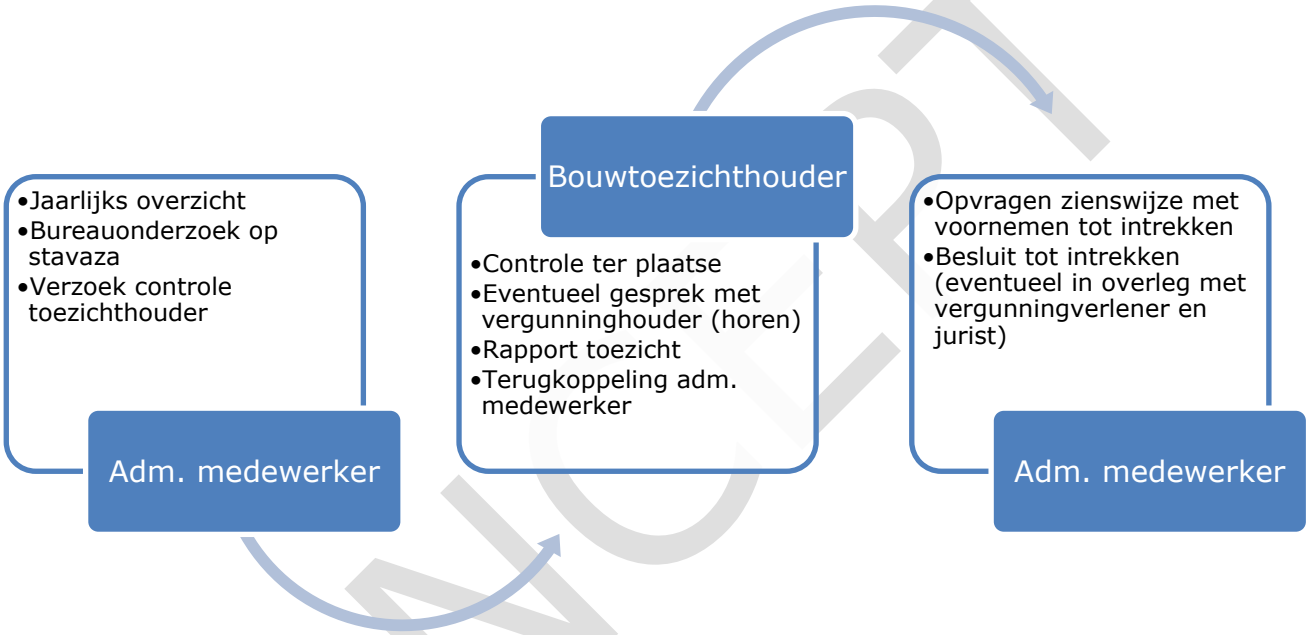
Niet gebruikte omgevingsvergunningen 'vervuilen' het systeem. Ook is er risico op onjuiste informatie als de vergunde informatie jaren later niet (meer) klopt. Denk bijvoorbeeld aan vergunde bouwwerken die uiteindelijk niet zijn gebouwd. Of denk aan omwonenden die geconfronteerd worden met oude ongebruikte rechten, waar ze geen rechtsmiddelen meer tegen kunnen aanwenden.

CONCEPT

De vergunningverlener informeert de vergunninghouder in principe telefonisch en schriftelijk. De omgevingswet kent een paar algemene intrekkingsgronden:

- In het kader van handhaving: bijvoorbeeld als de vergunning op basis van onjuiste gegevens is aangeleverd of als in strijd met de vergunning wordt gehandeld.[12]
- Bij niet gebruikmaken van de omgevingsvergunning: bijvoorbeeld als de omgevingsvergunning niet binnen een jaar is uitgevoerd.[13]
- Op verzoek van de vergunninghouder[14]

In de gemeente Wijchen onderzochten we in 2025 hoeveel omgevingsvergunningen tot 2021 niet gebruikt zijn. Ook richten we een proces in om toekomstige situaties te voorkomen. De hoofdverantwoordelijke voor dit proces wordt subteam Bouwhandhaving. We onderzoeken ook of we dit proces kunnen integreren in onze VTH-software. Samen met toezichthouders en de administratief medewerkers volgen zij onderstaand stappenplan:

Tegen het besluit de omgevingsvergunning in te trekken kan bezwaar gemaakt worden. De bezwaarprocedure loopt via de bestaande route. Dit betekent in ieder geval dat de teams Algemeen Juridische zaken coördineren, team Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving het bezwaar inhoudelijk behandelt en dat team Fysiek Vergunningen en Bouwhandhaving adviseert op de inhoud.

CONCEPT

[12] Artikel 18.10 Omgevingswet.
[13] Artikel 5.40, tweede lid, onder b Omgevingswet.
[14] Artikel 5.40, tweede lid, onder c Omgevingswet.

4. Borging van uitvoering

De gemeente moet haar organisatie goed inrichten. Dit betekent in ieder geval dat de bevoegdheden, taken de verantwoordelijkheden van medewerkers die VTH-taken uitvoeren vastgelegd en zo nodig geregeld moeten zijn.

De ambtelijke organisatie is verdeeld in domeinen. Elk domein bestaat uit verschillende teams. De uitvoering van VTH-taken valt onder het domein Publiekszaken. Team Fysiek is een onderdeel van dit domein.

De kerntaak van team Fysiek is

- Vergunningen verlenen
- Toezicht houden
- Handhaven

Team Fysiek bestaat uit:

- Vergunningverleners Omgevingswet
- Vergunningverleners APV en bijzondere wetten
- Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)
- Handhavers bouwzaken
- Handhavers voor de Alcoholwet
- Medewerkers voor administratieve ondersteuning

De functies in het team zijn gescheiden. De verantwoordelijkheden van het team volgen uit de interne werkprocessen en werkafspraken.:

4.2. Integraliteit

Om de VTH-taken in de praktijk ook te kunnen uitvoeren is nauwe samenwerking nodig met het domein Fysieke Leefomgeving. In dit domein zitten de volgende teams:

- Gebiedsontwikkeling
- Gebiedsinrichting
- Milieu
- GEO-informatie
- Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving
- Voorbereiding en Uitvoering
- Ruimtelijk Beheer
- Energietransitie

Deze teams hebben elk hun eigen vakinhoudelijke adviseurs. In dit domein worden ruimtelijke initiatieven, het onderhoud van de openbare ruimte en handhaving geregeld.

Voor speciale kennis over brandveiligheid en milieuregels werkt team Fysiek samen met ketenpartners: VRGZ en ODRN

4.3. Bevoegdheid

De bevoegdheden van de medewerkers zijn geregeld via het Mandaatbesluit van de gemeente Wijchen en de aanwijsbesluiten voor de toezichthouders.

4.4. Bereikbaarheid tijdens kantooruren

In de gemeente Wijchen werken we met een algemeen telefoonnummer. Binnen team Fysiek zijn twee belgroepen: Omgevingsloket en APV. Het klantcontactcentrum verbindt bellers naar de juiste belgroep.

CONCEPT

Vergunningverleners en toezichthouders bouw zijn allemaal bereikbaar via hun zakelijke telefoonnummer mail. De boa's zijn bereikbaar via het algemene nummer van de gemeente Wijchen.

De ODRN is bereikbaar via hun algemene nummer en via het provinciaal meldpunt: Meldpunt milieu klachten in Gelderland.

4.5. Bereikbaarheid buiten kantooruren

We zijn verplicht ook na kantoortijd bereikbaar te zijn voor acute onverwachte gebeurtenissen. Bij toezicht wordt altijd tijd gereserveerd die we kunnen inzetten bij calamiteiten. De taak van toezicht is gericht op het beperken van de acute onveilige situaties.

De gemeente Wijchen kent geen piketdiensten. Toezichthouders Bouw krijgen via de crisisorganisatie te horen of hun inzet nodig is bij een calamiteit. In de praktijk wordt de toezichthouder bouwen met name buiten kantooruren opgeroepen bij brand. Vaak kan er een risico zijn op instortingsgevaar. De brandweer heeft dan bouwkundig advies nodig.

De boa's verdelen hun diensten ook buiten kantooruren. De werktijden voor de boa's liggen tussen 05:30 uur en 23.00 uur, dit kan tijdens evenementen tot 02:00uur zijn. Door te werken in koppels borgen ze continuïteit binnen het team. Voor calamiteiten buiten deze uren kan contact opgenomen worden met de politie. De boa's staan roulerend in contact met de meldkamer.

De ODRN kent haar eigen piketregeling bij calamiteiten. De piketdienst is 24 uur per dag bereikbaar en beschikbaar. Voor onze gemeente is de piketdienst van de ODRN alleen beschikbaar voor 'milieu' calamiteiten.

4.6. Klachten, meldingen, grote incidenten en rampen

In de gemeente Wijchen hebben we een klachtenprocedure. Deze doorlopen we als we een klacht ontvangen over:

- De persoonlijke behandeling door medewerkers of bestuurders
- Het krijgen van te weinig, onjuiste of misleidende informatie
- Het niet reageren op vragen

Een klacht gaat dus altijd over gedrag.

Iedereen kan bij ons meldingen indienen over de openbare ruimte of overlast melden (over bijvoorbeeld dieren of parkeren). Dit kan via ons algemene nummer, per brief, per mail of via de gemeentewebsite.

Bij grote incidenten of rampen coördineert de VRGZ de hulpverlening. Zij schakelt met de medewerkers van team Openbare Orde en Veiligheid om lokale acties uit te zetten.

4.7. Kwaliteit

Binnen de organisatie zorgen we voor goede kwaliteit door het volgen van cursussen en opleidingen. In gemeente Wijchen bewaken we de kwaliteit door:

- Controleren van gemaakte stukken
- Volgen van opleidingen en cursussen via de interne academie
- Volgen van opleidingen en cursussen op het eigen vakgebied
- Werken volgens de waarden en principes van de organisatie

CONCEPT

Deze manier van werken geldt niet alleen voor hoe we met elkaar omgaan, maar ook voor hoe we communiceren met inwoners, bedrijven en andere partners.

De kwaliteit van onze producten, zoals brieven, besluiten, rapportages en adviesgesprekken, bewaken we door:

- Gebruik van standaarden
- Toepassen van het vier-ogenprincipe (een collega kijkt mee of controleert)

We blijven steeds werken aan goede kwaliteit. We kijken hoe onze organisatie is ingericht en hoe anderen ons werk beoordelen.

CONCEPT

Afkortingen en moeilijke woorden

Afkorting / woord	Uitleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Beleidscyclus	Dit is een model dat wordt gebruikt binnen het domein van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) onder de Omgevingswet. Het model bestaat uit acht stappen die samen zorgen voor een sluitende beleidscyclus, waarbij strategisch beleid wordt vertaald naar operationele uitvoering en vervolgens geëvalueerd en bijgesteld.
Bibob	Dit staat voor 'Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur'. Dit is een wet die helpt om criminele invloed bij vergunningen te voorkomen.
Big-8 beleidscyclus	Zie uitleg Beleidscyclus.
Bijzondere wetten	Overkoepelende naam voor wetten die afwijken van algemene wetten of die specifiek zijn voor een bepaald gebied of een specifieke taak, zoals de Wet Bibob of de Alcoholwet of de Winkeltijdenwet.
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar. In de gemeente te herkennen aan hun blauwe uniform.
DSO	Digitaal (D) Stelsel (S) Omgevingswet (O). Het DSO is een digitaal systeem dat hoort bij de Omgevingswet. Het maakt het mogelijk om informatie over de fysieke leefomgeving digitaal te raadplegen en aanvragen in te dienen.
DVO	Dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Wijchen, de ODRN en de VRGZ. In deze overeenkomst staat welke diensten de ODRN en de VRGZ aan ons leveren.
Evaluatie	Het terugkijken en beoordelen of beleid of uitvoering goed werkt, en wat beter kan.
IBT	Dit is de afkorting van Interbestuurlijk Toezicht en staat voor toezicht van provincie op gemeentelijk beleid.
JA-FL	Team Juridische Advisering Fysieke Leefomgeving.
Ketenpartner	De organisaties waarmee de gemeente Wijchen samenwerkt om VTH-taken uit te voeren.
Kwaliteitsborger	Dit is een onafhankelijke derde partij die voor de Wkb controleert of een bouwwerk voldoet aan de bouwtechnische voorschriften.
Kwaliteitscriteria 3.0	Landelijke afspraken over wat goede uitvoering van VTH-taken is. Ze helpen om kwaliteit te meten en verbeteren.
LHS	Dit staat voor 'Landelijke Handhavingsstrategie' en is een landelijke aanpak voor hoe overheden moeten optreden bij overtredingen van regels over de leefomgeving.

CONCEPT

LHSO	Dit staat voor 'Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht' en is de vernieuwde versie van de LHS, afgestemd op de Omgevingswet.
Melding	Bericht aan de gemeente dat iemand een activiteit gaat uitvoeren. Soms is een melding genoeg in plaats van een vergunning.
Monitoring	Het volgen en meten van ontwikkelingen.
ODRN	Dit staat voor 'Omgevingsdienst Regio Nijmegen' en is de Regionale organisatie die namens gemeenten VTH-taken uitvoert. Voor de gemeente Wijchen zijn dit hoofdzakelijk VTH-taken voor milieu.
Omgevingsdoel	Doel die de gemeente wil bereiken voor de leefomgeving, zoals schone lucht, veiligheid of gezondheid.
Omgevingsplan	Voormalig 'bestemmingsplan'. Hierin staan de gemeentelijke regels voor een locatie.
Omgevingsrecht	Alle landelijke en lokale wetten en regels die VTH regels bevatten.
Prioritering	Bepalen wat nu belangrijk is.
Risico- en gebiedsanalyse	Een risico- en gebiedsanalyse is een onderzoek dat overheden uitvoeren om te bepalen waar risico's zijn in de leefomgeving en welke gebieden extra aandacht nodig hebben. Het gaat bijvoorbeeld om risico's door gevaarlijke stoffen, brand, explosies of milieubelastende activiteiten. De risico- en gebiedsanalyse is een belangrijk onderdeel van het beleid en de uitvoering onder de Omgevingswet, vooral binnen het domein van VTH.
SWF	Dit staat voor 'Samenwerkingsfunctionaliteit'. De Samenwerkingsfunctionaliteit is een onderdeel van het DSO. Hiermee kunnen overheden en adviesbureaus veilig en digitaal samenwerken bij het behandelen van aanvragen, meldingen en overleg over de leefomgeving. Bijvoorbeeld als een gemeente advies nodig heeft van een omgevingsdienst of waterschap.
Uitvoeringsprogramma	Dit is een jaarplan van een overheid waarin staat wat ze gaan doen op het gebied van VTH. Het bevat concrete acties, doelen, planning en inzet van mensen en middelen.
Vergunning	Officiële toestemming van de gemeente om iets te doen, zoals bouwen of een evenement organiseren.
VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid – regionale organisatie voor brandweer, ambulancezorg en crisisbeheersing.
VTH	Vergunningverlening (V), Toezicht (T) en Handhaving (H).
VTH-proces	Het geheel van stappen om het doorlopen van de beleidscyclus te borgen binnen en buiten de organisatie.
VTH-taken	Taken op het gebied van VTH. Bijvoorbeeld verlenen van vergunningen, toezichthouden op regels en zien op naleving van de regels.

CONCEPT

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	Zie uitleg Wkb.
Wkb	Dit staat voor 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen'. Deze wet moet ervoor zorgen dat bouwbedrijven beter controleren of hun werk aan de regels voldoet. Onafhankelijke controleurs (kwaliteitsborgers) controleren de bouwkwaliteit en verklaart hierover aan de gemeente.
Zienswijze	Een officiële reactie van een burger of organisatie op een voorgenomen besluit van de overheid. Bijvoorbeeld als die het niet eens is met een maatregel die overheid wilt opleggen.

CONCEPT

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7471
Extern Zaak ID	Z/25/328574
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.3
Titel	328574 Beslisnota raad Havenweg-Leemweg
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Gebiedsontwikkeling
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P8 Wonen en bouwen
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
328574 Beslisnota raad Havenweg-Leemweg
Bijlage 1 Gebiedsvisie De Wychertse Kamers
Inspraakreactie bewoner Leemweg

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	16 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	17 december 2025
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De Gemeenteraad besluit:

1. De Gebiedsvisie 'De Wychertse Kamers' (bijlage 1) vast te stellen als kader voor de verdere uitwerking van de woongebieden en het sportpark.
2. De grondexploitatie (geheime bijlage 2) voor 'De Wychertse Kamers' vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief saldo van € 11.652.000 als eindwaarde per 31 december 2034.
3. Een investeringsbudget beschikbaar stellen voor realisatie sportvelden en -banen van € 8.559.000 en voor sportaccommodaties van € 7.023.000, en deze af te schrijven in respectievelijk 30 en 40 jaar.
4. Dat de dekking van de investeringsbudgetten onder beslispunt 3 (totaal € 15.582.000) komt uit:

- de opbrengst van de grondexploitatie van € 11.652.000
- de reserve RSA voor € 950.000
- de Algemene reserve voor het restant van € 2.980.000.

5. Het college opdracht te geven om te onderzoeken of de gemeentelijke kosten verlaagd kunnen worden door onder andere subsidie voor sport, subsidie voor woningbouw en een inbreng van de verenigingen (financieel en/of anderszins).

Stemming

26 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie CDA Wijchen	
Derksen, Björn Hoogteijling, Karin Joosse-de Visser, Marlien Peters Sengers, Jan Wanroij, Mari van	
Fractie D66 Wijchen	
Lukkezen, Maikel	
Fractie GroenLinks Wijchen	
Oomen, Pepijn Tiemessen, Henry	
Fractie Hart voor Wijchen	
Herms, Dave Herms, Leo Schip, van 't, Peter	
Fractie Kernachtig Wijchen	
Albersnagel, Rob Driessen- Slingerland, Annemarie Eijkemans, Saskia Evers, Jan Grobbe, Hendrik-Jan Janssen, Helga Kersten, Joost Klinkhamer, Tim Loermans, Renate	

Verharen, Martijn	
Fractie PvdA Wijchen	
Burgers, Titus Merkus, Youri	
Fractie VVD Wijchen	
Buren, ten, Ted Haerkens, Twan Peters-Vroom, Alice	

Besluit (Aangenomen)

De Gemeenteraad besluit:

1. De Gebiedsvisie 'De Wychertse Kamers' (bijlage 1) vast te stellen als kader voor de verdere uitwerking van de woongebieden en het sportpark.
2. De grondexploitatie (geheime bijlage 2) voor 'De Wychertse Kamers' vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief saldo van € 11.652.000 als eindwaarde per 31 december 2034.
3. Een investeringsbudget beschikbaar stellen voor realisatie sportvelden en -banen van € 8.559.000 en voor sportaccommodaties van € 7.023.000, en deze af te schrijven in respectievelijk 30 en 40 jaar.
4. Dat de dekking van de investeringsbudgetten onder beslispunt 3 (totaal € 15.582.000) komt uit:
- de opbrengst van de grondexploitatie van € 11.652.000
- de reserve RSA voor € 950.000
- de Algemene reserve voor het restant van € 2.980.000.
5. Het college opdracht te geven om te onderzoeken of de gemeentelijke kosten verlaagd kunnen worden door onder andere subsidie voor sport, subsidie voor woningbouw en een inbreng van de verenigingen (financieel en/of anderszins).

Openbaar Zaaknummer: Z/25/328574

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Gebiedsvisie en grondexploitatie Havenweg-Leemweg

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. De Gebiedsvisie 'De Wychertse Kamers' (bijlage 1) vast te stellen als kader voor de verdere uitwerking van de woongebieden en het sportpark.
2. De grondexploitatie (geheime bijlage 2) voor 'De Wychertse Kamers' vast te stellen en daarmee in te stemmen met een positief saldo van € 11.652.000 als eindwaarde per 31 december 2034.
3. Een investeringsbudget beschikbaar stellen voor realisatie sportvelden en -banen van € 8.559.000 en voor sportaccommodaties van € 7.023.000, en deze af te schrijven in respectievelijk 30 en 40 jaar.
4. Dat de dekking van de investeringsbudgetten onder beslispunt 3 (totaal € 15.582.000) komt uit:
   - de opbrengst van de grondexploitatie van € 11.652.000
   - de reserve RSA voor € 950.000
   - de Algemene reserve voor het restant van € 2.980.000.
5. Het college opdracht te geven om te onderzoeken of de gemeentelijke kosten verlaagd kunnen worden door onder andere subsidie voor sport, subsidie voor woningbouw en een inbreng van de verenigingen (financieel en/of anderszins).

Aanleiding

De gemeente Wijchen heeft in 2024 een perceel aan de Havenweg aangekocht. De aankoop was onderdeel van afspraken om een langslepende juridische procedure te beëindigen. Het perceel staat bekend als 'het Floorterrein'. Met de aankoop van het terrein aan de Havenweg ontstond de kans om een maatschappelijke meerwaarde voor Wijchen te creëren. Door het verplaatsen en concentreren van de nabij gelegen sportverenigingen is de realisatie van een nieuw en toekomstbestendig sportpark mogelijk. Dat in combinatie met de realisatie van zo'n 300 nieuwe woningen op de vrijkomende locaties van de sport in het gebied .

In het gebied zitten vier sportverenigingen: de voetbalverenigingen sv AWC en sc Alverna, Atletiekvereniging Wijchen en tennisvereniging tpv Grootven. In de afgelopen periode is intensief gesproken en samengewerkt met deze vier verenigingen. Dit heeft geleid tot een breed gedragen plan om gezamenlijk te verhuizen naar de nieuwe locatie aan de Havenweg-Leemweg. Eén sportpark voor vier sportverenigingen. Zo kunnen de sportverenigingen zich, met behoud van de eigen identiteit, verder ontwikkelen in een toekomstbestendige accommodatie. Bovendien ontstaat er ruimte om ambities te realiseren en kansen te benutten door goede samenwerking.
Gemeente en verenigingen hebben samengewerkt aan een ontwerp voor het sportpark en de bijbehorende gebouwen.

Op de vrijkomende sportlocaties ontstaat ruimte voor woningbouw.
Om deze ontwikkeling in samenhang vorm te geven, is een gebiedsvisie opgesteld. Deze visie beschrijft:

- De inrichting van het nieuwe sportpark, inclusief voorzieningen voor atletiek, tennis en voetbal.
- De ontwikkeling van woonvelden op de vrijkomende locaties van de sportverenigingen.
- De ruimtelijke en functionele samenhang tussen sport, wonen en openbare ruimte.

De gebiedsvisie vormt het kader voor de verdere planuitwerking en besluitvorming. Om deze uitvoering mogelijk te maken, is het noodzakelijk om een **grondexploitatie (GREX)** te openen. De GREX biedt de financiële basis voor:

- Het verder uitvoeren van het participatietraject
- het opstellen van nadere afspraken met de verenigingen
- Het realiseren van het nieuwe sportpark
- Het ontwikkelen van de woonvelden.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
25-04-2024	Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet €50.000,- voor verkenning minnelijke oplossing in de rechtszaak over het terrein aan de Havenweg.
02-07-2024	Beslisnota beëindiging juridische procedure terrein Havenweg + beschikbaar stellen aanvullend krediet van € 125.000,- (Z/16/001437)
28-11-2024	Informatienota vervolgtraject gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg (Z/24/269194)
27-03-2025	Toelichting planproces en aanvullende kredietaanvraag Havenweg/Leemweg (Z/24/269194)
09-07-2025	Informatienota voortgang gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg (Z/25/298393)

Gewenst Resultaat
Het gewenste resultaat is dat de gemeente de volgende fase kan starten: het concretiseren van ontwerpen, het maken van samenwerkings- en financiële afspraken met de verenigingen.

Argumenten

1.1 De gebiedsvisie zorgt voor integrale ruimtelijke kwaliteit van het gebied Havenweg-Leemweg
De gebiedsvisie biedt een samenhangende kijk op de inrichting van het gebied tussen de Havenweg en de Leemweg. Het gaat hierbij ook om de goede verhouding tussen de bestaande waardevolle groene omgeving en de positionering van de functies sport, wonen en openbare ruimte. Hiermee voorkomen we versnipperde ontwikkelingen en waarborgen we een toekomstbestendige inrichting van het gebied. De gebiedsvisie

versterkt de leefbaarheid door een combinatie van sport, groen en wonen. Dit sluit aan bij gemeentelijke ambities zoals onder meer verwoord in het Strategisch Kompas.

1.2 De vier verenigingen staan achter de verhuizing naar een nieuw gezamenlijk sportpark.
Met de vier sportverenigingen hebben we het afgelopen jaar intensief gesproken. De gesprekken gingen over het ontwerp van sportpark, maar ook over de relatie, vertrouwen en de bereidheid tot samenwerking.
Een half jaar geleden hebben drie van de vier verenigingen met de gemeente een intentieverklaring ondertekend. In november 2025 heeft VV Alverna deze intentieverklaring ook getekend.
De verenigingen hebben de plannen gedeeld met hun leden en reactie gevraagd. Alle verenigingsbesturen hebben aangegeven dat hun leden in grote lijnen de plannen steunen. Er zijn ook nog vragen en zorgen. Hier hebben we aandacht voor in de volgende fase.

Hiermee hebben we een goede opvolging gegeven aan de motie van uw Raad 'Samenwerking geeft nieuwe kansen!' (27 maart 2025, Z/25/269194). In deze motie heeft u het college opgeroepen om de samenwerking tussen deze vier verenigingen actief te stimuleren en te streven naar maximale samenwerking.

1.3 De gebiedsontwikkeling heeft ook draagvlak bij andere stakeholders.
De visie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met veel stakeholders:

Klankbordgroep direct omwonenden parallelweg Graafseweg
We hebben drie bijeenkomsten gehad met de klankbordgroep van direct omwonenden, aan de parallelweg Graafseweg, Bospad en Veenseweg. We hebben ook een rondgang door het gebied gemaakt met hen. In de bijeenkomsten hebben we het vooral gehad over het deel gebiedsvisie dat direct grenst aan hun woningen. De klankbordgroep heeft hier op gereageerd en we hebben de reacties verwerkt. De klankbordgroep is overwegend positief over de gebiedsvisie. Bij de verdere uitwerking blijven zij nauw betrokken.

Dorpsraad Alverna
Op 8 oktober 2025 hebben we een presentatie gegeven tijdens een bewonersbijeenkomst van de dorpsraad over de gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg. De Dorpsraad Alverna en aanwezigen waren overwegend positief over de plannen. In december 2025 hebben we een presentatie aan de Dorpsraad gegeven over de conceptversie van de gebiedsvisie.

Inloopavonden omwonenden en andere belangstellenden
We hebben in het voorjaar van 2025 en op 3 december 2025 een inloopavond gehouden over de gebiedsvisie en het ontwerp van het sportpark. We hebben omwonenden uitgenodigd, leden van de vier verenigingen en andere betrokken organisaties.
De reacties waren in grote lijnen positief. Er zijn ook nog vragen en zorgen. Hier hebben we aandacht voor in de volgende fase.

Andere stakeholders
We hebben gesproken met onder andere de directie van het Maas-Waalcollege, het bestuur van de petangueverenigingen Le Château Wijchen, Natuur Wijchen, Das&Boom, de provincie, de Atletiekunie en de KNVB.

1.4 Woningbouw Havenweg-Leemweg levert een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave voor Wijchen.

Door de verplaatsing van sportverenigingen komen locaties vrij die geschikt zijn voor woningbouw. De locatie is geschikt vanwege de ligging in dan wel aansluitend aan bestaand stedelijk gebied, is goed ontsloten voor zowel auto als langzaam verkeer, en ligt nabij voorzieningen. Natuurlijk de nieuwe sportvoorzieningen, maar ook scholen, maatschappelijke voorzieningen en winkels zijn nabij.

In de gebiedsvisie gaan we uit van circa 300 woningen. De woningbouw past in de kwantitatieve opgave voor de periode na 2030. En ook kwalitatief: we zorgen voor een gemixt programma qua woningtypologie, doelgroep (ook levensloopbestendige woningen) en prijscategorie. Voor de GREX zijn we uitgegaan van een programma dat voldoet aan de Woondeal 2.0. Daarmee leveren we een belangrijke bijdrage aan de gemeentelijke en regionale woningbouwopgave.

1.5 We gaan een toekomstbestendig sportpark maken.
Het nieuwe sportpark zal voldoen aan de actuele normen op het gebied van sport en duurzaamheid (gebouwen). Het sportpark biedt ruimte voor groei en samenwerking tussen verenigingen.
De verenigingen zien als voordelen van het nieuwe gezamenlijke sportpark:

- het maakt groei van leden mogelijk
- de sportvoorzieningen gaan voldoen aan de nieuwste normen en wensen
- de nieuwe gebouwen zijn veel energiezuiniger, duurzamer en voldoen aan de nieuwste technische eisen
- De verenigingen kunnen faciliteiten delen, zoals kleedkamers, fitnessruimte, vergaderruimtes. Hierdoor krijgen ze meer faciliteiten dan ze nu hebben en het is goedkoper dan ieder voor zich
- Door een gezamenlijk sportpark is efficiënter beheer mogelijk, en er ontstaan kansen voor een efficiëntere inzet van vrijwilligers. Alle verenigingen hebben in meer of mindere mate zorgen over behoud van voldoende vrijwilligers in de toekomst.

1.6 Er zijn nog kansen en aanvullende ambities voor het sportpark.
De verenigingen hebben aangegeven dat zij enkele aanvullende ambities hebben. We onderzoeken hiervan de haalbaarheid, toegevoegde waarde en financiële consequenties. Naar verwachting krijgt uw raad halverwege 2026 nog een voorstel voorgelegd over de aanvullende ambities van de verenigingen. Het gaat concreet om:

- Een atletiekhal, al dan niet inclusief (indoor) padelbanen. Uw raad heeft al een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld om de haalbaarheid hiervan te onderzoeken.
- Een 6e tennisveld en een 5e en 6e padelbaan
- Twee extra kunstgrasvelden voor voetbal (in plaats van gras)

2.1 In de GREX staan alle kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg.
We hebben de GREX laten opstellen op basis van de gebiedsvisie. Deskundigen hebben ramingen gemaakt van alle kosten en opbrengsten op basis van de meest actuele kengetallen. De GREX gaat over de woningbouw, infrastructuur en openbare ruimte.
Het college heeft geheimhouding gelegd op bijlage 2 Grondexploitatie.

2.2 Door het vaststellen van de GREX kan het project verder.
Met een vastgestelde GREX kan het college aan de slag met de uitwerking van de plannen.

2.3 We beheersen de risico's.

In de GREX zit een risicoparagraaf. Dit is een inventarisatie van zowel specifieke risico's voor dit project, als algemene risico's, zoals veranderende grondprijzen en marktontwikkelingen. Bij ieder risico staat de kans dat een situatie zich voor gaat doen, het effect en de beheersmaatregelen.
Het totaalrisico nemen we op in de weerstandsparagraaf van de begroting.

3.1 We activeren de investering in de sportvoorzieningen conform regelgeving.
We schrijven de sportaccommodaties af in 40 jaar, en de sportvelden in 30 jaar. In het RSA (Renovatie Plan Sportaccommodaties) sparen we vervolgens met de verenigingen voor de toekomstige vervangingen van de sportvelden (toplaag).

4.1 Gezien de samenhang is het logisch om het positieve saldo uit de GREX hiervoor in te zetten.
Wij zien het project Havenweg – Leemweg als één geheel. Het is een integrale gebiedsontwikkeling waarin woningbouw, openbare ruimte, infrastructuur en sportvoorzieningen worden gerealiseerd. Financieel moeten we onderscheid maken tussen enerzijds de woningbouw (inclusief openbare ruimte) en anderzijds het nieuwe sportpark. Voor de woningbouw maken we een grondexploitatie. Voor de sportvelden en sportaccommodaties stellen we een investeringsbudget beschikbaar.
Boekhoudkundig kunnen we niet anders dan dit onderscheid maken. Maar dat neemt niet weg dat we het positieve saldo uit de grondexploitatie kunnen gebruiken om een deel van de investering in het sportpark te dekken. Hier moet u wel expliciet een besluit over nemen. Anders zou het positieve saldo uit de grondexploitatie aan het einde van het project automatisch toegevoegd worden aan de algemene reserve.

4.2 De inbreng van gemeenschapsgeld is te verantwoorden gezien de maatschappelijke meerwaarde van dit project.
Hierboven hebben we al uitgelegd waarom dit project een belangrijke bijdrage levert aan de woningbouwopgave voor onze gemeente. Het woningbouwprogramma sluit aan op de Woondeal. Dat betekent dat 2/3^{e} van de woningen in de prijscategorie 'betaalbaar' vallen, waarvan 1/3^{e} sociale huur. De woningopgave komt hiermee per definitie onder financiële druk te staan. Goedkope woningen hebben immers in de regel te maken met een zogenaamde onrendabele top. Meer en/of duurdere woningen zouden tot hogere opbrengsten leiden. Maar daar kiezen we niet voor.
Dit project is een unieke kans om zowel op het gebied van woningbouw als op het gebied van sportvoorzieningen een belangrijke maatschappelijke meerwaarde te realiseren. Het nieuwe gezamenlijke sportpark biedt sportvoorzieningen voor enkele duizenden Wijchenaren. Dat is extra belangrijk gezien het groeiende inwoneraantal van onze gemeente.

4.3 Het past in de systematiek van de begroting om gemeentelijk vastgoed op deze wijze te financieren en af te schrijven.
De clubgebouwen op het nieuwe sportpark zullen eigendom van de gemeente worden. De investering voor de clubgebouwen wordt opgenomen in de gemeentelijke begroting. Deze investering wordt geactiveerd op de balans en jaarlijks afgeschreven volgens het beleid voor gemeentelijke vastgoedobjecten. Dit zorgt voor een structurele verwerking van de lasten in de exploitatie en sluit aan bij de bestaande systematiek voor gemeentelijk vastgoed.

5.1 Er zijn misschien mogelijkheden om de kosten voor het sportpark te verlagen.

Dit gaan we de komende periode verder onderzoeken, samen met de betrokken verenigingen. Het kan bijvoorbeeld gaan om subsidies, cofinanciering of eigen werkzaamheid door de verenigingen.
Ook de bijdragen van de verenigingen in de huisvestingslasten zijn nog niet bekend en daarom niet meegenomen in deze berekening.
We zullen uw raad hierover informeren als hier meer duidelijkheid over is. Dat verwachten we halverwege 2026.

Tegenargumenten en risico's

2.1 en 3.1 De gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg is financieel niet sluitend.
Anders dan bij andere projecten lopen hier de investeringen vooruit op de winstnemingen uit de GREX.
We verwachten op dit moment een negatief saldo van € 2.980.000. Daarmee realiseren we een nieuw toekomstbestendig sportpark en circa 300 nieuwe woningen waarvan tweederde deel behoort tot het betaalbaar en sociaal segment.
Uiteraard zijn er manieren om de kosten te verlagen of de opbrengsten te verhogen, maar daar kiezen we niet voor:

- Besparen op de clubgebouwen;
  Bijvoorbeeld minder kleedruimtes of een kleinere kantine. Maar dan zouden we een van de doelstellingen niet bereiken: een toekomstbestendig sportpark waarin de verenigingen kunnen groeien en hun eigen identiteit kunnen behouden. Een of meerdere verenigingen zouden hun medewerking zelfs kunnen opzeggen als we hier op bezuinigen, waardoor het hele project niet door zou kunnen gaan.
- Meer woningen bouwen;
  Bijvoorbeeld door meer gestapelde woningen, hogere gebouwen, kleinere percelen. Maar dan zouden we niet de gewenste ruimtelijke kwaliteit halen.
- Groen opofferen
  Als we meer groen opofferen dan kunnen we meer woningen bouwen. Maar de ambitie is juist om woningbouw in te passen in en met respect voor de bestaande waardevolle groene omgeving
- Duurdere woningen bouwen;
  Meer dure woningen zouden tot hogere opbrengsten leiden. Maar we zien dat er juist grote behoefte is aan betaalbare woningen. Daarom willen we de doelstelling om 2/3^{e} betaalbare woningen te bouwen niet loslaten.

2.1 De GREX kan wijzigen.
De GREX is gebaseerd op geraamde kosten en opbrengsten, op basis van de gebiedsvisie en het ontwerp van het sportpark. Op basis van actuele bouw- en ontwikkelkosten.
De GREX wordt bij veranderingen steeds aangepast en gerapporteerd via de P&C- cyclus.
Uiteraard monitoren we scherp en verantwoorden we elke eventuele wijziging tijdig en transparant.

2.2 Er zit een dassenburcht op het terrein.
We hebben onderzoek laten doen naar de aanwezigheid van dassen op het terrein. Er zit een dassenburcht op het terrein. De das heeft een beschermde status. Daar moeten we rekening mee houden.
We zijn bezig met een masterplan dassencompensatie. Dassencompensatie voor het project Havenweg-Leemweg is onderdeel van dit masterplan. In de GREX zijn we er van uit gegaan dat we geen maatregelen voor dassencompensatie hoeven te nemen.
In de risicoparagraaf hebben we een post opgenomen voor het geval wel maatregelen nodig zijn.

2.3 De woningmarkt is grillig.
De afgelopen jaren zijn de prijsstijgingen van woningen niet helemaal meegegaan met de stijging van de bouwkosten. Ook zijn rentes veel hoger dan enkele jaren geleden.
Dat betekent dat de kosten voor woningbouw meer zijn gestegen dan de opbrengsten.
We blijven alert op de juistheid van de geraamde kosten en opbrengsten.

Financiële gevolgen

De financiële gevolgen voor de gemeente bekijken we vanuit het project (GREX) en vanuit de investeringskredieten (de totale financiën, overkoepelend). Eerst volgt de samengevatte GREX-opstelling, daarna een toelichting op de totale financiën.

Totaaloverzicht Financiën		
Totale kosten GREX	-10.745.000	
Totale opbrengsten GREX	20.941.000	
Nominaal	10.196.000	
Kostenstijging	-1.411.000	
Opbrengstenstijging	2.386.000	
Rentekosten	481.000	
Saldo Eindwaarde GREX		11.652.000
Investering sportterreinen	-8.559.000	
Investering sportaccommodaties	-7.023.000	
Totaal investering		-15.582.000
Totaal negatief resultaat		-3.930.000
Dekking RSA	950.000	
Dekking Algemene Reserve	2.980.000	
Totaal dekking negatief resultaat		3.930.000
Saldo overzicht, inclusief dekking		0

Verder speelt in dit verhaal de liquiditeitspositie. Bij bouwgrondprojecten hebben we vaak te maken met het feit dat de kosten vooruitlopen op de baten, dat is ook hier het geval. Daarnaast mag volgens het BBV het eindresultaat op de bouwgrond pas worden genomen aan het eind van een project. Wel mag op basis van de POC-methode (Percentage of Completion) tussentijdse winst worden genomen. Dit zorgt ervoor dat er in de jaren 2026 tot en met 2029 een tijdelijk rente-effect ontstaat. We nemen dit tijdelijke effect op onze liquiditeitspositie mee in de Perspectiefnota bij de nieuwe rente doorrekening.
Voor wat betreft de structurele exploitatielasten van de twee accommodaties (kleedkamers en kantines) in vorm van eigenaarslasten en groot onderhoud, gaan we uit van een dekkende huurovereenkomst met de verenigingen.

Alle eerder verkregen werkkredieten vanuit de algemene reserve, in totaal € 285.000, worden ten laste gebracht van de GREX.

De risico’s worden op dit moment ingeschat op € 2,57 miljoen. Dit past binnen de beschikbare weerstandscapaciteit, zoals we dit bij de Programmabegroting 2026 hebben opgesteld. Bij de jaarrekening nemen we dit mee bij het actualiseren van ons risicoprofiel. Naarmate het project vordert zullen de risico’s afnemen en actualiseren we dit jaarlijks in ons risicoprofiel.

Communicatie
We houden geïnteresseerden via de website en onze nieuwsbrief op de hoogte van de besluiten van het college en van de raad. We hebben ook een persbericht verstuurd na het collegebesluit en informatie via social media gedeeld.

Uitvoering en vervolgstappen

Gebiedsvisie en woningbouw
- We gaan de gebiedsvisie uitwerken in een stedenbouwkundig plan. Uw raad gaat het stedenbouwkundig plan vaststellen.
- De gemeente gaat de woningen waarschijnlijk niet zelf ontwikkelen. Naar verwachting knippen we de woningbouw in meerdere fases en/of woonvelden en zetten we dit als deelopdrachten in de markt via een tender.
- We maken een wijziging omgevingsplan. Uw raad gaat deze vaststellen. We verwachten uw raad voorjaar 2026 meer te kunnen vertellen over de planning voor het project.

Sportpark en clubgebouwen
- We gaan het ontwerp voor het sportpark en de clubgebouwen verder uitwerken. Daarbij onderzoeken we ook of we tegemoet kunnen komen aan aanvullende wensen van de verenigingen:
    - een atletiekhal, al dan niet inclusief padelbanen
    - 6e tennisveld en 5e/6e padelbaan
    - 2 extra kunstgrasvelden voor voetbal (in plaats van gras)

  Uw raad krijgt nog een besluit voorgelegd hierover, we verwachten halverwege 2026.
- Het sportpark en de clubgebouwen worden ook opgenomen in het stedenbouwkundig plan.
- We onderzoeken de mogelijkheden om de gemeentelijke kosten voor het sportpark te verlagen. We zullen uw raad hierover informeren als hier meer duidelijkheid over is. Dat verwachten we halverwege 2026.
- Overeenkomsten met de verenigingen, waarin we de financiële en juridische afspraken vastleggen. Hier informeren we uw raad ook over.

GREX
- We gaan de GREX Havenweg- Leemweg monitoren als een majeur project. Dit betekent dat we uw raad periodiek informeren over de voortgang van het project.
- We nemen de GREX op in de jaarlijkse rapportage Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG). Hierdoor actualiseren we de GREX minimaal één keer per jaar.

Samenvatting besluitvorming door en informeren van raad (voor zover nu bekend):
- Besluit: stedenbouwkundig plan vaststellen
- Besluit: wijziging omgevingsplan vaststellen
- Besluit: aanvullende ambities verenigingen
- Besluit: actualiseren GREX door vaststellen Meerjaren Perspectief Grondexploitatie
- Informeren: planning en voortgang project
- Informeren: mogelijkheden om structurele lasten van de clubgebouwen te verlagen
- Informeren: overeenkomsten met verenigingen
- Informeren: monitoring GREX
- Informeren: uitwerking van de woongebieden

Geheimhouding:

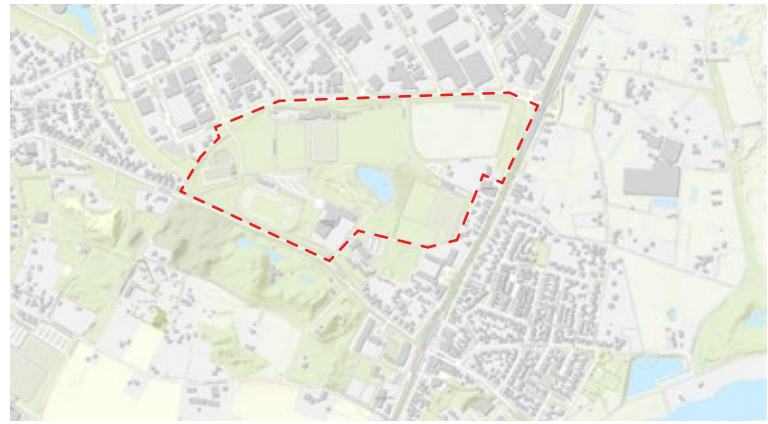
Het college heeft op 17 december 2025 besloten geheimhouding op te leggen op de grondexploitatie (bijlage 2).

In de grondexploitatie staan alle geraamde kosten en opbrengsten voor de gebiedsontwikkeling Havenweg-Leemweg. Deze informatie is geheim om de financiële belangen van de gemeente niet te benadelen. Als bekend wordt welke kosten en opbrengsten we verwachten, dan kan dit de onderhandelingspositie van de gemeente in dit project en toekomstige projecten schaden.
Het college kan geheimhouding opleggen vanwege de financiële belangen van de gemeente (artikel 87 Gemeentewet juncto artikel 5.1 lid 2, sub b, van de Woo).

De geheimhouding geldt voor onbepaalde tijd. Na afronding van het project bepalen we of de geheimhouding opgeheven kan worden.

De geheimhouding geldt alleen voor de bijlage ‘grondexploitatie’. De geheimhouding geldt niet voor de informatie over de grondexploitatie die in deze beslisnota staat.

De Wychertse Kamers | Gemeente Wijchen

Gebiedsvisie | dec. 2025

croonenarchitecten BURO SRO

Project

Gebiedsvisie “De Wychertse kamers”

Wijchen

Gemeente Wijchen

Initiatiefnemers

Gemeente Wijchen

Opsteller

Croonen Architecten & Buro SRO

croonenarchitecten

BURO SRO

Datum

December 2025

Inhoud

Inleiding 6

Aanleiding 6
Doel 6

Huidige situatie 8

Foto's 8

Uitgangspunten 10

Planologische aandachtspunten 10
Invloedsfeer 12
Hoogtekaart 12
Boskamers 13
Flora & Fauna 13
Wandelnetwerk 14
Fietsnetwerk 14
Autoverkeer en OV 15

Gebiedsvisie 17

Ruimtelijk concept 17
Functioneel programma 18
Verkeersstructuur 20

Ontwikkellocaties 22

Multifunctioneel sportcomplex 22
Analyse Grovennen 24
Grovennen 26
Programma Grovennen 28
Analyse Klein Canada 30
Klein Canada 32
Programma Klein Canada 34
Analyse Venhoek 36
Venhoek 38
Programma Venhoek 40

Participatie 44

Participatie Gebiedsvisie Havenweg-Leemweg 44

GEBIEDSVISIE

Inleiding

Aanleiding

De gemeente Wijchen is een proces gestart om de gezamenlijke sportverenigingen van Wijchen en Alverna te combineren op een multifunctionele accommodatie. Het betreft de volgende verenigingen:

- Atletiekvereniging Wijchen
- TPV Grootven
- SV AWC
- Sportclub Alverna

De gemeente heeft het initiatief genomen om een gebiedsvisie op te stellen. In een eerdere fase is hiervoor een eerste concept uitgewerkt. Dit werkdocument biedt al waardevolle inzichten in de bestaande situatie, de historische context en de landschappelijke structuur. Op verzoek van de gemeente wordt het proces vanaf dit punt voortgezet door Croonen Architecten in samenwerking met Buro SRO.

Het is de wens dat de gebiedsvisie nog in deze raadsperiode ter besluitvorming wordt voorgelegd. Om die reden is de beschikbare tijd beperkt. Daarom wordt zorgvuldig en efficiënt omgegaan met de inzet van middelen en werkzaamheden.

Werkversie gebiedsvisie

De bestaande werkversie van de conceptgebiedsvisie (CB5, 11-03-2025, zie bijlage) vormt een goed vertrekpunt voor het vervolg. De onderdelen *Inleiding, Analyse en Ambities* worden hier onderschreven en maken deel uit van de basis waarop wordt voortgebouwd. Dit document wordt om die reden als bijlage toegevoegd. De onderdelen *Uitgangspunten, Visie en Ontwikkellocaties* worden in dit document herzien en verder uitgewerkt.

Doel

Het doel van voorliggend document is om een visie te geven op de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied welke grofweg tussen de Havenweg en de Leemweg gelegen is.
Het gebied moet naast een multifunctionele sportaccommodatie ruimte bieden aan woningbouw. De vrijkomende plekken kunnen ruimte bieden aan circa 300 wooneenheden. Verder dient rekening gehouden te worden met ecologische groenverbindingen, waterberging, een goede ontsluiting, zowel voor gemotoriseerd verkeer als voor fietsers en voetgangers. Een gebied waar het prettig wonen is, met oog voor natuur en water(opvang) en een visie die gedragen wordt door omwonenden en belanghebbenden.

Luchtfoto met globale begrenzing van plangebied

Huidige situatie

Foto's

Op deze pagina's is een fotografische presentatie van het plangebied gegeven.

Grovennen

Klein Canada

Venhoek

A-watergang

Uitgangspunten

Planologische aandachtspunten

In en om het plangebied liggen diverse functies die van invloed kunnen zijn op de gewenste ontwikkelingen in het plangebied. Met name bij woningbouwfuncties is het van belang dat wordt gestreefd naar een goed woon- en leefklimaat. Er is geïnventariseerd welke mogelijke belemmeringen er zijn waarbij in de planontwikkeling rekening mee moet worden gehouden. In het hiernaast weergeven kaartbeeld zijn de belemmeringen aangegeven. Onderstaand worden enkele mogelijke belemmeringen genoemd:

- Richtafstanden in gemengd gebied van bedrijvigheid/inrichtingen in de buurt;
  - Bedrijven milieucat. 4 : 200m
  - Bedrijven milieucat. 3 : 50m
  - Bedrijven milieucat. 2 : 10m
- Hoofdburcht Das
  - En twee bijburchten
- Over het gehele plangebied ligt een archeologiebestemming met ‘Waarde 2’ en op enkele specifiek plekken ‘Waarde 1’
  - Waarde 2 > max. bouwoppervlak 120m²
  - Waarde 1 > altijd rapport nodig

Legenda

Richtafstand gemengd gebied max cat. 4.2 : 200m

Richtafstand gemengd gebied max cat. 3.2 : 50m

Richtafstand gemengd gebied max cat. 3.1 : 30m

Richtafstand gemengd gebied max cat. 2 : 10m

Onderzoek nodig voordat woningbouw mogelijk is

Hoofdverblijfplaats Das

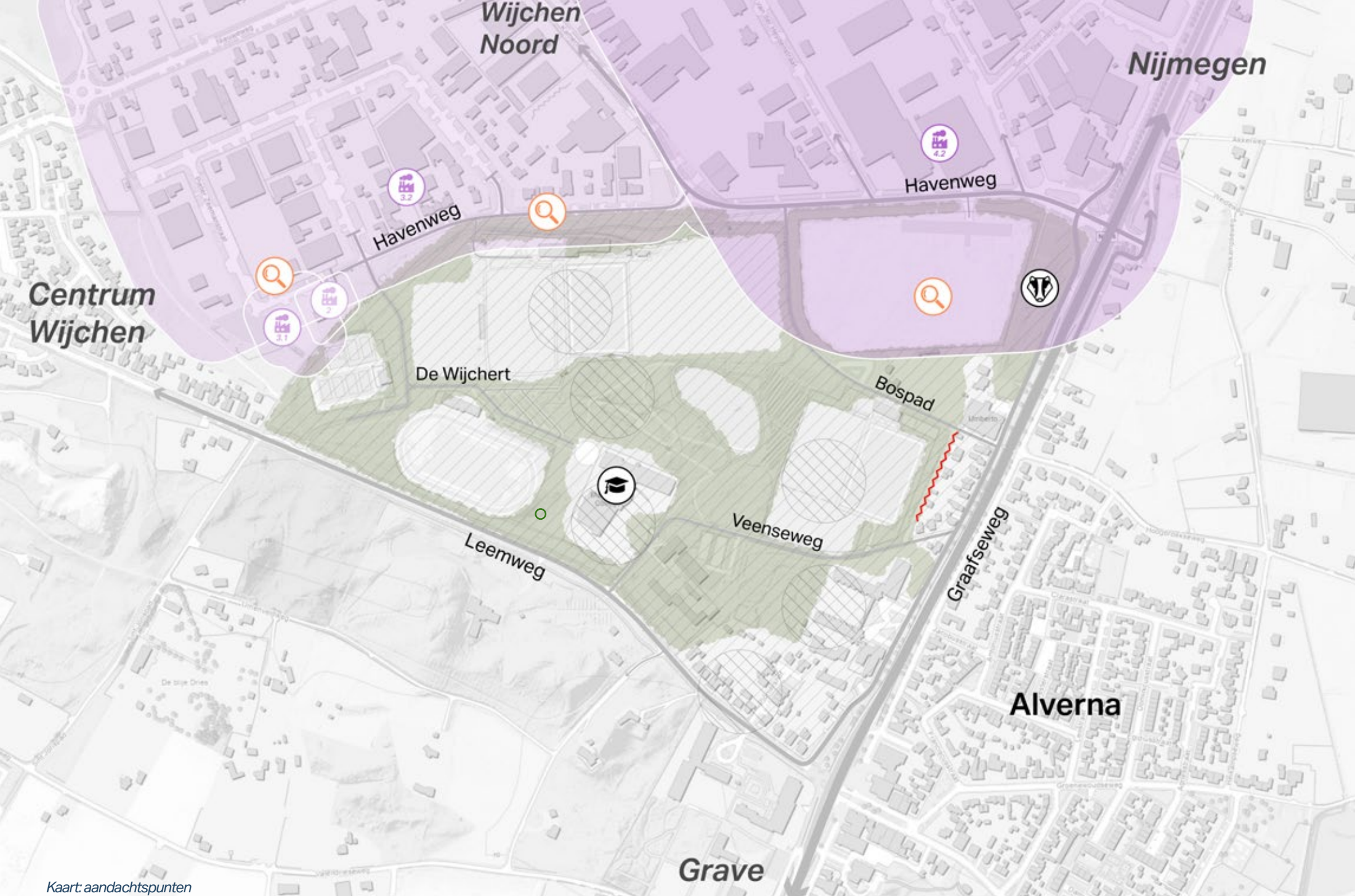
Archeologie waarde 1

Archeologie waarde 2

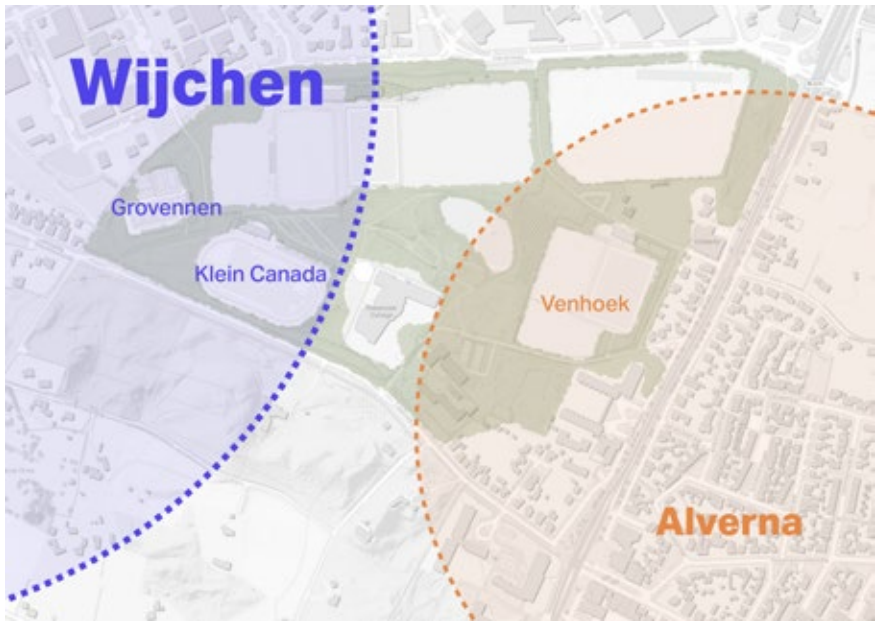

Achterkantsituaties

Middelbare schoolzone

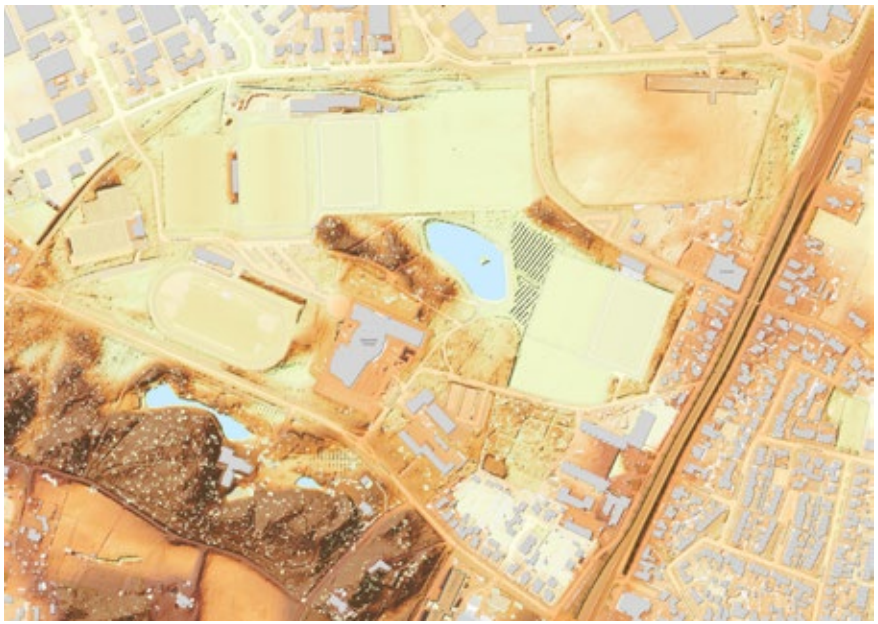

Gemeentelijk monumentale boom

Kaart: aandachtspunten

Invloedsfeer

Hoogtekaart en waterpartijen

Invloedsfeer

Het plangebied ligt tussen de woonkern Wijchen en het dorp Alverna in. Functioneel maar ook ruimtelijk behoren de velden van VV Alverna tot de dorpse invloedsfeer van Alverna. Ook een toekomstige ontwikkeling moet om die reden passend en dienend zijn aan het dorp. In zowel het karakter en de korrelgrootte moet dit terug te herkennen zijn.

Hoogtekaart

Binnen het plangebied is een bescheiden hoogteverschil aanwezig. Het hoogteverschil is niet zo groot als zuidelijk van de Leemweg waar de zandduinen nog te herkennen zijn. Het aanwezige hoogteverschil binnen het plangebied is met name te vinden aan de westzijde van de plas. De lager gelegen delen bevinden zich vooral ter plaatse van de voetbalvelden van beide verenigingen.

Boskamers

Flora & Fauna

Boskamers

Aan de boskamers is duidelijk de vorm te herkennen van de functie die hier gehuisvest is. De rechtlijnigheid van de voetbalvelden van VV Alverna en AWC (maar ook van Tennis/Padel Grootven) is terug te zien in de bosrand. Ook de herkenbare ellipsvorm van de atletiekbaan is terug te lezen aan de boomkronen. Deze uitsnede bepaalt in grote mate de mogelijkheden van de diverse locaties.

Het hoofddoel is om zoveel mogelijk van de bestaande bomen een plek te geven binnen de nieuwe ontwikkelingen. Waar dat niet mogelijk is worden deze gecompenseerd door nieuwe bomen die nieuwe open plekken op kunnen vullen.

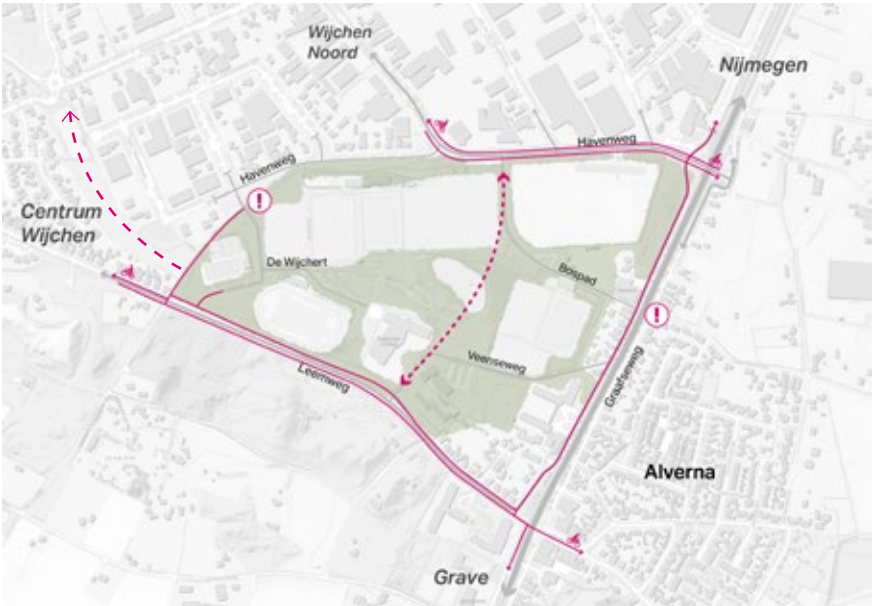
Flora & Fauna

De begroeide delen van het plangebied zijn ecologisch waardevol. De grote hoeveelheid bomen, bosschages en schuilmogelijkheden zorgen voor een diverse flora en fauna. Onder meer de das heeft een belangrijke plek in het plangebied. Maar ook de lijnvormige boompartijen bieden ruimte voor foeragerende vleermuizen. Verder zijn de vele bosschages een ideale nestplaats voor vogels, muizen en egels.

De centraal gelegen waterplaats biedt daarentegen dan weer ruimte voor watervogels en insecten die op hun beurt weer dienen als voedsel voor andere diersoorten. Zodoende is er sprake van een functioneel ecologisch systeem.

Wandelnetwerk

Fietsnetwerk

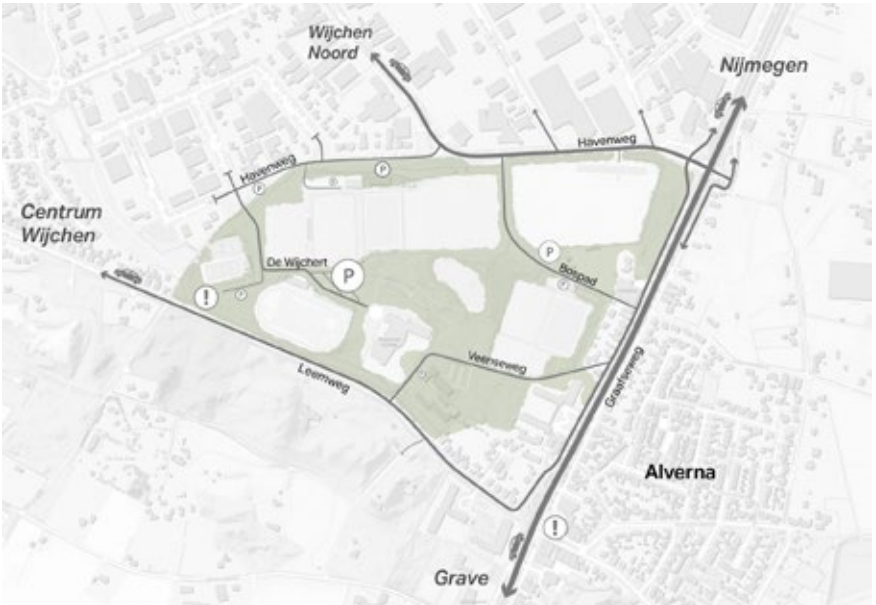
Wandelnetwerk

Het plangebied biedt veel wandel- en sportmogelijkheden. Binnen het plangebied zijn er diverse paden aanwezig die een ommetje mogelijk maken.

Wel zijn er een aantal (!) hiaten aan te wijzen waar paden stoppen of doodlopend zijn. Gecombineerd met de toekomstige ontwikkeling kunnen deze knelpunten opgelost worden en kunnen er nieuwe relaties en verbindingen gelegd worden.

Fietsnetwerk

De fietsverbindingen in en om het plangebied bevinden zich voornamelijk langs de buitenranden. Hier liggen vrijliggende fietspaden die verbindingen met het Centrum van Wijchen, het dorp Alverna en het bedrijventerrein maken. Ook hier zijn een aantal plekken (!) aan te wijzen waar een verbeterslag plaats kan vinden. Ook een eventuele extra verbinding tussen de Havenweg (Wijchen Noord, Woezik) en de school kan daarbij onderzocht worden. Net als voor de wandelroutes zal ook het fietsnetwerk versterkt moeten worden in een toekomstige ontwikkeling.

Autoverkeersnetwerk en OV

Autoverkeer en OV

De ontsluiting van het multifunctioneel sportpark vindt plaats vanaf de Havenweg. Er is één in-/uitgang voor alle verenigingen. Bestaande inritten en parkeerplaatsen kunnen daarmee komen te vervallen. Vanaf de Havenweg is ook de Graafseweg te bereiken en daarmee is de bereikbaarheid ideaal.

Binnen het huidige plangebied zijn 2 grotere parkeerplaatsen in gebruik, één aan de Wijchert en één aan het Bospad. De P aan de Wijchert kan benut worden voor toekomstige woningen op de locatie Klein Canada. De P aan het Bospad doet dienst als overloop voor de locatie Venhoek. Vanaf de Wijchert is (voor autoverkeer) geen directe verbinding mogelijk met de Leemweg. Zodoende wordt het verkeer dat naar de sportvelden wil, gestimuleerd om via de grotere wegen (Nieuweweg, Havenweg, Graafseweg) te rijden. Voor fietsers vanuit Wijchen is het wel mogelijk om vanaf de Leemweg de Wijchert te nemen. Hierdoor wordt het fietsverkeer gestimuleerd en het autoverkeer ontmoedigd.

1. Multifunctioneel Sportpark
2. Woningbouw 'Grovennen'
3. Woningbouw 'Klein Canada'
4. Woningbouw 'Venhoek'

Kaart: gebiedsvisie

Legenda

Entree multifunctioneel sportpark

Sportboulevard met gescheiden parkeerterrein voor fiets en auto

Voetbalvelden en gezamenlijk clubhuis

Atletiekbaan en clubhuis

Tennis en padelbanen

Autowegen (wegverkeer)

Fietspaden

Wandelpaden (deels onverhard)

Buurtwegen

Halfverdiept parkeerterrein

Parkeerhofjes

Hogere woontorens in het groen

Appartementenblokken in het groen

Kleinschalige dorpse woonbebouwing

Mogelijkheden voor waterberging-/afvoer (wadi)

Gebiedsvisie

Ruimtelijk concept

De gebiedsvisie gaat uit van verplaatsing van de sportvelden naar de noordelijk gelegen accommodatie van AWC en de nieuw beschikbare kavel (kadastr. 2819) ten oosten hiervan. Vanwege de hindercontouren kan hier geen woningbouw gerealiseerd worden. Door de sportvelden te verplaatsen komen de huidige locaties vrij voor woningbouw. Dit zijn: (2) Grovennen, (3) Klein Canada, (4) Venhoek.

Het is de wens om verspreid over de drie locaties in totaal circa 300 wooneenheden te realiseren. De locaties Grovennen en Klein Canada liggen binnen de invloedssfeer van Wijchen en kunnen dan ook een ander karakter krijgen dan de locatie Venhoek die meer gelieerd is aan Alverna. Voor de locatie Venhoek worden dan ook iets andere wensen geformuleerd dan de overige deelgebieden. Voor Venhoek geldt dat een dorpse bebouwing met een kleinschalige korrel en landelijke uitstraling de norm is. Uiteraard kunnen hier ook wel enkele grotere volumes een plek krijgen maar voor alle woningen hier geldt dat 3 lagen de maximale hoogte is.

Voor de locaties Klein Canada en Grovennen gelden juist hogere ambities. Om de groene en open uitstraling van de plekken recht te doen en toch het gewenste woningaantal te halen wordt hier juist gestapeld gebouwd. Vanwege de beperkte omvang van locatie Grovennen wordt hier voor hoogbouw (6-7L) gekozen en voor locatie Klein Canada voor middenhoogbouw (3-5L).

Navolgend worden de diverse deelgebieden individueel besproken.

Functioneel programma

Het multifunctionele sportcomplex heeft een tweetal clubhuizen voor in totaal 4 verenigingen. Vanuit de gebouwen is volop zich op de hoofdvelden. Aan de noordzijde van de velden zijn de parkeerplaatsen voor fietsers en auto's gelegen. In totaal kunnen hier 305 auto's gelijktijdig parkeren.

Deelgebied 2 (Grovennen) bestaat uit een tweetal torens varierend in hoogte tussen de 6 en 7 bouwlagen. De gebouwen huisvesten appartementen in de betaalbare en vrije sector gevormd.

Deelgebied Klein Canada (3) bestaat uit een drietal rechthoekige blokken die alzijdig georiënteerd zijn en twee langwerpige blokken die de overgang naar de Leemweg vormen. Op deze locatie hebben vooral sociale woningen en betaalbare woningen een plek. Voor het parkeren wordt gebruik gemaakt van het bestaande parkeerterrein wat in westelijke richting uitgebreid zal worden.

Deelgebied 4 (Venhoek) bestaat uit een drietal zones:

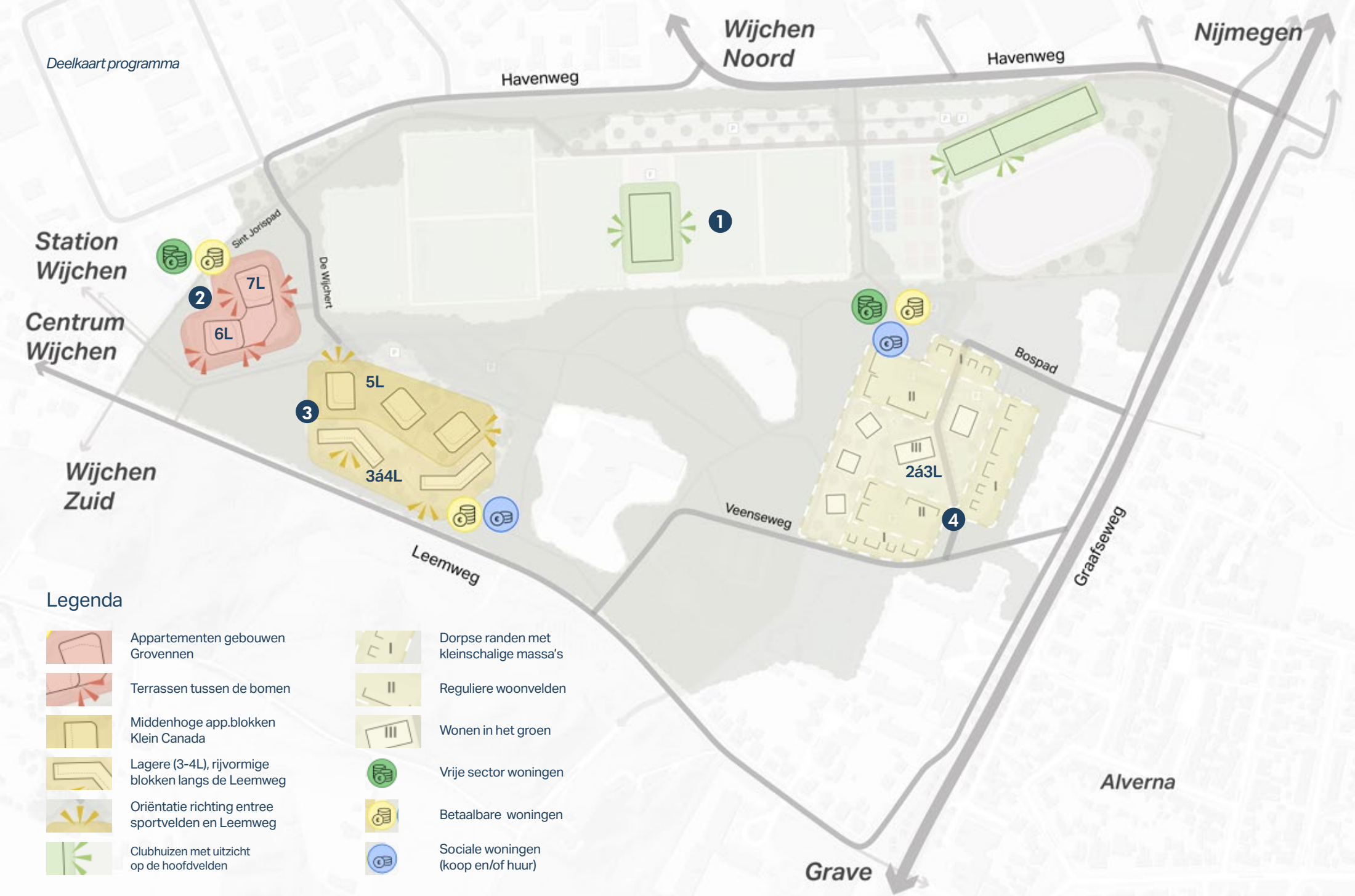
- (I) de buitenranden met kleinschalige dorpse bebouwing welke past binnen de omgeving en aansluit op de woningbouw van Alverna.
- (II) De reguliere woonblokken met rijtjeswoningen en parkeerhoven aan de achterzijde.
- (III) Woonblokken in het groen (kwadrantwoningen en Rug-aan-Rugwoningen met een alzijdige oriëntatie.

Vanwege de vraag naar starterswoningen en doorstroming op de woningmarkt van Alverna wordt op deze locatie voorzien in alle prijscategorieën: sociaal, betaalbaar en vrije sector.

UITGANGSPUNTEN			TOTAAL		GROVENNEN	KLEIN CANADA	VENHOEK	parkeer norm
		m2 GO	aantal					
Appartmenten	Sociaalhuur	65-80	**70-90**			70-90		1,2
Woningen	Sociaalhuur	65-80	**20-30**				20-30	1,4
		min.	**100**	33,3%				
Appartement	Betaalbaar/Middenhuur	80-90	**65-75**		10-20	50-60		1,6
Woningen	Betaalbaar	80-100	**20-30**				20-30	1,7
			100	33,3%				
Appartement	Vrij	100-150	**50-70**		50-70			1,8
Woningen	Vrij	150-180	**30-40**				30-40	1,7 - 1,9
		max.	**100**	33,3%				
Totaal GBO		*ca.*	**300**	100,0%	**70-80**	**120-140**	**80-90**	

Uitgangspunten woonprogramma

Deelkaart programma

Legenda

- Appartementen gebouwen Grovennen
- Terrassen tussen de bomen
- Middenhoge app.blokken Klein Canada
- Lagere (3-4L), rijvormige blokken langs de Leemweg
- Oriëntatie richting entree sportvelden en Leemweg
- Clubhuizen met uitzicht op de hoofdvelden
- Dorpse randen met kleinschalige massa's
- Reguliere woonvelden
- Wonen in het groen
- Vrije sector woningen
- Betaalbare woningen
- Sociale woningen (koop en/of huur)

Verkeersstructuur

De bestaande hoofdverbindingen voor auto's en fietsers blijven ook in de nieuwe situatie het uitgangspunt. De bestaande inritten van het huidige sportpark en de agrarische kavel komen wel te vervallen en worden vervangen door één nieuwe intree voor de auto vanaf de Havenweg. Ook het bestaande parkeerterrein welke nu westelijk van AWC ligt komt te vervallen. Hiervoor in de plaats komt één groot parkeerterrein (1) welke centraal gelegen is.

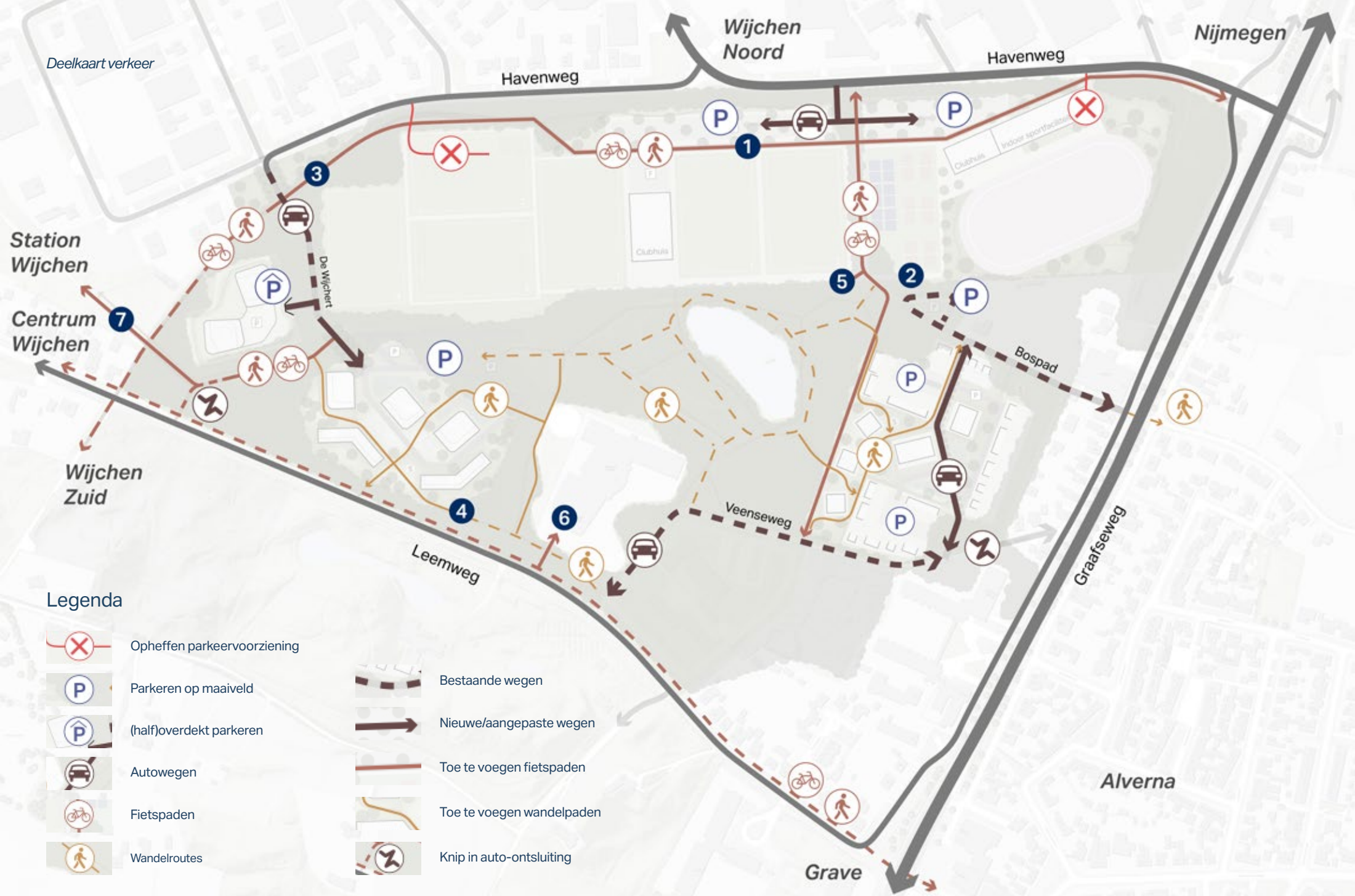
De bestaande Bosweg wordt vanaf de Havenweg enkele nog geschikt voor fietsers (2). Mogelijk behoort, voor inwoners van Alverna, een (voetgangers)ingang (5) vanaf het Bospad tot de mogelijkheden. Ook het Sint Jorispad wordt als volwaardig fietspad doorgezet (3) richting de sportaccommodaties.

De locaties Grovennen en Klein Canada worden vanaf de Havenweg/ Wijchert ontsloten. De bestaande knip voor autoverkeer richting de Leemweg blijft gehandhaafd waardoor het fietsen gestimuleerd wordt.

Op de locatie Grovennen is het parkeren (half)ondergronds voorzien waardoor hier sprak is van meervoudig ruimtegebruik met daarboven een leefdek en twee woontorens. De parkeerplaatsen bij Klein Canada worden in westelijke richting uitgebreid om de 5 woonblokken te bedienen. Het wandelpad wat voor het MaasWaalcollege langs loopt wordt voortgezet (4) langs de nieuwe woonblokken van Klein Canada. Deze sluit uiteindelijk aan op het voetpad in de groenstrook (7) richting het station.

Ook de Wijchert wordt voor een klein deel verlegd zodat de entree richting Klein Canada logisch wordt. De woonbuurt Venhoek krijgt voor een deel parkeren op eigen terrein en voor een deel op parkeerhoven achter de woningen. Een nieuwe fietspad verbindt het Bospad met de School. Ook voor auto's wordt een verbinding tussen het bospad en de Veenseweg gelegd. Om sluipberkeer zoveel mogelijk te ontmoedigen en om bewoners van de Graafseweg tegemoet te komen wordt een knip in de Veenseweg gelegd zodat het kruispunt Veenseweg-Graafseweg niet belast wordt met extra autoverkeer.

Nieuwe wandelpaden takken aan op bestaande paden en zorgen er zo voor dat de nieuwe wijken nieuwe ommetjes creëren en verbonden worden met Wijchen en Alverna.

Deelkaart verkeer
Wijchen Noord
Nijmegen
Havenweg
Havenweg
Station Wijchen
Centrum Wijchen
Wijchen Zuid
De Wijchert
Bospad
Veenseweg
Leemweg
Graafseweg
Alverna
Grave
1
2
3
4
5
6
7
Clubhuis
Indoor sportfaciliteit
Legenda
Opheffen parkeervoorziening
Parkeren op maaiveld
(half)overdekt parkeren
Autowegen
Fietspaden
Wandelroutes
Bestaande wegen
Nieuwe/aangepaste wegen
Toe te voegen fietspaden
Toe te voegen wandelpaden
Knip in auto-ontsluiting

Ontwikkellocaties

Multifunctioneel sportcomplex

De basis voor de gebiedsvisie wordt gevormd door het verplaatsen van de diverse sportverenigingen naar een multifunctioneel sportcomplex. Het sportcomplex heeft één centrale ingang vanaf de Havenweg. De bestaande ingangen komen daarmee te vervallen. Centraal in het plan ligt de sportboulevard die alle verenigingen met elkaar verbindt. Ten noorden van de sportboulevard zijn de gezamenlijke parkeervoorzieningen (305 pp) voorzien. Voor de 4 verenigingen zijn op 2 locaties clubhuizen ingetekend. Het westelijke clubhuis biedt plaats aan de voetbalvereniging uit Alverna en AWC Wijchen. Aan beide zijden van het clubhuis heeft elke vereniging zijn hoofdveld.

Het oostelijke clubhuis is gezamenlijk in gebruik door de tennis-/padel vereniging en de atletiek. Ook is hier langs de Havenweg een bijgebouw voorzien (als oefenfaciliteit). De bestaande Bosweg, die nu nog als autoweg dienst doet wordt afgeschaald naar een fietspad/fietsstraat. Zodoende kunnen inwoners vanuit Alverna veilig met de fiets het sportpark bereiken. Ook het Sint Jorispad wordt verlengd tot een formeel fietspad zodat ook inwoners van Wijchen makkelijk en veilig de sportvelden kunnen bereiken.

Visualisaties multifunctioneel sportpark

Analyse Grovennen

Deelgebied Grovennen is een intiem gebied dat gevormd wordt door de bomen die zich rondom de voormalige tennisvelden gevormd hebben.

Natuurlijke grenzen & zichtlijnen

De bosschage is een natuurlijke scheiding tussen de openbare weg en het plangebied. De toekomstige bebouwing zal zich gefragmenteerd tussen de bomen door presenteren. Om de natuurlijke kwaliteit te respecteren is het wenselijk om de bebouwing in vorm en materiaal in harmonie te laten zijn met de natuurlijke kwaliteiten.

Toegang

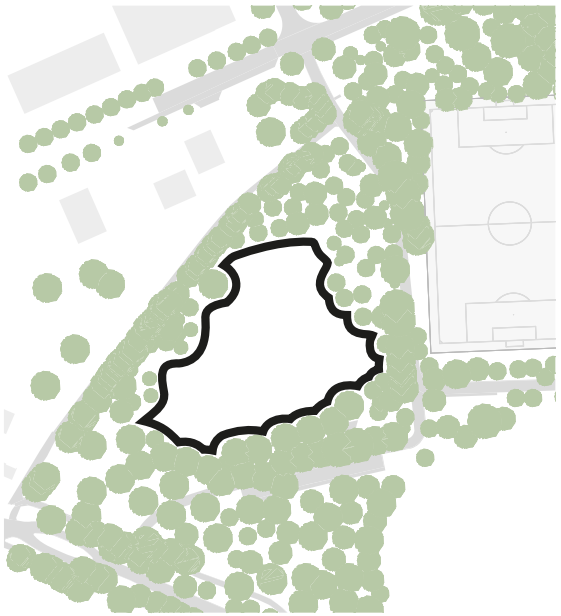
De bomen zijn van hoge waarde waar zo min mogelijk aan getornd moet worden. De toegang tot het terrein zal tussen de stammen van de bomen gerealiseerd moeten worden. De bestaande entree naar de tennisvereniging is hiervan een voorbeeld. Herplaatsen van de entree is denkbaar, met voorwaarde dat dit zo min mogelijk invloed heeft op de bomen.

Bezonning

De hoge bomen beïnvloeden de belichting van de boskamer. De oriëntatie en bouwhoogte vraagt extra aandacht om de woningen van voldoende daglicht te kunnen voorzien. De bomen kunnen bovendien ingezet worden als zonwering.

Connectie met het groen

Het bosrijke karakter wordt versterkt richting het zuiden. Een natuurlijke kwaliteit dat van toegevoegde waarde kan zijn voor zowel de woningen als de collectieve buitenruimte.

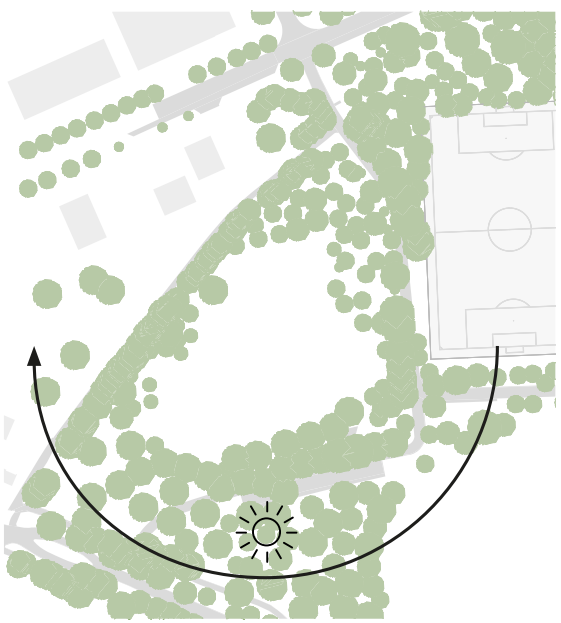
Natuurlijke grenzen

Zichtlijnen

Toegang

Bezonning

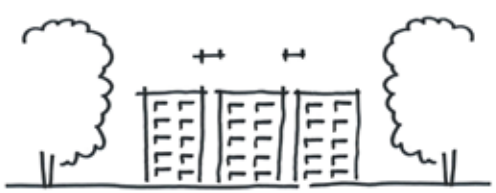

Connectie met groen

Grovennen

De locatie Grovennen is de kleinste van de drie boskamers. Om hier toch een groot aantal woningen te kunnen realiseren moet de ruimte in de hoogte gezocht worden. Omdat de locatie omringd is met bomen is dat hier ook goed mogelijk. Eén gebouw met tientallen woningen zou hier te hoog worden en voor drie torentjes is het perceel te smal. Twee woontorens, in verschillende hoogtes, is hier een logische oplossing. Door een (halfverdiepte) parkeerkelder aan te leggen is er voldoende parkeerruimte waardoor hier circa 70 á 80 appartementen gerealiseerd kunnen worden. De boskamer heeft zijn eigen vormgeving en richting en de nieuwe woontorens mogen dan ook een eigen karakter en oriëntatie krijgen en hoeven zich niet aan te passen aan de directe omgeving. Het dak van de parkeerkelder wordt met landschappelijk groen ingericht met flauwe taluds en een wandelpad die doorloopt in de richting van het centrum.

Perceel is te smal voor 3 gebouwen

Te groot contrast tussen gebouw en bomen

2 gebouwen (getrapt) ideaal voor deze locatie

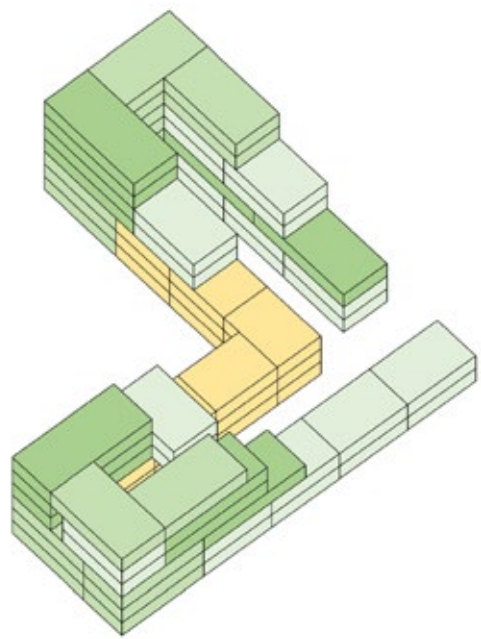

Programma Grovennen

Oppervlakte behoefte staat		m2	aantal	GBO	pp norm	pp	waarvan in kelder norm	waarvan in kelder pp
App. M 90	Betaalbaar (Middenhuur)	90	**18**	1.620	1,6	29	1,3	23
App D 100	Vrij	100	**26**	2.600	1,8	47	1,5	39
App D 120	Vrij	120	**20**	2.400	1,8	36	1,5	30
App D 150	Vrij, duur	150	**12**	1.800	1,8	22	1,5	18
Totaal GBO			**76**	8.420		**133**		**110**
Factor				1,3				
Totaal BVO				10.946				

														150	120	120			3
	150	120	120											150	120	120			6
	150	100	100	150								150	100	100	100	120			9
	150	100	100	150								150	100	100	100	120			9
120	120	90	90	90	150						150	150	90	90	90	120	120		13
120	120	90	90	90	100	100	100	100	100	100	100	100	90	90	90	120	120		19
120	120	90	90	90	100	100	100			100	100	100	90	90	90	120	120		17
Half verdiepte parkeergarage																			
																			76

Analyse Klein Canada

Deelgebied "Klein Canada" is gevormd naar de ellips van de atletiekbaan. Een grote open boskamer. Dit gebied werd gedurende de Tweede Wereldoorlog door de Canadezen benut als noodbarakkenkamp.

Natuurlijke grenzen & zichtlijnen

"Klein Canada" heeft een open karakter vanwege de atletiekbaan dat zich hier bevindt. Een open veld van ca. 16ha omringd door bomen. De locatie is zichtbaar vanaf de Wijchert aan de noordzijde en de Leemweg aan de zuidzijde. De bomen vormen een natuurlijke buffer dat deels het zicht ontneemt.

Toegang

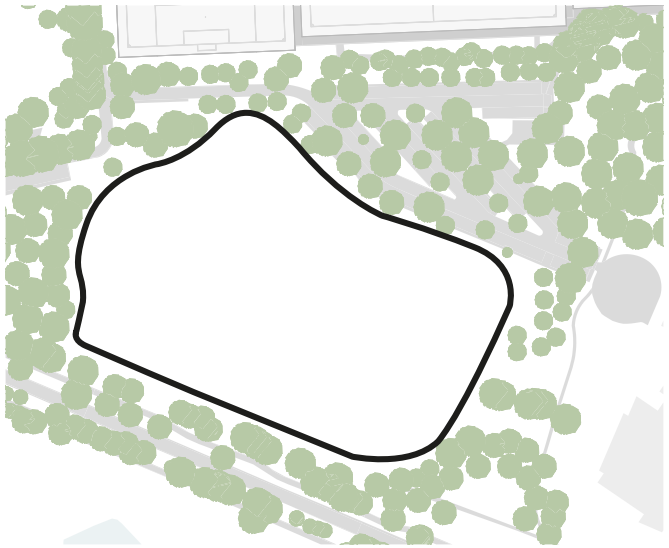
De huidige toegang naar de atletiekbaan bevindt zich aan de noordzijde, aansluitend op de parkeerplaatsen gelegen aan de Wijchert dat verdekt tussen de bomen geplaatst is. Het is denkbaar dat de entree aan deze zijde gepositioneerd blijft om de natuur te respecteren.

Bezonning

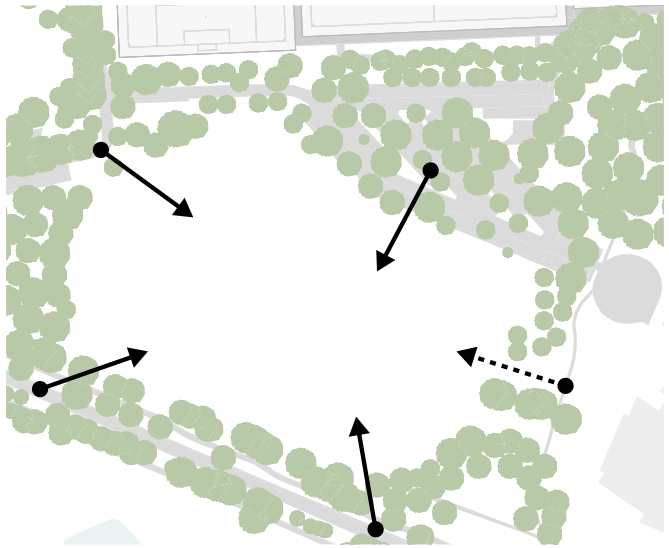
De openheid van de locatie biedt de vrijheid om de toekomstige woningen optimaal te positioneren ten behoeve van daglicht. De bomen aan de zuidzijde zullen de enige obstakels zijn die de zon kan blokkeren.

Connectie met het groen

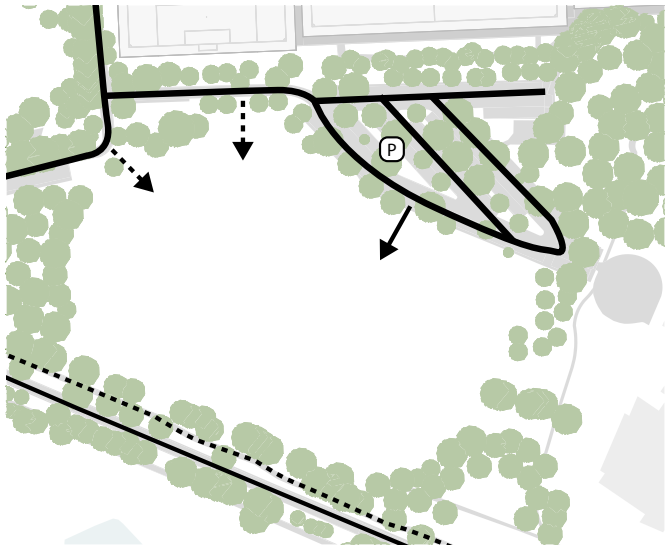
Klein Canada is omringd door natuur. Aan de noordzijde vormen de natuur een buffer tussen het parkeren en de sportvoorziening. Aan de oostzijde bevindt zich het vengebied waar men een ommetje kan maken. Aan de west- en zuidzijde is de bosschage een ruimtelijke kwaliteit dat het rustige karakter benadrukt.

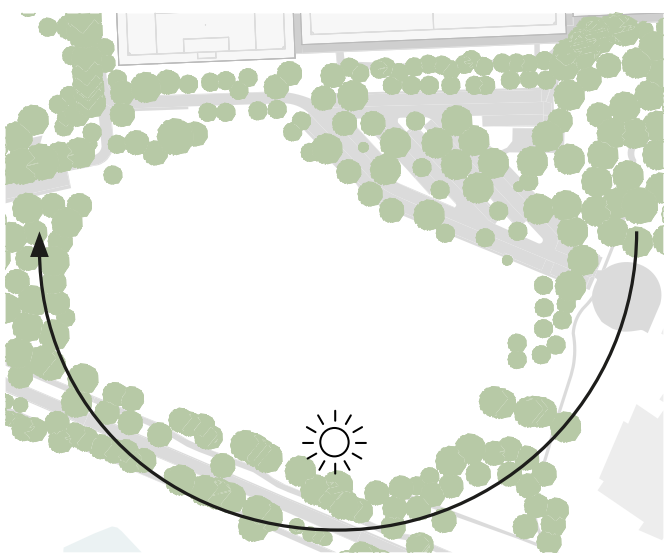
Natuurlijke grenzen

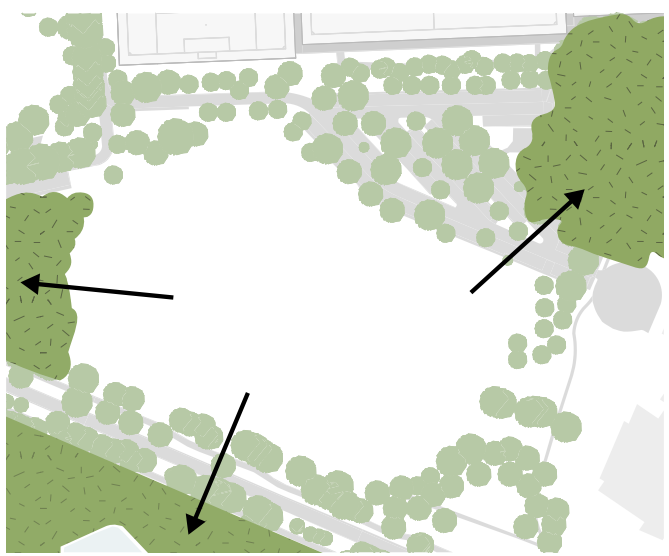
Zichtlijnen

Toegang

Bezonning

Connectie met groen

Klein Canada

De locatie Klein Canada ligt op de plek van de atletiekbaan. Ten noorden hiervan liggen circa 170 parkeerplaatsen die nu in gebruik zijn door de sportverenigingen. In de toekomst zijn deze niet meer nodig en kunnen ze voor andere functies benut worden. Voor deze locatie zijn circa 140 woningen voorzien verdeeld over een vijftal gebouwen. Twee langgerekte gebouwen begeleiden de Leemweg en zorgen voor een luwe buitenruimte voor de overige woningen. De entree (Wijchert) wordt schuin gelegd zodat er een duidelijke routing richting de gebouwen ontstaat. Vanaf de hoofdentree kan men via een overrijdbaar pad langs de woongebouwen rijden om te laden en te lossen. Het stallen van de auto gebeurt op het vergrote parkeerterrein. Aan de noordzijde is ruimte gereserveerd voor waterberging/-infiltratie. Centraal tussen de woongebouwen ligt een openbare ruimte die collectief benut kan worden door de bewoners, bijvoorbeeld als moestuin. Een kas in de vorm van de vroegere barrakken legt een cultuurhistorische link naar het verleden. Diverse wandelpaden doorkruisen het gebied en verbinden deze aan bestaande paden. Aan de oostzijde is ook ruimte voor een collectieve speelvoorziening.

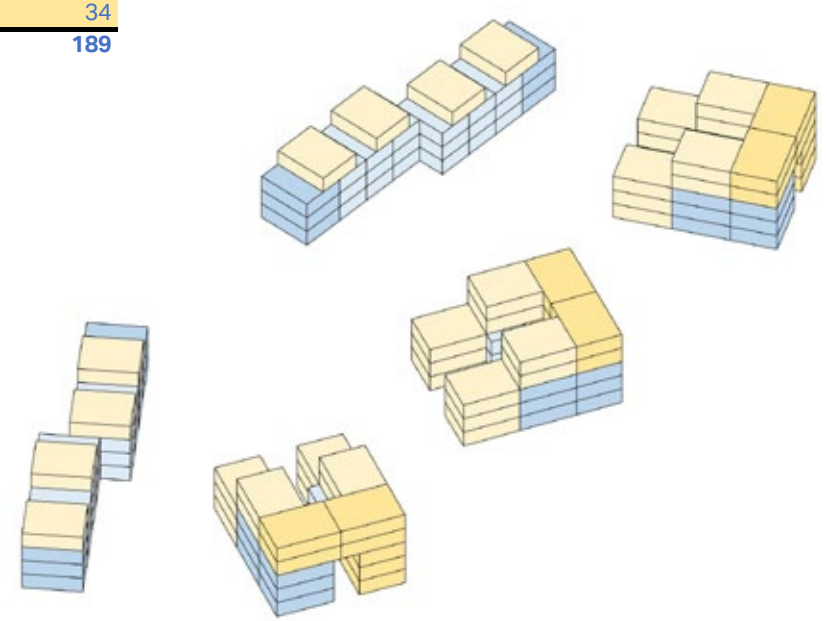

Programma Klein Canada

Oppervlakte behoefte staat		m2	aantal	GBO	pp norm	pp
App. 65	Sociaalhuur	65	**44**	2.860	1,2	53
App. 80	Sociaalhuur	80	**30**	2.400	1,4	42
App. M 80	Betaalbaar (Middenhuur)	80	**38**	3.040	1,6	61
App. M 90	Betaalbaar (Middenhuur)	90	**21**	1.890	1,6	34
Totaal GBO			**133**	10.190		**189**
Factor				1,3		
Totaal BVO				13.247		

90	80	80	90				4
90	80	80	90				4
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80			80	80	5
							27

compact appartementenblok
Blok 2.1

90	80	80	90				4
90	80	80	90				4
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80			80	80	5
							27

compact appartementenblok
Blok 2.2

90	80	80	90				4
90	80	80	90				4
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80	65	65	80	80	7
90	80	80			80	80	5
							27

compact appartementenblok
Blok 2.3

	80	80			80	80		4
80	65	65	65	65	65	65	80	8
80	65	65	65	65	65	65	80	8
80	65	65			65	65	80	6
								26

Galerij
Blok 2.4

	80	80			80	80		4
80	65	65	65	65	65	65	80	8
80	65	65	65	65	65	65	80	8
80	65	65			65	65	80	6
								26

Galerij
Blok 2.5

Analyse Venhoek

Venhoek bevindt zich op locatie van voetvereniging Alverna. De voetbalvelden hebben geresulteerd dat dit plangebied een rechthoekig vlak is voor nieuwe ontwikkeling.

Natuurlijke grenzen & zichtlijnen

“Venhoek” is aan west- en oostzijde begrensd door het groen. De bomen vormen een natuurlijke buffer met de woningen aan de oostzijde. Vanaf het Bospad aan de noordzijde en de Veenseweg aan de zuidzijde is het gebied goed zichtbaar zonder natuurlijke obstakels.

Toegang

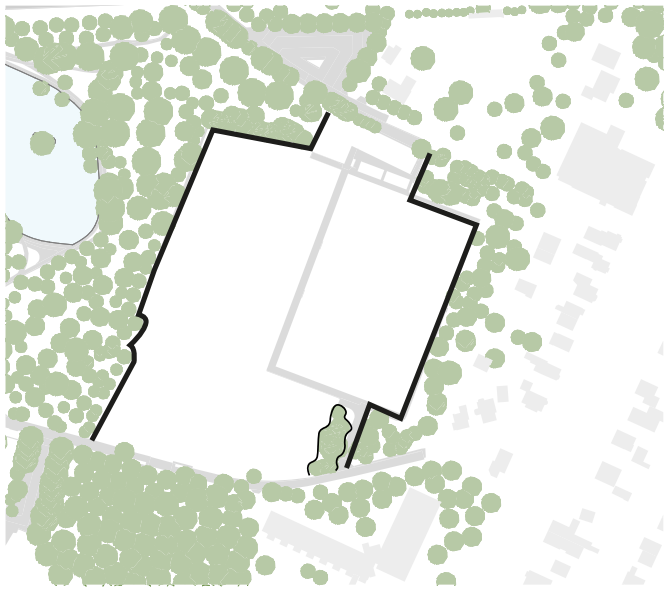
“Venhoek” is te betreden via de hoofdentree aan de noordzijde waar parkeervoorzieningen zijn en via een toegang aan de Veenseweg aan de zuidzijde. Door het verdwijnen van de velden zal ook de verbinding tussen de toegangen verloren gaan. Het is daarom aan te bevelen om hiervoor een nieuwe verbinding te maken.

Bezonning

Het open veld biedt de vrijheid om de nieuwe bebouwing naar wens te oriënteren. Afgezien van de bomen aan west- en oostzijde zijn er vrijwel geen natuurlijke obstakels die het daglicht belemmeren.

Connectie met het groen

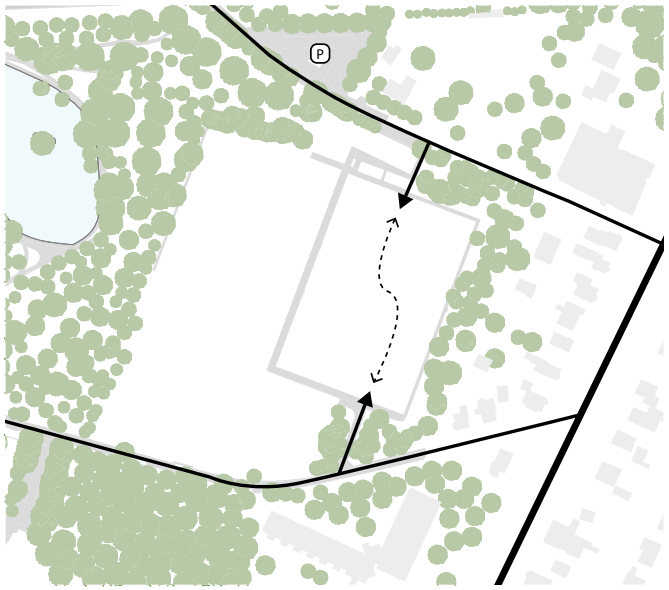
Het vengebied aan de westzijde is een unieke kwaliteit voor deze locatie. Een rustig gebied waar men kan wandelen en ontspannen. Het is aanbevolen om deze kwaliteit te benutten en te versterken in de toekomstige ontwikkeling.

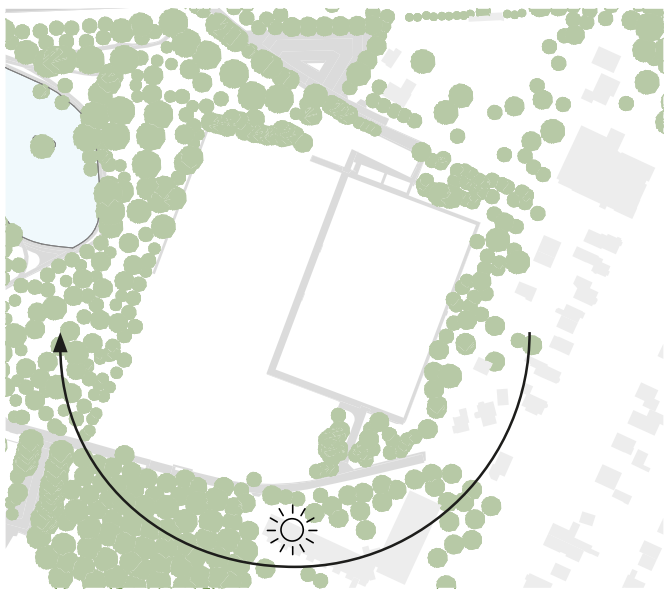
Natuurlijke grenzen

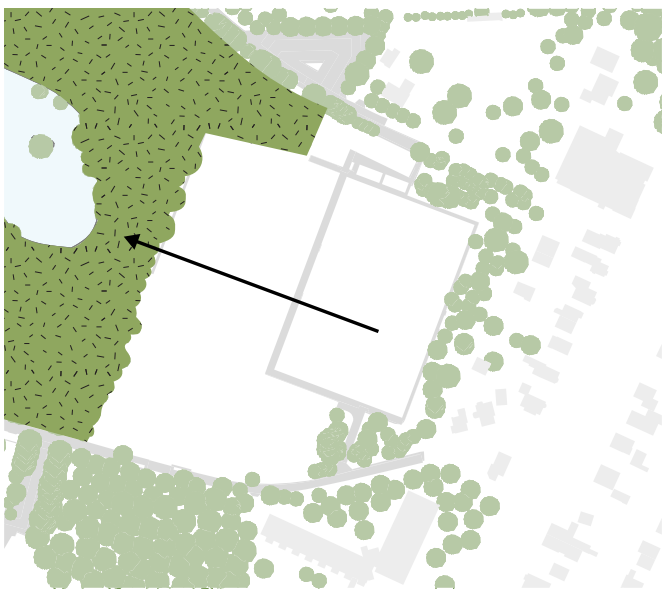
Zichtlijnen

Toegang

Bezonning

Connectie met groen

Venhoek

De buitenzijde van de locatie Venhoek (langs Bospad, Veenseweg en Graafseweg) krijgt bebouwing die aansluit bij de kleinschalige korrel die langs deze wegen gebruikelijk is. Meer naarbinnen gericht zijn de reguliere woonvelden (met o.a. rijwongingen) voorzien met de mogelijkheid om de auto te parkeren op parkeerhoven uit het zicht.

Vanaf de westzijde wordt het bosgroen naar binnen getrokken tussen de reguliere woonvelden door. Zo komt elke woning aan kwalitatief groen te liggen. De grote groenzone is ruim genoeg om hier nog woongebouwen in het groen te plaatsen. Twee grotere blokken met rug-aan-rugwonginen en enkele blokken met kwadrantwoningen passen prima in deze setting. Het centrale groen wordt ingericht met locaties voor spelen, waterberging en de plaatsing van nieuwe bomen om zo de Venhoek te verankeren in zijn bosomgeving.

Vanaf het Bospad wordt een fietspad aangelegd die een verbinding vormt tussen de school ern het noordelijk deel van Wijchen. Dwars door het groen liggen diverse wandelpaden die ommetjes mogelijk maken in de richting van het Ven en verder in de richting van Wijchen Centrum. De wandelpaden takken aan op de bestaande routes en zorgen zo voor een robuust wandelnetwerk.

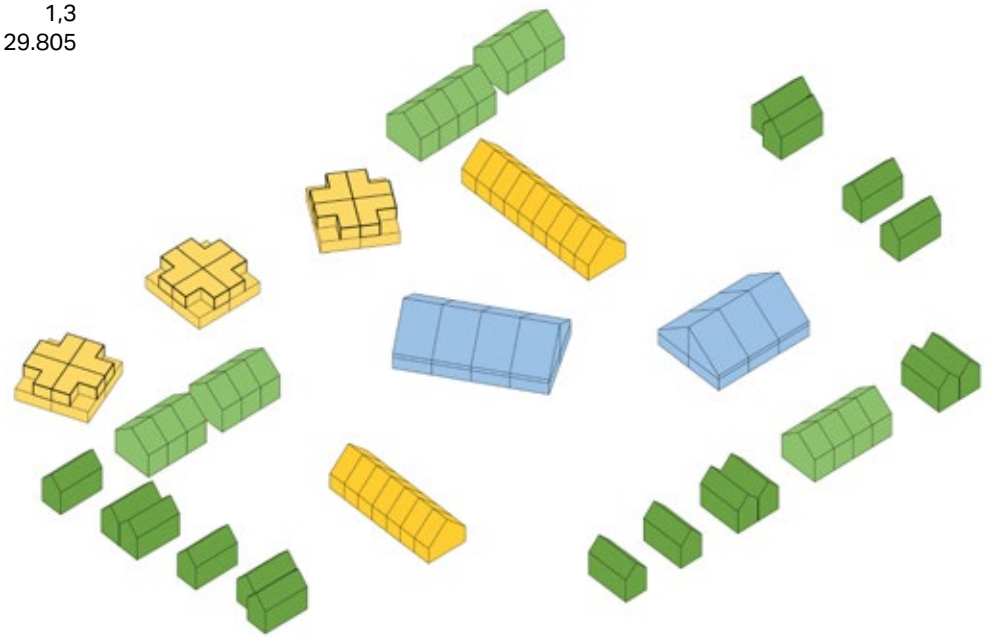

Programma Venhoek

Oppervlakte behoefte staat		m2	aantal	GBO	pp norm	pp
Won. 80	Sociaalhuur	65	**26**	1.690	1,4	36
Won. M 80	Betaalbaar	80	**12**	960	1,7	20
Rijwon. M 100	Betaalbaar	100	**16**	1.600	1,7	27
Won.	Vrij	150	**17**	2.550	1,7	29
Vrij, tweekapper	Vrij, duur	180	**16**	2.880	1,9	30
Totaal GBO			**87**	22.927		**143**
Factor				1,3		
Totaal BVO				29.805		

180
6
villa
met tuin

180 180
5x **10**
tweekapper
met tuin

150 150 150
3x **9**
rijwoningen
met tuin

150 150 150 150
2x **8**
rijwoningen
met tuin

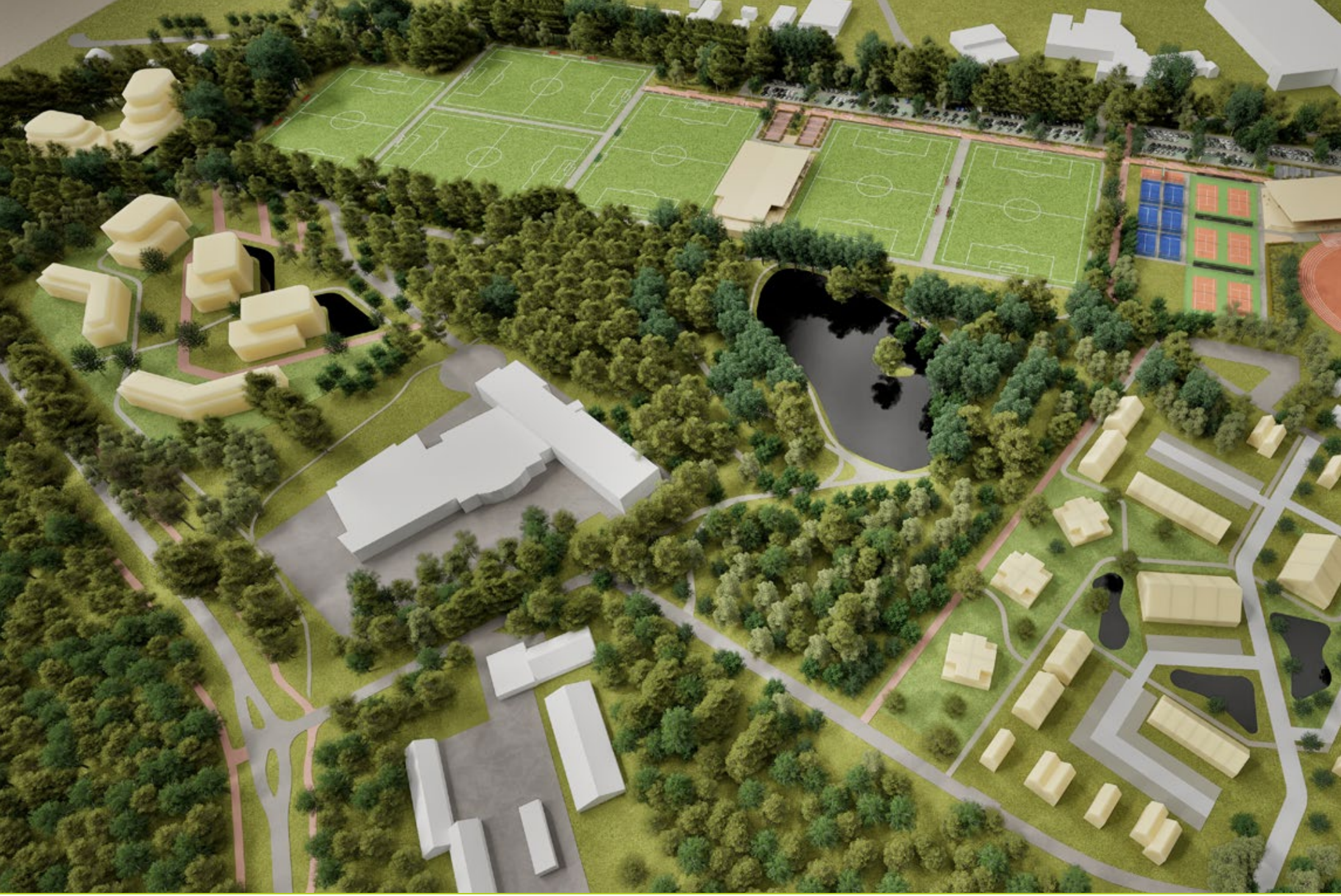
100 100 100 100 100 100 100 100
2x **16**
rijwoningen
met tuin

2x
65 65 65 65
65 65 65
15
rug aan rug -
corridor in
parksetting

2x
65 65 65
65 65
11
rug aan rug -
corridor in
parksetting

80 80 80 80
3x **12**
vierkant blok
in parksetting

VOORBEELDVERKAVELING		TOTAAL						
Oppervlakte behoefte staat		aantal		m2	GBO	%	parkeer norm	pp
App. 65	Sociaalhuur	**44**		65	2860	14,9%	1,2	53
App. 80	Sociaalhuur	**30**		80	2400	10,1%	1,2	36
Won. 80	Sociaalhuur	**26**		80	2080	8,8%	1,4	36
		100	33,8%					
App. M 80	Betaalbaar (Middenhuur)	**38**		80	3040	12,8%	1,6	61
App. M 90	Betaalbaar (Middenhuur)	**39**		90	3510	13,2%	1,6	62
Won. M 80	Betaalbaar	**12**		80	960	4,1%	1,7	20
Rijwon. M 100	Betaalbaar	**16**		100	1600	5,4%	1,7	27
		105	35,5%					
App D 100	Vrij	**26**		100	2600	8,8%	1,8	47
App D 120	Vrij	**20**		120	2400	6,8%	1,8	36
App D 150	Vrij, duur	**12**		150	1800	4,1%	1,8	22
Won.	Vrij	**17**		150	2550	5,7%	1,7	29
Vrij, tweekapper	Vrij, duur	**16**		180	2880	5,4%	1,9	30
		91	30,7%					
Totaal GBO		**296**	100,0%		**28680**	100,0%		**460**
Factor					1,3			
Totaal BVO					**37284**			

Participatie

Participatie Gebiedsvisie Havenweg-Leemweg

Op 3 december 2025 is een informatieavond, in de vorm van een vrije inloop, gehouden in het clubhuis van AWC voor de presentatie van de gebiedsvisie Havenweg-Leemweg. Omwonenden, clubleden en geïnteresseerden konden zich laten informeren over het plan voor de realisatie van een multifunctioneel sportpark voor Tennis, Atletiek en Voetbal, én de plannen voor ca. 300 woningen.

Tijdens deze informatieavond zijn de thema's verkeer, flora- en fauna, sport en wonen op panelen gepresenteerd. De aanwezigen konden kennis nemen van de plannen per thema en er was gelegenheid om vragen te stellen aan medewerkers van de gemeente Wijchen en de bij de planontwikkeling betrokken adviseurs (stedenbouwkundigen en architecten).

De aanwezigen werden in de gelegenheid gesteld hun mening te geven over de gepresenteerde plannen, door deze achter te laten op reactieformulieren of hun reactie te geven in de vorm van post-its op een feed-back-paneel per thema, met de vragen:

- Wat spreekt je het meeste aan in het huidige ontwerp?
- Heb je ergens zorgen over?
- Heb je nog tips om het ontwerp verder te verbeteren?

Dialoog over de plannen

Reacties - Planuitwerking

De tips, aanbevelingen en met name ook de zorgen van de aanwezigen zijn verzameld en worden hierna per thema behandeld, zijnde:

- Masterplan
- Verkeer
- Flora- en Fauna
- Sportpark
- Wonen

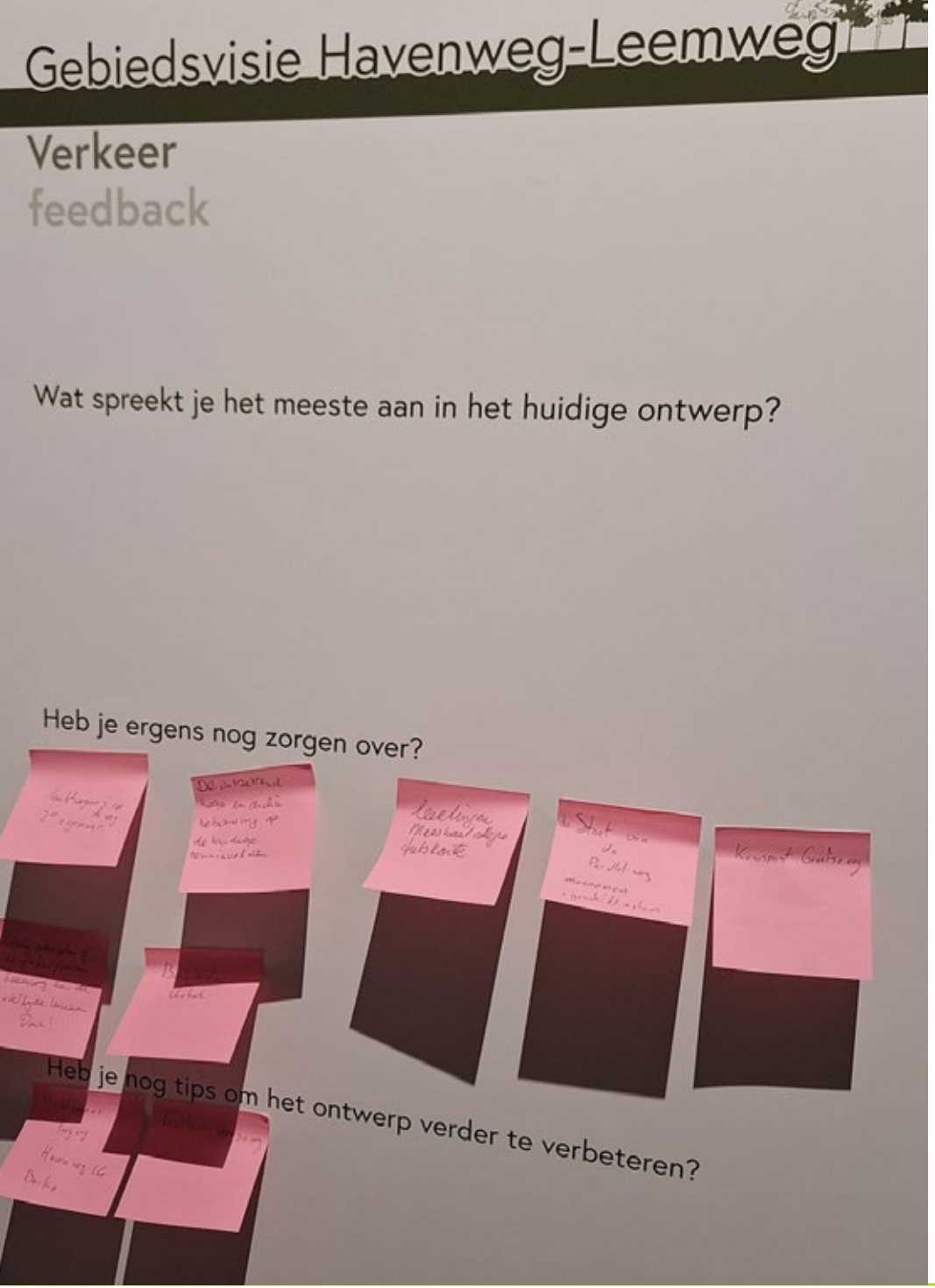
Hoe met de reacties wordt omgegaan in de verdere planuitwerking is per onderdeel verwoord onder de cursief gedrukte alinea's. De planuitwerking zal in de volgende fase met omwonenden worden gedeeld, toegelicht en waar mogelijk aangepast.

Masterplan

In het algemeen zijn de aanwezigen positief over het gepresenteerde Masterplan, maar maken zich zorgen over onder andere de verkeersveiligheid, de geplande hoogbouw en het aantal woningen. Ook wordt er aandacht gevraagd voor de waterhuishouding in het totale plangebied en de mogelijkheid om in de sportgebouwen een zogenaamd grijswatertracé aan te leggen voor het spoelen van toiletten.

Planuitwerking

In de verdere (technische) uitwerking van het plan zal de waterhuishouding van het gehele gebied aandacht krijgen. De wettelijke verplichting om hemelwater op eigen terrein te infiltreren zal hierbij leidend zijn. In nauw overleg en samenwerking met het Waterschap zullen de mogelijke en gewenste oplossingen hiervoor worden uitgewerkt en geïmplementeerd in het plan.

Verkeer

Met name door toekomstige gebruikers van het Sportpark wordt positief gereageerd op de voorgestelde scheiding van fiets- en autoverkeer, het realiseren van één toegang en de sportboulevard. Bewoners in het plangebied en omwonenden maken zich naast de verkeersveiligheid ook zorgen over de ontsluiting van de woonvelden en het MaasWaal College. Ook worden zorgen geuit over mogelijk 'sluipverkeer' naar het sportpark en de woonvelden.

Bouwverkeer

Omwonenden maken zich zorgen over het toekomstige bouwverkeer naar de woonlocatie 'Venhoek'. Door de voorgenomen fasering van het plan kan dit waarschijnlijk alleen via het Bospad of de Veenseweg. De bestaande routes lijken niet geschikt voor het bouwverkeer. Hier zal in de verdere planuitwerking aandacht voor zijn.

Fietsroute leerlingen MaasWaal College

Omwonenden maken zich zorgen over de gevolgen van ontwikkeling 7 (fietspad richting Station Wijchen/ Stationslaan, *p. 21*), waarbij scholieren via Klein Canada naar de school fietsen in plaats van via de Leemweg. Het is niet mogelijk om dit te voorkomen en hiervoor is ook geen noodzaak. Een alternatieve route (via de Leemweg) wordt aangeboden, maar ook in Klein Canada, zal het veilig moeten zijn om je met de fiets te verplaatsen.

Paneel met ruimte voor feedback

Kruispunt Graafseweg-Havenweg

Met de realisatie van de woningbouwplannen zal het kruispunt intensiever worden gebruikt. In overleg met de provincie Gelderland zal worden onderzocht welke eventuele verkeerskundige aanpassingen gewenst zijn voor het betreffende kruispunt.

Verkeersintensiteit

In de verdere planuitwerking zullen de kwaliteit en de profielen van de bestaande wegen en paden worden onderzocht en waar nodig geschikt gemaakt voor het gewijzigde verkeersaanbod.

Trottoir Veenseweg

In de verdere planuitwerking zal worden onderzocht of een toevoeging van een trottoir langs de Veenseweg tot de mogelijkheden behoort.

Vrachtwagens Havenweg 14

Het laden en lossen van vrachtwagens langs de Havenweg zorgt voor onduidelijke verkeerssituaties. In relatie tot de nieuwe toegang naar het sportcomplex vraagt dit om extra aandacht. Het probleem wordt onderkend en heeft de aandacht van de verkeerskundigen van de gemeente Wijchen. Hier zal in de verdere planuitwerking aandacht voor zijn.

Flora en fauna

De reacties op het thema Groen (flora en fauna) gingen vooral over het bestaande groen en de aanwezige dieren en de vraag om hier zorgvuldig mee om te gaan. Ook wordt aandacht gevraagd voor het bestaande ven en de infrastructuur hieromheen.

Masterplan

In het gepresenteerde Masterplan is het behoud van bestaande groenstructuren als uitgangspunt geformuleerd. In nauw overleg met en op advies van gespecialiseerde ecologische adviesbureaus, wordt bij de verdere uitwerking van het plan het thema ‘Flora en Fauna’ met extra aandacht behandeld.

Presentatiepanelen over flora & fauna en het masterplan

Jongeren bekijken de plannen

Sportpark

Het overgrote deel van de aanwezigen zien de ontwikkeling richting een multifunctioneel sportpark als een positieve ontwikkeling. De realisatie van een park met één entree en één parkeerplaats wordt als zeer wenselijk genoemd. Door met name de leden van Atletiekvereniging Wijchen wordt positief gereageerd op de variant met een indoor sportfaciliteit.

De reacties op het Masterplan van het sportpark en de sportgebouwen richten zich met name op de verdere uitwerking van het plan. Aandacht wordt gevraagd voor de bestaande groenstructuren en de wens om groenstructuren aan te brengen tussen banen en velden. Ook wordt verzocht om in de verdere uitwerking van de plannen in overleg te treden met de leden van de individuele verenigingen.

Door meerdere aanwezigen wordt gevraagd of een uitbreiding van het aantal te faciliteren sporten mogelijk is of onderzocht gaat worden. Specifiek wordt gevraagd naar een baan voor de schietvereniging en petanque-banen

Bestaande groenstructuren

Voor de realisatie van het park zal een aanpassing noodzakelijk zijn van de bestaande groenstructuur en de bestaande infrastructuur. Voor de aanleg van banen en velden zullen op enkele plaatsen bestaande bomen en struiken moeten wijken. In de verdere uitwerking van het plan zal zoveel als mogelijk nieuw kwalitatief groen worden toegevoegd en waar mogelijk ingezet als groene buffer en 'windvanger' tussen banen en velden.

Sportgebouwen

Bij de verdere uitwerking van de sportgebouwen zullen met vertegenwoordigers van de verenigingen de definitieve keuzes worden gemaakt voor de materialisering, sfeer en uitstraling van de binnenruimten.

Wonen

Aanwezigen zien de toevoeging van woningen in de nabijheid van Alverna als een positieve ontwikkeling. Ook de voorgestelde opbouw in het plan van laagbouw bij Alverna naar ‘hoogbouw’ richting Wijchen wordt in het algemeen als positief beoordeeld.

Toch zijn er ook enkele zorgen over de hoeveelheid woningen die opgenomen zijn in het Masterplan en de hoogte van de appartementencomplexen in het woonveld ‘Grovennen’.

Door meerdere aanwezigen wordt de behoefte aan (grondgebonden) woningen voor senioren als nadrukkelijke wens genoemd. Ook de mogelijkheden voor CPO-projecten wordt als kans gezien om aan de woonbehoefte van Alverna en Wijchen te beantwoorden.

Er wordt aandacht gevraagd voor de uitstraling van de woningen en appartementen, om deze aan te laten sluiten bij het dorpse karakter van Alverna en de appartementen passend bij Wijchen vorm te geven.

Architect geeft toelichting over de gebiedsvisie

Bouwhoogte

Bij het opstellen van het woonprogramma is als uitgangspunt gehanteerd dat het bestaande groen zoveel mogelijk behouden blijft. De aanwezige bomen worden gehandhaafd en nieuwe woningbouw wordt uitsluitend gerealiseerd op de bestaande open plekken. Dit leidt tot een meer compacte en daardoor hogere bouwvolumes.

Het hoogste gebouw bestaat uit zeven bouwlagen en is geplaatst op een halfverdiepte parkeergarage. De totale hoogte bedraagt circa 23 meter, wat lager is dan de omliggende boomtoppen van gemiddeld 25 meter. De afstand tot de bestaande bebouwing is royaal, ongeveer 80 meter. Om de beleving van de massa van het gebouw te beperken, wordt het volume naar boven toe trapsgewijs slanker.

Woningaanbod – doelgroepen

De geplande woningen en appartementen wordt gerealiseerd voor een brede doelgroep, die een evenwichtige afspiegeling van de samenleving is, zodat een gevarieerde en duurzame woonwijk ontstaat. Er worden woningen gerealiseerd voor starters, doorstromers en senioren. Het woonprogramma bestaat in hoofdlijnen uit sociale huurwoningen en huurappartementen, betaalbare woningen en appartementen én woningen in de vrije sector.

Het aanbod omvat zowel grondgebonden woningen als beneden- en bovenwoningen en appartementen. Daarnaast is het de ambitie om ook CPO-initiatieven in de ontwikkeling op te nemen. De wijze waarop dit wordt uitgewerkt, volgt in een later stadium van de planontwikkeling.

Planuitwerking

Het plan bevindt zich momenteel op hoofdlijnen. De verdere uitwerking moet nog plaatsvinden; de exacte ligging van de woningen en infrastructuur ligt daarom nog niet vast. In de vervolgfase worden de plannen verder geoptimaliseerd, waarbij specifiek wordt gekeken hoe eventuele overlast voor omwonenden zoveel mogelijk kan worden beperkt.

Inspraakreactie bewoner Leemweg

Voorzitter, raadsleden en wethouders

Als één van de vertegenwoordigers van de bewoners
van de Leemweg spreek ik hier vanavond naar aanleiding
van de voorgenomen bebouwing volgens het plan de
Wychterse Kamer.
Op 15 januari j.l. hebben 2 mede buurtgenoten van de Leemweg
reeds ingesproken bij de raadscommissie en diverse vragen aan
de Commissie / wethouder gesteld. De gestelde vragen werden
door de aanwezige leden en wethouder niet beantwoord na afloop
van deze in spreekbeurt. Men vond het belangrijker om zoals bij monde
door het CDA te vragen aan Groen Links waarom er inhoudelijk
nog niet gereageerd was op het voorstel van een naamsverandering
voor de Havenweg omdat deze naam niet meer zou passen in het nieuw
te ontwikkelen gebied. De VVD vond zelfs, dat de geplande hoogbouw wel
mogelijk naar 10 hoog zou kunnen.
Vragen en argumenten van de bewoners van de Leemweg werden
simpelweg genegeerd, niet serieus genomen. De inspreker die ons die avond
vertegenwoordigde heeft deze vergadering eerder verlaten, omdat hij de indruk
kreeg, dat hij niet gehoord werd. Daarom staan wij vanavond wéer hier.

Het project wordt ook omschreven als Havenweg/ Leemweg, typisch dat dan
De bewoners van de Leemweg nergens eerder bij betrokken zijn en zelfs volledig
op het verkeerde been zijn gezet bij de eerste presentatie waar nog sprake was
van een 3tal ontwerpen en er bij het 3e ontwerp in het geheel niets veranderde
aan de bestaande sportparken.
Uiteindelijk stelde de wethouder voor een klankbordgroep in te stellen voor de bewoners
van de Leemweg, dit terwijl de besprekingen over dit project al ruim 1 jaar loopt.
Echter bij de 2e presentatie bleek alleen plan 1 uitgewerkt met hoogbouw tot 7-8 lagen.
Ontwerpen 2 en 3 bleken van tafel verdwenen.
De tennisbaan en atletiekbanen vallen onder het Landschapspark Woezik / Valendriese
Heuvels, dit houdt in dat het gebied wordt beschermd als een groene open ruimte tegen andere
ontwikkelingen, zoals industrie. Doel van de bescherming: het behouden van de openheid én
het karakter van het gebied. De Gemeente heeft beleid om de groene waarde ervan te beschermen met
beperkingen voor nieuwe bebouwing. De regels zijn recent nog strenger geworden om het
Landschap te beschermen, wat betekent dat het moeilijker is om nieuwe bouwplannen
te realiseren.

De vragen van de bewoners van de Leemweg zijn:

-waarom juist op deze plekken bouwen, het betreft het laatste stukje groen tussen
Wijchen en de aansluiting naar Alverna, het is een uniek stukje bos;
-waarom is m.n. ontwerpplan 3 niet uitgewerkt;
-waarom kostbare investering in nieuwbouw van een compleet sportpark terwijl de
betreffende accomodaties ook op de huidige locaties kunnen worden vervangen. .
De Gemeente bezuinigt niet op het verplaatsen van de sportaccommodaties uit angst dat één van
de sportverenigingen zich terug trekt, met als risico dat het plan niet doorgaat.
M.b.t.. de 6 kunstgrasvelden kun je er nu al van uitgaan dat het doorgaat, de Gemeente wil geen
risico lopen dat de voorgenomen plannen niet kunnen worden uitgevoerd;

-de voorgenomen bouw valt in het gebied Landschapspark de Valendriese Heuvels, kan de
Gemeente de opgestelde regels hiervoorzelf zomaar overtreden?

-de voorgenomen bouwplannen kunnen mogelijk ook nog worden ingepast in het project Wijchen West of uitbreiding bij de Huurlingsedam, daarnaast ligt er nog een groot terrein braak tussen de Valendrieseweg en de Oosterweg op hemelsbreed 500 meter.
Bouwgrond bemachtigen is de gemeente niet vreemd, kijk hiervoor naar Wijchen West

Volgens de hoogste rechter bij een recente uitspraak in december, moeten hoogte en bouwmassa
een weerspiegeling van de bouwhoogte en bouwmassa in de omgeving zijn!
Dat kan hier gezien bovenvermelde zeker niet gesteld worden.
Hoe verhoudt het zich tot de Verordening Natuurherstel die is aangenomen in Brussel in 2024?
Deze verordening negeren kan niet .Natuurherstel in de bebouwde kom staat zoals is te lezen, voorop.
Ook moet er voor iedere boom in deze verordening tenminste 1 boom terugkomen, zelfs dat
haalt Wijchen niet! (0,8)

-Is de ontheffing voor de Wet Natuurbescherming in werking gezet en zo ja, sinds wanneer?

Wij vinden, - als bewoners van de Leemweg - dit plan onacceptabel.
Wij zullen dan ook alle ons ter beschikking staande rechtsmiddelen gebruiken om ons hiertegen te
blijven verzetten.

Democratie is niet het recht van de sterkste. Democratie is het bestuur gevormd door een meerderheid,
rekening houdend
met de belangen van de minderheid.

Opmerkelijk is, dat deze Politieke Partijen met het grootste gemak
hun beloftes en standpunten opzij zetten om zo o.a. de bouw op
het voormalige Floor terrein mogelijk te maken.
- Het betreft de afspraak om niet hoger te bouwen dan 4-5 bouwlagen;
- het behoud van groen c.q. terugplanten van bomen en bescherming
van kwetsbare natuur
- het behouden van het authentieke dorpse karakter
In het zicht van de komende gemeenteraadsverkiezingen wordt geloofwaardigheid
in een verkiezingsprogramma behoorlijk op de proef gesteld.

Tot zover

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7295
Extern Zaak ID	Z/25/324905
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.4
Titel	324905 Beslisnota Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten – team Strategische projecten en advies
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Gerrits, G.W.R. (Geert)

Bijlagen
324905 Beslisnota Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen
Bijlage 1: Beleidskader Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	11 november 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	14 november 2025
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	8 januari 2026
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Het Beleidskader Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen (bijlage 1) vast te stellen, waarmee de raad besluit dat:
- het beleidskader voor Wijchen aansluit bij de regionaal gemaakte afspraken
- de huisvesting van internationale werknemers aansluit bij de opgave zoals beschreven in het beleidskader
- nieuwe initiatieven moeten voldoen aan de kwalitatieve eisen voor de borging van een goede leefomgeving van deze doelgroep

Stemming

26 stemmen voor

Stem voor	Stem tegen
Fractie CDA Wijchen	
Derksen, Björn Hoogteijling, Karin Joosse-de Visser, Marlien Peters Sengers, Jan Wanroij, Mari van	
Fractie D66 Wijchen	
Lukkezen, Maikel	
Fractie GroenLinks Wijchen	
Oomen, Pepijn Tiemessen, Henry	
Fractie Hart voor Wijchen	
Herms, Dave Herms, Leo Schip, van 't, Peter	
Fractie Kernachtig Wijchen	
Albersnagel, Rob Driessen- Slingerland, Annemarie Eijkemans, Saskia Evers, Jan Grobbe, Hendrik-Jan Janssen, Helga Kersten, Joost Klinkhamer, Tim Loermans, Renate Verharen, Martijn	
Fractie PvdA Wijchen	
Burgers, Titus Merkus, Youri	
Fractie VVD Wijchen	
Buren, ten, Ted	

Haerkens, Twan Peters-Vroom, Alice	

Besluit (Aangenomen)

De gemeenteraad besluit:

1. Het Beleidskader Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen (bijlage 1) vast te stellen, waarmee de raad besluit dat:
- het beleidskader voor Wijchen aansluit bij de regionaal gemaakte afspraken
- de huisvesting van internationale werknemers aansluit bij de opgave zoals beschreven in het beleidskader
- nieuwe initiatieven moeten voldoen aan de kwalitatieve eisen voor de borging van een goede leefomgeving van deze doelgroep

Openbaar Zaaknummer: Z/25/324905

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beslisnota Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen

Collegedatum: 11 november 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het Beleidskader Huisvesting Internationale Werknemers Wijchen (bijlage 1) vast te stellen, waarmee de raad besluit dat:
   - het beleidskader voor Wijchen aansluit bij de regionaal gemaakte afspraken
   - de huisvesting van internationale werknemers aansluit bij de opgave zoals beschreven in het beleidskader
   - nieuwe initiatieven moeten voldoen aan de kwalitatieve eisen voor de borging van een goede leefomgeving van deze doelgroep

Aanleiding
De gemeente Wijchen heeft tot nu toe geen beleidsplan gemaakt voor de huisvesting internationale werknemers. Toch is er wel veel behoefte aan zo'n beleidsplan, omdat er al internationale werknemers in onze gemeente wonen. Dit gebeurt vaak zonder dat het goed zichtbaar is. Soms wonen ze op plekken die eigenlijk niet goed passen bij wat ze nodig hebben.

In 2021 heeft de gemeente Wijchen samen met de gemeente Druten een onderzoek laten doen naar hoe internationale werknemers wonen in de gemeente. Daarna kwam er in de Groene Metropoolregio meer aandacht voor dit onderwerp. In 2022 is er een beleidsplan gemaakt voor de hele regio. Dit was nodig, omdat het probleem niet alleen in één gemeente speelt. Zonder afspraken tussen gemeenten kunnen er problemen ontstaan. Bijvoorbeeld omdat mensen verhuizen van de ene naar de andere gemeente vanwege een verschil aan regels. In de ene gemeente komen dan meer huisvestingsproblemen voor dan in de andere: het waterbedeffect. In 2023-2024 heeft de Groene Metropoolregio ook onderzocht hoeveel internationale werknemers er in de regio zijn. We willen als regio afspraken maken, zodat er een goede balans is.

Nu ligt er een beleidsplan voor de gemeente Wijchen: het lokale beleidskader voor huisvesting van internationale werknemers. Dit beleidskader is gebaseerd op de afspraken uit het regionale plan. Ook zijn de nieuwste cijfers erin verwerkt. Het doel van dit beleidskader is om te zorgen voor goede woonplekken en een fijne leefomgeving voor internationale werknemers in onze gemeente.

Daarnaast wil de gemeente Wijchen met het beleidskader duidelijk maken onder welke voorwaarden het mogelijk is om woningen voor internationale werknemers te bouwen in de gemeente. Hoe dit beleidskader wordt uitgevoerd, werkt het College van B&W uit in de regels voor huisvesting van internationale werknemers in Wijchen. Deze regels worden vastgesteld door het College van Burgemeester en Wethouders nadat het beleidskader is goedgekeurd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
16-06-2023	Lokaal beleidskader huisvesting arbeidsmigranten gemeente Wijchen. Kaders voor verdere uitwerking lokaal beleid. (Z/23/ 102888)
24-05-2022	Informatienota Regionaal beleidskader huisvesting arbeidsmigranten regio Arnhem – Nijmegen Z/22/053094
14-12-2021	Informatienota Huisvesting Arbeidsmigranten (Z/20/053094)

Gewenst resultaat
In de gemeente Wijchen faciliteren we goede woon- en leefomstandigheden voor alle (tijdelijke) inwoners. Eén van deze doelgroepen bestaat uit de internationale werknemers. Goede en veilige huisvesting is bij deze doelgroep een cruciale randvoorwaarde. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de permanente vraag van werkgevers naar tijdelijke internationale werknemers, is de noodzaak om goede huisvesting te faciliteren van groot belang. De gemeente Wijchen realiseert zelf geen huisvesting. De gemeente faciliteert marktpartijen in de realisatie van huisvestingslocaties door het stellen van duidelijke kaders.

Argumenten
1.1 Het beleidskader sluit aan bij het regionale beleidskader.
Het voorliggende beleidskader sluit aan bij het regionaal beleidskader dat in 2022 door alle gemeenten binnen de Groene Metropoolregio (GMR) is omarmd. Binnen de GMR zijn ook afspraken gemaakt en er is een ambtelijke en bestuurlijke werkgroep die de voortgang op dit onderwerp monitort. Regionale afstemming hierop is van belang. Tevens is het in het belang van de werknemers om dicht bij werk te kunnen wonen.

1.2 Het beleidskader is integraal opgesteld.
Het beleidskader kijkt integraal naar de huisvesting van internationale werknemers. Het kijkt daarbij niet alleen naar het type huisvesting dat wenselijk is, maar ook naar het beheer van de huisvestingslocaties, de registratie en de omstandigheden voor de leefomgeving van de internationale werknemers. In het eerste hoofdstuk wordt een goed overzicht gegeven van alle elementen uit het beleidskader.

1.3 Het beleidskader in combinatie met de, door het college vast te stellen, beleidsregels geven duidelijkheid voor initiatiefnemers.
Het beleidskader geeft initiatiefnemers duidelijkheid over de mogelijkheden voor het realiseren van huisvestingslocaties in de gemeente Wijchen en onder welke voorwaarden (beleidsregels) dit kan plaatsvinden. Zonder dit beleidskader zijn er geen mogelijkheden voor initiatiefnemers om deze doelgroep in een gewenste huisvestingslocatie te huisvesten. Dat is hiermee wel het geval, waarbij ook wordt geprobeerd om ongewenste huisvesting tegen te gaan en zo nodig te handhaven.

1.4 Het beleidskader is tot stand gekomen door gesprekken met stakeholders.
In het lokale onderzoek zijn gesprekken gevoerd met lokale ondernemers, uitzendbureaus en initiatiefnemers. Hierdoor is een goed beeld ontstaan van de behoefte

vanuit verschillende partijen. Ook bij de totstandkoming van het regionaal beleidskader en dit lokale beleidskader zijn verschillende gesprekken met stakeholders gevoerd.

Tegenargumenten en risico's

1.1 De beleidsregels geven initiatiefnemers duidelijkheid over wanneer huisvesting van internationale werknemers mogelijk is.

Het beleidskader stelt kaders aan de huisvesting van internationale werknemers. Dit kader is nog niet heel concreet. In de bijbehorende beleidsregels wordt opgesteld aan welke voorwaarden huisvesting voor internationale werknemers moeten voldoen. Dit geeft de mogelijkheid voor de gemeente om hier initiatiefnemers op te wijzen bij het indienen van een initiatief. Het vaststellen van het beleidskader is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Vervolgens is het aan het College van B&W om de beleidsregels, behorend bij het beleidskader, vast te stellen.

1.2 Het beleidskader is afhankelijk van landelijke wet- en regelgeving.

Het nu voorliggende beleidskader geeft de kaders weer waarbinnen de gemeente Wijchen huisvesting voor internationale werknemers wil toestaan. Hierbij volgt de gemeente Wijchen de nieuwste wet- en regelgeving en normen die landelijk zijn bepaald. De uitwerking vindt onder andere plaats in beleidsregels en deze sluit tevens aan op bestaande lokale wet- en regelgeving.

1.3 Het is het eerste beleidskader op dit onderwerp in de gemeente Wijchen.

Het is het eerste beleidskader op dit onderwerp in de gemeente Wijchen.
De effectiviteit van dit beleidskader zal zich nog moeten bewijzen. Daarom is op een aantal punten in het beleidskader ook ruimte geboden voor extra aanvullende maatregelen en om het beleidskader te evalueren. De beleidsregels zijn een collegebevoegdheid en kunnen desgewenst door het College van B&W aangepast worden.

Financiële gevolgen

Dit beleidskader heeft op zichzelf geen financiële gevolgen. De financiële gevolgen van dit beleidskader zijn voornamelijk indirect. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld gerelateerd aan de projecten die op basis van dit beleidskader doorgang kunnen vinden, stijging in het aantal geregistreerde inwoners of registraties in het nachtregister (toeristenbelasting).

Communicatie

Het beleidskader zal na vaststelling gecommuniceerd worden op de gemeentelijke website. Nieuwe initiatiefnemers op dit onderwerp zullen actief gewezen worden op het beleidskader en de, door het College van B&W vast te stellen, beleidsregels.

Uitvoering of Vervolgstappen

- Het College van B&W stelt, na vaststelling van het beleidskader, de beleidsregels vast.
- Nieuwe initiatieven worden beoordeeld op basis van dit beleidskader en de daarna vast te stellen beleidsregels.
- Regionale afstemming over het thema Internationale Werknemers in de GMR
- Verdere verankering van de handhaving in het VTH-beleid
- Naar aanleiding van ervaringen met het beleidskader en de toepassing van de beleidsregels, is verdere aanscherping van de regels, bijvoorbeeld op het gebied van overgangsrecht, mogelijk. Dit zou dan een collegebesluit zijn.
- Monitoren van landelijke en regionale ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op het beleidskader.

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Beleidskader

Huisvesting Internationale Werknemers

Oktober 2025

Inhoudsopgave

1. Doelstelling 3
2. Uitgangspunten Regionaal beleidskader 3
3. Opgave 5
4. Borgen kwalitatief goede huisvesting 6
   - *4.1. Beheer* *6*
   - *4.2 Normen voor huisvesting internationale werknemers* *7*
   - *4.3 Registratie* *8*
   - *4.4 Vraag en aanbod op elkaar aan laten sluiten* *8*
   - *4.5 Spreiding* *9*
   - *4.6 Participatie* *9*
   - *4.7 Verhuurvergunning* *9*
5. Verdere uitwerking beleidskader 10

1. Doelstelling

Hoofddoelstelling is dat we in de gemeente Wijchen goede woon- en leefomstandigheden voor alle (tijdelijke) inwoners faciliteren. Eén van deze doelgroepen bestaat uit de internationale werknemers. Goede en veilige huisvesting is bij deze doelgroep een cruciale randvoorwaarde. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de permanente vraag van werkgevers naar tijdelijke internationale werknemers, is de noodzaak om goede huisvesting te faciliteren van belang.

De gemeente Wijchen zelf realiseert geen huisvesting. De gemeente faciliteert marktpartijen in de realisatie van huisvestingslocaties door het stellen van duidelijke kaders. Het is daarbij belangrijk dat niet alleen nieuwe locaties aan wettelijke eisen en goede kwaliteitseisen voldoen, maar dat de gemeente ook mogelijkheden biedt huisvesting te realiseren in bestaande bouw.

2. Uitgangspunten Regionaal beleidskader

De gemeente Wijchen werkt regionaal onder andere samen met gemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen. Afgestemd regionaal beleid voorkomt dat er een waterbedeffect ontstaat en zorgt voor een betere woon- en leefomgeving voor alle inwoners van de regio. De uitgangspunten, zoals hieronder beschreven zijn met alle gemeenten van de Groene Metropoolregio tot stand gekomen en omarmt. De uitgangspunten bieden een integraal perspectief op de huisvesting van Internationale medewerkers. De gemeente Wijchen neemt deze uitgangspunten in haar beleidskader daarom over.

a. Voldoende huisvesting van goede kwaliteit

Om te komen tot voldoende goede, veilige en legale huisvesting stellen we expliciete kwaliteits- en beheereisen aan de huisvesting van internationale werknemers die tijdelijk (tot 3 jaar) in onze gemeente wonen. Daarmee ontstaat een helder en eenduidig toetsingskader (beleidsregels) en speelveld voor alle partijen die initiatieven indienen bij de gemeente. En ook voor de beoordeling van de huidige, vaak niet legale, huisvesting die op basis daarvan eventueel gelegaliseerd kan worden.

b. De registratie op orde

Om zicht te hebben op hoe internationale werknemers hier wonen, moeten we weten waar ze wonen. We stimuleren daarom dat internationale werknemers zoveel mogelijk staan ingeschreven in de BRP (Basisregistratie Personen) als ze langer dan vier maanden in Nederland verblijven, wat een wettelijke verplichting is. Daarnaast is er ook aandacht voor de uitschrijving uit de registratie, wanneer de internationale werknemer de gemeente verlaat. Inschrijving in de BRP versterkt ook de sociale zekerheid van werknemers zelf.

Verblijven werknemers korter dan vier maanden in Nederland, dan worden ze geregistreerd via een nachtregister of in de Registratie Niet-ingezetenen.

c. Internationale werknemer centraal

Vanwege de taalbarrière vraagt een goede informatievoorziening richting de internationale werknemer extra aandacht. Een gerichte informatieverstrekking verkleint ook de afhankelijkheidsrelatie. Als gemeente zorgen we ervoor dat informatie beschikbaar is die werkgevers en uitzendbureaus kunnen inzetten voor bijvoorbeeld het aanvragen van een DigiD en zorgpas. We zetten in op het makkelijker toegankelijk maken van de toegang tot zorg en maatschappelijke voorzieningen voor de internationale werknemers.

d. Goede communicatie en participatie van internationale werknemers én omwonenden

Om deze doelstellingen te bereiken zorgen we voor goede informatie en communicatie. Dat gaat in de eerste plaats om de werknemers zelf, over het belang van in- en uitschrijven in de gemeentelijke basisadministratie en daarmee hun rechten en plichten als inwoner. Maar het gaat ook om communicatie met onze stakeholders (werkgevers, uitzendbureaus, initiatiefnemers en maatschappelijke organisaties) en om met onze inwoners in contact te blijven (door onder andere een contactpunt en een communicatie- en participatieplan). Ook kan er een rol voor partners in de veiligheidsregio (politie, brandweer en GGD) zijn weggelegd.

e. Controle en handhaving

Lokaal beleid moet juridisch en praktisch goed uitvoerbaar zijn. Dit beleidskader is mede gestoeld op de praktijkervaring van ondernemers en sluit zo goed mogelijk aan op de wensen en behoeften die spelen in de samenleving. Het effect van het beleidskader is mede afhankelijk van de mogelijkheid te kunnen handhaven. Daarom moet dit goed op elkaar aansluiten. Met dit beleidskader zetten we in op het verbeteren van toezicht en handhaving door[1]:

- Een beter inzicht in de situatie van arbeidsmigranten in hun regio te krijgen.
- Beleidsmaatregelen te ontwikkelen die specifiek gericht zijn op het voorkomen en aanpakken van onder andere problemen bij huisvesting en registratie.
- De samenwerking met andere instanties te verbeteren om misstanden sneller op te sporen en te voorkomen.
- Wet- en regelgeving beter toe te passen om de rechten van internationale werknemers te waarborgen.
- Regionale afstemming.

[1] 'Samenhang en samenwerking in toezicht en handhaving bij EU-arbeidsmigranten', VNG.nl

3. Opgave

Cijfers internationale medewerkers

Voor de opgave voor de huisvesting internationale medewerkers gaan we uit van de meest recente cijfers uit het regionale onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van de Groene Metropoolregio. Deze cijfers zijn van februari 2024.

	Wijchen
Aantal banen ingevuld door internationale medewerkers (indicatief)	720-820 (4% van totaal)
Registraties (graad)	285 (60%)
Schatting totaal wonend	480
Verdeling verblijfsduur	
Shortstay	40%
Midstay	21%
Longstay (reguliere woningen)	39%

Verblijfsduur

De verblijfsduur van de internationale medewerkers is belangrijk voor het type huisvesting waar de medewerkers verblijven. De doelgroep longstay verblijft over het algemeen langer dan drie jaar binnen de gemeente. Deze internationale medewerkers komen over het algemeen in reguliere woningen terecht. Dit past bij het feit dat ze vaak integreren in de buurt en hier met het gezin komen, waarvan de kinderen ook naar school gaan. Deze groep internationale medewerkers valt niet onder de doelgroep van dit beleidskader, maar valt onder het reguliere woningbouwprogramma en woonvisie.

De doelgroep midstay verblijft tussen de 6 maanden en 3 jaar binnen de gemeente. Hierdoor past hun type huisvesting niet bij logies, maar bij wonen. Omdat deze medewerkers uiteindelijk ook weer terug zullen keren naar land van herkomst, zullen zij minder bezig zijn met het integreren in de gemeente. Dit maakt dat huisvesting voor deze groep in bestaande kernen kan, maar niet noodzakelijk is, omdat het gaat om tijdelijke woonruimte. Er is een trend dat de doelgroep die in eerste instantie naar Nederland kwam om tijdelijk te werken uiteindelijk langer dan drie jaar in Nederland blijven om te werken en te wonen. Het stimuleren van een bepaalde mate van integratie in de samenleving is voor deze doelgroep daarom wel relevant en wenselijk.

Als laatste kennen we de doelgroep shortstay. Deze doelgroep verblijft voor de duur van maximaal zes maanden binnen de gemeente. Dit is niet per definitie seizoensgebonden. Deze medewerkers zijn hier vooral om te werken. Zij integreren over het algemeen niet in de samenleving. Het gaat dan ook vaak om medewerkers die alleen naar onze gemeente komen en hun gezin achterlaten in het land van herkomst. Het gaat er bij de huisvesting van deze groep medewerkers om dat ze veilige huisvesting hebben, waar ze voldoende privacy

hebben en na de werkzaamheden tot rust kunnen komen. Hun verblijf past daarom goed in een logiesfunctie.

Werken

In de gemeente Wijchen zijn internationale medewerkers vooral aan het werk in de industrie, handel en logistiek, landbouw, bosbouw en visserij.

De gemeente Wijchen heeft eerder (2021) lokaal onderzoek laten doen naar de huisvesting van internationale werknemers. Dit onderzoek is door dezelfde bureaus uitgevoerd als het regionale onderzoek. Daaruit blijkt dat in Wijchen 46% via uitzendbureaus aan het werk is. De internationale medewerkers werken niet per definitie in de gemeente waar ze wonen. Onderstaande tabel geeft op basis van CBS-microdata inzicht in waar in onze gemeente wonende internationale medewerkers werken. De tabel geeft tevens het belang van (bovenregionale)samenwerking en afstemming aan.

	Wijchen
Werkt in de woongemeente	29%
Werkt elders in de Groene Metropoolregio	29%
Werkt buiten de regio	42%

Uit bovenstaande komt naar voren dat veel internationale werknemers niet wonen in de gemeente waar ze werken. Van een groot deel van de internationale medewerkers die in Wijchen werken is niet bekend waar ze wonen. We gaan ervanuit dat een deel daarvan toch in de gemeente Wijchen woont, maar zich niet geregistreerd heeft.

4. Borgen kwalitatief goede huisvesting

4.1. Beheer

Het is van groot belang het beheer bij de huisvesting van internationale werknemers goed te regelen. Het gaat immers om groepen mensen, zowel mannen als vrouwen, die samen gehuisvest worden. Het beheer goed regelen is mogelijk. De verantwoordelijkheid van goed beheer ligt volledig bij de initiatiefnemer. Met goed geregeld beheer waarborgen we dat het woon- en leefklimaat (veiligheid, leefbaarheid) van de omwonenden en van de bewoners zo min mogelijk wordt aangetast.

Bij het voorkómen van overlast hoort ook dat er oog is voor het welbevinden van de internationale werknemers in hun vrije tijd. Het zal vooraf duidelijk moeten zijn welke mogelijkheden voor vrijetijdsbeleving aanwezig zijn in en buiten de locatie, alsmede welke activiteiten in ieder geval door de beheerder georganiseerd zullen worden. Daarbij kunnen ook mogelijkheden worden betrokken voor het leren van de Nederlandse taal.

4.2 Normen voor huisvesting internationale werknemers

Internationale werknemers die minder dan zes maanden in Nederland zijn worden vaak gehuisvest in logiesgebouwen. Voor logiesgebouwen geldt andere wet- en regelgeving dan voor woningen. Er gelden bijvoorbeeld minder strenge eisen ten aanzien van de minimale oppervlakte van verblijfsruimten. Tegelijkertijd gelden er strengere brandveiligheidseisen. De Stichting Normering Flexwoningen (hierna 'SNF') heeft een keurmerk opgesteld waaraan logiesgebouwen voor tijdelijke huisvesting van internationale werknemers moeten voldoen. Het gaat dan bijvoorbeeld om ruimte en privacy, sanitair, hygiëne en veiligheid. Met ingang van 1 juli 2025 sluiten veel normen van de SNF aan bij vaak gehanteerde Roemer-normen[2]. Deze normen waren opgesteld door het Aanjaagteam bescherming Arbeidsmigranten.

Naast het keurmerk beheert SNF de registers van organisaties die aan de door hun opgestelde norm voldoen. De SNF laat jaarlijks huisvestingslocaties van geregistreerde organisaties controleren. Als de huisvestingslocatie niet voldoet en er treedt geen verbetering op, dan wordt de organisatie uit het register van de SNF uitgeschreven. De normen van de SNF fungeren op deze wijze als een landelijk keurmerk.

Het uitgangspunt voor dit beleid is dat we insteken op huisvesting van internationale werknemers in een SNF-gecontroleerd logiesgebouw; volgens de normen van de SNF. Certificering is niet verplicht, maar de uitgangspunten van de norm zijn ook uitgangspunten voor de gemeente.

Voor de huisvesting van internationale werknemers bestaan ook andere mogelijkheden. Er zijn voorbeelden van huisvesting van internationale werknemers in reguliere woningen. De gemeente wil deze woningen juist beschikbaar stellen en houden voor reguliere huisvesting. Met betrekking tot internationale werknemers zijn deze woningen vooral geschikt voor het huisvesten van de doelgroep longstay (verblijfsduur langer dan drie jaar), die veelal met hun gezin hierheen verhuizen. Indien leegstaand vastgoed wordt omgevormd tot reguliere woningen, kan de doelgroep longstay ook daar terecht, net als overigens andere woningzoekenden. In de vorm van midstay is de gemeente terughoudend als het gaat om dit woningtype in verband met de binding in de buurt. Voor de leefbaarheid van de wijken stellen de beleidsregels daarom duidelijke kaders, waaronder de SNF-normen, voor wat wel en niet mogelijk is in reguliere woningen en onder welke voorwaarden. Dit om overlast in de wijken te voorkomen. De gemeente ziet er dan ook op toe dat deze nageleefd worden.

Ook zijn er voorbeelden van huisvesting van internationale werknemers in flexwoningen (tijdelijke nieuwe of bestaande woningen). Flexwoningen zijn onder voorwaarden geschikt om internationale werknemers te huisvesten. Onze voorwaarde hiervoor is dat deze vorm

[2] Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan, Rapport Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, 30-10-2020.

van huisvesting alleen kan als het beheer goed geregeld wordt. De door de SNF opgestelde normen blijven onverkort van kracht.

4.3 Registratie

We stimuleren dat internationale werknemers zoveel mogelijk staan ingeschreven in de BRP (Basisregistratie Personen) als ze langer dan vier maanden in Nederland verblijven, wat een wettelijke verplichting is. Daarnaast is er ook aandacht voor de uitschrijving uit de registratie, wanneer de internationale werknemer de gemeente verlaat. Inschrijving in de BRP versterkt ook de sociale zekerheid van werknemers zelf. Verblijven werknemers korter dan vier maanden in Nederland, dan worden ze geregistreerd via een nachtregister of in de Registratie Niet-ingezetenen.
Personen die langer dan 4 maanden in Nederland wonen, moeten zich als ingezetene laten inschrijven in de BRP. Het is verplicht dit binnen 5 dagen na aankomst in Nederland te doen. Bij de inschrijving krijgt iedereen een Burgerservicenummer (BSN). Dit nummer is in veel gevallen nodig voor contact met de overheid. Bijvoorbeeld voor zorg of belastingen.

Personen die korter dan 4 maanden naar Nederland komen, kunnen zich laten registreren als niet-ingezetene in het Register Niet-ingezetenen (RNI). Dat is van belang bij tijdelijk werk of studie in Nederland. Daarvoor is namelijk een BSN nodig dat mensen krijgen bij de eerste inschrijving.

We maken afspraken met de initiatiefnemers met betrekking tot het stimuleren van registratie. Voorbeelden zijn:

- Dat de internationale werknemers op de locatie meewerken aan groepsgewijze registratie op die locatie.
- Dat de initiatiefnemer/beheerder in verschillende talen voorlichting geeft over de daadwerkelijke inschrijving in de BRP op het gemeentehuis.

Verder zijn er landelijke ontwikkelingen op dit gebied om de registratie voor zowel de beheerders als de gemeente te vergemakkelijken. Als hier een tool voor ontwikkeld wordt, sluiten we daar als gemeente Wijchen graag op aan.

4.4 Vraag en aanbod op elkaar aan laten sluiten

De vraag naar woningen is overal in Nederland groot en beperkt zich niet tot een klein aantal doelgroepen. Met het faciliteren van de ontwikkeling van gepaste huisvesting voor internationale werknemers probeert de gemeente ook ruimte te creëren voor andere doelgroepen in bijvoorbeeld bestaande kernen.

De gemeente faciliteert huisvesting voor internationale werknemers passend bij de vraag naar woonruimte voor deze doelgroep. Hiermee houdt de gemeente rekening met het type

huisvesting zoals eerder beschreven. De cijfers die genoemd zijn onder het kopje *opgave* zijn een leidraad voor de gemeente om initiatieven op te beoordelen.

Uitgangspunt is dat internationale werknemers werken in de gemeente waarin zij verblijven of rondom die gemeente. Het is niet de wens van de gemeente huisvesting te faciliteren voor internationale werknemers die elders in het land aan het werk gaan. Hierover maakt de gemeente afspraken met de initiatiefnemer. Deze afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst.

4.5 Spreiding

De gemeente ziet toe op ongewenste ruimtelijke concentraties van huisvesting van internationale werknemers. Het belangrijkste doel hiervan is om een onevenredige invloed van een combinatie van meerdere locaties op de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen. We houden hierbij ook rekening met de draagkracht van een gebied. De ruimtelijke opzet van dergelijke gebieden mag niet onevenredig worden aangetast. Tevens kan concentratie leiden tot overlast en verminderd woon- en leefklimaat voor omwonenden. Om deze situaties te voorkomen is het wenselijk om internationale werknemers in bepaalde mate te verspreiden over gebieden, hetgeen ook wordt getoetst als een aanvraag tot huisvesting van internationale werknemers bij de gemeente binnenkomt. Dit geldt voor zowel huisvesting in bestaande gebouwen als nieuwe initiatieven. Uiteraard blijft dit uiteindelijk maatwerk en moet per situatie worden beoordeeld via de omgevingsvergunning ‘afwijken omgevingsplan’.

4.6 Participatie

Participatie met de omgeving is een belangrijk criterium voor de gemeente, daarom heeft de gemeente een participatiewijzer opgesteld. De participatiewijzer is gemaakt voor iedereen met een plan, een idee of een initiatief dat een groter gevolg heeft voor de leefomgeving. De gemeente vindt het belangrijk dat initiatiefnemers inwoners, ondernemers en/of instellingen betrekken bij de uitwerking van het plan. De participatiewijzer helpt initiatiefnemers de juiste personen te betrekken en het juiste gesprek te voeren. De verantwoordelijkheid voor het organiseren van participatie ligt bij de initiatiefnemer.

4.7 Verhuurvergunning

Een instrument voor de gemeente om in te zetten is de verhuurvergunning arbeidsmigranten onder de Wet Goed Verhuurderschap. Hiermee geeft de gemeente een vergunning af per verhuurder. De vergunning bepaalt dat verhuurders die internationale werknemers huisvesten aan bepaalde regels moeten voldoen. Een aantal zaken uit de wet valt ook onder de voorwaarden van de SNF-normen en is daarmee met dit beleidskader geborgd. Binnen de Groene Metropoolregio vindt een aantal experimenten plaats met de Wet Goed Verhuurderschap. Wij wachten de werking van dit beleidskader af en beoordelen op een later moment of een verhuurdersvergunningenstelsel een vervolgstap zou zijn.

5. Verdere uitwerking beleidskader

Dit beleidskader is het eerste lokale beleidskader van de gemeente Wijchen gericht op de huisvesting van internationale werknemers. Het beleidskader is tot stand gekomen op basis van de kaders die in het regionaal beleidskader van de Groene Metropoolregio zijn opgesteld. Ook is de lokale situatie in Wijchen bekeken en in dit beleidskader meegenomen. Op basis van dit beleidskader stelt het college beleidsregels vast.

Op onderdelen vraagt dit beleidskader nog verdere uitwerking. Soms is dit al specifiek benoemd, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de wet Goed Verhuurderschap. Op andere onderwerpen is er sprake van verdere uitwerking in beleidsregels. Denk hierbij aan bijvoorbeeld handhaving. Hierin wordt dan ook de eventuele benodigde extra capaciteit en kosten meegerekend. Dat is op basis van dit beleidskader nog niet inzichtelijk.

Het beleidskader is nieuw beleid dat een uitwerking is van de omgevingsvisie. Verdere uitwerking kan in de toekomst plaatsvinden in een programma onder de Omgevingswet. . Volgens de principes van de omgevingswet zal, als de situatie erom vraagt, het kader daarom geëvalueerd worden en waar nodig herzien.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7311
Extern Zaak ID	Z/25/326508
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.5.a
Titel	307726 Beslisnota Inwonerspas
Organisatieonderdeel	domein Publiekszaken - team Inkomen en ondersteuning
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
307726 Beslisnota Inwonerspas
Bijage Advies ASDW Inwonerspas Wijchen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	2 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	5 december 2025
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

Stemming

22 stemmen voor, 4 stemmen tegen

Stem voor	**Stem tegen**
Fractie CDA Wijchen	
Derksen, Björn Hoogteijling, Karin Joosse-de Visser, Marlien Peters Sengers, Jan Wanroij, Mari van	

Fractie D66 Wijchen	
Lukkezen, Maikel	
Fractie GroenLinks Wijchen	
	Oomen, Pepijn Tiemessen, Henry
Fractie Hart voor Wijchen	
Herms, Dave Herms, Leo Schip, van 't, Peter	
Fractie Kernachtig Wijchen	
Albersnagel, Rob Driessen- Slingerland, Annemarie Eijkemans, Saskia Evers, Jan Grobbe, Hendrik-Jan Janssen, Helga Kersten, Joost Klinkhamer, Tim Loermans, Renate Verharen, Martijn	
Fractie PvdA Wijchen	
	Burgers, Titus Merkus, Youri
Fractie VVD Wijchen	
Buren, ten, Ted Haerkens, Twan Peters-Vroom, Alice	

Openbaar Zaaknummer: Z/25/307726

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Inwonerspas

Collegedatum: 2 december 2025

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. De inwonerspas nu niet als instrument voor ons armoedebeleid in te voeren.
2. De beoogde doelen van de Inwonerspas te realiseren door de acties uit het integraal plan "Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025".
3. Voor een alternatief voor de bonnetjes in de huidige kindregeling in Q1 2026 de gesprekken met Stichting Leergeld te starten en de mogelijkheden te verkennen.
4. Het college de opdracht te geven om in Q2 2026 een beslisnota aan de raad voor te leggen over de herziening van de huidige Kindregeling.

Aanleiding
Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2021 nam de raad een motie aan waarin hij het college opriep om scenario's op te stellen voor een inwonerspas in Wijchen. Deze inwonerspas zou moeten bijdragen aan a) het vergroten van het bereik van gemeentelijke regelingen voor de minimadoelgroepen, b) de deelname aan het maatschappelijk leven van doelgroepen, c) het ondersteunen van lokale ondernemers die door de Coronacrisis getroffen zijn en d) het aanmoedigen van lokaal inkopen.
Bij de bespreking van de informatienota over de Inwonerspas (2022) met een 3-tal scenario's riep de raad het college op één scenario uit te werken. In het coalitie-akkoord 2022-2026 'Samen verschil maken' nam het college, onder het speerpunt 'We laten niemand vallen', het volgende actiepunt op: "We vinden het belangrijk om gezinnen met een kleine beurs beter te ondersteunen. Daarom bekijken we de mogelijkheden van een inwonerspas, die tevens voor alle inwoners toegankelijk is.". Bij de behandeling van het beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' in april 2023 informeerde het college de raad over het voornemen om de uitwerking van de Inwonerspas in het derde kwartaal van dat jaar aan de raad te voor te leggen. Dit is niet gelukt.
In 2024 werd het rekenkameronderzoek naar de effectiviteit van het armoedebeleid van de gemeente Wijchen aangekondigd, met bijzondere aandacht voor de kinderen. Omdat de resultaten uit dit onderzoek van invloed kunnen zijn op de keuze voor een Inwonerspas is de behandeling van de pas uitgesteld tot na oplevering van het Eindrapport van de rekenkamer. Nu dit rapport is verschenen en behandeld kunnen we de waarde van een Inwonerspas voor de doelgroep beter afwegen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
08-07-2021	Motie 'Inwonerspas' bij Perspectiefnota 2021 (21 61958)
27-01-2022	Motie 'Variant-d verder uitwerken' bij bespreking van de informatienota 'Uitwerking motie inwonerspas' (22 69567)
20-04-2023	Beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' (105532)
17-04-2025	Beslisnota rekenkameronderzoek effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen

Gewenst resultaat
Een meer klantvriendelijke dienstverlening die een bereik van de doelgroepen, in het bijzonder gezinnen met een laag inkomen, van ongeveer 90% realiseert.

Argumenten

1.1 De invoering van de inwonerspas heeft een aanzienlijke financiële impact.
De geschatte éénmalige kosten voor de implementatie van het systeem bedragen ongeveer € 100.000 en de structurele jaarlijkse kosten worden geschat op €55.000 (excl. BTW). Dit zijn éxtra kosten. Kosten die binnen de huidige capaciteit en uitvoering passen (bijvoorbeeld het beoordelen van een aanvraag) zijn niet meegenomen.
De huidige uitvoering van de 3 regelingen (Geldterugregeling, Kindregeling en Regeling Huishoudelijke apparaten) bedraagt ca. €20.000 per jaar.
Dit betekent ruim €50.000 extra naar de inwonerspas gaat. Geld dat we niet kunnen uitgeven aan de doelgroep.
De hoge kosten spelen ook een rol met het oog op de financiële opgave waar we de komende jaren voor staan. Tot slot kent het in zee gaan met een verstrekker van de pas ook financiële risico's, zoals een faillissement.

1.2 Nationale ontwikkelingen maken een inwonerspas over een aantal jaar misschien onnodig.
Eind 2024 informeerde het kabinet over het programma Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor Mensen (VIM). Er wordt onderzocht hoe de inkomensondersteuning eenvoudiger en begrijpelijker kan. Ook het rapport van het Instituut Publieke Economie (IPE) "Eerlijker en eenvoudiger armoedebeleid" (januari 2025), doet een voorstel voor een eenvoudigere inrichting van inkomensondersteuning. Zowel voor de inkomensondersteuning vanuit het Rijk als vanuit gemeenten. IPE geeft aan dat landelijke regelingen de basis moeten zijn en dat lokaal ruimte is voor maatwerk. Ze geeft aan dat een aantal regelingen die nu door gemeenten worden uitgevoerd (weer) onder de verantwoordelijkheid van het Rijk moeten vallen, waaronder de Individuele Inkomenstoeslag, de Studietoeslag en de Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering. Regelingen die gemeenten inzetten ter bevordering van participatie kunnen het best samengevoegd worden tot één toelage. Hiervoor wordt de systeemwijziging zoals vanaf 2025 is ingezet in de gemeente Wageningen als voorbeeld genoemd: het Maatschappelijk Meedoen Budget (MMB).

Tot slot is dit jaar het wetsvoorstel Wet Proactieve Dienstverlening verschenen. Door proactieve dienstverlening kunnen UWV, de SVB en gemeenten proactieve dienstverlening inzetten. Dit betekent dat zij mogen onderzoeken wie mogelijk recht heeft op een uitkering of een andere ondersteunende voorziening maar deze niet gebruikt. Zij mogen actief contact opnemen met deze mensen en hen ondersteunen bij een aanvraag voor een uitkering of voorziening. Hiervoor mogen zij persoonsgegevens verwerken. Het doel van deze wet is niet-gebruik van uitkeringen en andere voorzieningen in de sociale zekerheid verminderen. Precieze inwerkingtreding van het wetsvoorstel is nog niet bekend.
Met het oog op deze plannen die mogelijk leiden naar een nieuw systeem van inkomensondersteuning vinden we een grote investering nu niet legitiem.

1.3 Een inwonerspas biedt niet altijd meer vrijheid.
Binnen onze huidige werkwijze geven wij huishoudens met een laag inkomen geld (met uitzondering van de computers (PC's) en zwemlessen in de Kindregeling); de uitgaven moeten zij, ten dele, met bonnetjes verantwoorden. Zij kunnen dat geld, binnen de daarvoor gestelde regels, overal besteden.
Bij de invoering van passen moeten we het aanbod vooraf organiseren: bij ondernemers of verenigingen die niet deelnemen aan een Wijchense pas, kunnen inwoners de pas niet gebruiken.

1.4 De pas is niet altijd en voor iedereen een toegankelijk middel.
Het onderzoek van de rekenkamer zegt verder dat een meerderheid van de doelgroep vaak niet van het bestaan van veel minimaregelingen op de hoogte is. En dat het aanvragen lastig is. Een inwonerspas lost dit probleem niet op. Een pas met daarop specifieke minima-voorzieningen kunnen wij weliswaar automatisch naar de bij ons bekende huishoudens met een laag inkomen toesturen. Maar vervolgens moeten nog wel budgetten en voorzieningen worden aangevraagd (zie tegenargument 1.2).
Het gebruik van de pas vraagt enkele digitale vaardigheden. Voor de financieel kwetsbare huishoudens hebben wij tot dusver ook altijd de mogelijkheid open gehouden om inkomensondersteuning via een ander kanaal te organiseren. Met de invoering van een inwonerspas vervalt voor de betrokken regelingen deze optie.
Uit ervaringen in andere gemeenten is gebleken dat een dergelijke pas niet in elke winkel wordt geaccepteerd, bijvoorbeeld omdat medewerkers er niet mee bekend zijn. Ook technisch komen problemen voor zoals foutmeldingen bij het afrekenen. En als er niet voldoende geld op de pas staat, dan gaat de aankoop niet door. Inwoners met een pas ervaren dit als vervelend, zeker als er mensen achter hen staan.

1.5 De pas kan niet voor elke regeling worden ingezet.
Er zijn drie minimavoorzieningen die op dit moment in aanmerking komen om gekoppeld te worden aan de inwonerspas: de Geldterugregeling, de Kindregeling en de Regeling huishoudelijke apparaten. Onze voorzieningen bieden we dan via verschillende platforms aan en worden op verschillende manieren verstrekt. Dit kan voor verwarring zorgen voor inwoners.

1.6 Met een inwonerspas neemt het bereik niet per definitie toe.
Het bereik van de doelgroep van huishoudens met een laag inkomen door passen lijkt vaak hoog te liggen. Dat heeft echter ook te maken met hoe 'bereik' wordt gedefinieerd. Gemeenten mogen passen naar de bij hen reeds bekende doelgroep toesturen zonder aanvraag (zie tegenargument 1.2). Indien het totaal aantal verstrekte passen wordt afgezet tegen het aantal gezinnen met een laag inkomen

(CBS-cijfers) komt dat veelal hoog uit. Het zegt dan nog niets over het daadwerkelijk gebruik van de pas door de huishoudens die een dergelijke pas hebben ontvangen en ook niet of zij het totale budget ook hebben besteed. In 2024 was het bereik van de Kindregeling ongeveer 83%. Dit bereik kan verder verhoogt worden door ook voor deze regeling meer structureel campagne te voeren. Daarnaast kan het, evenals de Geldterugregeling, nog nadrukkelijker een plaats krijgen in de jaarlijkse dienstverleningsgesprekken die wij voeren met bijstandsgerechtigden.

1.7 *Er lijkt onvoldoende draagvlak onder Wijchense ondernemers om een pas in te voeren die voor alle inwoners van Wijchen interessant is.*
Om het draagvlak te peilen is een enquête gedaan naar de belangstelling onder 38 Wijchense ondernemers voor de invoering van een inwonerspas. Ongeveer 1/3 heeft aangegeven eventueel mee te willen werken aan een eventuele inwonerspas. Dit hangt onder andere af van de op te stellen voorwaarden. Een koppeling met de Wijchense cadeaukaart is niet mogelijk omdat verschillende functionaliteiten van toepassing zijn. Het succes van de inwonerspas is grotendeels afhankelijk van de bereidheid van ondernemers en aanbieders om deel te (willen en kunnen) nemen aan de inwonerspas. Dit netwerk moet voldoende uitgebreid zijn voor de doeleinden van de minimaregelingen (denk aan sportverenigingen). Sportverenigingen staan overwegend positief tegen de inwonerspas omdat alle aandacht voor sport leidt tot meer participatie. Tegelijk wordt genoemd dat de pas niet in alle gevallen passend is voor de vereniging of stichting.

1.8 Ervaringen uit andere gemeenten met een pas voor inwoners met een laag inkomen zijn wisselend.
Een bekend platform meldt dat ongeveer 40 gemeenten een stadspas hebben. Dit zijn overwegend grotere gemeenten (> 100.000 inwoners). Kleinere gemeenten zoeken vaker regionale samenwerking.
Gemeenten geven hun eigen benaming aan de pas (stadspas, minimapas, U-pas, gemeentepas, etc.). Sommige gebruiken commerciële backoffice leveranciers (zoals BS&F of DBF), andere hebben maatwerk of regionale samenwerkingsvormen.
Onderling is nauwelijks een vergelijking te maken omdat de doelen, toepassingen, technische mogelijkheden en voorwaarden verschillen. Eén gemeenschappelijke deler is dat meestal een bedrag op een pas wordt gestort dat overeenkomt met de geldelijke bijdrage voor de kindregeling en een bedrag voor volwassenen, zoals in Wijchen de Geldterugregeling.
In de basis waarderen inwoners het idee van een pas waarop arrangementen of aanbiedingen staan. Tegelijk maakt niet iedereen hier gebruik van omdat het aanbod niet altijd past bij de behoeften van de doelgroep.
Het gebruik en de beleving vallen tegen als maar een beperkt aantal winkeliers en verenigingen meedoen. De effectiviteit van een inwonerspas is hier dan ook sterk afhankelijk van.
Ook is er onzekerheid in hoeverre de passen worden geaccepteerd en hoeveel geld er nog op staat.

In onze regio kent alleen Beuningen een dergelijke pas, de Klavervierpas. Hierop staat geld voor witgoed, voor uitgaven aan kinderen (school, sport, meedoen) en een tegoed voor volwassenen (vergelijkbaar met onze Geldterugregeling). Volgens de gemeente maakt zo'n 87% van de mensen minimaal 1x gebruik van de pas. Met de pas kan men op de website van de gemeente een product of arrangement

aanvragen. Soms is dit via de gemeente soms via Stichting Leergeld die het kindpakket uitvoert. Gebleken is dat het gebruik en de toepassingen niet voor iedereen duidelijk is. Ook de deelnemende organisatie ondervindt hier hinder van. De gemeente Heumen en Nijmegen hebben een stadspas (o.i..) overwogen, maar ervan afgezien vanwege de hoge uitvoeringskosten.

1.9 De doelen van de inwonerpas kunnen op andere manieren worden behaald.
Er bestaat geen éénduidige oplossing voor armoede: effectieve bestrijding en verlichting ervan vraagt altijd om een samenhangend pakket van maatregelen en acties. Eén van de grootste problemen waar we voor staan, en binnen onze mogelijkheden ligt, is het niet-gebruik terugdringen. Veel mensen benutten de regelingen niet omdat ze de weg ernaar toe niet kennen, formulieren ingewikkeld vinden of afhaken door complexe regels. Een inwonerspas verandert niets aan die systeemproblemen.
Met het integraal plan[1] stellen we verschillende acties voor die gezamenlijk en in onderlinge samenhang leiden tot een effectiever armoedebeleid.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Bij het gebruik van passen hoeven huishoudens hun uitgaven niet langer via 'bonnetjes' te verantwoorden.
Uit het rekenkameronderzoek is onder andere gebleken dat het moeten overhandigen van bonnetjes ter verantwoording van uitgaven (bij de Geldterugregeling en de Kindregeling) als omslachtig en vervelend wordt ervaren. Zowel door inwoners als door de maatschappelijk partners. Daarbij zorgt de huidige Kindregeling met haar geldelijke bijdrage ook voor verwarring. Inwoners geven soms geld uit aan zaken waarvoor de regeling niet bedoeld is. Daardoor moeten consulenten soms bonnetjes afwijzen waardoor ze geen geld krijgen.
Bij het gebruik van passen zijn de bestedingen inzichtelijk doordat de betalingen die ermee worden gedaan automatisch naar winkelsoort worden gekenmerkt (elektronica, kleding, horeca, detailhandel, sport).
Met een aanpassing van onze huidige werkwijze voor de Kindregeling, zoals een uitkering in natura (begeleid door Stichting Leergeld) kunnen we de belasting voor inwoners en onze dienstverlening aanzienlijk verminderen. Daarmee handelen we ook voor deze doelgroepen naar de uitgangspunten uit ons coalitieakkoord en het strategisch kompas (vertrouwen in inwoners, minder regels).
We gaan in Q1 2026 het gesprek aan met Stichting Leergeld om de mogelijkheden te verkennen. In Q2 2026 brengen we een voorstel aan de raad om de Geldterugregeling te verbeteren.

1.2 Een grote groep kan met een inwonerspas over extra bestedingsmogelijkheden beschikken.
Een pas met daarop specifieke minima-voorzieningen kunnen wij automatisch naar de bij ons bekende huishoudens met een laag inkomen toesturen. Dit kan omdat de pas op zichzelf nog geen "geld" is; dat wordt het op het moment dat een inwoner de pas ook daadwerkelijk gebruikt, waarbij de pas alleen maar kan worden gebruik waarvoor deze is bedoeld. Ook bij het gebruik van een pas blijft het zo dat een inwoner sommige 'budgetten' specifiek moet blijven aanvragen. Inwoners moeten wel specifieke websites raadplegen van de deelnemende partijen om te weten wat wordt aangeboden. Het verbinden van de genoemde

[1] integraal plan "Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025"

minimaregelingen aan de pas zorgt ervoor dat inwoners minder in staat zijn zelf te beslissen waar zij het tegoed willen besteden. Voor het aanvragen van budgetten moet ook de gemeentelijke website worden geraadpleegd om te zien wat het voor hen beschikbare budget is.

1.3 *Het gebruik van een pas stimuleert de lokale economie.*
Het bevorderen van lokaal inkopen is een mooi streven dat een gezamenlijke ambitie van het sociale en economische domein moet zijn. Maar is geen doel van het armoedebeleid.
Door te werken met een inwonerspas kunnen de aangesloten ondernemers gericht acties uitzetten naar de pashouders. Voor de regelingen die ten behoeve van huishoudens met een laag inkomen op de pas worden gezet landen de bestedingen ook bij lokale ondernemers. Dit is echter een beperkt deel van hun omzet.

Financiële gevolgen
Niet van toepassing.

Communicatie
Niet van toepassing

Inwonersparticipatie
Het college heeft het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen om advies gevraagd op dit voorgenomen besluit. Wij hebben hun advies ontvangen op 26 november. Dit treft u in de bijlage aan.
Het advies is om nog geen besluit te nemen over de Inwonerspas voordat alternatieve oplossingen zijn onderzocht c.q. geconcretiseerd. We nemen het advies ter harte en hebben dit verwerkt in de adviesnota. Ten eerste is de actie voor de herziening van de huidige Kind regeling geconcretiseerd. Ten tweede zal voor de keuze van het alternatief voor de huidige Kindregeling het advies van het Adviesorgaan worden gevraagd.

Uitvoering of Vervolgstappen
- Afspraak maken met Stichting Leergeld in Q1 2026 om de mogelijkheden te verkennen voor onze Kindregeling.
- Voorstel opmaken herziening Kindregeling.
- Ter besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad Q2 2026.
- Uitvoeren acties integraal plan "Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025"

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
Team W&I

Adviesorgaan
Sociaal Domein
Wijchen

Advies van het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen aangaande de concept Beslisnota voor het College van B&W “Inwonerspas”.

Advies aan:	College van Burgemeester en Wethouders gemeente Wijchen.
Adviesaanvraag met betrekking tot:	Beslisnota: onderwerp Inwonerspas
Adviesgegeven door:	Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen
Document ontvangen op:	18 november 2025
Toelichting gegeven op het document en vragen beantwoord door:	Evy van Hemmen
Advies gegeven op:	26 November 2025
Soort Advies:	Gevraagd advies.

Inleiding:
Het Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen dankt het College van B&W voor het toesturen van de concept Beslisnota Inwonerspas. De adviesvraag is in een zeer laat stadium bij het Adviesorgaan ingediend. Desondanks heeft het Adviesorgaan tijd kunnen vrijmaken voor een reactie. In voorkomende toekomstige gevallen zal de adviesraad u houden aan de wettelijke termijnen, die gelden voor adviesvragen aan het Adviesorgaan.

Leeswijzer:
Het advies dat gegeven wordt is inhoudelijk van aard. Het is een advies bestaande uit drie deeladviezen. Deeladvies 1 betreft het doen van nader onderzoek naar alternatieven. Deeladvies 2 betreft het indienen van een nieuwe adviesaanvraag wanneer er een keuze is gemaakt. Deeladvies 3 betreft de concretisering van de doelen en de voor- en nadelen van het gekozen alternatief.

Advies 1:

Deeladvies 1.1. Het nader onderzoek van alternatieven.

Het Adviesorgaan adviseert om nog niet een besluit te nemen over het niet-invoeren van de Inwonerspas. Er dient eerst nader onderzoek te worden gedaan naar de alternatieven voor de werkwijze bij de uitvoering van het armoedebeleid. Pas wanneer deze alternatieven in kaart zijn gebracht kan het Adviesorgaan een gedegen advies geven.

Deeladvies 1.2. Een nieuwe adviesaanvraag.

Het adviesorgaan adviseert om, nadat u een keuze heeft gemaakt voor een alternatieve uitvoering van het armoedebeleid (inwonerspas of een alternatieve werkwijze), dit in een

nieuwe beslisnota te verwoorden en deze volgens de gebruikelijke procedure voor te leggen aan het Adviesorgaan.

Deeladvies 1.3. Concretisering van de doelen en voor- en nadelen van het alternatief.

Het adviesorgaan adviseert de voorgestelde interventies en acties in de nieuwe beslisnota zodanig te concretiseren dat duidelijk wordt hoe en in welke mate de beoogde doelen van het armoedebeleid worden bereikt. En wat de voor- en nadelen van het alternatief zijn.

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7279
Extern Zaak ID	Z/25/307726
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.5.b
Titel	307726 Informatienota Opvolging aan aanbevelingen rekenkamerrapport armoede
Organisatieonderdeel	domein Publiekszaken - team Inkomen en ondersteuning
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
307726 Informatienota Opvolging aan aanbevelingen rekenkamerrapport armoede
Integraal plan Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025
Erratum Integraal plan voor een effectief armoedebeleid gemeente Wijchen
Eindrapport rekenkameronderzoek effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen (5)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	2 december 2025
Stukken Agendacommissie Wijchen	5 december 2025
Commissievergadering Wijchen	15 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

De informatienota is ter kennisneming aangenomen.

Openbaar Zaaknummer: Z/25/307726

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Opvolging aan aanbevelingen rekenkamerrapport armoede
Collegedatum: 2 december 2025

Kernboodschap

In maart 2025 heeft de gemeenteraad het rekenkamerrapport 'Effectiviteit armoedebeleid Gemeente Wijchen' behandeld. Naar aanleiding hiervan heeft de raad het college opdracht gegeven een integraal plan te maken om de aanbevelingen uit het rapport uit te voeren.

Wijchen heeft een ruim armoedebeleid met een breed pallet aan armoederegelingen en voorzieningen. Ons bereik is hoog. We zijn ook trots op de samenwerking met onze maatschappelijke partners en de inzet van vele vrijwilligers. Dit houden we vast. Tegelijk zien we ook mogelijkheden voor het versterken van onze inzet. In het integraal plan hebben we acties opgenomen waarmee uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen. Deze acties worden in 2026 en 2027 uitgevoerd. Sommige acties vragen mogelijk om een besluit van de raad, bijvoorbeeld als wordt afgeweken van bestaand beleid of als nieuwe financiering nodig is. Dit is nu nog niet te zeggen. Wanneer dit aan de orde is wordt aan de raad een aparte beslisnota voorgelegd.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
20-04-2023	Beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' (105532)
17-04-2025	Beslisnota rekenkameronderzoek effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen

Toelichting

De hoofdvraag van het onderzoek luidde: "In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?". Het onderzoek heeft de volgende conclusies opgeleverd:

- het bereik van de doelgroep ligt hoog;
- het beleid ondersteunt de bestaanszekerheid van de doelgroep en biedt ze ademruimte;
- de kindregeling biedt kinderen de mogelijkheden om mee te kunnen doen op school en met sporten, maar ook
- de aantallen niet-gebruikers en hun profielen zijn niet in beeld;
- het proces van het vinden en aanvragen van hulp wordt als moeilijk ervaren door inwoners;
- de geboden hulp lost voor velen de onderliggende structurele problemen niet op en
- de raad kan onvoldoende sturen op effectiviteit.

Deze conclusies hebben geleid tot een 4-tal aanbevelingen. Dit zijn de aanbevelingen:

1. Vergroot het inzicht in het niet-bereik door zicht te krijgen op het aantal niet-gebruikers en op het profiel van niet-gebruikers van armoederegelingen.
2. Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken. Doe dit door consulenten binnen wettelijke kaders meer flexibiliteit te bieden om maatwerk te leveren en achterliggende oorzaken aan te pakken. Bevorder daarnaast een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners structureel en effectief te ondersteunen.
3. Ontwikkel een leer- en verbetercyclus waarbij met partners in de bestrijding van armoede en andere gemeenten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden.
4. Geef een vervolg aan het beleidsplan "Geldzorgen, armoede en schulden".

Deze aanbevelingen hebben wij vertaald in een integraal plan om te komen tot een effectiever armoedebeleid (zie Bijlage). In dit plan komt achtereenvolgens aan de orde wat het beleidskader is waarbinnen we ons beleid uitvoeren, de lokale cijfers omtrent het armoedebeleid en een uitwerking per aanbeveling. Per aanbeveling beschrijven we wat we al doen en welke acties we gaan ondernemen om een effectiever armoedebeleid te voeren. Waar het huidige beleidskader wringt, beschouwen we de stappen als een aanzet om te komen tot verbetering van beleid dat we meenemen bij het nieuwe beleidsplan (oplevering in 2027).

Hieronder treft u de te nemen acties samengevat aan. Daarbij geven we aan wat we nu al kunnen oppakken, welke acties aan de raad gaan worden voorgelegd en wat we meenemen bij het schrijven van het nieuwe beleidsplan Armoede.

Acties	**Wat**	**Wanneer**
Brede benadering bestaanszekerheid	We zeten in op: • vertrouwen centraal stellen (bijv. minder bewijsstukken vragen bij langdurig bekende cliënten); • samen beslissen: door cliënten mede-eigenaar van hun plan of oplossing te maken; • nabijheid versterken: zoals werken met een avondopenstelling (voor mensen die overdag niet kunnen komen, zoals werkenden of alleenstaanden met kinderen), spreekuren in de wijk, waar de drempel lager is en het benaderen van werkgevers met informatie over onze voorzieningen; • meedenken: inwoners wijzen op andere voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen en hen hierin begeleiden.	Doorlopend

Leer- en verbetercyclus	Periodiek organiseren we een bijeenkomst met beleid, uitvoering en partners. We zetten in op een leerplatform waarin we met elkaar kunnen leren en onze dienstverlening verder kunnen ontwikkelen.	Doorlopend
Kennisdeling en deskundigheidsbevordering	We gaan het casuïstiekoverleg doorontwikkelen en verdiepen. We willen met elkaar (consulenten, ondersteuners en beleidsadviseurs) leren hoe we perspectieven uit de leefwereld op een goede manier kunnen verankeren in onze systemen. En we zijn betrokken bij regionale overleggen waarin andere gemeentelijke ervaringen worden besproken.	Doorlopend
Alternatief bonnetjes Kindregeling	We gaan in gesprek met Stichting Leergeld als alternatief voor de huidige Kindregeling. We leggen een beslisnota voor aan de raad**.** In Q2 2026 brengen we een voorstel aan de raad om de Geldterugregeling te verbeteren.	2026 Q1 en Q2
Informatievoorziening gemeenteraad	We maken met de raad een afspraak om ons te laten informeren hoe we de informatievoorziening over het armoedebeleid en de resultaten kunnen optimaliseren.	2026 Q1
Voorzieningenwijzer	We onderzoeken of de Voorzieningenwijzer bijdraagt aan het vergroten van ons bereik. Daarbij nemen we ook de kosten mee. Dit leggen we middels een beslisnota aan de raad voor.	2026 Q2
Data	We onderzoeken de meerwaarde en kwaliteit van verschillende data om het (niet)gebruik inzichtelijk te maken en om doorontwikkeling van beleid mogelijk te maken. Dit zetten we af tegen de kosten. De raad ontvangt hierover een beslisnota.	2026 Q3
1 loket	We onderzoeken of ”1 loket” mogelijk is en hoe we dat in de praktijk kunnen brengen. Er zal ook worden gekeken naar de ervaringen van andere gemeenten in het land. De raad wordt hierover geïnformeerd alvorens we verdere stappen ondernemen.	2026 Q4
Eén minimabudget	Wij volgen de ontwikkelingen in andere gemeenten en op het gebied van inkomensbeleid. Als het haalbaar en	2027 Q2

	effectief blijkt, leggen we een voorstel aan de raad voor.	
Gelijke voorwaarden	We onderzoeken in hoeverre het gelijktrekken van de inkomensgrenzen en voorwaarden bij de inkomensregelingen mogelijk is en wat de financiële consequenties zijn. Het resultaat wordt met een beslisnota aan de raad aangeboden.	2027 Q2

Communicatie
De collega's en partners die betrokken zijn bij de uitvoering worden geïnformeerd over het integraal plan en de opgenomen acties. Waar acties het belang van inwoners raakt, wordt hierover met hen gecommuniceerd. Hiervoor wordt het team Communicatie ingeschakeld

Uitvoering of Vervolgstappen
- Overleg en afstemming met betrokkenen.
- Uitwerking en uitvoering acties.
- Het college nodigt de gemeenteraad uit om samen te kijken naar een wijze van rapporteren in de P&C Cyclus zodat de raad voldoende sturing en grip ervaart.

Integraal plan

Opvolging aan aanbevelingen Rekenkamerrapport

Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen 2025

Inhoud

Inleiding....3

1. Kaders....3

1.1 Beleidskader....3

1.2 Rekenkamerrapport....4

2. Armoedemonitor Wijchen....4

2.1 Landelijke ontwikkelingen....4

2.2 Armoedecijfers Wijchen....5

2.3 Gebruik inkomensregelingen Wijchen....5

3. Aanpak per aanbeveling....7

3.1 Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik door zicht te krijgen op het aantal niet-gebruikers en op het profiel van niet-gebruikers van armoederegelingen....7

3.2 Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken. Doe dit door consulenten binnen wettelijke kaders meer flexibiliteit te bieden om maatwerk te leveren en achterliggende oorzaken aan te pakken. Bevorder daarnaast een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners structureel en effectief te ondersteunen....11

3.3 Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus waarbij met partners in de bestrijding van armoede en andere gemeenten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden. 13

3.4 Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden”. 14

4. Samenvatting en acties 14

Inleiding

In maart 2025 heeft de gemeenteraad het Eindrapport Rekenkameronderzoek Effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen behandeld. Daarbij is speciaal gekeken naar hoe kinderen, die in armoede leven en opgroeien, de gevolgen van ons beleid ervaren. De conclusies zijn duidelijk: er moet meer gebeuren. Daarom zijn aanbevelingen opgesteld om ons armoedebeleid effectiever te maken.

De raad heeft het college opdracht gegeven om een integraal plan te maken dat deze aanbevelingen uitvoert. Dit plan ligt nu voor en bevat concrete acties met inzicht in de kosten.
Integraal betekent dat losse regelingen en acties niet op zichzelf staan, maar elkaar versterken. We kijken naar alle levensdomeinen en werken samen met betrokkenen.

Ons doel is helder: armoede verminderen, de gevolgen verzachten en mensen helpen om zelfredzaam te worden. Wij geloven dat dit kan door mensen perspectief te bieden via werk, opleiding en maatschappelijke participatie, door het vergroten van een sociaal en cultureel netwerk en door persoonlijke begeleiding. We gaan dit niet alleen onderzoeken, we gaan het ook doen.

In dit document komt achtereenvolgens aan de orde wat het beleidskader is waarbinnen we ons beleid uitvoeren (hoofdstuk 1), de lokale cijfers omtrent het armoedebeleid (hoofdstuk 2) en een uitwerking per aanbeveling (hoofdstuk 3). Per aanbeveling beschrijven we wat we al doen en welke stappen we gaan zetten om een effectiever armoedebeleid te voeren. Waar het huidige beleidskader wringt, beschouwen we de stappen als een aanzet om te komen tot verbetering van beleid dat we meenemen bij het nieuwe beleidsplan (oplevering in 2027). We sluiten af met een advies (hoofdstuk 4).

1. Kaders

1.1 Beleidskader

In het beleidsplan “Armoede, geldzorgen en schulden” (2023) is het kader opgenomen waarbinnen het armoedebeleid is vormgegeven. Met dit plan hebben we de eerste stappen in het versterken van de zelfredzaamheid gezet. Ons beleid is erop gericht om armoede en schulden te voorkomen, de effecten van armoede te verminderen en armoede duurzaam terug te dringen, zodat alle inwoners kunnen voorzien in hun basisbehoeften en volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. We willen een samenleving waarin iedere inwoner meedoet.

In het beleidsplan zijn onze doelen voor de periode 2023-2027 opgenomen:

1. het vergroten van het bereik van onze financiële verstrekkingen aan huishoudens met een kleine beurs;
2. aandacht voor kindregelingen in het armoede- en minimabeleid
3. ondersteuning waar nodig en mogelijk verbinden aan aanvullende dienstverlening (zorg, participatie) om hun zelfredzaamheid te verstevigen.

1.2 Rekenkamerrapport

Het onderzoek van de Rekenkamer leverde een aantal aanbevelingen op. Deze zijn richtinggevend voor acties om ons armoedebeleid effectiever te maken.

De hoofdvraag van het onderzoek luidde: “In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?”. Dit zijn de conclusies:

- het bereik van de doelgroep ligt hoog;
- het beleid ondersteunt de bestaanszekerheid van de doelgroep en biedt ze ademruimte;
- de kindregeling biedt kinderen de mogelijkheden om mee te kunnen doen op school en met sporten, maar ook
- de aantallen niet-gebruikers en hun profielen zijn niet in beeld;
- het proces van het vinden en aanvragen van hulp wordt als moeilijk ervaren door inwoners;
- de geboden hulp lost voor velen de onderliggende structurele problemen niet op en
- de raad kan onvoldoende sturen op effectiviteit.

Deze conclusies hebben geleid tot een 4-tal aanbevelingen. Dit zijn de aanbevelingen:

1. Vergroot het inzicht in het niet-bereik door zicht te krijgen op het aantal niet-gebruikers en op het profiel van niet-gebruikers van armoederegelingen.
2. Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken. Doe dit door consulenten binnen wettelijke kaders meer flexibiliteit te bieden om maatwerk te leveren en achterliggende oorzaken aan te pakken. Bevorder daarnaast een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners structureel en effectief te ondersteunen.
3. Ontwikkel een leer- en verbetercyclus waarbij met partners in de bestrijding van armoede en andere gemeenten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden.
4. Geef een vervolg aan het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden”.

Deze aanbevelingen hebben wij vertaald in een integraal plan om te komen tot een effectiever armoedebeleid. Zie hiervoor hoofdstuk 3.

2. Armoedemonitor Wijchen

De armoede monitor biedt ons inzicht in zowel landelijke als lokale feiten en cijfers over armoede.

2.1 Landelijke ontwikkelingen

De afgelopen jaren zien we in Nederland dat het aantal mensen in armoede daalt. Van 7,1% in 2018 naar 3,1% in 2023. De daling is met name een gevolg van loonstijgingen, coronamaatregelen en energiesteun. De ernst van de armoede neemt echter toe. De groep in armoede komt meer tekort ten opzichte van de armoedegrens. Dit inkomenstekort was in 2018 10% en in 2023 16%. Dit heeft te maken met de veranderde samenstelling van de groep mensen die in armoede leven. Nu zijn relatief minder bijstandsontvangers en relatief meer werkenden (loondienst en zelfstandigen) financieel kwetsbaar. Deze cijfers zijn berekend volgens de nieuwe methode voor het meten van armoede, die CBS, SCP en Nibud hebben ontwikkeld (CPB, 2025).

Het grootste deel van de werkenden in armoede is alleenstaand of een alleenstaande ouder (60%). Het risico op leven in armoede ligt daarbij het hoogst bij inwoners met een laag opleidingsniveau én bij jongeren.

2.2 Armoedecijfers Wijchen

Vergeleken met de landelijke cijfers doet de gemeente Wijchen het goed. Het aantal huishoudens dat in onze gemeente een structureel laag inkomen heeft, is duidelijk lager. We hebben de cijfers van het CBS voor Wijchen vergeleken met de landelijke cijfers. Zie de tabel hierna.

Laag inkomen gemeente Wijchen 2024 (minimaal 1 jaar)				
Sociaal minimum*	Aantal huishoudens**	Huishoudens Wijchen / Landelijk %	Aantal huishoudens met primaire inkomen als werknemer	Aantal huishoudens met primaire inkomen als zelfstandige
101%	800	4,4 / 6,5	100	100
110%	1400	7,7 / 9,7	100	100
120%	1800	9,9 / 12,2***	200	100
130%	2300	12,6 / 14,6	200	100

Langdurig laag inkomen gemeente Wijchen 2024 (mimimaal 4 jaar)				
Sociaal minimum*	Aantal huishoudens**	Huishoudens Wijchen / Landelijk %	Aantal huishoudens met primaire inkomen als werknemer	Aantal huishoudens met primaire inkomen als zelfstandige
101%	400	2,1 / 3,2	0	0
110%	800	4,4 / 5,7	0	0
120%	1100	6,0 / 7,7	100	0
130%	1400	7,7 / 9,6	100	0

Het CBS rond af op honderdtallen.

**Onder het sociaal minimum, ook wel het wettelijk bestaansminimum, verstaan we de netto bijstandsuitkering + eventuele toeslagen – de nominale premie zorgverzekering.*

***Wijchen heeft totaal 18.221 huishoudens per 1 januari 2024*

Toelichting

Doorgaans worden huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum als ‘arm’ beschouwd. Net daarboven (tot 130%) zit ook een groep huishoudens die financieel kwetsbaar is. Met ons armoedebeleid focussen wij ons op de groep tot 120%. Daarmee blijven de regelingen financieel beheersbaar. Daarnaast kunnen ruimere verstrekkingen al snel de grens passeren van inkomensondersteuning naar inkomenspolitiek. Dit is voorbehouden aan het Rijk.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat huishoudens waarin het primaire inkomen uit loon of zelfstandig ondernemerschap komt, significant minder vaak langdurig (meer dan 4 jaar) in armoede blijven. We zien dit ook terug in de cijfers van onze gemeente. Voor ons betekent dit dat de groep werkende armen met name gedurende een korte termijn gebaat is met financiële en andere ondersteuning, zoals een budgetadviesgesprek of de begeleiding van een schuldhulpmaatje.

2.3 Gebruik inkomensregelingen Wijchen

We hebben onlangs een meting uitgevoerd naar hoeveel huishoudens in de doelgroep inkomensregelingen afnemen. Hieronder is opgenomen hoeveel huishoudens regelingen hebben afgenomen in de afgelopen jaren, uitgesplitst per regeling en welke bedragen daarmee gemoeid zijn Tot slot volgt een tabel waaruit af te lezen is hoeveel voorzieningen een uniek huishouden afneemt.

Afname inkomensregelingen[1] door huishoudens per jaar

Inkomensregelingen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Inkomenstoeslag	397	349	378	406	516
Individuele studietoeslag	9	14	16	24	23
Zorgverzekering	592	587	576	621	633
Chronisch zieken			166	192	200
Duurzame gebruiksgoederen	73	58	62	62	60
BB* Bewindvoering	348	332	353	305	268
BB Inrichtingskosten	47	50	59	68	80
BB Overige	173	173	213	208	201
Geldterugregeling	371	332	379	437	492
Koelkastregeling (éénmalig 2023)				123	
Kindregeling	190	171	190	203	218
Aanschaf PC	33	28	37	37	29
Zwemlessen	8	26	28	25	30
Eindtotaal	2241	2120	2457	2711	2750

*BB = bijzondere bijstand

Uitgaven per inkomensregeling per jaar

Inkomensregelingen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Inkomenstoeslag	182.496	162.512	187.145	214.617	308.414
Individuele studietoeslag	11.810	16.828	11.728	47.631	84.201
Zorgverzekering	251.773	254.167	294.462	320.792	334.567
Chronisch zieken	59.125	53.625	52.525	71.775	81.250
Duurzame gebruiksgoederen	27.992	23.932	26.074	28.803	30.194
BB Bewindvoering	510.431	521.430	548.743	506.610	445.757
BB Overige	154.611	168.113	232.118	251.890	333.097
Geldterugregeling	46.500	40.700	47.800	83.600	98.100
Koelkastregeling				95.498	
Kindregeling	102.288	99.675	110.570	126.988	128.150
Aanschaf PC	29.038	24.307	32.873	25.093	22.714
Zwemlessen	5.900	17.830	19.196	22.032	30.800
Eindtotaal	1.712.589	1.708.163	1.859.608	2.165.693	2.389.714

Baten*	-54.633	-55.537	-62.795	-127.670	-164.166

*Vanaf 2022 worden leningen voor woninginrichting niet meer verstrekt door de kredietbank maar door de gemeente zelf. Hierdoor zijn de inrichtingskosten vanaf dat jaar gestegen. Hiertegenover staan hogere baten. Dit zijn de jaarlijkse aflossingen op de verstrekte kredieten.

[1] Laag inkomen? Deze regelingen zijn er | Gemeente Wijchen

Aantal voorzieningen per huishouden 2024

1	399
2	219
3	244
4	157
5	71
6	21
7	8
8	2
Totaal	1121

Eén van de belangrijkste conclusies is dat we ruim 1.100 huishoudens hebben bereikt met onze regelingen en voorzieningen. Er zijn er in 2024 2.750 verstrekt. Deels aan huishoudens die langdurig in armoede leven en deels aan huishoudens die te maken hebben met kortdurende armoede. Op grond van deze metingen is ons bereik bij benadering 85% van de doelgroep. We willen dat al onze inwoners bekend zijn en blijven met ons aanbod aan voorzieningen. En dat deze voor iedereen toegankelijk zijn. We streven dan ook naar een zo hoog en breed mogelijk bereik. Echter zijn er altijd mensen die om diverse redenen geen gebruik maken van regelingen.

3. Aanpak per aanbeveling

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport behandeld. Hierbij wordt expliciet aangehaakt op de uit het onderzoek getrokken conclusies. We noemen wat we al doen en wat we gaan doen om de aanbevelingen op te volgen.

3.1 Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik door zicht te krijgen op het aantal niet-gebruikers en op het profiel van niet-gebruikers van armoederegelingen.

Deze aanbeveling is gebaseerd op 3 conclusies die de rekenkamer heeft getrokken uit haar onderzoek:

- het ontbreken van een beeld van het aantal niet-gebruikers per regeling en hun profiel;
- er is weinig inzicht in het effect van de ondersteuning op de bestaanszekerheid en
- het vinden en aanvragen van ondersteuning wordt als moeilijk ervaren.

Wat doen we nu

Gebruik van openbare en interne data

Om niet-gebruikers en hun profielen in beeld te brengen, gebruiken we de openbare gegevens van onder ander het CBS Statline. Daarnaast gebruiken we informatie uit onze eigen systemen over de hoeveelheid afgenomen regelingen. We voegen de data samen en krijgen zo goed inzicht. Al deze data zijn belangrijk om te voorkomen dat armoedebeleid gebaseerd wordt op aannames of incidenten.

Data leren ons dat niet alle inwoners met een laag inkomen onze regelingen gebruiken of gaan gebruiken. We willen dat iedereen die er baat bij heeft, bekend is met onze regelingen. Dit zonder

dat volledige deelname een doel op zichzelf is. We nemen drempels weg en vergroten de bekendheid van de regelingen. Daarmee versterken we het vertrouwen dat iedereen die ondersteuning nodig heeft deze ook kan vinden.

Samenwerking met onze maatschappelijke partners

We werken nauw samen met diverse maatschappelijke partners in het veld van armoede en schulden. Bijvoorbeeld de Voedselbank, Schuldhulpmaatje , Bibliotheek, Vincentius, Fibon, Kledingbank, en zo meer. Samen krijgen we zicht op de mensen die we nog niet of onvoldoende bereiken. In 2023 is de Kerngroep Geldzorgen ontstaan met daarin vertegenwoordigers van alle maatschappelijke armoedehulporganisaties in Wijchen. Als gemeente nemen wij hier ook aan deel. Deze groep onderneemt acties om hulp dichter bij de doelgroep te brengen. Binnen deze groep is bijvoorbeeld ook het idee van de Geldzorgenlijn ontstaan.

Het is van groot belang dat onze regelingen en voorzieningen makkelijk toegankelijk zijn. We verbeteren de toegankelijkheid continu. Dit doen we door te luisteren naar inwoners en we vragen reacties aan onze maatschappelijke partners.

Tot slot werken we met elkaar aan een sociaal netwerk voor de doelgroep. Een sociaal netwerk helpt mensen om te weten waar je voor hulp en ondersteuning moet zijn. Ook helpt een netwerk om tegenslagen op te kunnen vangen en je op de been te houden.

Financiële hulpkaart

In 2024 is de financiële hulpkaart geïntroduceerd. De kaart geeft een overzicht van alle regelingen voor minima. Op de achterkant zijn de maatschappelijke partners opgenomen die direct van belang kunnen zijn voor deze inwoners. We willen met de kaart meer gebruikers bereiken en het proces van aanvragen duidelijker maken. We hebben hierbij gelet op korte tekst, lay-out en beeld. De kaart wordt veel gebruikt én gewaardeerd door de gebruikers en onze maatschappelijke partners.

Geldzorglijn

Met de oprichting van Geldzorglijn in 2023 is een eerste stap gezet naar één loket. We zien een gestage groei van het aantal mensen dat de lijn belt. Was dit in het eerste jaar 2023/2024 nog ongeveer 20, in het jaar 2024/2025 hebben zo'n 100 mensen gebeld. Op het moment dat er contact is, kan het team Geldzorgen deze mensen verder helpen en adviseren.

Wat gaan we doen

We zetten in op gebruik van nieuwe data om ons armoedebeleid aantoonbaar effectiever te maken en brengen direct in beeld welke financiering daarvoor nodig is.

Het gebruik van inkomensondersteunende regelingen verschilt sterk binnen de doelgroep. Landelijke onderzoeken laten zien dat niet-gebruik uiteenlopende oorzaken heeft. Soms gaat het om bewust niet-gebruik, bijvoorbeeld door slechte ervaringen in het verleden, wantrouwen richting de overheid of een regeling die onvoldoende aansluit bij de persoonlijke situatie. Vooral werkenden met wisselende inkomens blijven hierdoor vaak buiten beeld. In andere gevallen is er sprake van onbewust niet-gebruik, bijvoorbeeld doordat inwoners niet weten dat zij in aanmerking komen, denken dat regelingen alleen voor bijstandsgerechtigden gelden, of zich schamen om ondersteuning te vragen.

Om deze groepen beter te bereiken, is betere en fijnmazigere data nodig. De huidige gegevens geven een globaal beeld van de doelgroep, maar bieden beperkt inzicht in de samenstelling en de redenen van niet-gebruik. Nieuwe databronnen, zoals de Lokale Armoedescan van het CBS, helpen om de problematiek op wijk- en buurtniveau beter te duiden. Deze scan toont onder meer de omvang en kenmerken van de doelgroep, het gebruik van regelingen en het bereik van ons beleid. Daarnaast kunnen gespecialiseerde onderzoeksbureaus aanvullende analyses uitvoeren, waarbij ook kwalitatieve gegevens worden betrokken en effecten van beleid, zoals de armoedeval, inzichtelijk worden gemaakt.

Actie

We zetten extra data in voor monitoring, evaluatie en effectrapportage van ons armoedebeleid. Ook brengen we in kaart welke middelen hiervoor nodig zijn. Doel is om het inzicht in de doelgroep te vergroten, de effectiviteit van ons beleid beter te kunnen meten en ons bereik verder te versterken. Omdat dit financiële consequenties heeft ontvangt de raad in Q2 2026 een beslisnota.

Wij zetten de stap om het experiment met een inlooppunt/1-loket uit te voeren en brengen in kaart wat daarvoor nodig is.

Veel vragen van inwoners met een laag inkomen blijven liggen doordat zij geen of onvoldoende gebruik maken van regelingen of ondersteuning doordat zij schaamte ervaren, niet goed weten waar ze terechtkunnen of het gevoel hebben van het kastje naar de muur te worden gestuurd. Uit gesprekken blijkt dat deze groep vooral behoefte heeft aan persoonlijk contact, herkenbare ervaringsverhalen en één laagdrempelig loket waar zij met al hun vragen terechtkunnen.

Om hierop in te spelen, onderzoeken we op welke manier een experiment met een fysiek inlooppunt of één-loketfunctie haalbaar is. Daarbij kijken we naar:

- de praktische en organisatorische inpassing binnen de bestaande dienstverlening;
- de ervaringen van andere gemeenten met vergelijkbare initiatieven;
- de financiële haalbaarheid binnen bestaande middelen
- de kansen om met dit loket een efficiëntere werkwijze te realiseren voor inwoners en gemeente
- de vindbaarheid en toegankelijkheid voor werkenden met een laag inkomen

Actie

In 2026 starten we met 1 fysiek loket voor minima. Voorafgaand kijken we naar ervaringen in andere gemeenten, de benodigde expertise en de samenwerking met onze maatschappelijke partners. De raad wordt hierover geïnformeerd voordat we verdere stappen ondernemen.

We onderzoeken één besteedbaar budget voor minima.

De laatste tijd is een aantal gemeenten aan de slag gegaan met het plan om één budget voor de minima te ontwikkelen, in plaats van losse inkomensregelingen. De gedachte erachter is dat dit voor inwoners veel eenvoudiger is dan het aanvragen van verschillende regelingen. Zo'n Maatschappelijk Meedoen Budget of Minima Budget gaat ervan uit dat de doelgroep zelf beter kan bepalen wat zij nodig heeft. In september 2025 is de gemeente Nijmegen begonnen met het toewerken naar een zogenaamd Maatschappelijk Meedoen Budget. Op dit moment worden de plannen verder uitgewerkt.

De eerste resultaten laten grote verschillen zien. Een deel van de mensen is er blij mee, maar een deel is teleurgesteld omdat ze minder krijgen dan voorheen. Ook de vereenvoudiging laat te wensen over: de praktijk tot nu toe is dat van alle regelingen een groot aantal zelfstandig blijft bestaan omdat dit juridisch of technisch niet mogelijk is te integreren. Denk aan de Kindregeling, de bijzondere bijstand en de Collectieve ziektekostenverzekeringen.

Het doel van gemeentelijke inkomensregelingen is om mensen die moeten rondkomen van een minimum inkomen te ondersteunen in noodzakelijke voorzieningen, te bevorderen dat zij kunnen participeren in het sociale leven en dat zij kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Dergelijke minimaregelingen hebben niet tot doel om het generieke inkomen te vergroten. Het maken van het generieke inkomensbeleid is voorbehouden aan het Rijk. Wanneer ‘ondersteuning’ overgaat in ‘inkomen vergroten’ is niet eenvoudig aan te geven.

Actie

In Wijchen hebben we de Geldterugregeling. Dit is vrij besteedbaar en blijft bestaan. Wij volgen de ontwikkelingen in andere gemeenten en op het gebied van inkomensbeleid. Als het haalbaar en effectief blijkt, onderzoeken we de impact op ons algehele armoedebeleid, op de financiën en op de organisatie.

Gebruik Voorzieningenwijzer voor inwoners

De Voorzieningenwijzer is een online tool en maakt het voor inwoners inzichtelijk voor welke inkomensondersteunende voorzieningen zij zowel lokaal als landelijk in aanmerking komen. Dit draagt bij aan een hoger gebruik van lokale regelingen.

De Voorzieningenwijzer hebben we in onze gemeente eerder gehad. Hier hebben we in 2018 afscheid van genomen, omdat er weinig tot geen gebruik van gemaakt werd. Mede hierdoor hebben we zelf gewerkt aan een werkend alternatief. Dit is de Financiële hulpkaart geworden. Deze heeft zijn waarde bewezen. Inmiddels is de Voorzieningenwijzer verder ontwikkeld en wordt in het Nationaal plan Armoede (2025) ook aanbevolen. Het is uitgegroeid tot een gebruiksvriendelijk hulpmiddel voor de inwoners en onze maatschappelijk partners.

Actie

In 2026 leggen we een beslisnota aan de raad voor over de Voorzieningenwijzer.

Gelijktrekken inkomensregelingen

Gelijke inkomensgrenzen en gelijke voorwaarden voor de verschillende regelingen zorgen ervoor dat inwoners deze met één formulier kunnen aanvragen. Gelijke grenzen en gelijke voorwaarden dragen bij aan meer duidelijkheid waardoor de doelgroep makkelijker gebruik maakt van de regelingen.

Actie

We kijken in hoeverre dit technisch en juridisch goed te regelen is. En we brengen de financiële consequenties bij de verschillende inkomensgrenzen in beeld. In Q1 2027 leggen we onze bevindingen voor aan de raad.

We gaan aan de slag met een alternatief voor de 'bonnetjes' binnen de Kindregeling en Geldterugregeling.

Om aanspraak te maken op de volledige geldelijke bijdrage vanuit de kindregeling moeten ouders/verzorgers bonnetjes van hun bestedingen inleveren. Ook de Geldterugregeling kent deze bonnetjes. Op deze manier van werken kwam kritiek uit het rekenkamerrapport. Verzocht is aan de slag te gaan met een meer klantvriendelijke manier van de regeling. Hiervoor zijn diverse oplossingen denkbaar, zoals een steekproefsgewijze controle achteraf en/of een samenwerking met Stichting Leergeld.

Actie

Wij gaan klantvriendelijker werken. In Q1 2026 starten we de gesprekken met Stichting Leergeld en komen in Q2 2026 met een voorstel bij de raad terug voor de herziening van de huidige Kindregeling. In Q2 2026 brengen we een voorstel aan de raad om de Geldterugregeling te verbeteren.

3.2 Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken. Doe dit door consulenten binnen wettelijke kaders meer flexibiliteit te bieden om maatwerk te leveren en achterliggende oorzaken aan te pakken. Bevorder daarnaast een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners structureel en effectief te ondersteunen.

Deze aanbeveling is gebaseerd op de conclusie uit het onderzoek dat de geboden hulp aan inwoners niet de onderliggende structurele problemen oplost. Regelingen zijn namelijk specifiek en afgebakend, waardoor ze wel specifieke problemen aanpakken maar geen duurzame oplossingen bieden. Inwoners met langdurige bestaansonzekerheid blijven vaak jarenlang in deze situatie zitten. Precies dit punt is de aanleiding geweest voor het praktijkonderzoek met de Voedselbank dat we voorjaar 2024 zijn gestart. Het doel van dit praktijkonderzoek is om kennis te krijgen en ervaringen te horen om het armoedebeleid beter te laten aansluiten op de behoeften van de doelgroep.

Ons armoedebeleid richt zich niet alleen op het verlichten van financiële nood, maar ook op het aanpakken van de achterliggende oorzaken van armoede. We willen inwoners perspectief bieden op een stabiele en waardige toekomst en meer zelfredzaam maken. Ons huidige beleid (zie paragraaf 2.1) is erop gericht om met interventies armoede te verlichten en inwoners te ondersteunen. We werken nauw samen met het Sociaal Team en maatschappelijke partners om ook de achterliggende oorzaken aan te pakken.

Wat doen we nu

Maatwerk

Onze regelingen laten ruimte voor maatwerk. Dit betekent dat er ruimte is om te kijken naar de werkelijke situatie en behoeften van de aanvragers. Wij passen maatwerk toe door:

- het benutten van discretionaire ruimte (zoals de hardheidsclausule) als strikte toepassing van de regels onredelijk uitpakt
- rekening te houden met leefsituatie, schulden, zorglasten en gezinssituatie.

Het bevorderen van maatwerk gebeurt door casuïstiekoverleg en interne trainingen.

Praktijkonderzoek met de Voedselbank

Vorig jaar zijn wij het praktijkonderzoek ‘Uit de armoede’ met de Voedselbank gestart. Aanleiding is de constatering dat onze inspanningen en ons beleid niet altijd aansluiten op wat voor de minima-inwoners werkt. Het leidt niet altijd een beter financieel en persoonlijk welzijn. De aanname dat armoede niet alleen gaat om geld, maar zeker ook om sociale en culturele middelen maakt dit onderzoek interessant en nodig.

In dit onderzoek is de doelgroep aan het woord. Centraal staat de vraag wat voor effect de deelnemer wil bereiken. Het praktijkonderzoek wordt begeleid en aangestuurd door de Voedselbanken in samenwerking met Humanitas. De eerste resultaten worden in Q1 2027 verwacht.

Het doel van dit praktijkonderzoek is om kennis te krijgen en ervaringen te horen om het armoedebeleid beter te laten aansluiten op de behoeften van de doelgroep. Dat doen we door:

- meer inzicht te krijgen in de impact van armoede op maatschappelijke participatie, waaronder het gebruik van regelingen en voorzieningen.
- samen met de deelnemers uitzoeken welke obstakels en knelpunten (achterliggende oorzaken van de armoede) zij tegenkomen om uit de (ervaren) armoede te komen. En welk beleid daarbij helpend zou kunnen zijn.

Wat gaan we doen

Maatwerk als onderdeel van een brede benadering van bestaanszekerheid.

Achter armoede zitten verhalen. Bestaanszekerheid omvat meer dan alleen inkomen. Door te kijken naar andere terreinen zoals huisvesting, zorg en sociale netwerken, kan het helpen om kwetsbaarheden aan te pakken en stabiliteit te creëren. Maatwerk kan de bestaanszekerheid vergroten doordat oplossingen en ondersteuning worden afgestemd op de specifieke behoeften van een individu. Zien en gehoord worden is daarbij erg belangrijk.

Concreet betekent dit dat we inzetten op:

- vertrouwen centraal stellen (bijv. minder bewijsstukken vragen bij langdurig bekende cliënten);
- samen beslissen: door cliënten mede-eigenaar van hun plan of oplossing te maken;
- nabijheid versterken: zoals werken met een avondopenstelling (voor mensen die overdag niet kunnen komen, zoals werkenden of alleenstaanden met kinderen), spreekuren in de wijk, waar de drempel lager is en het benaderen van werkgevers met informatie over onze voorzieningen;
- meedenken: inwoners wijzen op andere voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen en hen hierin begeleiden.

Actie

Onze consultenten zijn op de hoogte van de regelingen en mogelijkheden daar binnen. We zetten intervisie gericht in om te leren van en met elkaar om zo de dienstverlening aan de doelgroep te versterken. Waar nodig informeren we en/of leiden we verder op.

3.3 Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus waarbij met partners in de bestrijding van armoede en andere gemeenten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden.

Armoede kent vele oorzaken en gevolgen – financieel, sociaal en cultureel – waardoor geen enkele partij de problemen alleen kan oplossen. Een leer- en verbetercyclus met alle 'armoede' partners maakt het mogelijk om samen te reflecteren, te experimenteren en bij te sturen. We kijken daarbij naar werkwijzen in andere gemeenten.

Wat we al doen

Lokale samenwerking

Sinds 2020 zijn flinke stappen gezet op het gebied van de lokale samenwerking. De gemeente Wijchen kent inmiddels een hecht netwerk van allerlei (armoede) hulporganisaties. Samen versterken we onze contacten met huisartsen, geboortezorg, jongerenwerkers, vrijwilligers en andere sleutelpersonen. We werken eraan om met elkaar en inwoners open en vanzelfsprekend te kunnen praten over financiële zorgen — net zo normaal als praten over gezondheid of werk.

Een vertegenwoordiging van onze maatschappelijke partners en hulporganisaties gericht op onder andere mensen in armoede, heeft zich met ons verenigd in de Kerngroep Geldzorgen. De groep komt periodiek bij elkaar. De Kerngroep heeft zich als doel gesteld om voorzieningen en inkomensondersteuning dichter bij de mensen te brengen. Signalen en aangereikte ideeën, afkomstig vanuit verschillende hoeken, worden behandeld en vertaald in acties waar nodig. Denk aan hulp bij het aanvragen van de energietoeslag of een bijeenkomst over de mogelijkheid van isolatiemaatregelen. Ze zet zich ook in op het versterken van de samenwerking tussen consulent en vrijwilliger. De introductie van de Geldzorglijn is één van de resultaten van de Kerngroep. En in het voorjaar is in het Noorderlicht het Huis van Verbinding opgericht. Dit initiatief biedt een plek voor mensen die hun talenten willen ontdekken, nieuwe contacten willen leggen en misschien zelfs richting (vrijwilligers)werk willen groeien.

Bij de lokale samenwerking staat het delen van best practices centraal en nemen we de ruimte om te leren van elkaars ervaringen.

Casuïstiekoverleg

Tijdens deze overleggen met consulenten en ondersteuners bespreken we casussen om met en van elkaar te leren. Ook andere disciplines sluiten aan om informatie en kennis te delen. Het bespreken van de ruimte om maatwerk te leveren komt regelmatig voor. Ideeën die ontstaan vanuit deze overleggen worden gezien als kansen en verder onderzocht.

Wat gaan we doen

Kennisdeling en deskundigheidsbevordering

Via verschillende online platforms, zoals van Stimulanz en Divosa, delen we casuïstiek en ervaringen met en van andere gemeenten. Dit is een belangrijke bron van kennis voor beleidsmakers en uitvoering. We zoeken contact met andere gemeenten om van en met hen te leren.

In het rekenkamerrapport staat ook dat "ruimte moet worden geboden voor het bevorderen van deskundigheid van consulenten". Onze consulenten zijn ter zake kundig. Ook is er volop ruimte voor het bevorderen van deskundigheid. Wij interpreteren deze specifieke opdracht dan ook als het

continu verbeteren van onze kennis en vaardigheden om inwoners effectief en structureel en volgens de menselijke maat te ondersteunen. Dit is een continu aandachtspunt in onze organisatie.

Actie

De gemeente is een professionele organisatie waarbij het denken in systemen soms te veel de bovenhand voert. Relevante onderzoeken, ervaringen van gemeenten en bijdragen van ervaringsdeskundige gaan we met elkaar delen. Daarbij stellen we ons de vraag hoe we de perspectieven uit de leefwereld op een goede manier kunnen verankeren in onze systemen.

Doorontwikkeling leer- en verbetercyclus

Een leer- en verbetercyclus is een systematische manier om beleid, uitvoering en samenwerking voortdurend te verbeteren. We gebruiken de casuïstiekoverleggen en ervaringen van onze partners om uit te vinden waar beleid, regels en uitvoering wringen. We betrekken cijfers en kwalitatieve data. Jaarlijks organiseren we een bijeenkomst met maatschappelijke partners, de inkomensondersteuners en ander consulenten uit bijvoorbeeld het sociaal team waarbij we een thema of probleem behandelen.

Actie

In samenwerking met de Kerngroep Geldzorgen maken we van de periodieke overeenkomsten een leerplatform. Daarnaast verhogen we de frequentie van de casuïstiekoverleggen. Hierbij brengen partners en uitvoerders casussen, data en praktijkvoorbeelden in en wordt gezamenlijk teruggekeken op wat werkt en wat niet. Nieuwe inzichten leiden tot kleinschalige verbeteracties of pilots. Waar nodig worden de resultaten vertaald naar aanpassingen in de uitvoering van beleid.

3.4 Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden”.

Een beleidsplan wordt elke 4 jaar opnieuw gemaakt en daarmee herzien we het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden” in 2027.

Wij onderstrepen het belang om de gemeenteraad meer in haar kracht te zetten door de kader-stellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. Uit het rapport blijkt de behoefte aan duidelijke informatie over de maatschappelijke effecten en de relatie tussen kosten en resultaten, inclusief inzicht in de kosten van de huidige uitvoering en van alternatieve vormen. Hiermee wordt beoogd meer sturing en grip op de problematiek te krijgen.

Actie

In Q1 2026 bespreken we met de griffie hoe we aan de behoefte van de raad tegemoet kunnen komen.

4. Samenvatting en acties

Wijchen heeft een ruim armoedebeleid met een breed pallet aan armoederegelingen en voorzieningen. Ons bereik is hoog. We zijn trots op de samenwerking met onze maatschappelijke partners en de inzet van vele vrijwilligers. Dit houden we vast. Tegelijk zien we ook mogelijkheden voor het versterken van onze inzet.

Het armoedebeleid is effectief als mensen zich meer en beter zelf kunnen redden en verantwoordelijkheid voor hun leven kunnen en willen nemen. Met andere woorden: dat mensen

een perspectief hebben en daarbij zelfredzaam zijn.
We hebben in dit integraal plan verschillende acties genoemd om het armoedebeleid effectiever te maken. Hieronder treft u deze samengevat aan. Daarbij geven we aan wat we nu al kunnen oppakken, welke acties aan de raad gaan worden voorgelegd en wat we meenemen bij het schrijven van het nieuwe beleidsplan.

Acties	**Wat**	**Wanneer**
Brede benadering bestaanszekerheid	We zeten in op: • vertrouwen centraal stellen (bijv. minder bewijsstukken vragen bij langdurig bekende cliënten); • samen beslissen: door cliënten mede-eigenaar van hun plan of oplossing te maken; • nabijheid versterken: zoals werken met een avondopenstelling (voor mensen die overdag niet kunnen komen, zoals werkenden of alleenstaanden met kinderen), spreekuren in de wijk, waar de drempel lager is en het benaderen van werkgevers met informatie over onze voorzieningen; • meedenken: inwoners wijzen op andere voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen en hen hierin begeleiden.	Doorlopend
Leer- en verbetercyclus	Periodiek organiseren we een bijeenkomst met beleid, uitvoering en partners. We gaan kijken of we een soort leerplatform kunnen creëren.	Doorlopend
Kennisdeling en deskundigheidsbevordering	We gaan het casuïstiekoverleg doorontwikkelen en verdiepen. We leren met elkaar (consulenten, ondersteuners en beleidsadviseurs) hoe we perspectieven uit de leefwereld op een goede manier verankeren in onze systemen. En we zijn betrokken bij regionale overleggen waarin andere gemeentelijke ervaringen worden besproken.	Doorlopend
Alternatief bonnetjes Kindregeling	We gaan in gesprek met Stichting Leergeld als alternatief voor de huidige Kindregeling. We leggen een beslisnota voor aan de raad**.** In Q2 2026 brengen we een voorstel aan de raad om de Geldterugregeling te verbeteren.	2026 Q1 en Q2
Informatievoorziening gemeenteraad	We maken met de raad een afspraak om ons te laten informeren hoe we de informatievoorziening over het armoedebeleid en de resultaten kunnen optimaliseren.	2026 Q1

Voorzieningenwijzer	We zetten de de Voorzieningenwijzer in waardoor we ons bereik vergroten. Daarbij nemen we ook de kosten mee. Dit leggen we middels een beslisnota aan de raad voor.	2026 Q2
Data	We gaan aan de slag met verschillende data om het (niet)gebruik inzichtelijk te maken en om doorontwikkeling van beleid mogelijk te maken. Vooraf bekijken we wat we daarvoor nodig hebben. De raad ontvangt hierover een beslisnota.	2026 Q3
1 loket	We starten met ”1 fysiek loket” voor minima. Er wordt van te voren gekeken naar de ervaringen van andere gemeenten in het land, de benodigde expertise en de samenwerkingsmogelijkheden. De raad wordt hierover geïnformeerd alvorens we verdere stappen ondernemen.	2026 Q4
Eén minimabudget	Wij volgen de ontwikkelingen in andere gemeenten en op het gebied van inkomensbeleid. Als het haalbaar en effectief blijkt, leggen we een voorstel aan de raad voor.	2027 Q2
Gelijke voorwaarden	We kijken naar het gelijktrekken van de inkomensgrenzen. Wat daarvoor nodig is brengen we in beeld. Het resultaat wordt met een beslisnota aan de raad aangeboden.	2027 Q2

Nu:

Uitgaven per inkomensregeling per jaar

Inkomensregelingen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Inkomenstoeslag	182.496	162.512	187.145	214.617	308.414
Individuele studietoeslag	11.810	16.828	11.728	47.631	84.201
Zorgverzekering	251.773	254.167	294.462	320.792	334.567
Chronisch zieken	59.125	53.625	52.525	71.775	81.250
Duurzame gebruiksgoederen	27.992	23.932	26.074	28.803	30.194
BB Bewindvoering	510.431	521.430	548.743	506.610	445.757
BB Overige	154.611	168.113	232.118	251.890	333.097
Geldterugregeling	46.500	40.700	47.800	83.600	98.100
Koelkastregeling				95.498	
Kindregeling	102.288	99.675	110.570	126.988	128.150
Aanschaf PC	29.038	24.307	32.873	25.093	22.714
Zwemlessen	5.900	17.830	19.196	22.032	30.800
Eindtotaal	1.712.589	1.708.163	1.859.608	2.165.693	2.389.714

Baten*	-54.633	-55.537	-62.795	-127.670	-164.166

*Vanaf 2022 worden leningen voor woninginrichting niet meer verstrekt door de kredietbank maar door de gemeente zelf. Hierdoor zijn de inrichtingskosten vanaf dat jaar gestegen. Hiertegenover staan hogere baten. Dit zijn de jaarlijkse aflossingen op de verstrekte kredieten.

Moet worden:

Uitgaven per inkomensregeling per jaar

Inkomensregelingen	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Inkomenstoeslag	182.496	162.512	187.145	214.617	308.414
Individuele studietoeslag	11.810	16.828	11.728	47.631	84.201
Zorgverzekering	251.773	254.167	294.462	320.792	334.567
Chronisch zieken	59.125	53.625	52.525	71.775	81.250
Duurzame gebruiksgoederen	27.992	23.932	26.074	28.803	30.194
BB Bewindvoering	510.431	521.430	548.743	506.610	445.757
BB Overige	154.611	168.113	232.118	251.890	333.097
Geldterugregeling	46.500	40.700	47.800	83.600	98.100
Koelkastregeling				95.498	
Kindregeling	102.288	99.675	110.570	126.988	128.150
Aanschaf PC	29.038	24.307	32.873	25.093	22.714
Zwemlessen	5.900	17.830	19.196	22.032	30.800
BB Inrichtingskosten	101.604	115.457	140.298	214.466	337.317
Kwijtschelding gem belastingen	229.021	209.587	156.076	155.899	155.153
Eindtotaal	1.712.589	1.708.163	1.859.608	2.165.693	2.389.714

Baten*	-54.633	-55.537	-62.795	-127.670	-164.166

*Vanaf 2022 worden leningen voor woninginrichting niet meer verstrekt door de kredietbank maar door de gemeente zelf. Hierdoor zijn de inrichtingskosten vanaf dat jaar gestegen. Hiertegenover staan hogere baten. Dit zijn de jaarlijkse aflossingen op de verstrekte kredieten.

Eindrapport Rekenkameronderzoek effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen

Colofon

Projectnummer: 425

Auteurs: Sari van Aart
Julian Edens
Yorick van den Berg
Gerard Nieuwe Weme

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

Den Haag, 20 februari 2025

© Copyright B&A B.V. 2024

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Beantwoording hoofdvraag 5
1.3 Conclusies 6
1.4 Aanbevelingen 6
1.5 Bestuurlijke reactie 8
1.6 Nawoord 11
2. Inleiding 13
2.1 Aanleiding 13
2.2 Onderzoeksvragen 13
2.3 Onderzoeksverantwoording 13
3. Bevindingen leefwereld 17
3.1 Inleiding 17
3.2 Bevindingen bekendheid ondersteuning 17
3.3 Bevindingen vinden en aanvragen ondersteuning 17
3.4 Bevindingen effecten op bestaanszekerheid 18
3.5 Bevindingen ervaringen hulp Kindregeling 20
3.6 Toetsing normenkader 21
4. Bevindingen uitvoeringswereld 25
4.1 Inleiding 25
4.2 Bevindingen toepassen strategieën verbeteren bereik, versterken maatschappelijke positie en aanpassen van regels 25
4.3 Bevindingen benutten gemeentelijke regierol 26
4.4 Bevindingen ondersteuning kinderen in armoede door partners 27
4.5 Toetsing normenkader 29
5. Bevindingen beleidswereld 33
5.1 Inleiding 33
5.2 Bevindingen regelingen 33
5.3 Bevindingen bereik en uitgaven regelingen 35
5.4 Bevindingen inzet, beleid en knelpunten vergroten bereik 36
5.5 Bevindingen besteding extra Rijksmiddelen armoedebestrijding 41
5.6 Bevindingen monitoring effecten 42
5.7 Toetsing normenkader 43
Bijlage 1: deelvragen 45
Bijlage 2: het normenkader 46
Bijlage 3: geraadpleegde bronnen 49

1

MANAGEMENTSAMENVATTING

1. Managementsamenvatting

1.1 Inleiding

De Rekenkamer van de gemeente Wijchen heeft een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de gemeentelijke armoedeaanpak onder de Wijchense huishoudens, met verbijzonderde aandacht voor de mate waarin kinderen die in armoede leven en opgroeien worden bereikt met dit beleid.

Na een documentenanalyse is achtereenvolgens gesproken met inwoners (de leefwereld), uitvoerders van gemeente en partners (de uitvoeringswereld) en de beleidsmedewerkers, portefeuillehouder en de raad van de gemeente (de beleidswereld). Op basis van deze input is deze nota opgesteld.

1.2 Beantwoording hoofdvraag

Beantwoording hoofdvraag

In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?

Het huidig bereik ligt hoog maar kan vergroot worden

In het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden” staat vermeld dat naar schatting iets minder dan 70% van de doelgroep wordt bereikt met één of meer inkomensondersteunende regelingen. Dit is een mooi resultaat. Uit het rekenkameronderzoek komt daarnaast naar voren dat verbeterpunten onder andere zijn: het bieden van ondersteuning bij aanvragen, nazorg faciliteren, laagdrempelige inloopplekken creëren in wijken en ambtshalve verstrekken. Consulenten lossen vooral binnengekomen hulpvragen op en passen waar mogelijk maatwerk toe, wat de effectiviteit vergroot maar ook meer inspanning vraagt. Partners van de gemeente zouden graag zien dat de gemeente de regierol neemt in het toewerken naar één laagdrempelig loket, met één aanspreekpunt per huishouden. Zowel de consulenten als partners missen een structurele leer-en verbetercyclus.

De huidige ondersteuning helpt maar is niet altijd duurzaam

De ondersteuning vanuit de gemeente en partners draagt bij aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van de meeste inwoners. De ondersteuning geeft ademruimte voor gezinnen en hun kinderen. De gezinnen waarmee is gesproken, noemden hierbij specifiek dat hun kinderen door deze ondersteuning nu kunnen sporten en meedoen op school. Dit vinden zij cruciaal voor hun welzijn en opgroeien. De ondersteuning lost niet altijd structurele problematiek van inwoners op. Het zorgt dat zij maandelijks rond kunnen komen maar zij kunnen bijvoorbeeld geen buffer opbouwen voor onvoorziene kosten. Bij de Voedselbank heeft 40% van de cliënten een hulpduur van meer dan drie jaar, en 10% zelfs bijna zeven jaar. Dit wijst erop dat duurzame verbetering van bestaanszekerheid nog onvoldoende wordt gerealiseerd.

1.3 Conclusies

Conclusie 1: aantallen niet-gebruikers niet in beeld
Hoewel de aantallen en uitgaven van verstrekte ondersteuning goed inzichtelijk zijn, ontbreekt een beeld van het aantal niet-gebruikers per regeling en hun profiel. Daarnaast is weinig inzicht in het effect van de ondersteuning op bestaanszekerheid. De gemeente gebruikt CBS-cijfers, de armoedemonitor en rapportages over bijzondere bijstand om effecten te volgen, maar monitoring blijft vooral globaal en kwalitatief.

Conclusie 2: ondersteuning vinden en aanvragen is ingewikkeld
Het proces van het vinden en aanvragen van hulp wordt als moeilijk ervaren door inwoners. Dit heeft verschillende oorzaken, waaronder het verzamelen van de benodigde documenten, het gebrek aan kennis over mogelijkheid tot hulp, het werken met bonnetjes of het overspoelende effect van het brede aanbod aan regelingen. Daarnaast richten de meeste maatregelen en voorzieningen zich op inwoners met een inkomen tot 110% of 120% van de bijstandsnorm, afhankelijk van de regeling.

Conclusie 3: de ondersteuning lost voor velen de onderliggende oorzaken niet op
De geboden hulp biedt inwoners ademruimte en kinderen kunnen meer meedoen aan de samenleving, maar de hulp lost voor velen de onderliggende structurele problemen niet op. Regelingen zijn namelijk specifiek en afgebakend, waardoor ze wel specifieke problemen aanpakken maar geen duurzame oplossingen bieden. Inwoners met langdurige bestaansonzekerheid blijven vaak jarenlang in deze situatie zitten.

Conclusie 4: raad kan onvoldoende sturen op effectiviteit
Raadsleden hebben behoefte aan duidelijke informatie over de maatschappelijke effecten en de relatie tussen kosten en resultaten, inclusief inzicht in de kosten van de huidige uitvoering en van alternatieve vormen. Dit stelt hen in staat betere keuzes te maken. De huidige informatievoorziening schiet volgens de in dit onderzoek gesproken raadsleden tekort, waardoor de raad onvoldoende sturing en grip op dit onderwerp ervaart.

1.4 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik
Om het bereik van ondersteuningsregelingen te vergroten, moet de gemeente Wijchen inzicht krijgen in welke groepen inwoners buiten beeld blijven. Sluit aan bij de lokale armoedescan van het CBS, die voor elke regeling het bereik en niet-bereik in kaart brengt. Door meer inzicht in het profiel van niet-gebruikers kan deze groep beter worden benaderd.

Tegelijkertijd moet ondersteuning eenvoudiger en effectiever worden gemaakt. Consulenten attenderen inwoners al op andere regelingen waar zij recht op hebben in het intake gesprek bij een aanvraag. De gemeente kan een stap verder gaan door het juridisch mogelijk maken van ambtshalve verstrekken en dit vervolgens inzetten. Dit gebeurt reeds in andere gemeenten.

Verder kan het samenvoegen van regelingen helpen om overzicht te creëren voor zowel inwoners als uitvoerders. Daarnaast kan meerjarige verstrekking met steekproefsgewijze controle achteraf administratieve lasten verlagen. Een laagdrempelige één loketfunctie in de wijken biedt inwoners directe toegang tot ondersteuning en advies.

Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken
Bied consulenten ruimte voor maatwerk in hun werkwijze binnen de huidige kaders. Binnen de wettelijke kaders moet flexibiliteit worden geboden, zodat consulenten kunnen afwijken van standaardprocedures om achterliggende, persoonlijke oorzaken van inwoners aan te pakken en duurzaam hun bestaanszekerheid te verbeteren. Voorbeelden zijn het vergoeden van openbaar vervoer, het financieren van een fiets om naar sollicitatiegesprekken te gaan, of het dekken van extra kosten voor kindzorg. Dit vereist ook een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners effectief en structureel te ondersteunen.

Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus.
Ontwikkel een leer- en verbetercyclus voor de aanpak van armoede in Wijchen, waarbij met partners en de gemeente Druten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden. Het college wordt verzocht de regie te nemen in het opzetten van deze cyclus. Hierbij is het belangrijk dat kennisuitwisseling en doorontwikkeling bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de aanpak, inzicht geeft in doelgroepen die niet worden bereikt en de effecten van maatregelen verduidelijkt. Er kan daarbij ook gekeken worden naar werkwijzen in andere gemeenten.

Daarnaast moet ruimte worden geboden voor het bevorderen van deskundigheid van consulenten door middel van cursussen en opleidingen.

Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden”.
Stel een uitvoeringsplan op met een integrale benadering over de effectiviteit van de uitvoering en daarbij mogelijke interventies, een aantal scenario’s en de daaraan verbonden kosten. Het college wordt verzocht om enkele scenario’s voor te leggen aan de raad waarin inzicht wordt gegeven over de verwachte effecten en kosten per scenario. Vraag als raad aan het college een uitvoeringsplan met scenario’s van het beleidsplan.

1.5 Bestuurlijke reactie

Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

Team Werk & inkomen
Domein Sociale leefomgeving

contactpersoon
Evy van Hemmen - Geerdinck
t 088 - 432 71 05
ons kenmerk
Z/24/274034

datum 4 februari 2025
onderwerp Bestuurlijke reactie rekenkamerrapport armoedebeleid Wijchen
verzonden

Geachte leden van de rekenkamer,

Het college heeft met interesse uw onderzoeksrapport *"effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen"* gelezen. U verzoekt in een begeleidend schrijven om een bestuurlijke reactie. Met deze brief maken wij daar graag gebruik van. Na een algemene reactie op het rapport zullen wij specifiek per aanbeveling een reactie geven.

Het college wil u op de eerste plaats bedanken voor het onderzoek naar een onderwerp dat direct onze inwoners raakt. In april 2023 is het beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' vastgesteld. We zijn daarna begonnen met de start van de uitvoering van het beleid.

Belangrijke elementen in het beleidsplan zijn het vinden van de juiste methoden om groepen inwoners te bereiken én de samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Het bereik van de minder zelfredzame groepen in de samenleving is een continue zoektocht naar methoden die werken. Fijn om te lezen dat dit uw aandacht heeft getrokken. Uit uw onderzoek komt naar voren dat ons beleid voor de bestrijding van kinderarmoede slaagt. Het bereik is goed. Kinderen uit gezinnen met lage inkomens kunnen goed mee doen en hun welbevinden neemt toe. Eveneens is het positief bevestigd te zien dat de consulenten alle ruimte opzoeken om voor onze inwoners de meest passende oplossingen te vinden. En dat zij erin slagen om goed aan te sluiten bij de leefwereld van de inwoners die hulp en ondersteuning vragen.

Wijchen is een gemeente die groot belang hecht aan de samenwerking met maatschappelijke partners. De laatste jaren is hier intensief op ingezet. We zijn trots op al onze partners en de wijze waarop wij met elkaar samenwerken aan het bestrijden van armoede. Dit heeft al geleid tot goede initiatieven en acties die bijdragen aan de effectiviteit van het armoedebeleid.

Voordat we ingaan op de aanbevelingen merken wij op dat wij in het rapport de nieuwe definitie van armoede (2024, CBS, SCP en Nibud) missen. In deze definitie wordt ook het vermogen meegenomen. Het actuele beeld volgens de nieuwe definitie laat zien dat het aantal huishoudens dat in 'armoede' leeft in Wijchen maar half zo groot is.

Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik
"Om het beleid van ondersteuningsregelingen te vergroten… toegang tot ondersteuning en advies."

Reactie
Onder deze aanbeveling doet u 3 suggesties.
Ten eerste de aansluiting bij de lokale armoedescan van het CBS. Aangezien de lokale minimaregelingen verschillen per gemeente en niet landelijk worden verzameld, is de lokale armoedescan niet voor alle gemeenten beschikbaar. Ook voor de gemeente Wijchen niet. Wij gebruiken andere bronnen om meer zicht te krijgen in de verschillende doelgroepen.
Ten tweede noemt u dat de ondersteuning en het aanvragen van voorzieningen en regelingen eenvoudiger en effectiever moet worden gemaakt. Het vereenvoudigen van aanvragen zal altijd een punt van aandacht blijven. Op alle door u opgesomde maatregelen hebben wij initiatieven lopen. We werken hierbij nauw samen met onze partners. Wij willen meer ruimte inbouwen voor uitleg en ondersteuning van de kant van de gemeente.
Ten derde noemt u een aantal maatregelen om het overzicht voor inwoners en uitvoerders te vergroten. Dit heeft onze aandacht. De onlangs geïntroduceerde inkomenskaart is hier een voorbeeld van.

Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken
"Biedt consulenten ruimte … om inwoners effectief en structureel te ondersteunen."

Reactie
Het college is met u van mening dat maatwerk erg belangrijk is. Binnen de wettelijke kaders is ruimte aanwezig om af te wijken van de regels. Dit kan op grond van de hardheidsclausule. Waar nodig wordt hiervan gebruik gemaakt. Zoals u heeft opgemerkt hebben de consulenten aandacht voor de achterliggende, persoonlijke oorzaken van inwoners. Als dit nodig is wordt de samenwerking gezocht met het Sociaal Team of de maatschappelijke partners.

Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus
"Ontwikkel een leer- en verbetercyclus…. cursussen en opleidingen."

Reactie
U verzoekt ons om de regie te nemen in het opzetten van een leer- en verbetercyclus. Dit dient ertoe om kennisuitwisseling tussen de gemeente en de partners te stimuleren en de doorontwikkeling van de aanpak van het armoedebeleid vorm te geven.
Wij delen deze constatering helemaal en zijn hier ook al vanaf 2020 mee bezig.

Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan "Geldzorgen, armoede en schulden"
"Stel een uitvoeringsplan op …. scenario's van het beleidsplan."

Reactie
Na afloop van dit beleidsplan wordt een nieuw beleidsplan wordt gemaakt. Dit wordt behandeld in de raad. Nadat is ingestemd met het beleidsplan gaan wij over tot uitvoering.
Wij onderstrepen het belang om de gemeenteraad meer in haar kracht te zetten door de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. U geeft daarvoor een aantal voorstellen die we graag met de raad bespreken.

Slotwoord

Het college is dankbaar voor de inzichten uit dit rekenkameronderzoek, die helpen onze inzet op de bestrijding van armoede blijvend te ontwikkelen. We zien er naar uit concreet en met elkaar aan de slag te gaan.
We nemen het initiatief om met de raad in gesprek te gaan over verduidelijking van de informatievoorziening. Graag horen wij van de raad of daar behoefte aan is.

Er komen financieel moeilijke jaren. Wellicht raakt dit ook het sociaal domein. Wij hebben er vertrouwen in dat we samen met de gemeenteraad op dit thema goede verstandige keuzes kunnen maken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

J.M. Hendrix,	R.D. Helmer-Englebert
gemeentesecretaris	burgemeester

1.6 Nawoord

De rekenkamer bedankt het college voor haar reactie en heeft deze met belangstelling gelezen. Het is inderdaad een goed resultaat dat met het armoedebeleid veel kinderen uit gezinnen met een laag inkomen worden bereikt en dat hun welzijn hierdoor toeneemt. De rekenkamer waardeert dat het college de geboden verbeterpunten herkent en de intentie heeft om hier verder mee aan de slag te gaan.

In de reactie verwijst het college naar de nieuwe definitie van armoede die het CBS, SCP en Nibud in oktober 2024 hebben gepresenteerd.[1] Volgens deze nieuwe definitie is het aantal mensen in armoede afgenomen maar er is ook geconstateerd dat de ernst van de armoede is toegenomen doordat er relatief meer werkenden arm zijn. Deze groep blijkt vaker meer inkomen tekort te komen dan bijstandsgerechtigden. Daarnaast blijft er een grote groep huishoudens die (langdurig) net boven de armoedegrens leeft en moeite heeft om rond te komen.

Gemeenten kunnen, als zij dat willen, deelnemen aan de Lokale Armoedescan van het CBS. Gemeenten als Arnhem, Zwolle en Nijmegen hebben hier op eigen initiatief aan deelgenomen. Deze scan biedt per lokale regeling data waarmee de gemeente het bereik van haar beleid beter kan monitoren en bijsturen. De gemeente moet hiervoor data aanleveren aan het CBS. De VNG heeft de ambitie om alle gemeenten aan te laten sluiten op deze Lokale Armoedescan en er is hiervoor een dataprojectleider bij VNG Realisatie aangesteld.

De rekenkamer vindt het bemoedigend om te lezen dat het college op alle voorgestelde maatregelen om de inkomensondersteuning eenvoudiger en effectiever te maken, reeds initiatieven in gang heeft gezet.

Het college geeft aan dat er sinds 2020 wordt gewerkt aan een leer- en verbetercyclus in samenwerking met partners. Dit is een waardevolle ontwikkeling. Tegelijkertijd blijkt uit ons onderzoek dat zowel partners als consulenten een structurele leer- en verbetercyclus missen. Hier liggen dus kansen voor verdere versterking.

Tot slot zal de rekenkamer, in het kader van de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad, de initiatieven om de informatievoorziening aan de raad over het armoedebeleid te verbeteren met interesse blijven volgen.

De rekenkamer is verheugd dat het college de inzichten uit het rekenkameronderzoek van belang vindt voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het armoedebeleid van de gemeente Wijchen. De rekenkamer vertrouwt erop dat de gemeenteraad en het college deze inzichten zullen benutten om het armoedebeleid verder te versterken. En er nog meer mensen, kinderen, worden bereikt.

[1] CBS: Nieuwe meetmethode CBS, SCP en Nibud brengt armoede scherper in beeld.

2

INLEIDING

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

In de gemeente Wijchen hadden in 2023 circa 1800 huishoudens langer dan een jaar een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. In deze huishoudens groeien circa 500 minderjarige kinderen op, dit is 7,3% van het totaal aantal kinderen in de gemeente Wijchen (Bron CBS, het CBS rondt af op 100-tallen). Circa 400 huishoudens hadden langer dan 4 jaar een inkomen tot 101% van de bijstandsnorm; in deze huishoudens groeien circa 100 kinderen op.
Armoede raakt de gezinnen waarin kinderen opgroeien maar ook de kinderen zelf. Voor deze kinderen heeft het opgroeien in armoede gevolgen voor de mate van socialisatie en de mogelijkheden tot participatie in de samenleving.
Het gemeentebestuur van Wijchen heeft veel aandacht voor armoedebestrijding, wat blijkt uit de coalitieakkoord en het recente beleidsplan Geldzorgen, armoede en schulden (2023). Onderzoek naar de effectiviteit van het armoedebeleid is nog niet gedaan. Ook is er nog geen inzicht in wat het armoedebeleid betekent voor de kinderen die in armoede opgroeien. De Rekenkamer heeft een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de gemeentelijke armoedeaanpak onder de Wijchense huishoudens, met verbijzonderde aandacht voor de mate waarin kinderen die in armoede leven en opgroeien worden bereikt met dit beleid.

2.2 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?

De Rekenkamer heeft een onderscheid gemaakt tussen deelvragen die gaan over de ervaringen vanuit het perspectief van de inwoners (de 'leefwereld'), het perspectief van de uitvoerders die inwoners helpen (de 'uitvoeringswereld') en het perspectief van de beleidsmakers (de 'beleidswereld'). Door de bevindingen vanuit deze perspectieven met elkaar te verbinden en te confronteren wordt een antwoord gegeven op het centrale doel: de effectiviteit van de Wijchense uitvoering van het armoedebeleid. De deelvragen treft u aan in bijlage 1. Het normenkader ingedeeld naar deelvragen treft u aan in bijlage 2.

2.3 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek heeft bestaan uit de volgende stappen:
Documentenstudie
Eerst is gestart met een analyse van alle inkomensregelingen die de gemeente biedt. Welke regelingen kent de gemeente en welke voorwaarden gelden daarvoor. Op basis van gemeentelijke cijfers is in beeld gebracht hoe het gebruik van deze regelingen zich heeft ontwikkeld. Ook is op basis van beschikbaar gestelde gegevens een analyse opgesteld van de armoedeproblematiek in Wijchen. Het tweede deel van de documentenstudie heeft zich gericht op een inhoudelijke analyse van het relevante beleid rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid, specifiek voor huishoudens met kinderen. Daarbij is ook meegenomen het proces van informatievoorziening van het college richting de raad over de aanpak van armoede, schulden en het verbeteren van de bestaanszekerheid.

Veldwerk inwoners

Op basis van geanonimiseerde bestanden van de gemeente met daarin huishoudens met kinderen die gebruik hebben gemaakt van inkomensregelingen is een selectie gemaakt om 15 huishoudens met kinderen te kunnen interviewen. Met deze 15 huishoudens heeft een gesprek plaatsgevonden over hun ervaringen met het proces van aanvragen en over het effect dat de hulp voor hen heeft gehad.

Veldwerk uitvoerende medewerkers en partners

Met uitvoerende consulenten van de gemeente is een interview afgenomen. Het doel van dit gesprek was om te achterhalen hoe het proces van aanvragen verloopt, hoe huishoudens bij de hulp en ondersteuning terecht komen, wat gedaan wordt om het bereik van huishoudens te vergroten en wat verklaringen zijn voor het niet-bereiken van hen.

Met partners van de gemeente Wijchen is gesproken over hoe zij huishoudens en gezinnen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat ondersteunen en hoe zij de samenwerking met de gemeente vormgeven.
Ook zijn de consulenten en partners bevraagd op wat goed gaat en wat beter kan. Ook is hen gevraagd om te reflecteren op de bevindingen uit gesprekken met huishoudens.

Veldwerk beleidsmakers

Met beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor armoede en bestaanszekerheid is een interview afgenomen. Daarnaast heeft een interview met de verantwoordelijk wethouder plaatsgevonden. In deze gesprekken is nagegaan wat de belangrijkste doelen zijn van de gemeente, hoe de gemeente stuurt op het doelbereik, hoe ingezet wordt op huishoudens met kinderen, hoe de extra beschikbaar gestelde middelen voor kinderarmoede zijn ingezet, wat verklaringen zijn voor bereikte resultaten, wat goed gaat en wat beter kan. Ook is hen gevraagd te reflecteren op de uitkomsten uit de gesprekken met inwoners en met uitvoerders.

Groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad

De laatste fase in het onderzoek betrof een groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad. In dit gesprek zijn de voorlopige bevindingen uit de voorgaande stappen op hoofdlijnen toegelicht. De raadsleden zijn bevraagd hierop en op de invulling van hun kaderstellende en controlerende rol te reflecteren: wat gaat goed en wat kan beter?

Zo is steeds in elke stap voortgeborduurd op de bevindingen uit voorgaande stappen.

Rapportage

De bevindingen zijn per perspectief (inwoner, uitvoerder en beleidsmaker) opgesteld. Dit heeft geleid tot een nota van bevindingen. De nota is aangeboden voor ambtelijk wederhoor en de reactie hierop aangevuld met conclusies en aanbevelingen is verwerkt in deze nota die wordt aangeboden voor bestuurlijk wederhoor.

3

BEVINDINGEN LEEFWERELD

3. Bevindingen leefwereld

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van de inwoners weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders*.
De deelvragen van de 'Leefwereld' treft u aan in bijlage 1.

3.2 Bevindingen bekendheid ondersteuning

1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat zij zelf niet wisten waar zij terecht konden voor het aanvragen van ondersteuning.
- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, is via hun netwerk of een organisatie doorverwezen naar de gemeente om ondersteuning aan te kunnen vragen.

Onderbouwing

De meerderheid van de gesproken inwoners maakt gebruik van meerdere inkomensregelingen. De meerderheid van de gesproken inwoners (13/15) geeft aan dat zij zelf niet wisten waar zij terecht konden voor het aanvragen van ondersteuning. Van deze 13 inwoners staan 4 inwoners onder bewind en hebben hun bewindvoerders de ondersteuning voor hen aangevraagd bij de gemeente. De rest van deze inwoners (9/15) zijn via hun netwerk of een organisatie (zoals Vluchtelingenwerk) doorverwezen naar de gemeente om ondersteuning aan te kunnen vragen.

Inwoners geven aan dat op het moment dat zij in de problemen kwamen, zij niet wisten dat ze bij de gemeente terecht konden voor ondersteuning. De meerderheid van de gesproken inwoners ervaart dat de gemeente niet proactief is in het verspreiden van informatie over de mogelijkheid tot ondersteuning.

3.3 Bevindingen vinden en aanvragen ondersteuning

2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishoudens met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat het proces van het vinden en aanvragen van hulp moeilijk was, dit kwam door:
  - Aanvragen zijn tijdrovend, herhalend en ingewikkeld
  - Ze wisten er niet van af
  - Het verzamelen van benodigde documenten
  - Afhankelijkheid van hulp van derden zoals bewindvoerders en organisaties.
- Een derde van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat het proces niet als moeilijk wordt ervaren, vooral wanneer de gemeente of andere organisaties actief hielpen bij het vinden en aanvragen van hulp.

Onderbouwing

Het proces van het vinden en aanvragen van hulp werd door veel inwoners als moeilijk ervaren. Van de 15 geïnterviewde inwoners gaven er 10 aan dat ze of er niet van wisten, of dat het verzamelen van de benodigde documenten en het indienen van aanvragen tijdrovend, herhalend en ingewikkeld was. Dit werd verder onderbouwd door het feit dat 10 van de 15 inwoners afhankelijk waren van hulp van derden, zoals bewindvoerders of organisaties, om de juiste ondersteuning te vinden en aan te vragen.

> *"Ik heb eigenlijk nooit om financiële hulp gevraagd. Ik heb om hulp gevraagd om mijn toekomst veilig te stellen. Het is niet moeilijk om hulp te vragen, maar het is moeilijk om goedkeuring te krijgen voor de hulp die ik zou willen."*

5 van de 15 inwoners meldden dat ze het proces niet als moeilijk ervaren, vooral niet wanneer de gemeente of andere organisaties actief hielpen bij het vinden en aanvragen van hulp.

> *"For me it wasn't difficult to request help. I have received support from Vluchtelingenwerk Nederland – they assisted me in requesting support from municipality. I could further find out myself what I had to do, which information to look up etc. I used the Kindregeling, Meedoenregeling and Bijzondere Bijstand, Laptopregeling."*

3.4 Bevindingen effecten op bestaanszekerheid

3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishoudens met kinderen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De ondersteuning heeft bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van de meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, de ondersteuning geeft ademruimte. Belangrijke factoren hiervan zijn:
  - Dat hun kinderen kunnen sporten en deelnemen op school
  - Meer ademruimte en de basisbehoeften kunnen veroorloven
  - (Sneller) schulden kunnen aflossen.
- Verschillende inwoners waarmee gesproken is, geven aan dat zij hiermee niet voldoende geholpen zijn.

Onderbouwing

Van de 15 geïnterviewde inwoners gaven er 13 aan dat de ondersteuning hun bestaanszekerheid verbeterde. Gezinnen noemden hierbij specifiek dat hun kinderen door deze ondersteuning nu kunnen sporten en meedoen op school. Dit vinden zij cruciaal voor hun welzijn en opgroeien. Verder noemden de inwoners specifiek dat zij door de gemeentelijke regelingen meer ademruimte krijgen en (sneller) schuldenvrij zijn. Deze regelingen boden hen de nodige ademruimte en hielpen hen om basisbehoeften te vervullen. En in een aantal gevallen droeg dit zeker bij aan een duurzaam herstel.

"Ik ben vanuit mijn werksituatie werkloos geworden. Vervolgens heb ik een bijstandsuitkering aangevraagd omdat ik niet aan het werk kwam. In mijn eerste jaar werkloos begon mijn gezondheid parten te spelen. Vervolgens ben ik van het een in het ander gerold. Ik kreeg een coach van de gemeente. Deze stelde na ongeveer acht gesprekken vast dat ik niet kon werken. Toen ben ik in de bijstand gekomen. Ik zat tussen de wal en het schip. Ik heb zelf contact opgenomen met de gemeente om een keuring te krijgen. Dit werd gedaan door een arts van het UWV. Ik vond het prettig dat daarna vanuit de gemeente niet is gedrukt. Ik heb zelf mijn pad aangegeven aan de gemeente. Soms ging het beter met mij en soms ging het slechter. Ik heb het op mijn eigen tempo mogen doen. Mijn eerste re-integratiecoach was bij het UWV, vervolgens kreeg ik een coach via de gemeente. En sinds kort werk ik weer."

Daarnaast maken inwoners gebruik van de Voedselbank en ontvangen zij gerichte ondersteuning van Vluchtelingenwerk en de Stichting Vincentius. De hulp van deze partners wordt als positief ervaren. Het biedt mensen extra middelen als voedsel of ondersteuning bij het oplossen van alledaagse vragen.

Verschillende inwoners geven aan dat, hoewel de ondersteuning ademruimte geeft, zij hier niet volledig mee geholpen zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een inwoner met vluchtelingenachtergrond geeft aan begeleiding te missen bij om- of bijscholing.
- Een inwoner geeft aan niet financieel geholpen te worden met studeren, omdat hij te oud is. Deze persoon heeft een vluchtelingenachtergrond.
- Een gezin geeft aan dat ze er financieel op achteruit zijn gegaan doordat de vader ging werken. Ook hebben zij een gehandicapte dochter met hogere kosten waarbij de gemeente volgens hen niet genoeg ondersteunt.
- Een inwoner geeft aan dat zij niet mobiel is met het OV vanwege de kosten. In deze kosten wordt niet voorzien.

Inwoners (en in volgende hoofdstukken ook partners en de gemeente) geven aan dat een mogelijkheid tot een meer op maatgerichte ondersteuning, die niet onder huidige regelingen vallen, hen daadwerkelijk beter zou helpen. Binnen de kaders van het huidige armoedebeleid kunnen problemen niet structureel opgelost worden.

Verder ervaren inwoners waarvan bestaanszekerheid onder druk staat vaak stress door vooral hun financiële situatie en door grote veranderingen in hun leven. Zie citaten hieronder.

"Boodschappen doen is niet altijd even leuk. Ene keer meer stress dan de andere keer, vooral wanneer er onverwachte, grote uitgaves zijn. Het is niet makkelijk als alleenstaande moeder met 3 kinderen, het leven is erg duur."

"Nee, normaal gesproken heb ik geen problemen met formulieren invullen, maar sinds de scheiding heb ik veel emotionele en financiële problemen. Ik heb toen mijn contactpersoon om hulp gevraagd bij het invullen."

Dit wordt ook aangegeven in een onderzoek van de Radboud Universiteit. Via het Gezinspanel Wijchen kunnen mensen die met weinig geld moeten rondkomen met hun gezin, hun stem beter laten horen in onderzoek, beleid en praktijk. Het onderzoek geeft aan dat gezinsgezondheid voor ouders vooral minder stress betekende en meer sociaal welzijn en veiligheid voor henzelf en hun kinderen, evenals voldoende financiële middelen. Hun prioriteiten voor het verbeteren van de gezinsgezondheid hadden allemaal betrekking op het verminderen van stress: ze hadden genoeg geld nodig, een veilige plek voor hun kinderen (inclusief kinderen met een handicap) om elkaar te ontmoeten en te spelen, en goede communicatie met de autoriteiten. De ideeën van ouders over interventieactiviteiten impliceerden dat activiteiten financieel ondersteunend of betaalbaar moesten zijn, dat ze het opbouwen van sociaal ondersteunende relaties mogelijk moesten maken, dat activiteiten warme persoonlijke begeleiding moesten omvatten om participatie mogelijk te maken, en dat schriftelijke communicatie begrijpelijk en toegankelijk moest zijn.
Inwoners met wie we hebben gesproken geven als toekomstverwachting aan: dat zij graag schuldenvrij zijn, dat zij het beste voor hun kinderen willen zodat zij goed mee kunnen doen, dat zij graag een baan vinden of dat zij een keer met de kinderen op vakantie willen gaan.

3.5 Bevindingen ervaringen hulp Kindregeling

4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet lukt om hulp te zoeken/vinden?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De Kindregeling wordt op het moment uitgevoerd door de gemeente zelf, de gemeente heeft deze taken overgenomen.
- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, is tevreden over de ontvangen ondersteuning.
- Echter had de meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, hulp nodig bij het zoeken en vinden van hulp.
- Ook is de meerderheid waarmee gesproken is, niet volledig op de hoogte van alle beschikbare regelingen.
- Het werken met bonnetjes wordt als omslachtig en vervelend ervaren.

Onderbouwing

De Kindregeling wordt op het moment uitgevoerd door de gemeente zelf. De kindregeling wordt uitgevoerd door de gemeente en de gemeente heeft hierover samenwerkingsafspraken gemaakt met de stichting Leergeld. De gemeente ondersteunde ook voor de Klijnsma-gelden kinderen in armoede (indirecte studiekosten, geldterugregeling). De extra middelen (Klijnsma-gelden) zijn toegevoegd aan het reeds bestaande budget en heeft daarmee het gemeentelijk beleid aanzienlijk verruimd.
De ervaringen van inwoners met deze regeling zijn over het algemeen positief. De meeste inwoners die hulp ontvingen, waardeerden de ondersteuning die zij kregen, vooral voor hun kinderen. Sommige inwoners hadden moeite om hulp te vinden of waren niet volledig op de hoogte van alle beschikbare regelingen. 13 van de 15 inwoners geven aan geen andere mensen te kennen die geen hulp kunnen vinden. 2 inwoners gaven aan een vermoeden te hebben dat iemand die zij kennen geen hulp aan heeft gevraagd bij de gemeente. Daarnaast geven zowel partners als inwoners aan dat voor bepaalde kindregelingen nog wordt gewerkt met het inleveren van bonnetjes. Hier hebben inwoners moeite mee en voor sommigen is dit omslachtig en wordt het als vervelend ervaren. Voor deze werkwijze heeft de raad destijds gekozen. De uitgaven die een huishouden financiert uit de Kindregeling dienen achteraf te worden verantwoord.

3.6 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm. Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm. Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm. Groene kleur

Normen	Toetsing
Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden van ondersteuning.	Voldoet beperkt. De meerderheid van de gesproken inwoners die in de problemen raakt is niet bekend met de mogelijkheden van ondersteuning.
Inwoners weten waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen.	Voldoet beperkt. De meerderheid van de inwoners weet niet waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen. Zij worden via anderen vaak doorverwezen of geholpen hierbij. Inwoners weten vaak niet voor welke regelingen zij in aanmerking komen.
Inwoners weten de ondersteuning te vinden.	Voldoet beperkt. Als inwoners ondersteund worden door derden weten zij met deze hulp de ondersteuning te vinden. De meerderheid van de inwoners ervaart moeilijkheden bij het aanvragen van ondersteuning.
Inwoners vinden dat de menselijke maat wordt toegepast.	Voldoet merendeels. De hulp die inwoners ontvangen geeft ademruimte en wordt als positief ervaren. Verschillende inwoners geven aan niet volledig te zijn geholpen met het oplossen van hun problemen binnen de huidige regelingen en zouden met meer op maatgerichte ondersteuning, die niet altijd binnen de regels van de regelingen passen, beter geholpen zijn.
Inwoners ervaren een duidelijke en makkelijk begrijpelijke mondelinge en schriftelijke communicatie door de gemeente.	Voldoet merendeels. Inwoners ervaren vaak moeilijkheden bij het aanvragen. Echter als zij ondersteund worden door derden hierin ervaren zij weinig problemen.
Inwoners ervaren geen onnodige drempels.	Voldoet beperkt. Inwoners ervaren moeilijkheden bij het aanvragen en zijn niet altijd geholpen met het oplossen van hun problemen.
Het proces van aanvragen van hulp verloopt binnen voor inwoners acceptabele termijnen.	Voldoet grotendeels. Inwoners zijn over het algemeen tevreden met de ondersteuning die zij ontvangen en het proces van aanvragen verloopt over het algemeen binnen acceptabele termijnen.
De inwoners ervaren dat de ondersteuning aansluit op hun situatie en behoefte.	Voldoet grotendeels. Alle inwoners geven aan dat de ondersteuning ademruimte geeft en dat dit aansluit op hun behoefte. Echter een deel van de inwoners is niet volledig geholpen met het oplossen van hun problemen.

De ondersteuning heeft als effect dat inwoners meer bestaanszekerheid ervaren op de volgende aspecten: voorspelbaar en voldoende inkomen, toegang tot voorzieningen als onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven.	Voldoet grotendeels. Inwoners geven aan dat zij meer ademruimte krijgen door de ondersteuning en daarmee een meer voorspelbaar en vaker voldoende inkomen hebben. Door bijvoorbeeld de ondersteuning vanuit de kindregelingen geven inwoners aan dat kinderen beter mee kunnen doen op school en daarbuiten en dat daarmee de toegang tot voorzieningen verbeterd is. Inwoners geven niet aan dat zij met de ondersteuning een buffer hebben voor onverwachte uitgaven. Respondenten van de gemeente geven aan dat het gemeentelijk armoedebeleid niet is bedoeld voor het aanleggen van een financiële buffer. Tegenover alle verstrekkingen van de gemeentelijke minimaregelingen dienen uitgaven te staan. Ze zijn niet bedoeld om een buffer mee op te bouwen. Alleen de Individuele inkomenstoeslag is hierop een uitzondering.

4

BEVINDINGEN UITVOERINGSWERELD

4. Bevindingen uitvoeringswereld

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van uitvoerende medewerkers en partners weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

In bijlage 1 bevinden zich de deelvragen van de 'Uitvoeringswereld'.

4.2 Bevindingen toepassen strategieën verbeteren bereik, versterken maatschappelijke positie en aanpassen van regels

5. Passen de gemeente en de partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De uitvoerende medewerkers van gemeente en partners geven aan dat het bereik al vrij hoog is maar beter kan door een meer laagdrempelige toegang met één aanspreekpunt, waardoor inwoners door gemeente en partners meer worden ontzorgd.
- Volgens de consulenten en partners kan het werken met maatwerk het bereik en de duurzame verbetering van bestaanszekerheid van gezinnen verhogen.
- De consulenten geven aan dat het invoeren van ambtshalve verstrekken van regelingen aan te bevelen is. Dit zal het bereik en het gebruik per regeling zeker verhogen.

Onderbouwing

Het bereik van een aantal regelingen wordt volgens de beleidsmedewerkers van de gemeente geschat op 85%. Deze aanname doet de gemeente op basis van een vergelijking van de cijfers van inwoners die gebruik maken van de regelingen en de betreffende inkomenscijfers die bekend zijn in de landelijke databank bij het CBS. In het beleidsplan Geldzorgen staat vermeld dat naar schatting iets minder dan 70% van de doelgroep wordt bereikt met één of meer inkomensondersteunende regelingen.
Het bereik is hoog maar kan beter volgens uitvoerders van gemeente en partners. Het bereiken van inwoners, die geen gebruik maken van inkomensondersteunende regelingen maar daar wel recht op hebben, is een uitdaging. De gemeente en haar partners hebben in de loop der jaren veel regelingen en vormen van ondersteuning ingesteld die door de inwoners als ze er eenmaal voor in aanmerking komen zeer gewaardeerd worden. Dit is volgens respondenten een reden voor een hoog bereik en maakt dat de tevredenheid van inwoners vrij groot is. Inwoners geven aan dat zij ademruimte krijgen en dat gezinsleden weer mee kunnen doen, maar geven ook aan dat de ondersteuning lang niet altijd hun problemen oplost.
Gemeentelijke consulenten merken dat inwoners soms het geld vanuit een regeling uitgeven aan middelen die niet bedoeld zijn volgens die regeling. Verder passen niet alle hulpvragen onder de huidige regelingen en wensen consulenten beargumenteerd maatwerk te kunnen toepassen om de bestaanszekerheid van gezinnen duurzaam te kunnen verbeteren. Zij geven aan om per gezin toe te werken naar één aanspreekpunt vanuit de gemeente per huishouden op het gebied van het sociaal domein zodat inwoners beter ontzorgd kunnen worden, de inwoner maar één keer zijn verhaal hoeft te doen, de nazorg kan worden ingevoerd en mogelijk de huishoudens ook vroegtijdiger kunnen worden

benaderd. Gemeentelijke consulenten willen hiervoor graag meer inzicht hebben in hun klanten, maar het AVG werkt hen hierin echt tegen. Ze zouden bijvoorbeeld in Zorgnet willen kijken, maar dit mag dus niet. Verder kan somraagmige informatie niet zomaar gedeeld worden met partners.
Gemeentelijke consulenten geven aan dat het aantal aanvragen is toegenomen, waardoor er meer mensen worden bereikt. Door onder andere schaamte bij inwoners bereikt de gemeente volgens hen zeker niet iedereen. De gemeente is wel bezig om gemeentelijke hulpaanvragen laagdrempeliger te maken door bijvoorbeeld sinds kort weer te werken met een open spreekuur bij het sociaal team en de Vraagwijzer. Consulenten en een aantal partners ervaarden het bereik hoger toen zij samen bij Vraagwijzer zaten.

Hoewel het bereik volgens landelijke gegevens hoog lijkt te liggen, geven partners aan dat zeker niet iedereen in de gemeente wordt bereikt. Consulenten en een aantal partners ervaarden het bereik hoger toen zij samen in een gebouw in de wijk zaten. Deze voorziening was laagdrempeliger voor inwoners dan het gemeentehuis waar inwoners nu voor aanvragen naar toe moeten. Deze partners stellen voor om deze één loketfunctie weer terug te brengen. Consulenten van de gemeente geven aan dat zij partners meer willen betrekken in de uitvoering van het werk en de benodigde ondersteuning van gezinnen. Na opheffing van Vraagwijzer in 2017 (waarbij er één toegangspoort was), is er daarna jarenlang spreekuur gehouden bij het Sociaal Team met de bedoeling om deze manier van werken die de inwoners bekend was voort te zetten. Hier hebben ondersteuning, schuldhulpverlening en inkomensconsulenten aan meegewerkt. Echter, dit heeft niet geleid tot het gewenste resultaat.

Partners herkennen de schaamte van inwoners om zo maar binnen te lopen bij de gemeente met problemen en zien daarnaast een taalbarrière als obstakel voor inwoners om hulp te vragen. Verder geven partners aan dat vooral gezinnen, die net boven de vastgestelde armoedegrens zitten, niet worden bereikt. De gemeente helpt enkel als een hulpvraag is ingediend en dit doen deze gezinnen niet altijd, ook al komen zij voor bepaalde regelingen wel in aanmerking.

Consulenten en partners geven aan dat het voor inwoners moeilijk is om door alle hoepels te springen van alle verschillende aanvragen en die zodanig in te dienen dat aan alle voorwaarden is voldaan. Partners horen van inwoners dat de veelheid aan toeslagen en regelingen zowel landelijk als gemeentelijk als ondoorzichtig wordt ervaren. Gemeentelijke uitvoerders (en ook beleidsmedewerkers) geven aan dat het invoeren van ambtshalve verstrekken van regelingen hier deels een oplossing voor kan bieden. Dit zal het gebruik per regeling zeker verhogen. Daarnaast geven de consulenten aan dat een verbeterpunt kan zijn dat voor alle regelingen in principe het aantal kinderen mee moet wegen in de verstrekte vergoeding. Zoals ook gebeurt bij de Kindregeling.

4.3 Bevindingen benutten gemeentelijke regierol

6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Uitvoerders van gemeente en partners ervaren korte lijnen met elkaar in de directe ondersteuning van inwoners.
- Partners verwachten dat de gemeente de regie neemt in het toewerken naar een laagdrempelig één-loket, waarin voor ieder huishouden één aanspreekpunt wordt vorm gegeven.
- Uitvoerders zouden graag een leer en verbetercyclus opbouwen met partners en met de gemeente Druten.

Onderbouwing
Partners (zoals de Voedselbank, de scholen, Vluchtelingenwerk, stichting Vincentius en de voetbalvereniging) ervaren korte lijnen met de consulenten van de gemeente als het gaat om de directe ondersteuning van inwoners en deze samenwerking is goed. Verder vinden de consulenten dat zij partners nog wel beter kunnen betrekken. Ook missen consulenten vaak de connectie met het Sociaal Team. Partners verwachten dat de gemeente de regie neemt in het toewerken naar één laagdrempelig loket, waarin voor ieder huishouden één aanspreekpunt is vormgegeven. Dit is nodig om de drempel voor inwoners te verlagen.
Partners ervaren korte lijnen met de gemeente als subsidieverstrekker en dit wordt zeer gewaardeerd. Het contact is over het algemeen goed. Partners zijn over het algemeen tevreden met de (financiële) ondersteuning die zij via subsidie of bijdrage krijgen van de gemeente.

Partners zitten sinds enige tijd met de gemeente om tafel voor onderlinge afstemming, maar dit is meer op beleidsniveau dan met medewerkers met uitvoerende taken zoals consulenten. Zowel de partners als de gemeente verwachten dat uitwisseling van kennis ook op uitvoerend niveau kan bijdragen tot het verder doorontwikkelen van het werk. Het verwachte gevolg daarvan is dat de ondersteuning meer effect zal hebben.

Ook zouden de consulenten meer willen leren en weten over de werkwijze en uitvoering in andere gemeenten. Ze zouden graag een leer- en verbetercyclus opbouwen met partners en vooral met de gemeente Druten. Er is daarnaast behoefte aan deskundigheidsbevordering door middel van cursussen en opleidingen.

4.4 Bevindingen ondersteuning kinderen in armoede door partners

7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen? (Bijvoorbeeld: signalerings-, voorlichtings- en doorverwijsfunctie)
    - Welzijnsorganisatie Meervoormekaar
    - Voetbalvereniging AWC
    - Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)
    - De Voedselbank
    - Vluchtelingenwerk

Bevindingen op hoofdlijnen:
- De hulp van partners biedt extra middelen en ondersteuning in de vorm van onder andere voedsel, administratieve hulp, vervoer, activiteiten voor kinderen en pedagogische hulp.
- Partners zijn belangrijk in het doorverwijzen naar mogelijke ondersteuning via de gemeente.
- Partners als vluchtelingenwerk helpen inwoners met het aanvragen van deze ondersteuning.

Onderbouwing
Veel inwoners maken gebruik van gerichte ondersteuning door partners van de gemeente. Deze hulp wordt als positief ervaren. Het biedt mensen extra middelen als voedsel of ondersteuning bij het oplossen van alledaagse problemen en vragen. Hierbij valt te denken aan het onderhouden van een tuin, het repareren van dingen, een uitje voor de kinderen of een presentje met verjaardagen en feestdagen. Daarnaast zijn partners belangrijk in het doorverwijzen naar mogelijke ondersteuning die te krijgen is via de gemeente. Verder zijn er ook partners die helpen met het aanvragen van deze ondersteuning, dit wordt onder meer door Vluchtelingenwerk gedaan. Hieronder is voor de organisaties toegelicht hoe zij werken.

Welzijnsorganisatie Meervoormekaar
De organisatie biedt hulp bij opvoedingsvraagstukken en andere uitdagingen die komen kijken bij het opgroeien en opvoeden. Ouders kunnen bij Meervoormekaar terecht als ze zich zorgen maken over het gedrag van hun kind, meer inzicht willen krijgen in moderne onderwerpen zoals sociale media of hun ervaringen delen. Daarnaast biedt Meervoormekaar in samenwerking met het Sociaal Team Wijchen, de mogelijkheid voor gezinnen die behoefte hebben aan ondersteuning om gekoppeld te worden aan een ander gezin die hen dan kan helpen. Verder organiseert de organisatie activiteiten voor kinderen en gezinnen, zoals buitenspeelmiddagen in de zomervakantie en een seizoensgebonden activiteitenkalender. Verder helpt Meervoormekaar gezinnen met praktische zaken. Zo bieden ze hulp bij administratie en formulieren via een team van getrainde vrijwilligers. Ouders kunnen ondersteuning krijgen door "het Administratie en Formulierenteam" bij het op orde brengen van hun financiën, het aanvragen van toeslagen en regelingen en het invullen van ingewikkelde formulieren. Consulenten van de gemeente verwijzen door naar Meervoormekaar of gezinnen benaderen Meervoormekaar zelf. Ten slotte biedt Meervoormekaar oplossingen voor vervoer. Via de vervoersdienst OpStap kunnen inwoners hulp krijgen bij het bereiken van locaties zoals de huisarts of de supermarkt.

Voetbalvereniging AWC
AWC probeert om zich proactief richting leden op te stellen. Ze zijn een vereniging die meedenkt over het betalen van contributie als dat lastig is. Ze hebben gemerkt dat het voor sommige inwoners lastig is om lid te blijven op het moment dat een contributie niet kan worden betaald. Ze hebben daarom onlangs besloten om de contributie te verlagen. Ze proberen de leden zo goed mogelijk te informeren over mogelijke potjes waar inwoners gebruik van kunnen maken. Via het bestuur probeert AWC elk team te spreken en zo iedereen bewust te maken dat ze kunnen helpen zodat inwoners wel aan hun verplichtingen kunnen doen. Voor statushouders komt recent wel veel de vraag naar voren over bonnetjes die nodig zijn voor de financiering via de gemeente. Hierover is AWC wel met gemeente in gesprek geweest hoe dit simpeler kan maar daar is nog geen oplossing voor. Voor statushouders ervaart AWC wel vaak een taalbarrière.

Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)
Deze samenwerkingsorganisatie van verschillende scholen in de gemeente geeft onderwijs aan alle basisschoolleerlingen. Tussen de scholen zijn op het vlak van armoede wel verschillen. Zo krijgt één school de meeste subsidies. Dit komt doordat veel kinderen daar tweetalig zijn. Verder merken ze ook, dat er problemen als gevolg van armoede bij kinderen zijn die Nederlandse ouders hebben. Daar merken ze heel erg dat er schaamte is over armoede. Het is daarom moeilijk om het in beeld te krijgen. De scholen hebben het afgelopen jaar ieder kind een kerstcadeau gegeven. Scholen verwijzen door waar mogelijk naar instanties waar gezinnen met kinderen een ondersteuning kunnen krijgen.
Daarnaast heeft de stichting een naschools programma waarbij kinderen kunnen meedoen in activiteiten. Voor dit programma is slechts een beperkt budget nodig. Hierover zijn ze in gesprek met de gemeente om dit beter gefinancierd te krijgen. Het is belangrijk dat je voor een klein budget iets kan organiseren voor kinderen die nog veel van de Nederlandse taal moeten leren. Wat doe je met kinderen uit groep 6, 7 en 8 die nog niet goed het Nederlands beheersen, zodat ze dit wel gaan leren? Hierover zijn ze in gesprek met de gemeente om een naschools programma aan te bieden. Volgens de respondenten van de gemeente is dit niet gerelateerd aan het gemeentelijk armoedebeleid.

De Voedselbank

De Voedselbank verstrekt voedsel aan inwoners en heeft geregeld andere ondersteuningsactiviteiten zoals bijvoorbeeld de verjaardagsdoos, de feestdagenacties en MUP (menstruatie uitgifte punt). Deze hulp wordt verstrekt aan mensen die het echt nodig hebben. Eenmaal per jaar is er een evaluatiegesprek met de klant van de Voedselbank. Dit gesprek gaat over de financiële situatie en welke andere dingen er nog spelen. Dan komen de verhalen die ook in de bredere zin met ondersteuning en hulp te maken hebben naar voren. Indien nodig wordt er doorverwezen. In principe is de Voedselbank noodhulp voor 3 jaar, maar in veel gevallen duurt het toch veel langer. Gemiddeld 40 procent van de gebruikers van de Voedselbank is dit langer dan drie jaar en 10 procent komt al bijna 7 jaar. Verder bestaat 50 procent uit één- of tweepersoonshuishoudens, 30 procent bestaat uit drie- tot vijfpersoonshuishoudens en 20% is met zes of meer personen. Voor de alleenstaanden geldt dat er bijna evenveel mannen als vrouwen zijn.

Vluchtelingenwerk

Vluchtelingenwerk begeleidt vluchtelingen die worden gehuisvest in Wijchen. De gemeente is dan ook een belangrijke partner voor Vluchtelingenwerk. Via de gemeente zijn de (inkomens)regelingen beschikbaar die passend zijn. Daar informeert Vluchtelingenwerk de vluchtelingen over. Ze brengen dan samen met hen de budgetten in kaart en verwijzen daar waar nodig door naar de gemeente, naar schuldhulpmaatje, voedselbank, kledingbank, etc. Verder worden inwoners ondersteund in het aanvragen van hulp en regelingen. Gedurende de eerste jaren houdt Vluchtelingenwerk door regelmatig contact een vinger aan de pols om zo toe te werken naar meer duurzame bestaanszekerheid. Verder richt Vluchtelingenwerk zich op het vergroten van het sociaal netwerk en het begeleiden naar informatie. Vluchtelingenwerk merkt dat er informatiearmoede is. De ondersteuning is erop gericht dat een inwoner ervoor kan zorgen dat die voor zichzelf de best mogelijke situatie inricht op het financieel vlak en op andere leefgebieden. Een continue uitdaging voor Vluchtelingenwerk is de taalbarrière. Vluchtelingenwerk maakt gebruik van vertaal apps. Als iemand analfabeet is dan gebruikt Vluchtelingenwerk vaak vrijwilligers die kunnen tolken en zo mogelijk een app die tekst vertaalt en uitspreekt.

4.5 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm. Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm. Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm. Groene kleur

Normen	Toetsing
De gemeentelijke aanpak en die van partners richt zich op het maximeren van het bereik van regelingen en ondersteuning.	Voldoet merendeels: het bereik is relatief hoog en inwoners zijn tevreden over wat zij krijgen. Inwoners geven aan dat zij veel verschillende aanvragen moeten indienen. Verder zou volgens uitvoerders een laagdrempelig loket met één aanspreekpunt, meer maatwerk en het ambtshalve verstrekken van ondersteuning het bereik kunnen verhogen.

De gemeentelijke aanpak en die van partners hebben tot doel het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners.	Voldoet merendeels. De gemeentelijke aanpak draagt bij aan het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners. Echter een deel van de inwoners geeft aan dat het niet al hun problemen (structureel) oplost. Meer maatwerk en meer ambtshalve verstrekken zou beter kunnen aansluiten bij het versterken van de maatschappelijke positie van inwoners en het verduurzamen van de bestaanszekerheid.
Regels, regelingen en ondersteuning passen zich aan de leefwereld van de bewoners aan.	Voldoet grotendeels. Binnen de regels wordt door consulenten gezocht naar de best passende oplossingen. Inwoners geven aan dat de ondersteuning niet altijd aansluit bij hun ondersteuningsvraag. Consulenten geven aan dat meer maatwerk zou kunnen worden geleverd. Gemeentelijke respondenten geven aan dat momenteel maatwerk geleverd wordt via de hardheidsclausule.
De gemeente vult haar regierol naar maatschappelijke partners in op verschillende niveaus: • Opdracht- of subsidieverstrekking die gericht is op het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede.	Voldoet merendeels. Partners zijn tevreden met de gemeentelijke (financiële) ondersteuning, maar zouden graag zien dat gemeente de regierol opneemt voor de één loket functie met één aanspreekpunt per huishouden.
• Organiseren van leer- en verbetercycli van uitvoerders van alle partners.	Voldoet niet. Partners en uitvoerders van gemeente ervaren geen structurele leer- en verbetercyclus.
• Leren en inspireren van goede voorbeelden binnen en buiten Wijchen.	Voldoet beperkt. Consulenten van de gemeente willen graag meer leren van buurgemeenten.

5

BEVINDINGEN BELEIDSWERELD

5. Bevindingen beleidswereld

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van de beleidsmakers weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*
De deelvragen voor de 'Beleidswereld' treft u aan in bijlage 1.

5.2 Bevindingen regelingen

8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente zet meerdere inkomensondersteunende regelingen in. Hiernaast zet zij voorzieningen in gericht op ondersteuning/begeleiding.
- Maatregelen en voorzieningen zijn voornamelijk gericht op inwoners met een inkomen lager dan 110 of 120% van de voor hen geldende bijstandsnorm.

Onderbouwing

Inkomensondersteunende maatregelen & andere middelen	Regelt	Doelgroep
Regelingen		
Kindregeling	Bijdrage voor kosten voor ouders met kinderen zoals schoolspullen, laptop, zwemlessen, contributie of abonnementen zoals de speeltuin of bioscoop.	Ouders met kinderen met een inkomen tot maximaal 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm.
Geldterugregeling	Recht op extra geld (€ 150 per jaar) voor bijvoorbeeld het volgen van een cursus, abonnement op een krant op bibliotheek of deelname aan activiteiten. Het gros van deze regeling is voor internet/telefoonabonnement om sociale contacten van inwoners te bevorderen.	Jonger dan de AOW-leeftijd: het inkomen is de afgelopen 12 maanden niet hoger geweest dan 110% van het minimuminkomen. Ouder dan AOW-leeftijd: het inkomen is maximaal 110% van het minimuminkomen.
Regeling huishoudelijke apparaten	Financiële bijdrage voor huishoudens voor aankoop van verschillende huishoudelijke apparaten.	Huishoudens met een inkomen dat de afgelopen 36 maanden lager is geweest dan 110% van de geldende bijstandsnorm.
Bijstandsuitkering	Het inkomen waarvan je op minimaal niveau moet kunnen rondkomen voor bijvoorbeeld huur, eten en drinken voor huishoudens met weinig geld om van te leven.	Huishoudens met een inkomen lager dan de geldende bijstandsnorm en met een vermogen onder de vermogensgrens
Bijzondere bijstand	Een financiële bijdrage voor huishoudens met bijzondere kosten zoals bewindvoering of woonkostentoeslag.	Huishoudens met een inkomen rondom het sociaal minimum met een vermogen onder de vermogensgrens.

Uitkering voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW)	Een uitkering voor inwoners ouder dan 50 die werkloos zijn geworden.	Inwoners ouder dan 50 jaar met een inkomen onvoldoende om van te leven.
Kwijtschelding gemeentelijke belasting	Huishoudens met een laag inkomen hoeven geen gemeentelijke belastingen zoals rioolrechten en afvalstofheffing te betalen.	Huishoudens met een laag inkomen.
Individuele inkomenstoeslag	Een financiële bijdrage voor huishoudens die al drie jaar een laag inkomen hebben. Huishoudens mogen zelf bepalen waar zij het aan besteden.	Huishoudens met een (gezamenlijk) inkomen dat afgelopen drie jaar niet hoger was dan de geldende bijstandsnorm.
Zakgeldproject	Een project waarbij kinderen leren omgaan met zakgeld.	Huishoudens met kinderen die leven van een minimuminkomen.
Bijdrage extra kosten chronisch zieken	Een financiële bijdrage van € 325,- voor huishoudens met een laag inkomen en een chronische ziekte of beperking.	Huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de geldende bijstandsnorm.
Studietoeslag	Een toeslag voor studenten die door bijvoorbeeld een beperking niet kunnen werken naast hun opleiding.	Studenten van 15 jaar of ouder die naast studie geen inkomen kunnen vergaren.
Collectieve Zorgverzekering voor Minima	Een goedkopere optie tot zorgverzekering voor huishoudens met een laag inkomen.	Huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de geldende bijstandsnorm.
Voorzieningen		
Voedselbank	1 keer per week een gratis voedselpakket aanbieden voor inwoners met een laag inkomen.	Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen.
Noodhulp	Financiële ondersteuning in de vorm van een kleine lening, een gift voor huurachterstanden of inwoners met bijzondere medische kosten. Gemeente en samenwerkende partners boden noodhulp. De gemeente ondersteunde dat met een bedrag.	Huishoudens die niet in aanmerking komen voor gemeentelijke regelingen.
Schuldhulpmaatje	Ondersteuning via vrijwilliger/maatje voor inwoners	Huishoudens/inwoners in de schuldhulpverlening
Kledingbank	Maandelijks een fysiek kledingpakket voor huishoudens	Huishoudens met onvoldoende inkomen om kleding te kopen.

5.3 Bevindingen bereik en uitgaven regelingen

9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meest gebruikte regelingen in 2022 zijn de Collectieve Zorgverzekering voor Minima (598), de Geldterugregeling (382) en de Individuele inkomenstoeslag (384).
- Voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en de Kindregeling is het aantal gebruikers door de jaren heen toegenomen.
- De uitgaven voor minimabeleid zijn gestegen van € 1.705.994 in 2019 naar € 1.840.605 in 2022.
- De uitgaven voor de regelingen Kwijtschelding, Individuele inkomenstoeslag, Bijzondere bijstand, Kindregeling en Individuele studietoeslag zijn door de jaren heen toegenomen, hoewel niet voor elke regeling ook het aantal gebruikers is toegenomen.
- Voor Kwijtschelding en de Individuele inkomenstoeslag geldt dat de uitgaven door de jaren zijn toegenomen en het aantal gebruikers is afgenomen. In het algemeen is het gebruik van regelingen in Corona tijd gezakt maar zijn daarna weer geklommen.

Onderbouwing

Aantal inwoners

In onderstaande tabel zijn de aantallen gebruikers per regeling inzichtelijk gemaakt. Enkel voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en de Kindregeling is het gebruik toegenomen in aantallen sinds 2019. Voor de overige regelingen geldt dat het gebruik in 2022 lager ligt in vergelijking met 2019, waar in de tussenjaren wel schommelingen zijn te zien.

Tabel 1. Overzicht uitgaven op beleidsinstrumenten minimabeleid (aantallen inwoners)

	2019	2020	2021	2022
Kwijtschelding	1025	1042	982	Onbekend
Individuele inkomenstoeslag	414	399	350	384
Huishoudelijke apparaten	80	73	58	62
Chronisch zieken	219	Onbekend	Onbekend	178
BB - Bewindvoering	342	352	340	357
BB - Inrichtingskosten	44	47	51	58
BB - Overig	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
CZM	630	613	607	598
Geldterugregeling	431	375	335	382
Individuele studietoeslag	6	9	14	10
Kindregeling	Onbekend	358	339	374

Omvang van de bestede middelen

In onderstaande tabel is de omvang van de bestede middelen van 2019 tot en met 2022 inzichtelijk gemaakt. Hier geldt dat de uitgaven voor de regelingen Kwijtschelding, Individuele inkomenstoeslag, Bijzondere bijstand, Kindregeling en Individuele studietoeslag zijn toegenomen door de jaren heen; de uitgaven in 2022 zijn hoger in vergelijking met 2019. Voor de overige regelingen geldt dat de uitgaven door de jaren heen zijn afgenomen, met schommelingen tussen daling en stijging in de twee jaar

ertussen. In het algemeen is het gebruik van regelingen in Corona tijd gezakt maar zijn daarna weer geklommen.

Tabel 2. Overzicht uitgaven op beleidsinstrumenten minimabeleid (financieel)				
	2019	**2020**	**2021**	**2022**
Kwijtschelding	204.504	229.045	211.972	211.972
Individuele inkomenstoeslag	184.426	182.690	162.710	187.145
Huishoudelijke apparaten	31.838	27.992	23.932	26.074
Chronisch zieken	61.875	57.000	53.625	52.525
BB - Bewindvoering	507.812	507.811	519.210	547.261
BB - Inrichtingskosten	92.965	101.604	115.456	140.298
BB - Overig	144.117	154.724	169.494	202.318
CZM	256.452	246.018	243.229	244.198
Geldterugregeling	52.996	46.500	40.700	47.800
Individuele studietoeslag	6.924	11.810	16.828	18.712
Kindregeling	162.035	137.225	141.483	162.302
Totaal	**1.705.994**	**1.702.419**	**1.698.639**	**1.840.605**

Opvallend is dat alleen voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en Kindregeling geldt dat zowel de uitgaven en het aantal gebruikers zijn gestegen. Bij Kwijtschelding en de Individuele inkomenstoeslag is te zien dat de uitgaven door de jaren heen zijn toegenomen terwijl het aantal gebruikers is afgenomen. Voor de overige regelingen geldt dat de uitgaven door de jaren heen zijn afgenomen waarbij ook het aantal gebruikers zijn afgenomen.

5.4 Bevindingen inzet, beleid en knelpunten vergroten bereik

10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin dat voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Om de gezinnen die (nog) niet worden bereikt te bereiken, zet de gemeente diverse instrumenten in zoals een inkomenskaart, cadeaukaart Wijchen, informatievideo's, campagnes en doorverwijzing naar partners.
- Schaamte speelt een grote rol voor gezinnen om geen hulp te vragen bij de gemeente, met als gevolg dat zij niet kan acteren.
- Gezinnen die niet aan de criteria van een regeling voldoen, verwijst de gemeente door naar partners voor ondersteuning. Zij ondersteunen vervolgens in de vorm van bijvoorbeeld een verjaardagdoos, naschoolse activiteiten of informatie over geldzaken.
- De gemeente Wijchen bestrijdt kinderarmoede via het programma Kansrijke Start en de Kindregeling en versterkt financiële educatie voor kinderen en jongeren om geldvaardigheden en zelfstandigheid te bevorderen.

Onderbouwing

Perspectief gemeente en partners (bereik)

Respondenten van de gemeente geven aan dat veel kinderen uit gezinnen van één- of tweeverdieners die rond de armoedegrens leven nauwelijks worden bereikt. Om de gezinnen die (nog) niet worden bereikt te bereiken, zet de gemeente diverse instrumenten in zoals een inkomenskaart, cadeaukaart Wijchen, informatievideo's, campagnes en doorverwijzing naar partners. Consulenten kunnen van regels afwijken waar nodig, als dit goed wordt gemotiveerd. Een voorbeeld hiervan is de Kindregeling, waar gezinnen met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen recht op hebben. Een grens is nodig maar de gemeente zoekt naar oplossingen voor gezinnen die boven de grens van 120% vallen, bijvoorbeeld doorverwijzing naar ondersteuning bij partners zoals de Kledingbank of Voedselbank. De gemeenteraad stelt de grenzen van de inkomensondersteunende regelingen vast. De gemeente kan in haar dienstverlening hier in individuele gevallen gemotiveerd van afwijken.

Naast dat sommige gezinnen niet aan de criteria van de regelingen voldoen bestaan er ook andere redenen voor niet bereik. Pas als een gezin een hulpvraag bij de gemeente heeft ingediend kan de gemeente in actie komen. Daarnaast zien de gemeente en partners dat schaamte een grote rol speelt. Zelfs als signalen zichtbaar zijn dat een gezin hulp nodig heeft, bijvoorbeeld leerkrachten die merken dat een leerling geen gevulde broodtrommel heeft, blijft hulp zoeken bij de gemeente door ouders vaak uit. In zulke gevallen probeert bijvoorbeeld een schoolmaatschappelijk werker het gesprek met een gezin aan te gaan en hen te wijzen op de mogelijkheden van ondersteuning door de gemeente of andere hulporganisaties. Zo probeert Kans en Kleur bijvoorbeeld direct hulp te bieden. Zij hebben het afgelopen jaar elk kind een kerstcadeau gegeven. Daarnaast organiseren zij, mede dankzij gemeentelijke financiering, een naschools programma met activiteiten of Nederlandse les waaraan kinderen kunnen deelnemen.

Perspectief gemeente & partners (ondersteuningsmogelijkheden)

In het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023 benoemt de gemeente dat zij inzet op het voorkomen van financiële problemen en het bevorderen van financiële vaardigheden, met de focus op gezinnen en jongeren. Binnen het programma Kansrijke Start ligt de nadruk op de eerste 1000 dagen van het leven van een kind. Door (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties te ondersteunen, wordt gestreefd naar een betere start voor elk kind. Het doel is om gezondere generaties te bevorderen en gezondheidsverschillen te verkleinen. Daarnaast worden professionals die gezinnen begeleiden getraind om kinderarmoede te signaleren en door te verwijzen naar passende hulp. Ook richt de gemeente zich op het versterken van financiële educatie, zodat kinderen al op jonge leeftijd leren omgaan met geld en geldzaken. Dit gebeurt onder meer via het Zakgeldproject op basisscholen, waarin financiële vaardigheden worden getraind en waarbij ouders actief worden betrokken. Voor middelbare scholieren wordt financiële educatie versterkt, vooral bij de overgang van 17 naar 18 jaar, om hen beter voor te bereiden op zelfstandigheid.

Consulenten van de gemeente kijken naar het gehele plaatje van een gezin, niet enkel naar de hulpvraag die het gezin voorlegt. Als een gezin geen recht heeft op gemeentelijke regelingen, proberen consulenten dit gezin te verwijzen naar hulp waar zij wel een beroep op kunnen doen. Voorbeelden zijn opties bieden voor begeleiding naar werk of doorverwijzen naar partners die ondersteuning kunnen bieden in de vorm van voedsel, kleding of voor begeleiding van kinderen. Daarnaast overweegt de gemeente de administratieve werkdruk van consulenten te verminderen, bijvoorbeeld door consulenten de mogelijkheid te bieden van ambtshalve verstrekken. De tijdswinst die hierdoor wordt gewonnen, kunnen consulenten inzetten om te focussen op maatwerk en om aandacht/nazorg te bieden aan inwoners. Ook

de raad kijkt hier met interesse naar en wil graag de consequenties van deze keuze inzichtelijk krijgen. De interne organisatie en de werkprocessen kunnen volgens respondenten efficiënter worden ingericht.

Partners bieden op verschillende manieren ondersteuning aan gezinnen, ongeacht of zij gebruik maken van gemeentelijke regelingen. De Voedselbank verstrekt voedsel aan gezinnen, Stichting Jarige Job stuurt kinderen onder de 18 een verjaardagdoos. Stichting Wijchen Gezond organiseert in samenwerking met de Voedselbank een menstruatie-uitgiftepunt. Vluchtelingenwerk probeert het sociaal netwerk te vergroten en informatie te bieden over geldzaken. Kans en Kleur biedt naschoolse activiteiten voor kinderen en het Armoedefonds levert op aanvraag gratis producten. Tijdens feestdagen worden via verschillende kanalen, zoals bijv. door inwoners en bedrijven in de gemeente, initiatieven bedacht en acties georganiseerd voor gezinnen die hulp nodig hebben. Bijvoorbeeld het verzamelen van spullen die vervolgens door gezinnen bij de Voedselbank kunnen worden opgehaald.

11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente zet een combinatie van preventie, vroegsignalering, laagdrempelige communicatie en maatwerk in om de doelgroep te bereiken.
- De gemeente werkt samen met sociale wijkteams om laagdrempelige inloop te creëren voor inwoners met hulpvragen.
- Door niet te bezuinigen op regelingen, deze breed in te zetten en inkomensgrenzen zo mogelijk te verruimen probeert de gemeente de doelgroep te vergroten.
- Partners zoals Vluchtelingenwerk en de Voedselbank bereiken inwoners voornamelijk via een doorverwijzing van de gemeente.

Onderbouwing

In het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023 benoemt de gemeente meerdere maatregelingen en veranderingen om de doelgroep te bereiken. Dit is een combinatie van preventie, vroegsignalering, laagdrempelige communicatie en maatwerk. Samengevat komt het neer op de volgende maatregelen:

- **Preventie en educatie**: het bevorderen van financiële opvoeding (bij jonge ouders), educatie, en basisvaardigheden en ondersteuning bieden bij belangrijke levensgebeurtenissen zoals een scheiding.
- **Outreachende aanpak**: Gericht contact opnemen met inwoners in risicowijken, gebruikmaken van ervaringsdeskundigen en het inzetten van begrijpelijke en toegankelijke communicatie zoals WhatsApp en video's over het aanvragen van een regeling.
- **Vroegsignalering van schulden**: samenwerken met partners zoals het CAK, rechtbanken en jongerenwerkers om signalen over betalingsproblemen vroeg op te vangen en vervolgens deze inwoners benaderen.
- **Verbeteren van basisvaardigheden**: inwoners ondersteunen in het vergroten van zelfredzaamheid en grip op geldzaken.
- **Extra ondersteuning bij langdurige armoede**: het verkorten van het duurcriterium naar drie jaar voor de Inkomenstoeslag om meer huishoudens te bereiken (+25% wordt verwacht).
- **Energietransitie ondersteunen**: subsidies voor duurzame apparaten om lage inkomens te helpen besparen op energiekosten.
- **Maatschappelijke participatie bevorderen**: door het verhogen van de tegemoetkoming in de Geldterugregeling krijgen huishoudens meer lucht voor uitgaven zoals de bioscoop, theater, de bus of contributies

- **Ruimere kwijtschelding van lokale lasten**: huishoudens met een spaartegoed tot € 2.000,- komen ook in aanmerking voor de regeling Kwijtschelding.
- **Verruiming inkomensondersteuning**: inwoners boven de inkomensnorm, krijgen toegang tot regelingen voor lage inkomens. De grootste uitdaging hierin is dat deze huishoudens vaak niet bekend zijn bij de gemeente.

Uit de interviews met uitvoerders en beleidsmedewerkers komt naar voren dat de gemeente sinds kort samenwerkt met het sociaal team in de wijken om opnieuw een toegankelijke inloop te creëren. Dit gebeurde in het verleden ook toen gezamenlijk gewerkt werd vanuit de Vraagwijzer. Dit lijkt drempelverlagend te werken. De focus ligt op het versterken van de samenwerking en doorverwijzing tussen inkomensconsulenten en het Sociaal Team en partners. Verder wordt volgens respondenten niet bezuinigd op regelingen en worden deze zo breed mogelijk ingezet. De gemeente heeft sinds afgelopen zomer een telefoonnummer beschikbaar gesteld voor inwoners om te bellen voor geldproblemen. Hier wordt nog weinig gebruik van gemaakt. Verbeterpunten om de doelgroep beter te bereiken ligt in 'vertrouwen' als uitgangspunt inpassen in de gemeentelijke werkwijze. De huidige uitvoering en inrichting is nu opgezet om 'die ene fout' te voorkomen. Het bereik is een knelpunt. Het is een continue zoektocht naar hoe inwoners te bereiken. Schaamte, onzekerheid, uitstelgedrag en stress zijn redenen dat inwoners niet de gemeente benaderen maar ook dat de gemeente hen niet kan bereiken.
In de groepssessie met de gemeenteraad kwam naar voren dat zij een discussie wilden voeren in de gemeenteraad over het begrip armoede en dit dan vervolgens te vertalen naar de verschillende beleidsuitgangspunten. Uit interviews met gemeente en partners kwam naar voren dat niet alle partners het als hun rol zien om inwoners te bereiken. Zo richt de Voedselbank zich niet op het actief benaderen van inwoners; de vraag is of dit wenselijk is. Inwoners komen voornamelijk in contact met de Voedselbank na een doorverwijzing via de gemeente. Bewindvoerders doen eveneens aanmeldingen bij de Voedselbank.Ook voor Vluchtelingenwerk geldt dat zij inwoners bereiken nadat deze zijn doorverwezen via de gemeente. Partners proberen wel inwoners te wijzen op de mogelijkheden van hulp via de gemeente, bijvoorbeeld tegemoetkoming bij het betalen van contributie voor de sportclub. Ook informeren zij inwoners over gemeentelijke regelingen en verwijzen zij door naar andere hulporganisaties, zoals Schuldhulpmaatje of de Kledingbank.

12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?

Bevindingen op hoofdlijnen:
- Gemeentelijke hulp biedt oplossingen voor algemene hulpvragen van inwoners. Echt effectieve ondersteuning ontstaat wanneer consulenten maatwerk leveren en de volledige context achter de hulpvraag meenemen. Over het algemeen doen consulenten dit ook.
- Knelpunten voor inwoners liggen in specifieke hulpvragen, zoals vergoeding voor ov-kosten, geen studietoeslag kunnen ontvangen door leeftijd of het moeten betalen van een minimum bedrag. Het betreft hier vragen/behoeften buiten de invloedsfeer van de uitvoering van de regelingen.
- Grenzen voor toekennen, inwoners die toeslagen uitgeven aan zaken waar ze niet voor bedoeld zijn en de taalbarriere zijn knelpunten voor consulenten van de gemeente.
- Partners signaleren dat inwoners voorzieningen langer gebruiken dan bedoeld, zij geven aan dat zij net buiten de gemeentelijke criteria vallen maar toch hulp nodig hebben en dat regelingen structurele problemen niet oplossen.

Onderbouwing

De meerderheid van de gesproken inwoners ervaren het gemeentelijke beleid als positief. Het helpt hen hun hulpvragen op te lossen. De gemeente biedt over het algemeen snel hulp. Toch ervaren sommige inwoners knelpunten. Zo beperken de kosten voor openbaar vervoer hun mobiliteit en die van de

kinderen. Een voorbeeld hiervan is een inwoner die haar kinderen niet op een uitje kon meenemen omdat het openbaar vervoer te duur is. Daarnaast biedt de gemeente onvoldoende begeleiding naar bijscholing of omscholing, waardoor inwoners in het vinden van werk worden beperkt terwijl zij juist werk willen vinden. De gemeente Wijchen werkt samen met het Werkbedrijf als het gaat om re-integratie. Hierbij wordt niet alleen gekeken of er bemiddeld kan worden bij het vinden van werk, maar wordt ook aandacht aan opleiding/cursus mits deze bijdraagt aan re-integreren. Ook wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden zoals dagbesteding. Verder heeft het werkbedrijf participatiecoaches voor mensen die niet kunnen werken. Zij hebben een laagdrempelig manier van communiceren en begeleiden van inwoners richting vrijwilligerswerk tot aan wandelen met een maatje. Een ander voorbeeld hiervan is een inwoner die wil gaan studeren, alleen geen studiefinanciering kan ontvangen omdat deze ouder is dan dertig jaar. Een ander knelpunt is de Kindregeling. Inwoners moeten aan een minimumbedrag van uitgaven voldoen. Als je hier net onder zit, ontvang je geen ondersteuning. Volgens respondenten van de gemeente wordt alles vergoed mits aangetoond. Als een aanvraag wordt gedaan neemt de gemeente een besluit of het past binnen de voorwaarden van de regeling. Indien de gemeente toekent, dan betalen zij daarvan 75% aan de inwoner uit. De gemeente controleert achteraf of het geld is uitgegeven. Als een inwoner geen of onvoldoende bonnen inlevert dan moet deze inwoner het ontvangen geldbedrag helemaal of voor een deel terugbetalen. Zodra voor het hele bedrag bonnen of rekeningen zijn ingeleverd, betaalt de gemeente de laatste 25% aan de inwoner uit. Dit bedrag mag vervolgens vrij aan de kinderen worden besteed zonder hiervoor bonnen in te leveren.

De consulenten van de gemeente kijken naar het volledige plaatje en onderzoeken wat zij voor de inwoner kunnen betekenen, inclusief zaken buiten het directe hulpvraaggebied waarin de gemeente een rol kan spelen. Dit soort maatwerk is een goede aanpak en heeft effect. Knelpunten zitten hem in dat inwoners soms te veel willen, voor zichzelf of hun kinderen. Een voorbeeld is een inwoner die een kind had die op gitaarles en voetbal zat, en vervolgens vroeg om meer geld zodat het kind ook kickbokslessen kon volgen. Een ander knelpunt komt bij de Kindregeling voor. Inwoners geven het geld uit aan zaken waar de regeling niet voor bedoeld is. Consulenten moeten daardoor soms bonnetjes van inwoners afwijzen, waardoor inwoners geen geld krijgen. Verder blijft taal een knelpunt. Hoe je bepaalde zaken beschrijft in regelingen, folders of op de website zodat het voor iedereen toegankelijk is blijft ingewikkeld.

De Voedselbank loopt regelmatig tegen het probleem aan dat inwoners te lang gebruik maken van de Voedselbank. Het is voor maximaal drie jaar bedoeld, terwijl gemiddeld 40% van het bestand over de drie jaar heen gaat. 10% komt bijna zeven jaar. Een ander knelpunt is dat bepaalde huishoudens nooit uit hun situatie groeien, waardoor zij structureel van de Voedselbank gebruik moeten maken, soms met tussenperiodes. Dit roept de vraag op bij de Voedselbank of het gemeentelijk beleid wel effectief is. Zet de gemeente bijvoorbeeld voldoende in op preventie.

De sportvereniging AWC ziet het oerwoud aan regelingen als een knelpunt. Dit maakt het voor inwoners lastig écht het doel te bereiken. Het huidige systeem draagt slechts bij aan verzachting van de omstandigheden in plaats van structurele oplossingen te bieden aan inwoners. Daarnaast weten deze inwoners niet altijd hulporganisaties te vinden. De gemeente kan hierin een coördinerende rol spelen om inwoners te koppelen aan organisaties. De organisatie Vluchtelingenwerk ziet hiernaast het knelpunt dat zelfs als inwoners de hulp weten te vinden, zij niet altijd in aanmerking hiervoor komen. Inwoners die net boven de criteria komen, maar eigenlijk alsnog ondersteuning nodig hebben. Ook denken sommige inwoners dat zij dan nergens meer voor in aanmerking komen, terwijl op specifieke regelingen zij toch nog recht hebben.

5.5 Bevindingen besteding extra Rijksmiddelen armoedebestrijding

13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De middelen zijn ingezet om samenwerking met partners te verbeteren, voor extra verstrekkingen vanuit kind- en minimaregelingen. De extra middelen (Klijnsmagelden) zijn toegevoegd aan de lokale middelen die ook voor 2017 al werden besteed. Vanuit dit totaal aan middelen wordt de jaarlijkse bijdrage, de zwemlessen en de PC-regeling gefinancierd.

Onderbouwing

De extra middelen (Klijnsmagelden) zijn toegevoegd aan de lokale middelen die ook voor 2017 al werden besteed. Vanuit dit totaal aan middelen wordt de jaarlijkse bijdrage, de zwemlessen en de PC-regeling gefinancierd. De Klijnsmagelden worden niet gebruikt voor samenwerking, bijeenkomsten of preventie. Andere extra middelen voor armoedebeleid zijn wel ingezet ter versteviging van preventie en subsidiëring van de Voedsel- en Kledingbank. Daarnaast is ook de samenwerking met intermediairs zoals het UWV verbeterd. Samen wordt ingezet op samenwerking en preventie naar een perspectief waarin inwoners onafhankelijk kunnen worden van regelingen. Verder zijn de extra gelden besteed aan verstrekkingen van kind- en minimaregelingen. Deze Klijnsmagelden zijn ingezet voor algemene jaarlijkse verstrekkingen zoals sport, hobby's, schoolbenodigdheden, muzieklessen, zwemlessen en pc's. Met het oog op de budgettaire situatie in 2026 probeert de gemeente te voorkomen dat deze groep hard wordt getroffen.

14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- In samenwerking met partners een perspectief bieden waar inwoners onafhankelijk worden van gemeentelijke regelingen.
- Het vereenvoudigen van processen zodat ruimte en tijd ontstaat voor maatwerk en nazorg richting inwoners.

Onderbouwing

De gemeente streeft naar samenwerking en preventie, met als doel samen met partners een perspectief te bieden waarin inwoners onafhankelijk worden van gemeentelijke regelingen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen alle betrokkenen, waarbij de focus ligt op een brede benadering van de situatie achter de hulpvraag van de inwoner. De gemeente wil processen vereenvoudigen, bijvoorbeeld door inwoners slechts één aanvraag te laten indienen, waarna het systeem automatisch aangeeft op welke regelingen ze recht hebben. Ook denkt de gemeente aan het ambtshalve verstrekken van meerjarige aanvragen. Dit kan tijd besparen en consulenten de ruimte bieden voor maatwerk, nazorg en een meer integrale aanpak per inwoner.

15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen is niet inzichtelijk te maken. Intern is de evaluatie van de realisatie op beleidsniveau voornamelijk informeel en kwalitatief van aard. Cijfermatige data over de realisatie is beperkt aanwezig. Intern vinden op uitvoerend niveau nauwelijks tot geen evaluaties plaats van aanvragen.

Onderbouwing

Binnen de gemeente vindt er continu een informele evaluatie plaats, zowel intern als met partners, die vooral kwalitatief van aard is vanwege de moeilijkheid om cijfermatige data bij te houden. De gemeente kan echter wel meer kwantitatieve data gebruiken in evaluaties, zoals het regelmatig verzamelen van gegevens over het bereik, en de instroom en uitstroom uit de bijstand. Consulenten geven aan dat interne evaluaties weinig plaatsvinden, wat ze missen. Ondanks dat er nu meer maatwerk en overleg is op casuïstiekniveau, ontbreekt het aan verdieping. Ze merken op dat aanvragen niet systematisch naast elkaar worden gelegd, geanalyseerd of besproken. Respondenten van de gemeente hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een kwaliteitsmedewerker waarmee dit structureel zou kunnen worden ondervangen.

De gemeente kan wel aangeven hoeveel kinderen gebruik maken van welke regeling en waarvoor. Gemeentelijke respondenten geven aan dat zij het interessant zouden vinden om te zien welke gebruikers van minimaregelingen in- en uitstromen, dat dit mogelijk is maar dat dit veel werk en inspanning kost en daarom niet gebeurd. De gemeente meet het bereik éénmaal per jaar en dit lijkt hen voldoende. Verder hebben zij daarnaast de kwalitatieve indrukken van partner en eigen consulenten.

5.6 Bevindingen monitoring effecten

16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Hoewel de gemeente CBS-cijfers, de armoedemonitor en de jaarlijkse rapportage over bijzondere bijstand gebruikt om het beoogd effect te monitoren, is de monitoring voornamelijk informeel voorhanden en kwalitatief van aard.
- De wens bestaat een convenant te realiseren met bewindvoerders en partners waarin doelen worden gemonitord.
- De raad heeft behoefte aan informatie die de uitvoering inzichtelijk maakt en het politieke verhaal vertelt, niet enkel het ambtelijke verhaal.

Onderbouwing

De gemeente gebruikt CBS-cijfers en maakt schattingen voor gegevensanalyse, zoals beschreven in het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023. Verder monitort zij via de tweejaarlijkse armoedemonitor en de jaarlijkse rapportage over bijzondere bijstand. De gemeente streeft ernaar om in de toekomst via een convenant met bewindvoerders en partners te werken. Dit om inwoners die onder bewindvoering staan zo goed mogelijk te ondersteunen. Het doel is om mensen zo snel mogelijk op eigen benen te laten staan of tijdig hulp te bieden om te voorkomen dat zij in armoederegelingen of bewindvoering terechtkomen. Dit wil de gemeente realiseren door samen met sociale en maatschappelijke partners en bewindvoerders een convenant op te stellen. In dit proces neemt de gemeente de regie. Door afspraken vast te leggen in een convenant, kan er effectiever en doelgerichter worden samengewerkt.

Het college rapporteert periodiek via de P&C-cyclus aan de raad over de effectiviteit van het beleid. De raadsleden aanwezig in het groepsgesprek geven aan dat zij beperkte grip op de uitvoering hebben en zich vooral richten op de sturing en aanpak. In het groepsgesprek met de raad is besproken dat er behoefte is aan duidelijke informatie die de uitvoering inzichtelijk maakt. Raadsleden ontvangen cijfers maar het is hen vaak onduidelijk wat deze betekenen. In het groepsgesprek geven de aanwezige raadsleden aan dat zij vooral ambtelijke en geen politieke informatie ontvangen. Bijvoorbeeld hoe inwoners het beleid ervaren. De raadsleden willen graag regelmatig een helder overzicht ontvangen van KPI's en streefwaarden gekoppeld aan maatschappelijke doelen, zoals vastgesteld door de raad. De aanwezige raadsleden hebben behoefte aan een overzicht op hoofdlijnen, inclusief inkomsten en uitgaven rond het beleid. Dit kan ervoor zorgen dat zij beter samen met het college kunnen optrekken.

5.7 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm. Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel) wel dan niet wordt voldaan aan de norm. Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm. Groene kleur

Normen	Toetsing
De gemeente meet het bereik en de besteding van de middelen.	Voldoet grotendeels. De gemeente meet het bereik van de regelingen in zowel aantallen huishoudens die gebruik maken van de regelingen als in financiële aantallen. Het overzicht is alleen niet 100% volledig.
Het bereik van de regelingen komt overeen met de gestelde ambities daarover in het beleid van de gemeente.	Voldoet merendeels. De gemeente heeft als ambitie het gebruik en bereik te verhogen. Het gebruik is voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en de Kindregeling omhoog gegaan. Voor de overige regelingen zijn de uitgaven omhoog gegaan.
De middelen zijn besteed aan armoedebestrijding bij kinderen.	Voldoet grotendeels. De extra beschikbaar gestelde middelen zijn op armoedebestrijding bij kinderen ingezet. De financiële middelen zijn besteed aan kind- en minimaregelingen. Extra geld om activiteiten te bekostigen is beschikbaar gesteld.
De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan.	Voldoet beperkt. De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan voornamelijk informeel en kwalitatief. Cijfers over het beleid en de effecten zijn niet tot nauwelijks beschikbaar.
De monitoring biedt inzicht in het bereiken van het beoogde effect.	Voldoet niet. Uit de monitoringsdata is niet te herleiden of het effect dat de gemeente wil bereiken wordt bereik. Cijfers die beschikbaar zijn zeggen voornamelijk iets over de input en output, niet over outcome (effect).

BIJLAGE

BIJLAGEN

Bijlage 1: deelvragen

Onderzoekvragen 'leefwereld'

1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?
2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishoudens met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?
3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishoudens met kinderen?
4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet lukt om hulp te zoeken/vinden?

Onderzoeksvragen 'uitvoeringswereld'

5. Passen de gemeenten en de uitvoerende partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?
6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede? Hierbij ook kijken naar landelijke voorbeelden.
7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen? (Bijvoorbeeld: signalerings-, voorlichtings- en doorverwijsfunctie)
    - Welzijnsorganisatie Meervoormekaar
    - Voetbalvereniging AWC
    - Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)
    - De Voedselbank
    - Vluchtelingenwerk

Onderzoeksvragen 'beleidswereld'

8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?
9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)?
10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin dat voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?
11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?
12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?
13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?
14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?
15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?
16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?

Bijlage 2: het normenkader

De Rekenkamer hanteert een normenkader aan de hand waarvan de bevindingen worden getoetst. Onderstaand is per onderzoeksvraag aangegeven welke norm is gehanteerd. Voor beschrijvende vragen is geen norm geformuleerd, voor oordelende vragen wel. Dit is onderstaand uitgewerkt.

Perspectief	Vraag	Norm
Leefwereld	1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?	▪ Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden van ondersteuning. ▪ Inwoners weten waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen.
	2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishoudens met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?	▪ Inwoners weten de ondersteuning te vinden. ▪ Inwoners vinden dat de menselijke maat wordt toegepast. ▪ Inwoners ervaren een duidelijke en makkelijk begrijpelijke mondelinge en schriftelijke communicatie door de gemeente. ▪ Inwoners ervaren geen onnodige drempels. ▪ Het proces van aanvragen van hulp verloopt binnen voor inwoners acceptabele termijnen.
	3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishoudens met kinderen?	▪ De inwoners ervaren dat de ondersteuning aansluit op hun situatie en behoefte. ▪ De ondersteuning heeft als effect dat inwoners meer bestaanszekerheid ervaren op de volgende aspecten: voorspelbaar en voldoende inkomen, toegang tot voorzieningen als onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven.
	4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet	▪ Beschrijvende vraag, bevindingen toetsen aan de normen van onderzoeksvraag 1 tot en met 3.

Perspectief	Vraag	Norm
	lukt om hulp te zoeken/vinden?	
Uitvoeringswereld	5. Passen de gemeenten en de uitvoerende partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?	▪ De gemeentelijke aanpak en die van partners richt zich op het maximeren van het bereik van regelingen en ondersteuning. ▪ De gemeentelijke aanpak en die van partners hebben tot doel het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners. ▪ Regels, regelingen en ondersteuning passen zich aan aan de leefwereld van de bewoners.
	6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede? Hierbij ook kijken naar landelijke voorbeelden.	▪ De gemeente vult haar regierol naar maatschappelijke partners in op verschillende niveaus: ▪ Opdracht- of subsidieverstrekking die gericht is op het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede. ▪ Organiseren van leer- en verbetercycli van uitvoerders van alle partners. ▪ Leren en inspireren van goede voorbeelden binnen en buiten Wijchen.
	7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
Beleidswereld	8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)? 10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin die voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke	▪ De gemeente meet het bereik en de besteding van de middelen. ▪ Het bereik van de regelingen komt overeen met de gestelde ambities daarover in het beleid van de gemeente. ▪ Beschrijvende vraag geen norm.

Perspectief	Vraag	Norm
	ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?	
	11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?	▪ De middelen zijn besteed aan armoedebestrijding bij kinderen.
	14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?	▪ De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan
	16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?	▪ De monitoring biedt inzicht in het bereiken van het beoogde effect.

Bijlage 3: geraadpleegde bronnen

Documenten

- 202405 Samenvatting Gezinspanel bijeenkomst – Minimaregelingen
- 20240902 Samenvatting bijeenkomst 2 - Eigen vragen
- 2204_06_wij_coalitieakkoord_2022_2026_webversie
- 23 105532 amendement 1 GLW PvdA afschaffen duurcriterium geldterugregeling (AANGEPAST)
- 23 105532 amendement 3 K8W VVD PvdA CDA WL bewindvoering in gemeentelijke handen (AANGEPAST)
- 23 105532 motie 1 K8W VVD Indexeer de regelingen
- 23 105532 motie 4 D66 PvdA GLW CDA Verkorten duur BKR-registratie
- Amendement (aangenomen) Voedselbank
- Armoedebeleid 2017, beslisnota
- Armoedemonitor 2016 Wijchen
- Armoedemonitor Wijchen 2020
- Beleidsplan 2023 – Geldzorgen, armoede en schulden
- Beslisnota raad - Armoedemononitor 2020
- Beslisnota raad - beleidsplan Geldzorgen, armoede en schulden
- Coalitieakkoord Wijchen 2022-2026 – Samen Verschil Maken
- Motie (aangenomen) D66 K8W Armoedebeleid optimalisering geld-terug-regeling (gewijzigde versie)
- Motie (aangenomen) D66 K8W Armoedebeleid uitbreiden geld-terug-regeling
- Samenvatting Gezinspanel bijeenkomst – minimaregelingen 2024
- Sociale Kaart Armoedebestrijding en Schuldhulp 2024
- Verslag bijeenkomst Armoede schulden 22-09-22
- 'Improving Health through Reducing Stress': Parents' Priorities in the Participatory Development of a Multilevel Family Health Programme in a Low-Income Neighbourhood in The Netherlands, Gerda Wink et all, 2021

Regelingen

- Kindregeling
- Geldterugregeling
- Regeling huishoudelijke apparaten
- Bijstandsuitkering
- Bijzondere bijstand
- Uitkering voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW)
- Kwijtschelding gemeentelijke belasting
- Individuele inkomenstoeslag
- Zakgeldproject
- Bijdrage extra kosten chronisch zieken
- Studietoeslag
- Collectieve Zorgverzekering voor Minima

Voorzieningen

- Voedselbank
- Noodhulp
- Schuldhulpmaatje
- Kledingbank

Interviews

Huishoudens

- 15 gezinnen met kinderen in de gemeente Wijchen die gebruik maken (of hebben gemaakt) van gemeentelijke regelingen en/of toeslagen gericht op huishoudens met een minima-inkomen

Gemeente Wijchen

- 2 beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor het minimabeleid
- 4 uitvoerende medewerkers betrokken bij het minimabeleid
- De verantwoordelijk wethouder voor het onderwerp Armoede en Schulden
- Meerdere vertegenwoordigers van de verschillende partijen in de gemeenteraad in 1 gezamenlijke sessie

Partners

- AWC
- Kans en Kleur
- Vluchtelingenwerk Wijchen
- Voedselbank Wijchen
- Meervoormekaar

Raad openbaar Wijchen

Dossiernummer	7509
Extern Zaak ID	Z/25329743
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	29 januari 2026
Agendapunt	9.6
Titel	329743 Informatienota Antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'
Organisatieonderdeel	domein Bestuur, Strategie en Projecten - team OOV
Soort nota	Informatienota
Programma/Paragraaf	
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Dam, A (Anouk) van

Bijlagen
329743 Informatianota Antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'
Schriftelijke vraag K8W - Rem op fatbikes - vraag

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	13 januari 2026
Stukken Agendacommissie Wijchen	16 januari 2026
Raad openbaar Wijchen	**29 januari 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen.

Besluit (Ter kennisneming aangenomen)

Kennis te nemen van de beantwoording van de schriftelijke vragen.

Openbaar Zaaknummer: z/25/329743

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen 'Rem op de fatbike?'

Collegedatum: 13 januari 2026

Kernboodschap
Het is niet mogelijk een realistisch beeld te geven over het aantal meldingen en boetes in relatie tot fatbikes. Het college heeft bij de meest recente APV-wijziging onderzoek gedaan of een fatbikeverbod in het centrum van Wijchen mogelijk zou zijn. Aangezien dit juridisch niet haalbaar is gebleken, is hier geen APV-wijzigingsvoorstel voor gemaakt. Het college herkent de overlast die wordt ervaren. Op het gebied van handhaving werken we samen met de politie. Zodra er meer duidelijkheid is over de juridische haalbaarheid van de Amsterdamse methode, kan onderzocht worden of dit ook in Wijchen haalbaar is.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
17-10-2024	Z/24/260772 Gemeentes hebben momenteel geen aanvullende mogelijkheden om de overlast, veroorzaakt door het gedrag van een aantal fatbike-bestuurders, aan te pakken.

Antwoord van het college
In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1. **Wat is de laatste stand van zaken wat betreft het aantal meldingen van fatbike-overlast, het aantal uitgedeelde boetes en het aantal inbeslagnames van fatbikes?**
   Bij de boa's is de afgelopen maanden één melding binnengekomen van overlast van fatbikes. Binnen de politiesystemen is geen onderscheid te maken tussen de verschillende elektrische fietsen, waar een fatbike onder valt. Het is dus niet mogelijk om een realistisch beeld te geven over het aantal meldingen en boetes in relatie tot fatbikes. Het is wel bekend dat één fatbike in beslag is genomen voor technisch onderzoek.

2. **Heeft het college in de meest recente APV-wijziging overwogen om een fatbikeverbod voor gebieden in Wijchen in te stellen? Zo niet, waarom niet?**
   Het college heeft bij de meest recente APV-wijziging onderzoek gedaan of een fatbikeverbod in het centrum van Wijchen mogelijk zou zijn. Hierover is ook contact gelegd met gemeente Enschede, n.a.v. een in hun gemeenteraad aangenomen motie voor een fatbikeverbod. De ambtelijke conclusie in Enschede was dat een fatbikeverbod juridisch niet mogelijk is. Dat sluit ook aan bij het standpunt van de juristen van de Rijksoverheid. Aangezien een fatbikeverbod tot op heden juridisch niet haalbaar is gebleken, is hier geen APV-wijzigingsvoorstel voor gemaakt.

3. **In hoeverre acht het college de Amsterdamse methode (via een ander APV-artikel) technisch toepasbaar op Wijchen?**
   Op dit moment is het nog niet duidelijk hoe de gemeente Amsterdam het verbod juridisch gaat regelen. Het college volgt de ontwikkelingen in Amsterdam. Zodra hier meer duidelijkheid over is kan onderzocht worden of de Amsterdamse methode juridisch haalbaar is in Wijchen.

4. **Is het college voornemens de handhaving op fatbike-overlast te intensiveren? Zo niet, waarom niet?**
   Het college herkent de overlast die wordt ervaren. De politie en boa's blijven aandacht hebben voor de overlastlocaties, maar het college is niet voornemens de handhaving structureel te intensiveren. We volgen de ontwikkelingen bij andere gemeenten en zoeken een passende oplossing voor Wijchen.

   Op het gebied van handhaving werken we samen met de politie. In de september en oktober (start nieuwe schooljaar) zijn alle leerlingen en hun opvoeders geïnformeerd over de regels en risico's rondom fatbikes. Ook zijn door de politie en de boa's controles uitgevoerd in Wijchen. Voor de boa's ligt de handhavingsmogelijkheid op het gebied van fietsen/rijden in voetgangersgebied. Tijdens de weekmarkt is het centrum een voetgangersgebied. De politie controleert op snelheid, technische staat en het naleven van verkeersregels.

5. **Is het college bereid een (gedeeltelijk) fatbikeverbod voor de gemeente Wijchen in te stellen? Zo niet, waarom niet?**
   Het college stelt op dit moment geen fatbikeverbod voor de gemeente Wijchen in. Dit is juridisch niet haalbaar en praktisch niet uitvoerbaar.

De Gemeenteraad van Wijchen

Rem op de fatbike?

Schriftelijke vragen fractie Kernachtig Wijchen

Ingediend: 03-12-2025

Aanleiding:

Diverse gemeenten in Nederland worstelen met de aanpak van fatbike-overlast. Waar Enschede als eerste gemeente een verbod op fatbikes in de binnenstad heeft ingesteld[1], is het nu Amsterdam dat de fatbike in bepaalde gebieden wil weren, specifiek in het Vondelpark. Komen bestuurders toch het park in, dan worden zij op de bon geslingerd.

De gemeente Zoetermeer heeft recent het 'Actieplan onveilig gebruik en overlast fatbikes' vastgesteld. Onder meer is er een speciaal fatbike-team opgericht, waardoor een handjevol boa's zich de komende jaren uitsluitend bezighoudt met de aanpak van mensen op fatbikes en andere elektrische fietsen. [2]

Ook in Wijchen is er overlast door fatbikes. Het college erkende in oktober vorig jaar dat er diverse meldingen waren binnengekomen over overlast veroorzaakt door fatbike-bestuurders, onder andere in het centrum van Wijchen. Het college gaf destijds aan dat er op dat moment geen aanvullende mogelijkheden waren om de overlast door het gedrag van bestuurders en het gebruik van fatbikes tegen te gaan. Wel hield het college de situatie in de gaten, voor het geval er nieuwe mogelijkheden zouden ontstaan. [3] Meerdere gemeenten lijken die mogelijkheden inmiddels gevonden te hebben.

[1] https://nos.nl/artikel/2574249-enschede-wil-list-verzinnen-om-fatbikeverbod-te-regelen
[2] https://www.zoetermeer.nl/zoetermeer-zet-rem-op-fatbike-overlast-actieplan-voor-meer-verkeersveiligheid
[3] informatienota 24 260772 beantwoording van schriftelijke vragen "fatbikes in Wijchen?"

Inmiddels heeft de minister van Infrastructuur aangegeven het begrijpelijk te vinden dat gemeenten alles uit de kast trekken om fatbikes te weren, vanwege de onveiligheid en overlast die met name door jongeren wordt veroorzaakt. [4] Landelijke maatregelen blijven vooralsnog uit, waardoor de roep om lokale maatregelen steeds luider wordt.

Recent heeft de gemeente Wijchen de controles op fatbikes tijdelijk geïntensiveerd. [5] Het lijkt echter om een eenmalige actie te gaan. De vraag is nu of Wijchen de aanpak van fatbike-overlast wil intensiveren, en zo ja, op welke wijze.

Vragen:

- Wat is de laatste stand van zaken wat betreft het aantal meldingen van fatbike-overlast, het aantal uitgedeelde boetes en het aantal inbeslagnames van fatbikes?
- Heeft het college in de meest recente APV-wijziging overwogen om een fatbikeverbod voor gebieden in Wijchen in te stellen? Zo niet, waarom niet?
- In hoeverre acht het college de Amsterdamse methode (via een ander APV-artikel) technisch toepasbaar op Wijchen?
- Is het college voornemens de handhaving op fatbike-overlast te intensiveren? Zo niet, waarom niet?
- Is het college bereid een (gedeeltelijk) fatbikeverbod voor de gemeente Wijchen in te stellen? Zo niet, waarom niet?

Namens de fractie Kernachtig Wijchen,

Joost Kersten

[4] https://nos.nl/artikel/2592088-amsterdam-wil-fatbike-weren-uit-drukke-gebieden
[5] https://www.wijchen.nl/nieuws/2025/11/19/controles-van-fatbikes-en-scooters